

ADVANCED LEARNER'S COURSE

ੴ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹ

ਸ੍ਰੀ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਸੰਥਿਆ ਪੋਥੀ ੧

SRI DASAM GRANTH SAHIB JI
SANTHIYA
POTHI 1

SRI GURU GRANTH SAHIB JI
ACADEMY PUBLICATION

PREFACE

We are pleased to bring to you on our 10th anniversary, 'Advanced Learners Course'. This would be our very first course on Sri Dasam Granth. This Guide is an introduction to the reading of Sri Dasam Granth which contains the Bani of our tenth Master and our spiritual father – Sri Guru Gobind Singh Ji.

This inaugural and unique Reading Guide provides guidelines on the articulation and notation on key pronunciation for correct and proper reading of Sri Dasam Granth. The 1st Volume contains the following 6 Banis - Jaap Sahib, Akaal Ustat, Bachitar Natak, Chandi Charitr, Chandi Di Vaar and Gian Perbodh. The perfection of the composition will be an on-going process as we have come across minor differences in various printed scripts against the manuscripts. These words are underlined to be referred to the comparison table for our reference.

With this Guide, it is hoped that the reader will be able to grasp and better reflect on the meaning of Dasam Bani as uttered by Guru Gobind Singh Ji. This Guide aims to train the reader to be attentive to the meanings of Dasam Bani in its original context by reciting correctly.

The preparation of this course has been based on references that are accepted by the panth and a number of manuscripts.

The Guide includes a line-by-line English Translation by our volunteers by referring to many Teekas namely, Teeka Sri Dasam Granth Sahib by Gyani Bishen Singh, Pandit Narain Singh and Gyani Harbans Singh. The process for the translation is still in progress as we have just done it midway of Akal Ustat. We aspire to finish with the translation in our coming editions. The rest is based on the translation by Jodh Singh, with minor improvements to simplify the language and provide additional information, where appropriate.

This Guide has been prepared by a number of Malaysian Sikhs who have worked on the project entirely on a voluntary basis. On behalf of the Academy, we acknowledge and appreciate the efforts of these individuals.

We also take this opportunity to thank the Malaysian Sikh Sangat without whom, this project could not have materialized.

This Guide is made available at no cost in the spirit of disseminating the universal message of our Tenth Master, Sri Guru Gobind Singh Ji.

Lastly, we would like to stress that this is a humble and sincere attempt to contribute to the Sikh community. Whilst every effort has been made to ensure that the quality and accuracy of the information is of the highest standards, there is still room for improvement. In this regard, we look forward to your valuable feedback so that we can improve this 1st edition. We are a very young group and thus have a lot to learn and improve. It is only with the Blessings of our beloved Guruji and HIS beloved Sangat that we are able to continue this mission in the service of the Khalsa Panth.

Hence, if you have any comments or suggestions to further improve, please feel free to email your comments to sggsacademy@hotmail.com

Board of Trustees

Sri Guru Granth Sahib Ji Academy Malaysia

2nd Floor, Wisma Tatt Khalsa,
No. 24, Jalan Raja Alang, 50480 ,
Kuala Lumpur , Malaysia
Tel : +603-26971350
Mobile : +6019-3143417
+6012-2147315
+6013-3300625

Email: sggsacademy@hotmail.com ,

Website: www.sggsacademy.com

Facebook: Sri Guru Granth Sahib Ji Academy

Introduction

Sri Dasam Granth Sahib is has been acknowledge as the second most respected after Sri Guru Granth Sahib Ji since the time of our Tenth Master. Our Spiritual Father, Sahib Sri Guru Gobind Singh Ji has pen down His wisdom and thoughts though the most marvellous poetry ever composed till today. It does not only fill the heart with love, courage, strength but also instantly brings us to an elevated level where the seeker, the Sikh can start to see the Almighty for himself. That's the power of Sri Dasam Bani. Its indescribable. One will have to read and understand for oneself to experience.

The Dasam Granth contains Bani entirely composed by our Tenth Master and Spiritual Father, Sri Guru Gobind Singh Ji.

The Dasam Granth is a crucial and integral part of the Khalsa Panth. It contains Gurbani that form part of the Sikhs' daily prayer - Jaap Sahib, Tvye Prasad Sawaiye (Amrit Savaiye) and Benti Chaupai, are part of the 5 Banis which an Amritdhari Gursikh is to recite daily. More importantly, these Banis also form part of the Khalsa initiation ceremony - Khande di Pahul.

The beginning portion of the daily Ardas for Sikhs is also a composition within the Dasam Granth titles Chandi Dhi Vaar.

History

The History of Dasam Granth begins with the time when included compositions were verbally spoken, composed and compiled by Sri Guru Gobind Singh Ji. These compositions of Guru Gobind Singh were in the form of booklets and Granths which were created over various period of the Guru's life. These compositions were combined in the form of the present-day granth or single volume by Bhai Mani Singh Khalsa, with help of other Khalsa brothers. This was done on the direct instruction of Mata Sundri and this volume is presently recognized as Sri Dasam Granth Sahib. It is understood that Bhai Mani Singh spent nine years at this task, by getting copies from other disciples and filling in some of the gaps by memory.

The Dasam Granth contains 1428 ang and it contains his Jaap Sahib, the Akal Ustat or praise of the Creator, the Bachittar Natak or Wonderful Drama, in which the Guru gives an account of his parentage, his divine mission, and the battles in which he had been engaged. Then come three abridged translations

of the Devi Mahatmya, an episode in the Markandeya Puran, (Chandi Chritras: Chandi Chritra I, Chandi Chritra II, Chandi Ki Var).

Then follows the Gyan Parbodh, or awakening of knowledge; Chobis Avatar - accounts of twenty-four incarnations of the Vishnu, according to the Hindus, and Brahrnavatar and Rudravtdr, selected because of their warlike character; the Shabad Hazare; quatrains called Sawaiyas, which are religious hymns in praise of God and reprobation of idolatry and hypocrisy; the Khalsa Mahima, or words in praise of the Khalsa; the Shastar Nam Mala, a list of offensive and defensive weapons used in the Guru's time, with special reference to the attributes of the Creator; the Tria Charitar, or tales illustrating the qualities, but principally the deceit of women; the Kabiovach Bainti Chaupai will "absolve the suffering, pain or fear of the person, who will even once recite this Bani"; the Zafarnama, containing the tenth Guru's epistle to the Emperor Aurangzeb; and Hikayats, several metrical tales in the Persian language.

According to Dasam Granth scholars Gurinder Singh Mann and Kamalroop Singh, the original manuscript of Sri Dasam Granth is the Anandpuri Bir. They have shown photos of this Granth in their book: Sri Dasam Granth Sahib: Questions and Answers.

Following is in brief about Historical books referencing Dasam Guru's Compositions -

1. Rehitnama Bhai Nand Lal mentioned Jaap Sahib is an important Bani for a Sikh.
2. Rehitnama Chaupa Singh Chibber quotes various lines from Bachitar Natak, 33 Swaiyey, Chopai Sahib, Jaap Sahib.
3. In 1711, Sri Gur Sobha was written by Poet Senapat mentioned Conversation of Guru Gobind Singh and Akal Purakh, and written three of it's Adhyay on base of Bachitar Natak.
4. In 1741, Parchian Srvadas Kian quoted lines from Rama Avtar, 33 Swaiyey and mentioned Zafarnama with Hikayats.
5. in 1751, Gurbilas Patshahi 10 - Koyar Singh Kalal, mentioned Guru Gobind Singh composed Bachitar Natak, Krisna Avtar, Bisan Avtar, Akal Ustat, Jaap Sahib, Zafarnama, Hikayats etc. This is first Granth mentioned Guruship of Guru Granth Shahib.
6. In 1766, Kesar Singh Chibber mentioned history of Compilation of Dasam Granth by Bhai Mani Singh Khalsa on directions of Mata Sundri, as he was first who wrote history after death of Guru Gobind Singh.

7. In 1766, Sri Guru Mahima Parkash - Sarup Chand Bhalla, mentioned about various Banis of Guru Gobind Singh and Compilation of Dasam Granth
8. In 1790, Guru Kian Sakhian - Svarup Singh Kashish, mentioned Guru Gobind Singh Composed, bachitar Natak, Krishna Avtar, Shastarnaam Mala, 33 Swaiyey etc.
9. In 1797, Gurbilas Patshahi 10 - Sukkha Singh, mentioned compositions of Guru Gobind Singh.
10. In 1812, JB Malcolm, in Sketch of Sikhs mentioned about Dasam Granth as Bani of Guru Gobind Singh.

Kamalroop Singh in his recent PHD has discovered many new sources related to the history of the Sri Dasam Granth Sahib. Gurinder Singh Mann has cataloged many British sources on the Sri Dasam Granth.

Unauthentic writings, Controversy

In recent times, there have been numerous claims against the authenticity of the Sri Dasam Granth. With prevalence of the internet, numerous social media such as the Facebook, various Blogs in Malaysia and abroad, these claims have gained mileage simply because the general lack of time for one to research for the trust.

These attempts are not the first. There have been many attempts to question whether the compositions included in the Dasam Granth are in its entirety composition of Sri Guru Gobind Singh Ji.

As such, it is necessary that we outlined below some of the efforts undertaken by the Panth during the various periods and the readers will be pleased to note that every single one of the effort ended in a conclusion that the Dasam Granth in its entirety is the composition of our Tenth Master.

1. From 1892 to 1897, eminent scholars assembled at the Akal Takht, Amritsar, to study the various printed Dasam Granths and prepare an authoritative version. They consulted as many as 32 editions before preparing the version that is currently in circulation. Among these scholars were Bhai Manna Singh Hakim, Bhai Narain Singh, Bhai Thakur Singh, Bhai Sant Singh (son of Giani Gian Singh), Bhai Bishan Singh, Sant Gopal Das Udasi and Mahant Amir Singh. In this process, they determined that the Dasam Granth was entirely the work of Guru Gobind Singh.

2. In 1906, Teja Singh Bhasod was first person who had written against Dasam Granth. Including Dasam Granth, he had written against Namdev's Bani and Bhatt Bani. He was leader of Panch Khalsa Diwan.
3. Further re-examinations and reviews took place in 1931, under the aegis of The Darbar Sahib Committee of the Shiromani Gurdwara Prabandhak Committee. It indicated the earlier conclusions and published its findings in a book.
4. However, the controversy continues, as there is reluctance among some modern day preachers to fully accept the entire text of the Dasam Granth. Therefore, scholars appealed to Baba Virsa Singh, a highly revered spiritual teacher of Sikh background, to gather scholars to clarify the doubts about the Dasam Granth. A seminar was held on January 3rd and 4th, 1999, at the Gobind Sadan Institute in New Delhi, India. On February 20th, 2000, at Gobind Sadan, Baba Virsa Singh confirmed the Dasam Granth in its entirety as the Guru's work and released the first complete Punjabi translation of the writings of Guru Gobind Singh, plus other scholarly works about the life and teachings of Guru Gobind Singh.
5. The controversy again aroused by Kala Afghana, 'Prof' Darshan Singh Ex-Jathedar and Missionaries (a Dera founded by British Raj), and did preaching against Dasam Granth.
6. Akal Takhat took strict action against them, by excommunicating many and organize various seminars with other Sikh organizations, where they proved that whole Dasam Granth is Bani of Guru Gobind Singh.

Some of the more prominent scholars who have acknowledged and accepted that the Dasam Granth contains compositions of Sri Guru Gobind Singh Ji include:

- Before 1900's Singh Sabha Movement activists include Giani Ditt Singh had quoted in his writings that whole Dasam granth was written by Guru Gobind Singh.
- In 1902 A.D., Bhai Bishan Singh of Sangrur, son of Bhai Gurdiyal Singh Anandpuri, wrote the book Dasam Granth Sahib Kisne Banaiya? ("Who Created the Tenth Granth?"). According to the method and style of the writings and much other evidence, he proved that the Dasam Granth was written by Guru Gobind Singh.
- In 1935, Bhai Sher Singh of Kashmir wrote a book, Dasmesh Darpan ("Mirror of the Tenth Guru") in which he gave many proofs that the Dasam Granth was written by Guru Gobind Singh.
- In 1937, Dr. Jaswant Singh of Lucknow published a series of articles in Amrit magazine. This was scholarly research in which after great effort,

giving many proofs from the scripture itself and the style of writing, he concluded that the whole book was written by Guru Gobind Singh.

- In 1941, Professor Sahib Singh written articles where he proved with all facts that Chandi Charitars, Bachitar Natak, Shastarnaam Mala, Zafarnama etc. were written by Guru Gobind Singh.
- In 1955, Dr. Tarlochan Singh published his scholarly writing in 4 consecutive issues of Sikh Review, giving the history of the compilation of the Dasam Granth. He provided solid proofs that all the writings in Dasam Granth are those of Guru Gobind Singh.
- In 1955, Bhai Randhir Singh, eminent member of Sikh History Society Amritsar, wrote a book entitled Dasme Patshah Ji ka Granth da Itihas ("History of the Tenth Guru's Granth"). After 20 years of labour collecting proofs, he firmly established that the Dasam Granth was written by Guru Gobind Singh. This book was published by the Shiromani Gurdwara Parbandak Committee. The first printing was sold out within a few days of its publication, and there was great demand from the public. Ultimately, three printings were made of this publication.
- In April 1959, Sardar Kapoor Singh, I.C.S., published an article in the Gurmat Prakash magazine and proved that the whole of the Dasam Granth was written by Guru Gobind Singh.
- Dr. Taran Singh, Punjabi University, Patiala, published a book in 1967 entitled Dasam Granth Roop te Ras ("Dasam Granth's Form and Taste"). He proved that the whole of the Dasam Granth was written by Guru Gobind Singh. This book was published by the Guru Gobind Singh Foundation, Chandigarh. In 1980, Giani Harbans Singh, Chandigarh, wrote the book Dasam Granth Darpan ("Mirror of the Dasam Granth"), and proved that the entire Dasam Granth was written by Guru Gobind Singh.
- Professor Piara Singh Padam wrote a book entitled Dasam Granth Darshan, printed in 1968, again proving that the whole scripture was written by Guru Ji.
- Pandit Tara Singh Narodam, in his writing, has concurred that the whole of Dasam Granth was written by Guru Gobind Singh.
- Bhagwant Singh Hari, son of Bhai Kahn Singh Nabha, wrote Dasam Granth Tuk Tatcara ("Line Index of Dasam Granth"), published in 1969. The preface of this book is written by Dr. Balbir Singh, who was younger brother of the, famous scholar Bhai Vir Singh. In that preface, he has written that the entire Dasam Granth is the writing of Guru Gobind Singh.
- Some of other prominent Sikh scholars include:

- Bhai Vir Singh
- Bhai Kahn Singh Nabha
- Principal Teja Singh
- Harbhajan Singh Yogi
- Bhai Randhir Singh
- Sant Jarnail Singh Bhindranwale
- Baba Mitt Singh (Buddha Dal)
- Professor Piara Singh Padam
- Giani Sant Singh Maskeen

After 1955, people began research of Dasam Granth to obtain PhD degrees.

- In 1955 Dr. Dharam Pal Ashta and
- in 1959 Dr. Harbajan Singh proved in their research papers that the entire Granth was written by Guru Gobind Singh.
- In 1961, Dr. Parsini Sehgal offered her research paper along the lines of the former two scholars. Dr. Lal Manohar Upadhiya of Benares University, Dr. Om Prakash Bhardwaj of Agra University, Dr. Sushila Devi of Punjab University, Dr. Shamir Singh of Guru Nanak Dev University, Dr. Mohan Jit Singh of Usmaniya University, Dr. Bhushan Sach Dev of Punjabi University, Dr. Nirmal Gupta of Punjabi University, etc.-about two dozen scholars wrote their PhD and DLit research papers on the subject. They have all agreed that the Dasam Granth was written by Guru Sahib. After all this research, it is clearly evident that this scripture is great not only due to its religious aspects but also due to its literary merit. The scholars who have studied the Dasam Granth have written great praises of the high standard of its poetry.
- Modern research on Sri Dasam Granth has been undertaken by Gurinder Singh Mann(Leicester) whose 2001 MA thesis was,"The role of the Dasam Granth in Khalsa". In 2011, Kamalroop Singh completed his Phd on Sri Dasam Granth. They have both undertaken extensive research on the history and manuscripts of Guru Gobind Singh's Granth. They published their first book on the Granth on 15th August 2011, entitled Sri Dasam Granth Sahib: Questions and Answers.The book contains the earliest manuscripts and historical sources of Sri Dasam Granth Sahib.
- Bhai Vir Singh
- Bhai Kahn Singh Nabha
- Principal Teja Singh
- Harbhajan Singh Yogi
- Bhai Randhir Singh
- Sant Jarnail Singh Bhindranwale

- Baba Mitt Singh (Buddha Dal)
- Professor Piara Singh Padam
- Giani Sant Singh Maskeen

Today the Dasam Granth is being kept open with reverence at Takht Patna Sahib, Takht Sach Khand Hazur Sahib Nander, and all gurdwaras maintained by Nihang Singh. In these places, its meanings are being explained and hukamnama (holy commandment for the congregation) is also being taken from the scripture.

Lastly, on a personal account – the late Gyiani Mahinder Singh Ji who was a the SGPC General Secretary until 1978 had personally confirmed to one of the Academy's Trustees' that Katha of Dasam Granth was actually done in the Darbar of Harmandir Sahib. In fact, it was Gyiani's father, Gyani Mangal Singh who was the Katha Vachak who did the Katha.

It is hoped that the humble effort of bringing to the sanggat this Reading Guide of Dasam Bani will open the unlimited treasure of knowledge left to us by our Spiritual Father and our lives will improve by following his teachings and by being inspired and enlightened through reading and understanding HIS compositions. Last but not least, lets leave our coming generations with wisdom and love not doubts.

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ

ਸ੍ਰੀ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਪਾਠ ਸੰਖਿਆ – ਪੋਥੀ ੧
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਅਕੈਡਮੀ

ੴ ; ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

There is only one Almighty without duality (Eak), life of the entire creation (Ong), creator (kaar), true form in all ages and time dimensions (Sat), destroyer of the darkness of ignorance (Gu) and illuminator of knowledge (Ru), Grace (Persad); i.e. Almighty who is the life form of all is obtainable only with the Guru's grace.

Prologue:

ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹ ॥

The One with Praises (Sri) Wonderful Almighty who is beyond mind, body and speech (Wahe) destroyer of the darkness of ignorance (Gu) and illuminator of knowledge (Ru), the respected (Ji), His (Ki), Victory (Fateh)

ਜਾਪੁ ॥

Jaap means the aloud recitation. Sri Guru Granth Sahib Ji start with Jap Ji Sahib and Sri Dasam Granth begins with Jaap Sahib.

ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ ਪਾਤਿਸਾਹੀ ੧੦॥ (ਦਸਵੀਂ ਬੋਲੇ)

Pure (Sri) Mouth (Mukh) Sermons (Wak) by the Tenth Paatshah (in Guru Granth Sahib it is Mahala, in Sri Dasam Granth it is written as Paatsah) means that the sermons uttered from the pure mouth of the Tenth Guru, Guru Gobind Singh Ji.

ਛਪੈ ਛੰਦ ॥

Chhapai is the type of prosody (Chhand)

ਤ੍ਵਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ (ਤ੍ਵਪ੍ਰਸਾਦਿ ਨੂੰ ਤੁਐ-ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਬੋਲੇ)

May Your (Tav) Blessings be there (Persad)

ਚਕ੍ਰ ਚਿਹਨ ਅਰੁ ਬਰਨ ਜਾਤ ; ਅਰੁ ਪਾਤ ਨਹਿਨ ਜਿਹ ॥

You have no circullar lines Your hand and on Your feet (Chekar), You do not have any specific mark (Chihan), nor you are link to any Caste (varna) or sub-caste (Jat) or group (Pat)

ਰੂਪ ਰੰਗ ਅਰੁ ਰੇਖ ਭੇਖ ; ਕੋਊ ਕਹਿ ਨ ਸਕਤਿ ਕਿਹ ॥

No one can describe your form, features(Roop), colour (Rang), fortune lines on Your hand and on Your feet (Rekh), attire (Bhekh), and how much powers You possess.

ਅਚਲ ਮੂਰਤਿ ਅਨ ਭਉ ਪ੍ਰਕਾਸ ; ਅਮਿਤੋਜਿ ਕਹਿਜੈ ॥ (ਅਚਲ ਬੋਲੇ)

Unmovable means beyond destruction (Achal) is Your form (Murat), without (An) fear (bhau), self-illuminated (Perkash) and who possess unmeasurable (Amit) strength (Oaj).

ਕੋਟਿ ਇੰਦ੍ਰ ਇੰਦ੍ਰਾਣਿ ; ਸਾਹਿ ਸਾਹਾਣਿ ਗਣਿਜੈ ॥

You are the supreme among the millions of Indras (King of Heaven), the Master of deities, and the Ruler of rulers.

ਤ੍ਰਿਭਵਣ ਮਹੀਪ , ਸੁਰ ਨਰ ਅਸੁਰ ; (ਤ੍ਰਿ-ਭਵਣ, ਅ-ਸੁਰ ਬੋਲੋ)

ਨੇਤ ਨੇਤ ਬਨ ਤ੍ਰਿਣ ਕਹਤ ॥

The Ruler (Mahip) of three (Tri) worlds (Bhavan), you are called infinite (neth means not this much means more and more), by the deities (Sur – the residents of heaven), humans (Nar) and demons (Asur) as well as by every leaf of grass in the forest : they all acknowledge your infinity.

ਤੂ ਸਰਬ ਨਾਮ ਕਥੈ ਕਵਨ ; ਕਰਮ ਨਾਮ ਬਰਣਤ ਸੁਮਤਿ ॥੧॥ ('ਤੂ' ਨੂੰ ਤੁਐ, ਸੁਮੱਤਿ ਬੋਲੋ)

Who can express all (sarab) of your (Tav) names (Nam), and that is why the wise men (Sumat) have described (Barnat) only your functional (Karam) names (Nam) ॥ 1 ॥

ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਛੰਦ ॥ (ਪ੍ਰ-ਇਆਤ ਬੋਲੋ)

Bhujang Prayat Chhand

ਨਮਸਤ੍ਰੰ ਅਕਾਲੇ ॥ ਨਮਸਤ੍ਰੰ ਕ੍ਰਿਪਾਲੇ ॥ ('ਨਮਸਤ੍ਰੰ' ਨੂੰ ਨਮਸਤੁਅੰ ਬੋਲੋ)

Salutation to You (Nm-Ast- Tuang) the One beyond (A) Time or death (Kal); Salutation to the House of Mercy-(Kirp-Ale);

ਨਮਸਤੰ ਅਰੂਪੇ ॥ ਨਮਸਤੰ ਅਨੂਪੇ ॥੨॥ (ਅ-ਰੂਪੇ, ਅ-ਨੂਪੇ ਬੋਲੋ)

Salutation to the formless (Arupe); Salutation to the One beyond Praise (An-Up-A) ॥ 2 ॥

ਨਮਸਤੰ ਅਭੇਖੇ ॥ ਨਮਸਤੰ ਅਲੇਖੇ ॥ (ਅ-ਭੇਖੇ, ਅ-ਲੇਖੇ ਬੋਲੋ)

Salutation to the One without a specific attire; Salutation to the immeasurable;

ਨਮਸਤੰ ਅਕਾਏ ॥ ਨਮਸਤੰ ਅਜਾਏ ॥੩॥ (ਅ-ਕਾਏ, ਅ-ਜਾਏ ਬੋਲੋ)

Salutation to the Bodiless; Salutation to the One who is beyond Ages ॥ 3 ॥

ਨਮਸਤੰ ਅਗੰਜੇ ॥ ਨਮਸਤੰ ਅਭੰਜੇ ॥ (ਅ-ਗੰਜੇ, ਅ-ਭੰਜੇ ਬੋਲੋ)

Salutation to the One Indestructible; Salutation to the One who never bow means who is undefeatable;

ਨਮਸਤੰ ਅਨਾਮੇ ॥ ਨਮਸਤੰ ਅਠਾਮੇ ॥੪॥ (ਅ-ਠਾਮੇ ਬੋਲੋ)

Salutation to the without (An) disease (Aam) Nameless; Salutation to the One who is without ant support ॥ 4 ॥

ਨਮਸਤੰ ਅਕਰਮੰ ॥ ਨਮਸਤੰ ਅਧਰਮੰ ॥ (ਅ-ਕਰਮੰ, ਅ-ਧਰਮੰ ਬੋਲੋ)

Salutation to the One beyond all actions; Salutation to the One who is beyond frame of mind;

ਨਮਸਤੰ ਅਨਾਮੰ ॥ ਨਮਸਤੰ ਅਧਾਮੰ ॥੫॥ (ਅ-ਨਾਮੰ, ਅ-ਧਾਮੰ ਬੋਲੋ)

Salutation to the Nameless; Salutation to the One beyond any form॥ 5 ॥

ਨਮਸਤੰ ਅਜੀਤੇ ॥ ਨਮਸਤੰ ਅਭੀਤੇ ॥ (ਅ-ਜੀਤੇ, ਅ-ਭੀਤੇ ਬੋਲੋ)

Salutation to the One Invincible; Salutation to the Fearless;

ਨਮਸਤੰ ਅਬਾਹੇ ॥ ਨਮਸਤੰ ਅਢਾਹੇ ॥੬॥ (ਅ-ਬਾਹੇ, ਅ-ਢਾਹੇ ਬੋਲੋ)

Salutation to the One who do not ride on anything; Salutation to the One cannot be overpowered ॥ 6 ॥

ਨਮਸਤੰ ਅਨੀਲੇ ॥ ਨਮਸਤੰ ਅਨਾਦੇ ॥

Salutation to the One Resplendent without colour; Salutation to the One who is the without (An) beginning (Aad) ;

ਨਮਸਤੰ ਅਛੇਦੇ ॥ ਨਮਸਤੰ ਅਗਾਧੇ ॥੭॥ (ਅ-ਛੇਦੇ, ਅ-ਗਾਧੇ ਬੋਲੋ)

Salutation to the Impenetrable; (and) Salutation to the Unfathomable ॥ 7 ॥

ਨਮਸਤੰ ਅਗੰਜੇ ॥ ਨਮਸਤੰ ਅਭੰਜੇ ॥ (ਅ-ਗੰਜੇ, ਅ-ਭੰਜੇ ਬੋਲੋ)

Salutation to the One Indestructible; Salutation to the Indivisible;

ਨਮਸਤੰ ਉਦਾਰੇ ॥ ਨਮਸਤੰ ਅਪਾਰੇ ॥੮॥

Salutation to the Generous; Salutation to the Infinite ॥ 8 ॥

ਨਮਸਤੰ ਸੁ ਏਕੈ ॥ ਨਮਸਤੰ ਅਨੇਕੈ ॥

Salutation to the One; Salutation to the One turned into many;

ਨਮਸਤੰ ਅਭੂਤੇ ॥ ਨਮਸਤੰ ਅਜੂਪੇ ॥੯॥

Salutation to the One not made of five elements; Salutation to the One who is above Brahma (Aj=Brahma + Uap=obave) means He is beyond the entire creation॥ 9 ॥

ਨਮਸਤੰ ਨ੍ਰਿਕਰਮੇ ॥ ਨਮਸਤੰ ਨ੍ਰਿਭਰਮੇ ॥ (ਨ੍ਰਿ-ਕਰਮੇ, ਨ੍ਰਿ-ਭਰਮੇ ਬੋਲੋ)

Salutation to the One free from deeds (Karma); Salutation to the One free from dubiety;

ਨਮਸਤੰ ਨ੍ਰਿਦੇਸੇ ॥ ਨਮਸਤੰ ਨ੍ਰਿਭੇਸੇ ॥੧੦॥ (ਨ੍ਰਿ-ਦੇਸੇ, ਨ੍ਰਿ-ਭੇਸੇ ਬੋਲੋ)

Salutation to the One not of a particular country; Salutation to the One having no specifically link to a particular sect॥ 10 ॥

ਨਮਸਤੰ ਨ੍ਰਿਨਾਮੇ ॥ ਨਮਸਤੰ ਨ੍ਰਿਕਾਮੇ ॥ (ਨ੍ਰਿ-ਨਾਮੇ, ਨ੍ਰਿ-ਕਾਮੇ ਬੋਲੋ)

Salutation to the One beyond all Name; Salutation to the One beyond all desires;

ਨਮਸਤੰ ਨ੍ਰਿਧਾਤੇ ॥ ਨਮਸਤੰ ਨ੍ਰਿਘਾਤੇ ॥੧੧॥ (ਨ੍ਰਿ-ਧਾਤੇ, ਨ੍ਰਿ-ਘਾਤੇ ਬੋਲੋ)

Salutation to the One beyond all Maya; Salutation to the One beyond destruction ॥ 11 ॥

ਨਮਸਤੰ ਨਿਧੂਤੇ ॥ ਨਮਸਤੰ ਅਭੂਤੇ ॥ (ਨਿ-ਧੂਤੇ, ਅ-ਭੂਤੇ ਬੋਲੋ)

Salutation to the One unshakable; Salutation to the One who is beyond the five desires;

ਨਮਸਤੰ ਅਲੋਕੇ ॥ ਨਮਸਤੰ ਅਸੋਕੇ ॥੧੨॥ (ਅ-ਲੋਕੇ, ਅ-ਸੋਕੇ ਬੋਲੋ)

Salutation to the Invisible; Salutation to the Sorrowless ॥ 12 ॥

ਨਮਸਤੰ ਨ੍ਰਿਤਾਪੇ ॥ ਨਮਸਤੰ ਅਥਾਪੇ ॥ (ਨ੍ਰਿ-ਤਾਪੇ, ਅ-ਥਾਪੇ ਬੋਲੋ)

Salutation to the One without suffering; Salutation to the Self-Existent

ਨਮਸਤੰ ਤ੍ਰਿਮਾਨੇ ॥ ਨਮਸਤੰ ਨਿਧਾਨੇ ॥੧੩॥ (ਤ੍ਰਿ-ਮਾਨੇ ਬੋਲੋ)

Salutation to the One honoured by all powers of creation (Brahma, Vishnu and Shiva); Salutation to the Treasure-House (of all qualities) ॥ 13 ॥

ਨਮਸਤੰ ਅਗਾਹੇ ॥ ਨਮਸਤੰ ਅਬਾਹੇ ॥ (ਅ-ਗਾਹੇ, ਅ-ਬਾਹੇ ਬੋਲੋ)

Salutation to the One Unfathomable ; Salutation to the One without Life-Forces Self-Propellant;

ਨਮਸਤੰ ਤ੍ਰਿਬਰਗੇ ॥ ਨਮਸਤੰ ਅਸਰਗੇ ॥੧੪॥ (ਤ੍ਰਿ-ਬਰਗੇ, ਅ-ਸਰਗੇ ਬੋਲੋ)

Salutation to the Embodiment of three ideals; Salutation to the Unborn ॥ 14 ॥

ਨਮਸਤੰ ਪ੍ਰਭੋਗੇ ॥ ਨਮਸਤੰ ਸੁ ਜੋਗੇ ॥

Salutation to the Giver of Great Gifts; Salutation to the Intense Pervader;

ਨਮਸਤੰ ਅਰੰਗੇ ॥ ਨਮਸਤੰ ਅਭੰਗੇ ॥੧੫॥ (ਅ-ਰੰਗੇ, ਅ-ਭੰਗੇ ਬੋਲੋ)

Salutation to the One sans colour; Salutation to the Indestructible ॥ 15 ॥

ਨਮਸਤੰ ਅਗੰਮੇ ॥ ਨਮਸਤੰ ਅਤੰਗੇ ॥ (ਅ-ਗੰਮੇ ,ਨਮਸ-ਤੰਗੇ ਬੋਲੋ)

Salutation to the Inaccessible through intellect; May Salutation be to the Beauteous;

ਨਮਸਤੰ ਜਲਾਸਰੇ ॥ ਨਮਸਤੰ ਨਿਰਾਸਰੇ ॥੧੬॥

Salutation to the Supporter of Oceans (Jal + Aasre); Salutation to the One Unsupported (Nir +Aasre) ॥ 16 ॥

ਨਮਸਤੰ ਅਜਾਤੇ ॥ ਨਮਸਤੰ ਅਪਾਤੇ ॥ (ਅ-ਜਾਤੇ, ਅ-ਪਾਤੇ ਬੋਲੋ)

Salutation to the One beyond sub-caste; Salutation to the One beyond group;

ਨਮਸਤੰ ਅਮਜਬੇ ॥ ਨਮਸਤੰ ਅਜਬੇ ॥ (ਨਮਸ-ਤੰਗੇ ਬੋਲੋ)

Salutation to the One who is beyond Religion; May Salutation be to the Wondrous ॥ 17 ॥

ਅਦੇਸੰ ਅਦੇਸੇ ॥ ਨਮਸਤੰ ਅਭੇਸੇ ॥ (ਅ-ਦੇਸੇ, ਅ-ਭੇਸੇ ਬੋਲੋ)

Salutation to the One who is omnipresent and; Salutation to the One not having a particular attachment to a sect.

ਨਮਸਤੰ ਨ੍ਰਿਧਾਮੇ ॥ ਨਮਸਤੰ ਨ੍ਰਿਬਾਮੇ ॥੧੮॥ (ਨ੍ਰਿ-ਧਾਮੇ, ਨ੍ਰਿ-ਬਾਮੇ ਬੋਲੋ)

Salutation to the One with no particular dwelling-place; Salutation to the One who is without a woman means He is beyond Maya॥ 18 ॥

ਨਮੋ ਸਰਬ ਕਾਲੇ ॥ ਨਮੋ ਸਰਬ ਦਿਆਲੇ ॥

Salutation to the Annihilator of all; Salutation to the Merciful to all;

ਨਮੋ ਸਰਬ ਰੂਪੇ ॥ ਨਮੋ ਸਰਬ ਭੂਪੇ ॥੧੯॥

Salutation to the One manifesting in all forms; Salutation to the King of kings ॥ 19 ॥

ਨਮੋ ਸਰਬ ਖਾਪੇ ॥ ਨਮੋ ਸਰਬ ਥਾਪੇ ॥

Salutation to the Annihilator of all; Salutation to the Creator of all;

ਨਮੋ ਸਰਬ ਕਾਲੇ ॥ ਨਮੋ ਸਰਬ ਪਾਲੇ ॥੨੦॥

Salutation to the Destroyer of all; [and] Salutation to the Preserver of all ॥ 20 ॥

ਨਮਸਤੱਸਤ ਦੇਵੈ ॥ ਨਮਸਤੰ ਅਭੇਵੈ ॥ (ਅ-ਭੇਵੈ ਬੋਲੋ)

May Salutation be to the One Worshippable; Salutation to the One without secrets;

ਨਮਸਤੰ ਅਜਨਮੇ ॥ ਨਮਸਤੰ ਸੁਬਨਮੇ ॥ ੨੧॥ (ਅ-ਜਨਮੇ ਬੋਲੋ)

Salutation to the Unborn; Salutation to the Beauteous ॥ 21 ॥

ਨਮੋ ਸਰਬ ਗਉਨੇ ॥ ਨਮੋ ਸਰਬ ਭਉਨੇ ॥

Salutation to the One is the protector in all places; Salutation to the One existent at all worlds;

ਨਮੋ ਸਰਬ ਰੰਗੇ ॥ ਨਮੋ ਸਰਬ ਭੰਗੇ ॥੨੨॥

Salutation to the Epitome of all colours; Salutation to the Annihilator of all ॥ 22 ॥

ਨਮੋ ਕਾਲ ਕਾਲੇ ॥ ਨਮਸਤੱਸਤ ਦਿਆਲੇ ॥ (ਨਮਸ-ਤੱਸਤੁ ਬੋਲੋ)

Salutation to the Death of death; May Salutation be to the House of Mercy;

ਨਮਸਤੰ ਅਬਰਨੇ ॥ ਨਮਸਤੰ ਅਮਰਨੇ ॥੨੩॥ (ਅ-ਬਰਨੇ, ਅ-ਮਰਨੇ ਬੋਲੋ)

Salutation to the *varna*-less; Salutation to the Deathless ॥ 23 ॥

ਨਮਸਤੰ ਜਰਾਰੰ ॥ ਨਮਸਤੰ ਕ੍ਰਿਤਾਰੰ ॥ (ਕ੍ਰਿ-ਤਾਰੰ ਬੋਲੋ)

Salutation to the brave warrior; Salutation to the Destroyer;

ਨਮੋ ਸਰਬ ਧੰਧੇ ॥ ਨਮੋਸਤ ਅਬੰਧੇ ॥੨੪॥ (ਅ-ਬੰਧੇ ਬੋਲੋ)

Salutation to the Inspirer of all deeds; Salutation to the One free from bondage ॥ 24 ॥

ਨਮਸਤੰ ਨਿ੍ਸਾਕੇ ॥ ਨਮਸਤੰ ਨਿ੍ਬਾਕੇ ॥ (ਨਿ੍-ਸਾਕੇ, ਨਿ੍-ਬਾਕੇ ਬੋਲੋ)

Salutation to the Kinless; Salutation to the Fearless;

ਨਮਸਤੰ ਰਹੀਮੇ ॥ ਨਮਸਤੰ ਕਰੀਮੇ ॥੨੫॥

Salutation to the Merciful; Salutation to the Compassionate ॥ 25 ॥

ਨਮਸਤੰ ਅਨੰਤੇ ॥ ਨਮਸਤੰ ਮਹੰਤੇ ॥

Salutation to the Infinite; Salutation to the Great One;

ਨਮਸਤੱਸਤ ਰਾਗੇ ॥ ਨਮਸਤੰ ਸੁਹਾਗੇ ॥੨੬॥ (ਨਮਸ-ਤੱਸਤੁ ਬੋਲੋ)

May Salutation be to the form of Love; Salutation to the Master ॥ 26 ॥

ਨਮੋ ਸਰਬ ਸੋਖੰ ॥ ਨਮੋ ਸਰਬ ਪੋਖੰ ॥

Salutation to the Destroyer of all; Salutation to the Preserver of all;

ਨਮੋ ਸਰਬ ਕਰਤਾ ॥ ਨਮੋ ਸਰਬ ਹਰਤਾ ॥੨੭॥

Salutation to the Creator of all; Salutation to the Annihilator of all ॥ 27 ॥

ਨਮੋ ਜੋਗ ਜੋਗੇ ॥ ਨਮੋ ਭੋਗ ਭੋਗੇ ॥

Salutation to the One in Union; Salutation to the consumer of all;

ਨਮੋ ਸਰਬ ਦਿਆਲੇ ॥ ਨਮੋ ਸਰਬ ਪਾਲੇ ॥੨੮॥

Salutation to the One kind to all; Salutation to the One Preserver of all ॥ 28 ॥

ਚਾਚਰੀ ਛੰਦ ॥

Chachri Chhand

ਤ੍ਵਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ (ਤ੍ਵਪ੍ਰਸਾਦਿ ਨੂੰ ਤੁਐ-ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਬੋਲੋ)

With His Grace

ਅਰੂਪ ਹੈਂ ॥ ਅਨੂਪ ਹੈਂ ॥ (ਅ-ਰੂਪ, ਅ-ਨੂਪ ਬੋਲੋ)

You are beyond Form; You are beyond Praise;

ਅਜੂ ਹੈਂ ॥ ਅਭੂ ਹੈਂ ॥ ॥੨੯॥ (ਅ-ਜੂ, ਅ-ਭੂ ਬੋਲੋ)

You are beyond birth; You are beyond breath॥ 29 ॥

ਅਲੇਖ ਹੈਂ ॥ ਅਭੇਖ ਹੈਂ ॥ (ਅ-ਲੇਖ, ਅ-ਭੇਖ ਬੋਲੋ)

You are beyond counts of deeds; You are beyond a particular look;

ਅਨਾਮ ਹੈਂ ॥ ਅਕਾਮ ਹੈਂ ॥ ॥੩੦॥ (ਅ-ਨਾਮ, ਅ-ਕਾਮ ਬੋਲੋ)

You are beyond names; You are beyond desires ॥ 30 ॥

ਅਧੇ ਹੈਂ ॥ ਅਭੇ ਹੈਂ ॥ (ਅ-ਧੇ, ਅ-ਭੇ ਬੋਲੋ)

You are beyond support; You are beyond fear;

ਅਜੀਤ ਹੈਂ ॥ ਅਭੀਤ ਹੈਂ ॥ ॥੩੧॥ (ਅ-ਜੀਤ, ਅ-ਭੀਤ ਬੋਲੋ)

You are unconquerable; You are manifested in all forms ॥ 31 ॥

ਤ੍ਰਿਮਾਨ ਹੈਂ ॥ ਨਿਧਾਨ ਹੈਂ ॥ (ਤ੍ਰਿ-ਮਾਨ ਬੋਲੋ)

You are the three power of the universe; You are Cause of the creation ;

ਤ੍ਰਿਬਰਗ ਹੈਂ ॥ ਅਸਰਗ ਹੈਂ ॥ ॥੩੨॥ (ਤ੍ਰਿ-ਬਰਗ, ਅ-ਸਰਗ ਬੋਲੋ)

You are within deities, human and demons; You are without thoughts ॥ 32 ॥

ਅਨੀਲ ਹੈਂ ॥ ਅਨਾਦ ਹੈਂ ॥

You are beyond count; You are beyond beginning;

ਅਜੇ ਹੈਂ ॥ ਅਜਾਦ ਹੈਂ ॥ ॥੩੩॥

You are unconquerable; You are the Creator of all creators ॥ 33 ॥

ਅਜਨਮ ਹੈਂ ॥ ਅਬਰਨ ਹੈਂ ॥ (ਅ-ਜਨਮ, ਅ-ਬਰਨ ਬੋਲੋ)

You are beyond birth; You are beyond Varnas;

ਅਭੂਤ ਹੈਂ ॥ ਅਭਰਨ ਹੈਂ ॥ ॥੩੪॥ (ਅ-ਭੂਤ, ਅ-ਭਰਨ ਬੋਲੋ)

You are beyond the principal elements; You are the Preserver ॥ 34 ॥

ਅਗੰਜ ਹੈਂ ॥ ਅਭੰਜ ਹੈਂ ॥ (ਅ-ਗੰਜ, ਅ-ਭੰਜ ਬੋਲੋ)

You are without sickness; You are invisible;

ਅਝੁਝ ਹੈਂ ॥ ਅਝੰਝ ਹੈਂ ॥ ॥੩੫॥ (ਅ-ਝੁਝ, ਅ-ਝੰਝ ਬੋਲੋ)

You not be fought against; You are steady॥ 35 ॥

ਅਮੀਕ ਹੈਂ ॥ ਰਫੀਕ ਹੈਂ ॥ (ਅ-ਮੀਕ ਬੋਲੋ)

You are Unfathomable; You are the Companion-Friend;

ਅਧੰਧ ਹੈਂ ॥ ਅਬੰਧ ਹੈਂ ॥ ॥੩੬॥ (ਅ-ਧੰਧ, ਅ-ਬੰਧ ਬੋਲੋ)

You are Unencumbered; You are Unfettered ॥ 36 ॥

ਨ੍ਰਿਬੂਝ ਹੈਂ ॥ ਅਸੂਝ ਹੈਂ ॥ (ਨ੍ਰਿ-ਬੂਝ, ਅ-ਸੂਝ ਬੋਲੋ)

Unattainable with intellect; Unknowable with human consciousness;

ਅਕਾਲ ਹੈਂ ॥ ਅਜਾਲ ਹੈਂ ॥ ॥੩੭॥ (ਅ-ਕਾਲ, ਅ-ਜਾਲ ਬੋਲੋ)

Beyond time, You are Unfettered by *Maya* ॥ 37 ॥

ਅਲਾਹ ਹੈਂ ॥ ਅਜਾਹ ਹੈਂ ॥ (ਅ-ਲਾਹ, ਅ-ਜਾਹ ਬੋਲੋ)

You are beyond fall; You are without any place;

ਅਨੰਤ ਹੈਂ ॥ ਮਹੰਤ ਹੈਂ ॥ ॥੩੮॥

You are beyond end; You are the Greatest ॥ 38 ॥

ਅਲੀਕ ਹੈਂ ॥ ਨ੍ਰਿਸ੍ਰੀਕ ਹੈਂ ॥ (ਨ੍ਰਿ-ਸ੍ਰੀਕ ਬੋਲੋ)

You are the most qualified; You are without envy;

ਨ੍ਰਿਲੰਭ ਹੈਂ ॥ ਅਸੰਭ ਹੈਂ ॥ ॥੩੯॥ (ਨ੍ਰਿ-ਲੰਭ, ਅ-ਸੰਭ ਬੋਲੋ)

You are unsupported; You are beyond birth ॥ 39 ॥

ਅਗੰਮ ਹੈਂ ॥ ਅਜੰਮ ਹੈਂ ॥ (ਅ-ਗੰਮ, ਅ-ਜੰਮ ਬੋਲੋ)

You can't be reached; You are unborn;

ਅਭੂਤ ਹੈਂ ॥ ਅਛੂਤ ਹੈਂ ॥ ॥੪੦॥ (ਅ-ਭੂਤ, ਅ-ਛੂਤ ਬੋਲੋ)

You are not a being; You can't be touched ॥ 40 ॥

ਅਲੋਕ ਹੈਂ ॥ ਅਸੋਕ ਹੈਂ ॥ (ਅ-ਲੋਕ, ਅ-ਸੋਕ ਬੋਲੋ)

You are amazing; You are sorrowless;

ਅਕਰਮ ਹੈਂ ॥ ਅਭਰਮ ਹੈਂ ॥ ॥੪੧॥ (ਅ-ਕਰਮ, ਅ-ਭਰਮ ਬੋਲੋ)

You are beyond *Karma*; You are beyond illusion ॥ 41 ॥

ਅਜੀਤ ਹੈਂ ॥ ਅਭੀਤ ਹੈਂ ॥ (ਅ-ਜੀਤ, ਅ-ਭੀਤ ਬੋਲੋ)

You are unconquerable; You are fearless;

ਅਬਾਹ ਹੈਂ ॥ ਅਗਾਹ ਹੈਂ ॥ ॥੪੨॥ (ਅ-ਬਾਹ, ਅ-ਗਾਹ ਬੋਲੋ)

You are eternal; You are unfathomable ॥ 42 ॥

ਅਮਾਨ ਹੈਂ ॥ ਨਿਧਾਨ ਹੈਂ ॥

You are beyond changes; You are the cause of creation;

ਅਨੇਕ ਹੈਂ ॥ ਫਿਰਿ ਏਕ ਹੈਂ ॥ ॥੪੩॥

You manifest in uncountable forms yet You remain One as well ॥ 43 ॥

ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਛੰਦ ॥ (ਪ੍ਰ-ਇਆਤ ਬੋਲੋ)

Bhujang Prayat Chhand

ਨਮੋ , ਸਰਬ ਮਾਨੇ ॥ ਸਮਸਤੀ ਨਿਧਾਨੇ ॥ (ਸਮੱਸਤੀ ਬੋਲੋ)

Salutation to the One is the honour of all; Salutation to the house of treasure;

ਨਮੋ , ਦੇਵ ਦੇਵੇ ॥ ਅਭੇਖੀ ਅਭੇਵੇ ॥ ॥੪੪॥ (ਅ-ਭੇਖੀ, ਅ-ਭੇਵੇ ਬੋਲੋ)

Salutation to the Master of deities; and Salutation to the One in has no differences ॥ 44 ॥

ਨਮੋ , ਕਾਲ ਕਾਲੇ ॥ ਨਮੋ , ਸਰਬ ਪਾਲੇ ॥

Salutation to the Destroyer of death ; Salutation to the Preserver of all;

ਨਮੋ , ਸਰਬ ਗਉਣੇ ॥ ਨਮੋ , ਸਰਬ ਭਉਣੇ ॥੪੫॥

Salutation to the One having access to all; Salutation to the One all-pervasive ॥ 45 ॥

ਅਨੰਗੀ ਅਨਾਥੇ ॥ ਨ੍ਰਿਸੰਗੀ ਪ੍ਰਮਾਥੇ ॥ (ਨ੍ਰਿ-ਸੰਗੀ ਬੋਲੋ)

Bodyless (An + Angi) and Masterless ; *without* ally and annihilator;

ਨਮੋ , ਭਾਨ ਭਾਨੇ ॥ ਨਮੋ , ਮਾਨ ਮਾਨੇ ॥੪੬॥

Salutations to the Sun of suns; Salutation to the Honour of all honours ॥ 46 ॥

ਨਮੋ , ਚੰਦ੍ਰ ਚੰਦ੍ਰੇ ॥ ਨਮੋ , ਭਾਨ ਭਾਨੇ ॥

Salutation to the Moon of moons; Salutation to the Sun of suns;

ਨਮੋ , ਗੀਤ ਗੀਤੇ ॥ ਨਮੋ , ਤਾਨ ਤਾਨੇ ॥੪੭॥

Salutation to the One who is the form of Song within a songs; Salutation to the Tune of tunes ॥ 47 ॥

ਨਮੋ , ਨਿਰਤ ਨਿਰਤੇ ॥ ਨਮੋ , ਨਾਦ ਨਾਦੇ ॥

Salutation to the One who is the form of Dance within dances; Salutation to the Melody of melodies;

ਨਮੋ , ਪਾਨ ਪਾਨੇ ॥ ਨਮੋ , ਬਾਦ ਬਾਦੇ ॥ ੪੮॥

Salutation to the Hand of hands; Salutation to the (musical) Instrument of instruments ॥ 48 ॥

ਅਨੰਗੀ , ਅਨਾਮੇ ॥ ਸਮਸਤੀ ਸਰੂਪੇ ॥ (ਅ-ਨਾਮੇ ਬੋਲੋ)

You are Bodiless (An+Angi) and Nameless; You manifest in all forms in one time;

ਪ੍ਰਭੰਗੀ , ਪ੍ਰਮਾਥੇ ॥ ਸਮਸਤੀ ਬਿਭੂਤੇ ॥੪੯॥ (ਸਮਸਤੀ ਬੋਲੋ)

Destroyer and Annihilator of all; Treasure of everything ॥ 49 ॥

ਕਲੰਕੰ ਬਿਨਾ ; ਨੇਕਲੰਕੀ ਸਰੂਪੇ ॥ (ਨੇ-ਕਲੰਕੀ ਬੋਲੋ)

Slurless and the form of Immaculate;

ਨਮੋ , ਰਾਜ ਰਾਜੇਸ਼੍ਵਰੰ ; ਪਰਮ ਰੂਪੇ ॥੫੦॥ (ਰਾਜੇਸ਼੍ਵਰੰ ਬੋਲੋ)

Salutation to the King of kings, the Perfect Form ॥ 50 ॥

ਨਮੋ , ਜੋਗ ਜੋਗੇਸ਼੍ਵਰੰ ; ਪਰਮ ਸਿੱਧੇ ॥ (ਜੋਗੇਸ਼੍ਵਰੰ ਬੋਲੋ)

Salutation to the Yogi of yogis, the Perfect Siddha;

ਨਮੋ , ਰਾਜ ਰਾਜੇਸ਼੍ਵਰੰ ; ਪਰਮ ਬ੍ਰਿਧੇ ॥੫੧॥ (ਰਾਜੇਸ਼੍ਵਰੰ ਬੋਲੋ)

Salutation to the King of kings, the Greatest One ॥ 51 ॥

ਨਮੋ , ਸਸਤ੍ਰ ਪਾਣੇ ॥ ਨਮੋ , ਅਸਤ੍ਰ ਮਾਣੇ ॥

Salutation to the Wielder of weapons; Salutation to the Hurler of missiles;

ਨਮੋ , ਪਰਮ ਗਿਆਤਾ ॥ ਨਮੋ , ਲੋਕ ਮਾਤਾ ॥੫੨॥

Salutation to the Perfect Knower; Salutation to the Mother of mankind ॥ 52 ॥

ਅਭੇਖੀ ਅਭਰਮੀ ਅਭੋਗੀ ਅਭੁਗਤੇ ॥ (ਅ-ਭੇਖੀ, ਅ-ਭਰਮੀ, ਅ-ਭੋਗੀ, ਅ-ਭੁਗਤੇ ਬੋਲੋ)

Sans specific vesture and all delusion; Neither Enjoyer nor the object to be enjoyed;

ਨਮੋ ਜੋਗ ਜੋਗੇਸ਼੍ਵਰੰ ਪਰਮ ਜੁਗਤੇ ॥੫੩॥ (ਜੋਗੇਸ਼੍ਵਰੰ ਬੋਲੋ)

Salutation to the Yogi of yogis; and Salutation to the Skill of all skills ॥ 53 ॥

ਨਮੋ , ਨਿੱਤ ਨਾਰਾਇਣੇ ਕੂਰ ਕਰਮੇ ॥ (ਕਰੂਰ ਬੋਲੋ)

Salutation to the Eternal Protector, the Doer of frightful deeds;

ਨਮੋ ; ਪ੍ਰੇਤ ਅਪ੍ਰੇਤ ਦੇਵੇ ਸੁਧਰਮੇ ॥੫੪॥ (ਪਰੇਤ, ਅ-ਪਰੇਤ ਬੋਲੋ)

Salutation to Thee, Master of evil-and not-evil spirits, and court of deities ॥ 54 ॥

ਨਮੋ , ਰੋਗ ਹਰਤਾ ; ਨਮੋ , ਰਾਗ ਰੂਪੇ ॥

Salutation to the Redeemer of diseases; Salutation to the Perfect Form;

ਨਮੋ , ਸਾਹ ਸਾਹੰ ; ਨਮੋ , ਭੂਪ ਭੂਪੇ ॥੫੫॥

Salutation to the King of kings; Salutation to the Emperor of emperors ॥ 55 ॥

ਨਮੋ , ਦਾਨ ਦਾਨੇ ; ਨਮੋ , ਮਾਨ ਮਾਨੇ ॥

Salutation to the Source of charity; Salutation to the Source of dignity;

ਨਮੋ , ਰੋਗ ਰੋਗੇ ; ਨਮਸਤੰ ਇਸਨਾਨੰ ॥੫੬॥

Salutation to the Redeemer of diseases; Salutation to the Means of purity ॥ 56 ॥

ਨਮੋ , ਮੰਤ੍ਰ ਮੰਤ੍ਰੰ ॥ ਨਮੋ , ਜੰਤ੍ਰ ਜੰਤ੍ਰੰ ॥

Salutation to Thee who are essence of all *mantra* and *yantra*;

ਨਮੋ , ਇਸਟ ਇਸਟੇ ॥ ਨਮੋ , ਤੰਤ੍ਰ ਤੰਤ੍ਰੰ ॥੫੭॥

Salutation to the Ground of all faith; Salutation to the System of systems ॥ 57 ॥

ਸਦਾ ਸਚਦਾਨੰਦ ਸਰਬੰ ਪ੍ਰਣਾਸੀ ॥

Ultimate Truth, Consciousness and Bliss, and All-destroyer art Thou;

ਅਨੂਪੇ ਅਰੂਪੇ, ਸਮਸਤੁਲਿ ਨਿਵਾਸੀ ॥੫੮॥

Incomparable, Formless, and All- pervasive art Thou ॥ 58 ॥

ਸਦਾ ਸਿੱਧਦਾ ਬੁੱਧਦਾ ਬ੍ਰਿੱਧ ਕਰਤਾ ॥

Ever Giver of wisdom and enricher,

ਅਧੋ ਉਰਧ ਅਰਧੰ ਅਘੰ ਓਘ ਹਰਤਾ ॥੫੯॥

Destroyer of sins – above, below and in-between ॥59॥

ਪਰਮ ਪਰਮ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰੰ ਪ੍ਰੋਛ ਪਾਲੰ ॥ (ਪਰਮੇਸ਼ੁਅਰੰ ਬੋਲੋ)

Perfect, Supreme Almighty–unseen Nourisher of all;

ਸਦਾ ਸਰਬਦਾ ਸਿੱਧ ਦਾਤਾ ਦਿਆਲੰ ॥੬੦॥ (ਸਰਬ-ਦਾ ਬੋਲੋ)

Ever present Power– the Giver and Benevolent One ॥ 60 ॥

ਅਛੇਦੀ ਅਭੇਦੀ ਅਨਾਮੰ ਅਕਾਮੰ ॥ (ਅ-ਛੇਦੀ, ਅ-ਭੇਦੀ, ਅ-ਨਾਮੰ, ਅ-ਕਾਮੰ ਬੋਲੋ)

Impervious, Impenetrable–Nameless and Desireless;

ਸਮਸਤੋਪਰਾਜੀ ਸਮਸਤਸਤ ਧਾਮੰ ॥੬੧॥ (ਸਮੱਸਤੋ-ਪਰਾਜੀ, ਸਮਸ-ਤੱਸਤੁ ਬੋਲੋ)

The Subduer of all and all -pervasive ॥ 61 ॥

ਤੇਰਾ ਜੋਰੁ ॥

Your Strength

ਚਾਚਰੀ ਛੰਦ ॥

Chachri Chhand

ਜਲੇ ਹੈਂ ॥ ਥਲੇ ਹੈਂ ॥ ਅਭੀਤ ਹੈਂ ॥ ਅਭੇ ਹੈਂ ॥ ॥ ੬੨ ॥

Thou art (everywhere) in the water and on the land; Thou art fearless and unfathomable ॥62॥

ਪ੍ਰਭੂ ਹੈਂ ॥ ਅਜੂ ਹੈਂ ॥ ਅਦੇਸ ਹੈਂ ॥ ਅਭੇਸ ਹੈਂ ॥ ॥੬੩ ॥

Thou art Almighty, beyond birth, [and] unattached to any land or vesture ॥ 63 ॥

ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਛੰਦ ॥ (ਪ੍ਰ-ਇਆਤ ਬੋਲੋ)

Bhujang Prayat Chhand

ਅਗਾਧੇ ਅਬਾਧੇ ॥ ਅਨੰਦੀ ਸਰੂਪੇ ॥

Unfathomable and free from obstruction art Thou; Bliss-incarnate art Thou;

ਨਮੋ ਸਰਬ ਮਾਨੇ ॥ ਸਮਸਤੀ ਨਿਧਾਨੇ ॥੬੪॥

Salutation to the One universally honoured; Salutation to the Treasure of everything ॥64॥

ਨਮਸਤੁੰ ਨ੍ਰਿਨਾਥੇ ॥ ਨਮਸਤੁੰ ਪ੍ਰਮਾਥੇ ॥ (ਨਮਸਤੁਅੰ ਬੋਲੋ)

Salutation to the Patron of hapless; Salutation to the All-destroyer;

ਨਮਸਤੁੰ ਅਗੰਜੇ ॥ ਨਮਸਤੁੰ ਅਭੰਜੇ ॥੬੫॥ (ਨਮਸਤੁਅੰ ਬੋਲੋ)

Salutation to the Invincible; Salutation to the Indestructible ॥ 65 ॥

ਨਮਸਤੁੰ ਅਕਾਲੇ ॥ ਨਮਸਤੁੰ ਅਪਾਲੇ ॥ (ਨਮਸਤੁਅੰ ਬੋਲੋ)

Salutation to One beyond time (kal); Salutation to One beyond any protections;

ਨਮੋ ਸਰਬ ਦੇਸੇ ॥ ਨਮੋ ਸਰਬ ਭੇਸੇ ॥੬੬॥

Salutation to One pervasive in all lands; Salutation to One wearer of all vestures ॥ 66 ॥

ਨਮੋ ਰਾਜ ਰਾਜੇ ॥ ਨਮੋ ਸਾਜ ਸਾਜੇ ॥

Salutation to the Kings of kings; Salutation to the Creator of creations;

ਨਮੋ ਸਾਹ ਸਾਹੇ ॥ ਨਮੋ ਮਾਹ ਮਾਹੇ ॥੬੭॥

Salutation to the Emperor of emperors; Salutation to the Moon of moons ॥ 67 ॥

ਨਮੋ ਗੀਤ ਗੀਤੇ ॥ ਨਮੋ ਪ੍ਰੀਤ ਪ੍ਰੀਤੇ ॥

Salutation to the Song of songs; Salutation to the Love of all loves;

ਨਮੋ ਰੋਖ ਰੋਖੇ ॥ ਨਮੋ ਸੋਖ ਸੋਖੇ ॥੬੮॥

Salutation to the Fury of furies; Salutation to One who absorbs all absorbents ॥ 68 ॥

ਨਮੋ ਸਰਬ ਰੋਗੇ ॥ ਨਮੋ ਸਰਬ ਭੋਗੇ ॥

Salutation to the Cause of disease (and death); Salutation to the Enjoyer of all;

ਨਮੋ ਸਰਬ ਜੀਤੰ ॥ ਨਮੋ ਸਰਬ ਭੀਤੰ ॥੬੯॥

Salutation to the Conqueror of all; Salutation to the Frightener of all ॥ 69 ॥

ਨਮੋ ਸਰਬ ਗਿਆਨੰ ॥ ਨਮੋ ਪਰਮ ਤਾਨੰ ॥

Salutation to Omniscient; Salutation to immense Firmament;

ਨਮੋ ਸਰਬ ਮੰਤ੍ਰੰ ॥ ਨਮੋ ਸਰਬ ਜੰਤ੍ਰੰ ॥੭੦॥

Salutation to the Supreme *mantra*; Salutation to the *jantra* ॥ 70 ॥

ਨਮੋ ਸਰਬ ਦ੍ਰਿਸੰ ॥ ਨਮੋ ਸਰਬ ਕ੍ਰਿਸੰ ॥

Salutation to One visible everywhere; Salutation to One who attracts all;

ਨਮੋ ਸਰਬ ਰੰਗੇ ॥ ਤ੍ਰਿਭੰਗੀ ਅਨੰਗੇ ॥੭੧॥ (ਤ੍ਰਿ-ਭੰਗੀ ਬੋਲੋ)

Salutation to One who compresses all colours; the formless destroyer of three world ॥71॥

ਨਮੋ ਜੀਵ ਜੀਵੰ ; ਨਮੋ ਬੀਜ ਬੀਜੇ ॥

Salutation to the Life of all lives; Salutation to the Seed of all seeds;

ਅਖਿਜੇ ਅਭਿਜੇ ; ਸਮਸਤੰ ਪ੍ਰਸਿਜੇ ॥੭੨॥ (ਸਮਸ-ਤੰ ਬੋਲੋ)

(Salutation to) Serene and Unattached; (Salutation to) to the Benevolent to all ॥72॥

ਕ੍ਰਿਪਾਲੰ ਸਰੂਪੇ ; ਕੁਕਰਮੰ ਪ੍ਰਣਾਸੀ ॥ (ਕ੍ਰਿ-ਪਾਲੰ, ਕੁ-ਕਰਮੰ ਬੋਲੋ)

The Image of kindness; The Destroyer of wicked deeds;

ਸਦਾ ਸਰਬਦਾ ; ਰਿਧਿ ਸਿਧੰ ਨਿਵਾਸੀ ॥੭੩॥ (ਸਰਬ-ਦਾ ਬੋਲੋ)

Eternal and Ever-lasting; Possessor of all mental powers ॥ 73 ॥

ਚਰਪਟ ਛੰਦ ॥

Charpat Chhand

ਤ੍ਵਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ (ਤੁਐ-ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਬੋਲੋ)

With His Grace

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕਰਮੇ ॥ ਅੰਬ੍ਰਿਤ ਧਰਮੇ ॥ ਅਖੱਲ ਜੋਗੇ ॥ ਅਚੱਲ ਭੋਗੇ ॥੭੪॥

Immortal are His deeds; Immutable is His *dharma* or order; All-pervasive in the world art Thou; Eternal is His region ॥ 74 ॥

ਅਚੱਲ ਰਾਜੇ ॥ ਅਟੱਲ ਸਾਜੇ ॥ ਅਖੱਲ ਧਰਮੰ ॥ ਅਲੱਖ ਕਰਮੰ ॥੭੫॥

Eternal and stable is His rule; Ever-continuing is His creation; Complete and pervasive is His order; Inexpressible art His deeds ॥ 75 ॥

ਸਰਬੰ ਦਾਤਾ ॥ ਸਰਬੰ ਗਿਆਤਾ ॥ ਸਰਬੰ ਭਾਨੇ ॥ ਸਰਬੰ ਮਾਨੇ ॥੭੬॥

Giver to all; Knower of all; Destroyer of all; Universally revered ॥ 76 ॥

ਸਰਬੰ ਪ੍ਰਾਣੰ ॥ ਸਰਬੰ ਤ੍ਰਾਣੰ ॥ ਸਰਬੰ ਭੁਗਤਾ ॥ ਸਰਬੰ ਜੁਗਤਾ ॥੭੭॥

The Life of all; The Redeemer of all; The Enjoyer of all; Pervasive in all ॥ 77 ॥

ਸਰਬੰ ਦੇਵੰ ॥ ਸਰਬੰ ਭੇਵੰ ॥ ਸਰਬੰ ਕਾਲੇ ॥ ਸਰਬੰ ਪਾਲੇ ॥੭੮॥

The Deity of all; the Knower of all mysteries; the Cause of death of all; the Nourisher of all ॥ 78 ॥

ਰੂਆਲ ਛੰਦ ॥

Rual Chhand

ਤ੍ਵਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ (ਤੁਐ-ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਬੋਲੋ)

With His Grace

ਆਦਿ ਰੂਪ ਅਨਾਦਿ ਮੂਰਤਿ ; ਅਜੋਨ ਪੁਰਖ ਅਪਾਰ ॥

Primal Form, Beginningless Being, Unborn, Infinite Being;

ਸਰਬ ਮਾਨ ਤ੍ਰਿਮਾਨ ਦੇਵ ; ਅਭੇਵ ਆਦਿ ਉਦਾਰ ॥

Revered by all, Deity of all the three worlds, Unknowable, Primal, Bountiful;

ਸਰਬ ਪਾਲਕ ਸਰਬ ਘਾਲਕ ; ਸਰਬ ਕੋ ਪੁਨਿ ਕਾਲ ॥

Nourisher of all, Destroyer of all, the Vanquisher;

ਜੱਤ੍ਰ ਤੱਤ੍ਰ ਬਿਰਾਜਹੀ ; ਅਵਧੂਤ ਰੂਪ ਰਿਸਾਲ ॥੭੯॥

Pervasive everywhere, treasure-house of joys but beyond them ॥ 79 ॥

ਨਾਮ ਠਾਮ ਨ ਜਾਤ ਜਾਕਰ ; ਰੂਪ ਰੰਗ ਨ ਰੇਖ ॥

Without name, place and caste, hast Thou no form, colour or line;

ਆਦਿ ਪੁਰਖ ਉਦਾਰ ਮੂਰਤਿ ; ਅਜੋਨ ਆਦਿ ਅਸੇਖ ॥

Primal Being, Bountiful Person, Unborn, Beginningless and Endless art Thou.

ਦੇਸ ਔਰ ਨ ਭੇਸ ਜਾਕਰ ; ਰੂਪ ਰੇਖ ਨ ਰਾਗ ॥

Thou own to no specific land or garb, nor have Thou a form, set of lines or desires;

ਜੱਤ੍ਰ ਤੱਤ੍ਰ ਦਿਸਾ ਵਿਸਾ ; ਹੁਇ ਫੈਲਿਓ ਅਨੁਰਾਗੁ ॥੮੦॥

Thou hast manifested Himself as Love in all directions and corners ॥ 80 ॥

ਨਾਮ ਕਾਮ ਬਿਹੀਨ ਪੇਖਤ ; ਧਾਮ ਹੂੰ ਨਹਿ ਜਾਹਿ ॥

Seen as nameless and placeless, Thou hast no particular dwelling-place;

ਸਰਬ ਮਾਨ ਸਰਬਤ੍ਰ ਮਾਨ ; ਸਦੈਵ ਮਾਨਤ ਤਾਹਿ ॥

All beings bow before Thee and Thou art the object of worship for all;

ਏਕ ਮੂਰਤਿ ਅਨੇਕ ਦਰਸਨ ; ਕੀਨ ਰੂਪ ਅਨੇਕ ॥

Thou art One manifested in many, visible in innumerable forms;

ਖੇਲ ਖੇਲ ਅਖੇਲ ਖੇਲਨ ; ਅੰਤ ਕੋ ਫਿਰ ਏਕ ॥੮੧॥

after the wondrous sport of creation and dissolution, all manifested forms finally merge in One ॥ 81 ॥

ਦੇਵ ਭੇਵ ਨ ਜਾਨਹੀ ; ਜਿਹ ਬੇਦ ਅਉਰ ਕਤੇਬ ॥

Deities know not His mysteries, nor do Hindu and semitic scriptures;

ਰੂਪ ਰੰਗ ਨ ਜਾਤ ਪਾਤ ; ਸੁ ਜਾਨਈ ਕਿਹ ਜੇਬ ॥

His form, colour and caste are known to none;

ਤਾਤ ਮਾਤ ਨ ਜਾਤ ਜਾਕਰਿ ; ਜਨਮ ਮਰਨ ਬਿਹੀਨ ॥

no mother, father or family, beyond birth and death art Thee;

ਚੱਕ੍ਰ ਬੱਕ੍ਰ ਫਿਰੈ ਚੱਤ੍ਰ ਚੱਕ ; ਮਾਨਈ ਪੁਰ ਤੀਨ ॥੮੨॥

His writ runs in all the four directions, people of three worlds worship Thee ॥ 82 ॥

ਲੋਕ ਚਉਦਹ ਕੇ ਬਿਖੈ ; ਜਗ ਜਾਪਹੀ ਜਿਹ ਜਾਪ ॥

In the fourteen realms (seven above and seven below) Your name is recited.

ਆਦਿ ਦੇਵ ਅਨਾਦਿ ਮੂਰਤਿ ; ਥਾਪਿਓ ਸਬੈ ਜਿਹ ਥਾਪ ॥

Primal Being, Beginningless Person has created the whole creation by Himself.

ਪਰਮ ਰੂਪ ਪੁਨੀਤ ਮੂਰਤਿ ; ਪੂਰਨ ਪੁਰਖੁ ਅਪਾਰ ॥

Supreme Being, Immaculate One, (You are) the absolute and infinite Being.

ਸਰਬ ਬਿਸ੍ਵ ਰਚਿਓ ਸੁਯੰਭਵ ; ਗੜਨ ਭੰਜਨਹਾਰ ॥੮੩॥ (ਬਿਸ੍ਵਾ, ਸੁਇਅੰਭਵ ਬੋਲੋ)

(Thou have) created the entire world out of Himself, and He is the preserver as well as the destroyer
॥ 83 ॥

ਕਾਲ ਹੀਨ ਕਲਾ ਸੰਜੁਗਤਿ ; ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਅਦੇਸ ॥

Beyond Death, Possessor of infinite power, Timeless Being belongs to no specific land.

ਧਰਮ ਧਾਮ ਸੁ ਭਰਮ ਰਹਤ ; ਅਭੂਤ ਅਲਖ ਅਭੇਸ ॥ (ਅ-ਭੂਤ, ਅਲੱਖ ਬੋਲੋ)

Abode of all faiths, beyond dubiety and elements, Invisible and without a specific garb;

ਅੰਗ ਰਾਗ ਨ ਰੰਗ ਜਾ ਕਹ ; ਜਾਤ ਪਾਤ ਨ ਨਾਮ ॥

The Almighty is without any attachment of body, is dispassionate and has no caste or family.

ਗਰਬ ਗੰਜਨ ਦੁਸਟ ਭੰਜਨ ; ਮੁਕਤ ਦਾਇਕ ਕਾਮ ॥੮੪॥

He is the vanquisher of pride, subduer of the wicked and granter of liberation and other desires ॥ 84 ॥

ਆਪ ਰੂਪ ਅਮੀਕ ਅਨ ਉਸਤਤਿ ; ਏਕ ਪੁਰਖ ਅਵਧੂਤ ॥

The self-Effulgent Almighty is One, free from *maya* and beyond appreciation.

ਗਰਬ ਗੰਜਨ ਸਰਬ ਭੰਜਨ ; ਆਦਿ ਰੂਪ ਅਸੂਤ ॥

He is the Vanquisher of pride, Subduer of all, He is the Primal Being and He is unborn.

ਅੰਗ ਹੀਨ ਅਭੰਗ ਅਨਾਤਮ ; ਏਕ ਪੁਰਖ ਅਪਾਰ ॥

He is bodiless, eternal, without a second and the One Primal, Immeasurable Almighty.

ਸਰਬ ਲਾਇਕ ਸਰਬ ਘਾਇਕ ; ਸਰਬ ਕੋ ਪ੍ਰਿਤਿਪਾਰ ॥੮੫॥ (ਪ੍ਰਿ-ਤਿਪਾਰ ਬੋਲੋ)

He is all-capable, all-destroyer and all-sustainer ॥ 85 ॥

ਸਰਬ ਗੰਤਾ ਸਰਬ ਹੰਤਾ ; ਸਰਬ ਤੇ ਅਨਭੇਖ ॥

He reaches all and He annihilates all; He is different from all in His garb.

ਸਰਬ ਸਾਸਤ੍ਰ ਨ ਜਾਨਹੀ ; ਜਿਹ ਰੂਪ ਰੰਗ ਅਰੁ ਰੇਖ ॥

All the scriptures put together fail to comprehend His form, appearance or colour.

ਪਰਮ ਬੇਦ ਪੁਰਾਨ ਜਾ ਕਹਿ ; ਨੇਤ ਭਾਖਤ ਨਿੱਤ ॥

The Vedas and the Puranas also declare Him Eternal.

ਕੋਟਿ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤਿ ਪੁਰਾਨ ਸਾਸਤ੍ਰ ; ਨ ਆਵਹੀ ਵਹੁ ਚਿਤ ॥੮੬॥

Countless of other scriptures (Smritis, Puranas and Sastras) fail to grasp Him ॥ 86 ॥

ਮਧੁਭਾਰ ਛੰਦ ॥

Madhubhar Chhand

ਤ੍ਵਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ (ਤੁਐ-ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਬੋਲੋ)

With His Grace

ਗੁਨ ਗਨ ਉਦਾਰ ॥ ਮਹਿਮਾ ਅਪਾਰ ॥

Mine of virtues and the Munificent One; Infinite is His Praise;

ਆਸਨ ਅਭੰਗ ॥ ਉਪਮਾ ਅਨੰਗ ॥੮੭॥

Eternal is His Throne; Unequalled His glory ॥ 87 ॥

ਅਨਭਉ ਪ੍ਰਕਾਸ ॥ ਨਿਸਦਿਨ ਅਨਾਸ ॥

Self-effulgent light; Dies not, day and night;

ਆਜਾਨ ਬਾਹੁ ॥ ਸਾਹਾਨ ਸਾਹੁ ॥੮੮॥

Long-reaching arms; Emperor of emperors ॥ 88 ॥

ਰਾਜਾਨ ਰਾਜ ॥ ਭਾਨਾਨ ਭਾਨ ॥

King of kings; Sun of suns;

ਦੇਵਾਨ ਦੇਵ ॥ ਉਪਮਾ ਮਹਾਨ ॥੮੯॥

Deity of deities; His glory is great. ॥ 89 ॥

ਇੰਦ੍ਰਾਨ ਇੰਦ੍ਰ ॥ ਬਾਲਾਨ ਬਾਲ ॥

Indra of Indras; The most innocent among the children;

ਰੰਕਾਨ ਰੰਕ ॥ ਕਾਲਾਨ ਕਾਲ ॥੯੦॥

The Humblest of the humble; Death of the death ॥ 90 ॥

ਅਨਭੂਤ ਅੰਗ ॥ ਆਭਾ ਅਭੰਗ ॥

Immaterial form; Eternal grandeur;

ਗਤਿ ਮਿਤਿ ਅਪਾਰ ॥ ਗੁਨ ਗਨ ਉਦਾਰ ॥੯੧॥

Immeasurable is His dynamism; Mine of virtues; Munificent One ॥ 91 ॥

ਮੁਨਿ ਗਨਿ ਪ੍ਰਨਾਮ ॥ ਨਿਰਭੈ ਨ੍ਰਿਕਾਮ ॥ (ਨਿਰ-ਭੈ, ਨ੍ਰਿ-ਕਾਮ ਬੋਲੋ)

Hosts of *munis* salute Thee; Fearless and Desireless;

ਅਤਿ ਦੁਤਿ ਪ੍ਰਚੰਡ ॥ ਮਿਤਿ ਗਤਿ ਅਖੰਡ ॥੯੨॥

Overpowering brilliant light; Continuous is His dynamism ॥ 92 ॥

ਆਲਿਸਯ ਕਰਮ ॥ ਆਦ੍ਰਿਸਯ ਧਰਮ ॥ (ਆਲਿਸਯ, ਆ-ਦ੍ਰਿਸਯ ਬੋਲੋ)

Spontaneous effortless are His works; Ideal His laws;

ਸਰਬਾਭਰਣਾਯ ॥ ਅਨਡੰਡ ਬਾਯ ॥੯੩॥ (ਸਰਬਾ-ਭਰਣਾਯ, ਬਾਯ ਬੋਲੋ)

All ornaments (attractions) are contained in Thee; Without, of course, [anybody's] reprimand ॥ 93 ॥

ਚਾਚਰੀ ਛੰਦ ॥

Chachri Chhand

ਤ੍ਵਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ (ਤ੍ਵ-ਪ੍ਰਸਾਦ ਬੋਲੋ)

With His Grace

ਗੁੰਬਿੰਦੇ ॥ ਮੁਕੰਦੇ ॥ ਉਦਾਰੇ ॥ ਅਪਾਰੇ ॥੯੪॥

Nourisher, Granter of liberation, Generous and Unfathomable is the Almighty ॥ 94 ॥

ਹਰੀਅੰ ॥ ਕਰੀਅੰ ॥ ਨ੍ਰਿਨਾਮੇ ॥ ਅਕਾਮੇ ॥੯੫॥

Annihilator, Creator, Nameless and Desireless is the Almighty ॥ 95 ॥

ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਛੰਦ ॥ (ਪ੍ਰ-ਇਆਤ ਬੋਲੋ)

Bhujang Prayat Chhand

ਚੱਤ੍ਰ ਚੱਕ੍ਰ ਕਰਤਾ ॥ ਚੱਤ੍ਰ ਚੱਕ੍ਰ ਹਰਤਾ ॥

Giver to all in the four directions;

ਚੱਤ੍ਰ ਚੱਕ੍ਰ ਦਾਨੇ ॥ ਚੱਤ੍ਰ ਚੱਕ੍ਰ ਜਾਨੇ ॥ ੯੬॥

Known to all in the four directions ॥ 96 ॥

ਚੱਤ੍ਰ ਚੱਕ੍ਰ ਵਰਤੀ ॥ ਚੱਤ੍ਰ ਚੱਕ੍ਰ ਭਰਤੀ ॥

Pervading in the four directions; Giver of livelihood in the four directions;

ਚੱਤ੍ਰ ਚੱਕ੍ਰ ਪਾਲੇ ॥ ਚੱਤ੍ਰ ਚੱਕ੍ਰ ਕਾਲੇ ॥੯੭॥

Preserver in the four directions; Annihilator in the four directions ॥ 97 ॥

ਚੱਤ੍ਰ ਚੱਕ੍ਰ ਪਾਸੇ ॥ ਚੱਤ੍ਰ ਚੱਕ੍ਰ ਵਾਸੇ ॥

Nearest in the four directions; Dwelling everywhere in the four directions;

ਚੱਤ੍ਰ ਚੱਕ੍ਰ ਮਾਨਯੈ ॥ ਚੱਤ੍ਰ ਚੱਕ੍ਰ ਦਾਨਯੈ ॥੯੮॥

Exalted in the four directions; Giver of gifts in the four directions ॥ 98 ॥

ਚਾਚਰੀ ਛੰਦ ॥

Chachri Chhand

ਨ ਸਤ੍ਰੈ ॥ ਨ ਮਿਤ੍ਰੈ ॥ ਨ ਭਰਮੰ ॥ ਨ ਭਿਤ੍ਰੈ ॥੯੯॥

No foe, No friend, No dubiety and No fear hast Thee ॥ 99 ॥

ਨ ਕਰਮੰ ॥ ਨ ਕਾਏ ॥ ਅਜਨਮੰ ॥ ਅਜਾਏ ॥੧੦੦॥

Beyond all actions. Without body. Self-existent. Beyond birth ॥ 100 ॥

ਨ ਚਿਤ੍ਰੈ ॥ ਨ ਮਿਤ੍ਰੈ ॥ ਪਰੇ ਹੈ ॥ ਪਵਿਤ੍ਰੈ ॥੧੦੧॥

Without form. Without friend. Farthest of all. The Pure One ॥ 101 ॥

ਪ੍ਰਿਥੀਸੈ ॥ ਅਦੀਸੈ ॥ ਅਦ੍ਰਿਸੈ ॥ ਅਕ੍ਰਿਸੈ ॥੧੦੨॥

Sovereign of the earth. Invisible One. Imperceptible One. Invincible ॥ 102 ॥

ਭਗਵਤੀ ਛੰਦ ॥

Bhagvati Chhand

ਤੂ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਕਥਤੇ ॥ (ਤੁਐ-ਪ੍ਰਸਾਦ ਬੋਲੋ)

Uttered With Your grace

ਕਿ , ਆਛਿਜ ਦੇਸੈ ॥ ਕਿ , ਆਭਿਜ ਭੇਸੈ ॥

Dweller of eternal realm; Wearer of impermeable garb;

ਕਿ , ਆਗੰਜ ਕਰਮੈ ॥ ਕਿ , ਆਭੰਜ ਭਰਮੈ ॥੧੦੩॥

Not impressed by rituals; Breaker of all delusion ॥ 103 ॥

ਕਿ , ਆਭਿਜ ਲੋਕੈ ॥ ਕਿ , ਆਦਿਤ ਸੋਕੈ ॥

Impermeable are His realms; Scorcher of the sun;

ਕਿ , ਅਵਧੂਤ ਬਰਨੈ ॥ ਕਿ , ਬਿਭੂਤ ਕਰਨੈ ॥੧੦੪॥

Of colour Immaculate; Deliverer of affluence ॥ 104 ॥

ਕਿ , ਰਾਜੰ ਪ੍ਰਭਾ ਹੈਂ ॥ ਕਿ , ਧਰਮੰ ਧੁਜਾ ਹੈਂ ॥

Glory of kings; Flag of righteousness;

ਕਿ , ਆਸੋਕ ਬਰਨੈ ॥ ਕਿ , ਸਰਬਾ ਅਭਰਨੈ ॥੧੦੫॥

Free from sorrow; Grandeur of all ॥ 105 ॥

ਕਿ , ਜਗਤੰ ਕ੍ਰਿਤੀ ਹੈਂ ॥ ਕਿ , ਛਤ੍ਰੰ ਛਤ੍ਰੀ ਹੈਂ ॥

He is the Creator of the world; He is the Knight of knights;

ਕਿ , ਬ੍ਰਹਮੰ ਸਰੂਪੈ ॥ ਕਿ , ਅਨਭਉ ਅਨੂਪੈ ॥੧੦੬॥

He possess the Supreme form; Unique is His awareness ॥ 106 ॥

ਕਿ , ਆਦਿ ਅਦੇਵ ਹੈਂ ॥ ਕਿ , ਆਪਿ ਅਭੇਵ ਹੈਂ ॥

Primal One, Supreme reality; Unknown to all;

ਕਿ , ਚਿਤ੍ਰੰ ਬਿਹੀਨੈ ॥ ਕਿ ਏਕੈ ਅਧੀਨੈ ॥੧੦੭॥

Without any Form; Subordinate only to Himself ॥ 107 ॥

ਕਿ , ਰੋਜੀ ਰਜਾਕੈ ॥ ਰਹੀਮੈ ਰਿਹਾ ਕੈ ॥

Provider of livelihood; Compassionate liberator;

ਕਿ , ਪਾਕ ਬਿਐਬ ਹੈਂ ॥ ਕਿ , ਗੈਬੁਲ ਗੈਬ ਹੈਂ ॥੧੦੮॥

Pure, Immaculate is He; Absolute mystery is He ॥ 108 ॥

ਕਿ , ਅਫਵੁਲ ਗੁਨਾਹ ਹੈਂ ॥ ਕਿ , ਸਾਹਾਨ ਸਾਹ ਹੈਂ ॥

Forgiver of sins; Emperor of emperors;

ਕਿ , ਕਾਰਨ ਕੁਨਿੰਦ ਹੈਂ ॥ ਕਿ , ਰੋਜੀ ਦਿਹਿੰਦ ਹੈਂ ॥੧੦੯॥

Cause of all creation; Provider of livelihood ॥ 109 ॥

ਕਿ , ਰਾਜਕ ਰਹੀਮ ਹੈਂ ॥ ਕਿ , ਕਰਮੰ ਕਰੀਮ ਹੈਂ ॥

Provider and Compassionate; Gracious Benevolent;

ਕਿ , ਸਰਬੰ ਕਲੀ ਹੈਂ ॥ ਕਿ , ਸਰਬੰ ਦਲੀ ਹੈਂ ॥੧੧੦॥

Omniscient is He. Annihilator of all is He ॥ 110 ॥

ਕਿ , ਸਰਬਤ੍ਰ ਮਾਨਿਯੈ ॥ ਕਿ , ਸਰਬਤ੍ਰ ਦਾਨਿਯੈ ॥

Venerated everywhere; Giver to all everywhere;

ਕਿ , ਸਰਬਤ੍ਰ ਗਉਨੈ ॥ ਕਿ , ਸਰਬਤ੍ਰ ਭਉਨੈ ॥੧੧੧॥

Worshipped everywhere; Pervasive everywhere ॥ 111 ॥

ਕਿ , ਸਰਬਤ੍ਰ ਦੇਸੈ ॥ ਕਿ , ਸਰਬਤ੍ਰ ਭੇਸੈ ॥

Dwelling in all lands; Wearing all vestures;

ਕਿ , ਸਰਬਤ੍ਰ ਰਾਜੈ ॥ ਕਿ , ਸਰਬਤ੍ਰ ਸਾਜੈ ॥੧੧੨॥

His sovereignty extending everywhere; Creator of all ॥ 112 ॥

ਕਿ , ਸਰਬਤ੍ਰ ਦੀਨੈਂ ॥ ਕਿ , ਸਰਬਤ੍ਰ ਲੀਨੈਂ ॥

Giver to everybody; Permeating all;

ਕਿ , ਸਰਬਤ੍ਰ ਜਾ ਹੋ ॥ ਕਿ , ਸਰਬਤ੍ਰ ਭਾ ਹੋ ॥੧੧੩॥

His sovereignty extending everywhere; [His] light illuminating all ॥ 113 ॥

ਕਿ , ਸਰਬਤ੍ਰ ਦੇਸੈ ॥ ਕਿ , ਸਰਬਤ੍ਰ ਭੇਸੈ ॥

Dweller of all realms; Manifested in all forms;

ਕਿ , ਸਰਬਤ੍ਰ ਕਾਲੈ ॥ ਕਿ , ਸਰਬਤ੍ਰ ਪਾਲੈ ॥੧੧੪॥

Annihilator of all; Preserver of all ॥ 114 ॥

ਕਿ , ਸਰਬਤ੍ਰ ਹੰਤਾ ॥ ਕਿ , ਸਰਬਤ੍ਰ ਗੰਤਾ ॥

Extinguisher of all, He has the access to all places;

ਕਿ , ਸਰਬਤ੍ਰ ਭੇਖੀ ॥ ਕਿ , ਸਰਬਤ੍ਰ ਪੇਖੀ ॥੧੧੫॥

Manifested in all forms; Everything is visible to Him ॥ 115 ॥

ਕਿ , ਸਰਬਤ੍ਰ ਕਾਜੈ ॥ ਕਿ , ਸਰਬਤ੍ਰ ਰਾਜੈ ॥

All actions are in Him; Adorning all places is He;

ਕਿ , ਸਰਬਤ੍ਰ ਸੋਖੈ ॥ ਕਿ , ਸਰਬਤ੍ਰ ਪੋਖੈ ॥੧੧੬॥

Annihilator of all is in Him; Nourisher of all is in Him ॥ 116 ॥

ਕਿ , ਸਰਬਤ੍ਰ ਤ੍ਰਾਣੈ ॥ ਕਿ , ਸਰਬਤ੍ਰ ਪ੍ਰਾਣੈ ॥

Refuge of all is He; Life-force is He;

ਕਿ , ਸਰਬਤ੍ਰ ਦੇਸੈ ॥ ਕਿ , ਸਰਬਤ੍ਰ ਭੇਸੈ ॥੧੧੭॥

Manifested in all lands; He manifested in all forms ॥ 117 ॥

ਕਿ , ਸਰਬਤ੍ਰ ਮਾਨਿਯੈ ॥ ਸਦੈਵ ਪ੍ਰਧਾਨਿਯੈ ॥

Acknowledged by all; Ever Supreme;

ਕਿ , ਸਰਬਤ੍ਰ ਜਾਪਯੈ ॥ ਕਿ , ਸਰਬਤ੍ਰ ਥਾਪਯੈ ॥੧੧੮॥ (ਜਾਪਿਐ, ਥਾਪਿਐ ਬੋਲੋ)

Ever to be worshipped; Eternally established is the Almighty ॥ 118॥

ਕਿ , ਸਰਬਤ੍ਰ ਭਾਨੈ ॥ ਕਿ , ਸਰਬਤ੍ਰ ਮਾਨੈ ॥

Ever present like the Sun; Ever acknowledged;

ਕਿ , ਸਰਬਤ੍ਰ ਇੰਦ੍ਰੈ ॥ ਕਿ , ਸਰਬਤ੍ਰ ਚੰਦ੍ਰੈ ॥੧੧੯॥

Ever the supreme Master; Ever comforting similar to Moon ॥ 119 ॥

ਕਿ , ਸਰਬੰ ਕਲੀਮੈ ॥ ਕਿ , ਪਰਮੰ ਫਹੀਮੈ ॥

He speaks in all; He is of highest knowledge;

ਕਿ , ਆਕਲ ਅਲਾਮੈ ॥ ਕਿ , ਸਾਹਿਬ ਕਲਾਮੈ ॥੧੨੦॥

Spiritual wisdom Thou art; Source of all speech art Thou ॥ 120 ॥

ਕਿ , ਹੁਸਨਲ ਵਜੂ ਹੈਂ ॥ ਤਮਾਮੁਲ ਰੁਜੂ ਹੈਂ ॥

Acme of beauty Thou art; Centre Thou art of everybody's attraction;

ਹਮੇਸੁਲ ਸਲਾਮੈ ॥ ਸਲੀਖਤ ਮੁਦਾਮੈ ॥੧੨੧॥

Ever eternal Thou art; Method of His creation is ever-lasting ॥ 121 ॥

ਗਨੀਮੁਲ ਸ਼ਿਕਸਤੈ ॥ ਗਰੀਬੁਲ ਪਰਸਤੈ ॥

Subduer of the enemies; Protector of the poor;

ਬਿਲੰਦੁਲ ਮਕਾਨੈਂ ॥ ਜਮੀਨੁਲ ਜਮਾਨੈਂ ॥੧੨੨॥

High His dwelling-house; Ever present Thou art on earth and sky ॥ 122 ॥

ਤਮੀਜੁਲ ਤਮਾਮੈ ॥ ਰੁਜੂਅਲ ਨਿਧਾਨੈ ॥

Embodiment of perfect sense of discrimination; Richest object of concentration;

ਹਰੀਫੁਲ ਅਜੀਮੈ ॥ ਰਜਾਇਕ ਯਕੀਨੈਂ ॥੧੨੩॥

greatest friend; Sure Provider of food ॥ 123 ॥

ਅਨੇਕੁਲ ਤਰੰਗ ਹੈਂ ॥ ਅਭੇਦ ਹੈਂ ਅਭੰਗ ਹੈਂ ॥

Infinite as sea-waves; Unknowable, Eternal;

ਅਜੀਜੁਲ ਨਿਵਾਜ ਹੈਂ ॥ ਗਨੀਮੁਲ ਖਿਰਾਜ ਹੈਂ ॥੧੨੪॥

Protector of the devotees; Chastiser and subduer of foe is the Almighty ॥ 124 ॥

ਨਿਰੁਕਤ ਸਰੂਪ ਹੈਂ ॥ ਤ੍ਰਿਮੁਕਤਿ ਬਿਭੂਤਿ ਹੈਂ ॥

Inexpressible form have Thou; Beyond three Virtues of Maya is His grandeur;

ਪ੍ਰਭੁਗਤਿ ਪ੍ਰਭਾ ਹੈਂ ॥ ਸੁਜੁਗਤਿ ਸੁਧਾ ਹੈਂ ॥ ੧੨੫॥

Abundant radiance Thou have; Perfectly immersed in elixir art Thou ॥ 125 ॥

ਸਦੈਵੰ ਸਰੂਪ ਹੈਂ ॥ ਅਭੇਦੀ ਅਨੂਪ ਹੈਂ ॥

Eternal form art Thou; Unknown, Incomparable art Thou;

ਸਮੋਸਤੋ ਪਰਾਜ ਹੈਂ ॥ ਸਦਾ ਸਰਬ ਸਾਜ ਹੈਂ ॥੧੨੬॥

Creator of all art Thou; Ever eternal creator art Thou ॥ 126 ॥

ਸਮਸਤੁਲ ਸਲਾਮ ਹੈਂ ॥ ਸਦੈਵਲ ਅਕਾਮ ਹੈਂ ॥

Source of protection of all; Ever desireless;

ਨ੍ਰਿਬਾਧ ਸਰੂਪ ਹੈਂ ॥ ਅਗਾਧਿ ਹੈਂ ਅਨੂਪ ਹੈਂ ॥੧੨੭॥

unhindered Primal form; Unfathomable, Incomparable ॥ 127 ॥

ਓਅੰ ਆਦਿ ਰੂਪੈ ॥ ਅਨਾਦਿ ਸਰੂਪੈ ॥

(Oankar), the Primal form; Beginningless Being; Bodiless, Nameless;

ਅਨੰਗੀ ਅਨਾਮੇ ॥ ਤ੍ਰਿਭੰਗੀ ਤ੍ਰਿਕਾਮੇ ॥੧੨੮॥

Destroyer of three realms and fulfiller of desires of all living in all the worlds ॥128॥

ਤ੍ਰਿਬਰਗੰ ਤ੍ਰਿਬਾਧੇ ॥ ਅਗੰਜੇ ਅਗਾਧੇ ॥

Encompassing three ideals art Thou; Invincible, Unfathomable;

ਸੁਭੰ ਸਰਬ ਭਾਗੇ ॥ ਸੁ ਸਰਬਾ ਅਨੁਰਾਗੇ ॥੧੨੯॥

Charming are all His aspect; Loving to everybody art Thou ॥ 129 ॥

ਤ੍ਰਿਭੁਗਤ ਸਰੂਪ ਹੈਂ ॥ ਅਛਿਜ ਹੈਂ ਅਛੂਤ ਹੈਂ ॥

Provider of bliss to all art Thou; Eternal, Transcendent;

ਕਿ ਨਰਕੰ ਪ੍ਰਣਾਸ ਹੈਂ ॥ ਪ੍ਰਿਥੀਉਲ ਪ੍ਰਵਾਸ ਹੈਂ ॥੧੩੦॥

Destroyer of hell; Permeating in all beings everywhere on earth ॥ 130 ॥

ਨਿਰੁਕਤ ਪ੍ਰਭਾ ਹੈਂ ॥ ਸਦੈਵੰ ਸਦਾ ਹੈਂ ॥

Ineffable is His glory; Everlasting Eternal;

ਬਿਭੁਗਤਿ ਸਰੂਪ ਹੈਂ ॥ ਪ੍ਰਜੁਗਤਿ ਅਨੂਪ ਹੈਂ ॥੧੩੧॥

Provide Thou bliss to all; Thou pervade all and Thou art incomparable ॥ 131 ॥

ਨਿਰੁਕਤ ਸਦਾ ਹੈਂ ॥ ਬਿਭੁਗਤ ਪ੍ਰਭਾ ਹੈਂ ॥

Ineffable Eternal art Thou; His light pleases all;

ਅਨਉਕਤ ਸਰੂਪ ਹੈਂ ॥ ਪ੍ਰਜੁਗਤਿ ਅਨੂਪ ਹੈਂ ॥੧੩੨॥

Inexpressible form have Thou; Thou permeate all, still Thou art Beauteous One ॥ 132 ॥

ਚਾਚਰੀ ਛੰਦ ॥

Chachri Chhand

ਅਭੰਗ ਹੈਂ ॥ ਅਨੰਗ ਹੈਂ ॥ ਅਭੇਖ ਹੈਂ ॥ ਅਲੇਖ ਹੈਂ ॥੧੩੩॥

Imperishable, Bodiless, Without attire and Inexpressible art Thou ॥ 133 ॥

ਅਭਰਮ ਹੈਂ ॥ ਅਕਰਮ ਹੈਂ ॥ ਅਨਾਦਿ ਹੈਂ ॥ ਜੁਗਾਦਿ ਹੈਂ ॥੧੩੪॥

Beyond delusion, Beyond deeds, Without Beginning and Ever-existing art Thou ॥ 134 ॥

ਅਜੈ ਹੈਂ ॥ ਅਬੈ ਹੈਂ ॥ ਅਭੂਤ ਹੈਂ ॥ ਅਧੂਤ ਹੈਂ ॥੧੩੫॥

Invincible, Fearless, Not made of elements and Pure One is the Almighty ॥ 135 ॥

ਅਨਾਸ ਹੈਂ ॥ ਉਦਾਸ ਹੈਂ ॥ ਅਧੰਧ ਹੈਂ ॥ ਅਬੰਧ ਹੈਂ ॥੧੩੬॥

Indestructible, Unattached, Free of conflict and Free of bondage is the Almighty ॥ 136 ॥

ਅਭਗਤ ਹੈਂ ॥ ਬਿਰੱਕਤ ਹੈਂ ॥ (ਅ-ਭਗਤ, ਬਿਰੱਕਤ ਬੋਲੋ)

ਅਨਾਸ ਹੈਂ ॥ ਪ੍ਰਕਾਸ ਹੈਂ ॥੧੩੭॥

Worshipper of none, Detached, Indestructible and Light is He ॥ 137 ॥

ਨਿਚਿੰਤ ਹੈਂ ॥ ਸੁਨਿੰਤ ਹੈਂ ॥ ਅਲਿਖ ਹੈਂ ॥ ਅਦਿਖ ਹੈਂ ॥੧੩੮॥

Without worries, With control on senses, Inexpressible and Invisible is He ॥ 138 ॥

ਅਲੇਖ ਹੈਂ ॥ ਅਭੇਖ ਹੈਂ ॥ ਅਢਾਹ ਹੈਂ ॥ ਅਗਾਹ ਹੈਂ ॥੧੩੮॥

Indescribable, Without attire, Immovable and Unfathomable art Thou ॥ 139 ॥

ਅਸੰਭ ਹੈਂ ॥ ਅਗੰਭ ਹੈਂ ॥ ਅਨੀਲ ਹੈਂ ॥ ਅਨਾਦ ਹੈਂ ॥੧੪੦॥

Impossible to be understood, Inaccessible, Colourless and Beginningless art Thou ॥140॥

ਅਨਿੱਤ ਹੈਂ ॥ ਸੁ ਨਿੱਤ ਹੈਂ ॥ ਅਜਾਤ ਹੈਂ ॥ ਅਜਾਦਿ ਹੈਂ ॥੧੪੧॥

Eternal, Ever Eternal, Unborn and Primal Being is the Almighty ॥ 141 ॥

ਚਰਪਟ ਛੰਦ ॥

Charpat Chhnad

ਤ੍ਵਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ (ਤੁਐ-ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਬੋਲੋ)

With His Grace

ਸਰਬੰ ਹੰਤਾ ॥ ਸਰਬੰ ਗੰਤਾ ॥ ਸਰਬੰ ਖਿਆਤਾ ॥ ਸਰਬੰ ਗਿਆਤਾ ॥੧੪੨॥

Annihilator of all and Pervasive in all art Thou; Known to all and knower of all art Thou ॥ 142 ॥

ਸਰਬੰ ਹਰਤਾ ॥ ਸਰਬੰ ਕਰਤਾ ॥ ਸਰਬੰ ਪ੍ਰਾਣੰ ॥ ਸਰਬੰ ਤ੍ਰਾਣੰ ॥੧੪੩॥

Destroyer of all; Creator of all; Life-breath of all; Refuge of all ॥ 143 ॥

ਸਰਬੰ ਕਰਮੰ ॥ ਸਰਬੰ ਧਰਮੰ ॥ ਸਰਬੰ ਜੁਗਤਾ ॥ ਸਰਬੰ ਮੁਕਤਾ ॥੧੪੪॥

Encompassing all actions; Encompassing all *dharma*; Related to all; Unattached to all art Thou ॥ 144 ॥

ਰਸਾਵਲ ਛੰਦ ॥

Rasaval Chhand

ਤ੍ਵਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ (ਤੁਐ-ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਬੋਲੋ)

With His Grace

ਨਮੋ ਨਰਕ ਨਾਸੇ ॥ ਸਦੈਵੰ ਪ੍ਰਕਾਸੇ ॥

Salutation to the Annnuller of hell; The perennial Light;

ਅਨੰਗੰ ਸਰੂਪੇ ॥ ਅਭੰਗੰ ਬਿਭੂਤੇ ॥੧੪੫॥

The formless Form and Ever-lasting are His excellent powers ॥ 145 ॥

ਪ੍ਰਮਾਥੰ ਪ੍ਰਮਾਥੇ ॥ ਸਦਾ ਸਰਬ ਸਾਥੇ ॥

Vanquisher of villains; Ever companion of all;

ਅਗਾਧਿ ਸਰੂਪੇ ॥ ਨਿ੍ਬਾਧਿ ਬਿਭੂਤੇ ॥੧੪੬॥ (ਨਿ੍-ਬਾਧਿ ਬੋਲੋ)

Incomprehensible Form; Unchecked His excellences ॥ 146 ॥

ਅਨੰਗੀ ਅਨਾਮੇ ॥ ਤ੍ਰਿਭੰਗੀ ਤ੍ਰਿਕਾਮੇ ॥ (ਤ੍ਰਿ-ਭੰਗੀ,ਤ੍ਰਿ-ਕਾਮੇ ਬੋਲੋ)

Bodiless, Nameless; Destroyer and Provider of the three worlds;

ਨਿ੍ਭੰਗੀ ਸਰੂਪੇ ॥ ਸ੍ਰਬੰਗੀ ਅਨੂਪੇ ॥੧੪੭॥ (ਨਿ੍-ਭੰਗੀ ਬੋਲੋ)

Eternal Form; Absolute, Incomparable is the Almighty ॥ 147 ॥

ਨ ਪੋਤ੍ਰੈ ਨ ਪੁਤ੍ਰੈ ॥ ਨ ਸਤ੍ਰੈ ਨ ਮਿਤ੍ਰੈ ॥

No sons or grandsons hast Thee; No friends or foes hast Thee;

ਨ ਤਾਤੈ ਨ ਮਾਤੈ ॥ ਨ ਜਾਤੈ ਨ ਪਾਤੈ ॥੧੪੮॥

Neither father nor mother hast Thee; Neither caste nor lineage hast Thee ॥ 148 ॥

ਨਿ੍ਸਾਕੰ ਸਰੀਕ ਹੈਂ ॥ ਅਮਿਤੋ ਅਮੀਕ ਹੈਂ ॥

With no kins and competitors; With immeasurable depth;

ਸਦੈਵੰ ਪ੍ਰਭਾ ਹੈਂ ॥ ਅਜੈ ਹੈਂ ਅਜਾ ਹੈਂ ॥੧੪੯॥

Ever full of glory; Invincible, Unborn art Thou ॥ 149 ॥

ਭਗਵਤੀ ਛੰਦ ॥ ਤ੍ਵਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ (ਭੁਐ-ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਬੋਲੋ)

Bhagvati Chand. Your Grace

ਕਿ , ਜਾਹਰ ਜਹੂਰ ਹੈਂ ॥ ਕਿ , ਹਾਜਰ ਹਜੂਰ ਹੈਂ ॥

His grandeur is obvious; Thou art ever present.

ਹਮੇਸੁਲ ਸਲਾਮ ਹੈਂ ॥ ਸਮਸਤੁਲ ਕਲਾਮ ਹੈਂ ॥੧੫੦॥

Thou art ever worthy of Salutation. Thou art the essence of all speech. ॥ 150 ॥

ਕਿ , ਸਾਹਿਬ ਦਿਮਾਗ ਹੈਂ ॥ ਕਿ , ਹੁਸਨਲ ਚਰਾਗ ਹੈਂ ॥

Possess Thou the sovereign intellect; lamp thou art of beauty.

ਕਿ , ਕਾਮਲ ਕਰੀਮ ਹੈਂ ॥ ਕਿ , ਰਾਜਕ ਰਹੀਮ ਹੈਂ ॥੧੫੧॥

Wonderfully compassionate Thou art; merciful provider Thou art ॥ 151 ॥

ਕਿ , ਰੋਜੀ ਦਿਹੰਦ ਹੈਂ ॥ ਕਿ , ਰਾਜਕ ਰਹਿੰਦ ਹੈਂ ॥

Provider of food Thou art; Provider Thou ever remain;

ਕਰੀਮੁਲ ਕਮਾਲ ਹੈਂ ॥ ਕਿ ਹੁਸਨਲ ਜਮਾਲ ਹੈਂ ॥੧੫੨॥

Perfectly compassionate Thou art; Excellent beautiful Thou be ॥ 152 ॥

ਗਨੀਮੁਲ ਖਿਰਾਜ ਹੈਂ ॥ ਗਰੀਬੁਲ ਨਿਵਾਜ ਹੈਂ ॥

Subduer of enemies; Protector of the poor;

ਹਰੀਫੁਲ ਸਿਕੰਨ ਹੈਂ ॥ ਹਿਰਾਸੁਲ ਫਿਕੰਨ ਹੈਂ ॥੧੫੩॥

Destroyer of the non- believers; Vanquisher of fear Thou art ॥ 153 ॥

ਕਲੰਕ ਪ੍ਰਣਾਸ ਹੈਂ ॥ ਸਮਸਤੁਲ ਨਿਵਾਸ ਹੈਂ ॥

Remover of the slur of sins; Dweller of all places;

ਅਗੰਜੁਲ ਗਨੀਮ ਹੈਂ ॥ ਰਜਾਇਕ ਰਹੀਮ ਹੈਂ ॥੧੫੪॥

Unvanquished art Thou; Provider of food art Thou ॥ 154 ॥

ਸਮਸਤੁਲ ਜੁਬਾ ਹੈਂ ॥ ਕਿ ਸਾਹਿਬ ਕਿਰਾ ਹੈਂ ॥

The Speech of all; Sovereign of all good stars;

ਕਿ ਨਰਕ ਪ੍ਰਣਾਸ ਹੈਂ ॥ ਬਹਿਸਤੁਲ ਨਿਵਾਸ ਹੈਂ ॥੧੫੫॥

Annuler of hell; Dweller of paradise art Thou ॥ 155 ॥

ਕਿ ਸਰਬੁਲ ਗਵੰਨ ਹੈਂ ॥ ਹਮੇਸੁਲ ਰਵੰਨ ਹੈਂ ॥

Reach Thou one and all; Ever on the move art Thou;

ਤਮਾਮੁਲ ਤਮੀਜ ਹੈਂ ॥ ਸਮਸਤੁਲ ਅਜੀਜ ਹੈਂ ॥੧੫੬॥

Possess Thou the rational faculty; Beloved of all art Thou ॥ 156 ॥

ਪਰੰ ਪਰਮ ਈਸ ਹੈਂ ॥ ਸਮਸਤੁਲ ਅਦੀਸ ਹੈਂ ॥

Supreme Ruler art Thou; Invisible to all art Thou;

ਅਦੇਸੁਲ ਅਲੇਖ ਹੈਂ ॥ ਹਮੇਸੁਲ ਅਭੇਖ ਹੈਂ ॥੧੫੭॥

Inexpressible, of no land art Thou; Ever formless art Thou ॥ 157 ॥

ਜਿਮੀਨੁਲ ਜਮਾ ਹੈਂ ॥ ਅਮੀਕੁਲ ਇਮਾ ਹੈਂ ॥

On earth and in the skies; Profundity of faith;

ਕਰੀਮੁਲ ਕਮਾਲ ਹੈਂ ॥ ਕਿ ਜੁਰਅਤਿ ਜਮਾਲ ਹੈਂ ॥੧੫੮॥

Wonderfully Munificent; His daring power is thy beauty ॥ 158 ॥

ਕਿ , ਅਚਲੰ ਪ੍ਰਕਾਸ ਹੈਂ ॥ ਕਿ , ਅਮਿਤੋ ਸੁਬਾਸ ਹੈਂ ॥

Eternal radiance; Inexhaustible fragrance;

ਕਿ , ਅਜਬ ਸਰੂਪ ਹੈਂ ॥ ਕਿ , ਅਮਿਤੋ ਬਿਭੂਤ ਹੈਂ ॥੧੫੯॥

Wondrous form; Infinite are His powers ॥ 159 ॥

ਕਿ , ਅਮਿਤੋ ਪਸਾ ਹੈਂ ॥ ਕਿ , ਆਤਮ ਪ੍ਰਭਾ ਹੈਂ ॥

Infinite expanse; Spiritual light;

ਕਿ , ਅਚਲੰ ਅਨੰਗ ਹੈਂ ॥ ਕਿ , ਅਮਿਤੋ ਅਭੰਗ ਹੈਂ ॥੧੬੦॥

Eternal Formless; Infinite Imperishable is the Almighty ॥ 160 ॥

ਮਧੁਭਾਰ ਛੰਦ ॥

Madhubhar Chhand

ਤ੍ਵਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ (ਤੁਐ-ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਬੋਲੋ)

With His Grace

ਮੁਨਿ ਮਨਿ ਪ੍ਰਨਾਮ ॥ ਗੁਨ ਗਨ ਮੁਦਾਮ ॥

The salute of the *munis* art Thou; The salute of the virtuous art Thou;

ਅਰ ਬਰ ਅਗੰਜ ॥ ਹਰਿ ਨਰ ਪ੍ਰਭੰਜ ॥੧੬੧॥

Imperishable Thou art for the mighty foes; Master and Destroyer of all Thou art ॥ 161 ॥

ਅਨ ਗਨ ਪ੍ਰਨਾਮ ॥ ਮੁਨ ਮਨ ਸਲਾਮ ॥

Innumerable pay Thee obeisance; Sages bow to Thee in mind;

ਹਰਿ ਨਰ ਅਖੰਡ ॥ ਬਰ ਨਰ ਅਮੰਡ ॥੧੬੨॥

Imperishable manly Being Thou art; Invincible, Warrior Person ॥ 162 ॥

ਅਨਭਵ ਅਨਾਸ ॥ ਮੁਨਿ ਮਨ ਪ੍ਰਕਾਸ ॥

Imperishable Experience ; Light in the minds of sages;

ਗੁਨ ਗਨ ਪ੍ਰਨਾਮ ॥ ਜਲ ਥਲ ਮੁਦਾਮ ॥੧੬੩॥

The most virtuous salute Thou; Pervade Thou everywhere on earth, in water ॥ 163 ॥

ਅਨਛਿਜ ਅੰਗ ॥ ਆਸਨ ਅਭੰਗ ॥

Imperishable form; Eternal is His throne;

ਉਪਮਾ ਅਪਾਰ ॥ ਗਤਿ ਮਿਤਿ ਉਦਾਰ ॥੧੬੪॥

Infinite is His laudation; Immeasurable is His expanse ॥ 164 ॥

ਜਲ ਥਲ ਅਮੰਡ ॥ ਦਿਸ ਵਿਸ ਅਭੰਡ ॥

Glorious on earth, in water; Unimpeachable in all directions and in-between;

ਜਲ ਥਲ ਮਹੰਤ ॥ ਦਿਸ ਵਿਸ ਬਿਅੰਤ ॥੧੬੫॥

Greatest on earth, in water; Infinite in all directions and in-between] 165]

ਅਨਭਵ ਅਨਾਸ ॥ ਧ੍ਰਿਤ ਧਰ ਧੁਰਾਸ ॥

Imperishable Experience; Basis Thou art on which stands the earth;

ਆਜਾਨ ਬਾਹੁ ॥ ਏਕੈ ਸਦਾਹੁ ॥੧੬੬॥

Mighty, with long, outstretched arms; The One that alone is ॥ 166 ॥

ਓਅੰਕਾਰਿ ਆਦਿ ॥ ਕਥਨੀ ਅਨਾਦਿ ॥

Oankar, the Primal Being; Origin unknown to all;

ਖਲ ਖੰਡ ਖਿਆਲ ॥ ਗੁਰ ਬਰ ਅਕਾਲ ॥੧੬੭॥

Annuler of enemy in an instant; Greatest and beyond time Thou art ॥ 167 ॥

ਘਰ ਘਰ ਪ੍ਰਨਾਮ ॥ ਚਿਤ ਚਰਨ ਨਾਮ ॥

His glory resounds in each home; His Name is enshrined in each heart;

ਅਨਛਿਜ ਗਾਤ ॥ ਆਜਿਜ ਨ ਬਾਤ ॥੧੬੮॥

Thou art Ageless, Eternal Being; Dependent not in and respect ॥ 168 ॥

ਅਨਝੰਝ ਗਾਤ ॥ ਅਨਰੰਜ ਬਾਤ ॥

Unattached, Eternal; Beyond all annoyance;

ਅਨਟੁਟ ਭੰਡਾਰ ॥ ਅਨਠਟ ਅਪਾਰ ॥੧੬੯॥

Endless bounty; Self-existent, Unfathomable is the Almighty ॥ 169 ॥

ਆਡੀਠ ਧਰਮ ॥ ਅਤ ਢੀਠ ਕਰਮ ॥

Invisible art His laws; Absolutely fearless His actions;

ਅਣਬ੍ਰਣ ਅਨੰਤ ॥ ਦਾਤਾ ਮਹੰਤ ॥੧੭੦॥

Invulnerable, Infinite; The greatest Giver is He ॥ 170 ॥

ਹਰਿਬੋਲਮਨਾ ਛੰਦ ॥ (ਹਰਿ-ਬੋਲਮਨਾ ਬੋਲੋ)

Haribolmana Chhand

ਤ੍ਵਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ (ਤ੍ਵਐ-ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਬੋਲੋ)

With His Grace

ਕਰੁਣਾਲਯ ਹੈਂ ॥ ਅਰ ਘਾਲਯ ਹੈਂ ॥ (ਕਰੁਣਾਲਿਐ, ਘਾਲਿਐ ਬੋਲੋ)

Embodiment of Compassion art Thou; Annnuller of enemies art Thou;

ਖਲ ਖੰਡਨ ਹੈਂ ॥ ਮਹਿ ਮੰਡਨ ਹੈਂ ॥੧੭੧॥

Annihilator of foes art Thou; Designer of earth art Thou ॥ 171 ॥

ਜਗਤੋਸ੍ਵਰ ਹੈਂ ॥ ਪਰਮੇਸ੍ਵਰ ਹੈਂ ॥ (ਜਗਤੋਸ੍ਵਰ, ਪਰਮੇਸ੍ਵਰ ਬੋਲੋ)

Sovereign of the world; Supreme Reality;

ਕਲਿ ਕਾਰਨ ਹੈਂ ॥ ਸਰਬ ਉਬਾਰਨ ਹੈਂ ॥੧੭੨॥

Cause of tensions; Protector of all art Thou ॥ 172 ॥

ਧ੍ਰਿਤ ਕੇ ਧਰਨ ਹੈਂ ॥ ਜਗ ਕੇ ਕਰਨ ਹੈਂ ॥

Sustainer Thou art of earth; Cause Thou art of all manifest world;

ਮਨ ਮਾਨਿਯ ਹੈਂ ॥ ਜਗ ਜਾਨਿਯ ਹੈਂ ॥੧੭੩॥ (ਮਾਨਿਐ, ਜਾਨਿਐ ਬੋਲੋ)

Loved Thou art by all hearts; Worth knowing Thou art for the world ॥ 173 ॥

ਸਰਬੰ ਭਰ ਹੈਂ ॥ ਸਰਬੰ ਕਰ ਹੈਂ ॥

Nourisher of all; Creator of all;

ਸਰਬ ਪਾਸਿਯ ਹੈਂ ॥ ਸਰਬ ਨਾਸਿਯ ਹੈਂ ॥੧੭੪॥ (ਪਾਸਿਐ, ਨਾਸਿਐ ਬੋਲੋ)

All-pervasive; Destroyer of all is the Almighty ॥ 174 ॥

ਕਰੁਣਾ ਕਰ ਹੈਂ ॥ ਬਿਸ੍ਵੰਭਰ ਹੈਂ ॥ (ਕਰੁਣਾ-ਕਰ, ਬਿਸ੍ਵਅੰਭਰ ਬੋਲੋ)

Embodiment of compassion; Nourisher of entire world;

ਸਰਬੇਸ੍ਵਰ ਹੈਂ ॥ ਜਗਤੋਸ੍ਵਰ ਹੈਂ ॥੧੭੫॥ (ਸਰਬੇਸ੍ਵਰ, ਜਗਤੋਸ੍ਵਰ ਬੋਲੋ)

Master of all; He is the Master of the entire Universe ॥ 175 ॥

ਬ੍ਰਹਮੰਡਸ ਹੈਂ ॥ ਖਲ ਖੰਡਸ ਹੈਂ ॥

Life of the universe; Annuler of the wicked;

ਪਰ ਤੇ ਪਰ ਹੈਂ ॥ ਕਰੁਣਾਕਰ ਹੈਂ ॥੧੭੬॥ (ਕਰੁਣਾ-ਕਰ ਬੋਲੋ)

(Farther than the farthest; Embodiment of compassion is He ॥ 176 ॥

ਅਜਪਾ ਜਪ ਹੈਂ ॥ ਅਥਪਾ ਥਪ ਹੈਂ ॥

Thou cannot be contained in a chant; Thou cannot be put as an idol;

ਅਕ੍ਰਿਤਾ ਕ੍ਰਿਤ ਹੈਂ ॥ ਅਮ੍ਰਿਤਾ ਮ੍ਰਿਤ ਹੈਂ ॥੧੭੭॥

Thou art beyond creation; Thou art the Elixir of elixirs ॥ 177 ॥

ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਮ੍ਰਿਤ ਹੈਂ ॥ ਕਰੁਣਾ ਕ੍ਰਿਤ ਹੈਂ ॥

Elixir of elixirs; Embodiment of compassion;

ਅਕ੍ਰਿਤਾ ਕ੍ਰਿਤ ਹੈਂ ॥ ਧਰਣੀ ਧ੍ਰਿਤ ਹੈਂ ॥੧੭੮॥

Creation unforgeable; Sustenance of earth art Thou ॥ 178 ॥

ਅਮਿਤੇਸ਼੍ਵਰ ਹੈਂ ॥ ਪਰਮੇਸ਼੍ਵਰ ਹੈਂ ॥ (ਅਮਿਤੇਸ਼੍ਵਰ, ਪਰਮੇਸ਼੍ਵਰ ਬੋਲੋ)

Supreme elixir art Thou; Sovereign art Thou;

ਅਕ੍ਰਿਤਾ ਕ੍ਰਿਤ ਹੈਂ ॥ ਅਮ੍ਰਿਤਾ ਮ੍ਰਿਤ ਹੈਂ ॥੧੭੯॥

Creation unforgeable; Elixir of elixirs art Thou ॥ 179 ॥

ਅਜਬਾ ਕ੍ਰਿਤ ਹੈਂ ॥ ਅਮ੍ਰਿਤਾ ਮ੍ਰਿਤ ਹੈਂ ॥

Creation wonderful art Thou; Elixir of elixirs art Thou;

ਨਰ ਨਾਇਕ ਹੈਂ ॥ ਖਲ ਘਾਇਕ ਹੈਂ ॥੧੮੦॥

Hero of humanity Thou art; Annihilator of the wicked Thou art ॥ 180 ॥

ਬਿਸੰਭਰ ਹੈਂ ॥ ਕਰੁਣਾਲਯ ਹੈਂ ॥ (ਬਿਸੰਭਰ, ਕਰੁਣਾਲਿਯੈ ਬੋਲੋ)

Nourisher of humanity; Abode of Compassion;

ਨ੍ਰਿਪ ਨਾਇਕ ਹੈਂ ॥ ਸਰਬ ਪਾਇਕ ਹੈਂ ॥੧੮੧॥

Supreme King of kings; Sustainer of all art Thou ॥ 181 ॥

ਭਵ ਭੰਜਨ ਹੈਂ ॥ ਅਰ ਗੰਜਨ ਹੈਂ ॥

Annuler of rebirths; Annihilator of foes;

ਰਿਪ ਤਾਪਨ ਹੈਂ ॥ ਜਪ ਜਾਪਨ ਹੈਂ ॥੧੮੨॥

A Chastiser of enemies; Worthy to be recited through chants Thou art ॥ 182 ॥

ਅਕਲੰ ਕ੍ਰਿਤ ਹੈਂ ॥ ਸਰਬਾ ਕ੍ਰਿਤ ਹੈਂ ॥

Immaculate art Thou; Creator of all art Thou;

ਕਰਤਾ ਕਰ ਹੈਂ ॥ ਹਰਤਾ ਹਰਿ ਹੈਂ ॥੧੮੩॥

Creator of creators; Destroyer of destroyers art Thou ॥ 183 ॥

ਪਰਮਾਤਮ ਹੈਂ ॥ ਸਰਬਆਤਮ ਹੈਂ ॥

Supreme Soul Thou art; Soul of all Thou art;

ਆਤਮ ਬਸ ਹੈਂ ॥ ਜਸ ਕੇ ਜਸ ਹੈਂ ॥੧੮੪॥

Subordinate only to His own Will; Unique One Thou art ॥ 184 ॥

ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਛੰਦ ॥ (ਪ੍ਰ-ਇਆਤ ਬੋਲੋ)

Bhujang Prayat Chhand

ਨਮੋ ਸੂਰਜ ਸੂਰਜੇ ; ਨਮੋ ਚੰਦ੍ਰ ਚੰਦ੍ਰੇ ॥

Salutation to the Sun of suns; Salutation to the Moon of moons;

ਨਮੋ ਰਾਜ ਰਾਜੇ ; ਨਮੋ ਇੰਦ੍ਰ ਇੰਦ੍ਰੇ ॥

Salutation to the Ruler of rulers; Salutation to Master of deities;

ਨਮੋ ਅੰਧਕਾਰੇ ; ਨਮੋ ਤੇਜ ਤੇਜੇ ॥

Salutation to the One Darkness-incarnate; Salutation to the Light of lights;

ਨਮੋ ਬ੍ਰਿੰਦ ਬ੍ਰਿੰਦੇ ; ਨਮੋ ਬੀਜ ਬੀਜੇ ॥੧੮੫॥

Salutation to the largest Form; Salutation to the Seed of seeds ॥ 185 ॥

ਨਮੋ ਰਾਜਸੰ ਤਾਮਸੰ ਸਾਂਤ ਰੂਪੇ ॥

Salutation to the Form encompassing the three *gunas*;

ਨਮੋ ਪਰਮ ਤਤੰ ; ਅਤਤੰ ਸਰੂਪੇ ॥

Salutation to the Perfect Essence- Form not made of material elements;

ਨਮੋ ਜੋਗ ਜੋਗੇ ; ਨਮੋ ਗਿਆਨ ਗਿਆਨੇ ॥

Salutation to the Yoga of yogies and the knowledge of the Knowledge;

ਨਮੋ ਮੰਤ੍ਰ ਮੰਤ੍ਰੇ ; ਨਮੋ ਧਿਆਨ ਧਿਆਨੇ ॥੧੮੬॥

Salutation to the *Mantra* of *mantras*, and Contemplation most deep ॥ 186 ॥

ਨਮੋ ਜੁਧ ਜੁਧੇ ; ਨਮੋ ਗਿਆਨ ਗਿਆਨੇ ॥ (ਜੁਧ, ਜੁਧੇ ਬੋਲੋ)

Salutation to the Warrior of warriors; Salutation to the Knowledge par excellence;

ਨਮੋ ਭੋਜ ਭੋਜੇ ; ਨਮੋ ਪਾਨ ਪਾਨੇ ॥

Salutation to the Food of foods; Salutation to the Drink of drinks;

ਨਮੋ ਕਲਹ ਕਰਤਾ ; ਨਮੋ ਸਾਂਤ ਰੂਪੇ ॥

Salutation to the Cause of all conflict; Salutation to the Embodiment of peace;

ਨਮੋ ਇੰਦ੍ਰ ਇੰਦ੍ਰੇ ; ਅਨਾਦਿ ਬਿਭੂਤੇ ॥੧੮੭॥

Salutation to Master of deities; Salutation to the Power which does not have a beginning ॥ 187 ॥

ਕਲੰਕਾਰ ਰੂਪੇ ; ਅਲੰਕਾਰ ਅਲੰਕੇ ॥

Immaculate Form, Jewel among jewels;

ਨਮੋ ਆਸ ਆਸੇ ; ਨਮੋ ਬਾਂਕ ਬੰਕੇ ॥

Salutation to Hope of the hope, to Beauty of beauties;

ਅਭੰਗੀ ਸਰੂਪੇ ; ਅਨੰਗੀ ਅਨਾਮੇ ॥

Indestructible Form, without body and name;

ਤ੍ਰਿਭੰਗੀ ਤ੍ਰਿਕਾਲੇ ; ਅਨੰਗੀ ਅਕਾਮੇ ॥੧੮੮॥ (ਤ੍ਰਿ-ਭੰਗੀ, ਤ੍ਰਿ-ਕਾਲੇ ਬੋਲੋ)

Destroyer of three worlds, pervasive in three times, the Bodiless and Desireless ॥ 188 ॥

ਏਕ ਅਛਰੀ ਛੰਦ ॥

Ek Achhari Chhand

ਅਜੈ ॥ ਅਲੈ ॥ ਅਭੈ ॥ ਅਬੈ ॥੧੮੯॥

Invincible. Imperishable. Fearless. Immutable art Thou ॥ 189 ॥

ਅਭੂ ॥ ਅਜੂ ॥ ਅਨਾਸ ॥ ਅਕਾਸ ॥੧੯੦॥

Unborn. Immeasurable. Indestructible. All-pervasive art Thou ॥ 190 ॥

ਅਗੰਜ ॥ ਅਭੰਜ ॥ ਅਲਖ ॥ ਅਭਖ ॥ ੧੯੧॥

Invincible. Indestructible. Imperceptible. Unconsumed is the Almighty ॥ 191 ॥

ਅਕਾਲ ॥ ਦਿਆਲ ॥ ਅਲੇਖ ॥ ਅਭੇਖ ॥੧੯੨॥

Timeless. Merciful. Ineffable. Formless is He ॥ 192 ॥

ਅਨਾਮ ॥ ਅਕਾਮ ॥ ਅਗਾਹ ॥ ਅਢਾਹ ॥੧੯੩॥

Nameless. Desireless. Unfathomable. Indestructible is He ॥ 193 ॥

ਅਨਾਥੇ ॥ ਪ੍ਰਮਾਥੇ ॥ ਅਜੋਨੀ ॥ ਅਮੋਨੀ ॥ ੧੯੪॥

Not subordinate (Sovereign). Annuler. Not subject to birth. Not Silent is the Almighty ॥194॥

ਨ ਰਾਗੇ ॥ ਨ ਰੰਗੇ ॥ ਨ ਰੂਪੇ ॥ ਨ ਰੇਖੇ ॥੧੯੫॥

Without attachment. Without colour. Without Form. Without features is He ॥ 195 ॥

ਅਕਰਮੰ ॥ ਅਭਰਮੰ ॥ ਅਗੰਜੇ ॥ ਅਲੇਖੇ ॥ ੧੯੬॥

Beyond actions. Beyond delusion. Beyond conquest. Beyond description is He ॥ 196 ॥

ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਛੰਦ ॥ (ਪ੍ਰ-ਇਆਤ ਬੋਲੋ)

Bhujang Prayat Chhand

ਨਮਸਤੁਲ ਪ੍ਰਨਾਮੇ ; ਸਮਸਤੁਲ ਪ੍ਰਣਾਸੇ ॥ (ਨਮੱਸ-ਤੁਲ, ਸਮੱਸ-ਤੁਲ ਬੋਲੋ)

Salutation to One deserving obeisance of all, Destroyer of all;

ਅਗੰਜੁਲ ਅਨਾਮੇ ; ਸਮਸਤੁਲ ਨਿਵਾਸੇ ॥ (ਸਮੱਸਤੁਲ ਬੋਲੋ)

Indestructible, Nameless, All-pervasive,

ਨਿਕਾਮੰ ਬਿਭੂਤੇ ; ਸਮਸਤੁਲ ਸਰੂਪੇ ॥ (ਸਮੱਸਤੁਲ ਬੋਲੋ)

Treasure of desirelessness, encompassing all Forms;

ਕੁਕਰਮੰ ਪ੍ਰਣਾਸੀ ; ਸੁਧਰਮੰ ਬਿਭੂਤੇ ॥੧੯੭॥ (ਕੁ-ਕਰਮੰ,ਸੁ-ਧਰਮੰ ਬੋਲੋ)

Destroyer of wickedness, Foster of goodness ॥ 197 ॥

ਸਦਾ ਸਚਦਾਨੰਦ ; ਸਤ੍ਰੰ ਪ੍ਰਣਾਸੀ ॥ (ਸੱਚ-ਦਾ-ਨੰਦ ਬੋਲੋ)

Forever Truth, Consciousness, Bliss, Vanquisher of enemies;

ਕਰੀਮੁਲ ਕੁਨਿੰਦਾ ; ਸਮਸਤੁਲ ਨਿਵਾਸੀ ॥ (ਸਮੱਸਤੁਲ ਬੋਲੋ)

Bestower, Creator, All-pervasive;

ਅਜਾਇਬ ਬਿਭੂਤੇ ; ਗਜਾਇਬ ਗਨੀਮੇ ॥

Wondrous Treasure, Cause of fury against foes;

ਹਰੀਅੰ ਕਰੀਅੰ ਕਰੀਮੁਲ ਰਹੀਮੇ ॥੧੯੮॥

Destroyer, Creator, Benevolent among benevolents art Thou ॥ 198 ॥

ਚੱਤ੍ਰ ਚੱਕ੍ਰ ਵਰਤੀ ; ਚੱਤ੍ਰ ਚੱਕ੍ਰ ਭੁਗਤੇ ॥

Pervading the four directions, Enjoyer in the four directions;

ਸੁਯੰਭਵ ਸੁਭੰ ਸਰਬਦਾ ਸਰਬ ਜੁਗਤੇ ॥ (ਸੁਇਅੰਭਵ, ਸਰਬ-ਦਾ ਬੋਲੋ)

Self-created, Beauteous, Eternal and attached to all;

ਦੁਕਾਲੰ ਪ੍ਰਣਾਸੀ , ਦਇਆਲੰ ਸਰੂਪੇ ॥

Destroyer of the pain of birth and death, Embodiment of Compassion;

ਸਦਾ ਅੰਗ ਸੰਗੇ , ਅਭੰਗੰ ਬਿਭੂਤੇ ॥੧੯੯॥

Almighty's presence remain in existence with His servants at all times and His gifts never runs short
॥ 199 ॥

Guru Gobind Singh Ji concluded Jaap Sahib on the count of 199 to signify that Almighty's name and praise goes on and on without an end.

ਅਕਾਲ ਉਸਤਤਿ

Prologue: Akaal Ustat is the second hymn in sequence after Jaap Sahib. Guru Gobind Singh Ji composed this hymn himself and He has also written in Gurmukhi script during His stay in Poanta Sahib after the Bhangani Battle. The hymn contains the praises of Almighty as a creator, sustainer and destroyer through all the ages and His existence even before the creation. Guru Gobind Singh Ji's composition has marvellously blended this entire composition with words from different language namely Sanskrit, Braj, Persian and Arabic. Akaal Ustat develops the realisation of truth through praising the qualities of Almighty and rejecting hypocrisy, imposterism, hence promoting a meaningful worldly life.

Guru Gobind Singh Ji has given vivid exposition of Almighty's characteristics in six (6) aspects -

- i. Creator
- ii. Immanent
- iii. Infinite, Eternal & Absolute
- iv. Omnipotent, Omni present, Omniscient
- v. Supreme Saviour
- vi. Truth, Beauty & Music

Akaal Ustat is the greatest composition exclusively devoted to the revelation of true vision of Almighty in all His manifest and unmanifest forms. In His musical dazzling abundance of words and awesomely beautiful style Guru Gobind Singh Ji gives a fascinating expression to almost all His theistic views.

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

There is only one Almighty without duality (Eak), life of the entire creation (Ong), creator (kaar), true form in all ages and time dimensions (Sat), destroyer of the darkness of ignorance (Gu) and illuminator of knowledge (Ru), Grace (Persad); i.e. Almighty who is the life form of all is obtainable only with the Guru's grace.

ਉਤਾਰ ਖਾਸੇ ਦਸਖਤ ਕਾ ॥

This hymn is the composed and written by Guru Gobind Singh Ji Himself with His very own hands.

ਪਾਤਿਸਾਹੀ ੧੦ ॥ ('੧੦' - ਦਸਵੀਂ ਬੋਲੋ)

The Tenth Sovereign means Guru Gobind Singh Ji. The word 'ਪਾਤਿਸਾਹੀ' must be pronounced with a 'ਸ' not with 'ਸ਼' as the meaning would be distorted. 'ਪਾਤਿਸਾਹੀ' refers to the master of supreme sovereign whereas 'ਪਾਤਿਸ਼ਾਹੀ' refers the worldly sovereign.

ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਕੀ , ਰਛਾ ਹਮ ਨੈ ॥

I have solely embraced the protection of Almighty who is immortal and beyond time (AKAAL) and who exists in all the worlds (PUR) who reserves the right and capability to destroys all the worlds (KH);

ਸਰਬ ਲੋਹ ਦੀ , ਰਛਿਆ ਹਮ ਨੈ ॥

I have embraced the protection of Almighty in the form of power to correct the wicked, Guru Gobind Singh Ji recognises the weapons made of pure iron (Sarab Loh) as His Master. Therefore the instrumental power to be victorious over the evil reflects the manifested form of the Almighty;

ਸਰਬ ਕਾਲ ਜੀ ਦੀ , ਰਛਿਆ ਹਮ ਨੈ ॥

I have embraced the protection of Almighty in the form of ever existing death for all (Sarab Kal). Guru Gobind Singh Ji seeks the protection by acknowledging the Almighty as a form of death as He describes that death can only appear by the command of Almighty Himself.

ਸਰਬ ਲੋਹ ਜੀ ਦੀ , ਸਦਾ ਰਛਿਆ ਹਮ ਨੈ ॥੧॥

I will always continue to embrace the protection of Almighty who is omnipresent.

ਆਗੇ ਲਿਖਾਰੀ ਕੇ ਦਸਖਤ ॥

Guru Gobind Singh Ji now narrates the following hymns while Bhai Mani Singh Shaheed scribes the final copy. Although it is evident that the manuscript of this hymn written by Guru Gobind Singh Ji is still in existence.

ਤੂੰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਚਉਪਈ ॥ ('ਤੂੰ' - ਤੁਐ ਬੋਲੇ)

Your Grace. Chaupai

ਪ੍ਰਣਵੋ ਆਦਿ ਏਕੰਕਾਰਾ ॥

I prostrate before Almighty who is One and the creator, sustainer and destroyer.

ਜਲ ਥਲ ਮਹੀਅਲ , ਕੀਓ ਪਸਾਰਾ ॥

He who created the vast nature containing water, earth and ether.

ਆਦਿ ਪੁਰਖ , ਅਬਿਗਤਿ ਅਬਿਨਾਸੀ ॥

He is Primal Being, without a fixed physical form and indestructible.

ਲੋਕ ਚੱਤ੍ਰ ਦਸ , ਜੋਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸੀ ॥੧॥

His light (form of life) pervades in all the fourteen worlds which means Almighty's presence as form of life exist in within the entire creation of universe.

ਹਸਤਿ ਕੀਟ ਕੇ , ਬੀਚ ਸਮਾਨਾ ॥

His existence is equally the same within an elephant and an ant. Almighty exist completely in each

of His creation.

ਰਾਵ ਰੰਕ , ਜਿਹ ਇਕਸਰ ਜਾਨਾ ॥

He recognises rich and poor equally means that the existence of Maya do not influence Him in anyway as He is also the creator of Maya.

ਅਦੈ ਅਲਖ , ਪੁਰਖ ਅਬਿਗਾਮੀ ॥ ('ਅਦੈ' ਅ-ਦੁਐ ਬੋਲੇ) (ਅ-ਲਖ ਬੋਲੇ)

He is beyond doubt, He is beyond anyone's grasp, He is the Universal sustainer and He is with the ultimate knowledge.

ਸਭ ਘਟ ਘਟ ਕੇ , ਅੰਤਰਜਾਮੀ ॥੨॥

He is the knower of the body and hearts of each one.

ਅਲਖ ਰੂਪ ; ਅਛੈ ਅਨਭੇਖਾ ॥

His form is beyond description, beyond destruction and without a peculiar outfit related to any particular sect or faith.

ਰਾਗ ਰੰਗ , ਜਿਹ ਰੂਪ ਨ ਰੇਖਾ ॥

He is beyond all physical affections, colours, forms and destinies.

ਬਰਨ ਚਿਹਨ , ਸਭਹੂੰ ਤੇ ਨਿਆਰਾ ॥

He is beyond all caste and any particular religious mark.

ਆਦ ਪੁਰਖ , ਅਦੈ ਅਬਿਕਾਰਾ ॥੩॥

He is Primal, the universal sustainer, beyond doubt and vices.

ਬਰਨ ਚਿਹਨ , ਜਿਹ ਜਾਤ ਨ ਪਾਤਾ ॥

He does not belong to any caste nor His physical form can be contained in any insignia. He has no particular race nor any social class.

ਸੱਤ੍ਰੁ ਮਿੱਤ੍ਰੁ , ਜਿਹ ਤਾਤ ਨ ਮਾਤਾ ॥

None is an enemy or a friend to Him nor He has a father or mother.

ਸਭ ਤੇ ਦੂਰਿ , ਸਭਨ ਤੇ ਨੇਰਾ ॥

He is the nearest and farthest of all.

ਜਲ ਥਲ ਮਹੀਅਲ , ਜਾਹਿ ਬਸੇਰਾ ॥੪॥

He is present everywhere on earth, water and within the ether wherever the creation exist.

ਅਨਹਦ ਰੂਪ , ਅਨਾਹਦ ਬਾਨੀ ॥ (ਅਨ-ਹਦ ਬੋਲੇ)

His form is without limit and His hymns resounds unstruck endlessly.

ਚਰਨ ਸਰਨ , ਜਿਹ ਬਸਤ ਭਵਾਨੀ ॥

Maya (the entire physical wealth of the universe) dwells in the sanctuary of His feet.

ਬ੍ਰਹਮਾ ਬਿਸਨ , ਅੰਤੁ ਨਹੀ ਪਾਇਓ ॥

Deity Shiva and Vishnu do not know His end means they fail to comprehend him.

ਨੇਤ ਨੇਤ , ਮੁਖ ਚਾਰ ਬਤਾਇਓ ॥੫॥

The deity with four faces (Brahma) pronounce Him endless and limitless

ਕੋਟਿ ਇੰਦ੍ਰ , ਉਪਇੰਦ੍ਰ ਬਨਾਏ ॥

He has created millions of Deity Indras (The King of Heaven) and Upinder (Mother: Adit, Father Kashyap, younger brother of Deity Inder and he is also known as Vaman (Dwaft) Avtaar).

ਬ੍ਰਹਮਾ ਰੁਦ੍ਰ , ਉਪਾਇ ਖਪਾਏ ॥

With His power and consensus Brahma creates and Shiva destroys.

ਲੋਕ ਚੱਤ੍ਰ ਦਸ , ਖੇਲ ਰਚਾਇਓ ॥

This fourteen-region universe is all His created play.

ਬਹੁਰ ਆਪ ਹੀ , ਬੀਚ ਮਿਲਾਇਓ ॥੬॥

He first creates it and then coalesces (merges) it unto Himself

ਦਾਨਵ ਦੇਵ , ਫਨਿੰਦ ਅਪਾਰਾ ॥

He is the creator of innumerable demons, deities and Sesh Nag (a snake with a thousand heads who is believed to recite 2000 new names of Almighty daily and is seat for Vishnu)

ਗੰਧ੍ਰਬ ਜੱਛ , ਰਚੈ ਸੁਭ ਚਾਰਾ ॥

He is the creator of the singers in heaven (Gandhrab - in total of 6,333), Yakas¹ (Jasch) and all the four (4) categories of creation (Andej, Jeraj, Setaj & Utbhuj).

ਭੂਤ ਭਵਿੱਖ , ਭਵਾਨ ਕਹਾਨੀ ॥

His discourses has been uttered in the past and now in present and will be continue in future.

¹ Yakas - a sect of deities whose master is Kuber (the Almighty of riches and treasures). In accordance to Vishnu Puran their origins are believed to be from Brahma's hunger thoughts.

ਘਟ ਘਟ ਕੇ , ਪਟ ਪਟ ਕੀ ਜਾਨੀ ॥੭॥

He is the knower of all human hearts, therein all the thoughts as well.

ਤਾਤ ਮਾਤ , ਜਿਹ ਜਾਤ ਨ ਪਾਤਾ ॥

He has neither mother nor father nor any caste and social class.

ਏਕ ਰੰਗ , ਕਾਹੂ ਨਹੀ ਰਾਤਾ ॥

He remains in constant state without any attachment.

ਸਰਬ ਜੋਤ ਕੇ , ਬੀਚ ਸਮਾਨਾ ॥

He permeates in all the sources of light (Sun & Moon).

ਸਭ ਹੂੰ , ਸਰਬ ਠੌਰ ਪਹਿਚਾਨਾ ॥੮॥

Guru Gobind Singh Ji says, I recognised Him during all times and in all places.

ਕਾਲ ਰਹਤ , ਅਨਕਾਲ ਸਰੂਪਾ ॥ (ਅਨ-ਕਾਲ ਬੋਲੋ)

He is beyond Time and His form is indestructible.

ਅਲਖ ਪੁਰਖ , ਅਬਗਤ ਅਵਧੂਤਾ ॥ (ਅ-ਲਖ ਬੋਲੋ)

He is existence in all is beyond comprehension, formless and beyond maya.

ਜਾਤ ਪਾਤ , ਜਿਹ ਚਿਹਨ ਨ ਬਰਨਾ ॥

He does not belong to any caste nor His physical form can be contained in any insignia. He has no particular race nor any social class.

ਅਬਗਤ ਦੇਵ , ਅਛੈ ਅਨਭਰਮਾ ॥੯॥ (ਅਨ-ਭਰਮਾ ਬੋਲੋ)

He is formless, beyond death and duality

ਸਭ ਕੋ ਕਾਲ , ਸਭਨ ਕੋ ਕਰਤਾ ॥

He is the death and He is the creator of all.

ਰੋਗ ਸੋਗ , ਦੋਖਨ ਕੋ ਹਰਤਾ ॥

He destroys all maladies, miseries and evils.

ਏਕ ਚਿੱਤ , ਜਿਹ ਇਕ ਛਿਨ ਧਿਆਇਓ ॥

One who remembers Him in full concentration even for awhile

ਕਾਲ ਫਾਸ ਕੇ , ਬੀਚ ਨ ਆਇਓ ॥੧੦॥

shall free himself from the noose of death.

ਤੂੰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

Your Grace

ਕਬਿਤ ॥

Kabitt

ਕਤਹੂੰ ਸੁਚੇਤ ਹੁਇਕੈ , ਚੇਤਨਾ ਕੋ ਚਾਰ ਕੀਓ ;
ਕਤਹੂੰ ਅਚਿੰਤ ਹੁਇਕੈ , ਸੋਵਤ ਅਚੇਤ ਹੋ ॥

During the times You choose to have physical creation, You dwell in consciousness and create animate power all over the universe. During the times when You choose not to have any creation, You dwell in peace and deep sleep.

ਕਤਹੂੰ ਭਿਖਾਰੀ ਹੁਇਕੈ , ਮਾਂਗਤ ਫਿਰਤ ਭੀਖ ;
ਕਹੂੰ ਮਹਾ ਦਾਨ ਹੁਇਕੈ , ਮਾਂਗਿਓ ਧਨ ਦੇਤ ਹੋ ॥

Sometimes, You choose to become a beggar who roams around begging for alms. Sometimes, You choose to be a benefactor who grants alms as wished.

ਕਹੂੰ ਮਹਾਂ ਰਾਜਨ ਕੋ , ਦੀਜਤ ਅਨੰਤ ਦਾਨ ;
ਕਹੂੰ ਮਹਾਂ ਰਾਜਨ ਤੇ , ਛੀਨ ਛਿਤ ਲੇਤ ਹੋ ॥

Sometimes, You grant the great kings with aplenty of land to rule and sometimes You confiscate land from the great kings.

ਕਹੂੰ ਬੇਦ ਰੀਤ , ਕਹੂੰ ਤਾ ਸਿਉ ਬਿਪਰੀਤ ;
ਕਹੂੰ ਤ੍ਰਿਗੁਨ ਅਤੀਤ , ਕਹੂੰ ਸੁਰਗੁਨ ਸਮੇਤ ਹੋ ॥੧॥੧੧॥

Sometimes, You are in accordance to the practice of knowledge and sometimes you choose to be against . Sometimes, You are beyond the three characteristics of Maya (Sato, Rajo & Tamo) and sometimes You choose to adopt the characteristics.

ਕਹੂੰ ਜੱਛ ਗੰਧੂਬ ਉਰਗ , ਕਹੂੰ ਬਿਦਿਆਧਰ ;
ਕਹੂੰ ਭਏ ਕਿੰਨਰ , ਪਿਸਾਚ ਕਹੂੰ ਪ੍ਰੇਤ ਹੋ ॥

Sometimes, You appear as a Jasch, Gandharab, Urg (Snake) and Bidhiadhar². Sometimes, You appear as Kinnar³, Pisaach⁴, Pret⁵.

² Bidhiadhar- A sect of dieties who are believed to dwell in the space between earth and heaven called, Kamroop or Khechar.

³ Kinnar- The dancers in the court of Kuber and heaven. They are believed to have a body of a human and face of a horse. They are the descendance of Pulsat.

⁴ Pisaach- As sect of dieties lower caste then Yakas. This is also referred to those who consume meat.

⁵ Pret- A sect of Pisaach who are known to have a frightening appearance. Pret is also referred to an illusionary body which a human embraces after death which continues to exist till the doom.

ਕਹੂੰ ਹੁਇਕੈ ਹਿੰਦੂਆ , ਗਾਇਤ੍ਰੀ ਕੋ ਗੁਪਤ ਜਪਿਓ ;
ਕਹੂੰ ਹੁਇਕੈ ਤੁਰਕਾ , ਪੁਕਾਰੇ ਬਾਂਗ ਦੇਤ ਹੋ ॥

Sometimes, You choose to be a Hindu reciting Gayatri Mantra and sometimes You choose to be a Muslim standing on a minaret calling out aloud for prayer.

ਕਹੂੰ ਕੋਕ ਕਾਬ ਹੁਇਕੈ , ਪੁਰਾਨ ਕੋ ਪੜਤ ਮਤ ;
ਕਤਹੂੰ ਕੁਰਾਨ ਕੋ , ਨਿਦਾਨ ਜਾਨ ਲੇਤ ਹੋ ॥

Sometimes, You choose to be Pandit Koka and create the knowledge of pleasure (Koka Shastar) and on the other hand, You choose to be beyond all pleasures by becoming a scholar by reading Puranas. Sometimes, You are contemplating on the meanings of Quran to understand the principles.

ਕਹੂੰ ਬੇਦ ਰੀਤ , ਕਹੂੰ ਤਾ ਸਿਉ ਬਿਪਰੀਤ ;
ਕਹੂੰ ਤ੍ਰਿਗੁਨ ਅਤੀਤ , ਕਹੂੰ ਸੁਰਗੁਨ ਸਮੇਤ ਹੋ ॥੨॥੧੨॥

Sometimes, You choose to follow the practices of Vedas and sometimes to go against it. You sometimes choose to appear without the attributes of Maya (Nirgun) and sometimes with it (Sargun).

ਕਹੂੰ ਦੇਵਤਾਨ ਕੇ , ਦਿਵਾਨ ਮੈ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ;
ਕਹੂੰ ਦਾਨਵਾਨ ਕੋ , ਗੁਮਾਨ ਮਤ ਦੇਤ ਹੋ ॥

Sometimes, You choose to lead the dieties by giving sermons of truth and sometimes, you choose to be in the court of demons inciting ego among them.

ਕਹੂੰ ਇੰਦ੍ਰ ਰਾਜਾ ਕੋ , ਮਿਲਤ ਇੰਦ੍ਰ ਪਦਵੀ ਸੀ ;
ਕਹੂੰ ਇੰਦ੍ਰ ਪਦਵੀ , ਛਪਾਇ ਛੀਨ ਲੇਤ ਹੋ ॥

Sometimes You bestow the kingdom of heaven upon Indra and renounce him as King Indra. Sometimes, You hide the throne and loot him of his title.

ਕਤਹੂੰ ਬਿਚਾਰ , ਅਬਿਚਾਰ ਕੋ ਬਿਚਾਰਤ ਹੋ ;
ਕਹੂੰ ਨਿਜ ਨਾਰ , ਪਰਨਾਰ ਕੇ ਨਿਕੇਤ ਹੋ ॥ (ਪਰ-ਨਾਰ ਬੋਲੋ)

Sometimes, You choose to be contemplate knowledge and sometimes to choose to ignore it all together. Sometimes, You honour your own spouse with your presence and sometimes to the house of another woman.

ਕਹੂੰ ਬੇਦ ਰੀਤ , ਕਹੂੰ ਤਾ ਸਿਉ ਬਿਪਰੀਤ ;
 ਕਹੂੰ ਤ੍ਰਿਗੁਨ ਅਤੀਤ , ਕਹੂੰ ਸੁਰਗੁਨ ਸਮੇਤ ਹੋ ॥੩॥੧੩॥

Sometimes, You choose to follow the practice in accordance to the divine knowledge and sometimes, You choose to oppose; Sometimes, You choose to remain beyond Maya (3 Characteristics - Rajo, Sato and Tamo) and sometimes You choose to appear in physical form of Maya.

ਕਹੂੰ ਸਸਤ੍ਰ ਧਾਰੀ , ਕਹੂੰ ਬਿਦਿਆ ਕੇ ਬਿਚਾਰੀ ;
 ਕਹੂੰ ਮਾਰਤ ਅਹਾਰੀ , ਕਹੂੰ ਨਾਰ ਕੇ ਨਿਕੇਤ ਹੋ ॥

Sometimes, You choose to be armed warrior and a scholar. Sometimes, You choose to stay on the surface of earth and sometimes under water.

ਕਹੂੰ ਦੇਵ ਬਾਨੀ , ਕਹੂੰ ਸਾਰਦਾ ਭਵਾਨੀ ;
 ਕਹੂੰ ਮੰਗਲਾ ਮਿਤਾਨੀ , ਕਹੂੰ ਸਿਆਮ , ਕਹੂੰ ਸੇਤ ਹੋ ॥

Sometimes, You choose to be the composer of divine hymns and sometimes you appear in the form of power. Sometimes, You are in the form of rage (Durga) and sometimes, calmness (Parvati). Sometimes, You are black and sometimes white. Means, that you are in both states, ignorance and wisdom.

ਕਹੂੰ ਧਰਮ ਧਾਮੀ , ਕਹੂੰ ਸਰਬ ਠਉਰ ਗਾਮੀ ;
ਕਹੂੰ ਜਤੀ ਕਹੂੰ ਕਾਮੀ , ਕਹੂੰ ਦੇਤ ਕਹੂੰ ਲੇਤ ਹੋ ॥

Sometimes, You are in the household life and sometimes you wander around as a sage. Sometimes, you are a celibate and sometimes sexually inclined. Sometimes you are a giver and sometimes receiver.

ਕਹੂੰ ਬੇਦ ਰੀਤ , ਕਹੂੰ ਤਾ ਸਿਉ ਬਿਪਰੀਤ ;
ਕਹੂੰ ਤ੍ਰਿਗੁਨ ਅਤੀਤ , ਕਹੂੰ ਸੁਰਗੁਨ ਸਮੇਤ ਹੋ ॥੪॥੧੪॥

Sometimes, You choose to follow the practice in accordance to the divine knowledge and sometimes, You choose to oppose; Sometimes, You choose to remain beyond Maya (3 Characteristics - Rajo, Sato and Tamo) and sometimes You choose to appear in physical form of Maya.

ਕਹੂੰ ਜਟਾਧਾਰੀ , ਕਹੂੰ ਕੰਠੀ ਧਰੇ ਬ੍ਰਹਮਚਾਰੀ ;
ਕਹੂੰ ਜੋਗਸਾਧੀ , ਕਹੂੰ ਸਾਧਨਾ ਕਰਤ ਹੋ ॥

Sometimes, You are the rishi with matted hair and sometimes You are the celibate with a wooden rosary in the neck. Sometimes, You have obtain salvation (oneness) and sometimes, You are still in meditation.

ਕਹੂੰ ਕਾਨ ਫਾਰੇ , ਕਹੂੰ ਡੰਡੀ ਹੁਇ ਪਧਾਰੇ ;
ਕਹੂੰ ਫੂਕ ਫੂਕ ਪਾਵਨ ਕੋ , ਪ੍ਰਿਥੀ ਪੈ ਧਰਤ ਹੋ ॥

Sometimes, You are the Yogi with torn ears and sometimes You are a Sanyasi⁶ with a stick. Sometimes You blow the earth before stepping (Jain monks).

ਕਤਹੂੰ ਸਿਪਾਹੀ ਹੁਇ ਕੈ , ਸਾਧਤ ਸਿਲਾਹਨ ਕੋ ;
ਕਹੂੰ ਛੱਤ੍ਰੀ ਹੁਇਕੈ , ਅਰਿ ਮਾਰਤ ਮਰਤ ਹੋ ॥

Sometimes, You are a soldier training weaponry skills and sometimes, You are a warrior killing your opponents and sometimes getting killed.

ਕਹੂੰ ਭੂਮ ਭਾਰ ਕੋ , ਉਤਾਰਤ ਹੋ ਮਹਾਰਾਜ ;
ਕਹੂੰ ਭਵ ਭੂਤਨ ਕੀ , ਭਾਵਨਾ ਭਰਤ ਹੋ ॥੫॥੧੫॥

Sometimes You unburden the earth of burden (of atrocities by killing them) and sometimes, fulfil all desires of mankind.

⁶ Sanyasa is a form of asceticism, is marked by renunciation of material desires and prejudices, represented by a state of disinterest and detachment from material life, and has the purpose of spending one's life in peaceful, love-inspired, simple spiritual life.

ਕਹੂੰ ਗੀਤ ਨਾਦ ਕੇ , ਨਿਦਾਨ ਕੌ ਬਤਾਵਤ ਹੋ ;
ਕਹੂੰ ਨ੍ਰਿਤਕਾਰੀ ਚਿਤ੍ਰਕਾਰੀ ਕੇ , ਨਿਧਾਨ ਹੋ ॥

Sometimes You are exponent of the characteristics of the tone and tenor and sometimes the treasure-house of the arts of dance and painting.

ਕਤਹੂੰ ਪਯੂਖ ਹੁਇਕੈ , ਪੀਵਤ ਪਿਵਾਵਤ ਹੋ ;
ਕਤਹੂੰ ਮਯੂਖ ਉਖ , ਕਹੂੰ ਮਦ ਪਾਨ ਹੋ ॥ (ਯ ਪੂਰੇ ਬੋਲਣੇ ਹਨ)

Sometimes You are nectar as well as its consumer and dispenser and sometimes You are honey, cane-juice and alcohol and also the consumer.

ਕਹੂੰ ਮਹਾ ਸੂਰ ਹੁਇਕੈ , ਮਾਰਤ ਮਵਾਸਨ ਕੌ ;
ਕਹੂੰ ਮਹਾਦੇਵ , ਦੇਵਤਾਨ ਕੇ ਸਮਾਨ ਹੋ ॥

Sometimes You are the great warrior killing the opponent and sometimes you position yourself as the king of all dieties.

ਕਹੂੰ ਮਹਾਦੀਨ , ਕਹੂੰ ਦੂਬ ਕੇ ਅਧੀਨ ;
ਕਹੂੰ ਬਿਦਿਆ ਮੈ ਪ੍ਰਬੀਨ , ਕਹੂੰ ਭੂਮ ਕਹੂੰ ਭਾਨ ਹੋ ॥੬॥੧੬॥

Sometimes, You are extremely poor and sometimes wealthy. Sometimes, You are intelligent in comprehending the knowledge and sometimes You are earth (fortitude) and the Sun (great illuminator means creator of knowledge)

ਕਹੂੰ ਅਕਲੰਕ , ਕਹੂੰ ਮਾਰਤ ਮਯੰਕ ; (ਯ ਪੂਰੇ ਬੋਲਣੇ ਹਨ)
ਕਹੂੰ ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਜੰਕ , ਕਹੂੰ ਸੁੱਧਤਾ ਕੀ ਸਾਰ ਹੋ ॥

Sometimes, You are blemishless (without any mark of disgrace) and sometimes You blemish (with mark of disgrace). Sometimes fully engrossed in sensual pleasures and sometimes, You are the essence of purity.

ਕਹੂੰ ਦੇਵ ਧਰਮ , ਕਹੂੰ ਸਾਧਨਾ ਕੇ ਹਰਮ ;
ਕਹੂੰ ਕੁਤਸਤ ਕੁਕਰਮ , ਕਹੂੰ ਧਰਮ ਕੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੋ ॥ (ਕੁਤਸਤ ਬੋਲੇ)

Sometimes You embrace the faith of virtues and Sometimes, the epitome of austerities (leading to spiritual perfection). Sometimes, You are a slanderer and the doers of evil deeds and sometimes you propagate the path of faith.

ਕਹੂੰ ਪਉਨਹਾਰੀ , ਕਹੂੰ ਬਿਦਿਆ ਕੇ ਬੀਚਾਰੀ ;
ਕਹੂੰ ਜੋਗੀ ਜਤੀ ਬ੍ਰਹਮਚਾਰੀ , ਨਰ ਕਹੂੰ ਨਾਰ ਹੋ ॥

Sometimes, You are a blatherer and sometimes You utter true substance of knowledge. Sometimes, You are a yogi, celebrate, Brahmecari (celebracy when unmarried and fidelity when married) and sometimes a man and sometimes a woman.

ਕਹੂੰ ਛੱਤ੍ਰਧਾਰੀ , ਕਹੂੰ ਛਾਲਾ ਧਰੇ ਛੈਲ ਭਾਰੀ ; (ਛੱਤ੍ਰ-ਧਾਰੀ ਬੋਲੇ)
 ਕਹੂੰ ਛਕ ਵਾਰੀ , ਕਹੂੰ ਛਲ ਕੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੋ ॥੭॥੧੭॥

Sometimes You are the crown-wearing king and sometimes you the dear skin wearing ascetic.
 Sometimes You are ugly and sometimes beautiful.

ਕਹੂੰ ਗੀਤ ਕੇ ਗਵੱਯਾ , ਕਹੂੰ ਬੇਨ ਕੇ ਬਜੱਯਾ ;
 ਕਹੂੰ ਨ੍ਰਿਤ ਕੇ ਨਚੱਯਾ , ਕਹੂੰ ਨਰ ਕੋ ਅਕਾਰ ਹੋ ॥

Sometimes, You choose to be the singers of songs, players of pipes, teachers of dance and in the image of man.

ਕਹੂੰ ਬੇਦ ਬਾਨੀ , ਕਹੂੰ ਕੋਕ ਕੀ ਕਹਾਨੀ ;
 ਕਹੂੰ ਰਾਜਾ ਕਹੂੰ ਰਾਨੀ , ਕਹੂੰ ਨਾਰ ਕੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੋ ॥

Sometimes, You are the knowledge hymns, sometimes the (amorous) text of pleasures. Sometimes, You are the king and the queen, sometimes, a woman.

ਕਹੂੰ ਬੇਨ ਕੇ ਬਜੱਯਾ , ਕਹੂੰ ਧੇਨ ਕੇ ਚਰੱਯਾ ;
 ਕਹੂੰ ਲਾਖਨ ਲਵੱਯਾ , ਕਹੂੰ ਸੁੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਹੋ ॥

Sometimes, You are in the player of flute, a herder of cows. Sometimes, You are the taker of butter (referring to Krishna who used love butter and consume it without his mothers permission) and sometimes , You appear as a handsome prince.

ਸੁੱਧਤਾ ਕੀ ਸਾਨ ਹੋ , ਕਿ ਸੰਤਨ ਕੇ ਪ੍ਰਾਨ ਹੋ ;
 ਕਿ ਦਾਤਾ ਮਹਾਂਦਾਨ ਹੋ , ਕਿ ਨ੍ਰਿਦੋਖੀ ਨਿਰੰਕਾਰ ਹੋ ॥੮॥੧੮॥

You are the grandeur of purity, the life-forces of Saints (means the life of Saints), a great benevolent giver, and without any blemish or form

ਨਿਰਜੁਰ ਨਿਰੂਪ ਹੋ , ਕਿ ਸੁੰਦਰ ਸਰੂਪ ਹੋ ;
 ਕਿ ਭੂਪਨ ਕੇ ਭੂਪ ਹੋ , ਕਿ ਦਾਤਾ ਮਹਾਂ ਦਾਨ ਹੋ ॥

You are eternal and formless, facinating form, King of all kings and the great benevolent giver.

ਪ੍ਰਾਨ ਕੇ ਬਚਯਾ , ਦੂਧ ਪੂਤ ਕੇ ਦਿਵਯਾ ;
 ਰੋਗ ਸੋਗ ਕੇ ਮਿਟਯਾ , ਕਿਧੋ ਮਾਨੀ ਮਹਾ ਮਾਨ ਹੋ ॥

You are the saviour of life, provider of progeny and property, annihilator of sorrow and disease, great egoist who shatters the pride of the proud.

ਬਿੱਦਿਆ ਕੇ ਬਿਚਾਰ ਹੋ , ਕਿ ਅੱਦੈ ਅਵਤਾਰ ਹੋ ;
 ਕਿ ਸਿਧਤਾ ਕੀ ਸੂਰਤ ਹੋ , ਕਿ ਸੁਧਤਾ ਕੀ ਸਾਨ ਹੋ ॥

You are the contemplator of divine discourse, You manifestation form reflect the complete of You, embodiment of all perfection (Sidhi can also mean miraculous powers), and the glory of purity.

ਜੋਬਨ ਕੇ ਜਾਲ ਹੋ , ਕਿ ਕਾਲ ਹੂੰ ਕੇ ਕਾਲ ਹੋ ;
 ਕਿ ਸਤ੍ਰਨ ਕੇ ਸੂਲ ਹੋ , ਕਿ ਮਿਤ੍ਰਨ ਕੇ ਪ੍ਰਾਨ ਹੋ ॥੯॥੧੯॥

You are the youth within all youths, You are the death for the death itself, You are thorns for the opponent (means Almighty creates obstacles for the foe) and the source of life (inspiration) for friends

ਕਹੂੰ ਬ੍ਰਹਮ ਬਾਦ , ਕਹੂੰ ਬਿਦਿਆ ਕੋ ਬਿਖਾਦ ;
 ਕਹੂੰ ਨਾਦ ਕੋ ਨਨਾਦ , ਕਹੂੰ ਪੂਰਨ ਭਗਤ ਹੋ ॥

Sometimes, You are the contemplation of knowledge and sometimes, You are indulged in arguments (polemics) pertaining to the creator and; You are in the sound and at times in complete silence and sometimes a perfect devotee.

ਕਹੂੰ ਬੇਦ ਰੀਤ , ਕਹੂੰ ਬਿਦਿਆ ਕੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ;
 ਕਹੂੰ ਨੀਤ ਅਉ ਅਨੀਤ , ਕਹੂੰ ਜ਼ਾਲਾ ਸੀ ਜਗਤ ਹੋ ॥

Sometimes, You are the practice of knowledge, sometimes You are the Wisdom of Knowledge. Sometimes, You are the polity both good and mean, and sometimes resplendent like fame.

ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਤਾਪ ਕਹੂੰ , ਇਕਾਂਤੀ ਕੋ ਜਾਪ ਕਹੂੰ ;
 ਤਾਪ ਕੋ ਅਤਾਪ , ਕਹੂੰ ਜੋਗ ਤੇ ਡਿਗਤ ਹੋ ॥

Sometimes, You are most illustrious and sometimes, You are all alone in meditation. Sometimes, the cure of malady and sometimes, You fall away from the path of union. (Yog - means union or oneness with real-self, Almighty).

ਕਹੂੰ ਬਰ ਦੇਤ , ਕਹੂੰ ਛਲ ਸੋਂ ਛਿਨਾਇ ਲੇਤ ;
 ਸਰਬ ਕਾਲ ਸਰਬ ਠੌਰ , ਏਕਸੇ ਲਗਤ ਹੋ ॥੧੦॥੨੦॥

Sometimes You bestow blessings and sometimes, You take away everything with deception. You look the same in all times and at all places

ਤੂੰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਸ੍ਵਯੇ ॥

Your Grace. Savaiya

Prologue:

During Guru Tegh Bahadur Ji's visit to Assam, the King Raja Ram became Guru Ji's disciple and requested for a son. Guru Ji at that time was holding a stamp when he stamped it onto the King's thigh and said, "A son shall be born in your house with the insignia of this stamp on his head."

Through the grace of Guru Tegh Bahadur, Raja Ram of Assam was blessed with a son, Rattan Rai. They were the devotees of Guru Ji and they trained their son with the Guru's teaching, he had unshorn hair. After seven years Raja Ram died and the throne was passed on to his son, Ratan Rai. When Rattan Rai was twelve years old, while combing his hair in front of a mirror he noticed an insignia on his head. There was no hair around the area that had the insignia. Rattan Rai got curious and asked his mother, she told him the whole incident.

Rattan Rai wanted to have the glimpse of Guru Tegh Bhadur Sahib Ji but later learned that Guru Ji has given his Shaheedi at Delhi. So upon inquiring from his mother he got to know about Guru Gobind Rai who is at the Guru Tegh Bhadur Ji's throne.

In one day he, his mother and several ministers got ready and left for Anandpur. He brought with him an offering of five horses with golden trappings, a very small elephant (Prasadi Hathi), Panch Kala Shashter – a unique five-in-one weapon consisting of pistol, sword, lance, dagger and club, a wonderful throne on which puppets popped out to play chess, chandan di chowki and a goblet made out of precious metal which has the entire world's geographical guide. Panch Kala Shashter is now in Baroda Museum. The Raja was accorded a great reception. He offered his presents and prayed to the Guru to grant him the Sikh faith. He was granted all his desires. The Raja exhibited the traits of his presents. He caused the elephant to wipe Guru's shoes and placed them in order for him. At the word of command the animal took a whisk (chaur) and waved it over the Guru. The Raja requested the Guru never to let the elephant out of his possession. The prince and his party remained at Anandpur for five months and during this time, he enjoyed kirtan and felt uplifted by the Guru's sermons. At the time of departure, the Raja requested Guru Ji to bless him with ascetic sermons in order for him live his life above the desires of Maya. Guru Ji composed the following Gurbani which starts from the 21st to 30th Pauri of Akal Ustat in Dasam Granth.

ਸ੍ਰਾਵਗ ਸੁਧ , ਸਮੂਹ ਸਿਧਾਨ ਕੇ ; ਦੇਖਿ ਫਿਰਿਓ ਘਰ ਜੋਗ ਜਤੀ ਕੇ ॥

Groups of monks, saints, jogis, and jatti's of Jain and budha's sects and their schools have been studied

ਸੂਰ , ਸੁਰਾਰਦਨ ਸੁੱਧ ਸੁੱਧਾਦਿਕ ; ਸੰਤ ਸਮੂਹ ਅਨੇਕ ਮਤੀ ਕੇ ॥

Groups of undaunted brave men, gods, demons, and all other sects of saints have been studied.

ਸਾਰੇ ਹੀ ਦੇਸ ਕੇ ਦੇਖਿ ਰਹਿਓ ਮਤ ; ਕੋਊ ਨ ਦੇਖੀਅਤ ਪ੍ਰਾਨ ਪਤੀ ਕੇ ॥

All the ideoligies of all the countries have been also studied but the Lord of souls is still unseen.

ਸ੍ਰੀ ਭਗਵਾਨ ਕੀ ਭਾਇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਹੂੰ ਤੇ ;

ਏਕ ਰਤੀ ਬਿਨੁ ਏਕ ਰਤੀ ਕੇ ॥੧॥੨੧॥ (ਰੱਤੀ ਬੋਲੇ)

All such are of no use if there is no faith in God and the blessing and grace of God is not achieved.
(1)

ਮਾਤੇ ਮਤੰਗ ਜਰੇ ਜਰ ਸੰਗ ; ਅਨੂਪ ਉਤੰਗ ਸੁਰੰਗ ਸਵਾਰੇ ॥

If invaluable elephants of very large size, decorated with most costly ornaments of gold, are being possessed.

ਕੋਟ ਤੁਰੰਗ ਕੁਰੰਗ ਸੇ ਕੂਦਤ ; ਪੌਨ ਕੇ ਗਉਨ ਕਉ ਜਾਤ ਨਿਵਾਰੇ ॥

If the fleet of millions of galloping horses have the speed faster than wind, are being possessed.

ਭਾਰੀ ਭੁਜਾਨ ਕੇ ਭੂਪ , ਭਲੀ ਬਿਧਿ ; ਨਿਆਵਤ ਸੀਸ ਨ ਜਾਤ ਬਿਚਾਰੇ ॥

If innumerable kings have very strong arms, are loyal and they bow their heads.

ਏਤੇ ਭਏ ਤੋ ਕਹਾ ਭਏ , ਭੂਪਤ ; ਅੰਤ ਕੌ ਨਾਗੇ ਹੀ ਪਾਇ ਪਧਾਰੇ ॥੨॥੨੨॥

If such transcendent emperors exist that does not matter as everyone has to depart barefootedly. (2)

ਜੀਤ ਫਿਰੈ , ਸਬ ਦੇਸ ਦਿਸਾਨ ਕੋ ; ਬਾਜਤ ਢੋਲ ਮ੍ਰਿਦੰਗ ਨਗਾਰੇ ॥

If all the countries are conquered and various kinds of big drums are beaten.

ਗੁੰਜਤ ਗੂੜ ਗਜਾਨ ਕੇ ਸੁੰਦਰ ; ਹਿੰਸਤ ਹੀ ਹਯ ਰਾਜ ਹਜਾਰੇ ॥

If herds of millions of decorated elephants trumpet and millions of galloping horses are neighing.

ਭੂਤ ਭਵਿੱਖ ਭਵਾਨ ਕੇ ਭੂਪਤ ; ਕਉਨ ਗਨੈ , ਨਹੀ ਜਾਤ ਬਿਚਾਰੇ ॥

Such emperors of the past, present, and future cannot be counted.

ਸ੍ਰੀ ਪਤ ਸ੍ਰੀ ਭਗਵਾਨ ਭਜੇ ਬਿਨੁ ; ਅੰਤ ਕਉ , ਅੰਤਕੇ ਧਾਮ ਸਿਧਾਰੇ ॥੩॥੨੩॥

Without adorning God, even such emperors must go to hell in the end. (3)

ਤੀਰਥ ਨਾਨ ਦਇਆ ਦਮ ਦਾਨ ; ਸੁ ਸੰਜਮ ਨੇਮ ਅਨੇਕ ਬਿਸੇਖੈ ॥ (ਨਾਨ ਬੋਲੇ)

If baths may be taken at places of pilgrimage, all acts of kindness and mercy may be practiced and may types of performances for self continence with charities are performed.

ਬੇਦ ਪੁਰਾਨ , ਕਤੇਬ ਕੁਰਾਨ ; ਜਿਮੀਨ ਜਮਾਨ ਸਬਾਨ ਕੇ ਪੇਖੈ ॥

If the vedas, puranas, the quran and all other holy books of the world are studied.

ਪਉਨ ਅਹਾਰ , ਜਤੀ ਜਤ ਧਾਰ ; ਸਬੈ ਸੁ ਬਿਚਾਰ ਹਜਾਰਕ ਦੇਖੈ ॥

If subsisting upon air may be practiced and many other such performances be performed.

ਸ੍ਰੀ ਭਗਵਾਨ , ਭਜੇ ਬਿਨੁ ਭੂਪਤਿ ; ਏਕ ਰਤੀ ਬਿਨੁ ਏਕ ਨ ਲੇਖੈ ॥੪॥੨੪॥

Inspite of all this, all such performances are useless without recitation and adoration of God.

ਸੁਧ ਸਿਪਾਹ , ਦੁਰੰਤ ਦੁਬਾਹ ; ਸੁ ਸਾਜਿ ਸਨਾਹ , ਦੁਰਜਾਨ ਦਲੈਗੇ ॥

If the tested indefatigable and unconquerable soldiers, wearings tabards, have the power to crush enemies.

ਭਾਰੀ ਗੁਮਾਨ ਭਰੇ ਮਨ ਮੈ ; ਕਰ ਪਰਬਤ ਪੰਖ ਹਲੇ , ਨ ਹਲੈਗੇ ॥

If they are confident that the mountain may move from its position by acquiring wings but their steps

cannot turn back upon the battle field.

ਤੋਰ ਅਰੀਨ , ਮਰੋਰ ਮਵਾਸਨ ; ਮਾਤੇ ਮਤੰਗਨ , ਮਾਨ ਮਲੈਗੇ ॥

If they crush the strong enemies by cutting their necks and demolish the pride of the frantic elephants.

ਸ੍ਰੀ ਪਤ ਸ੍ਰੀ ਭਗਵਾਨ ਕ੍ਰਿਪਾ ਬਿਨੁ ; ਤਿਆਗ ਜਹਾਨੁ ਨਿਦਾਨ ਚਲੈਗੇ ॥੫॥੨੫॥

They will depart from this world empty handed without the blessing of the Lord of the Universe.

ਬੀਰ ਅਪਾਰ , ਬਡੇ ਬਰਿਆਰ ; ਅਬਿਚਾਰਹਿ ਸਾਰ ਕੀ ਧਾਰ ਭਛੱਯਾ ॥

Numerous indefatigable and brave soldiers have the courage and strength to face the attack of swords and other arms.

ਤੋਰਤ ਦੇਸ ਮਲਿੰਦ ਮਵਾਸਨ ; ਮਾਤੇ ਗਜਾਨ ਕੇ ਮਾਨ ਮਲੱਯਾ ॥

Many countries are conquered and the revolting foes are being crushed along with the frantic elephants.

ਗੜੇ ਗੜਾਨ ਕੇ ਤੋੜਨਹਾਰ ; ਸੁ ਬਾਤਨ ਹੀ , ਚਕ ਚਾਰ ਲਵੱਯਾ ॥

Strong forts may be seized and the whole world may be conquered merely by a single threat.

ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਸਭ ਕੋ ਸਿਰਨਾਇਕ ; ਜਾਚਿਕ ਅਨੇਕ , ਸੁ ਏਕ ਦਿਵੱਯਾ ॥੬॥੨੬॥

God is the only donor and supreme. Lord of all who are beggars before Him. (6)

ਦਾਨਵ ਦੇਵ , ਫਨਿੰਦ ਨਿਸਾਚਰ ; ਭੂਤ ਭਵਿੱਖ ਭਵਾਨ ਜਪੈਗੇ ॥

The demons, the gods, king of cobras, ghosts, spirits have been reciting God's Name since the past and they will recite in the future.

ਜੀਵ ਜਿਤੇ , ਜਲ ਮੈ ਥਲ ਮੈ ; ਪਲ ਹੀ ਪਲ ਮੈ , ਸਭ ਥਾਪ ਥਪੈਗੇ ॥

All the creations of the land and water can be created in a single moment by the creator.

ਪੁੰਨ ਪ੍ਰਤਾਪਨ ਬਾਢ ਜੈਤ ਧੁਨ ; ਪਾਪਨ ਕੇ , ਬਹੁ ਪੁੰਜ ਖਪੈਗੇ ॥

All the fruits of their noble actions which crush their all sins are being attained and they are appreciated honoured and contented.

ਸਾਧ ਸਮੂਹ , ਪ੍ਰਸੰਨ ਫਿਰੈ ਜਗ ; ਸੱਤ੍ਰ ਸਭੈ , ਅਵਲੋਕ ਚਪੈਗੇ ॥੭॥੨੭॥

Those saints who adore and worship God are leading their lives with all pleasures while their enemies kneel down. (7)

ਮਾਨਵ ਇੰਦ੍ਰ ਗਜਿੰਦ੍ਰ ਨਰਾਧਪ ; ਜੌਨ , ਤ੍ਰਿਲੋਕ ਕੋ ਰਾਜੁ ਕਰੈਗੇ ॥

The kings who woned the most powerful elephants have been ruling over the trimorphic world.

ਕੋਟਿ ਇਸਨਾਨ , ਗਜਾਦਿਕ ਦਾਨ ; ਅਨੇਕ ਸੁਅੰਬਰ ਸਾਜ ਬਰੈਗੇ ॥

They have numerous obligations and they have distributed countless, elephants and other animals as charity and wedded princess by winning savambars (marriage competitions).

ਬ੍ਰਹਮ ਮਹੇਸਰ ਬਿਸਨ ਸਚੀਪਤ ; ਅੰਤ ਫਸੇ ਜਮ ਫਾਸ ਪਰੈਗੇ ॥

Even the god of creation, god of death, the god of sustenance and king of heaven would have to die at last.

ਜੇ ਨਰ ਸ੍ਰੀ ਪਤਿ ਕੇ ਪ੍ਰਸ ਹੈਂ ਪਗ ; ਤੇ ਨਰ ਫੇਰ ਨ ਦੇਹ ਧਰੈਗੇ ॥੮॥੨੮॥

Those who have adorned God, would be made free from the cycle of transmigration. (8)

ਕਹਾ ਭਯੋ , ਜੋ ਦੋਊ ਲੋਚਨ ਮੁੰਦਕੈ ; ਬੈਠਿ ਰਹਿਓ , ਬਕ ਧਯਾਨ ਲਗਾਇਓ ॥

Those who sit for meditation by closing both their eyes are of no use.

ਨੁਤ ਫਿਰਿਓ ਲੀਏ , ਸਾਤ ਸਮੁੰਦ੍ਰਨ ; ਲੋਕ ਗਇਓ , ਪਰਲੋਕ ਗਵਾਇਓ ॥

Those who have ablutions even in all the seven oceans would lose this as well as the next world.

ਬਾਸੁ ਕੀਓ ਬਿਖਿਆਨ ਸੋ ਬੈਠ ਕੈ ; ਐਸੇ ਹੀ ਐਸੇ ਸੁ ਬੈਸ ਬਿਤਾਇਓ ॥

Those who have spend their lives in sinful activities have also lost in the same way.

ਸਾਚੁ ਕਹੌ ਸੁਨ ਲੇਹੁ ਸਭੈ ; ਜਿਨ ਪ੍ਰੇਮ ਕੀਓ ਤਿਨ ਹੀ ਪ੍ਰਭੁ ਪਾਇਓ ॥੯॥੨੯॥

All should listen to this truth that only those who love God can realize Him. (9)

ਕਾਹੂ ਲੈ ਪਾਹਨ ਪੂਜ ਧਰਿਓ ਸਿਰ ; ਕਾਹੂ ਲੈ ਲਿੰਗੁ ਗਰੇ ਲਟਕਾਇਓ ॥

While worshipping stones some people are bowing before them and some others are withholding idols of stones in their necks.

ਕਾਹੂ ਲਖਿਓ ਹਰਿ ਅਵਾਚੀ ਦਿਸਾ ਮਹਿ ; ਕਾਹੂ ਪਛਾਹ ਕੋ ਸੀਸ ਨਿਵਾਇਓ ॥

Some people have faith that God is in the south while others consider God, is toward the west and they are bowing their heads in those directions.

ਕੋਊ ਬੁਤਾਨ ਕੌ ਪੂਜਤ ਹੈ ਪਸੁ ; ਕੋਊ ਮ੍ਰਿਤਾਨ ਕੌ ਪੂਜਨ ਧਾਇਓ ॥

Some people are worshipping idols foolishly while others are adoring the dead.

ਕੂਰ ਕ੍ਰਿਆ ਉਰਝਿਓ ਸਭ ਹੀ ਜਗੁ ; ਸ੍ਰੀ ਭਗਵਾਨ ਕੋ ਭੇਦੁ ਨ ਪਾਇਓ ॥੧੦॥੩੦॥

The whole world is busy in such false performances without knowing Almighty's. (10)

ਤੂੰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

Your Grace

ਤੋਮਰ ਛੰਦ ॥

Tomar Chhand

ਹਰਿ , ਜਨਮ ਮਰਨ ਬਿਹੀਨ ॥ ਦਸ ਚਾਰ ਚਾਰ , ਪ੍ਰਬੀਨ ॥

Almighty's form is beyond birth and death; He is proficient in all eighteen (18) educations⁷;

ਅਕਲੰਕ ਰੂਪ , ਅਪਾਰ ॥ ਅਨਭਿੱਜ , ਤੇਜ ਉਦਾਰ ॥੧॥੩੧॥ (ਅ-ਕਲੰਕ ਬੋਲੋ)

His form is greatly immaculate; His benevolence and majesty never decrease

ਅਨਭਿੱਜ ਰੂਪ , ਦੁਰੰਤ ॥ ਸਭ ਜਗਤ , ਭਗਤ ਮਹੰਤ ॥

His form is beyond emotions (uninundate) and greatest above all.; He is the ideal of all the devotees in the world;

ਜਸ ਤਿਲਕ ਭੂ ਭ੍ਰਿਤ ਭਾਨ ॥ ਦਸ ਚਾਰ ਚਾਰ ਨਿਧਾਨ ॥੨॥੩੨॥

He is the paste-mark (tilak) of glory and, like Sun, is provider of life on earth; He is the treasure-house of the eighteen education

ਅਕਲੰਕ ਰੂਪ ਅਪਾਰ ॥ ਸਭ ਲੋਕ ਸੋਕ ਬਿਦਾਰ ॥ (ਅ-ਕਲੰਕ ਬੋਲੋ)

He is immaculate and with a form beyond worldly comprehension; He annihilates the sorrows of all realms;

ਕਲ ਕਾਲ ਕਰਮ ਬਿਹੀਨ ॥ ਸਭ ਕਰਮ ਧਰਮ ਪ੍ਰਬੀਨ ॥੩॥੩੩॥

He is beyond the rituals of Kalyug age; He is proficient in all deeds/practice (Karma) and religious matter (Dharam).

ਅਨਖੰਡ ਅਤੁਲ ਪ੍ਰਤਾਪ ॥ ਸਭ ਥਾਪਿਓ ਜਿਹ ਥਾਪ ॥ (ਅਨ-ਖੰਡ, ਅ-ਤੁਲ ਬੋਲੋ)

His glory is beyond division and incomparable; He is the sole creator of all creation;

ਅਨਖੇਦ ਭੇਦ ਅਛੇਦ ॥ (ਅਨ-ਖੇਦ, ਅ-ਛੇਦ ਬੋਲੋ)

ਮੁਖਚਾਰ ਗਾਵਤ ਬੇਦ ॥੪॥੩੪॥ (ਮੁਖ-ਚਾਰ ਬੋਲੋ)

He is not effected by sorrows and He is impierceable; Brahma, through the four Vedas, sings His glory

ਜਿਹ ਨੇਤ ਨਿਗਮ ਕਹੰਤ ॥ ਮੁਖਚਾਰ ਬਕਤ ਬਿਅੰਤ ॥

You are the One to whom Vedas concludes as eternal and even the writter (four-headed Brahma) utters as infinite;

⁷ The 18 Educations according to Vishn Puran (Adh 6, Ans 3) - **4 Vedas** : Rig, Sham, Yujar & Atherban; **6 Vedanga** (limbs of Veda): A. Shikha (phonetics, phonology & morphophonology), B. Kapla (ritual), C. Viakaran (grammar), D. Nirukta (etymology), E. Chandas (meter), D. Jyotisha (astronomy); **8 Others** : i. Mimamsa, Niyam, iii. Dharam Shastra, iv. Puran, v. Asur Vedh, vi. Tanur Vedh, vii. Gandhrab Vedh, viii. Arth Shastar.

ਅਨਭਿੱਜ ਅਤੁਲ ਪ੍ਰਤਾਪ ॥

ਅਨਖੰਡ ਅਮਿਤ ਅਥਾਪ ॥੫॥੩੫॥ (ਅਨ-ਖੰਡ, ਅ-ਮਿਤ, ਅ-ਥਾਪ ਬੋਲੋ)

His glory is beyond emotions and incomparable; He is indivisible, unfathomable and self-existent

ਜਿਹ ਕੀਨ ਜਗਤ ਪਸਾਰ ॥ ਰਚਿਓ ਬਿਚਾਰ ਬਿਚਾਰ ॥

He created the entire universe; He created this creation with indepth and precise contemplation;

ਅਨੰਤ ਰੂਪ ਅਖੰਡ ॥ ਅਤੁਲ ਪ੍ਰਤਾਪ ਪ੍ਰਚੰਡ ॥੬॥੩੬॥ (ਅ-ਖੰਦ, ਅ-ਤੁਲ ਬੋਲੋ)

His form is endless (Anant = An (without) + Ant (end)) and indivisible; His glory is resplendent and beyond measure (Atul)

ਜਿਹ ਅੰਡ ਤੇ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ॥ ਕੀਨੇ ਸੁ ਚੌਦਹ ਖੰਡ ॥

He created the entire universe from a concentrated form (akin an egg); He then separated the concentrated form into to pieces from which the upper realms and the bottom realms were created whilst the space in between became a realm by itself⁸;

ਸਭ ਕੀਨ ਜਗਤ ਪਸਾਰ ॥ ਅਬਿਯਕਤ ਰੂਪ ਉਦਾਰ ॥੭॥੩੭॥ (ਅਬਿਅਕਤ ਬੋਲੋ)

He created the entire universe; He is formless (Nirgun) yet the most supreme as He is the life form of the entire universe.

ਜਿਹ ਕੋਟਿ ਇੰਦ੍ਰ ਨ੍ਰਿਪਾਰ ॥ ਕਈ ਬ੍ਰਹਮ ਬਿਸਨ ਬਿਚਾਰ ॥

He created hundreds of kings like Inder (the King of Heaven) and know Him as the creator of many Brahma and Vishnu,

ਕਈ ਰਾਮ ਕ੍ਰਿਸਨ ਰਸੂਲ ॥ ਬਿਨੁ ਭਗਤ ਕੋ ਨ ਕਬੂਲ ॥੮॥੩੮॥

As well as many Rama, Krishna and other prophets; but none is acceptable to Him without meditation means that the union in His form is the highest state.

ਕਈ ਸਿੰਧ ਬਿੰਧ ਨਗਿੰਦ੍ਰ ॥ ਕਈ ਮੱਛ ਕੱਛ ਫਨਿੰਦ੍ਰ ॥

He created many oceans and mountains like Sumer; many incarnations such as Machchh (Fish), Kachchh (turtle) and Seshnag (King of Snakes - with a thousand heads),

ਕਈ ਦੇਵ ਆਦਿ ਕੁਮਾਰ ॥ ਕਈ ਕ੍ਰਿਸਨ ਬਿਸਨ ਅਵਤਾਰ ॥੯॥੩੯॥

He created various deities and Brahma's sons (Sanak, Senandhan, Senatan & Sant Kumar). Various incarnations of Vishnu like Krishana.

ਕਈ ਇੰਦ੍ਰ ਬਾਰ ਬੁਹਾਰ ॥ ਕਈ ਬੇਦ ਅਉ ਮੁਖਚਾਰ ॥

He created various Inder and his servants at his door and helpers; He created many Vedas and its writers, four-headed Brahma;

⁸ This is in accordance to Manu Simriti

ਕਈ ਰੁੱਖ ਛੁੱਟ ਸਰੂਪ ॥ ਕਈ ਰਾਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਨੂਪ ॥੧੦॥੪੦॥

He created various Shiva of dreadful appearance and various outstandingly handsome Rama and Krishna

ਕਈ , ਕੋਕ ਕਾਬ ਭਣੰਤ ॥ ਕਈ , ਬੇਦ ਭੇਦ ਕਹੰਤ ॥

Many utter the poetry of pleasure (Kok Shastra) and many explain the mysteries of the Vedas;

ਕਈ , ਸਾਸਤ੍ਰ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤਿ ਬਖਾਨ ॥ ਕਹੂੰ ਕਥਤ ਹੀ ਸੁ ਪੁਰਾਨ ॥੧੧॥੪੧॥

Many explicate the Sastras and Simarties; Many give exegesis of the Puranas

ਕਈ ਅਗਨ ਹੋਤ੍ ਕਰੰਤ ॥ ਕਈ ਉਰਧ ਤਾਪ ਦੁਰੰਤ ॥

Many (of His creations) performs oblation by burning their offering while reciting the verses form a scripture; while some meditate in a upside down posture and many other austere and hard way;

ਕਈ ਉਰਧ ਬਾਹੁ ਸੰਨਿਆਸ ॥ ਕਹੂੰ ਜੋਗ ਭੇਸ ਉਦਾਸ ॥੧੨॥੪੨॥ ('ਭੇਸ' ਦੇਹਲੀ ਦੀਪਕ ਹੈ^੯)

Many meditate with their arms lifted up in the air; Some wander detached in the garb of ascetics

ਕਹੂੰ ਨਿਵਲੀ ਕਰਮ ਕਰੰਤ ॥ ਕਹੂੰ ਪਉਨ ਅਹਾਰ ਦੁਰੰਤ ॥

Some perform the yogic exercise such as the exercise of the stomach (Neoli); some do not consume any food and water;

ਕਹੂੰ ਤੀਰਥ ਦਾਨ ਅਪਾਰ ॥ ਕਹੂੰ ਜੱਗ ਕਰਮ ਉਦਾਰ ॥੧੩॥੪੩॥

Some give away immense wealth in charity on pilgrimage centres; Some perform the mass offering (Yag) with benevolence

ਕਹੂੰ ਅਗਨ ਹੋਤ੍ ਅਨੂਪ ॥ ਕਹੂੰ ਨਿਆਇ ਰਾਜ ਬਿਭੂਤ ॥

Some burn their offerings in unique burning chambers; Some rule their kingdoms with justice and share their wealth as the offerings.

ਕਹੂੰ ਸਾਸਤ੍ਰ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤਿ ਰੀਤ ॥ ਕਹੂੰ ਬੇਦ ਸਿਉ ਬਿਪ੍ਰੀਤ ॥੧੪॥੪੪॥

Some practices the ritual defined in Sastras and Simarties; Some goes against the practice of Vedas.

ਕਈ ਦੇਸ ਦੇਸ ਫਿਰੰਤ ॥ ਕਈ ਏਕ ਠੌਰ ਇਸਥੰਤ ॥

Many travel from country to country; Many are settled at one place;

ਕਹੂੰ ਕਰਤ ਜਲ ਮਹਿ ਜਾਪ ॥ ਕਹੂੰ ਸਹਤ ਤਨ ਪਰ ਤਾਪ ॥੧੫॥੪੫॥

Some meditate standing alert in water; Some endure external heat to keep them awake in mediatation.

⁹ This word is called 'Dehli Deepak' which means 'a single word related to both word placed before and after it'

ਕਹੂੰ ਬਾਸ ਬਨਹਿ ਕਰੰਤ ॥ ਕਹੂੰ ਤਾਪ ਤਨਹਿ ਸਹੰਤ ॥

Some make forests their residence; some endure heat on the body;

ਕਹੂੰ ਗ੍ਰਿਹਸਤ ਧਰਮ ਅਪਾਰ ॥ ਕਹੂੰ ਰਾਜ ਰੀਤ ਉਦਾਰ ॥੧੬॥੪੬॥

Some are householders and fulfill the various filial (family) obligations; Some perform their duty as generous ruler.

ਕਹੂੰ ਰੋਗ ਰਹਤ ਅਭਰਮ ॥ ਕਹੂੰ ਕਰਮ ਕਰਤ ਅਕਰਮ ॥ (ਅ-ਭਰਮ, ਅ-ਕਰਮ ਬੋਲੋ)

Some are free from maladies and duality; Some perform deeds their without the sense of ownership.

ਕਹੂੰ ਸੇਖ ਬ੍ਰਹਮ ਸਰੂਪ ॥ ਕਹੂੰ ਨੀਤ ਰਾਜ ਅਨੂਪ ॥੧੭॥੪੭॥

Some adopts the outfit of a Muslim and some of a Hindu; Some rule the kingdom gloriously in justice (without any discrimination of religion, race and creed)

ਕਹੂੰ ਰੋਗ ਸੋਗ ਬਿਹੀਨ ॥ ਕਹੂੰ ਏਕ ਭਗਤ ਅਧੀਨ ॥

Some are free from malady and sorrow; Some are wholly dependant on meditation.

ਕਹੂੰ ਰੰਕ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ॥ ਕਹੂੰ ਬੇਦ ਬਿਆਸ ਅਵਤਾਰ ॥੧੮॥੪੮॥

Sometimes He is the pauper and sometimes a prince; At places He is found in the incarnation of Vedas and sometimes Maha Rishi Vyas.

ਕਈ ਬ੍ਰਹਮ ਬੇਦ ਰਟੰਤ ॥ ਕਈ ਸੇਖ ਨਾਮ ਉਚਰੰਤ ॥

Some recites the Vedas; Some remembers His name in Arabic;

ਬੈਰਾਗ ਕਹੂੰ ਸਨਿਆਸ ॥ ਕਹੂੰ ਫਿਰਤ ਰੂਪ ਉਦਾਸ ॥੧੯॥੪੯॥

Some embraces the path of asceticism and some in the path of monasticism (Sannayas); some wander about in the garb of renunciation.

ਸਭ ਕਰਮ ਫੋਕਟ ਜਾਨ ॥ ਸਭ ਧਰਮ ਨਿਹਫਲ ਮਾਨ ॥ (ਨਿਹ-ਫਲ ਬੋਲੋ)

Know that all these ritualistic deeds are deemed futile; All such religions be taken equally vain;

ਬਿਨ ਏਕ ਨਾਮ ਅਧਾਰ ॥ ਸਭ ਕਰਮ ਭਰਮ ਬਿਚਾਰ ॥੨੦॥੫੦॥

Without sole dependence on the Divine Name of Almighty (Naam); as such know that all ritualistic deeds performed are illusionary means that the deeds with pre-determined intention are useless without the enlightenment of Almighty.

ਤੂੰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

By Thy Grace

ਲਘੁ ਨਿਰਾਜ ਛੰਦ ॥

Laghu Naraj Chhand

ਜਲੇ ਹਰੀ ॥ ਥਲੇ ਹਰੀ ॥ ਉਰੈ ਹਰੀ ॥ ਬਨੇ ਹਰੀ ॥੧॥੫੧॥

God dwells (everywhere) in the water, on the earth, in every being's heart, and within the vegetation.

ਗਿਰੇ ਹਰੀ ॥ ਗੁਫੇ ਹਰੀ ॥ ਛਿਤੇ ਹਰੀ ॥ ਨਭੇ ਹਰੀ ॥੨॥੫੨॥

He dwells in mountains, inside the caves, on the earth, and in the sky.

ਈਹਾਂ ਹਰੀ ॥ ਉਹਾਂ ਹਰੀ ॥ ਜਿਮੀ ਹਰੀ ॥ ਜਮਾ ਹਰੀ ॥੩॥੫੩॥

He dwells in this world, also in the other, on the earth, and in the sky

ਅਲੇਖ ਹਰੀ ॥ ਅਭੇਖ ਹਰੀ ॥

God is inexpressible, beyond all robes,

ਅਦੋਖ ਹਰੀ ॥ ਅਦ੍ਵੈਖ ਹਰੀ ॥੪॥੫੪॥

Without all defects, and without duality

ਅਕਾਲ ਹਰੀ ॥ ਅਪਾਲ ਹਰੀ ॥

He is beyond time; depends on none (without sustainer);

ਅਛੇਦ ਹਰੀ ॥ ਅਭੇਦ ਹਰੀ ॥੫॥੫੫॥

He cannot be deformed; and None can comprehend Him completely

ਅਜੰਤ੍ਰ ਹਰੀ ॥ ਅਮੰਤ੍ਰ ਹਰੀ ॥

He is beyond Janter (Geometrical shape, symbols, design, statues) and He is also beyond Mantra (Wave of a specific emotion or thought);

ਸੁ ਤੇਜ ਹਰੀ ॥ ਅਤੰਤ੍ਰ ਹਰੀ ॥੬॥੫੬॥

His effulgence is inexpressible; He is beyond Tantra (a specific process, technique, method or system)

ਅਜਾਤ ਹਰੀ ॥ ਅਪਾਤ ਹਰੀ ॥

He is beyond birth and death.

ਅਮਿਤ੍ਰ ਹਰੀ ॥ ਅਮਾਤ ਹਰੀ ॥੭॥੫੭॥

He is beyond friendship and without a mother

ਅਰੋਗ ਹਰੀ ॥ ਅਸੋਕ ਹਰੀ ॥

He is beyond malady and grief,

ਅਭਰਮ ਹਰੀ ॥ ਅਕਰਮ ਹਰੀ ॥੮॥੫੮॥

He is beyond illusions and He is deedless

ਅਜੈ ਹਰੀ ॥ ਅਭੈ ਹਰੀ ॥

He is unconquerable; He is beyond fear;

ਅਭੇਦ ਹਰੀ ॥ ਅਛੇਦ ਹਰੀ ॥੯॥੫੯॥

He is incomprehensible; He cannot be destroyed

ਅਖੰਡ ਹਰੀ ॥ ਅਭੰਡ ਹਰੀ ॥

He is indivisible, He cannot be disgraced;

ਅਡੰਡ ਹਰੀ ॥ ਪ੍ਰਚੰਡ ਹਰੀ ॥੧੦॥੬੦॥

He is not subjected punishment; He is glorious.

ਅਤੇਵ ਹਰੀ ॥ ਅਭੇਵ ਹਰੀ ॥

He is the greatest among all the great; He is incomprehensible;

ਅਜੇਵ ਹਰੀ ॥ ਅਛੇਵ ਹਰੀ ॥੧੧॥੬੧॥

He is not dependant on food; He is indestructible.

ਭਜੋ ਹਰੀ ॥ ਥਪੋ ਹਰੀ ॥

Remember Almighty through His Name; Worship Him;

ਤਪੋ ਹਰੀ ॥ ਜਪੋ ਹਰੀ ॥੧੨॥੬੨॥

Serve Him; Recite (ever) His Name

ਜਲਸ ਤੁਹੀ ॥ ਥਲਸ ਤੁਹੀ ॥ (ਜ-ਲਸ, ਥ-ਲਸ ਬੋਲੋ)

You are the water; You are the earth;

ਨਦਿਸ ਤੁਹੀ ॥ ਨਦਸ ਤੁਹੀ ॥੧੩॥੬੩॥ (ਨ-ਦਿਸ, ਨ-ਦਸ ਬੋਲੋ)

You are the river; You are the ocean

ਬ੍ਰਿਛਸ ਤੁਹੀ ॥ ਪਤਸ ਤੁਹੀ ॥ (ਬ੍ਰਿ-ਛਸ, ਪ-ਤਸ ਬੋਲੋ)

You are the tree; You are the leaf;

ਛਿਤਸ ਤੁਹੀ ॥ ਉਰਧਸ ਤੁਹੀ ॥੧੪॥੬੪॥ (ਛਿ-ਤਸ, ਉਰ-ਧਸ ਬੋਲੋ)

You are the soil; You are the sky

ਭਜਸ ਤੁਅੰ ॥ ਭਜਸ ਤੁਅੰ ॥ (ਭ-ਜਸ, ਭ-ਜਸ ਬੋਲੋ)

All that I cosume is You; I remember You;

ਰਟਸ ਤੁਅੰ ॥ ਠਟਸ ਤੁਅੰ ॥੧੫॥੬੫॥ (ਰ-ਟਸ, ਠ-ਟਸ ਬੋਲੋ)

I repeatedly utter You; I worship You,

ਜਿਮੀ ਤੁਹੀ ॥ ਜਮਾ ਤੁਹੀ ॥ ਮਕੀ ਤੁਹੀ ॥ ਮਕਾ ਤੁਹੀ ॥੧੬॥੬੬॥ (ਜਿਮੀਂ, ਜਮਾਂ ਬੋਲੋ)

You are the ground, You are the sky; You are the house owner , You are the house

ਅਭੂ ਤੁਹੀ ॥ ਅਭੈ ਤੁਹੀ ॥ ਅਭੂ ਤੁਹੀ ॥ ਅਭੈ ਤੁਹੀ ॥੧੭॥੬੭॥

You are beyond birth (incarnation); You are fearless; You are beyond the comprehension of senses & organs; You are beyond all destruction and decay

ਜਤਸ ਤੁਹੀ ॥ ਬ੍ਰਤਸ ਤੁਹੀ ॥ (ਜ-ਤਸ, ਬ੍ਰ-ਤਸ ਬੋਲੋ)

ਗਤਸ ਤੁਹੀ ॥ ਮਤਸ ਤੁਹੀ ॥੧੮॥੬੮॥ (ਗ-ਤਸ, ਮ-ਤਸ ਬੋਲੋ)

You are the epitome of all virtue; You are Fast and austerities; You are the form of liberation; You are the form of salvation.

Prologue: Guru Gobind Singh Ji was reciting this hymn (Akal Ustat) while Guru Gobind Singh Ji was composing the Akal Ustat on the banks of the river Sutlej, He went into a deep trance state (semadhi) and so deeply emersed was he in Akal Purkhs glory that we continued to say 'Tuhi Tuhi, Tuhi Tuhi.....' for hours. It is a tribute to Bhai Mani Singh Ji who were writing down the bani as Guru Ji were verbally composing it that they filled pages upon pages upon pages of 'Tuhi Tuhi..' the count went upto sixteen thousand (16,000). When Guru Ji opened his eyes he decided in his wisdom only to use sixteen (16) of this so as to keep within the poetic structure of the composition and to avoid the Granth to be voluminous . However, Guru Gobind Singh Ji said whoever reads and utters this (Tuhi Tuhi) for sixteen times will be benefit of saying it for sixteen thousand (16,000) times.

ਤੁਹੀ ਤੁਹੀ ॥ ਤੁਹੀ ਤੁਹੀ ॥ ਤੁਹੀ ਤੁਹੀ ॥ ਤੁਹੀ ਤੁਹੀ ॥੧੯॥੬੯॥

You are the creator and the creation in all four ages (Sat Yug, Tretha Yug, Duapur Yug & Kal Yug).

Note: Guru Gobind Singh ji repeated the word 'Tuhi' in set of two which denotes Almighty as the sole creator and creation during all the four ages.

ਤੁਹੀ ਤੁਹੀ ॥ ਤੁਹੀ ਤੁਹੀ ॥ ਤੁਹੀ ਤੁਹੀ ॥ ਤੁਹੀ ਤੁਹੀ ॥੨੦॥੭੦॥

Guru Ji now elobrates the creation elements which is no other than Almighty himself; You are the four principal elements of creation (Andraj, Jeraj, Setaj & Utbhuj), four source of sounds (Bhekhri, Madhma, Pesanti & Pera), four salvations (Selok, Semip, Serup, & Seyuj), four gifts (Dharam, Kam, Arth & Mokhs), four physical land (soil, water, swampy and stone), four primary directions (North, South, East & West), four secondary direction (North-east, North West, South-East & South West),

ਤੂੰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

By Thy Grace

ਕਬਿੱਤ ॥

Kabitt

ਖੂਕ ਮਲਹਾਰੀ , ਗਜ ਗਦਹਾ ਬਿਭੂਤ ਧਾਰੀ ; (ਮਲ-ਹਾਰੀ ਬੋਲੇ)

ਗਿਦੁਆ ਮਸਾਨ ਬਾਸ , ਕਰਿਓਈ ਕਰਤ ਹੈ ॥

If liberation could come to the Aghori who partakes of filth the pigs ever live on the filth; If liberation came besmearing the body elephant and ass ever roll in dirt; If God could be realized residing in graveyards Indian badger ever lives in the wild.

ਘੁਘੂ ਮਟਬਾਸੀ , ਲਗੇ ਡੋਲਤ ਉਦਾਸੀ ਮ੍ਰਿਗ ; (ਮਟ-ਬਾਸੀ ਬੋਲੇ)

ਤਰਵਰ ਸਦੀਵ , ਮੋਨ ਸਾਧੇ ਈ ਮਰਤ ਹੈ ॥

If God could be realized living in maths, remaining detached and silent the owl dwells in maths; Deer wander ever pensively and trees remain silent till they decay.

ਬਿੰਦ ਕੇ ਸਧੱਯਾ , ਤਾਹਿ ਹੀਜਕੀ ਬਡੱਯਾ ਦੇਤ ;

ਬੰਦਰਾ ਸਦੀਵ , ਪਾਇ ਨਾਗੇ ਈ ਫਿਰਤ ਹੈ ॥ (ਪਾਇ, ਨਾਗੇ ਬੋਲੇ)

If celibacy could help realize God, eunuch be the foremost to have it; If discarding of robes could help ever naked monkey could easily have it.

ਅੰਗਨਾ ਅਧੀਨ , ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਮੈ ਪ੍ਰਬੀਨ ;

ਏਕ ਗਿਆਨ ਕੇ ਬਿਹੀਨ , ਛੀਨ ਕੈਸੇ ਕੈ ਤਰਤ ਹੈ ॥੧॥੭੧॥

An ignorant man given to lust and anger can't get liberated even if he follows futile rituals, how can one ferry across the worldly ocean without the wisdom of Almighty.

ਭੂਤ ਬਨਚਾਰੀ , ਛਿਤ ਛਉਨਾ ਸਭੈ ਦੂਧਾਧਾਰੀ ; (ਬਨ-ਚਾਰੀ, ਦੂਧਾ-ਧਾਰੀ ਬੋਲੇ)

ਪਉਨ ਕੇ ਅਹਾਰੀ , ਸੁ ਭੂਜੰਗ ਜਾਨੀਅਤੁ ਹੈ ॥

Dweller of forests is like an evil spirit; He who lives on milk alone is a child; It is the snakes which live on air alone;

ਤ੍ਰਿਣ ਕੇ ਭਛੱਯਾ , ਧਨ ਲੋਭ ਕੇ ਤਜੱਯਾ ;

ਤੇ ਤੋ ਗਊਅਨ ਕੇ ਜੱਯਾ , ਬ੍ਰਿਖ ਭੱਯਾ ਮਾਨੀਅਤੁ ਹੈ ॥

Those who live on plant leaves, money and matter they discard: This is how behaves a cow-calf and bull;

ਨਭ ਕੇ ਉਡੱਯਾ , ਤਾਹਿ ਪੰਛੀ ਕੀ ਬਡੱਯਾ ਦੇਤ ;
ਬਗੁਲਾ ਬਿੜਾਲ ਬ੍ਰਿਕ , ਧਿਆਨੀ ਠਾਨੀਅਤੁ ਹੈ ॥

Soaring with ease is bird-behaviour; Heron, tom cat and the wolf are those who perform sham meditation;

ਜੇਤੇ ਬਡੇ ਗਿਆਨੀ , ਤਿਨੋ ਜਾਨੀ ਪੈ ਬਖਾਨੀ ਨਾਹਿ ;
ਐਸੇ ਨ ਪ੍ਰਪੰਚ , ਮਨ ਭੂਲ ਆਨੀਅਤੁ ਹੈ ॥੨॥੨੨॥

The enlightened ones the world over know the futility of such rituals; But explicate they not, advising against such futile rituals

ਭੂਮਿ ਕੇ ਬਸੱਯਾ , ਤਾਹਿ ਭੂਚਰੀ ਕੇ ਜੱਯਾ ਕਹੈ ;
ਨਭ ਕੇ ਉਡੱਯਾ , ਸੋ ਚਰੱਯਾ ਕੈ ਬਖਾਨੀਐ ॥

There are ones who live in caves, better they are not than earth-worms; Also there are who can fly in sky, better they are not than sparrows;

ਫਲ ਕੇ ਭਛੱਯਾ , ਤਾਹਿ ਬਾਂਦਰੀ ਕੇ ਜੱਯਾ ਕਹੈ ;
ਆਦਿਸ ਫਿਰੱਯਾ , ਤੇ ਤੋ ਭੂਤ ਕੈ ਪਛਾਨੀਐ ॥

There are ones who live on fruit alone, Ape's progeny will they be known; Also there are who live in hiding, equal they are to evil spirits;

ਜਲ ਕੇ ਤਰੱਯਾ ਕੋ , ਗੰਗੇਰੀ ਸੀ ਕਹਤ ਜਗ ;
ਆਗ ਕੇ ਭਛੱਯਾ , ਸੋ ਚਕੋਰ ਸਮ ਮਾਨੀਐ ॥

There are ones who keep floating on water, water-worms will they be called; Also there are who eat fire, better they are not than partridge;

ਸੂਰਜ ਸਿਵੱਯਾ , ਤਾਹਿ ਕਉਲ ਕੀ ਬਡਾਈ ਦੇਤ ;
ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਸਿਵੱਯਾ ਕੋ , ਕਵੀ ਕੈ ਪਹਿਚਾਨੀਐ ॥੩॥੨੩॥

There are ones who worship sun, compared they be with lotus; Also there are who adore moon, such be taken as poets

ਨਾਰਾਇਣ ਕੱਛ ਮੱਛ , ਤਿੰਦੂਆ ਕਹਤ ਸਭ ;
ਕਉਲਨਾਭ ਕਉਲ , ਜਿਹ ਤਾਲ ਮੈ ਰਹਤੁ ਹੈ ॥ (ਕਉਲ-ਨਾਭ ਬੋਲੇ)

Vishnu in His reincarnation during the Sat-Yug age as Turtle (Kach) and Fish (Mach), also he saved an elephant from an octopus; He also known to be residing on the lotus from the navel;

ਗੋਪੀ ਨਾਥ ਗੂਜਰ , ਗੋਪਾਲ ਸਬੈ ਧੇਨਚਾਰੀ ; (ਧੇਨ-ਚਾਰੀ ਬੋਲੇ)
ਰਿਖੀਕੇਸ ਨਾਮ ਕੈ , ਮਹੰਤ ਲਹੀਅਤੁ ਹੈ ॥ (ਰਿਖੀ-ਕੇਸ ਬੋਲੇ)

Gopinath (Go+Pi+Nath=Cattle+Sustainer+Master) is the name given to a cowherder; God is also called Dhenchari (grazer of cattle), all herdsmen are also termed so; God is also addressed as Rikhikes (Rikhi+Eas = The Master of Senses) , there are many mahants by the name as well.

ਮਾਧਵ ਭਵਰ , ਔ ਅਟੇਰੂ ਕੋ ਕਨੱਯਾ ਨਾਮ ;

ਕੰਸ ਕੋ ਬਧੱਯਾ , ਜਮਦੂਤ ਕਹੀਅਤੁ ਹੈ ॥

If he is called Madhav, so is black bee called; Kanhaiya is the name of a locust and this is also the name given Krishna, the killer of Kans;

ਮੂੜ ਰੂੜ ਪੀਟਤ , ਨ ਗੂੜਤਾ ਕੋ ਭੇਦ ਪਾਵੈ ;

ਪੂਜਤ ਨ ਤਾਹਿ , ਜਾ ਕੇ ਰਾਖੇ ਰਹੀਅਤੁ ਹੈ ॥੪॥੨੪॥

The ignorant stress mere formalism, they do not even care to take an effort in understanding the depth of reality; They do not worship their sustainer and preserver.

ਬਿਸ੍ਵਪਾਲ ਜਗਤ ਕਾਲ , ਦੀਨ ਦਿਆਲ ਬੈਰੀ ਸਾਲ ; (ਬਿਸ੍ਵਾਪਾਲ ਬੋਲੋ)

ਸਦਾ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲ , ਜਮ ਜਾਲ ਤੇ ਰਹਤੁ ਹੈ ॥

Preserver and destroyer of world, Benevolent to poor and inimical to the evil, Such a One nourishes entire mankind, Himself free from transmigration;

ਜੋਗੀ ਜਟਾਧਾਰੀ , ਸਤੀ ਸਾਚੇ ਬਡੇ ਬ੍ਰਹਮਚਾਰੀ ;

ਧਿਆਨ ਕਾਜ , ਭੂਖ ਪਿਆਸ ਦੇਹ ਪੈ ਸਹਤ ਹੈ ॥

Jogis wearing long matted hair; The truthful and the celebrates; they all suffer austerities to have a glimpse of Almighty;

ਨਿਉਲੀ ਕਰਮ ਜਲ ਹੋਮ , ਪਾਵਕ ਪਵਨ ਹੋਮ ;

ਅਧੋ ਮੁਖ , ਏਕ ਪਾਇ ਠਾਢੇ , ਨ ਬਹਤ ਹੈ ॥ (ਪਾਇ ਬੋਲੋ)

Some perform the neoli, Others make offerings to water, fire and air; Some stand erect or hang upside down, stands on single leg and never sits down;

ਮਾਨਵ ਫਨਿੰਦ , ਦੇਵ ਦਾਨਵ ਨ ਪਾਵੈ ਭੇਦ ;

ਬੇਦ ਔ ਕਤੇਬ , ਨੇਤ ਨੇਤ ਕੈ ਕਹਤ ਹੈ ॥੫॥੨੫॥

Humans, gods, demons and Sheshnag, they all fail to understand Almighty; Almighty is infinite, so say the Vedas and the middle-east scriptures (Ketebas; Zambur, Torat, Bible & Quran)

ਨਾਚਤ ਫਿਰਤ ਮੋਰ , ਬਾਦਰ ਕਰਤ ਘੋਰ ;
ਦਾਮਨੀ ਅਨੇਕ ਭਾਉ , ਕਰਿਓ ਈ ਕਰਤ ਹੈ ॥

If God could be realized, performing dances and making gestures, Peacock dances seeing the dark clouds as lightning comes out in diverse mudras;

ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਤੇ ਸੀਤਲ , ਨ ਸੂਰਜ ਤੇ ਤਪਤ ਤੇਜ ;
ਇੰਦ੍ਰ ਸੋ ਨ ਰਾਜਾ , ਭਵ ਭੂਮ ਕੋ ਭਰਤ ਹੈ ॥

Meditating in cold or heat, if one could realize the Almighty Nothing is as cool as the Moon and nothing as hot as the Sun. If acquisition of worldly things helped - None is more benevolent than Indra; (There is no greater king (owner of physical possessions) that the Inder (King of Heaven) who could fill the entire earth).

ਸਿਵ ਸੇ ਤਪੱਸੀ ਆਦਿ , ਬ੍ਰਹਮਾ ਸੇ ਨ ਬੇਦ ਚਾਰੀ ;
ਸਨਤ ਕੁਮਾਰ ਸੀ , ਤਪੱਸਿਆ ਨ ਅਨਤ ਹੈ ॥

None can equal Shiva in penance; Be more knowledgeable on Vedas than Brahma; In self-mortification, unrivalled is Sanat Kumar (son of Brahma)

ਗਿਆਨ ਕੇ ਬਿਹੀਨ , ਕਾਲ ਫਾਸ ਕੇ ਅਧੀਨ ਸਦਾ ;
ਜੁੱਗਨ ਕੀ ਚਉਕਰੀ , ਫਿਰਾਏ ਈ ਫਿਰਤ ਹੈ ॥੬॥੨੬॥

Without the knowledge of Oneness, one is always subjected to the noose of death; one roams in all four ages again and again.

ਏਕ ਸਿਵ ਭਏ , ਏਕ ਗਏ , ਏਕ ਫੇਰ ਭਏ ;
ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕੇ , ਅਵਤਾਰ ਭੀ ਅਨੇਕ ਹੈ ॥

There were one Shiva, he was then gone and replaced with another one; same goes with Ram Chandar and Krishna who reincarnated many times;

ਬ੍ਰਹਮਾ ਅਰੁ ਬਿਸਨ ਕੇਤੇ , ਬੇਦ ਔ ਪੁਰਾਨ ਕੇਤੇ ;
ਸਿੰਮ੍ਰਿਤਿ ਸਮੂਹਨ ਕੈ , ਹੁਇ ਹੁਇ ਬਿਤਏ ਹੈ ॥

Innumerable are Brahmas and Vishnus, Vedas and Puranas; also the Simritis, so are their respective authors has came to pass;

ਮੋਨਦੀ ਮਦਾਰ ਕੇਤੇ , ਅਸੁਨੀ ਕੁਮਾਰ ਕੇਤੇ ;
ਅੰਸਾ ਅਵਤਾਰ ਕੇਤੇ , ਕਾਲ ਬਸ ਭਏ ਹੈ ॥

They all came and went off; There have been numerous Mandarachal, innumerable Ashwini Kumars and equally many progeny of incarnations, but they all have been prey to death;

ਪੀਰ ਔ ਪਿਕਾਂਬਰ ਕੇਤੇ , ਗਨੇ ਨ ਪਰਤ ਏਤੇ ;
 ਭੂਮ ਹੀ ਤੇ ਹੁਇ ਕੈ , ਫੇਰਿ ਭੂਮ ਹੀ ਮਿਲਏ ਹੈ ॥੨॥੨੨॥

Innumerable have been pirs and prophets, which cannot be counted; Born of earth, they finally merge into it;

ਜੋਗੀ ਜਤੀ ਬ੍ਰਹਮਚਾਰੀ , ਬਡੇ ਬਡੇ ਛਤ੍ਰਧਾਰੀ ; (ਬ੍ਰਹਮ-ਚਾਰੀ, ਛਤ੍ਰ-ਧਾਰੀ ਬੋਲੇ)
 ਛਤ੍ਰ ਹੀ ਕੀ ਛਾਇਆ , ਕਈ ਕੋਸ ਲੋ ਚਲਤ ਹੈ ॥

There have been great Jogis, Jatis, celebrates, and emperors who travel under royal umbrella for miles;

ਬਡੇ ਬਡੇ ਰਾਜਨ ਕੇ , ਦਾਬਤਿ ਫਿਰਤਿ ਦੇਸ ;
 ਬਡੇ ਬਡੇ ਰਾਜਨ ਕੇ , ਦ੍ਰਪ ਕੋ ਦਲਤੁ ਹੈ ॥

These powerful kings usurp (take possession forcefully) kingdoms, and shatter their honour;

ਮਾਨ ਸੇ ਮਹੀਪ , ਔ ਦਿਲੀਪ ਕੈਸੇ ਛਤ੍ਰਧਾਰੀ ;
 ਬਡੇ ਅਭਿਮਾਨ , ਭੁਜ ਦੰਡ ਕੋ ਕਰਤ ਹੈ ॥

Kings like Mandhata, Dilip-like sovereign, who took pride in the might of their arms;

ਦਾਰਾ ਸੇ ਦਿਲੀਸਰ , ਦੁਜੋਧਨ ਸੇ ਮਾਨਧਾਰੀ ; (ਦਿਲੀਸਰ, ਮਾਨ-ਧਾਰੀ ਬੋਲੇ)
 ਭੋਗ ਭੋਗ ਭੂਮ , ਅੰਤ ਭੂਮ ਮੈ ਮਿਲਤ ਹੈ ॥੨੨॥੨੨॥

Kings like Dara, proud as Duryodhan, lived their life consuming (ruling) the earth and finally they merge into the same earth.

ਸਿਜਦੇ ਕਰੇ ਅਨੇਕ , ਤੋਪਚੀ ਕਪਟ ਭੇਸ ;
 ਪੋਸਤੀ ਅਨੇਕ ਦਾ , ਨਿਵਾਵਤ ਹੈ ਸੀਸ ਕੋ ॥

Pretentious gunner bows many a time to ignite the cannon-ball, so does the poppy-addict bow his head many a time;

ਕਹਾ ਭਇਓ ਮੱਲ , ਜੋ ਪੈ ਕਾਢਤ ਅਨੇਕ ਡੰਡ ;
 ਸੋ ਤੋ ਨ ਡੰਡੋਤ , ਅਸਟਾਂਗ ਅਥਿਤੀਸ ਕੋ ॥

What if a wrestler does many a sit-ups, no prostration can ever please the Almighty;

ਕਹਾ ਭਇਓ ਰੋਗੀ , ਜੋ ਪੈ ਡਾਰਯੋ ਰਹਯੋ ਉਰਧ ਮੁਖ ;
 ਮਨ ਤੇ ਨ ਮੁੰਡ , ਨਿਹਰਾਯੋ ਆਦ ਈਸ ਕੋ ॥

What if one lies face-upwards patient-like, God is pleased only when bowed with heart true;

ਕਾਮਨਾ ਅਧੀਨ , ਸਦਾ ਦਾਮਨਾ ਪ੍ਰਬੀਨ ;
 ਏਕ ਭਾਵਨਾ ਬਿਹੀਨ , ਕੈਸੇ ਪਾਵੈ ਜਗਦੀਸ ਕੋ ॥੯॥੭੯॥

One with intention to fulfill desires choose to rotate rosary beads, without the selfless devotion, how can one attain Almighty?

ਸੀਸ ਪਟਕਤ , ਜਾ ਕੇ ਕਾਨ ਮੈ ਖਜੁਰਾ ਧਸੈ ;
 ਮੂੰਡ ਛਟਕਤ , ਮਿਤ੍ਰ ਪੁਤ੍ਰ ਹੁ ਕੇ ਸੋਕ ਸੋ ॥

If Almighty can be attained by shaking head while reciting or chanting, then a person with a centipede in the ear as well as the person with a dead friend, son or any near one who shakes their head in grief should have attained Almighty;

ਆਕ ਕੋ ਚਰੱਯਾ , ਫਲ ਫੂਲ ਕੋ ਭਛੱਯਾ ;
 ਸਦਾ ਬਨ ਕੋ ਭ੍ਰਮੱਯਾ , ਅਉਰ ਦੁਸਰੋ ਨ ਬੋਕ ਸੋ ॥

If Almighty is attainable by only consuming the bitter 'Akk' (*Calatropis Procera*), fruit and flowers, also wander in forests all the time then there is no one better than a goat. A goat should have attained Almighty if only these were the pre-requisites;

ਕਹਾ ਭਯੋ ਭੇਡ , ਜੋ ਘਸਤ ਸੀਸ ਬ੍ਰਿਛਨ ਸੋ ;
 ਮਾਟੀ ਕੋ ਭਛੱਯਾ , ਬੋਲ ਪੂਛ ਲੀਜੈ ਜੋਕ ਸੋ ॥

If Almighty is attainable by rubbing the head with a tree to stay awake, then a sheep should have attained Almighty as it always rubs its head against a tree bark. Neither by consuming soil one can attain Almighty if in doubt one can always ask a leach.

ਕਾਮਨਾ ਅਧੀਨ , ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਮੈ ਪ੍ਰਬੀਨ ;
 ਏਕ ਭਾਵਨਾ ਬਿਹੀਨ , ਕੈਸੇ ਭੇਟੇ ਪਰਲੋਕ ਸੋ ॥੧੦॥੮੦॥

One who is engrossed in desires and cunning in lust, anger, etc. (greed, attachment & ego); without faith how can one meet Almighty (Par+Lok= Beyond + Worlds).

ਨਾਚਿਓ ਈ ਕਰਤ ਮੋਰ , ਦਾਦਰ ਕਰਤ ਸੋਰ ;
 ਸਦਾ ਘਨਘੋਰ , ਘਨ ਕਰਿਓਈ ਕਰਤ ਹੈ ॥

If Almighty is attainable by dancing, making noise or roar (rumbling), no one could dance better than a peacock, croak like frog and roar like cloud.;

ਏਕ ਪਾਇ ਠਾਢੇ , ਸਦਾ ਬਨ ਮੈ ਰਹਤ ਬ੍ਰਿਛ ;
 ਫੂਕ ਫੂਕ ਪਾਵ , ਭੂਮ ਸ੍ਰਾਵਗ ਧਰਤ ਹੈ ॥

If Almighty is attainable by meditating while standing on one foot then trees have standing on a single bark. If Almighty is attainable by not inflicting pain on others then a Jain who blows the earth surface before placing their feet carefully should have attain Him.

ਪਾਹਨ ਅਨੇਕ ਜੁਗ , ਏਕ ਠਉਰ ਬਾਸੁ ਕਰੈ ;
ਕਾਗ ਅਉਰ ਚੀਲ , ਦੇਸ ਦੇਸ ਬਿਚਰਤ ਹੈ ॥

If Almighty is attainable by staying permanently at one place then the mountain (stone) remains in one place for many ages; also if Almighty is attainable by roaming around the world then a crow and eagle should have attained Him;

ਗਿਆਨ ਕੇ ਬਿਹੀਨ , ਮਹਾਦਾਨ ਮੈ ਨ ਹੂਜੈ ਲੀਨ ; (ਮਹਾ-ਦਾਨ ਬੋਲੋ)
ਭਾਵਨਾ ਯਕੀਨ , ਦੀਨ ਕੈਸੇ ਕੈ ਤਰਤ ਹੈ ॥੧੧॥੮੧॥

Without divine knowledge, one cannot merge with Almighty (Maha+Dan= Great+Benevolent); how can one swim across the worldly ocean with poverty in faith and love.

Guru Gobind Singh Ji now emphasises on being truthful within rather than pretending by embracing costumes of faith without practicing the virtues.

ਜੈਸੇ ਏਕ ਸ੍ਵਾਂਗੀ , ਕਹੂੰ ਜੋਗੀਆ ਬੈਰਾਗੀ ਬਨੈ ; (ਸੁਆਂਗੀ ਬੋਲੋ)
ਕਬਹੂੰ ਸੰਨਿਆਸ ਭੇਸ , ਬਨ ਕੈ ਦਿਖਾਵਈ ॥

Just like an imposter (hypocrite), who sometimes wears a robe of a Yogi, Ascetic and Recluse;

ਕਹੂੰ ਪਉਨਹਾਰੀ , ਕਹੂੰ ਬੈਠੇ ਲਾਇ ਤਾਰੀ ;
ਕਹੂੰ ਲੋਭ ਕੀ ਖੁਮਾਰੀ ਸੌ , ਅਨੇਕ ਗੁਨ ਗਾਵਈ ॥

Sometimes he takes only air for his food, sometimes he pretends to be in concentration, and sometimes he sings various praises of Almighty in the intoxication of greed for the sake of money;

ਕਹੂੰ ਬ੍ਰਹਮਚਾਰੀ , ਕਹੂੰ ਹਾਥ ਪੈ ਲਗਾਵੈ ਬਾਰੀ ;
ਕਹੂੰ ਡੰਡਧਾਰੀ ਹੁਇਕੈ , ਲੋਗਨ ਭ੍ਰਮਾਵਈ ॥

Sometimes he pretends to be a celibate, sometimes cultivates on his hand and sometimes he misguides the masses by holding a stick in his hands;

ਕਾਮਨਾ ਅਧੀਨ , ਪਰਿਓ ਨਾਚਤ ਹੈ ਨਾਚਨ ਸੋ ;
ਗਿਆਨ ਕੇ ਬਿਹੀਨ , ਕੈਸੇ ਬ੍ਰਹਮ ਲੋਕ ਪਾਵਈ ॥੧੨॥੮੨॥

How can one attain Almighty's union without divine knowledge by dancing in mere engrossment of desire and in tune of desires?

ਪੰਚ ਬਾਰ ਗੀਦਰ , ਪੁਕਾਰੇ ਪਰੇ ਸੀਤ ਕਾਲ ;
ਕੁੰਚਰ ਔ ਗਦਹਾ , ਅਨੇਕ ਦਾ ਪੁਕਾਰ ਹੀ ॥

When a jackel howls for five times it is understood as the end of winter. Although an elephants trumpet and donkeys neigh for many times it has no significants. Meaning that the deeds of an enlightened person is fruitful whereas an ignorant persons deeds are useless.

ਕਹਾ ਭਯੋ , ਜੋ ਪੈ ਕਲਵੱਤ੍ਰ ਲੀਓ ਕਾਂਸੀ ;
ਬੀਚ ਚੀਰ ਚੀਰ ਚੋਰਟਾ , ਕੁਠਾਰਨ ਸੌ ਮਾਰਹੀ ॥

What will be the use if one submits to be sawn to death at Varanasi (as an act of sacrifice) because a thief is also punished by cutting his limbs with an axe.

ਕਹਾ ਭਇਓ ਫਾਸੀ ਡਾਰ , ਬੁਡਿਓ ਜੜ ਗੰਗਧਾਰ ; (ਗੰਗ-ਧਾਰ ਬੋਲੋ)
ਡਾਰ ਡਾਰ ਫਾਸ , ਠਗ ਮਾਰ ਮਾਰ ਡਾਰਹੀ ॥

Some foolish people hang themselves down into the Gauga to get drowned therein as an act of sacrifice. But there are also many robbers who kill their victims by hanging them and throw their bodies in the Ganga.

ਡੂਬੇ ਨਰਕ ਧਾਰ , ਮੂੜ ਗਿਆਨ ਕੇ ਬਿਨਾ ਬਿਚਾਰ ;
ਭਾਵਨਾ ਬਿਹੀਨ , ਕੈਸੇ ਗਿਆਨ ਕੋ ਬਿਚਾਰਹੀ ॥੧੩॥੮੩॥

Without the contemplation of knowledge, the foolish has drowned in waves of hell, and without faith how can one contemplate knowledge.

ਤਾਪ ਕੇ ਸਹੇ ਤੇ , ਜੋ ਪੈ ਪਾਈਐ ਅਤਾਪ ਨਾਥ ;
ਤਾਪਨਾ ਅਨੇਕ ਤਨ , ਘਾਇਲ ਸਹਤ ਹੈ ॥

If it had been possible to realize the Almighty who is beyond the pains, by merely bearing pain while performing penance, then a wounded person also bears the various pains in his/her body.

ਜਾਪ ਕੇ ਕੀਏ ਤੇ , ਜੋ ਪੈ ਪਾਯਤ ਅਜਾਪ ਦੇਵ ; (ਪਾਈਅਤ ਬੋਲੋ)
ਪੂਦਨਾ ਸਦੀਵ , ਤੁਹੀ ਤੁਹੀ ਉਚਰਤ ਹੈ ॥

If it had been possible to realize the Almighty who is beyond all chants by mere chanting, the bird called Pudana¹⁰ is always chirping 'tuhi tuhi' (Only You, Only You).

ਨਭ ਕੇ ਉਡੇ ਤੇ , ਜੋ ਪੈ ਨਾਰਾਇਣ ਪਾਈਯਤ ;
ਅਨਲ ਅਕਾਸ ਪੰਛੀ , ਡੋਲਬੋ ਕਰਤ ਹੈ ॥

If the realization of Almighty (Nar [Beings] + Ayan [House]) were possible only by flying in the sky, the bird called 'Aanl'¹¹ is ever flying roaming in the air.

ਆਗ ਮੈ ਜਰੇ ਤੇ , ਗਤ ਰਾਂਡ ਕੀ ਪਰਤ ਕਰ ;
ਪਤਾਲ ਕੇ ਬਾਸੀ , ਕਿਉ ਭੁਜੰਗ ਨ ਤਰਤ ਹੈ ॥੧੪॥੮੪॥

¹⁰ A bird seen in northern India. Its colour is brown and it changes in according to the change in season. The height is 7" and is always seen on ground. It consumes grass and its speech is alike saying 'Tuhi' 'Tuhi'.

¹¹ Aanl is a type of bird believed to be ever flying high and its eggs hatch before reaching ground and the young (Menl) starts flying immediately. Bhai Gurdas Ji Varran 'ਅਨਲ ਮਨਲ ਦੁਇ ਪੰਖਣੁ ਲੈਣ ਉਡਾਰੀ ਅੰਤ ਨ ਜਾਣੈ' means 'The Aanl and Menl flies high but yet to explore the end of sky'.

If a widow can achieve liberation by burning herself in her husband's pyre (Sati) then this woman should have attain salvation. If one can attain liberation by residing in underground chambers then why the snake never gets liberated?

**ਕੋਊ ਭਇਓ ਮੁੰਡੀਆ , ਸੰਨਿਆਸੀ ਕੋਊ ਜੋਗੀ ਭਇਓ ;
ਕੋਊ ਬ੍ਰਹਮਚਾਰੀ , ਕੋਊ ਜਤੀਅਨ ਮਾਨਬੋ ॥ (ਜਤੀਅਨ ਬੋਲੋ)**

Some people (in the world) call themselves Mundia (a follower of Bhagat Ramanand), some Sannyasi (Ascetics), some Yogi (Yog means union with Almighty) and some Bhramchari and Jati (Celebrates).

**ਹਿੰਦੂ ਤੁਰਕ ਕੋਊ , ਰਾਫਜੀ ਇਮਾਮਸਾਫੀ ; (ਇਮਾਮ-ਸਾਫੀ ਬੋਲੋ)
ਮਾਨਸ ਕੀ ਜਾਤ , ਸਬੈ ਏਕੈ ਪਹਚਾਨਬੋ ॥**

Some call themselves Hindu, some Turk (Muslim), some Rafzi (Syiah) and others Imam Safie (Sunni). In reality, the entire human kind should be recognized one.

**ਕਰਤਾ ਕਰੀਮ ਸੋਈ , ਰਾਜ਼ਕ ਰਹੀਮ ਓਈ ;
ਦੂਸਰੋ ਨ ਭੇਦ ਕੋਈ , ਭੂਲ ਭ੍ਰਮ ਮਾਨਬੋ ॥**

The Creator, Almighty is the only One who blesses His blessing (Karim) upon all and He is the sole Sustainer (Rahim). There is no other then Him therefore the differences in the external appearances and believes of sects and religions is merely an illusionary doubt.

**ਏਕ ਹੀ ਕੀ ਸੇਵ , ਸਭ ਹੀ ਕੋ ਗੁਰਦੇਵ ਏਕ ;
ਏਕ ਹੀ ਸਰੂਪ ਸਬੈ , ਏਕੈ ਜੋਤ ਜਾਨਬੋ ॥੧੫॥੮੫॥**

Serve the only One, He is the sole Creator of all. The entire creation is His very own form as all the living beings are infused with Him (Atma).

**ਦੇਹਰਾ ਮਸੀਤ ਸੋਈ , ਪੂਜਾ ਔ ਨਿਵਾਜ ਓਈ ;
ਮਾਨਸ ਸਬੈ ਏਕ , ਪੈ ਅਨੇਕ ਕੋ ਭ੍ਰਮਾਉ ਹੈ ॥**

The temple and the mosque are the same. Worship (in the temple) and namaz (in the mosque) are also the same. All human beings are the same and due to illusionary doubt they seem to be different.

**ਦੇਵਤਾ ਅਦੇਵ , ਜੱਛ ਗੰਧ੍ਰਬ ਤੁਰਕ ਹਿੰਦੂ ;
ਨਿਆਰੇ ਨਿਆਰੇ ਦੇਸਨ ਕੇ , ਭੇਸ ਕੋ ਪ੍ਰਭਾਉ ਹੈ ॥**

Addressing humans differently with nomenclatures such as Deity, Demon, Yaksha, Gandharva, Muslim, Hindu, etc. is the result of influence of different places and vestures. Just like the illuminance of Sun is One with numerous identical rays shinning on various mirrors creates different reflection, similarly Almighty (alike Sun) is One with Him as Atma is within his entire creation but due to different places and cultures they are preceived differently

ਏਕੈ ਨੈਨ ਏਕੈ ਕਾਨ , ਏਕੈ ਦੇਹ ਏਕੈ ਬਾਨ ;

ਖਾਕ ਬਾਦ ਆਤਸ , ਔ ਆਬ ਕੋ ਰਲਾਉ ਹੈ ॥

Everyone of them has the same eyes, the same ears, the same body and the same power to speak and all of them are made of the earth, air, fire and water. (Note: The space elementary which is not included in the faiths originating from middle east)

**ਅਲਹ ਅਭੇਖ ਸੋਈ , ਪੁਰਾਨ ਔ ਕੁਰਾਨ ਓਈ ;
ਏਕ ਹੀ ਸਰੂਪ ਸਬੈ , ਏਕ ਹੀ ਬਨਾਉ ਹੈ ॥੧੬॥੮੬॥**

Almighty who is beyond comprehension which cannot be seen, He is formless (Abekh), Almighty is described similarly in the Puran and Quran as the sole creator of the entire creations and all the forms are of One.

**ਜੈਸੇ ਏਕ ਆਗ ਤੇ , ਕਨੂਕਾ ਕੋਟ ਆਗ ਉਠੇ ;
ਨਿਆਰੇ ਨਿਆਰੇ ਹੁਇਕੈ , ਫੇਰਿ ਆਗ ਮੈ ਮਿਲਾਹਗੇ ॥**

Just as numerous forms of sparks rise above from fire, but at the end, falls back into the same fire.

**ਜੈਸੇ ਏਕ ਧੂਰ ਤੇ , ਅਨੇਕ ਧੂਰ ਪੂਰਤ ਹੈ ;
ਧੂਰ ਕੇ ਕਨੂਕਾ , ਫੇਰ ਧੂਰ ਹੀ ਸਮਾਹਗੇ ॥**

Just like numerous particles of dust rises high and falls back in the same heap;

**ਜੈਸੇ ਏਕ ਨਦ ਤੇ , ਤਰੰਗ ਕੋਟ ਉਪਜਤ ਹੈ ;
ਪਾਨ ਕੇ ਤਰੰਗ ਸਬੈ , ਪਾਨ ਹੀ ਕਹਾਹਗੇ ॥**

Just as millions of waves arise from an ocean, waves are the form of water and an ocean is also filled with water therefore ultimately the water in form of waves merges into the water;

**ਤੈਸੇ ਬਿਸ੍ਵ ਰੂਪ ਤੇ , ਅਭੂਤ ਭੂਤ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇ ;
ਤਾਹੀ ਤੇ ਉਪਜ ਸਬੈ , ਤਾਹੀ ਮੈ ਸਮਾਹਗੇ ॥੧੭॥੮੭॥**

similarly, from Almighty the creation of animated (Chetan) and unanimated (Jard) came to existence and ultimately the entire creation dissolves (merge) into Him.

**ਕੇਤੇ ਕੱਛ ਮੱਛ , ਕੇਤੇ ਉਨ ਕੋ ਕਰਤ ਭੱਛ ;
ਕੇਤੇ ਅੱਛ ਵੱਛ ਹੁਇ , ਸਪੱਛ ਉਡ ਜਾਹਗੇ ॥**

There are innumerable Kachchh (tortoise) and Matsya (fish) born in this world and equally numerous who annul them. There are many Ashav (Andrej-reptilias) and Vach (Jeraj –mamalia) and the birds that flies forever.

**ਕੇਤੇ ਨਭ ਬੀਚ , ਅੱਛ ਪੱਛ ਕਉ ਕਰੈਗੇ ਭੱਛ ;
ਕੇਤਕ ਪ੍ਰਤੱਛ ਹੁਇ , ਪਚਾਇ ਖਾਇ ਜਾਹਿਗੇ ॥**

There have been many birds in the universe which devour one another, but they all are subject to

death and be consumed and digested.

Prologue: Once Guru Gobind Singh Ji was riding along Satluj River and saw a Barahsingha (Swamp Deer) approaching the river to drink water and within the river there was a fish consuming seaweed. When the deer lowered its head onto the river surface the fish in shock jumped and got trapped into the deer's antler. At the same time an eagle came from the sky rapidly to snatch its hunt and got trapped in the antlers as well. At the same time a hunter shot an arrow towards the deer, killing it. Thus the hunter was able to hunt all the three beings living in different spheres (Water, Earth & Sky). Observing this scenario Guru Ji uttered the following composition;

**ਜਲ ਕਹਾ ਥਲ ਕਹਾ , ਗਗਨ ਕੇ ਗਉਨ ਕਹਾ ;
ਕਾਲ ਕੇ ਬਨਾਇ , ਸਬੈ ਕਾਲ ਹੀ ਚਬਾਹਗੇ ॥**

Where is the water, where is the earth, where is the sky and all the respective beings roaming within their sphere. The entire creation is created from death and shall be dissolve into death.

Meaning 2: All those dwelling in the sky, on the earth and in the water are the creations are made to exist within a time limit and at the end all will be crushed by their death and will get destroyed by time.

**ਤੇਜ ਜਿਉ ਅਤੇਜ ਮੈ , ਅਤੇਜ ਜੈਸੇ ਤੇਜ ਲੀਨ ;
ਤਾਹੀ ਤੇ ਉਪਜ , ਸਬੈ ਤਾ ਹੀ ਮੈਂ ਸਮਾਹਗੇ ॥੧੮॥੮੮॥**

Just as darkness exist within a light and the darkness deforms into the light similarly all existence originated from Almighty and ultimately will merge into Him

Meaning: Darkness is the absence of light as darkness has no separate entity therefore if light does not exist it is known as darkness similarly light is the non-existence of darkness. In the same manner ignorance is the absence of knowledge and the presence of knowledge is the annuls ignorance. This is the principal of the world existence, the non-existence of One (Almighty) is the existence of Many (worldly creation), although the creation appears to be in various form but ultimately it is the inner-existence of the One. Therefore, the One (Almighty) is no different then its creation.

**ਕੂਕਤ ਫਿਰਤ ਕੇਤੇ , ਰੋਵਤ ਮਰਤ ਕੇਤੇ ;
ਜਲ ਮੈ ਡੁਬਤ ਕੇਤੇ , ਆਗ ਮੈ ਜਰਤ ਹੈ ॥**

Innumerable beings are wandering around clucking, many die crying; many drown in the water and many burn in the fire.

**ਕੇਤੇ ਗੰਗਬਾਸੀ , ਕੇਤੇ ਮਦੀਨਾ ਮਕਾ ਨਿਵਾਸੀ ; (ਗੰਗ-ਬਾਸੀ ਬੋਲੇ)
ਕੇਤਕ ਉਦਾਸੀ ਕੇ , ਭ੍ਰਮਾਏ ਈ ਫਿਰਤ ਹੈ ॥**

Innumerable live by the Ganga, innumerable in Mecca and Madina, and innumerable ascetic roams in misguidance.

ਕਰਵਤ ਸਹਤ ਕੇਤੇ , ਭੂਮ ਮੈ ਗਡਤ ਕੇਤੇ ;
ਸੂਆ ਪੈ ਚਢਤ ਕੇਤੇ , ਦੂਖ ਕਉ ਭਰਤ ਹੈ ॥

Many such beings submit to the saw (karvat), many get themselves burried in earth, many lie down on the cot of thorns and thus torture themselves.

ਗੈਨ ਮੈ ਉਡਤ ਕੇਤੇ , ਜਲ ਮੈ ਰਹਤ ਕੇਤੇ ;
ਗਿਆਨ ਕੇ ਬਿਹੀਨ , ਜਕ ਜਾਰੇਈ ਮਰਤ ਹੈ ॥੧੯॥੮੯॥ (ਜਾਰੇ-ਈ ਬੋਲੇ)

Many fly in the sky, many resides in water. Ignorants dies in the flames of their foolishness

ਸੋਧਹਾਰੇ ਦੇਵਤਾ , ਬਿਰੋਧਹਾਰੇ ਦਾਨੋ ਬਡੇ ; (ਸੋਧ-ਹਾਰੇ, ਬਿਰੋਧ-ਹਾਰੇ ਬੋਲੇ)
ਬੋਧਹਾਰੇ ਬੋਧਕ , ਪ੍ਰਬੋਧਹਾਰੇ ਜਾਪਸੀ ॥ (ਬੋਧ-ਹਾਰੇ, ਪ੍ਰਬੋਧ-ਹਾਰੇ ਬੋਲੇ)

The Deities who endeavoured to realize the Almighty failed, the great demons who opposed to acknowledge the existence of Almighty also failed; the intellectuals also failed to realise the initiator of intelligence (Almighty) and the wise scholar also failed to realise Him through their good character.

ਘਸਹਾਰੇ ਚੰਦਨ , ਲਗਾਇਹਾਰੇ ਚੋਆ ਚਾਰ ; (ਘਸ-ਹਾਰੇ, ਲਗਾਇ-ਹਾਰੇ ਬੋਲੇ)
ਪੂਜਹਾਰੇ ਪਾਹਨ , ਚਢਾਇ ਹਾਰੇ ਲਾਪਸੀ ॥ (ਪੂਜ-ਹਾਰੇ ਬੋਲੇ)

The Brahmins who grinds the sandal for their religious mark also failed, the ones who apply fragrance also failed, the stone-idol worshippers failed and also the ones who offers sweets kadhī (indian dish).

ਗਾਹਹਾਰੇ ਗੋਰਨ , ਮਨਾਇਹਾਰੇ ਮੜੀ ਮੱਟ ; (ਗਾਹ-ਹਾਰੇ, ਮਨਾਇ-ਹਾਰੇ ਬੋਲੇ)
ਲੀਪਹਾਰੇ ਭੀਤਨ , ਲਗਾਇਹਾਰੇ ਛਾਪਸੀ ॥ (ਲੀਪ-ਹਾਰੇ, ਲਗਾਇ-ਹਾਰੇ ਬੋਲੇ)

The ones who roams in graveyard failed, the ones who persuade the tombstones has failed; the worshippers of wall (a worship of the idol of Hanuman which is carved in a wall, is washed with red powder-sindoor and ghee) has also failed and similarly, the ascetics wandering with besmeared bodies failed as well.

ਗਾਇਹਾਰੇ ਗੰਧੂਬ , ਬਜਾਇਹਾਰੇ ਕਿੰਨਰ ਸਭ ; (ਗਾਇ-ਹਾਰੇ, ਬਜਾਇ-ਹਾਰੇ ਬੋਲੇ)
ਪਚਹਾਰੇ ਪੰਡਤ , ਤਪੰਤਹਾਰੇ ਤਾਪਸੀ ॥੨੦॥੯੦॥ (ਪਚ-ਹਾਰੇ, ਤਪੰਤ-ਹਾਰੇ ਬੋਲੇ)

Gandharva, the singer in heaven has failed and Kinnargan, the instrument players have also failed. The pandits failed to realise Almighty through their practices and those who perform penance also failed.

ਤ੍ਵਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

Your Grace

ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਛੰਦ ॥

Bhujang Prayat Chhand

ਨ ਰਾਗੰ ਨ ਰੰਗੰ ; ਨ ਰੂਪੰ ਨ ਰੇਖੰ ॥

You do not have mood, nor have you any colour nor any form nor mark of destiny

ਨ ਮੋਹੰ ਨ ਕ੍ਰੋਹੰ ; ਨ ਦ੍ਰੋਹੰ ਨ ਦ੍ਰੇਖੰ ॥

You do not have the feelings of attachment, anger, treachery, jealousy.

ਨ ਕਰਮੰ ਨ ਭਰਮੰ ; ਨ ਜਨਮੰ ਨ ਜਾਤੰ ॥

You are free from karma (actions), delusion, birth and caste.

ਨ ਮਿਤ੍ਰੰ ਨ ਸਤ੍ਰੰ ; ਨ ਪਿਤ੍ਰੰ ਨ ਮਾਤੰ ॥੧॥੯੧॥

You have neither friend nor foe, nor father nor mother

ਨ ਨੇਹੰ ਨ ਗੇਹੰ ; ਨ ਕਾਮੰ ਨ ਧਾਮੰ ॥

You have no special love for anyone. You have no particular dwelling-place and you do not have any work.

ਨ ਪੁਤ੍ਰੰ ਨ ਮਿਤ੍ਰੰ ; ਨ ਸਤ੍ਰੰ ਨ ਭਾਮੰ ॥

You have no son, friend, foe or wife.

ਅਲੇਖੰ ਅਭੇਖੰ ; ਅਜੂਨੀ ਸਰੂਪੰ ॥

You are beyond description, not in any particular garb and Your form is beyond reincarnation.

ਸਦਾ ਸਿੱਧ ਦਾ ; ਬੁੱਧ ਦਾ ਬਿਰਧ ਰੂਪੰ ॥੨॥੯੨॥

You are the giver of all needs, wisdom and Your form is the greatest.

ਨਹੀ ਜਾਨ ਜਾਈ ; ਕਛੂ ਰੂਪ ਰੇਖੰ ॥

Your form is beyond comprehension through physical form nor mark of destiny.

ਕਹਾ ਬਾਸ ਤਾਕੋ ; ਫਿਰੈ ਕਉਨ ਭੇਖੰ ॥

Your dwelling-place and vesture cannot be known.

ਕਹਾ ਨਾਮ ਤਾਕੋ ; ਕਹਾ ਕੈ ਕਹਾਵੈ ॥

One can tell neither your name nor the place you belong to.

ਕਹਾ ਕੈ ਬਖਾਨੋ ; ਕਹੈ ਮੈ ਨ ਆਵੈ ॥੩॥੯੩॥

I fail to make out and express where you come from

ਨ ਰੋਗੰ ਨ ਸੋਗੰ ; ਨ ਮੋਹੰ ਨ ਮਾਤੰ ॥

You are beyond joy and sorrow, attachment and birth.

ਨ ਕਰਮੰ ਨ ਭਰਮੰ ; ਨ ਜਨਮੰ ਨ ਜਾਤੰ ॥

You are beyond actions, delusion, birth and caste.

ਅਦ੍ਵੈਖੰ ਅਭੇਖੰ ; ਅਜੋਨੀ ਸਰੂਪੇ ॥

You have no feeling of jealousy, have no particular vesture, and are unborn.

ਨਮੋ ਏਕ ਰੂਪੇ ; ਨਮੋ ਏਕ ਰੂਪੇ ॥੪॥੯੪॥

I salute the Absolute One: I salute the Absolute One

ਪਰੇਅੰ ਪਰਾ ਪਰਮ ; ਪ੍ਰਗਿਆ ਪ੍ਰਕਾਸੀ ॥

You are farther of the farthest and manifestation of the highest knowledge.

ਅਛੇਦੰ ਅਛੈ ; ਅਦਿ ਅਦ੍ਵੈ ਅਬਿਨਾਸੀ ॥

You are indestructible, non-dual and eternal.

ਨ ਜਾਤੰ ਨ ਪਾਤੰ ; ਨ ਰੂਪੰ ਨ ਰੰਗੇ ॥

You have no caste, no varna, no form and no colour.

ਨਮੋ ਆਦ ਅਭੰਗੇ ; ਨਮੋ ਆਦ ਅਭੰਗੇ ॥੫॥੯੫॥

I bow to the Primal Almighty, Imperishable. I salute the Primal Being, the Indestructible One

ਕਿਤੇ ਕ੍ਰਿਸਨ ਸੇ ; ਕੀਟ ਕੋਟੈ ਉਪਾਏ ॥

You have created millions of small beings like Krishna.

ਉਸਾਰੇ ਗੜੇ ; ਫੇਰਿ ਮੇਟੇ ਬਨਾਏ ॥

You first created and then destroyed them.

ਅਗਾਧੇ ਅਭੈ ; ਅਦਿ ਅਦ੍ਵੈ ਅਬਿਨਾਸੀ ॥

You are unfathomable, fearless, Primal One, non-dual and eternal.

ਪਰੇਅੰ ਪਰਾ ; ਪਰਮ ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਕਾਸੀ ॥੬॥੯੬॥

You are the Perfect Being, beyond time and essence of light

ਨ ਆਧੰ ਨ ਬਿਆਧੰ ; ਅਗਾਧੰ ਸਰੂਪੇ ॥

You are free from all ailments, and are unfathomable.

ਅਖੰਡਤ ਪ੍ਰਤਾਪ ; ਆਦਿ ਅਛੈ ਬਿਭੂਤੇ ॥

Your glory is invincible: it can never get perished.

ਨ ਜਨਮੰ ਨ ਮਰਨੰ ; ਨ ਬਰਨੰ ਨ ਬਿਆਧੇ ॥

You are beyond birth and death; you belong to no varna and no physical pain ever bothers you.

ਅਖੰਡੇ ਪ੍ਰਚੰਡੇ ; ਅਦੰਡੇ ਅਸਾਧੇ ॥੨॥੯੨॥

You are indivisible, radiant, invincible and not subject to any punishment

ਨ ਨੇਹੰ ਨ ਗੇਹੰ ; ਸਨੇਹੰ ਸਨਾਥੇ ॥

You have no special affection for anybody. You have no particular dwelling-place. Still you love all and are with everyone.

ਉਦੰਡੇ ਅਮੰਡੇ ; ਪ੍ਰਚੰਡੇ ਪ੍ਰਮਾਥੇ ॥

You depend on no one's invitation and cannot be condemned with rational reason.

ਨ ਜਾਤੇ ਨ ਪਾਤੇ ; ਨ ਸੱਤ੍ਰੇ ਨ ਮਿੱਤ੍ਰੇ ॥

You are effulgent and you have no caste or varna, friend or foe.

ਸੁ ਭੂਤੇ ਭਵਿਖੇ ; ਭਵਾਨੇ ਅਚਿੱਤ੍ਰੇ ॥੮॥੯੮॥

You pervade in all the three times, i.e. past, present and future, but are formless

ਨ ਰਾਯੰ ਨ ਰੰਕੰ ; ਨ ਰੂਪੰ ਨ ਰੇਖੰ ॥

You are neither king nor pauper, neither have you any form nor any sign of recognition.

ਨ ਲੋਭੰ ਨ ਚੋਭੰ ; ਅਭੂਤੰ ਅਭੇਖੰ ॥

You are beyond the feelings of desire and wrath, greed and attachment.

ਨ ਸਤ੍ਰੰ ਨ ਮਿਤ੍ਰੰ ; ਨ ਨੇਹੰ ਨ ਗੇਹੰ ॥

You have no friend or foe, nor have you attachment with a particular person or place.

ਸਦੈਵੰ ਸਦਾ ; ਸਰਬ ਸਰਬਤ੍ਰ ਸਨੇਹੰ ॥੯॥੯੯॥

You ever pervade all the places and love all beings

ਨਾ ਕਾਮੰ ਨਾ ਕ੍ਰੋਧੰ ; ਨ ਲੋਭੰ ਨ ਮੋਹੰ ॥

You are free from lust, wrath, greed and attachment.

ਅਜੋਨੀ ਅਛੈ ; ਆਦਿ ਅਦ੍ਵੈ ਅਜੋਹੰ ॥

You are beyond birth, ailment and duality; You are Primal Being and invisible.

ਨ ਜਨਮੰ ਨ ਮਰਨੰ ; ਨ ਬਰਨੰ ਨ ਬਿਆਧੰ ॥

You are free from birth and death, caste and ailment.

ਨ ਰੋਗੰ ਨ ਸੋਗੰ ; ਅਭੈ ਨਿਰਬਿਖਾਧੰ ॥੧੦॥੧੦੦॥

You are beyond ailment and sorrow. You are fearless and desireless

ਅਛੇਦੰ ਅਭੇਦੰ ; ਅਕਰਮੰ ਅਕਾਲੰ ॥

You are indestructible and invincible, beyond action and time.

ਅਖੰਡੰ ਅਭੰਡੰ ; ਪ੍ਰਚੰਡੰ ਅਪਾਲੰ ॥

You are indivisible, effulgent, radiant and self-existent.

ਨ ਤਾਤੰ ਨ ਮਾਤੰ ; ਨ ਜਾਤੰ ਨ ਕਾਯੰ ॥

You are without father, mother, caste and body.

ਨ ਨੇਹੰ ਨ ਗੇਹੰ ; ਨ ਭਰਮੰ ਨ ਭਾਯੰ ॥੧੧॥੧੦੧॥

You do not have special love for any one or a particular dwelling-place. You have no delusion or evil tendency

ਨ ਰੂਪੰ ਨ ਭੂਪੰ ; ਨ ਕਾਯੰ ਨ ਕਰਮੰ ॥

You have no form, and you being [True] an Emperor have no actions to do.

ਨ ਤ੍ਰਾਸੰ ਨ ਪ੍ਰਾਸੰ ; ਨ ਭੇਦੰ ਨ ਭਰਮੰ ॥

You have no fear or delusion.

ਸਦੈਵੰ ਸਦਾ ; ਸਿੱਧ ਬਿਰਧੰ ਸਰੂਪੇ ॥

You are unknown reality, the very form of sidhis;

ਨਮੋ ਏਕ ਰੂਪੇ ; ਨਮੋ ਏਕ ਰੂਪੇ ॥੧੨॥ ੧੦੨॥

Salutation to the Real One: Salutation to the Real One

ਨਿਉਕਤੰ ਪ੍ਰਭਾ ; ਆਦ ਅਨੁਕਤੰ ਪ੍ਰਤਾਪੇ ॥

You are immaculate glory; Your glory cannot be described.

ਅਜੁਗਤੰ ਅਛੈ ; ਆਦਿ ਅਵਿਕਤੇ ਅਥਾਪੇ ॥

It is not possible to have you under control through any means:

ਬਿਭੁਗਤੰ ਅਛੈ ; ਆਦਿ ਅੱਛੈ ਸਰੂਪੇ ॥

You are Imperishable, Primal, Transcendent and beyond all forms. You are Primal Being and Imperishable.

ਨਮੋ ਏਕ ਰੂਪੇ ; ਨਮੋ ਏਕ ਰੂਪੇ ॥੧੩॥੧੦੩॥

My salutation to the Real One: my salutation to the Real One

ਨ ਨੇਹੰ ਨ ਗੇਹੰ ; ਨ ਸੋਕੰ ਨ ਸਾਕੰ ॥

You have love for no particular person and no particular dwelling-place.

ਪਰੇਅੰ ਪਵਿਤ੍ਰੰ ; ਪੁਨੀਤੰ ਅਤਾਕੰ ॥

You are free from all sorrow, and you have no kins. You are Perfect and Pure and unsupported.

ਨ ਜਾਤੰ ਨ ਪਾਤੰ ; ਨ ਮਿਤ੍ਰੰ ਨ ਮੰਤ੍ਰੇ ॥

You have no friends or foes, no caste or family.

ਨਮੋ ਏਕ ਤੰਤ੍ਰੇ ; ਨਮੋ ਏਕ ਤੰਤ੍ਰੇ ॥੧੪॥੧੦੪॥

My salutations to you, O Almighty who is nothing but the love and the thread of love

ਨ ਧਰਮੰ ਨ ਭਰਮੰ ; ਨ ਸਰਮੰ ਨ ਸਾਕੇ ॥

No sect, delusion, deed or kin binds you;

ਨ ਬਰਮੰ ਨ ਚਰਮੰ ; ਨ ਕਰਮੰ ਨ ਬਾਕੇ ॥

You wear no armour or shield, and beyond body, action and sound You are;

ਨ ਸੱਤ੍ਰੰ ਨ ਮਿਤ੍ਰੰ ; ਨ ਪੁਤ੍ਰੰ ਸਰੂਪੇ ॥

You have neither friend, nor foe nor son;

ਨਮੋ ਆਦਿ ਰੂਪੇ ; ਨਮੋ ਆਦਿ ਰੂਪੇ ॥੧੫॥੧੦੫॥

Salutation to Primal Being ! Salutation to Primal Being

ਕਹੂੰ ਕੰਜ ਕੇ ਮੰਜ ਕੇ ; ਭਰਮ ਭੂਲੇ ॥

Merged sometimes You are in lotus smell; Sucking its juice as black-bee at others;

ਕਹੂੰ ਰੰਕ ਕੇ ਰਾਜ ਕੇ ; ਧਰਮ ਅਲੂਲੇ ॥

You are sometimes placed in the pauper's nature and sometimes in the king's dharma;

ਕਹੂੰ ਦੇਸ ਕੇ ਭੇਸ ਕੇ ; ਧਰਮ ਧਾਮੇ ॥

Embodiment of a country's dharma You are and sometimes of a garb's duty;

ਕਹੂੰ ਰਾਜ ਕੇ ਸਾਜ ਕੇ ; ਬਾਜ ਤਾਮੇ ॥੧੬॥੧੦੬॥

You are sometimes the instrument of a king, and sometimes hawk and sometimes eye of the hawk

ਕਹੂੰ ਅਫ਼ ਕੇ ਪਫ਼ ਕੇ ; ਸਿੱਧ ਸਾਧੇ ॥

You master sometimes siddhis of both worlds, and sometimes take the form of sadhna;

ਕਹੂੰ ਸਿੱਧ ਕੇ ਬੁੱਧਿ ਕੇ ; ਬਿੱਧ ਲਾਧੇ ॥

Form of sidhi or budhi You sometimes are; and sometimes the Master of budhi;

ਕਹੂੰ ਅੰਗ ਕੇ ਰੰਗ ਕੇ ; ਸੰਗਿ ਦੇਖੇ ॥

Visible in the arms of a woman and sometimes enjoying her company;

ਕਹੂੰ ਜੰਗ ਕੇ ਰੰਗ ਕੇ ; ਰੰਗ ਪੇਖੇ ॥੧੭॥੧੦੭॥

Sometimes indulging in the battlefield or looking at it from distance art Thee

ਕਹੂੰ ਧਰਮ ਕੇ ਕਰਮ ਕੇ ; ਹਰਮ ਜਾਨੇ ॥

Support of the deeds of dharma you become,

ਕਹੂੰ ਧਰਮ ਕੇ ਕਰਮ ਕੇ ; ਭਰਮ ਮਾਨੇ ॥

Sometimes delusion in the deeds of dharma are you known;

ਕਹੂੰ ਚਾਰ ਚੇਸਟਾ ; ਕਹੂੰ ਚਿਤ੍ਰ ਰੂਪੰ ॥

Decent desire and sometimes painting-form you become;

ਕਹੂੰ ਪਰਮ ਪ੍ਰਗਯਾ ; ਕਹੂੰ ਸਰਬ ਭੂਪੰ ॥੧੮॥੧੦੮॥

With the highest knowledge sometimes supreme sovereign You are

ਕਹੂੰ ਨੇਹ ਗ੍ਰੇਹੰ ; ਕਹੂੰ ਦੇਹ ਦੋਖੰ ॥

Epitome of love sometimes and disease in body at the other;

ਕਹੂੰ ਅਉਖਦੀ ; ਰੋਗ ਕੇ ਸੋਕ ਸੋਖੰ ॥

Remedy sometimes you become to annul maladies;

ਕਹੂੰ ਦੇਵ ਬਿੱਦਯਾ ; ਕਹੂੰ ਦੈਤ ਬਾਨੀ ॥

Knowledge of gods sometimes of demons You are;

ਕਹੂੰ ਜੱਛ ਗੰਧੂਬ ; ਕਿੰਨਰ ਕਹਾਨੀ ॥੧੯॥੧੦੯॥

Merged You sometimes are in stories of Jachchh, Gandharv and Kinnar

ਕਹੂੰ ਰਾਜਸੀ ਸਾਤਕੀ ; ਤਾਮਸੀ ਹੋ ॥

Possessor sometimes you are of one or the other of the three qualities;

ਕਹੂੰ ਜੋਗ ਬਿੰਦਿਆ ਧਰੇ ; ਤਾਪਸੀ ਹੋ ॥

Knower of yogic knowledge sometimes an ascetic;

ਕਹੂੰ ਰੋਗ ਹਰਤਾ ; ਕਹੂੰ ਜੋਗ ਜੁਗਤੰ ॥

Annuler of maladies sometimes related with yoga;

ਕਹੂੰ ਭੂਮ ਕੀ ਭੁਗਤ ਮੈ ; ਭਰਮ ਭੁਗਤੰ ॥੨੦॥੧੧੦॥

Given to delusion like the enjoyer of the earth produce You are

ਕਹੂੰ ਦੇਵਕੰਨਿਆ ; ਕਹੂੰ ਦਾਨਵੀ ਹੋ ॥

Present You sometimes are in god's daughter and sometimes in demon's ;

ਕਹੂੰ ਜੱਛ ਬਿਦਿਆ ਧਰੇ ; ਮਾਨਵੀ ਹੋ ॥

Sometimes in the Jachchh, sometimes in the knower and sometimes in human daughter;

ਕਹੂੰ ਰਾਜਸੀ ਹੋ ; ਕਹੂੰ ਰਾਜ ਕੰਨਿਆ ॥

Sometimes in the queen and sometimes in princess;

ਕਹੂੰ ਸ੍ਰਿਸਟਿ ਕੀ ਪ੍ਰਿਸਟ ਕੀ ; ਰਿਸਟ ਪੰਨਿਆ ॥੨੧॥੧੧੧॥

Perfect snake-daughter from netherland You are

ਕਹੂੰ ਬੇਦ ਬਿੰਦਿਆ ; ਕਹੂੰ ਬਿਓਮ ਬਾਨੀ ॥ (ਬਿੰਦਿਆ ਬੋਲੇ)

Sometimes You are Vedic knowledge, and sometimes the revelation itself; S

ਕਹੂੰ ਕੋਕ ਕੀ ; ਕਾਬ ਕਥੈ ਕਹਾਨੀ ॥

ometimes You are the story of Koka and sometimes the spirit of poesy;

ਕਹੂੰ ਅੱਦ੍ਰ ਸਾਰੰ ; ਕਹੂੰ ਭੱਦ੍ਰ ਰੂਪੰ ॥

Sometimes iron and gold sometimes;

ਕਹੂੰ ਮੱਦ੍ਰਬਾਨੀ ; ਕਹੂੰ ਛੁੱਦ੍ਰ ਸਰੂਪੰ ॥੨੨॥੧੧੨॥

Sometimes motherly sound and sometimes epitome of slur You are

ਕਹੂੰ ਬੇਦਬਿਦਿਆ ; ਕਹੂੰ ਕਾਬ ਰੂਪੰ ॥ (ਬੇਦ-ਬਿਦਿਆ ਬੋਲੇ)

Sometimes Vedic knowledge, Sometimes form of poetry;

ਕਹੂੰ ਚੇਸਟਾ ਚਾਰ ; ਚਿਤ੍ਰੰ ਸਰੂਪੰ ॥

Sometimes desireful and sometimes desireless You are;

ਕਹੂੰ ਪਰਮ ਪੁਰਾਨਕੋ ; ਪਾਰ ਪਾਵੈ ॥

Sometimes you realize the principles of holy Quran;

ਕਹੂੰ ਬੈਠ ਕੁਰਾਨਕੇ ; ਗੀਤ ਗਾਵੈ ॥੨੩॥੧੧੩॥ (ਕੁਰਾਨ-ਕੇ ਬੋਲੋ)

Reciting Quran sometimes You are

ਕਹੂੰ ਸੁੱਧ ਸੇਖੰ ; ਕਹੂੰ ਬ੍ਰਹਮ ਧਰਮੰ ॥

Sometimes a True Muslim, and sometimes doer of Brahmanic duties;
are

ਕਹੂੰ ਬ੍ਰਿਧ ਅਵਸਥਾ ; ਕਹੂੰ ਬਾਲ ਕਰਮੰ ॥

Sometimes in old age and sometimes in childlike deeds;

ਕਹੂੰ ਜੁਆਲ ਸਰੂਪੰ ; ਜਰਾ ਰਹਤ ਦੇਹੰ ॥

Sometimes in young form and sometimes in form not subject to age;

ਕਹੂੰ ਨੇਹ ਦੇਹੰ ; ਕਹੂੰ ਤਿਆਗ ਗ੍ਰੇਹੰ ॥੨੪॥੧੧੪॥

Sometimes attached to the body, sometimes renouncer of the household You

ਕਹੂੰ ਜੋਗ ਭੋਗੰ ; ਕਹੂੰ ਰੋਗ ਰਾਗੰ ॥

Enjoyer of yoga sometimes, and sometimes in love with ailments;

ਕਹੂੰ ਰੋਗ ਰਹਤਾ ; ਕਹੂੰ ਭੋਗ ਤਿਆਗੰ ॥

Annuler of maladies sometimes You are; and sometimes renouncer of all enjoyments;

ਕਹੂੰ ਰਾਜ ਸਾਜੰ ; ਕਹੂੰ ਰਾਜ ਰੀਤੰ ॥

Sometimes in the grandeur of state, and sometimes the essence of poetry You are;

ਕਹੂੰ ਪੂਰਣ ਪ੍ਰਗਿਆ ; ਕਹੂੰ ਪਰਮ ਪ੍ਰੀਤੰ ॥੨੫॥੧੧੫॥

Possessor of the highest knowledge sometimes, and sometimes in love with all

ਕਹੂੰ ਆਰਬੀ , ਤੋਰਕੀ ; ਪਾਰਸੀ ਹੋ ॥

Present You sometimes are in Arabic, Turkish and Persian;

ਕਹੂੰ ਪਹਲਵੀ ; ਪਸਤਵੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਹੋ ॥

Pervading sometimes in Pahalavi, Pushto and Sanskrit;

ਕਹੂੰ ਦੇਸ ਭਾਖਿਆ ; ਕਹੂੰ ਦੇਵਬਾਨੀ ॥

Found sometimes in mundane or in divine language;

ਕਹੂੰ ਰਾਜ ਬਿਦਿਆ ; ਕਹੂੰ ਰਾਜਧਾਨੀ ॥੨੬॥੧੧੬॥

Esence of polity sometimes You are, and sometimes the capital itself

ਕਹੂੰ ਮੰਤ੍ਰ ਬਿਦਿਆ ; ਕਹੂੰ ਤੰਤ੍ਰ ਸਾਰੰ ॥

Knowledge of incantation sometimes, and sometimes the essence of sastras;

ਕਹੂੰ ਜੰਤ੍ਰ ਰੀਤੰ ; ਕਹੂੰ ਸਸਤ੍ਰ ਧਾਰੰ ॥

Teacher of the method of rituals, and sometimes possessor of sastra knowledge;

ਕਹੂੰ ਹੋਮ ਪੂਜਾ ; ਕਹੂੰ ਦੇਵ ਅਰਚਾ ॥

Teacher of the method of hom, and sometimes teacher of god-worship;

ਕਹੂੰ ਪਿੰਗੁਲਾ ਚਾਰਣੀ ; ਗੀਤ ਚਰਚਾ ॥੨੭॥੧੧੭॥

Expert of prosody sometimes You are, and sometimes discussing the music

ਕਹੂੰ ਬੀਨ ਬਿਦਿਆ ; ਕਹੂੰ ਗਾਨ ਗੀਤੰ ॥

In the art of pipe-blowing sometimes; and sometimes in the song-form;

ਕਹੂੰ ਮਲੇਛ ਭਾਖਿਆ ; ਕਹੂੰ ਬੇਦ ਰੀਤੰ ॥

In the language of Muslims sometimes, and sometimes in Vedic rites;

ਕਹੂੰ ਨ੍ਰਿਤ ਬਿਦਿਆ ; ਕਹੂੰ ਨਾਗਬਾਨੀ ॥

In the dance-art sometimes, and sometimes in language of snakes;

ਕਹੂੰ ਗਾਰੜੂ ; ਗੂੜ ਕਥੈ ਕਹਾਨੀ ॥੨੮॥੧੧੮॥

In the gardu¹ formula sometimes You are, and sometimes in astrology

ਕਹੂੰ ਅੱਛਰਾ ਪੱਛਰਾ ; ਮੱਛਰਾ ਹੋ॥

In the beauteous part of this world and sometimes in heaven or nether-land;

ਕਹੂੰ ਬੀਰ ਬਿਦਿਆ ; ਅਭੂਤੰ ਪ੍ਰਭਾ ਹੋ ॥

In the martial art of weaponry, sometimes formless beauty;

ਕਹੂੰ ਫੈਲ ਛਾਲਾ ਧਰੇ ; ਛੱਤ੍ਰਧਾਰੀ ॥ (ਛੱਤ੍ਰ-ਧਾਰੀ ਬੋਲੇ)

In the ascetic with deer-skin, sometimes in the crowned king;

ਕਹੂੰ ਰਾਜ ਸਾਜੰ ; ਧਿਰਾਜਾ ਧਿਕਾਰੀ ॥੨੯॥੧੧੯॥

In the structure of the state, sometimes the King of kings You are

ਨਮੋ ਨਾਥ ਪੂਰੇ ; ਸਦਾ ਸਿੱਧ ਦਾਤਾ ॥

Salutation to the Perfect Almighty, ever Giver of spritiual powers;

ਅਛੇਦੀ ਅਛੈ ; ਆਦਿ ਅਦੈ ਬਿਧਾਤਾ ॥

Indivisible, Imperishable, Primal, Non-dual, Creator;

ਨ ਤ੍ਰਸਤੰ ਨ ਗ੍ਰਸਤੰ ; ਸਮਸਤੰ ਸਰੂਪੇ ॥

Fearless, Unattached, Pervading all manifest forms;

ਨਮਸਤੰ ਨਮਸਤੰ ; ਤੁਅਸਤੰ ਅਭੂਤੇ ॥੩੦॥੧੨੦॥

Salutation, repeated Salutation to the wondrous Almighty

ਤ੍ਵਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

Your Grace

ਪਾਧੜੀ ਛੰਦ

Padhri Chhand

ਅਬਯਕਤ ਤੇਜ ; ਅਨਭਉ ਪ੍ਰਕਾਸ ॥ (ਅਬਿਆਕਤ ਬੋਲੋ)

Unmanifest light, Self-effulgent light;

ਅਛੈ ਸਰੂਪ ; ਅਦੈ ਅਨਾਸ ॥ (ਅਦੁਐ ਬੋਲੋ)

Imperishable form, Non-dual, Desireless;

ਅਨਤੁਟ ਤੇਜ ; ਅਨਖੁਟ ਭੰਡਾਰ ॥ (ਅਨ-ਤੁਟ, ਅਨ-ਖੁਟ ਬੋਲੋ)

Eternal light, Unending treasure;

ਦਾਤਾ ਦੁਰੰਤ ; ਸਰਬੰ ਪ੍ਰਕਾਰ ॥੧॥੧੨੧॥

Giver of varied gifts, Infinite Almighty

ਅਨਭੂਤ ਤੇਜ ; ਅਨਛਿਜ ਗਾਤ ॥

Unique radiance, Eternal form;

ਕਰਤਾ ਸਦੀਵ ; ਹਰਤਾ ਸਨਾਤ ॥

Ever creator, Destroyer of the wicked;

ਆਸਨ ਅਡੋਲ ; ਅਨਭੂਤ ਕਰਮ ॥

Stable is Thy throne and deeds astonishing;

ਦਾਤਾ ਦਇਆਲ ; ਅਨਭੂਤ ਧਰਮ ॥੨॥੧੨੨॥

Benevolent Giver, astonishing is Thy dharma

ਜਿਹ ਸੱਤ੍ਰੁ ਮਿੱਤ੍ਰੁ ; ਨਹੀ ਜਨਮ ਜਾਤ ॥

Foes, friends, birth and caste Thou have not;

ਜਿਹ ਪੁੱਤ੍ਰੁ ਭਾਤ੍ਰੁ ; ਨਹੀ ਮਿੱਤ੍ਰੁ ਮਾਤ ॥

Sons, brothers, friend, mother Thou have none;

ਜਿਹ ਕਰਮ ਭਰਮ ; ਨਹੀ ਧਰਮ ਧਿਆਨ ॥

Actions, duality, sects, meditation, Thou have not;

ਜਿਹ ਨੇਹ ਗੇਹ ; ਨਹੀ ਬਿਓਤ ਬਾਨ ॥੩॥੧੨੩॥

Attached, attracted towards none, manipulator Thou art not

ਜਿਹ ਜਾਤ ਪਾਤ ; ਨਹੀ ਸੱਤ੍ਰੁ ਮਿੱਤ੍ਰੁ ॥

You have no caste or family, friend or foe;

ਜਿਹ ਨੇਹ ਗੇਹ ; ਨਹੀ ਚਿਹਨ ਚਿੱਤ੍ਰੁ ॥

Unattached, unattracted, no physical form You have;

ਜਿਹ ਰੰਗ ਰੂਪ ; ਨਹੀ ਰਾਗ ਰੇਖ ॥

You have no colour or form; attraction or repulsion;

ਜਿਹ ਜਨਮ ਜਾਤ ; ਨਹੀ ਭਰਮ ਭੇਖ ॥੪॥੧੨੪॥

Birth, caste, delusion or vesture You have none

ਜਿਹ ਕਰਮ ਭਰਮ ; ਨਹੀ ਜਾਤ ਪਾਤ ॥

Neither Karma nor duality nor caste affect You;

ਨਹੀ ਨੇਹ ਗੇਹ ; ਨਹੀ ਪਿੱਤ੍ਰੁ ਮਾਤ ॥

Nor any affection nor parents You have;

ਜਿਹ ਨਾਮ ਥਾਮ ; ਨਹੀ ਬਰਗ ਬਿਆਧ ॥

Neither name nor any other categorization affect You;

ਜਿਹ ਰੋਗ ਸੋਗ ਨਹੀ ਸੱਤ੍ਰੁ ਸਾਧ ॥੫॥੧੨੫॥

Neither ailment nor sorrow nor any enemy can harm You

ਜਿਹ ਤ੍ਰਾਸ ਵਾਸ ; ਨਹੀ ਦੇਹ ਨਾਸ ॥

Not subject to fear and destruction;

ਜਿਹ ਆਦਿ ਅੰਤ ; ਨਹੀ ਰੂਪ ਰਾਸ ॥

Beginningless and endless, sans body and wealth;

ਜਿਹ ਰੋਗ ਸੋਗ ; ਨਹੀ ਜੋਗ ਜੁਗਤਿ ॥

Not subject to malady and sorrow nor indulged in yoga;

ਜਿਹ ਤ੍ਰਾਸ ਆਸ ; ਨਹੀ ਭੂਮ ਭੁਗਤਿ ॥੬॥੧੨੬॥

Fearless and desireless to enjoy the fruit of earth

ਜਿਹ ਕਾਲ ਬਿਆਲ ; ਕਟਿਓ ਨ ਅੰਗ ॥

Time-snake never bites You;

ਅਛੈ ਸਰੂਪ ; ਅਖੈ ਅਭੰਗ ॥

Beauteous form, Imperishable, Invincible;

ਜਿਹ ਨੇਤ ਨੇਤ ; ਉਚਰੰਤ ਬੇਦ ॥

Vedas call Thee infinite;

ਜਿਹ ਅਲਖ ਰੂਪ ; ਕੱਥਤ ਕਤੇਬ ॥੭॥੧੨੭॥

Semitic scriptures call Thee indescribable

ਜਿਹ ਅਲਖ ਰੂਪ ; ਆਸਨ ਅਡੋਲ ॥

Indescribable form and stable throne Thou have;

ਜਿਹ ਅਮਿਤ ਤੇਜ ; ਅੱਛੈ ਅਤੋਲ ॥

Immeasurable light, Indestructible, Unfathomable;

ਜਿਹ ਧਿਆਨ ਕਾਜ ; ਮੁਨਜਨ ਅਨੰਤ ॥ (ਮੁਨ-ਜਨ ਬੋਲੋ)

Innumerable ascetics meditate on Thee;

ਕਈ ਕਲਪ ਜੋਗ ; ਸਾਧਤ ਦੁਰੰਤ ॥੮॥੧੨੮॥

Many perform austere sadhna for aeons

ਤਨ ਸੀਤ ਘਾਮ ; ਬਰਖਾ ਸਹੰਤ ॥

Many bear on body cold, heat and rain;

ਕਈ ਕਲਪ ; ਏਕ ਆਸਨ ਬਿਤੰਤ ॥

Many sit in one posture for aeons;

ਕਈ ਜਤਨ ਜੋਗ ; ਬਿੱਦਿਆ ਬਿਚਾਰਿ ॥

Many make endeavours and reflect;

ਸਾਧੰਤ ਤਦਪ ; ਪਾਵਤ ਨ ਪਾਰ ॥੯॥੧੨੯॥

All these fail to fathom the Almighty

ਕਈ ਉਰਧ ਬਾਹ ; ਦੇਸਨ ਭ੍ਰਮੰਤ ॥

Many meditate on Thee, with hands raised heavenwards; Many wander different lands;

ਕਈ ਉਰਧ ਮੱਧ ਪਾਵਕ ਝੁਲੰਤ ॥

Many hang upside down on fire;

ਕਈ ਸਿਮ੍ਰਿਤਿ ਸਾਸਤ੍ਰ ; ਉਚਰੰਤ ਬੇਦ ॥

Many recite Vedas, smritis and sastras;

ਕਈ ਕੋਕ ਕਾਬ ; ਕੱਥਤ ਕਤੇਬ ॥੧੦॥੧੩੦॥

Many study Koka's work, poetry or Semitic scriptures

ਕਈ ਅਗਨਹੋਤ੍ਰ ; ਕਈ ਪਉਨ ਅਹਾਰ ॥ (ਅਗਨ-ਹੋਤ੍ਰ ਬੋਲੇ)

Many eat fire, many live on air;

ਕਈ ਕਰਤ ਕੋਟ ; ਮ੍ਰਿਤਿ ਕੋ ਅਹਾਰ ॥

Many millions eat mud for food;

ਕਈ ਕਰਤ ਸਾਕ ; ਪੈ ਪੱਤ੍ਰ ਭੱਛ ॥

Many live on leaves and leafy food;

ਨਹੀ ਤਦਪ ਦੇਵ ; ਹੋਵਤ ਪ੍ਰਤੱਛ ॥੧੧॥੧੩੧॥

All these endeavours help not realize God

ਕਈ ਗੀਤ ਗਾਨ ; ਗੰਧੂਬ ਰੀਤ ॥

Many sing Divine in Gandharv style;

ਕਈ ਬੇਦ ਸਾਸਤ੍ਰ ; ਬਿੱਦਿਆ ਪ੍ਰਤੀਤ ॥

Many have faith on Vedas and sastras;

ਕਹੂੰ ਬੇਦ ਰੀਤ ; ਜਗਿ ਆਦਿ ਕਰਮ ॥

Many perform yajna and other rituals in the Vedic style;

ਕਹੂੰ ਅਗਨ ਹੋਤ੍ਰ ; ਕਹੂੰ ਤੀਰਥ ਧਰਮ ॥੧੨॥੧੩੨॥

Many live on fire, many perform rituals on pilgrimage centres

ਕਈ ਦੇਸ ਦੇਸ ; ਭਾਖਾ ਰਟੰਤ ॥

Many utter languages of different lands;

ਕਈ ਦੇਸਦੇਸ ; ਬਿੱਦਿਆ ਪੜੰਤ ॥ (ਦੇਸ-ਦੇਸ ਬੋਲੋ)

Many travel abroad to acquire learning;

ਕਈ ਕਰਤ ; ਭਾਂਤ ਭਾਂਤਨ ਬਿਚਾਰ ॥

Many indulge in varied discussions;

ਨਹੀ ਨੈਕ ਤਾਸ ; ਪਾਯਤ ਨ ਪਾਰ ॥੧੩॥੧੩੩॥

All these fail them to fathom the God

ਕਈ ਤੀਰਥ ਤੀਰਥ ; ਭਰਮਤ ਸੁ ਭਰਮ ॥

Many wander on different pilgrimages;

ਕਈ ਅਗਨਹੋਤ੍ਰ ; ਕਈ ਦੇਵ ਕਰਮ ॥

Many live on fire, many lead ethical lives;

ਕਈ ਕਰਤ ; ਬੀਰ ਬਿਦਿਆ ਬਿਚਾਰ ॥

Many learn, practise martial education;

ਨਹੀ ਤਦਪ ਤਾਸ ; ਪਾਯਤ ਨ ਪਾਰ ॥੧੪॥੧੩੪॥ (ਪਾਇਅਤ ਬੋਲੋ)

Even then they fail to reach Him

ਕਹੂੰ ਰਾਜਰੀਤ ; ਕਹੂੰ ਜੋਗ ਧਰਮ ॥ (ਰਾਜ-ਰੀਤ ਬੋਲੋ)

People at places play politics, and some follow yogic practices;

ਕਈ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤ ਸਾਸਤ੍ਰ ; ਉਚਰਤ ਸੁ ਕਰਮ ॥

Some do good as Smritis and Sastras proclaim;

ਨਿਉਲੀ ਆਦਿ ਕਰਮ ; ਕਹੂੰ ਹਸਤ ਦਾਨ ॥

Some practise yogic postures, some give elephants in charity;

ਕਹੂੰ ਅਸੁਮੇਧ ; ਮਖ ਕੋ ਬਖਾਨ ॥੧੫॥੧੩੫॥ (ਅਸੁਅਮੇਧ ਬੋਲੋ)

Some perform ashavmedh yajna, and some sing eulogies

ਕਹੂੰ ਕਰਤ ; ਬ੍ਰਹਮ ਬਿੱਦਿਆ ਬਿਚਾਰ ॥

Some reflect on Brahman at places;

ਕਹੂੰ ਜੋਗਰੀਤ ; ਕਹੂੰ ਬਿਰਧ ਚਾਰ ॥ (ਜੋਗ-ਰੀਤ ਬੋਲੋ)

Some do yogic practices, some good deeds;

ਕਹੂੰ ਕਰਤ ਜੱਛ ; ਗੰਧਰਬ ਗਾਨ ॥

Some like Jachchh-Gandharv sing Almighty's praises;

ਕਹੂੰ ਧੁਪ ਦੀਪ ਕਹੂੰ ਅਰਘ ਦਾਨ ॥੧੬॥੧੩੬॥

Some burn lamps and fragrance; and some make symbolic offerings

ਕਹੂੰ ਪਿਤ੍ਰ ਕਰਮ ; ਕਹੂੰ ਬੇਦ ਰੀਤ ॥

Some perform deeds to benefit souls of their ancestors, and some follow Vedic commands;

ਕਹੂੰ ਨ੍ਰਿਤਨਾਚ ; ਕਹੂੰ ਗਾਨ ਗੀਤ ॥ (ਨ੍ਰਿਤ-ਨਾਚ ਬੋਲੋ)

Some sing songs, some dance [to Him];

ਕਹੂੰ ਕਰਤ ਸਾਸਤ੍ਰ ; ਸਿੰਮ੍ਰਿਤਿ ਉਚਾਰ ॥

Some recite the hymns from Sastras-Smritis;

ਕਈ ਭਜਤ ; ਏਕ ਪਗ ਨਿਰਾਧਾਰ ॥੧੭॥੧੩੭॥

Some meditate standing unsupported on one leg

ਕਈ ਨੇਹ ਦੇਹ ; ਕਈ ਗੇਹ ਵਾਸ ॥

Some develop love for body, and some householders for home;

ਕਈ ਭ੍ਰਮਤ ; ਦੇਸ ਦੇਸਨ ਉਦਾਸ ॥

Some develop detachment and wander in lands alien;

ਕਈ ਜਲ ਨਿਵਾਸ ; ਕਈ ਅਗਨ ਤਾਪ ॥

Some meditate standing in water, some sitting by fire;

ਕਈ ਜਪਤ ਉਰਧ ; ਲਟਕੰਤ ਜਾਪ ॥੧੮॥੧੩੮॥

Some hang themselves upside down to meditate on Thee, O Almighty

ਕਈ ਜਪਤ ਜੋਗ ; ਕਲਪੰ ਪ੍ਰਜੰਤ ॥

Some for aeons do yogic exercise,

ਨਹੀ ਤਦਪ ਤਾਸ ; ਪਾਯਤ ਨ ਅੰਤ ॥ (ਪਾਇਅਤ ਬੋਲੋ)

fail they still to fathom Thee;

ਕਈ ਕਰਤ ਕੋਟ ; ਬਿੱਦਿਆ ਬਿਚਾਰ ॥

Millions reflect varied branches of knowledge,

ਨਹੀ ਤਦਪ ਦਿਸਟ ; ਦੇਖੇ ਮੁਰਾਰ ॥੧੯॥੧੩੯॥

fail they still to have a glimpse of Thee

ਬਿਨ ਭਗਤ ਸਕਤ ; ਨਹੀ ਪਰਤ ਪਾਨ ॥

Realized Thou cannot be without power of devotion;

ਬਹੁ ਕਰਤ ਹੋਮ ; ਅਰ ਜੱਗ ਦਾਨ ॥

Many perform yajnas and give charities though;

ਬਿਨ ਏਕ ਨਾਮ ; ਇਕ ਚਿੱਤ ਲੀਨ ॥

Except for placing the Name of Real One in heart,

ਫੋਕਟੋ ਸਰਬ ; ਧਰਮਾ ਬਿਹੀਨ ॥੨੦॥੧੪੦॥

all other deeds are futile

ਤੂੰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

Your Grace

ਤੋਟਕ ਛੰਦ ॥

Totak Chhand

ਜੈ ਜੰਪਹੁ ; ਜੁੱਗਣ ਜੂਹ ਜੁਅੰ ॥

Whom in congregation do people eulogize;

ਭੈ ਕੰਪਹੁ ; ਮੇਰ ਪਯਾਲ ਭੁਅੰ ॥ (ਪਇਆਲ ਬੋਲੋ)

Whose fear makes mountain, earth and nether land tremble;

ਤਪ ਤਾਪਸ ; ਸਰਬ ਜਲੇਰ ਥਲੰ ॥

For whose achievement many meditate on earth and in water,

ਧਨ ਉਚਰਤ ; ਇੰਦ੍ਰ ਕੁਮੇਰ ਬਲੰ ॥੧॥੧੪੧॥

Whom Indra, Kuber and many warrior-kings call great

ਅਨਖੇਦ ਸਰੂਪ ; ਅਭੇਦ ਅਭਿਅੰ ॥

Indestructible form, Fearless,

ਅਨਖੰਡ ਅਭੂਤ ; ਅਛੇਦ ਅਛਿਅੰ ॥

Indivisible, not of material, Imperishable;

ਅਨਕਾਲ ਅਪਾਲ ; ਦਿਆਲ ਅਸੁਅੰ ॥

Beyond time and birth, Self-existent, Compassionate;

ਜਿਹ ਠਟੀਅੰ ; ਮੇਰ ਅਕਾਸ ਭੁਅੰ ॥੨॥੧੪੨॥

Creator of mountains, earth and sky

ਅਨਖੰਡ ਅਮੰਡ ; ਪ੍ਰਚੰਡ ਨਰੰ ॥

Indivisible, Indisputable, Radiant Glory;

ਜਿਹ ਰਚੀਅੰ ; ਦੇਵ ਅਦੇਵ ਬਰੰ ॥

Creator of gods and demons;

ਸਭ ਕੀਨੀ ; ਦੀਨ ਜਿਮੀਨ ਜਮਾ ॥

Creator of earth and sky;

ਜਿਹ ਰਚੀਅੰ ; ਸਰਬ ਮਕੀਨ ਮਕਾ ॥੩॥੧੪੩॥

Creator of all houses and dwellers therein

ਜਿਹ ਰਾਗ ਨ ਰੂਪ ; ਨ ਰੇਖਰੁਖੰ ॥

Unattached to anyone, sans form, mien or appearance;

ਜਿਹ ਤਾਪ ਨ ਸਾਪ ਨ ; ਸੋਕ ਸੁਖੰ ॥

Beyond sorrows and curses, joy and sadness;

ਜਿਹ ਰੋਗ ਨ ਸੋਗ ਨ ; ਭੋਗਭੁਯੰ ॥ (ਭੋਗ-ਭੁਇਅੰ ਬੋਲੋ)

Not subject to ailment, sorrow or enjoyment;

ਜਿਹ ਖੇਦ ਨ ਭੇਦ ਨ ; ਛੇਦ ਛਯੰ ॥੪॥੧੪੪॥ (ਛੇਇਅੰ ਬੋਲੋ)

Beyond sorrow, jealousy and Unfathomable

ਜਿਹ ਜਾਤ ਨ ਪਾਤ ਨ ; ਮਾਤ ਪਿਤੰ ॥

Thou hast no caste, family, mother or father;

ਜਿਹ ਰਚੀਅੰ ; ਛੱਤ੍ਰੀ ਛੱਤ੍ਰ ਛਿਤੰ ॥

Thou hast created many kings on the earth;

ਜਿਹ ਰਾਗ ਨ ਰੇਖ ਨ ; ਰੋਗ ਭਣੰ ॥

Thou art unattached, sans form, mien, and free from all ailments;

ਜਿਹ ਦ੍ਵੈਖ ਨ ਦਾਗ ਨ ; ਦੋਖ ਗਣੰ ॥੫॥੧੪੫॥

Thou art non-dual, immaculate and perfect

ਜਿਹ ਅੰਡਹ ਤੇ ; ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਰਚਿਓ ॥

Thou created first the egg, then universe;

ਦਸਚਾਰ ਕਰੀ ; ਨਵਖੰਡ ਸਚਿਓ ॥ (ਨਵ-ਖੰਡ ਬੋਲੋ)

Thou created fourteen worlds and nine realms;

ਰਜ ਤਾਮਸ ; ਤੇਜ ਅਤੇਜ ਕੀਓ ॥

Thou created the three gunas, light and darkness;

ਅਨਭਉ ਪਦ ਆਪ ; ਪ੍ਰਚੰਡ ਲੀਓ ॥੬॥੧੪੬॥

Self-effulgent Almighty created Himself

ਸ੍ਰਿਅ ਸਿੰਧਰ ਬਿੰਧ ; ਨਗਿੰਧ ਨਗੰ ॥

Thou created ocean, mountains and snakes;

ਸ੍ਰਿਅ ਜੱਛ ਗੰਧੂਬ ; ਫਣਿੰਦ ਭੁਜੰ ॥

Thou created Jachchh, Gandharva and snake-god;

ਰਚ ਦੇਵ ਅਦੇਵ ; ਅਭੇਵ ਨਰੰ ॥

Thou created gods, demons, Brahma and Vishnu;

ਨਰਪਾਲ ਨ੍ਰਿਪਾਲ ; ਕਰਾਲ ਤ੍ਰਿਗੰ ॥੭॥੧੪੭॥

Thou created kings and their treasures; nourish Thou the poisonous insects

ਕਈ ਕੀਟ ਪਤੰਗ ; ਭੁਜੰਗ ਨਰੰ ॥

Millions of insects, humans and snakes

ਰਚਿ ਅੰਡਜ ਸੇਤਜ ; ਉਤਭੁਜੰ ॥

(and in fact all) the four species the Almighty created;

ਕੀਏ ਦੇਵ ਅਦੇਵ ; ਸਰਾਧ ਪਿਤੰ ॥

so did He gods, demons, ancestors and sharadh ritual;

ਅਨਖੰਡ ਪ੍ਰਤਾਪ ; ਪ੍ਰਚੰਡ ਗਤੰ ॥੮॥੧੪੮॥

His glory imperishable, His pace rapid

ਪ੍ਰਭ ਜਾਤ ਨ ਪਾਤ ਨ ; ਜੋਤ ਜੁਤੰ ॥

God has no caste or family, nor is He manifestation of other light;

ਜਿਹ ਤਾਤ ਨ ਮਾਤ ਨ ; ਭ੍ਰਾਤ ਸੁਤੰ ॥

Mother, father, brother, son He has none;

ਜਿਹ ਰੋਗ ਨ ਸੋਗ ਨ ; ਭੋਗ ਭੁਅੰ ॥

Ailment, Sorrow has He not, nor any enjoyment;

ਜਿਹ ਜੰਪਹਿ ; ਕਿੰਨਰ ਜੱਛ ਜੁਅੰ ॥੯॥੧੪੯॥

Kinnar and Jachchh remember Him collectively

ਨਰ ਨਾਰ ਨਪੁੰਸਕ ; ਜਾਹਿ ਕੀਏ ॥

Almighty made men, women and eunuch;

ਗਣ ਕਿੰਨਰ ਜੱਛ ; ਭੁਜੰਗ ਦੀਏ ॥

Kinnar, Jachchh and snakes He created;

ਗਜ ਬਾਜ ਰਥਾਦਿਕ ; ਪਾਂਤ ਗਨੰ ॥

Elephants, horses, chariots, herds of pedestrian—

ਭਵ ਭੂਤ ਭਵਿੱਖ ; ਭਵਾਨ ਤੁਅੰ ॥੧੦॥੧੫੦॥

Past, Present and Future He made all

ਜਿਹ ਅੰਡਜ ਸੇਤਜ ; ਜੇਰ ਰਜੰ ॥

Almighty created all four species;

ਰਚਿ ਭੂਮ ਅਕਾਸ ; ਪਤਾਲ ਜਲੰ ॥

Earth, sky, nether-land, water He made all;

ਰਚਿ ਪਾਵਕ ਪਉਨ ; ਪ੍ਰਚੰਡ ਬਲੀ ॥

Intense fire and strong wind He created;

ਬਨ ਜਾਸੁ ਕੀਓ ; ਫਲ ਫੂਲ ਕਲੀ ॥ ੧੫੧॥

Forest, flower, fruit, buds Almighty made all

ਭੂਅ ਮੇਰ ਅਕਾਸ ; ਨਿਵਾਸ ਛਿਤੰ ॥

He created the mountain and sky--and the earth for man to dwell on;

ਰਚ ਰੋਜ ਇਕਾਦਸ ; ਚੰਦ੍ਰ ਬ੍ਰਿਤੰ ॥

Creator He is of fasts of Muslims and Hindus;

ਦੁਤ ਚੰਦ ਦਿਨੀਸਰ ; ਦੀਪ ਦਈ ॥

Gave He [to world] the lamps of Sun and Moon;

ਜਿਹ ਪਾਵਕ ਪਉਨ ; ਪ੍ਰਚੰਡ ਮਈ ॥੧੫੨॥

Created He the rapid, strong wind

ਜਿਹ ਖੰਡ ਅਖੰਡ ; ਪ੍ਰਚੰਡ ਕੀਏ ॥

God created radiant sun in the sky;

ਜਿਹ ਛਤ੍ਰ ਉਪਾਇ ; ਛਿਪਾਇ ਦੀਏ ॥

Then created the stars and hid them in sun-light;

ਜਿਹ ਲੋਕ ਚਤੁਰਦਸ ; ਚਾਰ ਰਚੇ ॥

Fouteen worlds and four realms He made;

ਨਰ ਗੰਧ੍ਰਬ ; ਦੇਵ ਅਦੇਵ ਸਚੇ ॥੧੫੩॥

Gana, Gandharve, gods and demons He made all

ਅਨਧੂਤ ਅਭੂਤ ; ਅਫੂਤ ਮਤੰ ॥

Immaculate, not of matter, knowledgeable He is;

ਅਨਗਾਧ ਅਬਯਾਧ ; ਅਨਾਦ ਗਤੰ ॥ (ਅਬਿਆਧ ਬੋਲੋ)

Unfathomable, beyond sorrow, sans beginning and stable;

ਅਨਖੇਦ ਅਬੇਦ ; ਅਛੇਦ ਨਰੰ ॥

Beyond pain, Unknown, Indivisible Being He is;

ਜਿਹ ਚਾਰ ਚਤਰਦਿਸ ; ਚਕ੍ਰ ਫਿਰੰ ॥੧੫੪॥ (ਚਤਰ-ਦਿਸ ਬੋਲੋ)

The sway of His hukam prevails in all fourteen lands

ਜਿਹ ਰਾਗ ਨ ਰੰਗ ; ਨ , ਰੇਖ ਰਗੰ ॥

Unattached, colourless, without mien, free from ailment He is;

ਜਿਹ ਸੋਗ ਨ ਭੋਗ ; ਨ , ਜੋਗ ਜੁਗੰ ॥

Without sorrow and desire, not given to yoga,

ਭੂਅ ਭੰਜਨ ਗੰਜਨ ; ਆਦਿ ਸਿਰੰ ॥

Destroyer of the wicked, Creator of all;

ਜਿਹ ਬੰਦਤ ; ਦੇਵ ਅਦੇਵ ਨਰੰ ॥੧੫੫॥

Humans, gods, demons all pay Him obeisance

ਗਣ ਕਿੰਨਰ ਜੱਛ ; ਭੁਜੰਗ ਰਚੇ ॥

He created Gana, Kinnar, Jachchh and snakes;

ਮਣ ਮਾਣਕ ਮੋਤੀ ; ਲਾਲ ਸੁਚੇ ॥

Made He the true gems and rubies;

ਅਨਭੰਜ ਪ੍ਰਭਾ ; ਅਨਗੰਜ ਬ੍ਰਿਤੰ ॥

Imperishable glory, Undisturbed concentration He has;

ਜਿਹ ਪਾਰ ਨ ਪਾਵਤ ; ਪੂਰ ਮਤੰ ॥੧੫੬॥

Men with high intellect fail to fathom Him

ਅਨਖੰਡ ਸਰੂਪ ; ਅਡੰਡ ਪ੍ਰਭਾ ॥

Invincible form, His glory beyond question;

ਜੈ ਜੰਪਤ ; ਬੇਦ ਪੁਰਾਨ ਸਭਾ ॥

Vedas and Puranas sing His eulogies;

ਜਿਹ ਬੇਦ ਕਤੇਬ ; ਅਨੰਤ ਕਹੈ ॥

Scriptures Hindu and Muslim call Him infinite;

ਜਿਹ ਭੂਤ ਅਭੂਤ ; ਨ ਭੇਦ ਲਹੈ ॥੧੫੭॥

Subtle and physical being both fail to fathom Him

ਜਿਹ ਬੇਦ ਪੁਰਾਨ ; ਕਤੇਬ ਜਪੈ ॥

Scriptures Hindu and Muslim worship Him;

ਸੁਤਸਿੰਧ ; ਅਧੋਮੁਖ ਤਾਪ ਤਪੈ ॥ (ਸੁਤ-ਸਿੰਧ, ਅਧੋ-ਮੁਖ ਬੋਲੇ)

Moon meditates hanging upside down to realize Him;

ਕਈ ਕਲਪਨ ਲੋ ; ਤਪ ਤਾਪ ਕਰੈ ॥

He has been doing this for many aeons,

ਨਹੀ ਨੈਕ ਕ੍ਰਿਪਾਨਿਧ ; ਪਾਨ ਪਰੈ ॥੧੫੮॥

Yet it fails to achieve the Compassionate One

ਜਿਹ ਫੋਕਟ ਧਰਮ ; ਸਭੈ ਤਜਿ ਹੈ ॥

Those who give up all futile rituals

ਇਕ ਚਿੱਤ ; ਕ੍ਰਿਪਾਨਿਧ ਕੋ ਭਜ ਹੈ ॥

and meditate on Compassionate One with concentration,

ਤੇਊ ; ਯਾ ਭਵ ਸਾਗਰ ਕੋ ਤਰ ਹੈ ॥

the world-ocean they swim across

ਭਬ ਭੂਲ ਨ ਦੇਹ ; ਪੁਨਰ ਧਰ ਹੈ ॥੧੫੯॥

and are not reborn in this world

ਇਕ ਨਾਮ ਬਿਨਾ ; ਨਹੀ ਕੋਟ ਬ੍ਰਿਤੀ ॥

Except Name Divine, even million fasts help not-

ਇਮ ਬੇਦ ਉਚਾਰਤ ; ਸਾਰਸੁਤੀ ॥

This teaching is contained in Vedic hymns;

ਜੋਊ ਵਾ ਰਸ ਕੇ ; ਚਸ ਕੇ ਰਸ ਹੈ ॥

He who dyes himself in the hue of Name Divine,

ਤੇਉ ਭੂਲ ਨ ; ਕਾਲ ਫਧਾ ਫਸ ਹੈ ॥੧੬੦॥

Subjected he is not to death even in forgetfulness

ਤ੍ਵਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

Your Grace

ਨਰਾਜ ਛੰਦ ॥

Naraj Chhand

ਅਗੰਜ ਆਦਿ ਦੇਵ ਹੈ ; ਅਭੰਜ ਭੰਜ ਜਾਨੀਐ ॥

Indestructible, Primal Being is He, Known as Destroyer of the finite;

ਅਭੂਤ ਭੂਤ ਹੈ ਸਦਾ ; ਅਗੰਜ ਗੰਜ ਮਾਨੀਐ ॥

Unmanifest to manifest, Eternal Form, Destroyer He is of the indestructible;

ਅਦੇਵ ਦੇਵ ਹੈ ਸਦਾ ; ਅਭੇਵ ਭੇਵ ਨਾਥ ਹੈ ॥

In both gods and demons He resides, Master He is of secret and known powers;

ਸਮੱਸਤ ਸਿੱਧ ਬ੍ਰਿਧ ਦਾ ; ਸਦੀਵ ਸਰਬ ਸਾਥ ਹੈ ॥੧੬੧॥

All spiritual powers and benefits He gives, Companion He is of all beings

ਅਨਾਥ ਨਾਥ ਨਾਥ ਹੈ ; ਅਭੰਜ ਭੰਜ ਹੈ ਸਦਾ ॥

Protector of the protectors of hapless, Destroyer of the indestructible is Eternal Almighty;

ਅਗੰਜ ਗੰਜ ਗੰਜ ਹੈ ; ਸਦੀਵ ਸਿੱਧ ਬ੍ਰਿਧ ਦਾ ॥

Provider of wealth to the poor, Gives He spiritual powers and benefits;

ਅਨੂਪ ਰੂਪ ਸਰੂਪ ਹੈ ; ਅਛਿੱਜ ਤੇਜ ਮਾਨੀਐ ॥

Unique His Beauteous form, Indestructible is His Light;

ਸਦੀਵ ਸਿੱਧ ਸੁੱਧ ਦਾ ; ਪ੍ਰਤਾਪ ਪਤ੍ਰ ਜਾਨੀਐ ॥੧੬੨॥

Giver always of spirituality and intellect, Epitome of Glory is He known

ਨ ਰਾਗ ਰੰਗ ਰੂਪ ਹੈ ; ਨ ਰੋਗ ਰਾਗ ਰੇਖ ਹੈ ॥

No favour, colour, form, illness, enjoyment, mien He has;

ਅਦੋਖ ਅਦਾਗ ਅਦੱਗ ਹੈ ; ਅਭੂਤ ਅਭ੍ਰਮ ਅਭੇਖ ਹੈ ॥

Flawless, Blemishless, Trustworthy, not of matter, beyond delusion and vesture;

ਨ ਤਾਤ ਮਾਤ ਜਾਤ ਹੈ ; ਨ ਪਾਤ ਚਿਹਨ ਬਰਨ ਹੈ ॥

No kin, mother, caste has He, nor family, mien or varna;

ਅਦੇਖ ਅਸੇਖ ਅਭੇਖ ਹੈ ; ਸਦੀਵ ਬਿੱਸੁਭਰਨ ਹੈ ॥੧੬੩॥

Invisible, perfect, beyond any specific garb, ever nourisher of the world He is

ਬਿਸੁੰਭਰ ਬਿਸੁਨਾਥ ਹੈ ; ਬਿਸੇਖ ਬਿਸੂ ਭਰਨ ਹੈ ॥ (ਬਿਸੁਅੰਭਰ ਬੋਲੇ)

Creator and master of the world, nourisher of all He is;

ਜਿਮੀ ਜਮਾਨ ਕੇ ਬਿਖੈ ; ਸਦੀਪ ਕਰਮ ਭਰਨ ਹੈ ॥

Within the earth and sky, helps He pervades all karmas;

ਅਦੈਖ ਹੈ ਅਭੇਖ ਹੈ ; ਅਲੇਖ ਨਾਥ ਜਾਨੀਐ ॥

Sans ill-feeling, specific vesture, known He is as Indescribable Master;

ਸਦੀਵ ਸਰਬ ਠਉਰ ਮੈ ; ਬਿਸੇਖ ਆਨ ਮਾਨੀਐ ॥੧੬੪॥

Pervasive all the time at all places—this special characteristic He has

ਨ ਜੰਤ੍ਰ ਮੈ , ਨ ਤੰਤ੍ਰ ਮੈ ; ਨ ਮੰਤ੍ਰ ਬਸਿ ਆਵਈ ॥

No incantation, magic, etc. can ever arrest Thee;

ਪੁਰਾਨ ਔ ਕੁਰਾਨ ; ਨੇਤ ਨੇਤ ਕੈ ਬਤਾਵਈ ॥

The Puranas and the Quran call Thee Infinite;

ਨ ਕਰਮ ਮੈ , ਨ ਧਰਮ ਮੈ ; ਨ ਭਰਮ ਮੈ ਬਤਾਈਐ ॥

Neither in karma, nor dharma nor delusion art Thou;

ਅਗੰਜ ਆਦਿ ਦੇਵ ਹੈ ; ਕਹੋ ਸੁ ਕੈਸ ਪਾਈਐ ॥੧੬੫॥

Primal Being is indestructible: Tell me, how to realize Thee ?

ਜਿਮੀ ਜਮਾਨ ਕੇ ਬਿਖੈ ; ਸਮੱਸਤ ਏਕ ਜੋਤ ਹੈ ॥

[In all beings] in-between earth and sky pervades only One spirit;

ਨ ਘਾਟ ਹੈ ਨ ਬਾਢ ਹੈ ; ਨ ਘਾਟ ਬਾਢ ਹੋਤ ਹੈ ॥

The Divine Light increases or decreases not, it is ever stable;

ਨ ਹਾਨ ਹੈ ਨ ਬਾਨ ਹੈ ; ਸਮਾਨ ਰੂਪ ਜਾਨੀਐ ॥

This light looses or suffers not, ever static it is;

ਮਕੀਨ ਅਉ ਮਕਾਨ ; ਅਪ੍ਰਮਾਨ ਤੇਜ ਮਾਨੀਐ ॥੧੬੬॥

Immeasurable is this light in 'houses' of 'house-owners'

ਨ ਦੇਹ ਹੈ ਨ ਗੇਹ ਹੈ ; ਨ ਜਾਤ ਹੈ ਨ ਪਾਤ ਹੈ ॥

He is sans body or house, caste or family;

ਨ ਮੰਤ੍ਰ ਹੈ ਨ ਮਿਤ੍ਰ ਹੈ ; ਨ ਤਾਤ ਹੈ ਨ ਮਾਤ ਹੈ ॥

He has no friend or minister, father or mother;

ਨ ਅੰਗ ਹੈ ਨ ਰੰਗ ਹੈ ; ਨ ਸੰਗ ਸਾਥ ਨੇਹ ਹੈ ॥

Body, colour, companion has He none, Nor attachment with any one;

ਨ ਦੋਖ ਹੈ ਨ ਦਾਗ ਹੈ ; ਨ ਦੁਖ ਹੈ ਨ ਦੇਹ ਹੈ ॥੧੬੭॥ (ਦੁਖੈਖ ਬੋਲੋ)

Flawless and blemishless, feeling of jealousy or body He has not

ਨ ਸਿੰਘ ਹੈ ਨ ਸਯਾਰ ਹੈ ; ਨ ਰਾਉ ਹੈ ਨ ਰੰਕ ਹੈ ॥

Neither lion nor jackal, nor prince nor pauper He is;

ਨ ਮਾਨ ਹੈ ਨ ਮਉਤ ਹੈ ; ਨ ਸਾਕ ਹੈ ਨ ਸੰਕ ਹੈ ॥

Neither ego nor death He is subject to nor has He a kin or delusion;

ਨ ਜੱਛ ਹੈ ਨ ਗੰਧੂਬ ਹੈ ; ਨ ਨਰ ਹੈ ਨ ਨਾਰ ਹੈ ॥

Neither Jachchh or Gandharva, nor male or female He is;

ਨ ਚੋਰ ਹੈ ਨ ਸਾਹ ਹੈ ; ਨ ਸਾਹ ਕੋ ਕੁਮਾਰ ਹੈ ॥੧੬੮॥

Neither thief nor saint nor money-lender nor his son He is

ਨ ਨੇਹ ਹੈ ਨ ਗੇਹ ਹੈ ; ਨ ਦੇਹ ਕੋ ਬਨਾਉ ਹੈ ॥

Thou has no attachment nor house nor limitations of body;

ਨ ਛਲ ਹੈ ਨ ਛਿਦ੍ਰ ਹੈ ; ਨ ਛਲ ਕੋ ਮਿਲਾਉ ਹੈ ॥

Neither complex, nor wicked nor amalgamation of both;

ਨ ਜੰਤ੍ਰ ਹੈ ਨ ਮੰਤ੍ਰ ਹੈ ; ਨ ਤੰਤ੍ਰ ਕੋ ਸਰੂਪ ਹੈ ॥

Magic or incantation He is not, nor the form of magic;

ਨ ਰਾਗ ਹੈ ਨ ਰੰਗ ਹੈ ; ਨ ਰੇਖ ਹੈ ਨ ਰੂਪ ਹੈ ॥੧੬੯॥

Desireless, colourless, mienless and formless He is

ਨ ਜੰਤ੍ਰੁ ਹੈ ਨ ਮੰਤ੍ਰੁ ਹੈ ; ਨ ਤੰਤ੍ਰੁ ਕੋ ਬਨਾਉ ਹੈ ॥

Controlled He cannot be with incantation or magic, nor is He influenced by them;

ਨ ਛਲ ਹੈ ਨ ਛਿਦ੍ਰੁ ਹੈ ; ਨ ਛਾਇਆ ਕੋ ਮਿਲਾਉ ਹੈ ॥

Without complexity, slur He is, nor invested with ignorance;

ਨ ਰਾਗ ਹੈ ਨ ਰੰਗ ਹੈ ; ਨ ਰੂਪ ਹੈ ਨ ਰੇਖ ਹੈ ॥

unattached, colourless, formless, mienless He is;

ਨ ਕਰਮ ਹੈ ਨ ਧਰਮ ਹੈ ; ਅਜਨਮ ਹੈ ਅਭੇਖ ਹੈ ॥੧੭੦॥

Beyond action and dharma, He is unborn and sans garb

ਨ ਤਾਤ ਹੈ ਨ ਮਾਤ ਹੈ ; ਅਖਯਾਲ ਅਖੰਡ ਰੂਪ ਹੈ ॥ (ਅਖਿਆਲ ਬੋਲੋ)

He has no father or mother, His form being indivisible and beyond thought;

ਅਛੇਦ ਹੈ ਅਭੇਦ ਹੈ ; ਨ ਰੰਕ ਹੈ ਨ ਭੂਪ ਹੈ ॥

Invincible, unknown He is neither a prince nor pauper;

ਪਰੈ ਹੈ ਪਵਿਤ੍ਰੁ ਹੈ ; ਪੁਨੀਤ ਹੈ ਪੁਰਾਨ ਹੈ ॥

Transcendent, pure, pious and ancient He is;

ਅਗੰਜ ਹੈ ਅਭੰਜ ਹੈ ; ਕਰੀਮ ਹੈ ਕੁਰਾਨ ਹੈ ॥੧੭੧॥

Destroyer of the wicked, indivisible, compassionate ruler He is

ਅਕਾਲ ਹੈ ਅਪਾਲ ਹੈ ; ਖਿਆਲ ਹੈ ਅਖੰਡ ਹੈ ॥

Timeless, self-existent, heavenly, indivisible the Almighty He is;

ਨ ਰੋਗ ਹੈ ਨ ਸੋਗ ਹੈ ; ਨ ਭੇਦ ਹੈ ਨ ਭੰਡ ਹੈ ॥

Sans disease, enjoyment denunciation and full of mystery;

ਨ ਅੰਗ ਹੈ ਨ ਰੰਗ ਹੈ ; ਨ ਸੰਗ ਹੈ ਨ ਸਾਥ ਹੈ ॥

Bodiless, colourless, without a companion He is;

ਪ੍ਰਿਯਾ ਹੈ ਪਵਿਤ੍ਰੁ ਹੈ ; ਪੁਨੀਤ ਹੈ ਪ੍ਰਮਾਥ ਹੈ ॥੧੭੨॥

Epitome of love, purity and piety, sovereign Almighty He is

ਨ ਸੀਤ ਹੈ ਨ ਸੋਚ ਹੈ ; ਨ ਘ੍ਰਮ ਹੈ ਨ ਘਾਮ ਹੈ ॥

Unaffected by cold or heat or sorrow art Thou;

ਨ ਲੋਭ ਹੈ ਨ ਮੋਹ ਹੈ ; ਨ ਕ੍ਰੋਧ ਹੈ ਨ ਕਾਮ ਹੈ ॥

Untouched by avarice, attachment, anger and lust;

ਨ ਦੇਵ ਹੈ ਨ ਦੈਤ ਹੈ ; ਨ ਨਰ ਕੋ ਸਰੂਪ ਹੈ ॥

Neither god nor demon nor male form art Thou;

ਨ ਛਲ ਹੈ ਨ ਛਿਦ੍ਰ ਹੈ ; ਨ ਛਿਦ੍ਰ ਕੀ ਬਿਭੂਤ ਹੈ ॥੧੭੩॥

Hast Thee not treachery, flaw nor constituents of flaw

ਨ ਕਾਮ ਹੈ ਨ ਕ੍ਰੋਧ ਹੈ ; ਨ ਲੋਭ ਹੈ ਨ ਮੋਹ ਹੈ ॥

Lust, anger, avarice, attachment hast Thee none;

ਨ ਦ੍ਰੋਖ ਹੈ ਨ ਭੇਖ ਹੈ ; ਨ ਦੁਈ ਹੈ ਨ ਦ੍ਰੋਹ ਹੈ ॥

Nor discrimination, specific garb, otherness nor treachery;

ਨ ਕਾਲ ਹੈ ਨ ਬਾਲ ਹੈ ; ਸਦੀਵ ਦਿਆਲ ਰੂਪ ਹੈ ॥

Untouched by death, nor child-form ever compassionate art Thou;

ਅਗੰਜ ਹੈ ਅਭੰਜ ਹੈ ; ਅਭਰਮ ਹੈ ਅਭੂਤ ਹੈ ॥੧੭੪॥

Invincible, unconquerable, not subject to delusion or matter

ਅਛੇਦ ਛੇਦ ਹੈ ਸਦਾ ; ਅਗੰਜ ਗੰਜ ਗੰਜ ਹੈ ॥

Destroyer of indestructible, conqueror of the unconquered;

ਅਭੂਤ ਭੇਖ ਹੈ ਬਲੀ ; ਅਰੂਪ ਰਾਗ ਰੰਗ ਹੈ ॥

Warrior with no specific garb, not made of elements, of unique form;

ਨ ਦ੍ਰੋਖ ਹੈ ਨ ਭੇਖ ਹੈ ; ਨ ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਕਰਮ ਹੈ ॥

No otherness, garb, lust, wrath hast He;

ਨ ਜਾਤ ਹੈ ਨ ਪਾਤ ਹੈ ; ਨ ਚਿਤ੍ਰ ਚਿਹਨ ਬਰਨ ਹੈ ॥੧੭੫॥

No caste or family, no mien or varna hast He

ਬਿਅੰਤ ਹੈ ਅਨੰਤ ਹੈ ; ਅਨੰਤ ਤੇਜ ਜਾਨੀਐ ॥

He is known as infinite, endless and unfathomable grandeur.

ਅਭੂਮ ਅਭਿੱਜ ਹੈ ਸਦਾ ; ਅਛਿੱਜ ਤੇਜ ਮਾਨੀਐ ॥

He belongs to no place, is unattached and indestructible light.

ਨ ਆਧ ਹੈ ਨ ਬਿਆਧ ਹੈ ; ਅਗਾਧ ਰੂਪ ਲੇਖੀਐ ॥

He has no flaw or defect and is unfathomable form.

ਅਦੋਖ ਹੈ ਅਦਾਗ ਹੈ ; ਅਛੈ ਪ੍ਰਤਾਪ ਪੇਖੀਐ ॥੧੭੬॥

His glory is seen as flawless, slurless and imperishable

ਨ ਕਰਮ ਹੈ ਨ ਭਰਮ ਹੈ ; ਨ ਧਰਮ ਕੋ ਪ੍ਰਭਾਉ ਹੈ ॥

Uninfluenced by any action, delusion or sect;

ਨ ਜੰਤ੍ਰ ਹੈ ਨ ਤੰਤ੍ਰ ਹੈ ; ਨ ਮੰਤ੍ਰ ਕੋ ਰਲਾਉ ਹੈ ॥

Not coalesced in incantation, magic or tantra;

ਨ ਛਲ ਹੈ ਨ ਛਿੱਦ੍ਰ ਹੈ ; ਨ ਛਿੱਦ੍ਰ ਕੋ ਸਰੂਪ ਹੈ ॥

Neither deceit nor demerit nor the latter's embodiment is He;

ਅਭੰਗ ਹੈ ਅਨੰਗ ਹੈ ; ਅਗੰਜ ਸੀ ਬਿਭੂਤ ਹੈ ॥੧੭੭॥

Indestructible, bodiless and eternal is He

ਨ ਕਾਮ ਹੈ ਨ ਕ੍ਰੋਧ ਹੈ ; ਨ ਲੋਭ ਮੋਹ ਕਾਰ ਹੈ ॥

He has neither lust nor anger nor avasice nor attachment.

ਨ ਆਧ ਹੈ ਨ ਗਾਧ ਹੈ ; ਨ ਬਿਆਧ ਕੋ ਬਿਚਾਰ ਹੈ ॥

He is flawlwss, desireless and unfathomable.

ਨ ਰੰਗ ਰਾਗ ਰੂਪ ਹੈ ; ਨ ਰੂਪ ਰੇਖ ਰਾਗ ਹੈ ॥

He has no colour, form or mien.

ਨ ਹਾਉ ਹੈ ਨ ਭਾਉ ਹੈ ; ਨ ਦਾਉ ਕੋ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ ॥੧੭੮॥

He is without ego and fear and is no manipulator

ਗਜਾਧਪੀ ਨਰਾਧਪੀ ; ਕਰੰਤ ਸੇਵ ਹੈ ਸਦਾ ॥

Indra and Kuber ever serve Thee;

ਸਿਤਸੁਤੀ ਤਪਸਪਤੀ ; ਬਨਸਪਤੀ ਜਪਸ ਸਦਾ ॥ (ਤਪੱਸਪਤੀ ਬੋਲੇ)

Moon, sun and vegetation ever remember Thee;

ਅਗਸਤ ਆਦਿ ਜੇ ਬਡੇ ; ਤਪਸਤਪੀ ਬਿਸੇਖੀਐ ॥

Rishis like August, gods like Varun as are known-

ਬਿਅੰਤ ਬਿਅੰਤ ਬਿਅੰਤ ਕੋ ; ਕਰੰਤ ਪਾਠ ਪੇਖੀਐ ॥੧੭੯॥

infinite, infinite, infinite recite every they

ਅਗਾਧ ਆਦ ਦੇਵਕੀ ; ਅਨਾਦ ਬਾਤ ਮਾਨੀਐ ॥

One characteristic of beginningless Almighty is -That He is Primal Being and indestructible;

ਨ ਜਾਤ ਪਾਤ ਮੰਤ੍ਰ ਮਿਤ੍ਰ ; ਸਤ੍ਰ ਨੇਹ ਜਾਨੀਐ ॥

Caste, family, friend, foe, attachment knows He not;

ਸਦੀਵ ਸਰਬ ਲੋਕ ਕੇ ; ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਖਿਆਲ ਮੈ ਰਹੈ ॥

All humans ever contemplate on Compassionate One;

ਤੁਰੰਤ ਦ੍ਰੋਹ ਦੇਹ ਕੇ ; ਅਨੰਤ ਭਾਂਤ ਸੋ ਦਹੈ ॥੧੮੦॥

Burn they thus variously sins of their body

ਤ੍ਵਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

Your Grace

ਰੂਆਮਲ ਛੰਦ ॥

Ruamal Chhand

ਰੂਪ ਰਾਗ ਨ ਰੇਖ ਰੰਗ ਨ ; ਜਨਮ ਮਰਨ ਬਿਹੀਨ ॥

Sans attachment, mien, colour and birth is Almighty;

ਆਦਨਾਥ ਅਗਾਧ ਪੁਰਖ ; ਸੁ ਧਰਮ ਕਰਮ ਪ੍ਰਬੀਨ ॥

Primal Almighty, unfathomable, efficient in dharma and karma is He;

ਜੰਤ੍ਰ ਮੰਤ੍ਰ ਨ ਤੰਤ੍ਰ ਜਾ ਕੋ ; ਆਦਿ ਪੁਰਖ ਅਪਾਰ ॥

Unaffected by magical formulae and incantation is the Primal Being;

ਹਸਤ ਕੀਟ ਬਿਖੈ ਬਸੈ ; ਸਬ ਠਉਰ ਮੈ ਨਿਰਧਾਰ ॥੧੮੧॥

Pervades in elephant and ant, dwells He in all places

ਜਾਤ ਪਾਤ ਨ ਤਾਤ ਜਾ ਕੋ ; ਮੰਤ੍ਰ ਮਾਤ ਨ ਮਿਤ੍ਰ ॥

Caste, family, mother, kin, minister, friend - Almighty has none;

ਸਰਬ ਠਉਰ ਬਿਖੈ ਰਮਿਓ ; ਜਿਹ ਚਕ੍ਰ ਚਿਹਨ ਨ ਚਿਤ੍ਰ ॥

Pervades He at all places, though sans sign or picture;

ਆਦਿ ਦੇਵ ਉਦਾਰ ਮੂਰਤਿ ; ਅਗਾਧ ਨਾਥ ਅਨੰਤ ॥

Primal Being is compassion-incarnate, unfathomable and infinite master;

ਆਦਿ ਅੰਤਿ ਨ ਜਾਨੀਐ ; ਅਬਿਖਾਦ ਦੇਵ ਦੁਰੰਤ ॥੧੮੨॥

Beginning and end of Almighty is known not, beyond all polemic is He

ਦੇਵ ਭੇਵ ਨ ਜਾਨਹੀ ; ਜਿਸ ਮਰਮ ਬੇਦ ਕਤੇਬ ॥

His secret know not gods, fathom Him not the Vedas;

ਸਨਕ ਅਉ ਸਨਕੇਸ ਨੰਦਨ ; ਪਾਵਹੀ ਨ ਹਸੇਬ ॥

Sons of Shaunak rishi and Brahma god fail to make assessment of Him;

ਜੱਛ ਕਿੰਨਰ ਮੱਛ ਮਾਨਸ ; ਮੁਰਗ ਉਰਗ ਅਪਾਰ ॥

Jachchh, Kinnar, Machchh, humans and snakes,

ਨੇਤ ਨੇਤ ਪੁਕਾਰਹੀ ; ਸਿਵ ਸਕ੍ਰ ਔ ਮੁਖਚਾਰ ॥੧੮੩॥

so also Shiva, Indra and Brahma, all these call Him infinite

ਸਰਬ ਸਪਤ ਪਤਾਰ ਕੇ ਤਰ ; ਜਾਪਹੀ ਜਿਹ ਜਾਪ ॥

Whom all those dwelling beneath seventh nether-land ever remember;

ਆਦਿ ਦੇਵ ਅਗਾਧਿ ਤੇਜ ; ਅਨਾਦ ਮੂਰਤਿ ਅਤਾਪ ॥

Primal Being, Unfathomable Light, Beginningless Form, free from sorrow is He;

ਜੰਤ੍ਰ ਮੰਤ੍ਰ ਨ ਆਵਈ ਕਰਿ ; ਤੰਤ੍ਰ ਮੰਤ੍ਰਨ ਕੀਨ ॥

Magical formulae fail to realize Him;

ਸਰਬ ਠਉਰ ਰਹਿਓ ਬਿਰਾਜ ; ਧਿਰਾਜ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੀਨ ॥੧੮੪॥

Pervades He everywhere - King of kings, Perfectly Proficient

ਜੱਛ ਗੰਧੂਬ ਦੇਵ ਦਾਨੋ ; ਨ ਬ੍ਰਹਮ ਛਤ੍ਰੀਅਨ ਮਾਹਿ ॥

Dwells He not among Jachchh, Gandharva, gods and demons;

ਬੈਸਨੰ ਕੇ ਬਿਖੈ ਬਿਰਾਜੈ ; ਸੂਦ੍ਰ ਭੀ ਵਹ ਨਾਹਿ ॥

Present He is not among the vaisayas and the sudras;

ਗੂੜ ਗਉਡ ਨ ਭੀਲ ਭੀਕਰ ; ਬ੍ਰਹਮ ਸੇਖ ਸਰੂਪ ॥

In scholarly Gaud, terrible Bhil, Brahmin and Shaikh found He is not;

ਰਾਤ ਦਿਵਸ ਨ ਮੱਧ ਉਰਧ ; ਨ ਭੂਮ ਅਕਾਸ ਅਨੂਪ ॥੧੮੫॥

Present He is not in day or night, Beauteous One is not in sky, earth or nether land

ਜਾਤ ਜਨਮ ਨ , ਕਾਲ ਕਰਮ ਨ ; ਧਰਮ ਕਰਮ ਬਿਹੀਨ ॥

Beyond caste, birth and kal is He, nor bound in karma or dharma;

ਤੀਰਥ ਜਾਤ੍ਰ ਨ ਦੇਵ ਪੂਜਾ ; ਗੌਰ ਕੇ ਨ ਅਧੀਨ ॥

Pilgrimage, worship of idols or tombs help not realize Him;

ਸਰਬ ਸਪਤ ਪਤਾਰ ਕੇ ਤਰ ; ਜਾਨੀਐ ਜਿਹ ਜੋਤ ॥

Light of the Almighty is acknowledged pervading beneath seven nether lands;

ਸੇਸ ਨਾਮ ਸਹੰਸਫਨ ; ਨਹਿ ਨੇਤ ਪੂਰਨ ਹੋਤ ॥੧੮੬॥

Sheshnag with hundreds of hoods call Him infinite, unable to eulogize Him fully

ਸੋਧ ਸੋਧ ਹਟੇ ਸਭੈ ਸੁਰ ; ਬਿਰੋਧ ਦਾਨਵ ਸਰਬ ॥

All gods feel tired in efforts to find Him—the demons in their opposition to Him;

ਗਾਇ ਗਾਇ ਹਟੇ ਗੰਧੂਬ ; ਗਵਾਇ ਕਿੰਨਰ ਗਰਬ ॥

Many Gandharvas got tired singing His eulogies—Kinnars playing instruments;

ਪੜਤ ਪੜਤ ਥਕੇ ਮਹਾ ਕਬ ; ਗੜਤ ਗੜਤ ਅਨੰਤ ॥

Many scholars got tired reading scriptures—poets writing poems in honour of Him;

ਹਾਰ ਹਾਰ ਕਹਿਓ ਸਭੂ ਮਿਲ ; ਨਾਮ ਨਾਮ ਦੁਰੰਤ ॥੧੮੭॥

All felt defeated and declared—unfathomable are His Names

ਬੇਦ ਭੇਦ ਨ ਪਾਇਓ ; ਲਖਿਓਨ ਸੇਬ ਕਤੇਬ ॥

The Hindu and Muslim scriptures failed to fathom the worshippingable Almighty;

ਦੇਵ ਦਾਨੋ ਮੂੜ ਮਾਨੋ ; ਜਛ ਨ ਜਾਨੈ ਜੇਬ ॥

Gods, demons and Jachchh failed to fathom Him and look wide-eyed;

ਭੂਤ ਭੱਬ ਭਵਾਨ ਭੂਪਤ ; ਆਦ ਨਾਥ ਅਨਾਥ ॥

Master of Past, Present and Future, the Primal Almighty is Protector of the hapless;

ਅਗਨ ਬਾਇ ਜਲੇ ਥਲੇ ਮਹਿ ; ਸਰਬ ਠਉਰ ਨਿਵਾਸ ॥੧੮੮॥

All-pervasive the Almighty is—on earth, in air, water and fire

ਦੇਹ ਗੇਹ ਨ ਨੇਹ ਸਨੇਹ ; ਅਬੇਹ ਨਾਥ ਅਜੀਤ ॥

Unattached to body and home, Invincible and Unconquerable is He;

ਸਰਬ ਗੰਜਨ ਸਰਬ ਭੰਜਨ ; ਸਰਬ ਤੇ ਅਨਭੀਤ ॥

Destroyer of all, Subduer of all—Fearful of none is He;

ਸਰਬ ਕਰਤਾ ਸਰਬ ਹਰਤਾ ; ਸਰਬ ਦਯਾਲ ਅਦੁਖ ॥

Creator and destroyer of all, Universally Compassionate and Unbiased;

ਚਕ੍ਰ ਚਿਹਨ ਨ ਬਰਨ ਜਾ ਕੋ ; ਜਾਤ ਪਾਤ ਨ ਭੇਖ ॥੧੮੯॥

Devoid of mien and varna, no caste or vesture He owns

ਰੂਪ ਰੇਖ ਨ ਰੰਗ ਜਾ ਕੋ ; ਰਾਗ ਰੂਪ ਨ ਰੰਗ ॥

Almighty sans form, mien and attachment—Perfect,

ਸਰਬ ਲਾਇਕ ਸੂਬ ਘਾਇਕ ; ਸੂਬ ਤੇ ਅਨਭੰਗ ॥

Destroyer of all, Immaculate is He;

ਸੂਬ ਦਾਤਾ ਸੂਬ ਗਿਆਤਾ ; ਸੂਬ ਕੋ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲ ॥

Giver of varied gifts, all-knowing, Nourisher-Friend of the friendless,

ਦੀਨ ਬੰਧੁ ਦਯਾਲ ਸੁਆਮੀ ; ਆਦਿ ਦੇਵ ਅਪਾਲ ॥੧੯੦॥

Compassionate, Primal Being, Self-existent is He

ਦੀਨ ਬੰਧੁ ਪ੍ਰਬੀਨ ਸ੍ਰੀ ਪਤਿ ; ਸਰਬ ਕੋ ਕਰਤਾਰ ॥

Friend of the friendless, Creator of all—Sans varna,

ਬਰਨ ਚਿਹਨ ਨ ਚਕ੍ਰ ਜਾਕੋ ; ਚਕ੍ਰ ਚਿਹਨ ਅਕਾਰ ॥

mien, appearance and form is He;

ਜਾਤਿ ਪਾਤਿ ਨ ਗੋਤ੍ਰ ਗਾਥਾ ; ਰੂਪ ਰੇਖ ਨ ਬਰਨ ॥

Caste, sub-caste, ancestry, form,

ਸੂਬ ਦਾਤਾ ਸੂਬ ਗਯਾਤਾ ; ਸੂਬ ਭੂਅ ਕੋ ਭਰਨ ॥੧੯੧॥

mien-Giver to all, Knower of all, Nourisher of all beings is He

ਦੁਸਟ ਗੰਜਨ ਸੱਤ੍ਰ ਭੰਜਨ ; ਪਰਮ ਪੁਰਖ ਪ੍ਰਮਾਥ ॥

Destroyer of the wicked, Subduer of enemies, Perfect Being is He;

ਦੁਸਟ ਹਰਤਾ ਸ੍ਰਿਸਟ ਕਰਤਾ ; ਜਗਤ ਮੈਂ ਜਿਹ ਗਾਥ ॥

Victor over the wicked, Creator of the world-known as such throughout the world;

ਭੂਤ ਭੱਬ ਭਵਿੱਖ ਭਵਾਨ ; ਪ੍ਰਮਾਨ ਦੇਵ ਅਗੰਜ ॥

Unconquerable and Beauteous-He remains changeless through three times;

ਆਦਿ ਅੰਤ ਅਨਾਦਿ ਸ੍ਰੀਪਤਿ ; ਪਰਮ ਪੁਰਖ ਅਭੰਜ ॥੧੯੨॥

Beginningless and Endless is the Almighty-Perfect Being and Imperishable

ਧਰਮ ਕੇ ਅਨ ਕਰਮ ਜੇਤਕ ; ਕੀਨ ਤਉਨ ਪਸਾਰ ॥

Dharma and allied corollaries-all are creations of God;

ਦੇਵ ਅਦੇਵ ਗੰਧਰਬ ਕਿੰਨਰ ; ਮੱਛ ਕੱਛ ਅਪਾਰ ॥

All gods, demons, Gandharva, Kinnar, Machchh, Kachchh-infinite is His creation;

ਭੂਮ ਅਕਾਸ ਜਲੇ ਥਲੇ ਮਹਿ ; ਮਾਨੀਐ ਜਿਹ ਨਾਮ ॥

On the earth and sky, in the water and on land, is acknowledged His Name;

ਦੁਸਟ ਹਰਤਾ ਪੁਸਟ ਕਰਤਾ ; ਸ੍ਰਿਸਟ ਹਰਤਾ ਕਾਮ ॥੧੯੩॥

Destroyer of the wicked, Protector of the saintly-annihilation of the world is His job

ਦੁਸਟ ਹਰਨਾ ਸ੍ਰਿਸਟ ਕਰਨਾ ; ਦਯਾਲ ਲਾਲ ਗੋਬਿੰਦ ॥

Killer of the wicked, Creator of the world, Beloved, Compassionate, Nourisher;

ਮਿਤ੍ਰ ਪਾਲਕ ਸੱਤ੍ਰ ਘਾਲਕ ; ਦੀਨ ਦਯਾਲ ਮੁਕੰਦ ॥

Patron of friends, Destroyer of foes, Compassionate to the hapless, and Liberator;

ਅਘੋ ਡੰਡਣ ਦੁਸਟ ਖੰਡਣ ; ਕਾਲ ਹੂੰ ਕੇ ਕਾਲ ॥

Punisher of the sinful, Destroyer of the wicked, Kal of the kal itself;

ਦੁਸਟ ਹਰਣੰ ਪੁਸਟ ਕਰਣੰ ; ਸਰਬ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲ ॥੧੯੪॥

Annihilator of the evil, Protector of the good, Nourisher of all

ਸਰਬ ਕਰਤਾ ਸ੍ਰਬ ਹਰਤਾ ; ਸ੍ਰਬ ਕੇ ਅਨਕਾਮ ॥

Creator of all, Destroyer of all, fulfils He the desires of all;

ਸ੍ਰਬ ਖੰਡਣ ਸ੍ਰਬ ਦੰਡਣ ; ਸ੍ਰਬ ਕੇ ਨਿਜਭਾਮ ॥

Destroyer of all, Punisher of the wicked, dwelling-place He is of all;

ਸ੍ਰਬ ਭੁਗਤਾ ਸ੍ਰਬ ਜੁਗਤਾ ; ਸਰਬ ਕਰਮ ਪ੍ਰਬੀਨ ॥

Enjoyer of all, united with all, Proficient He is in deeds all;

ਸ੍ਰਬ ਖੰਡਣ ਸ੍ਰਬ ਦੰਡਣ ; ਸਰਬ ਕਰਮ ਅਧੀਨ ॥੧੯੫॥

Destroyer of all, Punisher of the wicked, all the deeds under His hukam fall

ਸ੍ਰਬ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤਨ ਸ੍ਰਬ ਸਾਸਤ੍ਰਨ ; ਸਰਬ ਬੇਦ ਬਿਚਾਰ ॥

Essence He is of all scriptures—smritis, sastras and Vedas;

ਦੁਸਟ ਹਰਤਾ ਬਿਸ੍ਵ ਭਰਤਾ ; ਆਦਿ ਰੂਪ ਅਪਾਰ ॥

Destroyer of the wicked, Nourisher of world, Primal Being is infinite;

ਦੁਸਟ ਦੰਡਣ ਪੁਸਟ ਖੰਡਣ ; ਆਦਿ ਦੇਵ ਅਖੰਡ ॥

Punisher of the wicked, Subduer of the mighty, Primal Almighty is indivisible;

ਭੂਮ ਅਕਾਸ ਜਲੇ ਥਲੇ ਮਹਿ ; ਜਪਤ ਜਾਪ ਅਮੰਡ ॥੧੯੬॥

Beings on earth, sky, water and land, who remember Him remain stable

ਸ੍ਰਿਸਟਚਾਰ ਬਿਚਾਰ ਜੇਤੇ ; ਜਾਨੀਐ ਸਬ ਚਾਰ ॥

Knower He is of all good deeds and thoughts;

ਆਦਿ ਦੇਵ ਅਪਾਰ ਸ੍ਰੀ ਪਤਿ ; ਦੁਸਟ ਪੁਸਟ ਪ੍ਰਹਾਰ ॥

Primal, Infinite Almighty, Destroyer of wicked and mighty;

ਅੰਨ ਦਾਤਾ ਗਯਾਨ ਗਿਆਤਾ ; ਸ੍ਰਬ ਮਾਨ ਮਹਿੰਦ੍ਰ ॥

Provider of food and knowledge, respected by great kings;

ਬੇਦ ਬਿਆਸ ਕਰੇ ਕਈ ਦਿਨ ; ਕੋਇ ਇੰਦ੍ਰ ਉਪਇੰਦ੍ਰ ॥੧੯੭॥

Many like Ved Vyas, Indra and his incarnations He has created

ਜਨਮ ਜਾਤਾ ਕਰਮ ਗਯਾਤਾ ; ਧਰਮ ਚਾਰ ਬਿਚਾਰ ॥

Astrologers, ritualists and dharma fail to fathom Him;

ਬੇਦ ਭੇਵ ਨ ਪਾਵਈ ; ਸਿਵ ਰੁਦ੍ਰ ਅਉ ਮੁਖਚਾਰ ॥

Vedas, Shiva and four-headed Brahma fail to reach Him;

ਕੋਟ ਇੰਦ੍ਰ ਉਪਇੰਦ੍ਰ ਬਿਆਸ ; ਸਨਕ ਸਨਤ ਕੁਮਾਰ ॥

Millions of Indras and his descendents, Vyas, Sanak and Sanad Kumar–

ਗਾਇ ਗਾਇ ਥਕੇ ਸਬੈ ਗੁਨ ; ਚਕ੍ਰ ਭੇ ਮੁਖਚਾਰ ॥੧੯੮॥

all got tired singing His eulogies; Brahma is wonder-struck at His Nature

ਆਦਿ ਅੰਤਿ ਨ ਮਧ ਜਾ ਕੋ ; ਭੂਤ ਭਵ ਭਵਾਨ ॥

Beginning, middle or end, present, past or future–belongs He to none;

ਸਤ ਦੁਆਪਰ ਤ੍ਰਿਤੀਆ ਕਲਿਜੁਗ ; ਚਤ੍ਰ ਕਾਲ ਪ੍ਰਧਾਨ ॥

Satiyuga, Duapar, Treta, Kaliyuga all four aeons–greatest He is in all;

ਧਿਆਇ ਧਿਆਇ ਥਕੇ ਮਹਾਮੁਨ ; ਗਾਇ ਗੰਧ੍ਰਬ ਅਪਾਰ ॥

Saints got tired reciting His Name, Gandharva singing His infinite glory;

ਹਾਰ ਹਾਰ ਥਕੇ ਸਭੈ ; ਨਹੀ ਪਾਈਐ ਤਿਹ ਪਾਰ ॥੧੯੯॥

All get wearied down but failed to fathom Him

ਨਾਰਦ ਆਦਕ ਬੇਦ ਬਿਆਸਕ ; ਮੁਨਿ ਮਹਾਨ ਅਨੰਤ ॥

Innumerable great saints like Narad and Vyas–

ਧਿਆਇ ਧਿਆਇ ਥਕੇ ਸਭੈ ; ਕਰਿ ਕੋਟ ਕਸਟ ਦੁਰੰਤ ॥

Remembering Him and suffering austerities, they all get fed up;

ਗਾਇ ਗਾਇ ਥਕੇ ਗੰਧ੍ਰਬ ; ਨਾਚ ਅਪਛ੍ਰੁ ਅਪਾਰ ॥

Gandharva got tired singing [His eulogies] and fairies dancing [to please Him];

ਸੋਧ ਸੋਧ ਥਕੇ ਮਹਾ ਸੁਰ ; ਪਾਇਓ ਨਹਿ ਪਾਰ ॥੨੦੦॥

Even great gods got tired searching for Him but could not fathom Him

ਤ੍ਵਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

Your Grace

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਏਕ ਸਮੈ ਸ੍ਰੀ ਆਤਮਾ ; ਉਚਰਿਓ ਮਤ ਸਿਉ ਬੈਨ ॥

Once the soul put this question to mind :

ਸਭ ਪ੍ਰਤਾਪ ਜਗਦੀਸ ਕੋ ; ਕਹੋ ਸਕਲ ਬਿਧ ਤੈਨ ॥੨੦੧॥

Tell me the glory of One, Almighty of the world. Tell me His grandeur as best you can

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਕੋ ਆਤਮਾ ਸਰੂਪ ਹੈ ; ਕਹਾ ਸ੍ਰਿਸਟ ਕੋ ਬਿਚਾਰ ॥

What is the form of soul ? What is the essence of world ?

ਕਉਨ ਧਰਮ ਕੋ ਕਰਮ ਹੈ ; ਕਹੋ ਸਕਲ ਬਿਸਥਾਰ ॥੨੦੨॥

What is the karam of dharma ? Tell me in detail

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਕਹਾ ਜੀਤਬ ਕਹ ਮਰਨ ਹੈ ; ਕਵਨ ਸੁਰਗ ਕਹ ਨਰਕ ॥

What is life, what death, what hell and heaven ?

ਕੋ ਸੁਘੜਾ ਕੋ ਮੂੜਤਾ ; ਕਹਾ ਤਰਕ ਅਵਤਰਕ ॥੨੦੩॥

Who is wise, who fool, who rational and irrational ?

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਕੋ ਨਿੰਦਾ ਜਸ ਹੈ ਕਵਨ ; ਕਵਨ ਪਾਪ ਕਹ ਧਰਮ ॥

What is slander, what praise, what noble and ignoble ?

ਕਵਨ ਜੋਗ ਕੋ ਭੋਗ ਹੈ ; ਕਵਨ ਕਰਮ ਅਪਕਰਮ ॥੨੦੪॥

What yoga, what worldly, what action and inaction ?

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਕਹੋ ਸੁ ਸਮ ਕਾ ਕੋ ਕਹੈ ; ਦਮ ਕੋ ਕਹਾ ਕਹੰਤ ॥

What is said to be endeavour (to control mind) ? What stamene (for self-control);

ਕੋ ਸੂਰਾ ਦਾਤਾ ਕਵਨ ; ਕਹੋ ਤੰਤ ਕੋ ਮੰਤ ॥੨੦੫॥

who is warrior, Who giver and what magical formulae

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਕਹਾ ਰੰਕ ਰਾਜਾ ਕਵਨ ; ਹਰਖ ਸੋਗ ਹੈ ਕਵਨ ॥

Who is prince, who pauper and what sorrow and joy ?

ਕੋ ਰੋਗੀ ਰਾਗੀ ਕਵਨ ; ਕਹੋ ਤੰਤ ਮੁਹਿ ਤਵਨ ॥ ੨੦੬॥

Who is ill and who enjoyer—tell me essence of these

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਕਵਨ ਰਿਸਟ ਕੋ ਪੁਸਟ ਹੈ ; ਕਹਾ ਸ੍ਰਿਸਟ ਕੋ ਬਿਚਾਰ ॥

Who is rich, who healthy and what the essence of world ?

ਕਵਨ ਸ੍ਰਿਸਟ ਕੋ ਭ੍ਰਿਸਟ ਹੈ ; ਕਹੋ ਸਕਲ ਬਿਸਥਾਰ ॥ ੨੦੭॥

Who is supreme and who mean—tell me the detail

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਕਹਾ ਕਰਮ ਕੋ ਕਰਮ ਹੈ ; ਕਹਾ ਭਰਮ ਕੋ ਨਾਸ ॥

What is deed, what misdeed and what end of duality ?

ਕਹਾ ਚਿਤਨ ਕੀ ਚੇਸਟਾ ; ਕਹਾ ਅਚੇਤ ਪ੍ਰਕਾਸ ॥੨੦੮॥

Where is desire for consciousness and where light of unconsciousness

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਕਹਾ ਨੇਮ ਸੰਜਮ ਕਹਾ ; ਕਹਾ ਗਿਆਨ ਅਗਿਆਨ ॥

What is precept, what equanimity and where knowledge and ignorance?

ਕੋ ਰੋਗੀ ਸੋਗੀ ਕਵਨ ; ਕਹਾ ਧਰਮ ਕੀ ਹਾਨ ॥ ੨੦੯॥

Who is ill, who sorrowful and where dharma is harmed

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਕੋ ਸੂਰਾ ਸੁੰਦਰ ਕਵਨ ; ਕਹਾ ਜੋਗ ਕੋ ਸਾਰ ॥

Who is warrior, who beautiful and what the essence of yoga?

ਕੋ ਦਾਤਾ ਗਿਆਨੀ ਕਵਨ ; ਕਹੋ ਬਿਚਾਰ ਅਬਿਚਾਰ ॥੨੧੦॥

Who is giver, who knowledgeable ? Answer them after due reflection

ਤ੍ਵਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

Your Grace

ਦੀਰਘ ਤ੍ਰਿਭੰਗੀ ਛੰਦ ॥

Diragh Tribhangi Chhand

ਦੁਰਜਨ ਦਲ ਦੰਡਣ , ਅਸੁਰ ਬਿਹੰਡਣ ; ਦੁਸਟ ਨਿਕੰਦਣ , ਆਦਿ ਬ੍ਰਿਤੇ ॥

To subdue hordes of the wicked and to kill demons and to destroy the ignoble is Divine tendency from beginning;

ਚਛਰਾਸੁਰ ਮਾਰਣ , ਪਤਤ ਉਧਾਰਣ ; ਨਰਕ ਨਿਵਾਰਣ , ਗੂੜ ਗਤੇ ॥

Killer of Chichchhar demon and liberator of sinners; Remover of the pangs of hell—the Divine is Unknowable Reality; His Light is beautiful, radiant, indestructible;

ਅਛੇ ਅਖੰਡੇ , ਤੇਜ ਪ੍ਰਚੰਡੇ ; ਖੰਡ ਉਦੰਡੇ , ਅਲਖ ਮਤੇ ॥

subduer of the invincible, unfathomable and full of mystery is He; Victory be to Him;

ਜੈ ਜੈ ਹੋਸੀ , ਮਹਾਸੁਰਿ ਮਰਦਨ ; ਰੰਮ ਕ ਪਰਦਨ , ਛਤ੍ਰ ਛਿਤੇ ॥੨੧੧॥

Victory to Him, the Killer of Mahikhasur demon, Wearer of beautiful hair-knot and Protector of the world

ਆਸੁਰੀ ਬਿਹੰਡਣ , ਦੁਸਟ ਨਿਕੰਦਣ ; ਪੁਸਟ ਉਦੰਡਣ , ਰੂਪ ਅਤੇ ॥

Killer of the demons, subduer of the wicked; Punisher of the mighty, the most Beauteous;

ਚੰਡਾਸੁਰ ਚੰਡਣ , ਮੁੰਡ ਬਿਹੰਡਣ ; ਧੂਮ੍ਰ ਬਿਪ੍ਰੰਸਣ , ਮਹਖ ਮਥੇ ॥

Subduer of demons Chand and Mund, Annihilator of Dhumar Lochan and Mahikhasur; Destroyer of demons, Protector from hell, Liberator of sinners, Pervasive in sky and nether land; Victory to Him, the Killer of Mahikhasur, Wearer of beautiful knot of hair on head, Primal Almighty Killer of the demons, subduer of the wicked; Punisher of the mighty, the most Beauteous; Subduer of demons

Chand and Mund, Annihilator of Dhumar Lochan and Mahikhasur;

ਦਾਨਵ ਪ੍ਰਹਾਰਨ , ਨਰਕ ਨਿਵਾਰਨ ; ਅਧਮ ਉਧਾਰਨ , ਉਰਧ ਅਧੇ ॥

Destroyer of demons, Protector from hell, Liberator of sinners, Pervasive in sky and nether land;

ਜੈ ਜੈ ਹੋਸੀ , ਮਹਾਸੁਰ ਮਰਦਨ ; ਰੰਮ ਕ ਪਰਦਨ , ਆਦਿ ਬ੍ਰਿਤੇ ॥੨੧੨॥

Victory to Him, the Killer of Mahikhasur, Wearer of beautiful knot of hair on head, Primal Almighty

ਡਾਵਰੂ ਡਵੰਕੈ , ਬਬਰ ਬਵੰਕੈ ; ਭੁਜਾ ਫਰੰਕੈ , ਤੇਜਬਰੰ ॥

Tambour-beat in Thy hands is like a lion's roar; Thy potential strength makes Thy biceps throb;

ਲੰਕੁੜੀਆ ਫਾਧੈ , ਆਯੁਧ ਬਾਧੈ ; ਸੈਨ ਬਿਮਰਦਨ , ਕਾਲ ਅਸੁਰੰ ॥

Armed Lankuda dances before Thy conveyance—a form of kal to destroy the demons;

ਅਸਟਾਇਧ ਚਮਕੈ , ਭੂਖਣ ਦਮਕੈ ; ਅਤਿ ਸਿਤ ਝਮਕੈ , ਫੁੰਕ ਫਨੰ ॥

Eight weapons shine, ornaments sparkle, white snakes round Thy neck hiss to bite the foes;

ਜੈ ਜੈ ਹੋਸੀ , ਮਹਾਸੁਰ ਮਰਦਨ ; ਰੰਮ ਕਪਰਦਨ , ਦੈਤ ਜਿਣੰ ॥੨੧੩॥

Victory be to Thee, Killer of Mahikhasur, with beautiful knot on head, killer of demons

ਚੰਡਾਸੁਰ ਚੰਡਣ , ਮੁੰਡ ਬਿਮੁੰਡਣ ; ਖੰਡ ਅਖੰਡਣ , ਖੂਨ ਖਿਤੇ ॥

Killer of demons Chand and Mund, Subduer of the invincible; Flash Thou like lightning, Subduer of the mighty;

ਦਾਮਨੀ ਦਮੰਕਣ , ਧੁਜਾ ਫਰੰਕਣ ; ਫਣੀ ਫੁਕਾਰਨ , ਜੋਧ ਜਿਤੇ ॥

Thy flags flutter and snakes hiss; Shoot Thou arrows like rainfall and kill the foes;

ਸਰ ਧਾਰ ਬਿਬਰਖਣ , ਦੁਸਟ ਪ੍ਰਕਰਖਣ ; ਪੁਸਟ ਪ੍ਰਹਰਖਣ , ਦੁਸਟ ਮਥੇ ॥

Bestoyer of joy to the good, Killer of the wicked;

ਜੈ ਜੈ ਹੋਸੀ , ਮਹਾਸੁਰ ਮਰਦਨ ; ਭੂਮ ਅਕਾਸ ਤਲ , ਉਰਧ ਅਧੇ ॥੨੧੪॥

Victory be to Thee, Killer of Mahikhasur; Perfect Thou art everywhere

ਦਾਮਨੀ ਪ੍ਰਹਾਸਨ , ਸੁ ਛਬ ਨਿਵਾਸਨ ; ਸ੍ਰਿਸਟ ਪ੍ਰਕਾਸਨ , ਗੂੜ ਗਤੇ ॥

Thy laughter is like lightning, and beauty resides in Thee; Thy Light pervades throughout, and Thy pace is fast;

ਰਕਤਾਸੁਰ ਆਚਨ , ਜੁਧ ਪ੍ਰਮਾਚਨ ; ਨਿਦ੍ਰੇ ਨਰਾਚਨ , ਧਰਮ ਬ੍ਰਿਤੇ ॥

Devourer of Raktbij demon, and enthusiast in battle; Wander Thou in fearlessness, righteous is Thy

temper;

ਸ੍ਰੇਣੰਤ ਅਚੰਤੀ , ਅਨਲ ਬਿਵੰਤੀ ; ਜੋਗ ਜਯੰਤੀ , ਖੜਗਧਰੇ ॥ (ਜਇਅੰਤੀ ਬੋਲੋ)

Drink Thou the blood of enemies, emit Thou the fire; Winner of the battles, wear Thou the sword;

ਜੈ ਜੈ ਹੋਸੀ , ਮਹਾਸੁਰ ਮਰਦਨ ; ਪਾਪ ਬਿਨਾਸਨ , ਧਰਮ ਕਰੇ ॥੨੧੫॥

Victory be to Thee, Killer of Mahikhasur, Destroyer of sin, Protector of dharma

ਅਘ ਓਘ ਨਿਵਾਰਨ , ਦੁਸਟ ਪ੍ਰਜਾਰਨ ; ਸ੍ਰਿਸਟਿ ਉਬਾਰਨ , ਸੁਧ ਮਤੇ ॥

Remover of all sins, Thou out all the wicked; Ameliorator of the world, and Giver of good counsel;

ਫਣੀਅਰ ਫੁੰਕਾਰਣ , ਬਾਘ ਬਕਾਰਣ ; ਸਸਤ੍ਰ ਪ੍ਰਹਾਰਣ , ਸਾਧ ਮਤੇ ॥

Snakes round her neck hiss as though lions were roaring; Practiser of the weapons, she has a saintly temperament;

ਸੈਹਬੀ ਸਨਾਹਨ , ਅਸਟ ਪ੍ਰਬਾਹਨ ; ਬੋਲ ਨਿਬਾਹਨ , ਤੇਜ ਅਤੁਲੰ ॥

Her eight arms carry weapons like sword and fulfils She her word and immeasurable her Light;

ਜੈ ਜੈ ਹੋਸੀ , ਮਹਾਸੁਰ ਮਰਦਨ ; ਭੂਮ ਅਕਾਸ , ਪਤਾਲ ਜਲੰ ॥੨੧੬॥

Victory be to Thee, Killer of Mahikhasur, Prevail Thou on earth, sky, water, nether land

ਚਾਚਰ ਚਮਕਾਰਨ , ਚਿਛਰ ਹਾਰਨ ; ਧੂਮ ਧੁਕਾਰਨ , ਦ੍ਰੁਪ ਮਥੇ ॥

Resplendent is Thy sword in battle, and Killer Thou art of Chichhar; Destroyer of Dhumarlochan demon Thou snap ego of egoists;

ਦਾੜਵੀ ਪ੍ਰਦੰਤੇ , ਜੋਗ ਜਯੰਤੇ ; ਮਨੁਜ ਮਥੰਤੇ , ਗੁੜ ਕਥੇ ॥

Beautiful as pomegranate seeds Thy teeth, and given to meditation; Destroyer of the wicked—Thy account is great;

ਕਰਮ ਪ੍ਰਣਾਸਨ , ਚੰਦ ਪ੍ਰਕਾਸਨ ; ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਤੇਜਨ , ਅਸਟਭੁਜੇ ॥

Annihilate Thou the evil karma, resplendent as moon Thou art; More powerful than sun is Thy Light—the eight-armed Primal Energy.

ਜੈ ਜੈ ਹੋਸੀ , ਮਹਾਸੁਰ ਮਰਦਨ ; ਭਰਮ ਬਿਨਾਸਨ , ਧਰਮ ਧੁਜੇ ॥੨੧੭॥

Victory be to Thee, the killer of Mahikhasur, Destroyer of delusions, support of dharma

ਘੁੰਘਰੂ ਘਮੰਕਣ , ਸਸਤ੍ਰ ਝਮੰਕਣ ; ਫਣੀਅਰ ਫੁੰਕਾਰਣ , ਧਰਮ ਧੁਜੇ ॥

Bow to Thee men, gods and demons, Killer of the wicked; Destroyer Thou art of the evil beings, Subduer of death itself;

ਅਸ ਟਾਟ ਪ੍ਰਹਾਸਨ , ਸ੍ਰਿਸਟਿ ਨਿਵਾਸਨ ; ਦੁਸਟ ਪ੍ਰਣਾਸਨ , ਚਕ੍ਰ ਗਤੇ ॥

Ameliorate Thou the sinners—known Thou art as Kamakhya in Assam; Save Thou from the hell, beginningless is Thy account;

ਕੇਸਰੀ ਪ੍ਰਵਾਹੇ , ਸੁੱਧ ਸਨਾਹੇ ; ਅਗਮ ਅਥਾਹੇ , ਏਕ ਬ੍ਰਿਤੇ ॥

Beautiful is Thy waist-string attracting men and gods; Ride Thou ever the lion, Thy valour is known up to the nether land;

ਜੈ ਜੈ ਹੋਸੀ , ਮਹਾਸੁਰ ਮਰਦਨ ; ਆਦ ਕੁਮਾਰ , ਅਗਾਧ ਬ੍ਰਿਤੇ ॥੨੧੮॥

Victory be to Thee, Dweller at all Places—Air, nether land, sky, fire—dwell Thou everywhere

ਸੁਰ ਨਰ ਮੁਨ ਬੰਦਨ , ਦੁਸਟ ਨਿਕੰਦਨ ; ਭ੍ਰਿਸਟ ਬਿਨਾਸਨ , ਮ੍ਰਿਤ ਮਥੇ ॥

All the dieties, men and sages bow before You, O the masher of tyrants! Destroyer of the vicious and even the ruinous of death.

ਕਾਵਰੁ ਕੁਮਾਰੇ , ਅਧਮ ਉਧਾਰੇ ; ਨਰਕ ਨਿਵਾਰੇ , ਆਦ ਕਥੇ ॥

O diety of Kamrup, Thou art liberator of the lowly, protector from death and called the Primal Entity.

ਕਿੰਕਣੀ ਪ੍ਰਸੋਹਣ , ਸੁਰ ਨਰ ਮੋਹਣ ; ਸਿੰਘਾ ਰੋਹਣ , ਬਿਤਲ ਤਲੇ ॥

Thou hast a very beautiful, ornamental string round your waist, Thous hast bewitched gods and men, Thou mountest the lion and also pervades the nether-world.

ਜੈ ਜੈ ਹੋਸੀ , ਸਭ ਠਉਰ ਨਿਵਾਸਨ ; ਬਾਇ ਪਤਾਲ , ਅਕਾਸ ਅਨਲੇ ॥੨੧੯॥

Hail, hail, O All pervading deity! Thou art there is air, nether-world, sky and fire.

ਸੰਕਟੀ ਨਿਵਾਰਨ , ਅਧਮ ਉਧਾਰਨ ; ਤੇਜ ਪ੍ਰਕਰਖਨ , ਤੁੰਦ ਤਬੇ ॥

Saviour from pain, Ameliorator of the evil, Resplendent is Thy Light, warrior-like Thy temper;

ਦੁਖ ਦੋਖ ਦਹੰਤੀ , ਜੁਆਲ ਜਯੰਤੀ ; ਆਦ ਅਨਾਦ ਅਗਾਧ ਅਛੇ ॥

Destroyer of pain and sorrow, Subduer of fire—Primal Beginningless, Unfathomable, Invincible One;

ਸੁਧਤਾ ਸਮਰਪਣ ਤਰਕਿ ਬਤਰਕਣ ; ਤਪਤ ਪ੍ਰਤਾਪਣ ਜਪਤ ਜਿਵੇ ॥

Bestower of piety, Destroyer of polemics, Giver of heat to sun, Bestower of due gifts to devotees;

ਜੈ ਜੈ ਹੋਸੀ ਸਸਤ੍ਰ ਪ੍ਰਕਰਖਣ ; ਆਦ ਅਨੀਲ ਅਗਾਧ ਅਭੇ ॥੨੨੦॥

Victory be to Thee, Practiser of weapons in battle—Primal, Beginningless, Unfathomable, Fearless Energy

ਚੰਚਲਾ ਚਖੰਗੀ ਅਲਕ ਭੁਜੰਗੀ ; ਤੁੰਦ ਤੁਰੰਗਣ ਤਿਛ ਸਰੇ ॥

Swifter than arrows and agile are Thy eyes; Flutter Thy locks like a nimble steed;

ਕਰ ਕਸਾ ਕੁਠਾਰੇ ਨਰਕ ਨਿਵਾਰੇ ; ਅਧਮ ਉਧਾਰੇ ਤੂਰ ਭੁਜੇ ॥

Axe in hand to kill [the enemies], Saviour from hell Thou art;

ਦਾਮਨੀ ਦਮੰਕੇ ਕੇਹਰ ਲੰਕੇ ; ਆਦ ਅਤੰਕੇ ਕੂਰ ਕਥੇ ॥

Resplendent like lightning, waist slim like lion's—Frighten Thou, called Frightening One, from beginning;

ਜੈ ਜੈ ਹੋਸੀ ਰਕਤਾਸੁਰ ਖੰਡਣ ; ਸੁੰਭ ਚਕ੍ਰਤ ਨਸੁੰਭ ਮਥੇ ॥੨੨੧॥

Victory be to Thee, Slayer of Rakatsur, Sawyer of Sumbh and Killer of Nisumbh

ਬਾਰਜ ਬਿਲੋਚਨ ਬ੍ਰਿਤਨ ਬਿਮੋਚਨ ; ਸੋਚ ਬਿਸੋਚਨ ਕਉਚ ਕਸੇ ॥

Lotus-eyed, Remover of sadness, Destroyer of anxiety;

ਦਾਮਨੀ ਪ੍ਰਹਾਸੇ ਸੁਕ ਸਰ ਨਾਸੇ ; ਸੁਬ੍ਰਿਤ ਸੁਬਾਸੇ ਦੁਸਟ ਗ੍ਰਸੇ ॥

Dressed in armour, lightning-like is Thy laughther, parrot-like nose, beautiful Thy vesture and conduct and killer of the wicked Thou art;

ਚੰਚਲ ਪ੍ਰਅੰਗੀ ਬੇਦ ਪ੍ਰਸੰਗੀ ; ਤੇਜ ਤੁਰੰਗੀ ਖੰਡ ਸੁਰੰ ॥

Agile Thy body as referred to in Vedas—Fast is Thy pace, killer of the demons;

ਜੈ ਜੈ ਹੋਸੀ ਮਹਖਾਸੁਰ ਮਰਦਨ ; ਆਦ ਅਨਾਦ ਅਗਾਧ ਉਰਧੰ ॥੨੨੨॥

Victory be to Thee, Killer of Mahikhasur; Primal, Beginningless, Unfathomable, embedded in hearts

ਘੰਟਕਾ ਬਿਰਾਜੈ ਰੁਣ ਝੁਣ ਬਾਜੈ ; ਭ੍ਰਮ ਭੈ ਭਾਜੈ ਸੁਨਤ ਸੁਰੰ ॥

Melodiously ring the bells on Thy waist and they destroy delusion and fear;

ਕੋਕਲ ਸੁਨ ਲਾਜੈ ਕਿਲਬਿਖ ਭਾਜੈ ; ਸੁਖ ਉਪਰਾਜੈ ਮਧ ਉਰੰ ॥

Even nightingale is ashamed [on hearing this]; The sins are washed off, joy created in heart;

ਦੁਰਜਨ ਦਲ ਦੱਜੈ ਮਨ ਤਨ ਰਿੱਝੈ ; ਸਭੈ ਨ ਭੱਜੈ ਰੋਹ ਰਣੰ ॥

Route Thou enemies who feel irritated; Run Thou not away from field once in;

ਜੈ ਜੈ ਹੋਸੀ ਮਹਖਾਸੁਰ ਮਰਦਨ ; ਚੰਡ ਚਕ੍ਰਤਨ ਆਦ ਗੁਰੰ ॥੨੨੩॥

Victory be to Thee, Killer of Mahikhasur; Slayer of Chand demon, Primal Worshippable Deity

ਚਾਚਰੀ ਪ੍ਰਜੋਧਨ ਦੁਸਟ ਬਿਰੋਧਨ ; ਰੋਸ ਅਰੋਧਨ ਕੂਰ ਬ੍ਰਿਤੇ ॥

Wearer of weapons, Killer of the wicked; In wrath halt Thou the opponent, Frightening One;

ਧੂਮ੍ਰਾਛ ਬਿਧੁੰਸਨ , ਪ੍ਰਲੈ ਪ੍ਰਜੁੰਸਨ ; ਜਗਿ ਬਿਧੁੰਸਨ , ਸੁਧ ਮਤੇ ॥

Destroyer of Dhumarlochan, cause of Doom's day; Perisher of the world, Wise counsel Thou art;

ਜਾਲਪਾ ਜਯੰਤੀ , ਸਤ੍ਰ ਮਥੰਤੀ ; ਦੁਸਟ ਪ੍ਰਦਾਹਨ , ਗਾੜ ਮਤੇ ॥

Jalapeshavari Thou art, killer of the enemies; Destroyer of the wicked, high intellect Thou art;

ਜੈ ਜੈ ਹੋਸੀ ਮਹਖਾਸੁਰ ਮਰਦਨ ; ਆਦਿ ਜੁਗਾਦਿ ਅਗਾਧ ਗਤੇ ॥੨੨੪॥

Victory be to Thee, Killer of Mahikhasur- Primal, Beginningless, Unfathomable One

ਖਤ੍ਰੀਆਣ ਖਤੰਗੀ ਅਭੈ ਅਭੰਗੀ ; ਆਦਿ ਅਨੰਗੀ ਅਗਾਧ ਗਤੇ ॥

Self-respecting like Khatri, Wearer of arrows, Fearless and Indestructible, Bodiless from beginning, Unfathomable Thou art;

ਬ੍ਰਿੜਲਾਛ ਬਿਹੰਡਣ ਚੱਛਰ ਦੰਡਣ ; ਤੇਜ ਪ੍ਰਚੰਡਣ ਆਦਿ ਬ੍ਰਿਤੇ ॥

Killer of Brirlachh demon, Punisher of Chichchhar, Resplendent Thy light—so Thou art for ever;

ਸੁਰ ਨਰ ਪ੍ਰਤਿਪਾਰਣ ਪਤਤ ਉਧਾਰਣ ; ਦੁਸਟ ਨਿਵਾਰਣ ਦੋਖ ਹਰੇ ॥

Nourisher of gods and humans, Liberator of sinners, Uplifter of the wicked, Remover of all flaws;

ਜੈ ਜੈ ਹੋਸੀ ਮਹਖਾਸੁਰ ਮਰਦਨ ; ਬਿਸੁ ਬਿਧੁੰਸਨ ਸ੍ਰਿਸਟ ਕਰੇ ॥੨੨੫॥

Victory be to Thee, Killer of Mahikhasur, Destroyer of the entire world

ਦਾਮਨੀ ਪ੍ਰਕਾਸੇ ਉਨਤਨ ਨਾਸੇ ; ਜੋਤ ਪ੍ਰਕਾਸੇ ਅਤੁਲ ਬਲੇ ॥

Lightning like Thy light, Sharp and long the nose, Graceful is Thy being, immense Thy power;

ਦਾਨਵੀ ਪ੍ਰਕਰਖਣ ਸਰਵਰ ਵਰਖਣ ; ਦੁਸਟ ਪ੍ਰਧਰਖਣ ਬਿਤਲ ਤਲੇ ॥

Destroyer of demons in field, shoot Thou arrows on enemies, Cause awe in the hearts of the wicked, prevail Thou everywhere;

ਅਸਟਾਇਧ ਬਾਹਣ ਬੋਲ ਨਿਬਾਹਣ ; ਸੰਤ ਪਨਾਹਣ ਗੂੜ ਗਤੇ ॥

Practise Thou weapons of eight kinds, Keeper of the word, Support of the saintly, Unfathomable Thy nature;

ਜੈ ਜੈ ਹੋਸੀ ਮਹਿਖਾਸੁਰ ਮਰਦਨ ; ਆਦਿ ਅਨਾਦਿ ਅਗਾਧਿ ਬ੍ਰਿਤੇ ॥੨੨੬॥

Victory be to Thee, killer of Mahikhasur, Primal, Eternal, Unfathomable One

ਦੁਖ ਦੋਖ ਪ੍ਰਭੱਛਣ ਸੇਵਕ ਰੱਛਣ ; ਸੰਤ ਪ੍ਰਤੱਛਣ ਸੁਧ ਸਰੇ ॥

Saviour from sorrow and suffering, Protector of devotee, Obviously apparent to the saintly, Owner of sharp arrows;

ਸਾਰੰਗ ਸਨਾਹੇ ਦੁਸਟ ਪ੍ਰਦਾਹੇ ; ਅਰ ਦਲ ਗਾਹੇ ਦੋਖ ਹਰੇ ॥

Wearer of bow and quiver, Destroyer of the wicked, Route of the enemy hordes, Remover of flaws;

ਗੰਜਨ ਗੁਮਾਨੇ ਅਤੁਲ ਪ੍ਰਵਾਨੇ ; ਸੰਤ ਜਮਾਨੇ ਆਦਿ ਅੰਤੇ ॥

Effacer of ego, Immense is Thy will, Honour for the saints, Creator and Destroyer of the worlds;

ਜੈ ਜੈ ਹੋਸੀ ਮਹਿਖਾਸੁਰ ਮਰਦਨ ; ਸਾਧ ਪ੍ਰਦੱਛਣ ਦੁਸਟ ਹੰਤੇ ॥੨੨੭॥

Victory be to Thee, Killer of Mahikhasur, Apparent to the saints, Killer of the wicked

ਕਾਰਣ ਕਰੀਲੀ ਗਰਬ ਗਹੀਲੀ ; ਜੋਤ ਜਤੀਲੀ ਤੁੰਦ ਮਤੇ ॥

Cause of all causes, Subduer of the proud, Conqueror of sun and moon, Owner of sharp intellect;

ਅਸਟਾਇਧ ਚਮਕਣ ਸਸਤ੍ਰ ਝਮਕਣ ; ਦਾਮਨ ਦਮਕਣ ਆਦਿ ਬ੍ਰਿਤੇ ॥

Shine all eight weapons in Thy hands, Shine they like lightning--so is Thy nature for ever;

ਡੁਕਡੁਕੀ ਦਮੰਕੈ ਬਾਘ ਬਬੰਕੈ ; ਭੁਜਾ ਫਰੰਕੈ ਸੁਧ ਗਤੇ ॥

Tambour in Thy hand sounds and the lion roars; Flutter Thy biceps--so is Thy temper for ever;

ਜੈ ਜੈ ਹੋਸੀ ਮਹਿਖਾਸੁਰ ਮਰਦਨ ; ਆਦਿ ਜੁਗਾਦਿ ਅਨਾਦ ਮਤੇ ॥੨੨੮॥

Victory be to Thee, Killer of Mahikhasur, Primal, Eternal, Beginningless One

ਚਛਰਾਸੁਰ ਮਾਰਣ ਨਰਕ ਨਿਵਾਰਣ ; ਪਤਤ ਉਧਾਰਣ ਏਕ ਭਟੇ ॥

Killer of Chichchhar demon, Saviour from hell, Liberator of the sinners, Great Warrior art Thou;

ਪਾਪਾਨ ਬਿਹੰਡਨ ਦੁਸਟ ਪ੍ਰਚੰਡਣ ; ਖੰਡ ਅਖੰਡਣ ਕਾਲ ਕਟੇ ॥

Destroyer of sins, Punisher of the wicked, Slayer of the invincible, saviour from death;

ਚੰਦ੍ਰਾਨਨ ਚਾਰੈ ਨਰਕ ਨਿਵਾਰੈ ; ਪਤਤ ਉਧਾਰੇ ਮੁੰਡ ਮਥੇ ॥

More beautiful and resplendent than moon is Thy face, Uplifter of the sinners, Killer of Mund demon;

ਜੈ ਜੈ ਹੋਸੀ ਮਹਖਾਸੁਰ ਮਰਦਨ ; ਧੂਮ੍ਰ ਬਿਧੁੰਸਨ ਆਦਿ ਕਥੇ ॥੨੨੯॥

Victory be to Thee, Killer of Mahikhasur, Destroyer of Dhumarlochan, the Origin of all

ਰਕਤਾਸੁਰ ਮਰਦਨ ਚੰਡ ਚਕ੍ਰਦਨ ; ਦਾਨਵ ਅਰਦਨ ਬਿੜਾਲ ਬਧੇ ॥

Destroyer of Raktbij, Slayer of Chand, Annihilator of demons, Slayer of Biral;

ਸਰਧਾਰ ਬਿਬਰਖਣ ਦੁਰਜਨ ਧਰਖਣ ; ਅਤੁਲ ਅਮਰਖਣ ਧਰਮ ਧੁਜੇ ॥

Showers arrows on enemies, causes fear for wicked, Immense is Thy wrath, support of dharma;

ਧੂਮ੍ਰਾਛ ਬਿਧੁੰਸਨ ਸ੍ਰੋਣਤ ਚੁੰਸਨ ; ਸੁੰਭ ਨਪਾਤ ਨਿਸੁੰਭ ਮਥੇ ॥

Slayer of Dhumarlochan, devour Thou blood of foes, Killer of Sumbh and Nisumbh demons;

ਜੈ ਜੈ ਹੋਸੀ ਮਹਖਾਸੁਰ ਮਰਦਨ ; ਆਦ ਅਨੀਲ ਅਗਾਧ ਕਥੇ ॥੨੩੦॥

Victory be to Thee, Killer of Mahikhasur, Primal, Immense, Unfathomable One

ਤ੍ਵਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

Your Grace

ਪਾਧੜੀ ਛੰਦ ॥

Padhri Chhand

ਤੁਮ ਕਹੋ ਦੇਵ , ਸਰਬੰ ਬਿਚਾਰ ॥

Now follow views on Deity of all deities;

ਜਿਮ ਕੀਓ ਆਪਿ , ਕਰਤੇ ਪਸਾਰ ॥

He created the manifest world from Himself;

ਜੱਦਪ ਅਭੂਤ ; ਅਨਭੈ ਅਨੰਤ ॥

Beyond elements, Fearless, Infinite He is;

ਤਉ ਕਹੋ , ਜਥਾਮਤ ; ਤ੍ਰੈਣ ਤੰਤ ॥੧॥੨੩੧॥

Narrate about Him as far intellect allows

ਕਰਤਾ ਕਰੀਮ ; ਕਾਦਰ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ॥

Creator, Compassionate, Maker of all, Merciful,

ਅਦ੍ਵੈ ਅਭੂਤ ; ਅਨਭੈ ਦਿਆਲ ॥

-dual, Beyond elements, Fearless, Merciful,

ਦਾਤਾ ਦੁਰੰਤ ; ਦੁਖ ਦੋਖ ਰਹਤ ॥

Giver of infinite gifts, Nonbeyond sorrow and suffering

ਜਿਹ ਨੇਤ ਨੇਤ ; ਸਭ ਬੇਦ ਕਹਤ ॥੨॥੨੩੨॥

Not this, not this, call Him all the Vedas

ਕਈ ਉਚ ਨੀਚ ; ਕੀਨੋ ਬਨਾਉ ॥

Some high and some low has He made;

ਸਭ ਵਾਰ ਪਾਰ ; ਜਾ ਕੋ ਪ੍ਰਭਾਉ ॥

His manifestation is visible everywhere;

ਸਭ ਜੀਵ ਜੰਤ ; ਜਾਨੰਤ ਜਾਹਿ ॥

Joys and sorrows of all beings are known to Him;

ਮਨ ਮੂੜ ; ਕਿਉ ਨ ਸੇਵੰਤ ਤਾਹਿ ॥੩॥੨੩੩॥

Why, then, serve Him not, O my foolish mind ?

ਕਈ ਮੂੜ ; ਪਤ੍ਰ ਪੂਜਾ ਕਰੰਤ ॥

Some fools worship the dead ancestors,

ਕਈ ਸਿੱਧ ਸਾਧ ; ਸੂਰਜ ਸਿਵੰਤ ॥

some sidhas and saints and some worship the sun;

ਕਈ ਪਲਟ ਸੂਰਜ ; ਸਿਜਦਾ ਕਰਾਇ ॥

Some pay obeisance with back towards sun;

ਪ੍ਰਭ ਏਕ ਰੂਪ ; ਦ੍ਰੈ ਕੈ ਲਖਾਇ ॥੪॥੨੩੪॥

Almighty is non-dual, fools consider Him many

ਅਨਛਿੱਜ ਤੇਜ ; ਅਨਭੈ ਪ੍ਰਕਾਸ ॥

Invincible light, Fearless, Resplendent,

ਦਾਤਾ ਦੁਰੰਤ ; ਅਦੈ ਅਨਾਸ ॥

Giver of infinite gifts, non-dual, deathless,

ਸਭ ਰੋਗ ਸੋਗ ਤੇ , ਰਹਤ ਰੂਪ ॥

beyond all maladies and sorrows is He,

ਅਨਭੈ ਅਕਾਲ ; ਅਛੈ ਸਰੂਪ ॥੫॥੨੩੫॥

Fearless, Deathless, Invincible is His Being

ਕਰਣਾ ਨਿਧਾਨ , ਕਾਮਲ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ॥

Treasure of grace, Perfect and Merciful,

ਦੁਖ ਦੋਖ ਹਰਤ ; ਦਾਤਾ ਦਿਆਲ ॥

Saviour from sorrow and suffering, Compassionate Giver, Immaculate,

ਅੰਜਨ ਬਿਹੀਨ ; ਅਨਭੰਜ ਨਾਥ ॥

Imperishable is the Master, Prevails

ਜਲ ਥਲ ਪ੍ਰਭਾਉ ; ਸਰਬਤ੍ਰ ਸਾਥ ॥੬॥੨੩੬॥

He every where, dwells with everyone

ਜਿਹ ਜਾਤ ਪਾਤ ; ਨਹੀ ਭੇਦ ਭਰਮ ॥

Caste , ancestry, delusion hast He none;

ਜਿਹ ਰੰਗ ਰੂਪ ; ਨਹੀ ਏਕ ਧਰਮ ॥

He has no specific colour, form or sect;

ਜਿਹ ਸਤ੍ਰ ਮਿਤ੍ਰ ; ਦੋਉ ਏਕ ਸਾਰ ॥

Friends and foes are the same to Him;

ਅਛੈ ਸਰੂਪ ; ਅਬਿਚਲ ਅਪਾਰ ॥੭॥੨੩੭॥

Invincible Being, Immovable, Unfathomable

ਜਾਨੀ ਨ ਜਾਇ ; ਜਿਹ ਰੂਪ ਰੇਖ ॥

No form or lives of Him are known;

ਕਹਿ ਬਾਸ ਤਾਸ ; ਕਹਿ ਕਉਨ ਭੇਖ ॥

No dwelling -place or vesture of His is known;

ਕਹਿ ਨਾਮ ਤਾਸ ; ਹੈ ਕਵਨ ਜਾਤ ॥

Neither His name nor caste is known;

ਜਿਹ ਸਤ੍ਰ ਮਿਤ੍ਰ ; ਨਹੀ ਪੁਤ੍ਰ ਭ੍ਰਾਤ ॥੮॥੨੩੮॥

Friends or foes, sons or brothers hast He none

ਕਰਣਾ ਨਿਧਾਨ ; ਕਾਰਣ ਸਰੂਪ ॥

Treasure of compassion, Cause of causes;

ਜਿਹ ਚਕ੍ਰ ਚਿਹਨ ; ਨਹੀ ਰੰਗ ਰੂਪ ॥

Mien or colour or form has He none;

ਜਿਹ ਖੇਦ ਭੇਦ ; ਨਹੀ ਕਰਮ ਕਾਲ ॥

Sorrow or prejudice hast He not; Nor subject to kal,

ਸਭ ਜੀਵ ਜੰਤ ਕੀ ; ਕਰਤ ਪਾਲ ॥੯॥੨੩੯॥

Nourisher He is of all beings

ਉਰਧੰ ਬਿਰਹਤ ; ਸਿਧੰ ਸਰੂਪ ॥

Free from ego, enlightened He is;

ਬੁਧੰ ਅਪਾਲ ; ਜੁਧੰ ਅਨੂਪ ॥

Unfathomable intellect, unparalleled warrior,

ਜਿਹ ਰੂਪ ਰੇਖ ; ਨਹੀਂ ਰੰਗ ਰਾਗ ॥

form, colour, joy or sorrow He hast not;

ਅਨਛਿਜ ਤੇਜ ; ਅਨਭਿਜ ਅਦਾਗ ॥੧੦॥੨੪੦॥

Invincible light, Detached, Immaculate

ਜਲ ਥਲ ਮਹੀਪ ; ਬਨਤਨ ਦੁਰੰਤ ॥

Master of earth and water, companion of all for ever;

ਜਿਹ ਨੇਤ ਨੇਤ ; ਨਿਸਦਿਨ ਉਚਰੰਤ ॥

‘Not this, not this,’ is He called ever by all;

ਪਾਇਓ ਨ ਜਾਇ ; ਜਿਹ ਪੈਰ ਪਾਰ ॥

Possible it is not to fathom Him;

ਦੀਨਾਨ ਦੋਖ ; ਦਹਿਤਾ ਉਦਾਰ ॥੧੧॥੨੪੧॥

Destroyer of sorrows is the Benevolent One

ਕਈ ਕੋਟ ਇੰਦ੍ਰ ; ਜਿਹ ਪਾਨਹਾਰ ॥

Millions of Indras serve Him;

ਕਈ ਕੋਟ ਰੁਦ੍ਰ ; ਜੁਗੀਆ ਦੁਆਰ ॥

Millions of Shivas wait at Door Divine;

ਕਈ ਬੇਦ ਬਿਆਸ ; ਬ੍ਰਹਮਾ ਅਨੰਤ ॥

Many scriptures, many like Vyas and Brahma,

ਜਿਹ ਨੇਤ ਨੇਤ ; ਨਿਸਦਿਨ ਉਚਰੰਤ ॥੧੨॥੨੪੨॥

‘Not this, not this,’ day and night call Him

ਤੂੰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

Your Grace

ਸੁਯੇ ॥

Savaiye

ਦੀਨਨ ਕੀ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲ ਕਰੈ ਨਿਤ , ਸੰਤ ਉਬਾਰ ਗਨੀਮਨ ਗਾਰੈ ॥

Protects He ever the hapless, uplifts the saintly, sinks the wicked;

ਪੱਛ ਪਸੂ ਨਗ ਨਾਗ ਨਰਾਧਪ ; ਸਰਬ ਸਮੈ ਸਭ ਕੋ ਪ੍ਰਤਿਪਾਰੈ ॥

Birds, animals, snakes, trees and kings, protects He ever all of them;

ਪੋਖਤ ਹੈ ਜਲ ਮੈ ਥਲ ਮੈ ਪਲ ਮੈ , ਕਲ ਕੇ ਨਹੀ ਕਰਮ ਬਿਚਾਰੈ ॥

Nourisher He is of all beings on earth, in water; Makes no distinction in so doing;

ਦੀਨ ਦਇਆਲ ਦਇਆ ਨਿਧਿ ਦੋਖਨ , ਦੇਖਤ ਹੈ ਪਰ ਦੇਤ ਨ ਹਾਰੈ ॥੧॥੨੪੩॥

Compassionate One is merciful to the hapless; He looks at our flaws, but fails not to give

ਦਾਹਤ ਹੈ ਦੁਖ ਦੋਖਨ ਕੌ ; ਦਲ ਦੁਜਨ ਕੇ ਪਲ ਮੈ ਦਲ ਡਾਰੈ ॥

Destroys He our suffering and evils, Slays He in a moment hordes of the wicked;

ਖੰਡ ਅਖੰਡ ਪ੍ਰਚੰਡ ਪਹਾਰਨ ; ਪੂਰਨ ਪ੍ਰੇਮ ਕੀ ਪ੍ਰੀਤ ਸਭਾਰੈ ॥

Efficient in destroying the invincible, Relishes He the love of Devotees;

ਪਾਰ ਨ ਪਾਇ ਸਕੈ ਪਦਮਾਪਤਿ ; ਬੇਦ ਕਤੇਬ ਅਭੇਦ ਉਚਾਰੈ ॥

Vishnu failed to fathom Him, Vedic, Semitic scriptures call Him Unknowable;

ਰੋਜੀ ਹੀ ਰਾਜ ਬਿਲੋਕਤ ਰਾਜਕ ; ਰੋਖ ਰੂਹਾਨ ਕੀ ਰੋਜੀ ਨ ਟਾਰੈ ॥੨॥੨੪੪॥

Looks daily at all our flaws, the Great Giver; But stops not providing (even when) annoyed at our evil deeds

ਕੀਟ ਪਤੰਗ ਕੁਰੰਗ ਭੁਜੰਗਮ ; ਭੂਤ ਭਵਿਖ ਭਵਾਨ ਬਨਾਏ ॥

Insects, bats, deer, snakes and others—He has made, is making, shall continue making also;

ਦੇਵ ਅਦੇਵ ਖਪੇ ਅਹੰਮੇਵ ; ਨ ਭੇਵ ਲਖਿਓ ਭ੍ਰਮ ਸਿਉ ਭਰਮਾਏ ॥

Gods and demons fell to their ego, without realizing Him; Almighty keeps all deluded in delusion;

ਬੇਦ ਪੁਰਾਨ ਕਤੇਬ ਕੁਰਾਨ ; ਹਸੇਬ ਥਕੇ ਕਰ , ਹਾਥ ਨ ਆਏ ॥

Indian and Semitic scriptures got tired talking of Him, Still they failed to fathom His mystery;

ਪੂਰਨ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਭਾਉ ਬਿਨਾ ; ਪਤਿ ਸਿਉ ਕਿਨ ਸ੍ਰੀ ਪਦਮਾਪਤਿ ਪਾਏ ॥੩॥੨੪੫॥

Without developing perfect love for Almighty, none has realized Him with honour

ਆਦ ਅਨੰਤ ਅਗਾਧ ਅਦ੍ਵੈਖ ; ਸੁ ਭੂਤ ਭਵਿਖ ਭਵਾਨ ਅਭੈ ਹੈ ॥

Origin of all, Infinite, Unfathomable, sans discrimination, Fearless He remains in all three periods;

ਅੰਤਿ ਬਿਹੀਨ ਅਨਾਤਮ ਆਪ ; ਅਦਾਗ ਅਦੋਖ ਅਛਿੱਦ੍ਰ ਅਛੈ ਹੈ ॥

Deathless, bodiless He is the light; Immaculate, flawless, Invincible, Eternal;

ਲੋਗਨ ਕੇ ਕਰਤਾ ਹਰਤਾ ; ਜਲ ਮੈ ਥਲ ਮੈ ਭਰਤਾ ਪ੍ਰਭ ਵੈ ਹੈ ॥

Creator and Destroyer of all beings; Nourisher He is of all on earth and in water;

ਦੀਨ ਦਇਆਲ ਦਇਆ ਕਰ ਸ੍ਰੀਪਤ ; ਸੁੰਦਰ ਸ੍ਰੀ ਪਦਮਾਪਤਿ ਏ ਹੈ ॥੪॥੨੪੬॥

Compassionate towards the hapless is the Almighty, Beauteous and graceful is the Creator

ਕਾਮ ਨ ਕ੍ਰੋਧ ਨ ਲੋਭ ਨ ਮੋਹ ਨ , ਰੋਗ ਨ ਸੋਗ ਨ ਭੋਗ ਨ ਭੈ ਹੈ ॥

Lust, wrath, avarice, attachment has He not; Malady, sorrow, enjoyment, fear has He not;

ਦੇਹ ਬਿਹੀਨ ਸਨੇਹ ਸਭੋ ਤਨ ; ਨੇਹ ਬਿਰਕਤ ਅਗੇਹ ਅਛੈ ਹੈ ॥

Himself bodiless, equally loves He all bodily beings; Limited by love and place is not the Invincible

Being;

ਜਾਨ ਕੋ ਦੇਤ ਅਜਾਨ ਕੋ ਦੇਤ ; ਜਮੀਨ ਕੋ ਦੇਤ ਜਮਾਨ ਕੋ ਦੇ ਹੈ ॥

Provides He to both animates and inanimates, to those living on earth and in the sky;

ਕਾਹੇ ਕੋ ਡੋਲਤ ਹੈ ਤੁਮਰੀ ਸੁਧ , ਸੁੰਦਰ ਸ੍ਰੀ ਪਦਮਾਪਤਿ ਲੈ ਹੈ ॥੫॥੨੪੭॥

Why, then, waiver, O my mind, Beauteous Almighty will take care of thee also

ਰੋਗਨ ਤੇ ਅਰ ਸੋਗਨ ਤੇ ; ਜਲ ਜੋਗਨ ਤੇ ਬਹੁਭਾਂਤ ਬਚਾਵੈ ॥

Diseases, suffering and fatal animals, Variously saves the Almighty from all of them;

ਸੱਤ੍ਰ ਅਨੇਕ ਚਲਾਵਤ ਘਾਵ ; ਤਊ ਤਨ ਏਕ ਨ ਲਾਗਨ ਪਾਵੈ ॥

Varied kinds of weapons uses the enemy but not a single injury comes to Thee;

ਰਾਖਤ ਹੈ ਅਪਨੋ ਕਰ ਦੇ ਕਰਿ ; ਪਾਪ ਸਬੂਹ ਨ ਭੇਟਨ ਪਾਵੈ ॥

Saves He through His own grace, no sin attaches His devotees;

ਔਰ ਕੀ ਬਾਤ ਕਹਾ ਕਹ ਤੋਸੋ ; ਸੁ ਪੇਟਹੀ ਕੇ ਪਟ ਬੀਚ ਬਚਾਵੈ ॥੬॥੨੪੮॥

What to say of anything else, He protects the baby in mother's womb

ਜੱਛ ਭੁਜੰਗ ਸੁ ਦਾਨਵ ਦੇਵ ; ਅਭੇਵ ਤੁਮੈ ਸਭਹੀ ਕਰ ਧਿਆਵੈ ॥

Jachchh, snakes, demons and gods all, they all remember Thee as Infinite One;

ਭੂਮ ਅਕਾਸ ਪਤਾਲ ਰਸਾਤਲ ; ਜੱਛ ਭੁਜੰਗ ਸਭੇ ਸਿਰ ਨਿਆਵੈ ॥

Jachchh, snakes, and others dwelling on earth, sky and nether-land, bow they their heads ever before Thee;

ਪਾਇ ਸਕੈ ਨਹੀ ਪਾਰ ਪ੍ਰਭਾ ਹੂ ਕੋ , ਨੇਤ ਹੀ ਨੇਤਹ ਭੇਦ ਬਤਾਵੈ ॥ (ਦੂਜਾ ਪਾਠ - ਬੇਦ)

None can fathom Thy grandeur, 'not this, not this,' call Thee the Vedas;

ਖੋਜ ਥਕੇ ਸਭ ਹੀ ਖੁਜੀਆ , ਸੁਰ ਹਾਰ ਪਰੇ ; ਹਰਿ ਹਾਥ ਨ ਆਵੈ ॥੭॥੨੪੯॥

God failed in their endeavour to find Thee; They accepted defeat, but did not realize Thee

ਨਾਰਦ ਸੇ ਚਤੁਰਾਨਨ ਸੇ , ਰੁਮਨਾਰਿਖ ਸੇ ; ਸਭਹੂੰ ਮਿਲਿ ਗਾਇਓ ॥

Sages like Narad, Veda-author Brahma, Rumana-like rishi- all sing His eulogies;

ਬੇਦ ਕਤੇਬ ਨ ਭੇਦ ਲਖਿਓ , ਸਭ ਹਾਰ ਪਰੇ ; ਹਰਿ ਹਾਥ ਨ ਆਇਓ ॥

No scripture-Indian or Semitic-could fathom Him; Futile their efforts, realized not they the Almighty;

ਪਾਇ ਸਕੈ ਨਹੀ ਪਾਰ ਉਮਾਪਤ , ਸਿੱਧ ਸਨਾਥ ਸਨੰਤਨ ਧਿਆਇਓ ॥

Not even Shiva could fathom Him; Siddhas, Nathas, Brahma, Vishnu all remember Him;

ਧਿਆਨ ਧਰੋ ਤਿਹ ਕੋ ਮਨ ਮੈ ; ਜਿਹ ਕੋ ਅਮਿਤੋਜੁ ਸਭੈ ਜਗ ਛਾਇਓ ॥੮॥੨੫੦॥

Think of Him in your mind—His immense power is manifested throughout

ਬੇਦ ਪੁਰਾਨ ਕਤੇਬ ਕੁਰਾਨ ; ਅਭੇਦ ਨ੍ਰਿਪਾਨ ਸਭੈ ਪਚਹਾਰੇ ॥

Scriptures—Indian and Semitic—and the rich failed to reach Him; The Unfathomable could not be fathomed;

ਭੇਦ ਨ ਪਾਇ ਸਕਿਓ ਅਨਭੇਦ ਕੋ ; ਖੇਦਤ ਹੈ ਅਨਛੇਦ ਪੁਕਾਰੇ ॥

Many do penance and remember the Invincible; No colour, form, lines or mien, no kin or sorrow ever affects Him;

ਰਾਗ ਨ ਰੂਪ ਨ ਰੇਖ ਨ ਰੰਗ ਨ , ਸਾਕ ਨ ਸੋਗ ਨ ; ਸੰਗਿ ਤਿਹਾਰੇ ॥

Primal, Origin of all, Unfathomable, given to no specific garb;

ਆਦਿ ਅਨਾਦਿ ਅਗਾਧ ਅਭੇਖ ; ਅਦ੍ਵੈਖ ਜਪਿਓ ਤਿਨਹੀ ਕੁਲ ਤਾਰੇ ॥੯॥੨੫੧॥

Whoever remember the non-dual One got his family saved

ਤੀਰਥ ਕੋਟ ਕੀਏ ਇਸਨਾਨ , ਦੀਏ ਬਹੁਦਾਨ ; ਮਹਾ ਬ੍ਰਿਤ ਧਾਰੇ ॥

If one bathes at millions of pilgrimage centres, gives much in charity and observes many fasts,

ਦੇਸ ਫਿਰਿਓ ਕਰ ਭੇਸ ਤਪੋਧਨ ;

ਕੇਸ ਧਰੇ ਨ ਮਿਲੇ ਹਰਿ ਪਿਆਰੇ ॥ (ਦੁਜਾ ਪਾਠ – ਕੇ ਸਧਰੇ)

If one wanders abroad in an ascetic's garb and besmears hair with ashes—thus is not realized God;

ਆਸਨ ਕੋਟ ਕਰੇ ਅਸਟਾਂਗ ; ਧਰੇ ਬਹੁ ਨਾਸ ਕਰੇ ਮੁਖ ਕਾਰੇ ॥

If one adopts millions of postures, follows eight angas, adopts as many postures as diverse robes He wears,

ਦੀਨ ਦਇਆਲ ਅਕਾਲ ਭਜੇ ਬਿਨ ; ਅੰਤ ਕੋ ਅੰਤਕੇ ਧਾਮ ਸਿਧਾਰੇ ॥੧੦॥੨੫੨॥

without remembering the Deathless, Merciful Almighty ultimately such a one will fall prey to death—God

ਤ੍ਵਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

Your Grace

ਕਬਿਤ ॥

Kabitt

ਅੱਤ੍ਰ ਕੇ ਚਲਯਾ , ਛਿਤ ਛੱਤ੍ਰ ਕੇ ਧਰਯਾ ; (ਚਲਿਆ, ਧਰਿਆ ਬੋਲੇ)**ਛਤ੍ਰਧਾਰੀਯੋ ਕੇ ਛਲਯਾ , ਮਹਾਂ ਸੱਤ੍ਰਨ ਕੇ ਸਾਲ ਹੈਂ ॥**

Practiser of weapons, Umbrella over the head, Deceiver of the Mightiest of the mighty,

ਦਾਨ ਕੇ ਦਿਵਯਾ ; ਮਹਾ ਮਾਨ ਕੇ ਬਢਯਾ , (ਦਿਵਿਆ, ਬਢਿਆ ਬੋਲੇ)**ਅਵਸਾਨ ਕੇ ਦਿਵਯਾ ਹੈਂ , ਕਟਯਾ ਜਮਜਾਲ ਹੈਂ ॥** (ਦਿਵਿਆ, ਕਟਿਆ, ਜਮ-ਜਾਲ ਬੋਲੇ)

Killer of foes, Giver of charity, Giver of honour, Provider of encouragement, Thou cut off chains of Death-god;

ਜੁੱਧਕੇ ਜਿਤਯਾ , ਔ ਬਿਰੁੱਧ ਕੇ ਮਿਟਯਾ ; (ਭਿਤਿਆ, ਮਿਟਿਆ ਬੋਲੇ)**ਮਹਾਂਬੁੱਧ ਕੇ ਦਿਵਯਾ , ਮਹਾਂਮਾਨਹੂੰ ਕੇ ਮਾਨ ਹੈਂ ॥**

Victor of battle, eraser of all opposition, Provider of highest intellect, Honour of the highly honoured;

ਗਿਆਨ ਹੂੰ ਕੇ ਗਿਆਤਾ , ਮਹਾਂ ਬੁੱਧਤਾ ਕੇ ਦਾਤਾ ਦੇਵ ;**ਕਾਲ ਹੂੰ ਕੇ ਕਾਲ , ਮਹਾਂਕਾਲ ਹੂੰ ਕੇ ਕਾਲ ਹੈਂ ॥੧॥੨੫੩॥**

Knower of all knowledge, Giver of higher wisdom, Destroyer of Kal, The Maha Kal of kal art Thou

ਪੂਰਬੀ ਨ ਪਾਰ ਪਾਵੈ , ਹਿੰਗੁਲਾ ਹਿਮਾਲੈ ਧਿਆਵੈ ;**ਗੌਰ ਗਰਦੇਜੀ , ਗੁਨ ਗਾਵੈ ਤੇਰੇ ਨਾਮ ਹੈਂ ॥**

Easterners fail to fathom Thee, of Himalayan side sing Thy eulogies; People of Gaur Gardej also recite Thy name;

ਜੋਗੀ ਜੋਗ ਸਾਧੈ , ਪਉਨ ਸਾਧਨਾ ਕਿਤੇਕ ਬਾਧੈ ;**ਆਰਬ ਕੇ ਆਰਬੀ , ਅਰਾਧੈ ਤੇਰੇ ਨਾਮ ਹੈਂ ॥**

Jogis perform austerities, yogis yogic practices; Arabic people also recite Thy Name;

ਫਰਾ ਕੇ ਫਿਰੰਗੀ ਮਾਨੈ , ਕੰਧਾਰੀ ਕੁਰੇਸੀ ਜਾਨੈ ;**ਪਛਮ ਕੇ ਪਛਮੀ , ਪਛਾਨੈ ਨਿਜ ਕਾਮ ਹੈਂ ॥**

French acknowledge Thee, Quraishis of Qandhar remember Thee; Westerners remember Thee as their duty;

ਮਰਹਟਾ ਮਘੇਲੇ , ਤੇਰੀ ਮਨ ਸੋ ਤਪਸਿਆ ਕਰੈ ;
ਦਿੜਵੈ ਤਿਲੰਗੀ , ਪਹਚਾਨੈ ਧਰਮ ਧਾਮ ਹੈਂ ॥੨॥੨੫੪॥

Marhattas and Mughals heartily worship Thee; Dravidians and Telgu call Thee support of dharma

ਬੰਗ ਕੇ ਬੰਗਾਲੀ , ਫਿਰਹੰਗ ਕੇ ਫਿਰੰਗਾ ਵਾਲੀ ;
ਦਿਲੀ ਕੇ ਦਿਲਵਾਲੀ , ਤੇਰੀ ਆਗਿਆ ਮੈ ਚਲਤ ਹੈਂ ॥

Bengalis of Bengal, English of England, Delhites also function as per Thy will;

ਰੋਹ ਕੇ ਰੁਹੇਲੇ , ਮਾਘ ਦੇਸ ਕੇ ਮਘੇਲੇ ਬੀਰ ;
ਬੰਗਸੀ ਬੁੰਦੇਲੇ , ਪਾਪ ਪੁੰਜ ਕੋ ਮਲਤ ਹੈਂ ॥

Ruhelas of Ruhelkhand, Brave Maghals of Magadh, Bundelas of Bundelkhand wash off their sins
[by remembering Thee];

ਗੋਖਾ ਗੁਨ ਗਾਵੈ , ਚੀਨ ਮਚੀਨ ਕੇ ਸੀਸ ਨਯਾਵੈ ; (ਨਿਆਵੈ ਬੋਲੋ)
ਤਿਬਤੀ ਧਿਆਇ , ਦੋਖ ਦੇਹ ਕੇ ਦਲਤ ਹੈਂ ॥

Gorkhas of Nepal eulogize Thee, Chinese bow before Thee, Tibetans erase all their evils by
remembering Thee;

ਜਿਨੈ ਤੋਹਿ ਧਿਆਇਓ , ਤਿਨੈ ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਤਾਪ ਪਾਇਓ ;
ਸਰਬ ਧਨ ਧਾਮ , ਫਲ ਫੂਲ ਸੋਂ ਫਲਤ ਹੈਂ ॥੩॥੨੫੫॥

He who has remembered Thee got full honour; His place is filled with money and other affluence

ਦੇਵ ਦੇਵਤਾਨ ਕੌ , ਸੁਰੇਸ ਦਾਨਵਾਨ ਕੌ ;
ਮਹੇਸ ਗੰਗ ਧਾਨ ਕਉ , ਅਭੇਸ ਕਹੀਅਤੁ ਹੈਂ ॥

Guru of gods, Indra for demons, Shiva to absorb the Ganga, but no distinct vesture hast He;

ਰੰਗ ਮੈ ਰੰਗੀਨ , ਰਾਗ ਰੂਪ ਮੈ ਪ੍ਰਬੀਨ ;
ਔਰ ਕਾਹੂ ਪੈ ਨ ਦੀਨ , ਸਾਧ ਅਧੀਨ ਕਹੀਅਤੁ ਹੈਂ ॥

Imbued in His own joy, Perfect in music, Subordinate to none, except the love of saintly;

ਪਾਈਐ ਨ ਪਾਰ , ਤੇਜ ਪੁੰਜ ਮੈ ਅਪਾਰ ;
ਸਰਬ ਬਿਦਿਆ ਕੇ ਉਦਾਰ ਹੈਂ , ਅਪਾਰ ਕਹੀਅਤੁ ਹੈਂ ॥

Unfathomable, embodiment of light; Giver of all education–Unfathomable He is;

ਹਾਥੀ ਕੀ ਪੁਕਾਰ , ਪਲ ਪਾਛੈ ਪਹੁਚਤ ਤਾਹਿ ;
ਚੀਟੀ ਕੀ ਚਿੰਘਾਰ , ਪਹਿਲੇ ਹੀ ਸੁਨੀਅਤੁ ਹੈਂ ॥੪॥੨੫੬॥

Roar of elephant reaches Him late; Request of ant He listenes to sooner

ਕੇਤੇ ਇੰਦ੍ਰ ਦੁਆਰ , ਕੇਤੇ ਬ੍ਰਹਮਾ ਮੁਖਚਾਰ ;
ਕੇਤੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਅਵਤਾਰ , ਕੇਤੇ ਰਾਮ ਕਹੀਅਤੁ ਹੈਂ ॥

Many Indras, many Brahmas stand at His door, Many of them are said to be incarnates of Krishna or Rama;

ਕੇਤੇ ਸਸ ਰਾਸੀ , ਕੇਤੇ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸੀ ;
ਕੇਤੇ ਮੁੰਡੀਆ ਉਦਾਸੀ , ਜੋਗ ਦੁਆਰ ਦਹੀਅਤੁ ਹੈਂ ॥

Many moons and suns provide light there, Many sannyasis, udasis and yogis observe austerities there;

ਕੇਤੇ ਮਹਾਂਦੀਨ , ਕੇਤੇ ਬਿਆਸ ਸੇ ਪ੍ਰਬੀਨ ;
ਕੇਤੇ ਕੁਮੇਰ ਕੁਲੀਨ , ਕੇਤੇ ਜੱਛ ਕਹੀਅਤੁ ਹੈਂ ॥

Innumerable Muhammads and scholarly Vyases, Many are Kubers, of high families and Jachchh;

ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਬਿਚਾਰ , ਪੈ ਨ ਪੂਰਨ ਕੋ ਪਾਵੈ ਪਾਰ ;
ਤਾਹੀ ਤੇ ਅਪਾਰ , ਨਿਰਾਧਾਰ ਲਹੀਅਤੁ ਹੈ ॥੫॥੨੫੭॥

Reflect they all upon Him, but reach Him not; Thus they call Him Unfathomable, Unsupported

ਪੂਰਨ ਅਵਤਾਰ , ਨਿਰਾਧਾਰ ਹੈਂ ਨ ਪਾਰਾਵਾਰ ;
ਪਾਈਐ ਨ ਪਾਰ , ਪੈ ਅਪਾਰ ਕੈ ਬਖਾਨੀਐ ॥

Embodiment of perfection, Unsupported, Unrealizable, He can't be fathomed, thus called Unfathomable;

ਅਦੈ ਅਬਨਾਸੀ , ਪਰਮ ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਕਾਸੀ ;
ਮਹਾਰੂਪ ਹੂੰ ਕੇ ਰਾਸੀ ਹੈ , ਅਨਾਸੀ ਕੈ ਕੈ ਮਾਨੀਐ ॥

Non-dual, eternal, Sovereign, Perfect Effulgent, Treasure-house and desirless—so is He known;

ਜੰਤ੍ਰ ਹੂੰ ਨ ਜਾਤ ਜਾ ਕੀ , ਬਾਪ ਹੂੰ ਨ ਮਾਇ ਤਾਕੀ ;
ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਭਾ ਕੀ , ਸੁ ਛਟਾ ਕੈ ਅਨਮਾਨੀਐ ॥

Bodiless, casteless, He has no father or mother, His perfect beauty is likened to lightning;

ਤੇਜ ਹੂੰ ਕੋ ਤੰਤ੍ਰ ਹੈਂ , ਕਿ ਰਾਜਸੀ ਕੋ ਜੰਤ੍ਰ ਹੈਂ ;
 ਕਿ ਮੋਹਨੀ ਕੋ ਮੰਤ੍ਰ ਹੈਂ , ਨਿਜੰਤ੍ਰ ਕੈ ਕੈ ਜਾਨੀਐ ॥੬॥੨੫੮॥

He is House of light or system of polity; Incantation to enchant or beyond all political discipline

ਤੇਜ ਹੂੰ ਕੋ ਤਰ ਹੈਂ , ਕਿ ਰਾਜਸੀ ਕੋ ਸਰੁ ਹੈਂ ;
 ਕਿ ਸੁੱਧਤਾ ਕੋ ਘਰੁ ਹੈਂ , ਕਿ ਸਿੱਧਤਾ ਕੀ ਸਾਰ ਹੈਂ ॥

Is He a tree of radiance or ocean of Polity ? House of piety or essence of knowledge ?

ਕਾਮਨਾ ਕੀ ਖਾਨ ਹੈਂ , ਕਿ ਸਾਧਨਾ ਕੀ ਸਾਨ ਹੈਂ ;
 ਬਿਰਕਤਤਾ ਕੀ ਬਾਨ ਹੈਂ , ਕਿ ਬੁੱਧ ਕੋ ਉਦਾਰ ਹੈਂ ॥

Treasure to fulfil desires or grandeur of devotion? A habit of renunciation or benevolent being wise?

ਸੁੰਦਰ ਸਰੂਪ ਹੈਂ , ਕਿ ਭੂਪਨ ਕੋ ਭੂਪ ਹੈਂ ;
 ਕਿ ਰੂਪ ਹੂੰ ਕੋ ਰੂਪ ਹੈਂ , ਕੁਮੱਤ ਕੋ ਪ੍ਰਹਾਰ ਹੈਂ ॥

Beauteous form or Emperor of Emperors ? Beauty of beauty or Destroyer of evil thoughts ?

ਦੀਨਨ ਕੋ ਦਾਤਾ ਹੈਂ , ਗਨੀਮਨ ਕੋ ਗਾਰਕ ਹੈਂ ;
 ਸਾਧਨ ਕੋ ਰੱਛਕ ਹੈਂ , ਗੁਨਨ ਕੋ ਪਹਾਰ ਹੈਂ ॥੭॥੨੫੯॥

Giver to the poor or Annihilator of the wicked? Protector of the devotees or mount of noble thoughts?

ਸਿੱਧ ਕੋ ਸਰੂਪ ਹੈਂ , ਕਿ ਬੁੱਧ ਕੋ ਬਿਭੂਤ ਹੈਂ ;
 ਕਿ ਕੁੱਧ ਕੋ ਅਭੂਤ ਹੈਂ , ਕਿ ਅੱਛੈ ਅਬਿਨਾਸੀ ਹੈਂ ॥

Embodiment of liberation or Nourisher of knowledge; Destroyer of wrath or Invincible, Eternal is he;

ਕਾਮ ਕੋ ਕੁਨਿੰਦਾ ਹੈਂ , ਕਿ ਖੂਬੀ ਕੋ ਦਿਹੰਦਾ ਹੈਂ ;
 ਗਨੀਮਨ ਗਰਿੰਦਾ ਹੈਂ , ਕਿ ਤੇਜ ਕੋ ਪ੍ਰਕਾਸੀ ਹੈਂ ॥

Completes deeds of all or Giver of nobility; Destroyer of the wicked or light inherent in fire;

ਕਾਲ ਹੂੰ ਕੋ ਕਾਲ ਹੈਂ , ਕਿ ਸੱਤ੍ਰਨ ਕੋ ਸਾਲ ਹੈਂ ;
 ਕਿ ਮਿੱਤ੍ਰਨ ਕੋ ਪੋਖਤਾ ਹੈਂ , ਕਿ ਬਿੱਧਤਾ ਕੀ ਬਾਸੀ ਹੈਂ ॥

Death of death or enemy of enemies; Nourisher of the friendly or inherent in grandeur;

ਜੋਗ ਹੂੰ ਕੋ ਜੰਤ੍ਰ ਹੈਂ , ਕਿ ਤੇਜ ਹੂੰ ਕੋ ਤੰਤ੍ਰ ਹੈਂ ;
ਕਿ ਮੋਹਨੀ ਕੋ ਮੰਤ੍ਰ ਹੈਂ , ਕਿ ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਕਾਸੀ ਹੈਂ ॥੮॥੨੬੦॥

Jantra to subdue yoga or tantra to subdue light; Incantation to allure or form of perfect light ?

ਰੂਪ ਕੋ ਨਿਵਾਸ ਹੈਂ , ਕਿ ਬੁੱਧ ਕੋ ਪ੍ਰਕਾਸ ਹੈਂ ;
ਕਿ ਸਿੱਧਤਾ ਕੋ ਬਾਸ ਹੈਂ , ਕਿ ਬੁੱਧ ਹੂੰ ਕੋ ਘਰੁ ਹੈਂ ॥

Inherent in beauty or light of intellect; Dwells He in liberation or in intellect;

ਦੇਵਨ ਕੋ ਦੇਵ ਹੈਂ , ਨਿਰੰਜਨ ਅਭੇਵ ਹੈਂ ;
ਅਦੇਵਨ ਕੋ ਦੇਵ ਹੈਂ , ਕਿ ਸੁੱਧਤਾ ਕੋ ਸਰੁ ਹੈਂ ॥

God of gods or immaculate Being; A god of even demons and tank of piety;

ਜਾਨ ਕੇ ਬਚੱਯਾ ਹੈਂ , ਇਮਾਨ ਕੋ ਦਿਵੱਯਾ ਹੈਂ ;
ਜਮਜਾਲ ਕੋ ਕਟੱਯਾ ਹੈਂ , ਕਿ ਕਾਮਨਾ ਕੋ ਕਰੁ ਹੈਂ ॥

Protector of life or Giver of dharma ? He who cuts the chain of Death-god or who fulfils desire;

ਤੇਜ ਕੋ ਪ੍ਰਚੰਡ ਹੈਂ , ਅਖੰਡਣ ਕੋ ਖੰਡ ਹੈਂ ;
ਮਹੀਪਨ ਕੋ ਮੰਡ ਹੈਂ , ਕਿ ਇਸਤ੍ਰੀ ਹੈਂ ਨ ਨਰੁ ਹੈਂ ॥੯॥੨੬੧॥

Resplendent Light or Destroyer of invincible; Maker of kings or He is neither male nor female ?

ਬਿਸ੍ਵ ਕੋ ਭਰਨ ਹੈਂ , ਕਿ ਅਪਦਾ ਕੋ ਹਰਨ ਹੈਂ ;
ਕਿ ਸੁਖ ਕੋ ਕਰਨ ਹੈਂ , ਕਿ ਤੇਜ ਕੋ ਪ੍ਰਕਾਸ ਹੈਂ ॥

He fulfils the world or erases sorrows; He provides joys or He is light of all lights;

ਪਾਈਐ ਨ ਪਾਰ , ਪਾਰਾਵਾਰ ਹੂੰ ਕੋ ਪਾਰ ਜਾ ਕੋ ;
ਕੀਜਤ ਬਿਚਾਰ , ਸੁ ਬਿਚਾਰ ਕੋ ਨਿਵਾਸ ਹੈਂ ॥

Unfathomable, is not possible to fathom; If reflected upon, He becomes embodiment of reflections;

ਹਿੰਗਲਾ ਹਿਮਾਲੈ ਗਾਵੈ , ਹਸਬੀ ਹਲਬੀ ਧਿਆਵੈ ; (ਹਲੱਬੀ ਬੋਲੋ) (ਦੂਜਾ ਪਾਠ - ਹਬਸੀ)
ਪੂਰਬੀ ਨ ਪਾਰ ਪਾਵੈ , ਆਸਾ ਤੇ ਅਨਾਸ ਹੈਂ ॥

The inhabitants of Hingula and Himalayas sing His praises, The people of Habash country and Halb City meditate on him; The residents of the East do not know his end losing all hope they have become disappointed.

ਦੇਵਨ ਕੋ ਦੇਵ , ਮਹਾਦੇਵ ਹੂੰ ਕੇ ਦੇਵ ਹੈਂ ;
ਨਿਰੰਜਨ ਅਭੇਵ ਨਾਥ , ਅਦੈ ਅਬਿਨਾਸ ਹੈਂ ॥੧੦॥੨੬੨॥

Great God for gods, Creator of all gods; Immaculate, full of mystery, Master, non-dual and eternal

ਅੰਜਨ ਬਿਹੀਨ ਹੈਂ , ਨਿਰੰਜਨ ਪ੍ਰਬੀਨ ਹੈਂ ;
ਕਿ ਸੇਵਕ ਅਧੀਨ ਹੈਂ , ਕਟੱਯਾ ਜਮ ਜਾਲ ਕੇ ॥

Free from maya, Intelligent, Immaculate He is; Subordinate to devotees, Breaker of shackles of rebirth;

ਦੇਵਨ ਕੇ ਦੇਵ , ਮਹਾਦੇਵ ਹੂੰ ਕੇ ਦੇਵਨਾਥ ;
ਭੂਮ ਕੇ ਭੁਜੱਯਾ ਹੈਂ , ਮੁਹੀਯਾ ਮਹਾਬਾਲ ਕੇ ॥ (ਮੁਹਈਆ ਬੋਲੋ)

Great God of gods, Creator-Master of all gods, Enjoyer of this earth, enchanter of maya;

ਰਾਜਨ ਕੇ ਰਾਜਾ , ਮਹਾ ਸਾਜ ਹੂੰ ਕੇ ਸਾਜਾ ;
ਮਹਾ ਜੋਗ ਹੂੰ ਕੇ ਜੋਗ ਹੈਂ , ਧਰੱਯਾ ਦ੍ਰੁਮ ਛਾਲ ਕੇ ॥

Emperor of emperors, Instrument among instruments; Great yogi of yogis, Wearer of bark is He;

ਕਾਮਨਾ ਕੇ ਕਰ ਹੈਂ , ਕਿ ਬੁੱਧਤਾ ਕੋ ਹਰ ਹੈਂ ;
ਕਿ ਸਿੱਧਤਾ ਕੇ ਸਾਥੀ ਹੈਂ , ਕਿ ਕਾਲ ਹੈਂ ਕੁਚਾਲ ਕੇ ॥੧੧॥੨੬੩॥

Fulfils desires of all, Eraser of wicked thoughts; Companion of spirituality, Death of evil tendency

ਫੀਰ ਕੈਸੀ ਫੀਰਾਵਧ , ਛਾਛ ਕੈਸੀ ਛਤ੍ਰਾਨੇਰ ;
ਛਪਾਕਰ ਕੈਸੀ ਛਬ , ਕਾਲਇੰਦ੍ਰੀ ਕੇ ਕੁਲ ਕੇ ॥

[His grandeur pervades all through] As milk pervades in khir or whey in Chhatraner, as beauty of moon-light spreads on Jamuna,

ਹੰਸਨੀ ਸੀ ਸੀਹਾਰੂਮ , ਹੀਰਾ ਸੀ ਹੁਸੈਨਾਬਾਦ ;
ਗੰਗਾ ਕੈਸੀ ਧਾਰ ਚਲੀ , ਸਾਤੋ ਸੰਧ ਰੂਲ ਕੇ ॥

As incense of hansini in Rome and diamonds in Husainabad, as Ganga-water coalsces in seven seas,

ਪਾਰਾ ਸੀ ਪਲਾਊ ਗਢ , ਰੂਪਾ ਕੈਸੀ ਰਾਮਪੁਰ ;
ਸੋਰਾ ਸੀ ਸੁਰੰਗਾਬਾਦ , ਨੀਕੇ ਰਹੀ ਝੂਲਕੇ ॥

As mercury in Palaum, silver in Rampur, As nitre in Surangabad and

ਚੰਪਾ ਸੀ ਚੰਦੇਰੀਕੋਟ , ਚਾਂਦਨੀ ਸੀ ਚਾਂਦਾਗੜਿ ; (ਚੰਦੇਰੀ-ਕੋਟ ਬੋਲੋ)
ਕੀਰਤਿ ਤਿਹਾਰੀ ਰਹੀ , ਮਾਲਤੀ ਸੀ ਫੂਲ ਕੇ ॥੧੨॥੨੬੪॥

as jasmine flower in Kot Chanderi or soothing moon-light in Chandagarhi; Grandeur of god spreads around like jasmine flower

ਫਟਕ ਸੀ ਕੈਲਾਸ , ਕਮਾਉਗਢ ਕਾਸੀਪੁਰ ;
ਸੀਸਾ ਸੀ ਸੁਰੰਗਾਬਾਦ , ਨੀਕੈ ਸੋਹੀਅਤੁ ਹੈ ॥

[Grandeur of God shines] As shining marble in Kamaugarh and Kailash mount, as glass shines in Kansipur and Surangabad,

ਹਿੱਮਾ ਸੀ ਹਿਮਾਲੈ , ਹਰ ਹਾਰ ਸੀ ਹਲਬਾ ਨੇਰ ;
ਹੰਸ ਕੈਸੀ ਹਾਜੀਪੁਰ , ਦੇਖੇ ਮੋਹੀਅਤੁ ਹੈ ॥

As snow shines on Himalayas, or snake-garland round Shiva's neck at Halab, As whiteness sparkles at Hajipur-which enthralls all;

ਚੰਦਨ ਸੀ ਚੰਪਾਵਤੀ , ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਸੀ ਚੰਦ੍ਰਾਗਿਰ ;
ਚਾਂਦਨੀ ਸੀ ਚਾਂਦਾਗੜ , ਜੋਨ ਜੋਹੀਅਤੁ ਹੈ ॥

As fragrant as sandal at Champavati or moon at Chandragri mount,

ਗੰਗਾ ਸਮ ਗੰਗਧਾਰ , ਬਕਾਨ ਸੀ ਬਿਲੰਦਾਵਾਦ ;
ਕੀਰਤਿ ਤਿਹਾਰੀ ਕੀ , ਉਜਿਆਰੀ ਸੋਹੀਅਤੁ ਹੈ ॥੧੩॥੨੬੫॥

, As pious as Ganga at Gangotri or as white as heron in Bulandshaher as soothing moonlight at Chandagarh -Thus spreads around the grandeur of Almighty.

ਫਰਾਸੀ ਫਿਰੰਗੀ , ਫਰਾਸੀਸ ਕੇ ਦੁਰੰਗੀ ;
ਮਕਰਾਨ ਕੇ ਮ੍ਰਿਦੰਗੀ , ਤੇਰੇ ਗੀਤ ਗਾਈਅਤੁ ਹੈ ॥

Natives of France and England, Bilinguals of France; Mridangi of Makran-all sing His eulogies;

ਭਖਰੀ ਕੰਧਾਰੀ , ਗੋਰ ਗਖਰੀ ਗਰਦੇਜਾ ਚਾਰੀ ;
ਪੌਨ ਕੇ ਅਹਾਰੀ , ਤੇਰੇ ਨਾਮੁ ਧਿਆਈਅਤੁ ਹੈ ॥

Resident of Bhakkar and Qandhar, Gakharis of Gor, Natives of Gardeja, Those who live on air alone- remember His Name;

ਪੂਰਬ ਪਲਾਊ , ਕਾਮ ਰੂਪ ਔ ਕਮਾਊ ;
ਸਰਬ ਠਉਰ ਮੈ ਬਿਰਾਜੈ , ਜਹਾ ਜਹਾ ਜਾਈਅਤੁ ਹੈ ॥

Plaum, Kamrup and Kamaun-all in the East; Thou pervade all places wherever we go;

ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਤਾਪੀ , ਜੰਤ੍ਰ ਮੰਤ੍ਰ ਤੇ ਅਤਾਪੀ ਨਾਥ ;
ਕੀਰਤਿ ਤਿਹਾਰੀ ਕੋ , ਨ ਪਾਰ ਪਾਈਅਤੁ ਹੈ ॥੧੪॥੨੬੬॥

Master with Perfect grandeur, unaffected by magic; None can fathom His grandeur unfathomable

ਤ੍ਵਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

Your Grace

ਪਾਧੜੀ ਛੰਦ ॥

Padhri Chhand

ਅਦੈ ਅਨਾਸ ; ਆਸਨ ਅਡੋਲ ॥

Non-dual, Imperishable, with stable throne;

ਅਦੈ ਅਨੰਤ ; ਉਪਮਾ ਅਤੋਲ ॥

Non-dual, Infinite, with immeasurable eulogy

ਅਛੈ ਸਰੂਪ ; ਅਬਯਕਤ ਨਾਥ ॥

Invincible for Unmanifest Master;

ਆਜਾਨ ਬਾਹੁ ; ਸਰਬਾ ਪ੍ਰਮਾਥ ॥੧॥੨੬੭॥

Inspirer for gods, Sovereign of all is the Almighty

ਜੱਹ ਤੱਹ ਮਹੀਪ ; ਬਨ ਤਨ ਪ੍ਰਫੁਲ ॥

Great Emperor manifests Himself in forests and vegetation;

ਸੋਭਾ ਬਸੰਤ ; ਜੱਹ ਤੱਹ ਪ੍ਰਫੁਲ ॥

At all such places shines like fragrant flower the glory of the Almighty;

ਬਨ ਤਨ ਦੁਰੰਤ ; ਖਗ ਮ੍ਰਿਗ ਮਹਾਨ ॥

Great One is in forest, vegetation, birds, deer, all;

ਜੱਹ ਤੱਹ ਪ੍ਰਫੁਲ ; ਸੁੰਦਰ ਸੁਜਾਨ ॥੨॥੨੬੮॥

Beauteous and Wise One pervades everywhere

ਫੁਲਤੰ ਪ੍ਰਫੁਲ ; ਲਹਿ ਲਹਿਤ ਮੋਰ ॥

The crown of bloomed flowers shine on His head,

ਸਿਰ ਢੁਰਹਿ ਜਾਨ ; ਮਨਮਥਹ ਚੌਰ ॥

As fly-whisk was held by Lust-god;

ਕੁਜਰਤ ਕਮਾਲ ; ਰਾਜਕ ਰਹੀਮ ॥ (ਦੂਜਾ ਪਾਠ - ਕੁਦਰਤ)

Wonderful the nature, Provider and Merciful He is;

ਕਰਣਾ ਨਿਧਾਨ ; ਕਾਮਲ ਕਰੀਮ ॥੩॥ ੨੬੯॥

Embodiment of Compassion, Provider and Perfect Being

ਜੱਹ ਤੱਹ ਬਿਲੋਕ ; ਤੱਹ ਤੱਹ ਪ੍ਰਸੋਹ ॥

Almighty is found wherever we look for Him;

ਆਜਾਨ ਬਾਹ ; ਅਮਿਤੋਜ ਮੋਹ ॥

Inspirer of gods, Captivator of the mighty He is;

ਰੋਸੰ ਬਿਰਹਤ ; ਕਰਣਾ ਨਿਧਾਨ ॥

Sans wrath and Treasure of Mercy is the Almighty;

ਜੱਹ ਤੱਹ ਪ੍ਰਫੁਲ ; ਸੁੰਦਰ ਸੁਜਾਨ ॥੪॥੨੭੦॥

Beauteous and Wise One pervades everywhere

ਬਨ ਤਨ ਮਹੀਪ ; ਜਲ ਥਲ ਮਹਾਨ ॥

King of forests and vegetation, Sovereign on earth and water;

ਜਹੱ ਤਹੱ ਪ੍ਰਸੋਹ ; ਕਰੁਣਾ ਨਿਧਾਨ ॥

Treasure of compassion is manifest everywhere;

ਜਗਮਗਤ ਤੇਜ ; ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਤਾਪ ॥

His perfect resplendent light shines;

ਅੰਬਰ ਜਮੀਨ ; ਜਿਹ ਜਪਤ ਜਾਪ ॥੫॥ ੨੭੧॥

All beings on earth and sky remember Him

ਸਾਤੋ ਅਕਾਸ ; ਸਾਤੋ ਪਤਾਰ ॥

ਬਿਥਰਿਓ ਅਦ੍ਰਿਸਟ ; ਜਿਹ ਕਰਮ ਜਾਰਿ ॥ ਉਸਤਤ ਸਪੂਰਨੰ ॥

The net of His grace is spread invincibly in all the seven skies and seven nether - lands

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥

There is only one Almighty without duality (Eak), life of the entire creation (Ong), creator (kaar), true form in all ages and time dimensions (Sat), destroyer of the darkness of ignorance (Gu) and illuminator of knowledge (Ru), Grace (Persad); i.e. Almighty who is the life form of all is obtainable only with the Guru's grace.

ਅਥ ਬਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕ ਗਿਰੰਥ ਲਿਖਯਤੇ ॥

Now commences the writing of the Bachitra Natak Granth.

Prologue: Bachitra Natak (The wondrous Drama) marks the world most realistic composition which is also an autobiography of the Guru. The date of the composition of the Natak is given by Macauliffe as 1692, when Guru Sahib Ji was twenty seven years old. It is divided into fourteen chapters written in Hindi with a large mixture of Sanskrit. Praise of the Immortal and an account of Guru Ji's ancestors and his own life form the main subjects of the Natak. A picture emerges of the ideal warrior-saint.

The warrior strain appeared in the ancestors of old. Their Aryan forebears conquered all northern India, singing the hymns of the Vedas as they went. These vedic Aryans were the original warriors-saints and the ideal of the warrior-saint dominates the Sikhs to this day. It was this militant strain in the Punjabis that Guru Sahib Ji appealed to so successfully when the pressure of outward aggression united them in the fellowship of the Khalsa.

The history of the Bedi and Sodhi families is given in the second, third and forth chapters. It shows in vivid fashion the quarrelsome nature but at the same time the flexibility of character of Guru Ji's ancestors, whereby warriors turned scholars, ascetics into rulers and rulers into ascetics with the minimum of friction. Guru Gobind Singh Ji describes his call to the Guruship in Chapter Six.

ਤੂੰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

By Your Grace.

ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਬਾਕ ਪਾਤਸਾਹੀ ੧੦ ॥

Glorious Oration of the Tenth Master

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਨਮਸਕਾਰ ਸ੍ਰੀ ਖੜਗ ਕੋ ; ਕਰੌ ਸੁ ਹਿਤੁ ਚਿਤੁ ਲਾਇ ॥

I salute in reverence to Almighty with love and concentration who the protector of this world and the next (double-edged sword).

ਪੂਰਨ ਕਰੋ ਗਿਰੰਥ ਇਹ ; ਤੁਮ ਮੁਹਿ ਕਰਹੁ ਸਹਾਇ ॥੧॥

Dear Almighty, please complete this scripture (Bachittar Natak), I seek Your support.

ਤ੍ਰਿਭੰਗੀ ਛੰਦ ॥

Tribhangi Chhand

ਸ੍ਰੀਕਾਲ ਜੀ ਕੀ ਉਸਤਤਿ ॥

Eulogy the grand Timeless (Almighty)

ਖਗ ਖੰਡ ਬਿਹੰਡ , ਖਲ ਦਲ ਖੰਡ ; ਅਤਿ ਰਣ ਮੰਡ ਬਰਬੰਡ ॥

This sword is the grand slayer, the decimator of the scoundrals, and powerful force of the art of war.

ਭੁਜ ਦੰਡ ਅਖੰਡ , ਤੇਜ ਪ੍ਰਚੰਡ ; ਜੋਤਿ ਅਮੰਡ ਭਾਨ ਪ੍ਰਭੰ ॥

It is the uninterrupted effulgence of the arms; its flame is tremendous and its glory is like sun.

ਸੁਖ ਸੰਤਾ ਕਰਣੰ , ਦੁਰਮਤਿ ਦਰਣੰ ; ਕਿਲਬਿਖ ਹਰਣੰ ਅਸ ਸਰਣੰ ॥

This sword is pleasure giver to the saints, crusher of the ill will and eschewer of the force and nurturing passion and desires.

ਜੈ ਜੈ ਜਗ ਕਾਰਣ , ਸ੍ਰਿਸਟਿ ਉਬਾਰਣ ; ਮਮ ਪ੍ਰਤਿਪਾਰਣ ਜੈ ਤੇਗੰ ॥੨॥

I hail the power in the form of sword and I seek its shelter which is the basic cause of this creation.

ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਛੰਦ ॥

Bhujang Prayat Chhand

ਸਦਾ ਏਕ ਜੋਤਯੰ ; ਅਜੂਨੀ ਸਰੂਪੰ ॥ (ਜੋਤਿਅੰ ਬੋਲੋ)

ਮਹਾਂਦੇਵ ਦੇਵੰ ; ਮਹਾਂ ਭੂਪ ਭੂਪੰ ॥

O Almighty, you are unborn and ever burning homogeneous flame. You are God of the great gods and Emperor of the kings,

ਨਿਰੰਕਾਰ ਨਿਤਯੰ ; ਨ ਰੂਪੰ ਨ੍ਰਿਬਾਣੰ ॥ ਕਲੰਕਾਰਣੇਯੰ ; ਨਮੋ ਖੜਗ ਪਾਣੰ ॥੩॥

You are eternal beyond all forms and outlines and You are the final liberator. O sword weilding Almighty, You are the sole cause of all the arts

ਨਿਰੰਕਾਰ ਨ੍ਰਿਬਿਕਾਰ ; ਨਿਤਯੰ ਨਿਰਾਲੰ ॥ ਨ ਬ੍ਰਿਧੰ ਬਿਸੇਖੰ ; ਨ ਤਰੁਨੰ ਨ ਬਾਲੰ ॥

O formless, passionless, eternal and unique power Almighty, You neither become old, nor young and You never assume the form of a child.

ਨ ਰੰਕੰ ਨ ਰਾਯੰ ; ਨ ਰੂਪੰ ਨ ਰੇਖੰ ॥ ਨ ਰੰਗੰ ਨ ਰਾਗੰ ; ਅਪਾਰੰ ਅਭੇਖੰ ॥੪॥

You are neither pauper nor prince; neither You have any form nor outline, neither any colour nor

attachment. You are infinite and beyond all guises

ਨ ਰੂਪੰ ਨ ਰੇਖੰ ; ਨ ਰੰਗੰ ਨ ਰਾਗੰ ॥ ਨ ਨਾਮੰ ਨ ਠਾਮੰ ; ਮਹਾ ਜੋਤਿ ਜਾਗੰ ॥

Neither You have any form or outline nor is Yours any colour or attachment. You are a grand burning flame which is beyond name and space.

ਨ ਦੁਖੰ ਨ ਭੇਖੰ ; ਨਿਰੰਕਾਰ ਨਿਤਯੰ ॥ ਮਹਾਂ ਜੋਗ ਜੋਗੰ ; ਸੁ ਪਰਮੰ ਪਵਿਤ੍ਰਯੰ ॥੫॥

Neither You are envy nor You are there in any garb. You are eternal, formless, grand total of all and the most sacred

ਅਜੇਯੰ ਅਭੇਯੰ ; ਅਨਾਮੰ ਅਠਾਮੰ ॥ ਮਹਾ ਜੋਗ ਜੋਗੰ ; ਮਹਾ ਕਾਮ ਕਾਮੰ ॥

You are undefeatable, fearless, nameless and beyond space. Sum total of all, You are desired by great desires.

ਅਲੇਖੰ ਅਭੇਖੰ ; ਅਨੀਲੰ ਅਨਾਦੰ ॥ ਪਰੇਯੰ ਪਵਿਤ੍ਰੰ ; ਸਦਾ ਨ੍ਰਿਬਿਖਾਦੰ ॥੬॥

O unaccountable, beyond guises, beyond numbers, beginningless Almighty, You are beyond the yonderlands; You are most sacred and devoid of all agonies

ਸੁ ਆਦੰ ਅਨਾਦੰ ; ਅਨੀਲੰ ਅਨੰਤੰ ॥ ਅਦੁਖੰ ਅਭੇਖੰ ; ਮਹੇਸੰ ਮਹੰਤੰ ॥

You are beginningless, beyond numbers and infinite. Beyond envies and guises You are, the Master of the cosmos.

ਨ ਰੋਖੰ ਨ ਸੋਖੰ ; ਨ ਦੋਹੰ ਨ ਮੋਹੰ ॥ ਨ ਕਾਮੰ ਨ ਕ੍ਰੋਧੰ ; ਅਜੋਨੀ ਅਜੋਹੰ ॥੭॥

Free from anguish, sorrows, treacheries and infatuation, devoid of lust and anger, You are beyond birth, You are unborn and invisible

ਪਰੇਯੰ ਪਵਿਤ੍ਰੰ ; ਪੁਨੀਤੰ ਪੁਰਾਣੰ ॥ ਅਜੇਯੰ ਅਭੇਯੰ ; ਭਵਿਖਯੰ ਭਵਾਣੰ ॥

You are beyond schisms and You are the most sacred, ancient, undefeatable, fearless; You exist in the present and will exist in the future also.

ਨ ਰੋਗੰ ਨ ਸੋਗੰ ; ਸੁਨਿਤਯੰ ਨਵੀਨੰ ॥ ਅਜਾਯੰ ਸਹਾਯੰ ; ਪਰਮੰ ਪ੍ਰਬੀਨੰ ॥੮॥

Free from ailments, sufferings, You are ever new, unborn, helping to all and most skilled one

ਸੁ ਭੂਤੰ ਭਵਿਖੰ ; ਭਵਾਨੰ ਭਵੇਯੰ ॥ ਨਮੋ ਨ੍ਰਿਬਿਕਾਰੰ ; ਨਮੋ ਨ੍ਰਿਜੁਰੇਯੰ ॥

You are past, present and future. Free from ailments and modifications of mind, O Almighty ! I salute You.

ਨਮੋ ਦੇਵ ਦੇਵੰ ; ਨਮੋ ਰਾਜ ਰਾਜੰ ॥ ਨਿਰਾਲੰਬ ਨਿਤਯੰ ; ਸੁ ਰਾਜਾਧਿਰਾਜੰ ॥੯॥

O God of gods, King of the kings, without any support and eternal emperor, I bow before You

ਅਲੇਖੰ ਅਭੇਖੰ ; ਅਭੂਤੰ ਅਦ੍ਵੈਖੰ ॥ ਨ ਰਾਗੰ ਨ ਰੰਗੰ ; ਨ ਰੂਪੰ ਨ ਰੇਖੰ ॥

Beyond all accounts, guises and jealousies, You are neither attachments nor any hew, nor any shape and nor any sketch.

ਮਹਾਂ ਦੇਵ ਦੇਵੰ ; ਮਹਾ ਜੋਗ ਜੋਗੰ ॥ ਮਹਾਂ ਕਾਮ ਕਾਮੰ ; ਮਹਾਂ ਭੋਗ ਭੋਗੰ ॥੧੦॥

You are God of great gods, Yogi of the great yogis, Desire of all desires and Enjoyer of great enjoyment

ਕਹੂੰ ਰਾਜਸੰ ਤਾਮਸੰ ; ਸਾਤਕੇਯੰ ॥ ਕਹੂੰ ਨਾਰ ਕੋ ਰੂਪ ; ਧਾਰੇ ਨਰੇਯੰ ॥

At places you are action, inertia and tranquility and at other places You are male in the form of female (Ardhnarishvar).

ਕਹੂੰ ਦੇਵੀਯੰ ਦੇਵਤੰ ; ਦਈਤ ਰੂਪੰ ॥ ਕਹੂੰ ਰੂਪ ਅਨੇਕ ; ਧਾਰੇ ਅਨੂਪੰ ॥੧੧॥

At some place You are in the form of goddess and demons and at other places You assume beautiful unparalleled forms

ਕਹੂੰ ਫੂਲ ਹੁੰਕੈ ; ਭਲੇ ਰਾਜ ਫੂਲੇ ॥ ਕਹੂੰ ਭਵਰ ਹੁੰਕੈ ; ਭਲੀ ਭਾਂਤਿ ਭੂਲੇ ॥

At some places You have flourished like the flowers of the wish-granting tree flowers.

ਕਹੂੰ ਪਵਨ ਹੈ ਕੈ ; ਬਹੇ ਬੇਗਿ ਐਸੇ ॥ ਕਹੇ ਮੋ ਨ ਆਵੈ ; ਕਥੋ ਤਾਹਿ ਕੈਸੇ ॥੧੨॥

At other place in the form of speedy wind You are moving around that, your speed is ineffable. How can I describe You

ਕਹੂੰ ਨਾਦ ਹੈ ਕੈ ; ਭਲੀ ਭਾਂਤਿ ਬਾਜੇ ॥ ਕਹੂੰ ਪਾਰਧੀ ਹੈ ; ਧਰੇ ਬਾਨ ਰਾਜੇ ॥

At some places You are ringing as a sonorous music and side by side You adore in he form of a hunter with pulling arrows.

ਕਹੂੰ ਮ੍ਰਿਗ ਹੁੰਕੈ ; ਭਲੀ ਭਾਂਤਿ ਮੋਹੇ ॥ ਕਹੂੰ ਕਾਮਕੀ ਜਿਉ ; ਧਰੇ ਰੂਪ ਸੋਹੇ ॥੧੩॥

At places like a deer you are engrossed in infatuations and at other places You adorn as a beautiful woman

ਨਹੀ ਜਾਨਿ ਜਾਈ ; ਕਛੁ ਰੂਪ ਰੇਖੰ ॥ ਕਹਾ ਬਾਸ ਤਾ ਕੋ ; ਫਿਰੈ ਕਉਨ ਭੇਖੰ ॥

Your form and outline are unknowable. Which is Your residing place

ਕਹਾ ਨਾਮ ਤਾ ਕੋ ; ਕਹਾ ਕੈ ਕਹਾਵੈ ॥ ਕਹਾ ਮੈ ਬਖਾਨੋ ; ਕਹੇ ਮੋ ਨ ਆਵੈ ॥੧੪॥

In which guise You move around what Your name is; and You belong to which place, cannot be described by me because I am not competent to do it

ਨ ਤਾਕੋ ਕੋਈ ਤਾਤ ; ਮਾਤੰ ਨ ਭਾਯੰ ॥ ਨ ਪੁਤ੍ਰੰ ਨ ਪੌਤ੍ਰੰ ; ਨ ਦਾਯਾ ਨ ਦਾਯੰ ॥

You have neither father nor mother nor brother. You have neither son nor grandson and nor any

maid servant.

ਨ ਨੇਹੰ ਨ ਗੇਹੰ ; ਨ ਸੈਨੰ ਨ ਸਾਥੰ ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਰਾਜੰ ; ਮਹਾ ਨਾਥ ਨਾਥੰ ॥੧੫॥

You have no special affections and neither You have any residence nor any army nor any companion. O great King You are Master of the masters

ਪਰਮੰ ਪੁਰਾਨੰ ; ਪਵਿਤ੍ਰੰ ਪਰੇਯੰ ॥ ਅਨਾਦੰ ਅਨੀਲੰ ; ਅਸੰਭੰ ਅਜੇਯੰ ॥

You are the most ancient, the sacred and beyond all quarrels. You are beginningless devoid of any stigma, self-created, indefeatable,

ਅਭੇਦੰ ਅਛੇਦੰ ; ਪਵਿਤ੍ਰੰ ਪ੍ਰਮਾਥੰ ॥ ਮਹਾ ਦੀਨ ਦੀਨੰ ; ਮਹਾ ਨਾਥ ਨਾਥੰ ॥੧੬॥

undividable, everlasting, sacred, mighty, the conscience of the prophets and Master of the grand masters

ਅਦਾਗੰ ਅਦਗੰ ; ਅਲੇਖੰ ਅਭੇਖੰ ॥ ਅਨੰਤੰ ਅਨੀਲੰ ; ਅਰੂਪੰ ਅਦ੍ਵੈਖੰ ॥

Spotless, light, beyond all accounts, beyond all garbs, infinite, formless, devoid of enemies,

ਮਹਾਂ ਤੇਜ ਤੇਜੰ ; ਮਹਾਂ ਜ੍ਵਾਲ ਜ੍ਵਾਲੰ ॥ ਮਹਾਂ ਮੰਤ੍ਰ ਮੰਤ੍ਰੰ ; ਮਹਾਂ ਕਾਲ ਕਾਲੰ ॥੧੭॥

the grand splendour, the great flame, the great mantra and You are the consuming force (kal) of even the great time.

ਕਰੰ ਬਾਮ ਚਾਪਯੰ ; ਕ੍ਰਿਪਾਣੰ ਕਰਾਲੰ ॥ ਮਹਾਤੇਜ ਤੇਜੰ ; ਬਿਰਾਜੈ ਬਿਸਾਲੰ ॥

In Your left hand is bow and sword. You are great effulgence adorning in Your vigorous grand form.

ਮਹਾਂ ਦਾੜ ਦਾੜੰ ; ਸੁ ਸੋਹੰ ਅਪਾਰੰ ॥ ਜਿਨੈ ਚਰਬੀਯੰ ; ਜੀਵ ਜੱਗਯੰ ਹਜਾਰੰ ॥੧੮॥

You are that infinite form having terrible mouth and teeth who has swallowed thousands of yajnas and creatures.

ਡਮਾ ਡੰਮ ਡਉਰੂ ; ਸਿਤਾਸੇਤ ਛੱਤ੍ਰੰ ॥ ਹਾਹਾ ਹੂਹ ਹਾਸੰ ; ਝੱਮਾ ਝੱਮ ਅੱਤ੍ਰੰ ॥

Your drum sounds terribly and Your canopy is black and white. Horrible laughter and light remain around You.

ਮਹਾਂ ਘੋਰ ਸਬਦੰ ; ਬਜੇ ਸੰਖ ਐਸੰ ॥ ਪ੍ਰਲੈਕਾਲ ਕੇ ; ਕਾਲ ਕੀ ਜ੍ਵਾਲ ਜੈਸੰ ॥੧੯॥

Conches shriek and create such a horrible sound as if at the time of dissolution the uninterrupted fire is going on.

ਰਸਾਵਲ ਛੰਦ ॥

Rasaval Chhand

ਘਣੰ ਘੰਟ ਬਾਜੰ ॥ ਧੁਣੰ ਮੇਘ ਲਾਜੰ ॥

In the forms of cloud the gongs are ringing and the bows of clouds are also prepared.

ਭਯੋ ਸੱਦ ਏਵੰ ॥ ਹੜਯੋ ਨੀਰਧੇਵੰ ॥੨੦॥

Some such an environment is emerging as if the ocean is getting flooded.

ਘੁਰੰ ਘੁੰਘਰੇਯੰ ॥ ਧੁਣੰ ਨੇਵਰੇਯੰ ॥

Tinkling bells are making sounds and the twangs of the bows are heard.

ਮਹਾਂ ਨਾਦ ਨਾਦੰ ॥ ਸੁਰੰ ਨਿਰਬਿਖਾਦੰ ॥੨੧॥

Such tumultuous sounds are coming up as if the cosmic bang has been chiming.

ਸਿਰੰ ਮਾਲ ਰਾਜੰ ॥ ਲਖੇ ਰੁਦ੍ਰ ਲਾਜੰ ॥

Garland is adorning Your head and seeing Your beauty; even the Rudras are feeling ashamed.

ਸੁਭੇ ਚਾਰ ਚਿਤ੍ਰੰ ॥ ਪਰਮੰ ਪਵਿਤ੍ਰੰ ॥੨੨॥

You are charming spectacle and You are the most auspicious entity

ਮਹਾ ਗਰਜ ਗਰਜੰ ॥ ਸੁਣੇ ਦੂਤ ਲਰਜੰ ॥

Your grand roar is making the messengers (of death) full of fear.

ਸ੍ਰਵੰ ਸ੍ਰੋਣ ਸੋਹੰ ॥ ਮਹਾ ਮਾਨ ਮੋਹੰ ॥੨੩॥

O great pride and allurer of all, Your this sound sounds nice to the ears

ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਛੰਦ ॥

Bhujang Prayat Chhand

ਸ੍ਰਿਜੇ ਸੇਤਜੰ ; ਜੇਰਜੰ ਉਤਭੁਜੇਵੰ ॥ ਰਚੇ ਅੰਡਜੰ ; ਖੰਡ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਏਵੰ ॥

You have created the sweat born, the foetus born, the vegetation born, the egg born creatures and all the cosmos and their divisions are made by You.

ਦਿਸਾ ਬਿਦਿਸਾਯੰ ; ਜਿਮੀ ਆਸਮਾਣੰ ॥ ਚਤੁਰ ਬੇਦ ਕਥਯੰ ; ਕੁਰਾਣੰ ਪੁਰਾਣੰ ॥੨੪॥

Creating all the directions straight or oblique, the earth, the sky, you have described the four Vedas, Quran, Puranas etc

ਰਚੇ ਰੈਣ ਦਿਵਸੰ ; ਥਪੇ ਸੂਰ ਚੰਦ੍ਰੰ ॥ ਠਟੇ ਦਈਵ ਦਾਨੋ ; ਰਚੇ ਬੀਰ ਬਿੰਦ੍ਰੰ ॥

You have created day and night, sun, moon and the demon warriors et al.

ਕਹੀ ਲੋਹ ਕਲਮੰ ; ਲਿਖਯੋ ਲੇਖ ਮਾਥੰ ॥ ਸਬੈ ਜੇਰ ਕੀਨੇ ; ਬਲੀਕਾਲ ਹਾਥੰ ॥੨੫॥

With Your iron pen You have inscribed the accounts of everybody on his forehead and you have

captured many a powerful person

ਕਈ ਮੇਟਿ ਡਾਰੇ ; ਉਸਾਰੇ ਬਨਾਏ ॥ ਉਪਾਰੇ ਗੜੇ ; ਫੇਰਿ ਮੇਟੇ ਉਪਾਏ ॥

Many were wiped out, decimated and again created by you. You again uprooted them, coined them, eschewed them and again created them.

ਕ੍ਰਿਆ ਕਾਲ ਜੂ ਕੀ ; ਕਿਨੂ ਨਾ ਪਛਾਨੀ ॥ ਘਨਿਯੋ ਪੈ ਬਿਹੈਰੈ ; ਘਨਿਯੋ ਪੈ ਬਿਹਾਨੀ ॥੨੬॥

O Almighty, none could identify Your actions and Your Maya has influenced many and still many more are to come in her clutches

ਕਿਤੇ ਕ੍ਰਿਸਨ ਸੇ ; ਕੀਟ ਕੋਟੈ ਬਨਾਏ ॥ ਕਿਤੇ ਰਾਮ ਸੇ ; ਮੇਟਿ ਡਾਰੇ ਉਪਾਏ ॥

Crores of insects like Krishna You have created and wiped out many like Rama.

ਮਹਾਂਦੀਨ ਕੇਤੇ ; ਪ੍ਰਿਥੀ ਮਾਂਤ ਹੁਏ ॥ ਸਭੈ ਆਪਨੀ ਆਪਨੀ ; ਅੰਤਿ ਮੁਏ ॥੨੭॥

Many prophets have flourished on earth but controlled by time they have met their ultimate deaths

ਜਿਤੇ ਅਉਲੀਆ ਅੰਬੀਆ ; ਹੋਇ ਬੀਤੇ ॥ ਤਿਤਯੋ ਕਾਲ ਜੀਤਾ ; ਨ ਤੇ ਕਾਲ ਜੀਤੇ ॥

Rishi ascetics and Aulias of the world have all been conquered by time (the Almighty) but none of them could win Him (Time).

ਜਿਤੇ ਰਾਮ ਸੇ ਕ੍ਰਿਸਨ ; ਹੁਇ ਬਿਸਨ ਆਏ ॥ ਤਿਤਯੋ ਕਾਲ ਖਾਪਿਓ ; ਨ ਤੇ ਕਾਲ ਘਾਏ ॥੨੮॥

All Rama Krishna who came as the form of Vishnu were annihilated by time but they all could not alter anything of the almighty time

ਜਿਤੇ ਇੰਦ੍ਰ ਸੇ ; ਚੰਦ੍ਰ ਸੇ ਹੋਤ ਆਏ ॥ ਤਿਤਯੋ ਕਾਲ ਖਾਪਾ ; ਨ ਤੇ ਕਾਲ ਘਾਏ ॥

Indra, the moon and all of their ilk were perished by the time but they could do nothing of the all mighty time.

ਜਿਤੇ ਅਉਲੀਆ ਅੰਬੀਆ ; ਗਉਸ ਹੈ ਹੈਂ ॥ ਸਭੈ ਕਾਲ ਕੇ ; ਅੰਤ ਦਾੜਾ ਤਲੈ ਹੈਂ ॥੨੯॥

All Aulias, Rishis, ascetics and creatures of different kinds ultimately have to go under the mighty teeth of the time

ਜਿਤੈ ਮਾਨਧਾਤਾਦਿ ; ਰਾਜਾ ਸੁਹਾਏ ॥ ਸਭੈ ਬਾਂਧਿ ਕੈ ; ਕਾਲ ਜੇਲੈ ਚਲਾਏ ॥

The kings like Mandhata were also tied and pushed by the great Times.

ਜਿਨੈ ਨਾਮ ਤਾ ਕੋ ; ਉਚਾਰੋ ਉਬਾਰੇ ॥ ਬਿਨਾ ਸਾਮ ਤਾ ਕੀ ; ਲਖੇ ਕੋਟ ਮਾਰੇ ॥੩੦॥

All the recited names and crores of such others who have not gone in the refuge of the Almighty

have got perished by the death

ਰਸਾਵਲ ਛੰਦ ॥

Rasaval Chhand

ਤੂੰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

By Your Grace

ਚਮੱਕਹਿ ਕ੍ਰਿਪਾਣੰ ॥ ਅਭੂਤੰ ਭਯਾਣੰ ॥ (ਭਇਆਣੰ ਬੋਲੋ)

Your sword blazes and you are a unique source of awe.

ਧੁਣੰ ਨੇਵਰਾਣੰ ॥ ਘੁਰੰ ਘੁੰਘ੍ਰਾਣੰ ॥੩੧॥ (ਘੁੰਘਰਿਆਣੰ ਬੋਲੋ)

Your tinkling bells are ringing in such a way as if the clouds are roaring

ਚਤੁਰ ਬਾਂਹ ਚਾਰੰ ॥ ਨ੍ਰਿਜੂਟੰ ਸੁਧਾਰੰ ॥

You have matted hair and handsome arms.

ਗਦਾ ਪਾਸ ਸੋਹੰ ॥ ਜਮੰ ਮਾਨ ਮੋਹੰ ॥੩੨॥

Mace and noose adorn your hands and they are competent to wipe out the pride of Yama

ਸੁਭੰ ਜੀਭ ਜੁਆਲੰ ॥ ਸੁ ਦਾਤਾ ਕਰਾਲੰ ॥

Your tongue is like fire and teeth horrible.

ਬਜੀ ਬੰਬ ਸੰਖੰ ॥ ਉਠੇ ਨਾਦ ਬੰਖੰ ॥੩੩॥

A fearful song continuously emerges from around you

ਸੁਭੰ ਰੂਪ ਸਿਆਮੰ ॥ ਮਹਾ ਸੋਭ ਧਾਮੰ ॥

Your black form is benign and You are the warehouse of grandeur.

ਛਬੇ ਚਾਰ ਚਿਤ੍ਰੰ ॥ ਪਰੇਅੰ ਪਵਿਤ੍ਰੰ ॥੩੪॥

Your beauty is like a charming picture and beyond all tensions You are the sacred One

ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਛੰਦ ॥

Bhujang Prayat Chhand

ਸਿਰੰ ਸੇਤ ਛਤ੍ਰੰ ; ਸੁ ਸੁਭੰ ਬਿਰਾਜੰ ॥

ਲਖੇ ਫੈਲ ਛਾਇਆ ; ਕਰੇ ਤੇਜ ਲਾਜੰ ॥ (ਦੂਜਾ ਪਾਠ - ਸੁਭੰ)

The white canopy adorns above Your head and seeing Your valour the splendour itself feels ashamed.

ਬਿਸਾਲਾਲ ਨੈਨੰ ; ਮਹਾਂਰਾਜ ਸੋਹੰ ॥ ਢਿਗੰ ਅੰਸੁਮਾਲੰ ; ਹਸੰ ਕੋਟ ਕ੍ਰੋਹੰ ॥੩੫॥

O Almighty your wide eyes are grand and as a symbol of Your grand anger and laughter Your one side is adorned by the sun

ਕਹੂੰ ਰੂਪ ਧਾਰੇ ; ਮਹਾਰਾਜ ਸੋਹੰ ॥ ਕਹੂੰ ਦੇਵ ਕੰਨਿਆਨ ਕੇ ; ਮਾਨ ਮੋਹੰ ॥

At some places You are seated like an emperor and You are the pride and infatuation of the fairies.

ਕਹੂੰ ਬੀਰ ਹੈ ਕ੍ਰੈ ; ਧਰੇ ਬਾਨ ਪਾਨੰ ॥ ਕਹੂੰ ਭੂਪ ਹੈ ਕ੍ਰੈ ; ਬਜਾਏ ਨਿਸਾਨੰ ॥੩੬॥

At other places you are having arrows in Your hands like a warrior and then at some places in the form of king you are beating the drums

ਰਸਾਵਲ ਛੰਦ ॥

Rasaval Chhand

ਧਨੁਰ ਬਾਨ ਧਾਰੇ ॥ ਛੱਕੇ ਛੈਲ ਭਾਰੇ ॥

You are with bow and arrow and You have made many a young man wonder struck.

ਲਏ ਖੱਗ ਐਸੇ ॥ ਮਹਾਂਬੀਰ ਜੈਸੇ ॥੩੭॥

Like great warriors you have double-edged sword in Your hands

ਜੁਰੇ ਜੰਗ ਜੋਰੰ ॥ ਕਰੇ ਜੁੱਧ ਘੋਰੰ ॥

When the people gather for war and fierce battle goes on. At that time

ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਿ ਦਿਆਲੰ ॥ ਸਦਾਯੰ ਕ੍ਰਿਪਾਲੰ ॥੩੮॥ (ਸਦਾਇਅੰ ਬੋਲੋ)

O merciful Almighty You are always benevolent

ਸਦਾ ਏਕ ਰੂਪੰ ॥ ਸਭੈ ਲੋਕ ਭੂਪੰ ॥

For ever You are one, King of all the worlds, indefeatable,

ਅਜੇਅੰ ਅਜਾਯੰ ॥ ਸਰਨਿਯੰ ਸਹਾਯੰ ॥੩੯॥ (ਸਰਨਿਅੰ ਬੋਲੋ)

unborn and helper of the person who has come to Your shelter

ਤਪੈ ਖੱਗ ਪਾਨੰ ॥ ਮਹਾਂ ਲੋਕਦਾਨੰ ॥

The sword is blazing in Your hand and you the great donor is giving gifts to the people.

ਭਵਿਖਿਅੰ ਭਵੇਅੰ ॥ ਨਮੋ ਨਿਰਜੁਰੇਅੰ ॥੪੦॥

O devoid of all heats of present and future I bow before You

ਮਧੋ ਮਾਨ ਮੁੰਡੰ ॥ ਸੁਭੰ ਰੁੰਡ ਝੁੰਡੰ ॥

Fragmenter of the pride of Madhu (the demon), the decimeter of Shumbh and

ਸਿਰੰ ਸੇਤ ਛੱਤ੍ਰੰ ॥ ਲਸੰ ਹਾਥ ਅੱਤ੍ਰੰ ॥੪੧॥

keeper of white canopy over your head, O Almighty the weapons adorn your hands

ਸੁਣੇ ਨਾਦ ਭਾਰੀ ॥ ਤ੍ਰਸੇ ਛਤ੍ਰਧਾਰੀ ॥

Listening to your grand roar the canopied ones get afraid of.

ਦਿਸਾ ਬਸਤ੍ਰ ਰਾਜੰ ॥ ਸੁਣੇ ਦੋਖ ਭਾਜੰ ॥੪੨॥

Your robes are of directions and they adorn your body. Your sound makes the sufferings flee

ਸੁਣੇ ਗੱਦ ਸੱਦੰ ॥ ਅਨੰਤੰ ਬਿਹੱਦੰ ॥

Listening to your callings provides happiness. One feels as if you are black in the forms of clouds

ਘਟਾ ਜਾਣੁ ਸਿਆਮੰ ॥ ਦੁਤੰ ਅਭਿਰਾਮੰ ॥੪੩॥

You are seated in them as a uniquely handsome one

ਚਤੁਰ ਬਾਹ ਚਾਰੰ ॥ ਕਰੀਟੰ ਸੁਧਾਰੰ ॥

You have handsome four arms and you have put on beautiful crown. Mace, conch and

ਗਦਾ ਸੰਖ ਚਕ੍ਰੰ ॥ ਦਿਪੈ ਕੂਰ ਬੱਕ੍ਰੰ ॥੪੪॥

wearer of quoits, your oblique eyebrows are dazzling

ਨਰਾਜ ਛੰਦ ॥

Naraj Chhand

ਅਨੂਪ ਰੂਪ ਰਾਜਿਅੰ ॥ ਨਿਹਾਰ ਕਾਮ ਲਾਜਿਯੰ ॥

Your incomparable beauty is so much, so elegant that Kamdev, the god of love, is also feeling ashamed.

ਅਲੋਕ ਲੋਕ ਸੋਭਿਅੰ ॥ ਬਿਲੋਕ ਲੋਕ ਲੋਭਿਅੰ ॥੪੫॥

Your light is the glory of all the worlds and all covet to behold it

ਚਮੱਕਿ ਚੰਦ੍ਰ ਸੀਸਿਯੰ ॥ ਰਹਿਯੋ ਲਜਾਇ ਈਸਯੰ ॥

The moon glitters in such a way on your head that even Shiva feels himself modest (before you).

ਸੁ ਸੋਭ ਨਾਗ ਭੂਖਣੰ ॥ ਅਨੇਕ ਦੁਸਟ ਦੁਖਣੰ ॥੪੬॥

You have put on the ornaments of snakes who are eradicators of many sorrows

ਕ੍ਰਿਪਾਣ ਪਾਣ ਧਾਰੀਯੰ ॥ ਕਰੋਰ ਪਾਪ ਟਾਰੀਯੰ ॥

The sabre adorning your hands is the wiper of the crores of sins.

ਗਦਾ ਗ੍ਰਿਸਟ ਪਾਣਿਯੰ ॥ ਕਮਾਣ ਬਾਣ ਤਾਣਿਯੰ ॥੪੭॥

The mace in your hand is mighty and the arrows on your bow are already pulled ones

ਸਬਦ ਸੰਖ ਬੱਜਿਯੰ ॥ ਘਣੰਕਿ ਘੁੰਘਰ ਗੱਜਿਯੰ ॥

The sound of your conch is like the roar of clouds.

ਸਰਨਿ ਨਾਥ ਤੋਰੀਯੰ ॥ ਉਬਾਰ ਲਾਜ ਮੋਰੀਯੰ ॥੪੮॥

O Almighty, I am under your shelter, praying You to salvage me and to save my honour

ਅਨੇਕ ਰੂਪ ਸੋਹੀਯੰ ॥ ਬਿਸੇਖ ਦੇਵ ਮੋਹੀਯੰ ॥

Assuming many elegant forms, O grand Almighty You are enchanter of the hearts (of people).

ਅਦੇਵ ਦੇਵ ਦੇਵਲੰ ॥ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨ ਕੇਵਲੰ ॥੪੯॥

You are adorable for gods and demons equally and You are purely ocean of grace

ਸੁ ਆਦਿ ਅੰਤਿ ਏਕਯੰ ॥ ਧਰੇ ਸਰੂਪ ਅਨੇਕਿਯੰ ॥

From beginning to the end You are the same. You have assumed many a form of your own will.

ਕ੍ਰਿਪਾਣ ਪਾਣ ਰਾਜਈ ॥ ਬਿਲੋਕ ਪਾਪ ਭਾਜਈ ॥੫੦॥

Beholding the sword in your hand, the sins take their heels

ਅਲੰਕ੍ਰਿਤੰ ਸੁ ਦੇਹਿਯੰ ॥ ਤਨੋ ਮਨੋ ਕਿ ਮੋਹਿਯੰ ॥

Your form is bedecked and charmer of the mind and body.

ਕਮਾਣ ਬਾਣ ਧਾਰਹੀ ॥ ਅਨੇਕ ਸਤ੍ਰ ਟਾਰਹੀ ॥੫੧॥

When your bow puts on arrows, the groups of enemies run away

ਘਮਕਿ ਘੁੰਘਰੰ ਸੁਰੰ ॥ ਨਵੰ ਨਨਾਦ ਨੂਪਰੰ ॥

The sound and melody of your tinkling bells is like the roar of the clouds.

ਪ੍ਰਜੁਆਲ ਬਿੱਜਲੰ ਜੁਲੰ ॥ ਪਵਿਤ੍ਰ ਪਰਮ ਨਿਰਮਲੰ ॥੫੨॥

Lightning is your flame and you are supremely sacred and pure

ਤੋਟਕ ਛੰਦ ॥

Totak Chhand

ਤ੍ਰਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

By Your Grace

ਨਵ ਨੇਵਰ ਨਾਦ ; ਸੁਰੰ ਨ੍ਰਿਮਲੰ ॥ ਮੁਖ ਬਿਜੁਲ ਜੁਆਲ ; ਘਣੰ ਪ੍ਰਜਲੰ ॥ (ਦੂਜਾ ਪਾਠ-ਪ੍ਰਜਲੰ)

The melody of your tinkling bells is soothing and from your mouth is emerging the flame of lightning.

ਮਦਰਾ ਕਰ ਮੱਤ ; ਮਹਾ ਭਭਕੰ ॥ ਬਨ ਮੈ ਮਨੋ ; ਬਾਘ ਬਚਾ ਬਬਕੰ ॥੫੩॥ (ਬੱਚਾ ਬੋਲੋ)

The sound of your hands is such as if the lion kids are roaring in the forest

ਭਵ ਭੂਤ ਭਵਿਖ ; ਭਵਾਨ ਭਵੰ ॥ ਕਲ ਕਾਰਣ ਉਬਾਰਣ ; ਏਕ ਤੁਵੰ ॥

You are seated in the past, present and future and in this dark age only You are the liberator (of the world).

ਸਭ ਠੋੜ ਨਿਰੰਤਰ ; ਨਿਤ ਨਯੰ ॥ ਮ੍ਰਿਦ ਮੰਗਲ ਰੂਪ ; ਤੁਯੰ ਸੁਭਯੰ ॥੫੪॥

Everywhere You are ubiquitous, eternal and ever new and Your form is beautiful and auspicious

ਦ੍ਰਿੜ ਦਾੜ ਕਰਾਲ ; ਦ੍ਰੈ ਸੇਤ ਉਧੰ ॥ ਜਿਹ ਭਾਜਤ ਦੁਸਟ ; ਬਿਲੋਕ ਜੁਧੰ ॥

You have horrible and steadfast two teeth beholding which the knaves in the battlefield take to their heels.

ਮਦ ਮੱਤ ; ਕ੍ਰਿਪਾਣ ਕਰਾਲ ਧਰੰ ॥ ਜਯ ਸੱਦ ; ਸੁਰਾਸੁਰਯੰ ਉਚਰੰ ॥੫੫॥

In your hands is the horrible sword which is ever emitting the (terrible) roar

ਨਵ ਕਿੰਕਣ ਨੇਵਰ ; ਨਾਦ ਹੁਅੰ ॥ ਚਲ ਚਾਲ ਸਭਾਚਲ ; ਕੰਪ ਭੁਅੰ ॥

All leave their places after listening to the voice of your tinkling bells and the earth starts trembling.

ਘਣ ਘੁੰਘਰ ਘੰਟਣ ; ਘੋਰ ਸੁਰੰ ॥ ਚਰ ਚਾਰ ਚਰਾਚਰਯੰ ; ਹੁਹਰੰ ॥੫੬॥

The cloudy roar of your gong makes all the movable and immovable ones full of fear

ਚਲ ਚੌਦਹੂੰ ਚੱਕ੍ਰਨ ; ਚੱਕ੍ਰ ਫਿਰੰ ॥ ਬਢਵੰ ਘਟਵੰ ; ਹਰੀਅੰ ਸੁਭਰੰ ॥

Your quite moves in all the fourteen worlds and the creatures while increasing, decreasing in number and getting nurtured go on meeting their death.

ਜਗ ਜੀਵ ਜਿਤੇ ; ਜਲਯੰ ਥਲਯੰ ॥ ਅਸ ਕੋ ; ਜੁ ਤਵਾਇਸੁਅੰ ਮਲਯੰ ॥੫੭॥

Who is there in the water or on earth who ever dared defy your commands

ਘਟ ਭਾਦਵ ਮਾਸ ਕੀ ; ਜਾਣ ਸੁਭੰ ॥ ਤਨ ਸਾਵਰੇ ਰਾਵਰੇਅੰ ; ਹੁਲਸੰ ॥

Like the auspicious dense rain clouds of Bhadon month your heart is feeling happiness.

ਰਦ ਪੰਗਤ ; ਦਾਮਨੀਅੰ ਦਮਕੰ ॥ ਘਨ ਘੁੰਘਰ ਘੰਟ ; ਸੁਰੰ ਘਮਕੰ ॥੫੮॥

Dazzling lightning and ringing gongs are producing sounds like clouds thunder

ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਛੰਦ ॥

Bhujang Prayat Chhand

ਘਟਾ ਸਾਵਣੰ ਜਾਣ ; ਸਯਾਮੰ ਸੁਹਾਯੰ ॥ ਮਣੀ ਨੀਲ ਨਗਿਯੰ ; ਲਖੰ ਸੀਸ ਨਿਆਯੰ ॥

The black clouds of Savan month look to be so grand as if the blue diamond makes the heart and head bow in joy.

ਮਹਾ ਸੁੰਦਰ ਸਯਾਮੰ ; ਮਹਾਂ ਅਭਿਰਾਮੰ ॥ ਮਹਾਂ ਰੂਪ ਰੂਪੰ ; ਮਹਾਂ ਕਾਮ ਕਾਮੰ ॥੫੯॥

O Almighty (Kal), You are most beautiful charming Almighty who is beauty of the beauties and desire of all desires]

ਫਿਰੈ ਚੱਕ੍ਰ ਚਉਦਹ ; ਪੁਰੀਯੰ ਮਧਿਆਣੰ ॥ ਇਸੇ ਕੌਨ ਬੀਯੰ ; ਫਿਰੈ ਆਇਸਾਣੰ ॥

Your quoit is moving through in all the fourteen worlds. None is such a brave who can defy your commands !

ਕਹੋ ਕੁੰਟ ਕੌਨੈ ਬਿਖੈ ; ਭਾਜ ਬਾਚੈ ॥ ਸਭੰ ਸੀਸ ਕੇ ਸੰਗ ; ਸ੍ਰੀ ਕਾਲ ਨਾਚੈ ॥੬੦॥

If there is such then tell in which direction he will run to survive because the Kal (Almighty Time) is hovering upon all heads

ਕਰੇ ਕੋਟ ਕੋਊ ; ਧਰੇ ਕੋਟ ਓਟੰ ॥ ਬਚੈ ਗੋ ਨ ਕਿਉਹੂੰ ; ਕਰੇ ਕਾਲ ਚੋਟੰ ॥

Even if someone makes crores of efforts and may seek shelter in the forts, he cannot escape the stroke of Time (death).

ਲਿਖੰ ਜੰਤ੍ਰ ਕੇਤੇ ; ਪੜੰ ਮੰਤ੍ਰ ਕੋਟੰ ॥ ਬਿਨਾ ਸਰਨਿ ਤਾ ਕਿ ; ਨਹੀਂ ਔਰ ਓਟੰ ॥੬੧॥

Even if numerous yantras and mantras are read, without His shelter no other refuge is there

ਲਿਖੰ ਜੰਤ੍ਰ ਥਾਕੇ ; ਪੜੰ ਮੰਤ੍ਰ ਹਾਰੇ ॥ ਕਰੇ ਕਾਲ ਤੇ ਅੰਤ ; ਲੈ ਕੈ ਬਿਚਾਰੇ ॥

Writing the yantras and reciting the mantras people have got exhausted but ultimately they have perished in the hands of Time (the death).

ਕਿਤਿਓ ਤੰਤ੍ਰ ਸਾਧੇ ; ਜੋ ਜਨਮੰ ਬਿਤਾਇਓ ॥

ਭਏ ਫੋਕਟੰ ; ਕਾਜ ਏਕੈ ਨ ਆਇਓ ॥੬੨॥

Many a man have spent their lives practising the tantras but ultimately all was in vain and neither of the tantra mantra could be of any avail

ਕਿਤੇ ਨਾਸ ਮੁੰਦੈ ; ਭਏ ਬ੍ਰਹਮਚਾਰੀ ॥ ਕਿਤੇ ਕੰਠ ਕੰਠੀ ; ਜਟਾ ਸੀਸ ਧਾਰੀ ॥

After stopping breath through nose many have become celebrate and many have weared rosary around neck and many have adorned matted hair on their heads.

ਕਿਤੇ ਚੀਰ ਕਾਨੰ ; ਜੁਗੀਸੰ ਕਹਾਯੰ ॥ ਸਭੇ ਫੋਕਟੰ ਧਰਮ ; ਕਾਮੰ ਨ ਆਯੰ ॥੬੩॥

Many a man having their ear split called themselves yogis of highest order (Yogeshwar) but all these vain efforts could be of no avail to them

ਮਧੁ ਕੀਟਭੰ ; ਰਾਛਸੇਸੇ ਬਲੀਅੰ ॥ ਸਮੇ ਆਪਨੀ ; ਕਾਲ ਤੇਊ ਦਲੀਅੰ ॥

There had been mighty demon-kings like Madhu and Kaitabh, the Kal crushed them on their turn.

ਭਏ ਸੁੰਭ ਨੈਸੁੰਭ ; ਸ੍ਰੋਣੰਤ ਬੀਜੰ ॥ ਤੇਊ ਕਾਲ ਕੀਨੇ ; ਪੁਰੇਜੇ ਪੁਰੇਜੰ ॥੬੪॥

The mighty demons such as Madhu and Kaitab also at last were decimated by (the wheel of) Time. Shumbh-Nishumbh and Raktbij also existed but they were also cut piece by piece by the Time

ਬਲੀ ਪ੍ਰਿਥੀਅੰ ; ਮਾਨਧਾਤਾ ਮਹੀਪੰ ॥ ਜਿਨੈ ਰੱਥ ਚੱਕ੍ਰੰ ; ਕੀਏ ਸਾਤ ਦੀਪੰ ॥

The kings like Prathu, Mandhata and Bali also flourished who carved seven continents by the wheels of their chariots;

ਭੁਜੰ ਭੀਮ ਭਰਥੰ ; ਜਗੰ ਜੀਤ ਡੰਡਯੰ ॥ ਤਿਨੈ ਅੰਤ ਕੇ ਅੰਤਕੋ ; ਕਾਲ ਖੰਡਯੰ ॥੬੫॥

the mighty Bhima conquered the Mahabharata and punished the Kauravas but he also was ultimately fragmented by Time (death)

ਜਿਨੈ ਦੀਪ ਦੀਪੰ ; ਦੁਹਾਈ ਫਿਰਾਈ ॥ ਭੁਜਾਦੰਡ ਦੈ ; ਛੋਣਿ ਛਤ੍ਰੰ ਛਿਨਾਈ ॥

Who made proclamations across the continents and snatched the canopies of the emperors by punishing them with their arms;

ਕਰੇ ਜੱਗ ਕੋਟੰ ; ਜਸੰ ਅਨੇਕ ਲੀਤੇ ॥ ਵਹੈ ਬੀਰ ਬੰਕੇ ; ਬਲੀ ਕਾਲ ਜੀਤੇ ॥੬੬॥

who earned fame by performing crores of yajnas (burning oblations), were all brave ones ultimately subjugated by the time

ਕਈ ਕੋਟ ਲੀਨੇ ; ਜਿਨੈ ਦੁਰਗ ਢਾਹੇ ॥ ਕਿਤੇ ਸੂਰਬੀਰਾਨ ਕੇ ; ਸੈਨ ਗਾਹੇ ॥

Crores of such warriors were captured who had razed to the ground many a fort. Many warriors churned the armies of brave soldiers.

ਕਈ ਜੰਗ ਕੀਨੇ ; ਸੁ ਸਾਕੇ ਪਵਾਰੇ ॥ ਵਹੈ ਦੀਨ ਦੇਖੇ ; ਗਿਰੇ ਕਾਲ ਮਾਰੇ ॥੬੭॥

Many fought many wars, but swept by Time they were also seen fallen (on earth)

ਜਿਨੈ ਪਾਤਸਾਹੀ ; ਕਰੀ ਕੋਟ ਜੁੱਗਿਯੰ ॥ ਰਸੰ ਆਨਰਸੰ ; ਭਲੀ ਭਾਂਤਿ ਭੁਗਿਯੰ ॥

Those who ruled for crores of years and who enjoyed perfusely all delights and inedibles.

ਵਹੈ ਅੰਤ ਕੋ ; ਪਾਵ ਨਾਗੇ ਪਧਾਰੇ ॥ ਗਿਰੇ ਦੀਨ ਦੇਖੇ ; ਹਠੀ ਕਾਲ ਮਾਰੇ ॥੬੮॥

They also at the end went barefoot from here. They were seen helpless and decimated by the Time

ਜਿਨੈ ਖੰਡੀਅੰ ; ਦੰਡ ਧਾਰੰ ਅਪਾਰੰ ॥ ਕਰੇ ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਸੂਰ ; ਚੇਰੇ ਦੁਆਰੰ ॥

Those who experimented great rulers; those who captured Indra and set him free,

ਜਿਨੈ ਇੰਦ੍ਰ ਸੇ ਜੀਤ ਕੈ ; ਛੋਡ ਡਾਰੇ ॥ ਵਹੈ ਦੀਨ ਦੇਖੇ ; ਗਿਰੇ ਕਾਲ ਮਾਰੇ ॥੬੯॥

they, the poor ones, were seen killed by the Time

ਰਸਾਵਲ ਛੰਦ ॥

Rasaval Chhand

ਜਿਤੇ ਰਾਮ ਹੂਏ ॥ ਸਭੈ ਅੰਤਿ ਮੂਏ ॥ ਜਿਤੇ ਕਿਸਨ ਹੁਇ ਹੈ ॥ ਸਭੈ ਅੰਤਿ ਜੈ ਹੈ ॥੭੦॥

Of as much number Ramas flourished they all have met their death. Of as many number Krishnas would be, they all shall have to go ultimately

ਜਿਤੇ ਦੇਵ ਹੋਸੀ ॥ ਸਭੈ ਅੰਤ ਜਾਸੀ ॥ ਜਿਤੇ ਬੋਧ ਹੁਇ ਹੈ ॥ ਸਭੈ ਅੰਤਿ ਛੈ ਹੈ ॥੭੧॥

All the gods will also go ultimately and as many Buddhas will be there, they all ultimately will be no more

ਜਿਤੇ ਦੇਵਰਾਯੰ ॥ ਸਭੈ ਅੰਤ ਜਾਯੰ ॥ ਜਿਤੇ ਦਈਤ ਏਸੰ ॥ ਤਿਤਿਯੋ ਕਾਲ ਲੇਸੰ ॥੭੨॥

All the gods will also go ultimately and as many demons will be, they all are bound by the thread of Time

ਨਰਸਿੰਘਾ ਅਵਤਾਰੰ ॥ ਵਹੇ ਕਾਲ ਮਾਰੰ ॥ ਬਡੋ ਡੰਡਧਾਰੀ ॥ ਹਣਿਓ ਕਾਲ ਭਾਰੀ ॥੭੩॥

Narsimh incarnation was also destroyed by Time and the Time killed many a great ruler

ਦਿਜੰ ਬਾਵਨੇਯੰ ॥ ਹਣਿਯੋ ਕਾਲ ਤੇਯੰ ॥ ਮਹਾਂ ਮੱਛ ਮੁੰਡੰ ॥ ਫਧਿਓ ਕਾਲ ਝੁੰਡੰ ॥੭੪॥

Vaman was also exterminated by Time. The great Fish incarnation also got encircled in the cycle of Time

ਜਿਤੇ ਹੋਇ ਬੀਤੇ ॥ ਤਿਤੇ ਕਾਲ ਜੀਤੇ ॥

ਜਿਤੇ ਸਰਨ ਜੈ ਹੈ ॥ ਤਿਤਿਓ ਰਾਖ ਲੈਹੈ ॥੭੫॥

Those who have passed away, have all been conquered by the Time. Those who will seek refuge (in the name of Almighty) will be saved (by the Time)

ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਛੰਦ ॥

Bhujang Prayat Chhand

ਬਿਨਾ ਸਰਨ ਤਾਕੀ ; ਨ ਅਉਰੈ ਉਪਾਯੰ ॥ ਕਹਾ ਦੇਵ ਦਈਤੰ ; ਕਹਾ ਰੰਕ ਰਾਯੰ ॥

May be same one is god, demon, king or poor, without His refuge no other remedy is there.

ਕਹਾ ਪਾਤਸਾਹੰ ; ਕਹਾ ਉਮਰਾਯੰ ॥ ਬਿਨਾ ਸਰਨ ਤਾਕੀ ; ਨ ਕੋਟੈ ਉਪਾਯੰ ॥੨੬॥

Whether some body is king or satrap, without His shelter no other method is there

ਜਿਤੇ ਜੀਵ ਜੰਤੰ ; ਦੁਨੀਅੰ ਉਪਾਯੰ ॥ ਸਭੈ ਅੰਤਿ ਕਾਲੰ ; ਬਲੀ ਕਾਲ ਘਾਯੰ ॥

As much as creatures have been created in this world, have ultimately been destroyed by the mighty Time.

ਬਿਨਾ ਸਰਨ ਤਾਕੀ ; ਨਹੀ ਔਰ ਓਟੰ ॥ ਲਿਖੰ ਜੰਤ੍ਰ ਕੇਤੇ ; ਪੜੇ ਮੰਤ੍ਰ ਕੋਟੰ ॥੨੭॥

Let one write or recite as many as yantr mantras but without His shelter no other refuge is there

ਨਿਰਾਜ ਛੰਦ ॥

Naraj Chhand

ਜਿਤੇ ਕਿ ਰਾਜ ਰੰਕਯੰ ॥ ਹਨੇ ਸੁ ਕਾਲ ਬੰਕਯੰ ॥

As many as kings and poor ones have flourished they all have been decimated by the valiant Time.

ਜਿਤੇਕ ਲੋਕ ਪਾਲਯੰ ॥ ਨਿਦਾਨ ਕਾਲ ਦਾਲਯੰ ॥੨੮॥

All the keepers of the worlds have been crushed by the Time

ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਪਾਣ ਜੇ ਜਪੈ ॥ ਅਨੰਤ ਥਾਟ ਤੇ ਥਪੈ ॥

Whosoever will remember that Almighty who has sword in His hand, will establish himself in the infinity.

ਜਿਤੇਕ ਕਾਲ ਧਿਆਇ ਹੈ ॥ ਜਗਤਿ ਜੀਤ ਜਾਇ ਹੈ ॥੨੯॥

Those who have remembered Time, they all will ultimately go as winner of this world

ਬਚਿਤ੍ਰ ਚਾਰ ਚਿਤ੍ਰਯੰ ॥ ਪਰਮਯੰ ਪਵਿਤ੍ਰਯੰ॥

His form is wonderful, beautiful and the most sacred.

ਅਲੋਕ ਰੂਪ ਰਾਜਿਯੰ ॥ ਸੁਣੇ ਸੁ ਪਾਪ ਭਾਜਯੰ ॥੩੦॥

That Almighty is in the form of light and listening to about His form, the sins take to their heels

ਬਿਸਾਲ ਲਾਲ ਲੋਚਨੰ ॥ ਬਿਅੰਤ ਪਾਪ ਮੋਚਨੰ ॥

His wide red eyes are competent to make run the myriads of sins.

ਚਮਕ ਚੰਦ੍ਰ ਚਾਰਯੰ ॥ ਅਘੀ ਅਨੇਕ ਤਾਰਯੰ ॥੮੧॥

His flash like the moon-flash has taken many a sinner across the world ocean

ਰਸਾਵਲ ਛੰਦ ॥

Rasaval Chhand

ਜਿਤੇ ਲੋਕ ਪਾਲੰ ॥ ਤਿਤੇ ਜੇਰ ਕਾਲੰ ॥ ਜਿਤੇ ਸੂਰ ਚੰਦ੍ਰੰ ॥ ਕਹਾ ਇੰਦ੍ਰ ਬਿੰਦ੍ਰੰ ॥੮੨॥

As many as the keepers of this world exist, they all are sub-ordinate to the Time (death). Same is the case with the groups of suns, moons and Indras

ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਛੰਦ ॥

Bhujang Prayat Chhand

ਫਿਰੈ ਚੌਦਹੁੰ ਲੋਕਯੰ ; ਕਾਲ ਚਕ੍ਰੰ ॥ ਸਭੈ ਨਾਥ ਨਾਥੇ ; ਭ੍ਰਮੰ ਭਉਹ ਬੱਕ੍ਰੰ ॥

The wheel of Time (death) is moving across all fourteen worlds. Its oblique eyebrows have bound all the naths with the nose-rings.

ਕਹਾ ਰਾਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨੰ ; ਕਹਾ ਚੰਦ ਸੂਰੰ ॥ ਸਭੈ ਹਾਥ ਬਾਧੇ ; ਖਰੇ ਕਾਲ ਹਜੂਰੰ ॥੮੩॥

Rama, Krishna, moon, sun and all stand with folded hands before Him

ਸਵੈਯਾ ॥

Savaiya

ਕਾਲ ਹੀ ਪਾਇ ਭਯੋ ਭਗਵਾਨ ; ਸੁ ਜਾਗਤ ਯਾ ਜਗ ਜਾਕੀ ਕਲਾ ਹੈ ॥

Having attained Time or moving in the Time Vishnu flourished with whose skill this wheel of Sansara (world) is moving all around.

ਕਾਲ ਹੀ ਪਾਇ ਭਯੋ ਬ੍ਰਹਮਾ ਸਿਵ ; ਕਾਲ ਹੀ ਪਾਇ ਭਯੋ ਜੁਗੀਆ ਹੈ ॥

Brahma, Shiva, Yogies et al. have got created in the Time and in the Time are created gods,

ਕਾਲ ਹੀ ਪਾਇ ਸੁਰਾ ਸੁਰ ਗੰਧ੍ਰਬ ; ਜੱਛ ਭੁਜੰਗ ਦਿਸਾ ਬਿਦਿਸਾ ਹੈ ॥

demons, gandharvas (celestial singers), yakshas and the mighty snakes.

ਔਰ ਸਕਾਲ ਸਭੈ ਬਸਿ ਕਾਲ ਕੇ ; ਏਕ ਹੀ ਕਾਲ ਅਕਾਲ ਸਦਾ ਹੈ ॥੮੪॥

All are under the control of Time but only one Almighty is there who is beyond all Time

ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਛੰਦ ॥

Bhujang Prayat Chhand

ਨਮੋ ਦੇਵ ਦੇਵੰ ; ਨਮੋ ਖੜਗਧਾਰੰ ॥ ਸਦਾ ਏਕ ਰੂਪੰ ; ਸਦਾ ਨਿਰਬਿਕਾਰੰ ॥

O sword holder God of gods, I bow before you. Remaining in equilibrium You are beyond all passions.

ਨਮੋ ਰਾਜਸੰ ਸਾਤਕੰ ; ਤਾਮਸੇਅੰ ॥ ਨਮੋ ਨਿਰਬਿਕਾਰੰ ; ਨਮੋ ਨਿਰਜੁਰੇਅੰ ॥੮੫॥

O beyond all diseases, the three qualities (rajas, tamas and sattva) of world and beyond all their properties I bow before You

ਰਸਾਵਲ ਛੰਦ ॥

Rasaval chhand

ਨਮੋ ਬਾਣ ਪਾਣੰ ॥ ਨਮੋ ਨਿਰਭਯਾਣੰ ॥ ਨਮੋ ਦੇਵ ਦੇਵੰ ॥ ਭਵਾਣੰ ਭਵੇਅੰ ॥੮੬॥ (ਨਿਰਭਇਆਣੰ ਬੋਲੋ)

O holder of arrows in your hands, fearless, God of gods, existing in present, past and future, I bow before You

ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਛੰਦ ॥

Bhujang Prayat Chhand

ਨਮੋ ਖਗ ਖੰਡੰ ; ਕ੍ਰਿਪਾਣੰ ਕਟਾਰੰ ॥ ਸਦਾ ਏਕ ਰੂਪੰ ; ਸਦਾ ਨਿਰਬਿਕਾਰੰ ॥

O in the form of sword, double-edged sword, rapier and scimitor, You are unaltered and always the same.

ਨਮੋ ਬਾਣ ਪਾਣੰ ; ਨਮੋ ਦੰਡ ਧਾਰਿਯੰ ॥ ਜਿਨੈ ਚੌਦਹੂੰ ਲੋਕ ; ਜੋਤੰ ਬਿਥਾਰਿਯੰ ॥੮੭॥

I bow before You. O bearer of noose and arrows in the hand and disseminator of Your own light in all the fourteen worlds, I bow before You

ਨਮਸਕਾਰਯੰ ਮੋਰ ; ਤੀਰੰ ਤੁਫੰਗੰ ॥ ਨਮੋ ਖਗ ਅਦਰੰ ; ਅਭੇਅੰ ਅਭੰਗੰ ॥

O in the form of arrow, gun and sword You are spotless, fearless and unbrITTLE.

ਗਦਾਯੰ ਗ੍ਰਿਸਟੰ ; ਨਮੋ ਸੈਹਥੀਅੰ ॥ ਜਿਨੈ ਤੁਲੀਯੰ ਬੀਰ ; ਬੀਯੋ ਨ ਬੀਅੰ ॥੮੮॥

I bow before You. None except You is He who has weighed the warriors on His spear

ਰਸਾਵਲ ਛੰਦ ॥

Rasaval Chhand

ਨਮੋ ਚਕ੍ਰ ਪਾਣੰ ॥ ਅਭੂਤੰ ਭਯਾਣੰ ॥ ਨਮੋ ਉਗ੍ਰ ਦਾਤੰ ਮਹਾਂ ਗ੍ਰਿਸਟ ਗਾਤੰ ॥੮੯॥

O non-elemental, horrible, wide toothed, greatest and sober bearer of quoit, I bow before You

ਨਮੋ ਤੀਰ ਤੋਪੰ ॥ ਜਿਨੈ ਸਤ੍ਰ ਘੋਪੰ ॥ ਨਮੋ ਧੋਪ ਪੱਟੰ ॥ ਜਿਨੈ ਦੁਸਟ ਦੱਟੰ ॥੯੦॥

O decimator of arrows, canon and enemies, I bow before You. O armour of the battlefields which make enemy ineffective, I bow before you

ਜਿਤੇ ਸਸਤ੍ਰ ਨਾਮੰ ॥ ਨਮਸਕਾਰ ਤਾਮੰ ॥ ਜਿਤੇ ਅਸਤ੍ਰ ਭੈਯੰ ॥ ਨਮਸਕਾਰ ਤੇਯੰ ॥੯੧॥

As many as weapons are there, I bow before them. I bow before all the flying weapons also

ਸਵੈਯਾ ॥

Savaiya

ਮੇਰ ਕਰੋ ਤ੍ਰਿਣ ਤੇ ਮੁਹਿ ਜਾਹਿ ; ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜ ਨ ਦੂਸਰ ਤੋ ਸੋ ॥

None else except You is the cherisher of the poor who makes (Meru) mountain of a grass blade like me.

ਭੂਲ ਛਿਮੋ ਹਮਰੀ ਪ੍ਰਭ ਆਪ ; ਨ ਭੂਲਨਹਾਰ ਕਹੂੰ ਕੋਊ ਮੋ ਸੋ ॥

O Almighty, forgive my mistake because who else bigger is except me, liable to commit mistakes.

ਸੇਵ ਕਰੀ ਤੁਮਰੀ ਤਿਨਕੇ ; ਸਭ ਹੀ ਗ੍ਰਿਹ ਦੇਖੀਅਤ ਦ੍ਰਬ ਭਰੋ ਸੋ ॥

The houses of those are full of materials and self-confidence who have served you.

ਯਾ ਕਲ ਮੈ ਸਭ ਕਾਲ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਕੇ ; ਭਾਰੀ ਭੁਜਾਨ ਕੋ ਭਾਰੀ ਭਰੋਸੋ ॥੯੨॥

In this Kaliyuga, the dark age, confidence can be reposed only in the mighty arms and the Time (death) in the form of sword

ਸੁੰਭ ਨਿਸੁੰਭ ਸੇ ਕੋਟ ਨਿਸਾਚਰ ; ਜਾਹਿ ਛਿਨੇਕ ਬਿਖੈ ਹਨ ਡਾਰੇ ॥

Who killed instantly crores of demons such as Shumbh and Nishumbh;

ਧੂਮਰ ਲੋਚਨ ਚੰਡ ਅਉ ਮੁੰਡ ਸੇ ; ਮਾਹਖ ਸੇ ਪਲ ਬੀਚ ਨਿਵਾਰੇ ॥

who wiped out in a moment Dhumralochan, Chand, Mund, Mahikhasur and others of their ilk;

ਚਾਮਰ ਸੇ ਰਣ ਚਿੱਛਰ ਸੇ ; ਰਕਤਿੱਛਣ ਸੇ ਝਟ ਦੇ ਝੜਕਾਰੇ ॥

Chamar, Ranchichhur and the demons like Raktbij were immediately thrown away by whom;

ਐਸੋ ਸੁ ਸਾਹਿਬੁ ਪਾਇ , ਕਹਾ ਪਰਵਾਹ ਰਹੀ ; ਇਹ ਦਾਸ , ਤਿਹਾਰੇ ॥੯੩॥

attaining such a Master, your servant now does not care for anybody else

ਮੁੰਡਹੁ ਸੇ ਮਧੁਕੀਟਭ ਸੇ ; ਮੁਰ ਸੇ ਅਘ ਸੇ ਜਿਨਿ ਕੋਟਿ ਦਲੇ ਹੈ ॥

Who has trampled crores of Mundakasur, Madhu-Kaitabh, Mur and Aghasur;

ਓਟ ਕਰੀ ਕਬਹੂੰ ਨ ਜਿਨੈ ਰਣ ; ਚੋਟ ਪਰੀ ਪਗ ਦ੍ਰੈ ਨ ਟਲੇ ਹੈ ॥

such warriors (have been killed) who never took shelter of anybody in the battlefield and who never put their feet backward in the war.

ਸਿੰਧ ਬਿਖੈ ਜੇ ਨ ਬੂਡੈ ਨਿਸਾਚਰ ; ਪਾਵਕ ਬਾਣ ਬਹੇ ਨ ਜਲੇ ਹੈ ॥

ਤੇ ਅਸ ਤੋਰ ਬਿਲੋਕ ਅਲੋਕ ; ਸੁ ਲਾਜ ਕੋ ਛਾਡਿਕੈ ਭਾਜਿ ਚਲੇ ਹੈ ॥੯੪॥

Such demons repudiating their modesty have taken to their heels who have never got drowned in the sea and even the fiery arrows were also ineffective upon them

ਰਾਵਣ ਸੇ ਮਹਰਾਵਣ ਸੇ ; ਘਟਕਾਨਹੁ ਸੇ ਪਲ ਬੀਚ ਪਛਾਰੇ ॥

In a moment you have decimated Ravan, Kumbhkarana, Ghatakasur and others like them.

ਬਾਰਦਨਾਦ ਅਕੰਪਨ ਸੇ ; ਜਗ ਜੰਗ ਜੁਰੇ , ਜਿਨ ਸਿਉ ਜਮ ਹਾਰੇ ॥

Warriors such as Meghnad who would defeat the Yama in the battlefield;

ਕੁੰਭ ਅਕੁੰਭ ਸੇ ਜੀਤ ਸਭੈ ਜਗ ; ਸਾਤਹੂੰ ਸਿੰਧ ਹਥੀਆਰ ਪਖਾਰੇ ॥

demons such as Kumbh, Akumbh who conquering one and

ਜੇ ਜੇ ਹੁਤੇ ਅਕਟੇ ਬਿਕਟੇ ;

ਸੁ ਕਟੇ ਕਰਿ ਕਾਲ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਕੇ ਮਾਰੇ ॥੯੫॥ (ਅਕ-ਟੇ , ਬਿਕ-ਟੇ ਬੋਲੋ)

all washed their weapons in the seven seas also met their death through the sword of brave Time (death)

ਜੇ ਕਹੂੰ ਕਾਲ ਤੇ ਭਾਜਕੇ ਬਾਚੀਅਤ ; ਤੋ ਕਿਹ ਕੁੰਟ ਕਹੋ ਭਜਿ ਜਈਯੈ ॥

If some one desires to run away from Time (death), then tell me in which direction he would escape?

ਆਗੇਹੂੰ ਕਾਲ ਧਰੇ ਅਸ ਗਾਜਤ ; ਛਾਜਤ ਹੈ ਜਿਹਤੇ ਨਸਿ ਅਈਯੈ ॥

So far none could tell the trick through which the stroke of time could be escaped.

ਐਸੇ ਨ ਕੈ ਗਯੋ ਕੋਈ ਸੁ ਦਾਵ ਰੇ ; ਜਾਹਿ ਉਪਾਵ ਸੋ ਘਾਵ ਬਚਈਯੈ ॥

None have been able to tell up till now the measure, which, may be adopted to save himself from the blow of Kal.

ਜਾਤੇ ਨ ਛੁਟੀਐ ਮੂੜ ਕਹੂੰ ; ਹਸਿ ਤਾਕੀ ਨ ਕਿਉ ਸਰਣਾਗਤਿ ਜਈਯੈ ॥੯੬॥

O stupid mind ! why dont you seeek refuge of Him who in no way can be escaped.

ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਉ ਬਿਸਨ ਜਪੇ ਤੁਹਿ ਕੋਟਿਕ ; ਰਾਮ ਰਹੀਮ ਭਲੀ ਬਿਧਿ ਧਿਆਯੋ ॥

You (O mind) meditated upon crores of Krishnas, Vishnus, Ramas and Rahims.

ਬ੍ਰਹਮ ਜਪਿਓ ਅਰੁ ਸੰਭ ਬਪਿਓ ; ਤਿਹ ਤੇ ਤੁਹਿਕੋ ਕਿਨਹੂੰ ਨ ਬਚਾਯੋ ॥

You recited the name of Brahma and remembered Shiva. You established Him as the shivalinga but even then none could save you.

ਕੋਟ ਕਰੀ ਤਪਸਾ ਦਿਨ ਕੋਟਿਕ ; ਕਾਹੂ ਨ ਕੌਡੀ ਕੋ ਕਾਮ ਕਢਾਯੋ ॥

For crores of days you undertook crores of penances but your smallest objectives could not be attained.

ਕਾਮ ਕਾ ਮੰਤ੍ਰ ਕਸੀਰੇ ਕੇ ਕਾਮ ਨ ; ਕਾਲ ਕੋ ਘਾਉ ਕਿਨਹੂੰ ਨ ਬਚਾਯੋ ॥੯੭॥

The helpful mantras of the name of the Almighty is no use to the ordinary shopkeeper dealing in household utensils. All other hypocrisies cannot save from the striking wounds of Time (death)

ਕਾਹੇ ਕੋ ਕੂਰ ਕਰੇ ਤਪਸਾ ਇਨ ਕੀ ; ਕੋਊ ਕੌਡੀ ਕੇ ਕਾਮ ਨ ਐ ਹੈ ॥

O low doglike mind, why are you undertaking penances for them as they are of no use to you ?

ਤੋਹਿ ਬਚਾਇ ਸਕੈ ਕਹੁ ਕੈਸੇ ਕੈ ; ਆਪਨ ਘਾਵ ਬਚਾਇ ਨ ਐ ਹੈ ॥

How could they protect you who cannot heal their own wounds ?

ਕੋਪ ਕਰਾਲ ਕੀ ਪਾਵਕ ਕੁੰਡ ਮੈ ; ਆਪ ਟੰਗਿਓ ਤਿਮ ਤੋਹਿ ਟੰਗੈ ਹੈ ॥

They are hanging in the fire of anger and likewise they will hang you.

ਚੇਤ ਰੇ ਚੇਤ ਅਜੋ ਜੀਅ ਮੈ ਜੜ ; ਕਾਲ ਕ੍ਰਿਪਾ ਬਿਨੁ ਕਾਮ ਨ ਐ ਹੈ ॥੯੮॥

Get alert even now, because without the grace of Time (death) nothing will be of any use to you

ਤਾਹਿ ਪਛਾਨਤ ਹੈ ਨ ਮਹਾ ਪਸੁ ; ਜਾ ਕੋ ਪ੍ਰਤਾਪੁ ਤਿਹੂੰ ਪੁਰ ਮਾਹੀ ॥

O animal (mind), you do not identify that Almighty whose grandeur is spread across all the worlds.

ਪੂਜਤ ਹੈ ਪਰਮੇਸਰ ਕੈ ; ਜਿਹ ਕੈ ਪਰਸੈ ਪਰਲੋਕ ਪਰਾਹੀ ॥

O stupid (mind), you are worshipping that whose worship takes you more away from the other world (of the Almighty).

ਪਾਪ ਕਰੋ ਪਰਮਾਰਥ ਕੈ ; ਜਿਹ ਪਾਪਨ ਤੇ ਅਤਿ ਪਾਪ ਲਜਾਹੀ ॥

You are committing such sins in the name of religious pursuits that even the rigorous sins will feel ashamed before them.

ਪਾਇ ਪਰੋ ਪਰਮੇਸਰ ਕੇ ਜੜ ; ਪਾਹਨ ਮੈ ਪਰਮੇਸਰ ਨਾਹੀ ॥੯੯॥

O incorrigible (mind), catch hold of the feet of that Almighty (alone) and understand well that the

Almighty is not there in these (inert) stones

ਮੋਨ ਭਜੇ ਨਹੀ ਮਾਨ ਤਜੇ ਨਹੀ ; ਭੇਖ ਸਜੇ ਨਹੀ ਮੂੰਡ ਮੁਡਾਏ ॥

He cannot be attained by silent recitations, repudiation of pride, different guises and shaving of head.

ਕੰਠ ਨ ਕੰਠੀ ਕਠੋਰ ਧਰੈ ; ਨਹੀ ਸੀਸ ਜਟਾਨ ਕੇ ਜੂਟੁ ਸਹਾਏ ॥

One cannot get him by wearing rosary around the neck and keeping the matted hair on the head.

ਸਾਚੁ ਕਹੈ ਸੁਨਿ ਲੈ ਚਿਤਿਦੈ ; ਬਿਨੁ ਦੀਨ ਦਿਆਲ ਕੀ ਸਾਮ ਸਿਧਾਏ ॥

I tell you the truth that without going in the refuge of the compassionate Almighty nothing will be accomplished.

ਪ੍ਰੀਤ ਕਰੇ ਪ੍ਰਭੁ ਪਾਯਤ ਹੈ ; ਕਿਰਪਾਲ ਨ ਭੀਜਤ ਲਾਂਡ ਕਟਾਏ ॥੧੦੦॥

The Almighty can be realized only through love and mere circumcision cannot melt the heart of the Almighty

ਕਾਗਦ ਦੀਪ ਸਭੈ ਕਰਿਕੈ ; ਅਰ ਸਾਤ ਸਮੁੰਦ੍ਰਨ ਕੀ ਮਸੁ ਕੈ ਹੋ ॥

If all the continents were made the paper, the seven seas were converted into ink,

ਕਾਟ ਬਨਾਸਪਤੀ ਸਗਰੀ ; ਲਿਖਬੇ ਹੂਕੇ ਲੇਖਨ ਕਾਜ ਬਨੈ ਹੋ ॥

the whole vegetation were made the pen,

ਸਾਰਸੁਤੀ ਬਕਤਾ ਕਰਿ ਕੈ ; ਜੁਗਿ ਕੋਟਿ ਗਨੇਸਿ ਕੈ ਹਾਥ ਲਿਖੇ ਹੋ ॥

the goddess of learning (Sarasvati) were herself the reciter and Ganesh who is capable of writing for crores of Ages were the writer even then

ਕਾਲ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਬਿਨਾ ਬਿਨਤੀ ; ਨ ਤਊ ਤੁਮਕੋ ਪ੍ਰਭ ਨੈਕ ਰਿਝੈ ਹੋ ॥੧੦੧॥

O Almighty (Time and Sword) without surrendering before you these all hypocrisies cannot attract you

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਬਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕ ਗ੍ਰੰਥੇ ਸ੍ਰੀ ਕਾਲ ਜੀ ਕੀ ਉਸਤਤਿ ॥

In Bachitra Natak Granth,

ਪ੍ਰਿਥਮ ਧਿਆਇ ਸੰਪੂਰਨ ਸੁਭ ਮਸਤ ॥੧॥ ਅਫਜੂ ॥

the first chapter of the eulogization of Kal is complete (Continued)

ਚੌਪਈ ॥

Chaupai

ਤੁਮਰੀ ਮਹਿਮਾ ਅਪਰ ਅਪਾਰਾ ॥ ਜਾ ਕਾ ਲਹਿਓ ਨ ; ਕਿਨਹੂ ਪਾਰਾ ॥

Your grandeur is infinite; None can know its bounds.

ਦੇਵ ਦੇਵ ; ਰਾਜਨ ਕੇ ਰਾਜਾ ॥ ਦੀਨ ਦਿਆਲ ; ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜਾ ॥੧॥

You are God of gods, King of kings, merciful to pitiables and upholder of the poor

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਮੂਕ ਉਚਰੈ ਸਾਸਤ੍ਰ ਖਟਿ ; ਪਿੰਗ ਗਿਰਨ ਚੜਿ ਜਾਇ ॥ (ਦੂਜਾ ਪਾਠ- ਉਚਰੈ)

If the Almighty (Kal) graces the dumb, the dumb can recite six philosophies,

ਅੰਧ ਲਖੈ ਬਧਰੋ ਸੁਨੈ ; ਜੋ ਕਾਲ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਾਇ ॥੨॥

the lame can mount the hill, the blind can behold and the deaf can start listening to

ਚੌਪਈ ॥

Chaupai

ਕਹਾ ਬੁੱਧ ਪ੍ਰਭ ; ਤੁੱਛ ਹਮਾਰੀ ॥ ਬਰਨਿ ਸਕੈ ; ਮਹਿਮਾ ਜੁ ਤਿਹਾਰੀ ॥

O Almighty, where is the might of my humble intellect which could describe your grandeur.

ਹਮ ਨ ਸਕਤ ਕਰਿ ; ਸਿਫਤ ਤੁਮਾਰੀ ॥ ਆਪ ਲੇਹੁ ਤੁਮ ; ਕਥਾ ਸੁਧਾਰੀ ॥੩॥

Since I cannot eulogise You, kindly correct my writings of your own

ਕਹਾ ਲਗੈ ; ਇਹੁ ਕੀਟ ਬਖਾਨੈ ॥ ਮਹਿਮਾ ਤੋਰਿ ; ਤੁਹੀ ਪ੍ਰਭ ਜਾਨੈ ॥

How much this insect could describe your majesty; O Almighty, only You know about your grandeur.

ਪਿਤਾ ਜਨਮ ; ਜਿਮ ਪੂਤ ਨ ਪਾਵੈ ॥ ਕਹਾ ਤਵਨ ਕਾ ; ਭੇਦ ਬਤਾਵੈ ॥੪॥

As a son cannot know about the birth of his father, likewise how your mysteries can be unfolded

ਤੁਮਰੀ ਪ੍ਰਭਾ ; ਤੁਮੈ ਬਨਿ ਆਈ ॥ ਅਉਰਨ ਤੇ ; ਨਹੀ ਜਾਤ ਬਤਾਈ ॥

Only you can fathom the depth of your aura; None else can explain it.

ਤੁਮਰੀ ਕ੍ਰਿਆ ; ਤੁਮਹੀ ਪ੍ਰਭ ਜਾਨੈ ॥ ਉਚ ਨੀਚ ; ਕਸ ਸਕਤ ਬਖਾਨੈ ॥੫॥

Your actions are known by You alone, how can I tell that You are high or low

ਸੇਸ ਨਾਗ ; ਸਿਰ ਸਹਸ ਬਨਾਈ ॥ ਦ੍ਰੈ ਸਹੰਸ ; ਰਸਨਾਹ ਸੁਹਾਈ ॥

Sheshnag making its thousands heads and having two thousand of tongues

ਰਟਤ ਅਬ ਲਗੇ ; ਨਾਮ ਅਪਾਰਾ ॥ ਤੁਮਰੋ ਤਉ ; ਨ ਪਾਵਤ ਪਾਰਾ ॥੬॥

recites your infinite names but even then it does not know your limits

ਤੁਮਰੀ ਕ੍ਰਿਆ ; ਕਹਾ ਕੌਊ ਕਹੈ ॥ ਸਮਝਤ ਬਾਤ ; ਉਰਝ ਮਤਿ ਰਹੈ ॥

Who can tell about your actions and your modus-operandi; the intellect gets boggled while trying to understand your acts.

ਸੂਛਮ ਰੂਪ ; ਨ ਬਰਨਾ ਜਾਈ ॥ ਬਿਰਧ ਸਰੂਪਹਿ ; ਕਹੋ ਬਨਾਈ ॥੭॥

Your subtle form is ineffable hence I am talking about your gross form that is with attributes

ਤੁਮਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਭਗਤਿ ; ਜਬ ਗਹਿਹੋ ॥ ਛੋਰ ਕਥਾ ਸਭ ਹੀ ; ਤਬ ਕਹਿਹੋ ॥

Only after attaining your loving devotion I would be in a position to narrate your story in a nutshell.

ਅਬ ਮੈ ; ਕਹੋ ਸੁ ਅਪਨੀ ਕਥਾ ॥ ਸੋਢੀ ਬੰਸ ; ਉਪਜਿਯਾ ਜਥਾ ॥੮॥

Now I relate as to how the Sodhi dynasty got created

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਪ੍ਰਿਥਮ ਕਥਾ ਸੰਛੇਪਤੇ ; ਕਹੋ ਸੁ ਹਿਤ ਚਿਤੁ ਲਾਇ ॥

First of all in an abridged form I narrate the story with full devotion.

ਬਹੁਰਿ ਬਡੇ ਬਿਸਥਾਰ ਕੈ ; ਕਹਿਹੋ ਸਭੇ ਸੁਨਾਇ ॥੯॥

Then in elaborate manner I will recite the whole story for one and all

ਚੌਪਈ ॥

Chaupai

ਪ੍ਰਿਥਮ ਕਾਲ ; ਜਬ ਕਰਾ ਪਸਾਰਾ ॥ ਓਅੰਕਾਰ ਤੇ ; ਸ੍ਰਿਸਟਿ ਉਪਾਰਾ ॥

When Almighty (Kal) first time extended, He through Oankar created the whole cosmos.

ਕਾਲਸੈਣ ; ਪ੍ਰਥਮੈ ਭਇਓ ਭੂਪਾ ॥ ਅਧਿਕ ਅਤੁਲ ਬਲਿ ; ਰੂਪ ਅਨੂਪਾ ॥੧੦॥

Kalsen (Vishnu) was the first king who was incomparable in beauty and power

ਕਾਲਕੇਤ ; ਦੂਸਰ ਭੂਆ ਭਇਓ ॥ ਕੂਰਬਰਸ ; ਤੀਸਰ ਜਗ ਠਯੋ ॥

The second king was Kalket (Brahma) and the third one was Krurvarsh (Shiva).

ਕਾਲਧੁਜ ਚਤੁਰਥ ਨ੍ਰਿਪ ਸੋਹੈ ॥ ਜਿਹ ਤੇ ਭਯੋ ; ਜਗਤ ਸਭ ਕੋ ਹੈ ॥੧੧॥

Kaldhuj (Mahavishnu) was the fourth king of whom descended the whole world

ਸਹਸਰਾਛ ਜਾ ਕੇ ਸੁਭ ਸੋਹੈ ॥ ਸਹਸ ਪਾਦ ਜਾ ਕੇ ਤਨ ਮੋਹੈ ॥

He has thousands of eyes and thousands of feet. Since He sleeps on the beddings of Sheshnag,

ਸੇਖਨਾਗ ਪਰ ਸੋਇਬੋ ਕਰੈ ॥ ਜਗ ਤਿਹ ਸੇਖਸਾਇ ਉਚਰੈ ॥੧੨॥

He by the world is called the sleeper on Sheshnag

ਏਕ ਸ੍ਰਵਣ ਤੇ ਮੈਲ ਨਿਕਾਰਾ ॥ ਤਾ ਤੇ ਮਧੁਕੀਟਭ ਤਨ ਧਾਰਾ ॥

He brought out ear wax from his one ear of which Madhu and Kaitabh assumed their bodies.

ਦੁਤੀਆ ਕਾਨ ਤੇ ਮੈਲੁ ਨਿਕਾਰੀ ॥ ਤਾਤੇ ਭਈ ਸ੍ਰਿਸਟਿ ਇਹ ਸਾਰੀ ॥੧੩॥

By the other ear the whole world was created

ਤਿਨਕੋ ਕਾਲ ਬਹੁਰ ਬਧ ਕਰਾ ॥ ਤਿਨਕੋ ਮੇਦ ਸਮੁੰਦ ਮੋ ਪਰਾ ॥

The Kal (Almighty) killed Madhu-Kaitabh, whose pulp fell in the ocean.

ਚਿਕਨ ਤਾਸ ਜਲ ਪਰ ਤਿਰ ਰਹੀ ॥ ਮੇਧਾ ਨਾਮ ਤਬਹਿ ਤੇ ਕਹੀ ॥੧੪॥

The grease of that tallow began floating on the ocean and henceforth this earth was called by the name of Medini (made of tallow)

ਸਾਧ ਕਰਮ ਜੇ ਪੁਰਖ ਕਮਾਵੈ ॥ ਨਾਮ ਦੇਵਤਾ ਜਗਤ ਕਹਾਵੈ ॥

Those who accomplish good deeds they are known as gods in the world and

ਕੁਕ੍ਰਿਤ ਕਰਮ ਜੇ ਜਗ ਮੈ ਕਰਹੀ ॥ ਨਾਮ ਅਸੁਰ ਤਿਨਕੋ ਸਭ ਧਰਹੀ ॥੧੫॥

those who do bad deeds are known as demons

ਬਹੁ ਬਿਥਾਰ ਕਹਾ ਲਗੈ ਬਖਾਨੀਅਤ ॥ ਗ੍ਰੰਥ ਬਢਨ ਤੇ ਅਤਿ ਡਰੁ ਮਾਨੀਅਤ ॥

In greater detail I want to go but I am afraid of expansion of the size of the Granth (work).

ਤਿਨ ਤੇ ਹੋਤ ਬਹੁਤ ਨ੍ਰਿਪ ਆਏ ॥ ਦੱਛਪ੍ਰਜਾਪਤਿ ਜਿਨ ਉਪਜਾਏ ॥੧੬॥

After those kings many others came who created Daksha and Prajapati

ਦਹ ਸਹੰਸ੍ਰ ਤਿਹਿ ਗ੍ਰਿਹ ਭਈ ਕੰਨਿਆ ॥ ਜਿਹ ਸਮਾਨ ਕਹ ਲਗੈ ਨ ਅੰਨਿਆ ॥

In their home were born ten thousand daughters who were incomparable with anybody.

ਕਾਲ ਕ੍ਰਿਆ ਐਸੀ ਤਹ ਭਈ ॥ ਤੇ ਸਭ ਬਿਆਹ ਨਰੇਸਨ ਦਈ ॥੧੭॥

With the passage of time they all were married to the kings

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਬਿਨਤਾ ਕਦੂ ਦਿਤਿ ਅਦਿਤਿ ; ਏ ਰਿਖ ਬਰੀ ਬਨਾਇ ॥

Banita, Kadru, Diti, Aditi were married to the rishis

ਨਾਗ ਨਾਗਰਿਖ ਦੇਵ ਸਭ ; ਦਈਤ ਲਏ ਉਪਜਾਇ ॥੧੮॥

of whom were born Naga, Garud, gods and demons

ਚੌਪਈ ॥

Chaupai

ਤਾਤੇ ਸੂਰਜ ਰੂਪ ਕੋ ਧਰਾ ॥ ਜਾਤੇ ਬੰਸ ਪ੍ਰਚੁਰ ਰਵਿ ਕਰਾ ॥

One of them assumed the form of the sun who further sufficiently increased the clan.

ਜੇ ਤਿਨਕੇ ਕਹਿ ਨਾਮ ਸੁਨਾਊ ॥ ਕਥਾ ਬਢਨ ਤੇ ਅਧਿਕ ਡਰਾਊ ॥੧੯॥

If I start telling the names of the people of that dynasty, I am afraid that the story will go too long

ਤਿਨ ਕੇ ਬੰਸ ਬਿਖੈ ਰਘੁ ਭਯੋ ॥ ਰਘੁ ਬੰਸਹਿ ਜਿਹ ਜਗਹਿ ਚਲਯੋ ॥ ('ਚਲਇਓ' ਬੋਲੋ)

his dynasty was Raghu born who established Raghu lineage in the world.

ਤਾਤੇ ਪੁਤ੍ਰ ਹੋਤ ਭਯੋ ਅਜ ਬਰ ॥ ਮਹਾਰਥੀ ਅਰੁ ਮਹਾ ਧਨੁਰਧਰ ॥੨੦॥

In From him was born the mighty son, Aj, who was a great charioteer and arrow shooter

ਜਬ ਤਿਨ ਭੇਸ ਜੋਗ ਕੋ ਲਯੋ ॥ ਰਾਜ ਪਾਟ ਦਸਰਥ ਕੋ ਦਯੋ ॥

When he adopted the guise of yoga he handed over the kingdom to Dashrath.

ਹੋਤ ਭਯੋ ਵਹਿ ਮਹਾ ਧਨੁਰਧਰ ॥ ਤੀਨ ਤ੍ਰਿਆਨ ਬਰਾ ਜਿਹ ਰੁਚਿ ਕਰ ॥੨੧॥

He was also a great arrow shooter and he happily married three women (queens)

ਪ੍ਰਿਥਮ ਜਯੋ ਤਿਹ ਰਾਮ ਕੁਮਾਰਾ ॥ ਭਰਥ ਲੱਛਮਨ ਸਤ੍ਰੁਬਿਦਾਰਾ ॥

From first queen was born prince Rama. Bharat, Lakshman and Shatrughan were born of the other queens.

ਬਹੁਤ ਕਾਲ ਤਿਨ ਰਾਜ ਕਮਾਯੋ ॥ ਕਾਲ ਪਾਇ ਸੁਰਪੁਰਹਿ ਸਿਧਾਯੋ ॥੨੨॥

They ruled for a long time and with the passage of time left for their heavenly abode

ਸੀਆ ਸੁਤ ਬਹੁਰਿ ਭਏ ਦੁਇ ਰਾਜਾ ॥ ਰਾਜ ਪਾਟ ਉਨਹੀ ਕਉ ਛਾਜਾ ॥

Two sons of Sita then became kings and they adorned the kingdom.

ਮਦ੍ਰ ਦੇਸ ਏਸ੍ਰਾਜਾ ਬਰੀ ਜਬ ॥ ਭਾਂਤਿ ਭਾਂਤਿ ਕੇ ਜੱਗ ਕੀਏ ਤਬ ॥੨੩॥

When they fluttered their flag of grandeur over Madra country, they performed various types of yajnas (burnt oblations)

ਤਹੀ ਤਿਨੈ ਬਾਂਧੇ ਦੁਇ ਪੁਰਵਾ ॥ ਏਕ ਕਸੂਰ ਦੁਤੀਯ ਲਹੁਰਵਾ ॥

There they founded two cities; one is Kasur the other is Lahore.

ਅਧਕ ਪੁਰੀ ਤੇ ਦੋਊ ਬਿਰਾਜੀ ॥ ਨਿਰਖ ਲੰਕ ਅਮਰਾਵਤ ਲਾਜੀ ॥੨੪॥

These both cities were extremely beautiful and before them even the Amarpuri (heavens) felt ashamed

ਬਹੁਤ ਕਾਲ ਤਿਨ ਰਾਜ ਕਮਾਯੋ ॥ ਜਾਲ ਕਾਲ ਤੇ ਅੰਤ ਫਸਾਯੋ ॥

They also ruled for a long time and ultimately got entangled in the cycle of Kal (Time-death).

ਤਿਨ ਤੇ ਪੁਤ੍ਰ ਪੌਤ੍ਰ ਜੇ ਵਏ ॥ ਰਾਜ ਕਰਤ ਇਹ ਜਗ ਕੋ ਭਏ ॥੨੫॥

Their sons and grandsons also ruled this world

ਕਹਾਂ ਲਗੇ ਤੇ ਬਰਨ ਸੁਨਾਊਂ ॥ ਤਿਨਕੇ ਨਾਮ ਨ ਸੰਖਿਆ ਪਾਊਂ ॥

How long I should count; they were innumerable.

ਹੋਤ ਚਹੂੰ ਜੁਗ ਮੈ ਜੇ ਆਏ ॥ ਤਿਨ ਕੇ ਨਾਮ ਨ ਜਾਤ ਗਨਾਏ ॥੨੬॥

The names of those who were born in the four yugas (Ages) cannot be counted

ਜੇ ਅਬ ਤੋਂ ਕਿਰਪਾ ਬਲ ਪਾਊਂ ॥ ਨਾਮ ਜਥਾ ਮਤ ਭਾਖ ਸੁਨਾਊਂ ॥

Now if you be kind and I get the power, I according to my humble wisdom, recite their names.

ਕਾਲਕੇਤ ਅਰੁ ਕਾਲਰਾਇ ਭਨਿ ॥ ਜਿਨ ਤੇ ਭਏ ਪੁਤ੍ਰ ਘਰ ਅਨਗਨ ॥੨੭॥

I talk about Kalket and Kalrai whom were born innumerable sons

ਕਾਲ ਕੇਤ ਭਯੋ ਬਲੀ ਅਪਾਰਾ ॥ ਕਾਲਰਾਇ ਜਿਨਿ ਨਗਰ ਨਿਕਾਰਾ ॥

Kalket was might their and he pushed Kalrai out of the city.

ਭਾਜ ਸਨੌਢ ਦੇਸ ਤੇ ਗਏ ॥ ਤਹੀ ਭੂਪਜਾ ਬਿਆਹਤ ਭਏ ॥੨੮॥

Taking to his heels he ran into Sanaud area of the land and got married in the princely clan of that country

ਤਿਹ ਤੇ ਪੁਤ੍ਰ ਭਯੋ ਜੋ ਧਾਮਾ ॥ ਸੋਢੀ ਰਾਇ ਧਰਾ ਤਿਹਿ ਨਾਮਾ ॥

The son born to them there was named Sodhi Rai.

ਬੰਸ ਸਨੌਢ ਤਦਿਨ ਤੇ ਥੀਆ ॥ ਪਰਮ ਪਵਿਤ੍ਰ ਪੁਰਖ ਜੂ ਕੀਆ ॥੨੯॥

From that very day started the Sanaud dynasty and the Almighty Almighty extended it further

ਤਾਤੇ ਪੁਤ੍ਰ ਪੌਤ੍ਰ ਹੁਇ ਆਇ ॥ ਤੇ ਸੋਢੀ ਸਭ ਜਗਤ ਕਹਾਏ ॥

The sons and grandsons born to them were called Sodhis in this world.

ਜਗ ਮੈ ਅਧਿਕ ਸੁ ਭਏ ਪ੍ਰਸਿੱਧਾ ॥ ਦਿਨ ਦਿਨ ਤਿਨਕੇ ਧਨ ਕੀ ਬ੍ਰਿਧਾ ॥੩੦॥

They became very famous in this world and day in and day out their wealth started increasing

ਰਾਜ ਕਰਤ ਭਏ ਬਿਬਿਧ ਪ੍ਰਕਾਰਾ ॥ ਦੇਸ ਦੇਸ ਕੇ ਜੀਤ ਨ੍ਰਿਪਾਰਾ ॥

They ruled variously and subdued the kings of far and wide countries.

ਜਹਾਂ ਤਹਾਂ ਤਿਹ ਧਰਮ ਚਲਾਯੋ॥ ਅਤ੍ਰ ਪਤ੍ਰ ਕਹ ਸੀਸ ਢੁਰਾਯੋ॥੩੧॥

Everywhere they spread religion and got the canopy raised over their heads

ਰਾਜਸੂਅ ਬਹੁ ਬਾਰਨ ਕੀਏ ॥ ਜੀਤ ਜੀਤ ਦੇਸੇਸੂਰ ਲੀਏ ॥ (ਰਾਜਸੂਇ', 'ਦੇਸੇ-ਸੁਅਰ' ਬੋਲੋ)

Many a time they performed Rajsuya Yajnas and conquered the kings of countries.

ਬਾਜਮੇਧ ਬਹੁ ਬਾਰਨ ਕਰੇ ॥ ਸਕਲ ਕਲੂਖ ਨਿਜੁ ਕੁਲ ਕੇ ਹਰੇ ॥੩੨॥

They performed many horse sacrifices (Ashvamedh Yajnas) and obliterated the sins of the family

ਬਹੁਰ ਬੰਸ ਮੈ ਬਢੇ ਬਿਖਾਧਾ ॥ ਮੇਟ ਨ ਸਕਾ ਕੋਊ ਤਿਹ ਸਾਧਾ ॥

Then in the family increased animosity which could not be eliminated by any righteous person.

ਬਿਚਰੇ ਬੀਰ ਬਨੈਤੁ ਅਖੰਡਲ ॥ ਗਹਿ ਗਹਿ ਚਲੇ ਭਿਰਨ ਰਨ ਮੰਡਲ ॥੩੩॥

Now the warriors again came out and started striking one another

ਧਨ ਅਰੁ ਭੂਮ ਪੁਰਾਤਨ ਬੈਰਾ ॥ ਜਿਨਕਾ ਮੁਆ ਕਰਤਿ ਜਗ ਘੇਰਾ ॥

Wealth and land are the ancient reasons for enmity and the whole world is surrounded by these.

ਮੋਹ ਬਾਦ ਅਹੰਕਾਰ ਪਸਾਰਾ ॥ ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਜੀਤਾ ਜਗ ਸਾਰਾ ॥੩੪॥

The extensions of infatuation, ego, hypocrisy, sex and anger have conquered the entire world

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਧਨਿ ਧਨਿ , ਧਨਿ ਕੋ ਭਾਖੀਐ ; ਜਾ ਕਾ ਜਗਤੁ ਗੁਲਾਮੁ ॥

This wealth is great and must be hailed because whole of the world is its slave.

ਸਭ ਨਿਰਖਤ ਯਾਕੋ ਫਿਰੈ ; ਸਭ ਚਲ ਕਰਤ ਸਲਾਮ ॥੩੫॥

All have their eyes upon it and all salute the wealth (and the wealthy person)

ਚੌਪਈ ॥

Chaupai

ਕਾਲ ਨ ਕੋਊ ਕਰਨ ਸੁ ਮਾਰਾ ॥ ਬੈਰ ਬਾਦ ਅਹੰਕਾਰ ਪਸਾਰਾ ॥

None remembered the Kal (Time-Almighty) and enmity and opposition went on expanding.

ਲੋਭ ਮੂਲ ਇਹ ਜਗ ਕੋ ਹੁਆ ॥ ਜਾ ਸੋ ਚਾਹਤ ਸਭੈ ਕੋ ਮੁਆ ॥੩੬॥

The root of the (actions of the) world is now greed alone due to which all desire that others should perish (so that every thing could be captured and seized)

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਬਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕ ਗ੍ਰੰਥੇ ਸੁਭਿ ਬੰਸ ਬਰਨਨੰ
ਦੁਤੀਆ ਧਿਆਉ ॥੨॥ ਅਫਜੂ ॥੧੩੭॥

The dynasty description of second chapter of Sri Bachitra Natak ends here] 2] Continued

ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਛੰਦ ॥

Bhujang Prayat Chhand

ਰਚਾ ਬੈਰ ਬਾਦੰ ; ਬਿਧਾਤੇ ਅਪਾਰੰ ॥ ਜਿਸੈ ਸਾਧਿ ਸਾਕਿਓ ; ਨ ਕੋਊ ਸੁਧਾਰੰ ॥

The creator Almighty got this fight between enmity and opposition which none of righteous persons could set right.

ਬਲੀ ਕਾਮ ਰਾਯੰ ; ਮਹਾ ਲੋਭ ਮੋਹੰ ॥ ਗਯੋ ਕਉਨ ਬੀਰੰ ; ਸੁ ਯਾ ਤੇ ਅਲੋਹੰ ॥੧॥

The brave Kam Rai was engrossed in much greed and infatuation and (in fact) who could escape from these (ailments)

ਤਹਾ ਬੀਰ ਬੰਕੇ ; ਬਕੈ ਆਪ ਮੱਧੰ ॥ ਉਠੈ ਸਸਤ੍ਰ ਲੈ ਲੈ ; ਮਚਾ ਜੁੱਧ ਸੁੱਧੰ ॥

The braves are contesting one another in the battlefield. Holding their weapons they are crying for fights.

ਕਹੂੰ ਖੱਪਰੀ ਖੋਲ ; ਖੰਡੇ ਅਪਾਰੰ ॥ ਨਚੈ ਬੀਰ ਬੈਤਾਲ ; ਡਉਰੂ ਡਕਾਰੰ ॥੨॥

Somewhere the skulls, headgears and swords are seen and at other places the Baitals (ghosts) are

dancing to the tunes of their double-sided drums

ਕਹੂੰ ਈਸ ਸੀਸੰ ; ਪੁਐ ਰੁੰਡ ਮਾਲੰ ॥ ਕਹੂੰ ਡਾਕ ਡਉਰੂ ; ਕਹੂੰਕੰ ਬਿਤਾਲੰ ॥

Somewhere Shiva is wearing the rosary of heads and somewhere witches and ghosts are roaring.

ਚਵੀ ਚਾਵਡੀਅੰ ; ਕਿਲੰਕਾਰ ਕੰਕੰ ॥ ਗੁਥੀ ਲੁੱਥ ਜੁੱਥੰ ; ਬਹੇ ਬੀਰ ਬੰਕੰ ॥੩॥

Twenty four Chambundas are shrieking and the corpses of the warriors are grappling with each other

ਪਰੀ ਕੁੱਟ ਕੁੱਟੰ ; ਰੁਲੇ ਤੱਛ ਮੁੱਛੰ ॥ ਰਹੇ ਹਾਥ ਡਾਰੇ ; ਉਭੈ ਉਰਧ ਮੁੱਛੰ ॥

Because of the massive weight the heads and quivers have rolled around and the warriors while lying on the ground are trying to fight by lifting their hands.

ਕਹੂੰ ਖੋਪਰੀ ਖੋਲ ; ਖਿੰਗੰ ਖਤੰਗੰ ॥ ਕਹੂੰ ਖੜੀਅੰ ਖਗ ; ਖੇਤੰ ਨਿਖੰਗੰ ॥੪॥

Somewhere skulls, headgears, horses and arrows are lying and somewhere the Kshatriyas cut by the swords are seen fallen on earth

ਚਵੀ ਚਾਵਡੀ ; ਡਾਕਨੀ ਡਾਕ ਮਾਰੈ ॥ ਕਹੂੰ ਭੈਰਵੀ ਭੂਤ ; ਭੈਰੋਂ ਬਕਾਰੈ ॥

Chamunda and Dakinis are eructating and Bhairavs and ghosts are bubbling to the brims.

ਕਹੂੰ ਬੀਰ ਬੈਤਾਲ ; ਬੰਕੇ ਬਿਹਾਰੰ ॥ ਕਹੂੰ ਭੂਤ ਪ੍ਰੇਤੰ ; ਹਸੈ ਮਾਸਹਾਰੰ ॥੫॥

Somewhere the Baital is wandering and somewhere the ghosts, goblins are laughing roaringly while eating flesh

ਰਸਾਵਲ ਛੰਦ ॥

Rasaval Chhand

ਮਹਾਬੀਰ ਗੱਜੇ ॥ ਸੁਣੈ ਮੇਘ ਲੱਜੇ ॥

The clouds felt ashamed listening to the roars of great warriors.

ਝੰਡਾ ਗਡ ਗਾਢੇ ॥ ਮੰਡੇ ਰੋਸ ਬਾਢੇ ॥੬॥

The respective flags were pitched and both the sides were much angered

ਕ੍ਰਿਪਾਣੰ ਕਟਾਰੰ ॥ ਭਿਰੇ ਰੋਸ ਧਾਰੰ ॥

The annoyed warriors of both sides catching hold of their swords grappled with one another.

ਮਹਾਬੀਰ ਬੰਕੰ ॥ ਭਿਰੇ ਭੂਮ ਹੰਕੰ ॥੭॥

Many a great warrior struck to each other

ਮਚੇ ਸੂਰ ਸਸਤ੍ਰੰ ॥ ਉਠੀ ਝਾਰ ਅਸਤ੍ਰੰ ॥

The weapons of the warriors were in use and the plying weapons started pouring on.

ਕ੍ਰਿਪਾਣੰ ਕਟਾਰੰ ॥ ਪਰੀ ਲੋਹ ਮਾਰੰ ॥੮॥

Swords, daggers were striking all around

ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਛੰਦ ॥

Bhujang Prayat Chhand

ਹਲੱਬੀ ਜੁਨੱਬੀ ; ਸਰੋਹੀ ਦੁਧਾਰੀ ॥ ਬਹੀ ਕੋਪ ਕਾਤੀ ; ਕ੍ਰਿਪਾਣੰ ਕਟਾਰੀ ॥

Allabbi, Junabbi, Sirohi (all special swords made at special places) and double-edged swords and daggers in anger were set in motion.

ਕਹੂੰ ਸੈਹਥੀਅੰ ; ਕਹੂੰ ਸੁੱਧ ਸੇਲੰ ॥ ਕਹੂੰ ਸੇਲ ਸਾਂਗੰ ; ਭਈ ਰੇਲ ਪੇਲੰ ॥੯॥

At some places stampedes were caused because of the spears and thorn- shaped weapons

ਨਰਾਜ ਛੰਦ ॥

Naraj Chhand

ਸਰੋਖ ਸੂਰ ਸਾਜਿਅੰ ॥ ਬਿਸਾਰਿ ਸੰਕ ਬਾਜਿਅੰ ॥

Anguished warriors devoid of any doubt have mounted their horses.

ਨਿਸੰਕ ਸਸਤ੍ਰ ਮਾਰਹੀਂ ॥ ਉਤਾਰਿ ਅੰਗ ਡਾਰਹੀਂ ॥੧੦॥

Without any qualm of conscience the weapons are being struck and the warriors are moving further while cutting the organs of the valiants

ਕਛੂ ਨ ਕਾਨ ਰਾਖਹੀਂ ॥ ਸੁ ਮਾਰਿ ਮਾਰਿ ਭਾਖਹੀਂ ॥

None has left any stone unturned and the fury of 'Kill Kill' is echoing all around.

ਸੁ ਹਾਂਕ ਹਾਠ ਰੇਲਿਯੰ ॥ ਅਨੰਤ ਸਸਤ੍ਰ ਝੇਲਿਯੰ ॥੧੧॥

Shouts of pushing one another are heard and the innumerable strikes of the weapons are borne with

ਹਜਾਰ ਹੂਰਿ ਅੰਬਰੰ ॥ ਬਿਰੁੱਧਕੈ ਸੁਅੰਬਰੰ ॥

ਕਰੂਰ ਭਾਂਤ ਡੋਲਹੀ ॥ ਸੁ ਮਾਰੁ ਮਾਰ ਬੋਲਹੀ ॥੧੨॥

Thousands of fairies from sky having assumed the form of death are moving on earth for their select hunts and are shouting the cries of 'Kill Kill'

ਕਹੂੰ ਕਿ ਅੰਗਿ ਕਟੀਅੰ ॥ ਕਹੂੰ ਸਰੋਹ ਪੱਟੀਅੰ ॥

Of some one's organ is cut and some one else has bandaged his limbs.

ਕਹੂੰ ਸੁ ਮਾਸ ਮੁੱਛੀਅੰ ॥ ਗਿਰੇ ਸੁ ਤੱਛ ਮੁੱਛੀਅੰ ॥੧੩॥

Muscles of bodies and the quivers are scattered here and there

ਢਮੱਕ ਢੋਲ ਢਾਲਯੰ ॥ ਹਰੋਲ ਹਾਲ ਚਾਲਯੰ ॥

The thud of shields and drums is heard and the use of weapons is made.

ਝਟਾਕ ਝੱਟ ਬਾਹੀਅੰ ॥ ਸੁ ਬੀਰ ਸੈਨ ਗਾਹੀਅੰ ॥੧੪॥

By the quick strike of the weapons the brave warriors are churning the armies

ਨਵੰ ਨਿਸਾਣ ਬਾਜਿਅੰ ॥ ਸੁਬੀਰ ਧੀਰ ਗਾਜਿਅੰ ॥

New drums are beaten and the forebearing warriors are shouting.

ਕ੍ਰਿਪਾਣ ਬਾਣ ਬਾਹਹੀ ॥ ਅਜਾਤ ਅੰਗ ਲਾਹਹੀ ॥੧੫॥

These warriors are piercing the organs by their swords and arrows

ਬਿਰੁੱਧ ਕੁੱਧ ਰਾਜਿਯੰ ॥ ਨ ਚਾਰ ਪੈਰ ਭਾਜਿਯੰ ॥

Standing opposed to each other the angry warriors are there and they dont move here or there even for four steps.

ਸੰਭਾਰ ਸਸਤ੍ਰ ਗਾਜਹੀ ॥ ਸੁਨਾਦ ਮੇਘ ਲਾਜਹੀ ॥੧੬॥

Caring for their weapons they are thundering in such a way that even the clouds are feeling ashamed

ਹਲੰਕ ਹਾਂਕ ਮਾਰਹੀ ॥ ਸਰੱਕ ਸਸਤ੍ਰ ਝਾਰਹੀ ॥

In the manner of crying shouts side by side they are pulling their weapons and moving them around.

ਭਿਰੇ ਬਿਸਾਰਿ ਸੋਕਿਯੰ ॥ ਸਿਧਾਰ ਦੇਵਲੋਕਿਯੰ ॥੧੭॥

Forgetting all sorrows and sufferings these warriors are grappling with one another and are leaving for their heavenly abode

ਰਿਸੇ ਬਿਰੁਧ ਬੀਰਿਯੰ ॥ ਸੁ ਮਾਰਿ ਝਾਰਿ ਤੀਰਿਯੰ ॥

The warriors of opposing sides are very much annoyed and with their arrows they are putting others to the dust.

ਸਬਦ ਸੰਖ ਬੱਜਿਯੰ ॥ ਸੁਬੀਰ ਧੀਰ ਸੱਜਿਯੰ ॥੧੮॥

Listening to the shrieks of conch, the warriors again look standing for fight against each other

ਰਸਾਵਲ ਛੰਦ ॥

Rasaval Chhand

ਤੁਰੀ ਸੰਖ ਬਾਜੇ ॥ ਮਹਾਂਬੀਰ ਸਾਜੇ ॥

Trumpets and conches are blown and the great warriors are ready for battle.

ਨਚੇ ਤੁੰਦ ਤਾਜੀ ॥ ਮਚੇ ਸੂਰ ਗਾਜੀ ॥੧੯॥

The fast horses are dancing and the warriors have created turmoil

ਝਿਮੀ ਤੇਜ ਤੇਗੰ ॥ ਮਨੋ ਬਿੱਜ ਬੇਗੰ ॥

Sharp swords are shining as if the lightning is moving fast.

ਉਠੈ ਨੱਦ ਨਾਦੰ ॥ ਧੁਨੰ ਨ੍ਰਿਬਿਖਾਦੰ ॥੨੦॥

The sound is emerging from the battlefield and this sound is homogeneously the same

ਤੁਟੈ ਖੱਗ ਖੋਲੰ ॥ ਮੁਖੰ ਮਾਰ ਬੋਲੰ ॥

The swords and their sheaths have broken and speech of mouth has also failed.

ਧਕਾ ਧੀਕ ਧੱਕੰ ॥ ਗਿਰੇ ਹੱਕ ਬੱਕੰ ॥੨੧॥

Such warriors among the pulls and pushes of war have fallen down wonder struck

ਦਲੰ ਦੀਹ ਗਾਹੰ ॥ ਅਧੋ ਅੰਗ ਲਾਹੰ ॥

The thick forces are churned out and half the organs are being cut.

ਪ੍ਰਯੋਘੰ ਪ੍ਰਹਾਰੰ ॥ ਬਕੈ ਮਾਰੁ ਮਾਰੰ ॥੨੨॥ (‘ਯ’ ਪੂਰਾ ਬੋਲੇ)

The strikes are on with the iron maces and with the voice of ‘Kill Kill’ the nonsensical talk is on

ਨਦੀ ਰਕਤ ਪੂਰੰ ॥ ਫਿਰੀ ਗੈਣਿ ਹੂਰੰ ॥

The rivers have filled with blood and the fairy of death is moving and hovering in the sky.

ਗਜੇ ਗੈਣ ਕਾਲੀ ॥ ਹਸੀ ਖੱਪਰਾਲੀ ॥੨੩॥

The Mahakali goddess is also thundering in the sky and is laughing while having skull bowl in her hand

ਮਹਾਂਸੂਰ ਸੋਹੰ ॥ ਮੰਡੇ ਲੋਹ ਕ੍ਰੋਹੰ ॥

The great warriors are striking in grace and out of anger are throwing their iron weapons.

ਮਹਾਂ ਗਰਬ ਗੱਜਿਯੰ ॥ ਧੁਣੰ ਮੇਘ ਲੱਜਿਯੰ ॥੨੪॥

With a sense of great pride they are thundering listening to which the clouds are also feeling

ashamed

ਛਕੇ ਲੋਹ ਛੱਕੇ ॥ ਮੁਖੰ ਮਾਰ ਬੱਕੇ ॥

The warriors are eating to their fill, the food of iron and through their mouths are crying 'Kill and Kill'.

ਮੁਖੰ ਮੁੱਛ ਬੰਕੇ ॥ ਭਿਰੇ ਛਾਡ ਸੰਕੇ ॥੨੫॥

The valiant warriors who have long moustaches, leaving all their doubts aside have grappled with one another

ਹਕੰ ਹਾਕ ਬਾਜੀ ॥ ਘਿਰੀ ਸੈਣ ਸਾਜੀ ॥

Driving the horses the whole army is surrounded.

ਚਿਰੇ ਚਾਰ ਢੁਕੇ ॥ ਮੁਖੰ ਮਾਰ ਕੂਕੇ ॥੨੬॥

All the four directions are being measured and many a warrior due to blows they have got, writhing and wriggling are crying

ਰੁਕੇ ਸੂਰ ਸਾਂਗੰ ॥ ਮਨੇ ਸਿੰਧ ਗੰਗੰ ॥

The swarming of the warriors has stopped as the flow of Ganges vanishes when it meets the ocean.

ਢਹੇ ਢਾਲ ਢੱਕੰ ॥ ਕ੍ਰਿਪਾਣੰ ਕੜੱਕੰ ॥੨੭॥

On the shields and other obstructions, the swords are cracking

ਹਕੰ ਹਾਕ ਬਾਜੀ ॥ ਨਚੇ ਤੁੰਦ ਤਾਜੀ ॥

Horses are being driven and the fast horses are dancing.

ਰਸੰ ਰੁੱਦ੍ਰ ਪਾਗੇ ॥ ਭਿਰੇ ਰੋਸ ਜਾਗੇ ॥੨੮॥

Concentrating upon the feet of Rudra and getting much angered the warriors have grappled with each other

ਗਿਰੇ ਸੁੱਧ ਸੇਲੰ ॥ ਭਈ ਰੇਲ ਪੇਲੰ ॥

Due to the warriors fallen along with their spears the stampede has been created.

ਪਲੰ ਹਾਰ ਨੱਚੇ ॥ ਰਣੰ ਬੀਰ ਮੱਚੇ ॥੨੯॥

The flesh eater animals are dancing and on the other hand the battle fighters have caused to spread their reputations

ਹਸੇ ਮਾਸਹਾਰੀ ॥ ਨਚੇ ਭੂਤ ਭਾਰੀ ॥

The flesh eaters are laughing and the massive ghosts are dancing.

ਮਹਾਂ ਢੀਠ ਢੂਕੇ ॥ ਮੁਖੰ ਮਾਰ ਕੂਕੇ ॥੩੦॥

The thorough knaves have gathered and the sharp sounds of their mouths are heard all around

ਗਜੈ ਗੈਣ ਦੇਵੀ ॥ ਮਹਾਂਅੰਸ ਭੇਵੀ ॥

In the sky the goddess is also thundering who herself is a part of the bigger goddess.

ਭਲੇ ਭੂਤ ਨਾਚੰ ॥ ਰਸੰ ਰੁੱਦ੍ਰ ਰਾਚੰ ॥੩੧॥

The ghosts are dancing and Rudra is also imbued with happiness

ਭਿਰੈ ਬੈਰ ਰੁੱਝੈ ॥ ਮਹਾਂ ਜੋਧ ਜੁੱਝੈ ॥

Getting totally indulged in enmity the warriors are striking each other and the great fighters are also dying fighting.

ਝੰਡਾ ਗੱਡ ਗਾਢੇ ॥ ਬਜੇ ਬੈਰ ਬਾਢੇ ॥੩੨॥

The flags are pitched and the sense of enmity is further increasing

ਗਜੰਗਾਹ ਬਾਧੇ ॥ ਧਨੁਰਬਾਨ ਸਾਧੇ ॥

Having howdah on elephants and concentrating their arrows on bow, the warriors are seen amidst the armies and

ਬਹੇ ਆਪ ਮੱਧੰ ॥ ਗਿਰੇ ਅੱਧ ਅੱਧੰ ॥੩੩॥

getting in two pieces they are falling on the ground

ਗਜੰ ਬਾਜ ਜੁੱਝੈ ॥ ਬਲੀ ਬੈਰ ਰੁੱਝੈ ॥

Elephants and horses are also fighting each other and warriors are also grappling with one another.

ਨਿਭੈ ਸਸਤ੍ਰ ਬਾਹੈ ॥ ਉਭੈ ਜੀਤ ਚਾਹੈ ॥੩੪॥

Fearlessly, they all are using their weapons and desire to conquer (others)

ਗਜੇ ਆਨ ਗਾਜੀ ॥ ਨਚੇ ਤੁੰਦ ਤਾਜੀ ॥

Warriors are roaring and the fast horses have started dancing.

ਹਕੰ ਹਾਕ ਬੱਜੀ ॥ ਫਿਰੈ ਸੈਨ ਭੱਜੀ ॥੩੫॥

Hearing the fierce shout of push, the horses have turned their faces and they have run towards armies

ਮਦੰ ਮੱਤ ਮਾਤੇ ॥ ਰਸੰ ਰੁੱਦ੍ਰ ਰਾਤੇ ॥

Getting imbued with their pride and merging in the sentiments of anger,

ਗਜੰ ਜੂਹ ਸਾਜੇ ॥ ਭਿਰੇ ਰੋਸ ਬਾਜੇ ॥੩੬॥

the warriors decorating their elephants have struck each other

ਝਮੀ ਤੇਜ ਤੇਗੰ ॥ ਘਣੰ ਬਿਜ ਬੇਗੰ ॥

The sparkle of the sword was such as if the lightning was there in the clouds.

ਬਹੇ ਬਾਰ ਬੈਰੀ ॥ ਜਲੰ ਜਿਉ ਗੰਗੈਰੀ ॥੩੭॥

The enemy blood was flowing in such a way as if the water of Ganges were flowing

ਅਪੋ ਆਪ ਬਾਹੰ ॥ ਉਭੈ ਜੀਤ ਚਾਹੰ ॥

ਰਸੰ ਰੁੱਦ੍ਰ ਰਾਤੇ ॥ ਮਹਾਂ ਮੱਤ ਮਾਤੇ ॥੩੮॥

Raising their arms all are expressing their desire of victory and all the warriors imbued with their pride were enjoying the delight of their sentiments of anger

ਭੁਜੰਗ ਛੰਦ ॥

Bhujang Prayat Chhand

ਮਚੇ ਬੀਰ ਬੀਰੰ ; ਅਭੂਤੰ ਭਯਾਣੰ ॥ ਬਜੀ ਭੇਰ ਭੁੰਕਾਰ ; ਧੁੱਕੇ ਨਿਸਾਣੰ ॥

Wondrously the warriors have struck the warriors. The trumpet has blown and the flags are fluttering.

ਨਵੰ ਨੱਦ ਨੀਸਾਣ ; ਗੱਜੇ ਗਹੀਰੰ ॥ ਫਿਰੈ ਰੁੰਡ ਮੁੰਡੰ ; ਤਨੰ ਤੱਛ ਤੀਰੰ ॥੩੯॥

With renewed sounds the warriors are thundering before the flags and many without their heads are moving around with their arrows and quivers in hands

ਬਹੇ ਖੱਗ ਖੇਤੰ ; ਖਿਆਲੰ ਖਤੰਗੰ ॥ ਰੁਲੇ ਤੱਛ ਮੁਛੰ ; ਮਹਾ ਜੋਧ ਜੰਗੰ ॥

In the battlefield the weapons such as the double-edged swords, spears etc. are set in motion and many a great warrior like big wooden logs are lying in the field smeared with dust.

ਬੰਧੈ ਬੀਰ ਬਾਨਾ ; ਬਡੇ ਐਂਠਿਵਾਰੇ ॥ ਘੁਮੈ ਲੋਹ ਘੁੱਟੰ ; ਮਨੋ ਮੱਤਵਾਰੇ ॥੪੦॥

The warriors with fat ego have become weakling and are bonded. They are sucking their own blood

ਉਠੀ ਕੂਹ ਜੂਹੰ ; ਸਮਰ ਸਾਰ ਬੱਜਿਯੰ ॥ ਕਿਧੋ ਅੰਤ ਕੇ ਕਾਲ ਕੋ ; ਮੇਘ ਗੱਜਿਯੰ ॥

Because of the tinkling of iron, in all directions the shrieks are heard and it seems as if on doomsday the clouds are thundering.

ਭਈ ਤੀਰ ਭੀਰੰ ; ਕਮਾਣੰ ਕੜਕਿਯੰ ॥ ਬਜੇ ਲੋਹ ਕੋਹੰ ; ਮਹਾਂ ਜੰਗਿ ਮੱਚਿਯੰ ॥੪੧॥

The arrows are overcrowding and the cracking sound of bows is heard, the iron is tinkling in wrath and the great war is on

ਬਿਰੱਚੇ ਮਹਾਂਜੰਗ ; ਜੋਧਾ ਜੁਆਣੰ ॥ ਖੁਲੇ ਖੱਗ ਖੜੀ ; ਅਭੂਤੰ ਭਯਾਣੰ ॥

The young warriors have created a great war and the fierce swords of Kshatriyas have come out of their sheaths.

ਬਲੀ ਜੁੱਝ ਰੁੱਝੈ ; ਰਸੰ ਰੁਦ੍ਰ ਰੱਤੇ ॥ ਮਿਲੇ ਹੱਥ ਬੱਖੰ ; ਮਹਾ ਤੇਜ ਤੱਤੇ ॥੪੨॥

The mighty warriors imbued with the sentiment of anger have immersed in battle. By becoming valiant profusely they are joining hands with hands and the chest with chest

ਝਮੀ ਤੇਜ ਤੇਗੰ ; ਸੁਰੋਸੰ ਪ੍ਰਹਾਰੰ ॥ ਰੁਲੇ ਰੁੰਡ ਮੁੰਡੰ ; ਉਠੀ ਸਸਤ੍ਰ ਝਾਰੰ ॥

By the anguished strikes the sparkle of sharp swords has increased and under the raining weapons the headless warriors are tossing and turning into dust.

ਬਬੱਕੰਤ ਬੀਰੰ ; ਭਭੱਕੰਤ ਘਾਯੰ ॥ ਮਨੋ ਜੁੱਧ ਇੰਦ੍ਰੰ ; ਜੁਟਿਓ ਬ੍ਰਿਤਰਾਯੰ ॥੪੩॥

The warriors are shouting and their wounds are also vomiting blood. Such a fight is on as if Indra and Vratrasur are grappling with one another

ਮਹਾਂ ਜੁੱਧ ਮੱਚਿਯੰ ; ਮਹਾਂ ਸੂਰ ਗਾਜੇ ॥ ਆਪੋ ਆਪ ਮੈਂ ; ਸਸਤ੍ਰ ਸੋਂ ਸਸਤ੍ਰ ਬਾਜੇ ॥

With the thunder of the brave warriors the great war is on and the weapons are striking each other.

ਉਠੇ ਝਾਰ ਸਾਂਗੰ ; ਮਚੇ ਲੋਹ ਕ੍ਰੋਹੰ ॥ ਮਨੋ ਖੇਲ ਬਾਸੰਤ ; ਮਾਹੰਤ ਸੋਹੰ ॥੪੪॥

The spears are raining and the fame of angered iron is wide spread. It seems as if the sports of spring are going on

ਰਸਾਵਲ ਛੰਦ ॥

Rasaval Chhand

ਜਿਤੇ ਬੈਰ ਰੁੱਝੰ ॥ ਤਿਤੇ ਅੰਤ ਜੁੱਝੰ ॥

As much as were imbued with enmity, they died fighting.

ਜਿਤੇ ਖੇਤ ਭਾਜੇ ॥ ਤਿਤੇ ਅੰਤਿ ਲਾਜੇ ॥੪੫॥

Those who ran away remained ashamed up to the last (moment of their life)

ਤੁਟੇ ਦੇਹ ਬਰਮੰ ॥ ਛੁਟੀ ਹਾਥ ਚਰਮੰ ॥

The armours of their body broke and the hand-skin got cut.

ਕਹੂੰ ਖੇਤ ਖੋਲੰ ॥ ਗਿਰੇ ਸੂਰ ਟੋਲੰ ॥੪੬॥

Somewhere the headgears were lying and at other places the warriors were rolling (in dust)

ਕਹੂੰ ਮੁਛ ਮੁੱਖੰ ॥ ਕਹੂੰ ਸਸਤ੍ਰ ਸੱਖੰ ॥

Somewhere the horrible faces with moustaches are lying and somewhere only weapons are scattered.

ਕਹੂੰ ਖੋਲ ਖੱਗੰ ॥ ਕਹੂੰ ਪਰਮ ਪੱਗੰ ॥੪੭॥

Somewhere the sheaths of swords are lying and somewhere only feet are there

ਗਰੇ ਮੁੱਛ ਬੰਕੀ ॥ ਮੰਡੇ ਆਨ ਹੰਕੀ ॥

The holders of fine moustaches have again come to the battlefield and have started crying.

ਢਕਾ ਢੁੱਕ ਢਾਲੰ ॥ ਉਠੇ ਹਾਲ ਚਾਲੰ ॥੪੮॥

With the sounds of shields, again the same situation has been created

ਭੁਜੰਗ ਛੰਦ ॥

Bhujang Prayat Chhand

ਖੁਲੇ ਖੱਗ ਖੂਨੀ ; ਮਹਾਂਬੀਰ ਖੇਤੰ ॥ ਨਚੇ ਬੀਰ ਬੈਤਾਲਯੰ ; ਭੂਤ ਪ੍ਰੇਤੰ ॥

The blood-thirsty swords have been unsheathed and the brave warriors are getting killed. Ghosts, goblins and spirits (baitals) are dancing.

ਬਜੇ ਡੰਕ ਡਉਰੂ ; ਉਠੇ ਨਾਦ ਸੰਖੰ ॥ ਮਨੋ ਮੱਲ ਜੁੱਟੇ ; ਮਹਾਂ ਹੱਥ ਬੱਖੰ ॥੪੯॥

The two-sided drum is beaten and the sound of conch is heard (again). The valiant warriors have grappled with each other in such a way as if the wrestlers have caught hold of the waist of one another]

ਛਪੈ ਛੰਦ ॥

Chhapaya Chhand

ਜਿਨਿ ਸੂਰਨ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ; ਸਬਲ ਸਾਮੁਹਿ ਹੈ ਮੰਡਿਓ ॥

ਤਿਨ ਸੁਭਟਨ ਤੇ ਏਕ ; ਕਾਲ ਕੋਊ ਜੀਅਤ ਨ ਛੱਡਿਓ ॥

None of the brave warriors who created this fierce battle was left alive by kal (death). Cut asunder by sword,

ਸਬ ਖੜੀ ਖਗ ਖੰਡ ਖੇਤ ਤੇ ; ਭੁਮੰਡਪ ਅਹੁੱਟੇ ॥

all the kshatriyas left this earth and having tasted the iron they got freed from all the bondages.

ਸਾਰ ਧਾਰ ਧਰ ਧੂਮ ; ਮੁਕਤ ਬੰਧਨ ਤੇ ਛੁੱਟੇ ॥

They all, in spite of getting cut to pieces,

ਹੈ ਟੂਕ ਟੂਕ ਜੁੱਝੇ ਸਬੈ ; ਪਾਵ ਨ ਪਾਛੈ ਡਾਰੀਯੰ ॥

kept fighting and none put his step back.

ਜੈਕਾਰ ਅਪਾਰ ਸੁਧਾਰ ਹੂਅੰ ; ਬਾਸਿਵਲੋਕ ਸਿਧਾਰੀਯੰ ॥੫੦॥

Hailing Kali (the goddess) they all left for the abode of Shiva (Shivalok)

ਚਉਪਈ ॥

Chaupai

ਇਹ ਬਿਧ ਮਚਾ ਘੋਰ ਸੰਗ੍ਰਾਮਾ ॥ ਸਿਧਏ ਸੂਰ ਸੂਰਿਕੇ ਧਾਮਾ ॥

This way, the fierce battle took place and warriors left for their abodes in the heaven.

ਕਹਾ ਲਗੈ ਵਹ ਕਥੋ ਲਰਾਈ ॥ ਆਪਨ ਪ੍ਰਭਾ ; ਨ ਬਰਨੀ ਜਾਈ ॥੫੧॥

How long that war can be described; my intellect cannot explain its grandeur

ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਛੰਦ ॥

Bhujang Prayat Chhand

ਲਵੀ ਸਰਬ ਜੀਤੇ ; ਕੁਸੀ ਸਰਬਹਾਰੇ ॥ ਬਚੇ ਜੇ ਬਲੀ ; ਪ੍ਰਾਨ ਲੈਕੈ ਸਿਧਾਰੇ ॥

All members of the family of Lava became victorious and members of the family of Kusha got defeated.

ਚਤੁਰ ਬੇਦ ਪਠਿਯੰ ; ਕੀਯੋ ਕਾਸਿ ਬਾਸੰ ॥ ਘਨੇ ਬਰਖ ਕੀਨੇ ; ਤਹਾਂ ਹੀ ਨਿਵਾਸੰ ॥੫੨॥

Those who survived they ran for their lives. They resided in Kashi and studied the four Vedas. For many years they remained there only

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਬਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕ ਗ੍ਰੰਥੇ ਲਵੀ ਕੁਸੀ ਜੁਧ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮੁ

ਤ੍ਰਿਤੀਆ ਧਿਆਉ ਸਮਾਪਤ ਮਸਤ ਸੁਭਮਸਤ ॥੩॥ ਅਫਜੂ ॥ ੧੮੯॥

In Bachitra Natak the third chapter of Lava-Kush battles ends here; The truth is auspicious. Continued

ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਛੰਦ ॥

Bhujang Prayat Chhand

ਜਿਨੈ ਬੇਦ ਪੱਠਿਯੋ ; ਸੁਬੇਦੀ ਕਹਾਏ ॥ ਤਿਨੈ ਧਰਮ ਕੇ ਕਰਮ ; ਨੀਕੇ ਚਲਾਏ ॥

Those who recited Vedas came to be known as Vedis (Bedis) and they advanced the religious activities.

ਪਠੇ ਕਾਗਦੰ ; ਮੱਦ੍ਰ ਰਾਜਾ ਸੁਧਾਰੰ ॥ ਆਪੋ ਆਪਮੋ ; ਬੈਰ ਭਾਵੰ ਬਿਸਾਰੰ ॥੧॥

After a long time they sent a letter to the king of Madra expressing the desire that the old enmity should be eschewed now

ਨ੍ਰਿਪੰ ਮੁਕਲਿਯੰ ਦੂਤ ; ਸੋ ਕਾਸਿ ਆਯੰ ॥ ਸਬੈ ਬੇਦਿਯੰ ; ਭੇਦ ਭਾਖੇ ਸੁਨਾਯੰ ॥

The king despatched a messenger to Kashi where the Bedis talked to him about all affairs.

ਸਭੈ ਬੇਦ ਪਾਠੀ ; ਚਲੇ ਮੱਦ੍ਰ ਦੇਸੰ ॥ ਪ੍ਰਨਾਮੰ ਕੀਯੋ ; ਆਨ ਕੈਕੈ ਨਰੇਸੰ ॥੨॥

Now all the reciters of Vedas set out to reach Madra country. The king came out to bow before them

ਧੁਨੰ ਬੇਦਕੀ ; ਭੂਪ ਤਾਤੇ ਕਰਾਈ ॥ ਸਬੈ ਪਾਸ ਬੈਠੇ ; ਸਭਾ ਬੀਚ ਭਾਈ ॥

The king requested them to recite Vedas and they all got gracefully seated in the court of the king.

ਪੜੇ ਸਾਮਬੇਦੰ ; ਜੁਜਰਬੇਦ ਕੱਥੰ ॥ ਰਿਗੰਬੇਦ ਪਠਿਯੰ ; ਕਰੇ ਭਾਵ ਹੱਥੰ ॥੩॥

There the recitation of Rigveda, Yajurveda and Samveda took place

ਰਸਾਵਲ ਛੰਦ ॥

Rasaval Chhand

ਅਥਰ੍ਵ ਬੇਦ ਪੱਠਿਯੰ ॥ ਸੁਣੇ ਪਾਪ ਨੱਠਿਯੰ ॥

Atharvaveda was recited listening to which all the sins take to their heels.

ਰਹਾ ਰੀਝ ਰਾਜਾ ॥ ਦੀਆ ਸਰਬ ਸਾਜਾ ॥੪॥

The king became glad and he offered them the whole kingdom

ਲਯੋ ਬੱਨਬਾਸੰ ॥ ਮਹਾਂ ਪਾਪ ਨਾਸੰ ॥

He went to forest going in where all the sins get decimated.

ਰਿਖੰ ਭੇਸ ਕੀਯੰ ॥ ਤਿਸੈ ਰਾਜ ਦੀਯੰ ॥੫॥

He gave kingdom to those (family members of Kush) who were wearing the garbs of rishis

ਰਹੇ ਹੋਰ ਲੋਗੰ ॥ ਤਜੇ ਸਰਬ ਸੋਗੰ ॥

Others also remained with them and all the sorrows and sufferings now stood repudiated.

ਧਨੰ ਧਾਮ ਤਿਆਗੇ ॥ ਪ੍ਰਭੰ ਪ੍ਰੇਮ ਪਾਗੇ ॥੬॥

Discarding wealth and palaces, the family members of Lava became imbued with the love of the Almighty

ਅੜਿਲ ॥

Aril

ਬੇਦੀ ਭਯੋ ਪ੍ਰਸੰਨ ; ਰਾਜ ਕਹ ਪਾਇਕੈ ॥ ਦੇਤ ਭਯੋ ਬਰਦਾਨ ; ਹੀਐ ਹੁਲਸਾਇਕੈ ॥

Having received the kingdom, the Bedis became happy and gladly started granting boons (to the

Lava family).

ਜਬ ਨਾਨਕ ਕਲ ਮੈ ; ਹਮ ਆਨ ਕਹਾਇ ਹੈ ॥ ਜੋ ਜਗਤ ਪੂਜ ਕਰਿ ਤੋਹਿ ; ਪਰਮ ਪਦੁ ਪਾਇ ਹੈ ॥੭॥

When in the Kaliyuga (dark age) we will be known by the name of Nanak, for the whole world we will become acceptable and you would get the supreme status

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਲਵੀ ਰਾਜ ਦੇ ਬਨ ਗਏ ; ਬੇਦੀਅਨ ਕੀਨੋ ਰਾਜ ॥
ਭਾਂਤਿ ਭਾਂਤਿ ਤਨਿ ਭੋਗੀਯੰ ; ਭੂਅ ਕਾ ਸਕਲ ਸਮਾਜ ॥੮॥

The Lava family having offered the kingdom went into the forest and the Bedis ruling the kingdom variously enjoyed the pleasure of earth and the society

ਚਉਪਈ ॥

Chaupai

ਤ੍ਰਿਤੀਯ ਬੇਦ ; ਸੁਨਬੋ ਤੁਮ ਕੀਆ ॥ ਚਤੁਰ ਬੇਦ ; ਸੁਨਿ ਭੂਅ ਕੋ ਦੀਆ ॥

The three Vedas you heard and listening to the fourth one you donated the whole grandeur of earth.

ਤੀਨ ਜਨਮ ; ਹਮਹੂੰ ਜਬ ਧਰਿ ਹੈ ॥ ਚੌਥੇ ਜਨਮ ; ਗੁਰੂ ਤੁਹਿ ਕਰਿ ਹੈ ॥੯॥

When we complete our three births we will accept you our Guru in the fourth one

ਉਤ ਰਾਜਾ ; ਕਾਨਨਹਿ ਸਿਧਾਯੋ ॥ ਇਤ ਇਨ ਰਾਜ ; ਕਰਤ ਸੁਖ ਪਾਯੋ ॥

Now the king went to the forest and here these people while ruling the kingdom enjoyed everything.

ਕਹਾ ਲਗੇ ਕਰਿ ; ਕਥਾ ਸੁਨਾਊ ॥ ਗ੍ਰੰਥ ਬਢਨ ਤੇ ; ਅਧਿਕ ਡਰਾਊ ॥੧੦॥

How long I should tell the tale because I am much afraid of the increase of bulk of this Granth

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਬਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕ ਗ੍ਰੰਥੇ ਬੇਦ ਪਾਠ ਭੇਟ ਰਾਜ

ਚਤੁਰਥ ਧਿਆਇ ਸਮਾਪਤ ਮਸਤੁ ਸੁਭ ਮਸਤੁ ॥੪॥ਅਫਜੂ ॥੧੯੯॥

In Bachitra Natak, the fourth chapter of Veda recitation and offering of kingdom ends here auspiciously. Continued

ਨਰਾਜ ਛੰਦ ॥

Naraj Chhand

ਬਹੁਰਿ ਬਿਖਾਧ ਬਾਧਿਯੰ ॥ ਕਿਨੀ ਨ ਤਾਹਿ ਸਾਧਿਯੰ ॥

Again mutual envy and animosity increased which none could set right.

ਕਰੰਮ ਕਾਲ ਯੋ ਭਈ ॥ ਸੁ ਭੂਮ ਬੰਸ ਤੇ ਗਈ ॥੧॥

As luck would have it the whole kingdom slipped out of the hands of the this family

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਬਿਪ ਕਰਤ ਭਏ ਸੂਦ੍ਰ ਬ੍ਰਿਤਿ ; ਛਤ੍ਰੀ ਬੈਸਨ ਕਰਮ ॥

The (so-called) Brahmins became full of low instincts and the Kshatriyas became traders (of their valour).

ਬੈਸ ਕਰਤ ਭਏ ਛਤ੍ਰੀ ਬ੍ਰਿਤਿ ; ਸੂਦ੍ਰ ਸੁ ਦਿਜ ਕੋ ਧਰਮ ॥੨॥

The traders on account of their wealth started considering themselves mighty (Kshatriyas) and the low instincted people engrossed in evil propensities became leaders of the religious affairs (earlier undertaken by Brahmins)

ਚੌਪਈ ॥

Chaupai

ਬੀਸ ਗਾਵ ਤਿਨਕੇ ਰਹਿ ਗਏ ॥ ਜਿਨਮੋ ਕਰਤ ਕ੍ਰਿਸਾਨੀ ਭਏ ॥

Now in the control (of the Bedis) could remain only twenty villages wherein they were doing farming.

ਬਹੁਤ ਕਾਲ ਇਹ ਭਾਂਤਿ ਬਿਤਾਯੋ ॥ ਜਨਮ ਸਮੈ ਨਾਨਕ ਕੋ ਆਯੋ ॥੩॥

Much time was spent thus and then came the time of the birth of (Guru) Nanak

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਤਿਨ ਬੇਦੀਯਨ ਕੇ ਕੁਲ ਬਿਖੇ ; ਪ੍ਰਗਟੇ ਨਾਨਕ ਰਾਇ ॥

ਸਭ ਸਿੱਖਨ ਕੋ ਸੁਖ ਦਏ ; ਜੱਹ ਤੱਹ ਭਏ ਸਹਾਇ ॥੪॥

In the family of those Bedis was born Nanak Rai who gave delight to all the disciples (Sikhs) and helped them everywhere

ਚੌਪਈ ॥

Chaupai

ਤਿਨ ਇਹ ਕਲ ਮੋ ਧਰਮੁ ਚਲਾਯੋ ॥ ਸਭ ਸਾਧਨ ਕੋ ਰਾਹੁ ਬਤਾਯੋ ॥

He initiated (new religion in Kaliyuga) and showed the path (of truth) to all the saints (of the world).

ਜੋ ਤਾਕੇ ਮਾਰਗਿ ਮਹਿ ਆਏ ॥ ਤੇ ਕਬਹੂੰ ਨਹੀ ਪਾਪ ਸੰਤਾਏ ॥੫॥

Whosoever joined his way (religion) they were never tortured by sins

ਜੇ ਜੇ ਪੰਥ ਤਵਨ ਕੇ ਪਰੇ ॥ ਪਾਪ ਤਾਪ ਤਿਨਕੇ ਪ੍ਰਭ ਹਰੇ ॥

Those who adopted his way, the heat of their sins was exterminated.

ਦੁਖ ਭੂਖ ਕਬਹੂੰ ਨ ਸੰਤਾਏ ॥ ਜਾਲ ਕਾਲ ਕੇ ਬੀਚ ਨ ਆਏ ॥੬॥

Sorrows and sufferings of hunger (of more and more) never torment them and they are never caught in the web of delusions and cycle of time

ਨਾਨਕ ; ਅੰਗਦ ਕੋ ਬਪੁ ਧਰਾ ॥ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚੁਰਿ ; ਇਹ ਜਗ ਮੋ ਕਰਾ ॥

Nanak assumed the body of Angad and spread religion in this world.

ਅਮਰਦਾਸ ; ਪੁਨਿ ਨਾਮ ਕਹਾਯੋ ॥ ਜਨ ਦੀਪਕ ਤੇ ; ਦੀਪ ਜਗਾਯੋ ॥੭॥

Then he was named Amar Das as if a lamp was lit by the lamp

ਜਬ ਬਰਦਾਨਿ ; ਸਮੈ ਵਹੁ ਆਵਾ ॥ ਰਾਮਦਾਸ ; ਤਬ ਗੁਰੂ ਕਹਾਵਾ ॥

When the time of boon came, Ram Das became the Guru.

ਤਿਹ ਬਰ ਦਾਨਿ ; ਪੁਰਾਤਨਿ ਦੀਆ ॥ ਅਮਰਦਾਸਿ ; ਸੁਰਪੁਰਿ ਮਗੁ ਲੀਆ ॥੮॥

Granting him the old boon Guru Amar Das left for his heavenly abode

ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ; ਅੰਗਦਿ ਕਰਿ ਮਾਨਾ ॥ ਅਮਰਦਾਸ ; ਅੰਗਦ ਪਹਿਚਾਨਾ ॥

Sri Nanak was accepted as Angad Guru and (Guru) Angad was identified as (Guru) Amar Das.

ਅਮਰਦਾਸ ; ਰਾਮਦਾਸ ਕਹਾਯੋ ॥ ਸਾਧਨ ਲਖਾ ; ਮੂੜ ਨਹਿ ਪਾਯੋ ॥੯॥

Guru Amar Das was called (Guru) Ram Das and this mystery was understood by the saints but the stupid ones could not follow it

ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਸਭ ਹੂੰ ਕਰਿ ਜਾਨਾ ॥ ਏਕ ਰੂਪ ; ਕਿਨਹੂੰ ਪਹਿਚਾਨਾ ॥

Ordinary persons considered them in different forms but some rare ones understood them as one.

ਜਿਨ ਜਾਨਾ ; ਤਿਨਹੀ ਸਿਧਿ ਪਾਈ ॥ ਬਿਨ ਸਮਝੇ ਸਿਧ ਹਾਥ ਨਾ ਆਈ ॥੧੦॥

Those who knew them as one attained (all) the high spiritual stages but without understanding (the mysteries) nothing can be procured

ਰਾਮਦਾਸ ; ਹਰਿ ਸੋ ਮਿਲਿ ਗਏ ॥ ਗੁਰਤਾ ਦੇਤ ; ਅਰਜਨਹਿ ਭਏ ॥

When (Guru) Ram Das merged in the Almighty he offered the seat of Guruship to (Guru) Arjan Dev.

ਜਬ ਅਰਜੁਨ ; ਪ੍ਰਭਲੋਕ ਸਿਧਾਏ ॥ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ; ਤਿਹ ਠਾਂ ਠਹਰਾਏ ॥੧੧॥

When (Guru) Arjan Dev went to the abode of the Almighty, Hargobind was established in his place

ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ; ਪ੍ਰਭ ਲੋਕਿ ਸਿਧਾਰੇ ॥ ਹਰੀਰਾਇ ; ਤਿਹ ਠਾਂ ਬੈਠਾਰੇ ॥

When (Guru) Hargobind merged in the Supreme Reality, (Guru) Hari Rai sat in his place.

ਹਰੀਕ੍ਰਿਸਨਿ ; ਤਿਨ ਕੇ ਸੁਤ ਵਏ ॥ ਤਿਨ ਤੇ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਭਏ ॥੧੨॥

His (spiritual) son was Hari Krishan from whom emerged (Guru) Teg Bahadur

ਤਿਲਕ ਜੰਝੂ ; ਰਾਖਾ ਪ੍ਰਭ ਤਾਂਕਾ ॥ ਕੀਨੋ ਬਡੋ ਕਲੂ ਮਹਿ ਸਾਕਾ ॥

The Almighty protected his glory and discipline (of serving the cause of others) and driven by his this feeling he enacted a great holocaust in this dark age (Kaliyuga).

ਸਾਧਨਿ ਹੇਤਿ ਇਤੀ ਜਿਨਿ ਕਰੀ ॥

ਸੀਸੁ ਦੀਯਾ ਪਰੁ ਸੀ ਨਾ ਉਚਰੀ ॥੧੩॥ (‘ਉਚ-ਰੀ’ ਪਾਠ ਇਕੱਠਾ ਹੈ)

To protect the honour of the innocents he sacrificed (his life). He offered his head but never gave any expression of pain

ਧਰਮ ਹੇਤ ਸਾਕਾ ਜਿਨਿ ਕੀਆ ॥ ਸੀਸੁ ਦੀਆ ਪਰੁ ਸਿਰਰੁ ਨ ਦੀਆ ॥

Committing this act of sacrifice for the sake of dharma, he gave up his head but never left his insistence on truth.

ਨਾਟਕ ਚੇਟਕ ਕੀਏ ਕੁਕਾਜਾ ॥ ਪ੍ਰਭ ਲੋਗਨ ਕਹ ਆਵਤ ਲਾਜਾ ॥੧੪॥

Under the veil of truth, the dramas and bad deeds done to deceive others, make the spiritually authoritative persons ashamed of such hypocrisies

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਠੀਕਰਿ ਫੋਰਿ ਦਿਲੀਸ ਸਿਰਿ ; ਪ੍ਰਭ ਪੁਰ ਕੀਯਾ ਪਯਾਨ ॥

Breaking the body-pitcher on the head of the king of Delhi (Aurangzeb), he left for the abode of the Almighty.

ਤੇਗਬਹਾਦਰ ਸੀ ਕ੍ਰਿਆ ; ਕਰੀ ਨ ਕਿਨਹੂੰ ਆਨ ॥੧੫॥

None else performed the great act as was done by (Guru) Teg Bahadur

ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਕੇ ਚਲਤ ; ਭਯੋ ਜਗਤ ਕੋ ਸੋਕ ॥

As soon as (Guru) Teg Bahadur left, this world became full of grief.

ਹੈ ਹੈ ਹੈ ਸਭ ਜਗ ਭਯੋ ; ਜੈ ਜੈ ਜੈ ਸੁਰ ਲੋਕ ॥੧੬॥

Cries of distress were heard all around whereas in the heavens resounded ovation and applause

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਬਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕ ਗ੍ਰੰਥੇ ਪਾਤਸਾਹੀ ਬਰਨਨੰ

ਨਾਮ ਪੰਚਮੋ ਧਿਆਉ ਸਮਾਪਤ ਮਸਤੁ ਸੁਭ ਮਸਤੁ ॥੫॥ਅਫਜੂ ॥੨੧੫॥

In Bachitra Natak, the fifth chapter of the description of Guruship ends here. The truth is auspicious.
Continued

ਚੌਪਈ ॥

Chaupai

ਅਬ ਮੈ ਅਪਨੀ ਕਥਾ ਬਖਾਨੋ ॥ ਤਪ ਸਾਧਤ ਜਹ ਬਿਧਿ ਮੁਹਿ ਆਨੋ ॥

Now I relate my own story as to how undergoing meditation I was brought here.

ਹੇਮ ਕੁੰਟ ਪਰਬਤ ਹੈ ਜਹਾਂ ॥ ਸਪਤਸ੍ਰਿੰਗ ਸੋਭਿਤ ਹੈ ਤਹਾਂ ॥੧॥

Where there is mountain Hemkunt seven summits adorn it there

ਸਪਤਸ੍ਰਿੰਗ ਤਿਹ ਨਾਮੁ ਕਹਾਵਾ ॥ ਪੰਡੁਰਾਜ ਜਹ ਜੋਗੁ ਕਮਾਵਾ ॥

Where the Pandav kings underwent penances those summits came to be known as Saptsring.

ਤਹ ਹਮ ਅਧਿਕ ਤਪੱਸਿਆ ਸਾਧੀ ॥ ਮਹਾਂਕਾਲ ਕਾਲ ਕਾ ਅਰਾਧੀ ॥੨॥

There I prayed intensely and meditated upon All- Pervasive Almighty (Mahakal), the Almighty of the Kal (Time)

ਇਹ ਬਿਧਿ ਕਰਤ ਤਪੱਸਿਆ ਭਯੋ ॥ ਦ੍ਵੈ ਤੇ ਏਕ ਰੂਪ ਹੈ ਗਯੋ ॥

This way undertaking devotional prayer my individuality merged in the Almighty and I became one from two.

ਤਾਤ ਮਾਤ ਮੁਰ ਅਲਖ ਅਰਾਧਾ ॥ ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਜੋਗ ਸਾਧਨਾ ਸਾਧਾ ॥੩॥

My parents meditated upon that invincible Almighty and variously and suitably prayed before Him

ਤਿਨ ਜੋ ਕਰੀ ਅਲਖ ਕੀ ਸੇਵਾ ॥ ਤਾਤੇ ਭਏ ਪ੍ਰਸੰਨਿ ਗੁਰਦੇਵਾ ॥

Since they served the Imperceptible, the Guru God became happy upon them.

ਤਿਨ ਪ੍ਰਭ ਜਬ ਆਇਸੁ ਮੁਹਿ ਦੀਯਾ ॥ ਤਬ ਹਮ ਜਨਮ ਕਲੂ ਮਹਿ ਲੀਆ ॥੪॥

When that Almighty commanded I took birth in this dark age (Kaliyuga)

ਚਿਤ ਨ ਭਯੋ ਹਮਰੋ ਆਵਨ ਕਹ ॥ ਚੁਭੀ ਰਹੀ ਸੂਤ ਪ੍ਰਭੁ ਚਰਨਨ ਮਹਿ ॥ (ਦੂਜਾ ਪਾਠ- ਪ੍ਰਭੁ)

My meditational faculty was so much merged in the feet of the Almighty that my heart never wished to come (here).

ਜਿਉਤਿਉ ਪ੍ਰਭ ਹਮ ਕੋ ਸਮਝਾਯੋ ॥ ਇਮ ਕਹਿ ਕੈ ਇਹ ਲੋਕ ਪਠਾਯੋ ॥੫॥

However the Almighty God made me understand and saying thus sent me to this world

ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਬਾਚ ਇਸ ਕੀਟ ਪ੍ਰਤਿ ॥

The Almighty God said to this small insect :-

ਚੌਪਈ ॥

Chaupai

ਜਬ ਪਹਿਲੇ ਹਮ ਸ੍ਰਿਸਟਿ ਬਨਾਈ ॥ ਦਈਤ ਰਚੇ ਦੁਸਟ ਦੁਖਦਾਈ ॥

When I first created this world I created the most tyrant demons.

ਤੇ ਭੁਜਬਲ ਬਵਰੇ ਹੈ ਗਏ ॥ ਪੂਜਤ ਪਰਮ ਪੁਰਖ ; ਰਹਿ ਗਏ ॥੬॥

They became mad of their power of the arms and discarded the worship of the Supreme Reality

ਤੇ ਹਮ ਤਮਕਿ ; ਤਨਕ ਮੋ ਖਾਪੇ ॥ ਤਿਨ ਕੀ ਠਉਰ ; ਦੇਵਤਾ ਥਾਪੇ ॥

In a moment I finished them off and in their place I established the gods.

ਤੇ ਭੀ ਬਲ ; ਪੂਜਾ ਉਰਝਾਏ ॥ ਆਪਨ ਹੀ ; ਪਰਮੇਸੁਰ ਕਹਾਏ ॥੭॥

They also kept indulged themselves in their own mights and worships and started to be called themselves the Almighty

ਮਹਾਦੇਵ ; ਅਚੁਤ ਕਹਵਾਯੋ ॥ ਬਿਸਨ ਆਪਹੀ ; ਕੋ ਠਹਰਾਯੋ ॥

Mahadev caused people to call him the Highest and Vishnu declared himself the Highest One.

ਬ੍ਰਹਮਾ ; ਆਪ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਬਖਾਨਾ ॥ ਪ੍ਰਭ ਕੋ ਪ੍ਰਭੁ ਨ ਕਿਨਹੂੰ ਜਾਨਾ ॥੮॥

Brahma considered himself the transcendental God and none knew the Almighty as the ever Almighty of all

ਤਬ ਸਾਖੀ ਪ੍ਰਭ ਅਸਟ ਬਨਾਏ ॥ ਸਾਖ ਨਮਿਤ ਦੇਬੇ ਠਹਿਰਾਏ ॥

Then the Almighty created five elements, sun, moon and Dharamraj (Yama), the all eight as witness so that they could see and witness themselves.

ਤੇ ਕਹੈ ਕਰੋ ਹਮਾਰੀ ਪੂਜਾ ॥ ਹਮ ਬਿਨ ਅਵਰੁ ਨ ਠਾਕੁਰੁ ਦੂਜਾ ॥੯॥

They also started saying that worship us, because there is none other master except us

ਪਰਮਤੱਤ ਕੋ ਜਿਨ ਨ ਪਛਾਨਾ ॥ ਤਿਨ ਕਰਿ ਈਸਰ ਤਿਨ ਕਹੁ ਮਾਨਾ ॥

Who themselves did not know about the Supreme Reality, they also caused themselves to be called the Almighty.

ਕੇਤੇ ਸੂਰ ਚੰਦ ਕਹੁ ਮਾਨੈ ॥ ਅਗਨ ਹੋਤ੍ਰ ਕਈ ਪਵਨ ਪ੍ਰਮਾਨੈ ॥੧੦॥

Many of the men accepted that also and started worshipping Sun and Moon. They started accepting yajna and pranayam (breath control) as valid in all respect

ਕਿਨਹੂੰ ਪ੍ਰਭੁ ਪਾਹਨ ਪਹਿਚਾਨਾ ॥ ਨਾਤਿ ਕਿਤੇ ਜਲ ਕਰਤ ਬਿਧਾਨਾ ॥

Some accepted Almighty in the stones (icons) and many started accepting pilgrimage centres as the Supreme Reality.

ਕੇਤਕ ਕਰਮ ਕਰਤ ਡਰਪਾਨਾ ॥ ਧਰਮ ਰਾਜ ਕੋ ; ਧਰਮ ਪਛਾਨਾ ॥੧੧॥

Many people even performing these rituals (understanding their hollowness) started remaining full of fear and identifying the way of dharma (ethics) would lead the ethical life alone

ਜੇ ਪ੍ਰਭ ਸਾਖ ਨਮਿਤ ਠਹਰਾਏ ॥ ਤੇ ਹਿਆਂ ਆਇ ; ਪ੍ਰਭੁ ਕਹਵਾਏ ॥

Those who were created by Almighty as the mere witness, started calling themselves the Almightys.

ਤਾ ਕੀ ਬਾਤ ; ਬਿਸਰ ਜਾਤੀ ਭੀ ॥ ਅਪਨੀ ਅਪਨੀ ; ਪਰਤ ਸੋਭ ਭੀ ॥੧੨॥

Their activities might have been forgotten and they could remain spreading their glories

ਜਬ ਪ੍ਰਭ ਕੋ ਨ ਤਿਨੈ ਪਹਿਚਾਨਾ ॥

ਤਬ ਹਰਿ ; ਇਨ ਮਨੁਛਨ ਠਹਰਾਨਾ ॥ (ਪਾਠ ਇਕੱਠਾ ਹੈ- ‘ਮ-ਨੁਛਨ’ ਬੋਲੋ)

But when they all refused to recognize the Almighty, the Almighty came to be known in the form of men.

ਤੇ ਭੀ ਬਸਿ ; ਮਮਤਾ ਹੁਇ ਗਏ ॥ ਪਰਮੇਸਰ ਪਾਹਨ ਠਹਰਾਏ ॥੧੩॥

Getting controlled by ‘myness’ they (men) further exiled God in the stones

ਤਬ ਹਰਿ ਸਿੱਧ ਸਾਧ ਠਹਿਰਾਏ ॥ ਤਿਨ ਭੀ ਪਰਮ ਪੁਰਖ ਨਹੀ ਪਾਏ ॥

Then Almighty created the proven personalities (siddhas) and the saints, but they also could not attain the Supreme Being.

ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਤ ਭਯੋ ਜਗਿ ਸਿਆਨਾ ॥ ਤਿਨ ਤਿਨ ਅਪਨੋ ਪੰਥੁ ਚਲਾਨਾ ॥੧੪॥

Whosoever became a bit adept in the world, he initiated his own Dharma (sect)] 14]

ਪਰਮ ਪੁਰਖ ਕਿਨਹੂੰ ਨਹ ਪਾਯੋ ॥ ਬੈਰ ਬਾਦ ਹੰਕਾਰ ਬਢਾਯੋ ॥

None could know the mystery of the Supreme Reality and instead, increased enmity, debates and consequent ego.

ਪੇਡ ਪਾਤ ਆਪਨ ਤੇ ਜਲੈ ॥ ਪ੍ਰਭ ਕੈ ਪੰਥ ; ਨ ਕੋਊ ਚਲੈ ॥੧੫॥

However, these all made plants, leaves and water their sustenance but none could tread the path of the Almighty

ਜਿਨਿ ਜਿਨਿ ਤਨਕਿ ਸਿੱਧਕੋ ਪਾਯੋ ॥ ਤਿਨਿ ਤਿਨਿ ਅਪਨਾ ਰਾਹੁ ਚਲਾਯੋ ॥

Whosoever got a bit of miraculous power, he started his own religion.

ਪਰਮੇਸਰ ; ਨ ਕਿਨਹੂੰ ਪਹਿਚਾਨਾ ॥ ਮਮ ਉਚਾਰਤੇ ; ਭਯੋ ਦਿਵਾਨਾ ॥੧੬॥

None recognized the Almighty and crying 'my my' they got mad

ਪਰਮਤਤ ਕਿਨਹੂੰ ਨ ਪਛਾਨਾ ॥ ਆਪ ਆਪ ; ਭੀਤਰਿ ਉਰਝਾਨਾ ॥

None realized the Supreme Reality and all got entangled in their inner webs.

ਤਬ ਜੇ ਜੇ ; ਰਿਖਰਾਜ ਬਨਾਏ ॥ ਤਿਨ ਆਪਨ ਪੁਨਿ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤ ਚਲਾਏ ॥੧੭॥

After them those rishis who were created by the Almighty, also initiated Smrities after their names

ਜੇ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤਨ ਕੇ ; ਭਏ ਅਨੁਰਾਗੀ ॥ ਤਿਨ ਤਿਨ ; ਕ੍ਰਿਆ ਬ੍ਰਹਮ ਕੀ ਤਿਆਗੀ ॥

Whoever became followers of Smrities repudiated the Brahm-oriented activity.

ਜਿਨ ਮਨੁ ; ਹਰ ਚਰਨਨ ਠਹਰਾਯੋ ॥ ਸੋ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤਨ ਕੇ ; ਰਾਹ ਨ ਆਯੋ ॥੧੮॥

Those who attuned their mind to the feet of the Almighty, they did not follow the path of the Smrities

ਬ੍ਰਹਮਾ ; ਚਾਰ ਹੀ ਬੇਦ ਬਨਾਏ ॥ ਸਰਬ ਲੋਕ ਤਿਹ ਕਰਮ ਚਲਾਏ ॥

Brahma prepared the four Vedas and caused all the people to undertake Karmas (according to them).

ਜਿਨ ਕੀ ਲਿਵ ; ਹਰਿ ਚਰਨਨ ਲਾਗੀ ॥ ਤੇ ਬੇਦਨ ਤੇ ; ਭਏ ਤਿਆਗੀ ॥੧੯॥

Those who merged their consciousness in the feet of the Almighty, they all considered Vedas worth forsaking

ਜਿਨ ਮਤ ; ਬੇਦ ਕਤੇਬਨ ਤਿਆਗੀ ॥ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਕੇ ; ਭਏ ਅਨੁਰਾਗੀ ॥

Those who kept their wisdom away from the Vedas and the Katebas, they indeed proved themselves to be the true followers of the transcendental Almighty.

ਤਿਨ ਕੇ ਗੂੜ ਮੱਤ ; ਜੇ ਚਲ ਹੀ ॥ ਭਾਂਤ ਅਨੇਕ ; ਦੁਖਨ ਸੋ ਦਲਹੀ ॥੨੦॥

Whosoever follows their advice, crushes his many types of sufferings

ਜੇ ਜੇ ਸਹਿਤ ; ਜਾਤਨ ਸੰਦੇਹਿ ॥ ਪ੍ਰਭ ਕੋ ਸੰਗਿ ; ਨ ਛੋਡਤ ਨੇਹ ॥

Imbued with the love of the Almighty who offer even only their body (for the welfare of humanity)

ਤੇ ਤੇ ਪਰਮਪੁਰੀ ; ਕਹ ਜਾਹੀ ॥ ਤਿਨ ਹਰਿ ਸਿਉ ; ਅੰਤਰੁ ਕਛੁ ਨਾਹੀ ॥੨੧॥

they attain the highest abode and no difference remains between them and the Almighty

ਜੇ ਜੇ ਜੀਯ ; ਜਾਤਨ ਤੇ ਡਰੇ ॥ ਪਰਮ ਪੁਰਖ ਤਜਿ ; ਤਿਨ ਮਗ ਪਰੇ ॥

Who being afraid of the varnashram dharma remained bonded to this way and could not adopt the Almighty in their heart,

ਤੇ ਤੇ ਨਰਕ ਕੁੰਡ ; ਮੋ ਪਰਹੀ ॥ ਬਾਰ ਬਾਰ ਜਗ ਮੋ ਬਪੁ ਧਰਹੀ ॥੨੨॥

they all shall fall in the pit of hell and shall go on transmigrating

ਤਬ ਹਰਿ ਬਹੁਰਿ ; ਦੱਤ ਉਪਜਾਇਓ ॥ ਤਿਨ ਭੀ ਅਪਨਾ ; ਪੰਥੁ ਚਲਾਇਓ ॥

Then the Almighty created Dattatreya and he also introduced his own cult.

ਕਰ ਮੋ ਨਖ ; ਸਿਰ ਜਟਾ ਸਵਾਰੀ ॥ ਪ੍ਰਭ ਕੀ ਕ੍ਰਿਆ ; ਕਛੁ ਨ ਬਿਚਾਰੀ ॥੨੩॥

He laid much stress on nails and the matted hair but thought nothing of adoption of the conduct of the Almighty

ਪੁਨਿ ਹਰਿ ; ਗੋਰਖ ਕੋ ਉਪਰਾਜਾ ॥ ਸਿੱਖ ਕਰੇ ਤਿਨਹੂੰ ਬਡਰਾਜਾ ॥

Then Gorakh was created by the Almighty and he made many great kings his disciples.

ਸ੍ਰਵਨ ਫਾਰਿ ; ਮੁਦ੍ਰਾ ਦੁਐ ਡਾਰੀ ॥ ਹਰਿਕੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਰੀਤਿ ; ਨ ਬਿਚਾਰੀ ॥੨੪॥

Slitting his ears he wore earrings but nothing he thought of the tradition of love with the Almighty

ਪੁਨਿ ਹਰਿ ; ਰਾਮਾਨੰਦ ਕੋ ਕਰਾ ॥ ਭੇਸ ਬੈਰਾਗੀ ਕੋ ; ਜਿਨ ਧਰਾ ॥

Then God sent Ramanand who assumed the garb of a renouncer and wore wooden rosary from his neck.

ਕੰਠੀ ਕੰਠਿ ; ਕਾਠ ਕੀ ਡਾਰੀ ॥ ਪ੍ਰਭ ਕੀ ਕ੍ਰਿਆ ; ਨ ਕਛੁ ਬਿਚਾਰੀ ॥੨੫॥

He also did not (try to) know the love of the Almighty

ਜੇ ਪ੍ਰਭ ; ਪਰਮ ਪੁਰਖੁ ਉਪਜਾਏ ॥ ਤਿਨ ਤਿਨ ; ਅਪਨੇ ਰਾਹ ਚਲਾਏ ॥

Whosoever great people were created by the Almighty, they all started their own cults.

ਮਹਾ ਦੀਨ ; ਤਬਿ ਪ੍ਰਭ ਉਪਰਾਜਾ ॥ ਅਰਬ ਦੇਸ ਕੋ ; ਕੀਨੋ ਰਾਜਾ ॥੨੬॥

Then the Almighty caused to be born the Paigambar (messenger of God-Muhammad) and gave him the kingdom of Arabia

ਤਿਨ ਭੀ ; ਏਕੁ ਪੰਥੁ ਉਪਰਾਜਾ ॥ ਲਿੰਗ ਬਿਨਾਂ ਕੀਨੇ ; ਸਭ ਰਾਜਾ ॥

He also produced one religious order and made all the kings undergo circumcision.

ਸਭ ਤੇ ਅਪਨਾ ; ਨਾਮੁ ਜਪਾਯੋ ॥ ਸਤਿਨਾਮੁ ; ਕਾਹੂੰ ਨ ਦ੍ਰਿੜਾਯੋ ॥੨੭॥

He got all to recite his name and did not impress upon anybody to meditate upon the True name (of the Almighty)

ਸਭ ਅਪਨੀ ਅਪਨੀ ਉਰਝਾਨਾ ॥ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਕਾਹੂੰ ਨ ਪਛਾਨਾ ॥

All indulged in their own affair and none recognized the transcendental Almighty.

ਤਪ ਸਾਧਤ ਹਰਿ ਮੋਹਿ ਬੁਲਾਯੋ ॥ ਇਮ ਕਹਿ ਕੈ ਇਹ ਲੋਕ ਪਠਾਯੋ ॥੨੮॥

The Almighty called me when I was undergoing meditation and sent me to this world saying thus

ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਬਾਚ

The Timeless Almighty said

॥ ਚੌਪਈ ॥

Chaupai

ਮੈ ਅਪਨਾ ਸੁਤ ਤੋਹਿ ਨਿਵਾਜਾ ॥ ਪੰਥੁ ਪ੍ਰਚੁਰ ; ਕਰਬੇ ਕਹੁ ਸਾਜਾ ॥

I have established you as my son and have created you to spread dharma

ਜਾਹਿ ਤਹਾਂ ਤੈ ਧਰਮੁ ਚਲਾਇ ॥ ਕਬੁਧਿ ਕਰਨ ਤੇ ਲੋਕ ਹਟਾਇ ॥੨੯॥

Go from this place to that one, move the cycle of dharma and stop people from committing ill deeds

ਕਬਿਬਾਚ ॥

The poet (Guru Gobind Singh Ji) said

ਦੋਹਰਾ॥

Dohara

ਠਾਢ ਭਯੋ ਮੈ ਜੋਰਿ ਕਰਿ ; ਬਚਨ ਕਹਾ ਸਿਰ ਨਜਾਇ ॥

ਪੰਥ ਚਲੈ ਤਬ ਜਗਤ ਮੈ ; ਜਬ ਤੁਮ ਕਰਹੁ ਸਹਾਇ ॥੩੦॥

I stood there with my hands folded and bowing my head said that the dharma in the world would only spread if you helped me

ਚੌਪਈ ॥

Chaupai

ਇਹ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਭ ਮੋਹਿ ਪਠਾਯੋ ॥ ਤਬ ਮੈ ਜਗਤ ਜਨਮੁ ਧਰਿ ਆਯੋ ॥

There for the Almighty sent me and taking birth I came to this world.

ਜਿਮ ਤਿਨ ਕਹੀ ਇਨੈ ਤਿਮ ਕਹਿਹੋ ॥ ਅਉਰ ਕਿਸੂ ਤੇ ਬੈਰ ਨ ਗਹਿਹੋ ॥੩੧॥

What He said to me I will say the same and I shall have no enmity towards anyone

ਜੇ ਹਮ ਕੋ ਪਰਮੇਸਰ ਉਚਰਿਹੈ ॥ ਤੇ ਸਭ ਨਰਕਿ ਕੁੰਡ ਮਹਿ ਪਰਿਹੈ ॥

Those who would call me God they will fall into the deep pit of hell.

ਮੋਕੋ ਦਾਸ ਤਵਨ ਕਾ ਜਾਨੋ ॥ ਯਾ ਮੈ ਭੇਦੁ ਨ ਰੰਚ ਪਛਾਨੋ ॥੩੨॥

Know me as His servant and nothing is other than truth in it

ਮੈ ਹੋ ਪਰਮ ਪੁਰਖ ਕੋ ਦਾਸਾ ॥ ਦੇਖਨਿ ਆਯੋ ਜਗਤ ਤਮਾਸਾ ॥

I am the humble servant of the Supreme Being and have come to see the acrobatic display of the world.

ਜੋ ਪ੍ਰਭ ਜਗਤਿ ਕਹਾ ਸੋ ਕਹਿਹੋ ॥ ਮ੍ਰਿਤ ਲੋਗ ਤੇ ਮੋਨਿ ਨ ਰਹਿਹੋ ॥੩੩॥

What the Almighty has asked me to say to the world, I would definitely say and I would not sit as a silent spectator (of the ritualism, exploitation and tyranny let loose on earth)

ਨਰਾਜ ਛੰਦ ॥

Naraj Chhand

ਕਹਿਯੋ ਪ੍ਰਭੁ ਸੁ ਭਾਖਿਹੋ ॥ ਕਿਸੂ ਨ ਕਾਨ ਰਾਖਿਹੋ ॥

What the Almighty has said I will say that and will not be lenient to anybody.

ਕਿਸੂ ਨ ਭੇਖ ਭੀਜਹੋ ॥ ਅਲੇਖ ਬੀਜ ਬੀਜਹੋ ॥੩੪॥

I will not recognize any special garb and will sow on earth the seed of the name of the imperceptible Almighty

ਪਖਾਣ ਪੂਜਿਹੋ ਨਹੀ ॥ ਨ ਭੇਖ ਭੀਜਹੋ ਕਹੀ ॥

I am neither worshipper of stones nor considerate for any guise.

ਅਨੰਤ ਨਾਮੁ ਗਾਇਹੋ ॥ ਪਰਮ ਪੁਰਖ ਪਾਇਹੋ ॥੩੫॥

I will sing the infinite names of that Almighty and will attain the Supreme Being

ਜਟਾ ਨ ਸੀਸ ਧਾਰਿਹੋ ॥ ਨ ਮੁੰਦ੍ਰਕਾ ਸੁ ਧਾਰਿਹੋ ॥

Neither I will keep matted hair nor will I wear rings through the ears.

ਨ ਕਾਨ ਕਾਹੂੰ ਕੀ ਧਰੋ ॥ ਕਹਿਯੋ ਪ੍ਰਭੂ ਸੁ ਮੈ ਕਰੋ ॥੩੬॥

Without being indulgent for anyone, I will accomplish what the Almighty has said

ਭਜੋ ਸੁ ਏਕੁ ਨਾਮਯੰ ॥ ਜੁ ਕਾਮ ਸਰਬ ਠਾਮਯੰ ॥

I will meditate upon the name of One Almighty who is all-pervading.

ਨ ਜਾਪ ਆਨ ਕੋ ਜਪੋ ॥ ਨ ਅਉਰ ਥਾਪਨਾ ; ਥਪੋ ॥੩੭॥

Neither I will remember any other name nor I will establish anything else except the will of the Almighty

ਬਿਅੰਤਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਇਹੋ ॥ ਪਰਮ ਜੋਤਿ ਪਾਇਹੋ ॥

Meditating upon His infinite names I will attain the Supreme Light.

ਨਾ ਧਿਆਨ ; ਆਨ ਕੋ ਧਰੋ ॥ ਨ ਨਾਮ ਆਨ ਉਚਰੋ ॥੩੮॥

Neither I will concentrate upon any other one nor I will recite the name of anyone else

ਤਵੱਕ ਨਾਮ ਰੱਤਿਯੰ ॥ ਨ ਆਨ ਮਾਨ ਮੱਤਿਯੰ ॥

Getting immersed in your Name I will not get intoxicated by any other honour.

ਪਰਮ ਧਿਆਨ ਧਾਰੀਯੰ ॥ ਅਨੰਤ ਪਾਪ ਟਾਰੀਯੰ ॥੩੯॥

I will practise the supreme meditation and thus will decimate infinite sins

ਤੁਮੇਵ ਰੂਪ ਰਾਚਿਯੰ ॥ ਨ ਆਨ ਦਾਨ ਮਾਚਿਯੰ ॥

Merged in your grandeur I will not expect any other charity.

ਤਵੱਕ ਨਾਮੁ ਉਚਾਰੀਯੰ ॥ ਅਨੰਤ ਦੁਖ ਟਾਰੀਯੰ ॥੪੦॥

Remembering your Name I will push away infinite maladies

ਚੌਪਈ ॥

Chaupai

ਜਿਨਿ ਜਿਨਿ ਨਾਮੁ ਤਿਹਾਰੋ ਧਿਆਇਆ ॥ ਦੁਖ ਪਾਪ ਤਿਨ ਨਿਕਟਿ ਨ ਆਇਆ ॥

Whosoever meditated upon your Name, the sin and sufferings thereof have not come to him.

ਜੇ ਜੇ ਅਉਰ ਧਿਆਨ ਕੋ ਧਰਹੀ ॥ ਬਹਿਸਿ ਬਹਿਸਿ ਬਾਦਨ ਤੇ ਮਰਹੀ ॥੪੧॥

Those who concentrate upon others, they all perish in debates

ਹਮ ਇਹ ਕਾਜ ਜਗਤ ਮੋ ਆਏ ॥ ਧਰਮ ਹੇਤ ਗੁਰਦੇਵ ਪਠਾਏ ॥

The objective of my coming to this world is dharma and the Guru (Almighty) has sent me for this purpose.

ਜਹਾਂ ਤਹਾਂ ਤੁਮ ਧਰਮ ਬਿਥਾਰੋ ॥ ਦੁਸਟ ਦੋਖਯਨਿ ਪਕਰਿ ਪਛਾਰੋ ॥੪੨॥

Spread religion everywhere and throw down the knaves

ਯਾਹੀ ਕਾਜ ਧਰਾ ਹਮ ਜਨਮੰ ॥ ਸਮਝ ਲੇਹੁ ਸਾਧੂ ਸਭ ਮਨਮੰ ॥

For this very purpose I have taken birth. O Saints, this much you should understand well.

ਧਰਮ ਚਲਾਵਨ ਸੰਤ ਉਬਾਰਨ ॥ ਦੁਸਟ ਸਭਨ ਕੋ ਮੂਲ ਉਪਾਰਿਨ ॥੪੩॥

I am born to spread religion, emancipate the saints and to wipe out the whole lot of wicked ones

ਜੇ ਜੇ ਭਏ ਪਹਿਲ ਅਵਤਾਰਾ ॥ ਆਪੁ ਆਪੁ ਤਿਨ ਜਾਪੁ ਉਚਾਰਾ ॥

Whosoever incarnations have already come to pass, they all caused people to recite their names.

ਪ੍ਰਭ ਦੋਖੀ ਕੋਈ ਨਾ ਬਿਦਾਰਾ ॥ ਧਰਮ ਕਰਨ ਕੋ ਰਾਹੁ ਨ ਡਾਰਾ ॥੪੪॥

None exterminated persons inimical to the Almighty nor they created any tradition of true religion and the truthful actions

ਜੇ ਜੇ ਗਉਸ ਅੰਬੀਆ ਭਏ ॥ ਮੈ ਮੈ ਕਰਤ ਜਗਤ ਤੇ ਗਏ ॥

Whoever messengers of God or Muslim spiritualist came they all went from this world repeating their 'I and myness' i.e. They all were controlled by their ego.

ਮਹਾ ਪੁਰਖ ਕਾਹੂੰ ਨ ਪਛਾਨਾ ॥ ਕਰਮ ਧਰਮ ਕੋ ਕਛੂ ਨ ਜਾਨਾ ॥੪੫॥

None identified that great Almighty and none showed any interest in the religious activities

ਅਵਰਨ ਕੀ ਆਸਾ ਕਿਛੁ ਨਾਹੀ ॥ ਏਕੈ ਆਸ ਧਰੋ ਮਨ ਮਾਹੀ ॥

Repudiating all other hopes have the desire of only one Almighty.

ਆਨ ਆਸ ਉਪਜਤ ਕਿਛੁ ਨਾਹੀ ॥ ਵਾਕੀ ਆਸ ਧਰੋ ਮਨ ਮਾਹੀ ॥੪੬॥

Have His desire in your mind, desiring whom all other desires cease to exist

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਕੋਈ ਪੜਤਿ ਕੁਰਾਨ ਕੋ ; ਕੋਈ ਪੜਤ ਪੁਰਾਨ ॥

Somebody reads Quran and the other one reads Puran,

ਕਾਲ ਨ ਸਕਤ ਬਚਾਇਕੈ ; ਫੋਕਟ ਧਰਮ ਨਿਦਾਨ ॥੪੭॥

but all these are futile ways because they cannot save you from the cycle of time (death)

ਚੌਪਈ ॥

Chaupai

ਕਈ ਕੋਟਿ ਮਿਲਿ ਪੜਤ ਕੁਰਾਨਾ ॥ ਬਾਚਤ ਕਿਤੇ ਪੁਰਾਨ ਅਜਾਨਾ ॥

Many crores of people are reciting the (holy) Quran jointly and many ignorants are reading the Puranas.

ਅੰਤਿਕਾਲਿ ਕੋਈ ਕਾਮ ਨ ਆਵਾ ॥ ਦਾਵ ਕਾਲ ਕਾਹੂੰ ਨ ਬਚਾਵਾ ॥੪੮॥

At the end none would be of any avail and none would be in a position to save from the stroke of time (death)

ਕਿਉ ਨ ਜਪੋ ਤਾਕੋ ਤੁਮ ਭਾਈ ॥ ਅੰਤਿਕਾਲਿ ਜੋ ਹੋਇ ਸਹਾਈ ॥

O brother, why don't you remember Him who would be helpful in the last.

ਫੋਕਟ ਧਰਮ ਲਖੋ ਕਰ ਭਰਮਾ ॥ ਇਨਤੇ ਸਰਤ ਨ ਕੋਈ ਕਰਮਾ ॥੪੯॥

Treat unwanted hypocrisies as delusions because they will be of no use to you

ਇਹ ਕਾਰਨਿ ਪ੍ਰਭ ਹਮੈ ਬੁਨਾਯੋ ॥ ਭੇਦੁ ਭਾਖਿ ਇਹ ਲੋਕ ਪਠਾਯੋ ॥ (ਪਾਠ -ਬਨਾਯੋ)

For this reason, the Almighty God created me and making me understand this mystery sent me to this world.

ਜੋ ਤਿਨ ਕਹਾ ਸੁ ਸਭਨ ਉਚਰੋ ॥ ਡਿੰਭ ਵਿੰਭ ਕਛੁ ਨੈਕ ਨ ਕਰੋ ॥੫੦॥

I shall relate what He has asked me to say and will not make any pretentions whatsoever

ਰਸਾਵਲ ਛੰਦ ॥

Rasaval Chhand

ਨ ਜਟਾ ਮੂੰਡ ਧਾਰੋ ॥ ਨ ਮੂੰਦ੍ਰਕਾ ਸਵਾਰੋ ॥ ਜਪੋ ਤਾਸ ਨਾਮੰ ॥ ਸਰੈ ਸਰਬ ਕਾਮੰ ॥੫੧॥

Neither keep matted hair nor wear the ear-rings. Remember only that Name who grants all desires

ਨ ਨੈਨੰ ਮਿਚਾਊ ॥ ਨ ਡਿੰਭੰ ਦਿਖਾਊ ॥ ਨ ਕੁਕਰਮੰ ਕਮਾਊ ॥ ਨਾ ਭੇਖੀ ਕਹਾਊ ॥੫੨॥

Neither closing my eyes I will go in trance (to run away from the sufferings of the world) nor I will undertake any other ostentation. I will neither commit any bad deed nor I would (like to) be called of some special guise

ਚੌਪਈ ॥

Chaupai

ਜੇ ਜੇ ਭੇਖ ਸੁ ਤਨ ਮੈ ਧਾਰੈ ॥ ਤੇ ਪ੍ਰਭ ਜਨ ; ਕਛੁ ਕੈ ਨ ਬਿਚਾਰੈ ॥

Be it known that those who have put on (special) garbs on their bodies, have thought nothing about the Almighty.

ਸਮਝ ਲੇਹੁ ; ਸਭ ਜਨ ਮਨ ਮਾਹੀਂ ॥ ਡਿੰਭਨ ਮੈ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨਾਹੀਂ ॥੫੩॥

Let it be clear to one and all that the Almighty does not exist in the hypocrisies

ਜੇਜੇ ਕਰਮ ਕਰਿ ਡਿੰਭ ਦਿਖਾਹੀ ॥ ਤਿਨ ਪਰਲੋਗਨ ਮੋ ; ਗਤਿ ਨਾਹੀ ॥

While performing rituals who abide by hypocrisy, they don't get liberated in the other world.

ਜੀਵਤ ਚਲਤ ਜਗਤ ਕੇ ਕਾਜਾ ॥ ਸ੍ਵਾਂਗ ਦੇਖਿ ਕਰਿ ਪੂਜਤ ਰਾਜਾ ॥੫੪॥

Controlled by worldiness they try to spend their lives and the kings also seeing their mimicry worship them (because they themselves are hypocrite)

ਸੁਆਂਗਨ ਮੈ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨਾਹੀ ॥ ਖੋਜਿ ਫਿਰੈ ਸਭ ਹੀ ਕੋ ਕਾਹੀ ॥

By assuming various guises the Almighty God cannot be realized because through such efforts many have already searched him.

ਅਪਨੋ ਮਨੁ ; ਕਰੁ ਮੋ ਜਿਹ ਆਨਾ ॥ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਕੋ ਤਿਨੀ ਪਛਾਨਾ ॥੫੫॥

Who meditated upon Him in his own mind, in fact has identified the transcendental Almighty

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਭੇਖਿ ਦਿਖਾਏ ਜਗਤ ਕੋ ; ਲੋਗਨ ਕੋ ਬਸਿ ਕੀਨ ॥

ਅੰਤਕਾਲਿ ਕਾਤੀ ਕਟੜੋ ; ਬਾਸੁ ਨਰਕ ਮੋ ਲੀਨ ॥੫੬॥

Those who gained control over people by showing their garbs only will ultimately be perished and the hell will be their abode

ਚੌਪਈ ॥

Chaupai

ਜੇ ਜੇ ਜਗਕੋ ਡਿੰਭ ਦਿਖਾਵੈ ॥ ਲੋਗਨ ਮੂੰਡਿ ਅਧਿਕ ਸੁਖੁ ਪਾਵੈ ॥

Whoever show their ostentations and seek pleasure by looting others;

ਨਾਸਾ ਮੂੰਦ ਕਰੈ ਪਰਣਾਮੰ ॥ ਫੋਕਟ ਧਰਮ ਨਾ ਕਉਡੀ ਕਾਮੰ ॥੫੭॥

plug their nose holes and bow (before the deity), their these all actions are futile

ਫੋਕਟ ਧਰਮ ਜਿਤੇ ਜਗ ਕਰ ਹੀ ॥ ਨਰਕਿ ਕੁੰਡ ਭੀਤਰ ; ਤੇ ਪਰਹੀ ॥

By undertaking hypocritical activities, the jiva falls into the pit of hell.

ਹਾਥਿ ਹਲਾਏ ਸੁਰਗਿ ਨ ਜਾਹੂ ॥ ਜੋ ਮਨੁ ਜੀਤ ਸਕਾ ਨਹੀ ਕਾਹੂ ॥੫੮॥

Only by waving hand and without conquering the mind one cannot go to the heavens

॥ਕਬਿਬਾਚ ॥

The poet (Guru Gobind Singh Ji) says:

॥ ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਜੋ ਨਿਜ ਪ੍ਰਭ ਮੋ ਸੋ ਕਹਾ ; ਸੋ ਕਹਿਹੋ ਜਗ ਮਾਹਿ ॥

What the Almighty has said to me, I will say to the world.

ਜੋ ਤਿਹ ਪ੍ਰਭ ਕੋ ਧਿਆਇ ਹੈ ; ਅੰਤ ਸੁਰਗ ਕੋ ਜਾਹਿ ॥੫੯॥

Whoever will meditate upon the Almighty will ultimately reach heaven

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਹਰਿ ਹਰਿ ਜਨ ਦੁਈ ਏਕ ਹੈ ; ਬਿਬ ਬਿਚਾਰ ਕਛੁ ਨਾਹਿ ॥

The Almighty and His (true) servant are identical; they have no separate entity.

ਜਲ ਤੇ ਉਪਜ ਤਰੰਗ ਜਿਉਂ ; ਜਲ ਹੀ ਬਿਖੈ ਸਮਾਹਿ ॥੬੦॥

This is similar to the wave of the water which rises from it and merges again in the same water

ਚੌਪਈ ॥

Chaupai

ਜੇ ਜੇ ਬਾਦਿ ਕਰਤ ਹੰਕਾਰਾ ॥ ਤਿਨ ਤੇ ਭਿੰਨ ਰਹਤ ਕਰਤਾਰਾ ॥

Those who create polemics out of their ego from them the Almighty remains at a distance.

ਬੇਦ ਕਤੇਬ ਬਿਖੈ ਹਰਿ ਨਾਹੀ ॥ ਜਾਨ ਲੇਹੁ ਹਰਿਜਨ ਮਨ ਮਾਹੀ ॥੬੧॥

The Almighty is not there in the Vedas and the Katebas (semitic scriptures); this fact, every one should know in his heart

ਆਖ ਮੂੰਦਿ ਕੋਊ ਡਿੰਭ ਦਿਖਾਵੈ ॥ ਆਂਧਰ ਕੀ ਪਦਵੀ ਕਹ ਪਾਵੈ ॥

If someone shows his hypocrisy by closing his eyes, he gets the status of a blind person.

ਆਂਖਿ ਮੀਚ ਮਗ ਸੂਝਿ ਨਾ ਜਾਈ ॥ ਤਾਹਿ ਅਨੰਤ ਮਿਲੈ ਕਿਮ ਭਾਈ ॥੬੨॥

If by closing eyes one cannot know the way, how can he merely by closing eyes attain that infinite Almighty

ਬਹੁ ਬਿਸਥਾਰ ; ਕਹ ਲਉ ਕੋਈ ਕਹੈ ॥ ਸਮਝਤ ਬਾਤਿ ਥਕਤਿ ਹੁਐ ਰਹੈ ॥

In how much detail someone will tell because understanding him one gets tired.

ਰਸਨਾ ਧਰੈ ਕਈ ਜੋ ਕੋਟਾ ॥ ਤਦਪ ਗਨਤ ਤਿਹ ਪਰਤ ਸੁ ਤੋਟਾ ॥੬੩॥

Even if many crores of tongues are there, they also, to count His qualities, will fall short in number

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਜਬ ਆਇਸੁ ਪ੍ਰਭ ਕੋ ਭਯੋ ; ਜਨਮੁ ਧਰਾ ਜਗ ਆਇ ॥

ਅਬ ਮੈ ਕਥਾ ਸੰਛੇਪਤੇ ; ਸਭਹੂੰ ਕਹਤ ਸੁਨਾਇ ॥੬੪॥

When the Almighty commanded, I took birth in this world and now I relate the tale in a nutshell.

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਬਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕ ਗ੍ਰੰਥੇ ਆਗਿਆ ਕਾਲ ਜਗ ਪ੍ਰਵੇਸ ਕਰਨ ਨਾਮ

ਖਸਟਮੋ ਧਯਾਇ ਸਮਾਪਤ ਮਸਤੁ ਸੁਭ ਮਸਤੁ ॥੬॥ਅਫਜੂ॥੨੭੯॥

In Bachitra Natak the sixth chapter of the command of the Almighty auspicious ends here. continued

ਅਥ ਕਬਿ ਜਨਮ ਕਥਨੰ ॥

Now starts the birth description of the poet

ਚੌਪਈ ॥

Chaupai

ਮੁਰ ਪਿਤ ਪੂਰਬ ਕੀਯਸਿ ਪਯਾਨਾ ॥ ਭਾਂਤਿ ਭਾਂਤਿ ਕੇ ਤੀਰਥਿ ਨਾਨਾ ॥ {ਇਸਨਾਨ}

My father moved towards East and there he took bath on various pilgrimage centres.

ਜਬ ਹੀ ਜਾਤ ਤ੍ਰਿਬੇਣੀ ਭਏ ॥ ਪੁੰਨ ਦਾਨ ਦਿਨ ਕਰਤ ਬਿਤਏ ॥੧॥

Having reached Trveni (Prayag) he while offering charities, spent few days there

ਤਹੀ ਪ੍ਰਕਾਸ ਹਮਾਰਾ ਭਯੋ ॥ ਪਟਨਾ ਸਹਰ ਬਿਖੈ ਭਵ ਲਯੋ ॥

There I manifest myself as light (and my mother conceived me). I took birth in this world at the city of Patna.

ਮਦ੍ ਦੇਸ ਹਮ ਕੋ ਲੇ ਆਏ ॥ ਭਾਂਤਿ ਭਾਂਤਿ ਦਾਈਅਨ ਦੁਲਰਾਏ ॥੨॥

Thereafter I was brought to Madra country (Punjab) where various kinds of maids and nurses ery

affectionately brought me up

ਕੀਨੀ ਅਨਿਕ ਭਾਂਤਿ ਤਨ ਰੱਛਾ ॥ ਦੀਨੀ ਭਾਂਤਿ ਭਾਂਤਿ ਕੀ ਸਿੱਛਾ ॥

Protecting my body in different ways, it was made strong and healthy and I was well educated in various arts.

ਜਬ ਹਮ ਧਰਮ ਕਰਮ ਮੋ ਆਇ ॥ ਦੇਵਲੋਕ ਤਬ ਪਿਤਾ ਸਿਧਾਏ ॥੩॥

When I came up of the age of understanding of my duties, my father left for his heavenly abode

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਬਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕ ਗ੍ਰੰਥੇ ਨਾਮ

ਸਪਤਮੋ ਧਿਆਇ ਸਮਾਪਤ ਮਸਤੁ ਸੁਭਮਸਤੁ ॥੧॥ ਅਫਜੂ ॥੨੮੨॥

In Bachitra Natak, the seventh chapter auspiciously ends here. Continued.

ਅਥ ਰਾਜ ਸਾਜ ਕਥਨੰ ॥

Description of Governance

ਚੌਪਈ ॥

Chaupai

ਰਾਜ ਸਾਜ ਹਮ ਪਰ ਜਬ ਆਯੋ ॥ ਜਥਾ ਸਕਤ ਤਬ ਧਰਮੁ ਚਲਾਯੋ ॥

When the work of governance came unto me, I spread religion as much as I could do.

ਭਾਂਤਿ ਭਾਂਤਿ ਬਨ ਖੇਲ ਸਿਕਾਰਾ ॥ ਮਾਰੇ ਰੀਛ ਰੋਝ ਝੰਖਾਰਾ ॥੧॥

Through various sports I hunted in the forest and killed bear, nylgao and stags, etc

ਦੇਸਚਾਲ ਹਮ ਤੇ ਪੁਨਿ ਭਈ ॥ ਸਹਰ ਪਾਵਟਾ ਕੀ ਸੁਧਿ ਲਈ ॥

As were the circumstances, their burden (anger) fell upon me and consequently I thought of shifting to the city of Paonta.

ਕਾਲਿੰਦ੍ਰੀ ਤਟਿ ਕਰੇ ਬਿਲਾਸਾ ॥ ਅਨਿਕ ਭਾਂਤਿ ਕੇ ਪੇਖਿ ਤਮਾਸਾ ॥੨॥

Witnessing many a wondrous feat there we camped on the bank of Yamuna

ਤਹ ਕੇ ਸਿੰਘ ਘਨੇ ਚੁਨਿ ਮਾਰੇ ॥ ਰੋਝ ਰੀਛ ਬਹੁ ਭਾਂਤਿ ਬਿਦਾਰੇ ॥

Selectively we killed many lions and wiped out bears and nylgao.

ਫਤੇਸਾਹ ; ਕੋਪਾ ਤਬਿ ਰਾਜਾ ॥ ਲੋਹ ਪਰਾ ਹਮ ਸੋ ਬਿਨੁ ਕਾਜਾ ॥੩॥

King Fatehshah got annoyed and without any reason picked up quarrel with us

ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਛੰਦ ॥

Bhujang Prayat Chhand

ਤਹਾ ਸਾਹ ਸ੍ਰੀਸਾਹ ; ਸੰਗ੍ਰਾਮ ਕੋਪੇ ॥ ਪੰਚੇ ਬੀਰ ਬੰਕੇ ; ਪ੍ਰਿਥੀ ਪਾਇ ਰੋਪੇ ॥

Then in the battlefield Sangoshah also got angry and our all the five warriors sticking their feet stood firm on ground.

ਹਠੀ ਜੀਤਮੱਲੰ ; ਸੁ ਗਾਜੀ ਗੁਲਾਬੰ ॥ ਰਣੰ ਦੇਖੀਐ ; ਰੰਗ ਰੂਪੰ ਸਹਾਬੰ ॥੪॥

Stubborn Jit Mall was a great warrior who seeing the war afoot would blossom like a rose

ਹਠਿਯੋ ਮਾਹਰੀਚੰਦਯੰ ; ਗੰਗਰਾਮੰ ॥ ਜਿਨੈ ਕਿਤੀਯੰ ; ਜਿਤੀਯੰ ਫੌਜ ਤਾਮੰ ॥

Well-versed in the skill of war Ganga Ram was such a person who had conquered many an army.

ਕੁਪੇ ਲਾਲਚੰਦੰ ; ਕੀਏ ਲਾਲ ਰੂਪੰ ॥ ਜਿਨੈ ਗੰਜੀਯੰ ; ਗਰਬ ਸਿੰਘੰ ਅਨੂਪੰ ॥੫॥

Lal Chand was also getting red and he had decimated the pride of many a lion

ਕੁਪਿਯੋ ਮਾਹਰੂ ; ਕਾਹਰੂ ਰੂਪ ਧਾਰੇ ॥ ਜਿਨੈ ਖਾਨ ਖਾਵੀਨੀਯੰ ; ਖੇਤ ਮਾਰੇ ॥

Well adept in warfare that man assuming the form of doomsday became full of anger and he also killed many Mughals in the battlefield.

ਕੁਪਿਓ ਦੇਵਤੇਸੰ ; ਦਯਾ ਰਾਮ ਜੁਧੰ ॥ ਕੀਯੋ ਦ੍ਰੋਣ ਕੀ ਜਿਉ ; ਮਹਾਂ ਜੁਧ ਸੁਧੰ ॥੬॥

Getting furious the godly Daya Ram also fought fiercely like Dronacharya

ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਕੋਪੀਯੰ ; ਕੁਤਕੋ ਸੰਭਾਰੀ ॥ (ਕੋਪੀਅੰ ਬੋਲੇ)

ਹਠੀ ਖਾਨ ਹਯਾਤ ਕੇ ; ਸੀਸ ਝਾਰੀ ॥ ('ਯ' ਪੂਰਾ ਬੋਲੇ)

Kirpal Chand also catching hold of his thick wooden club got full of wrath and he hit that club on the head of Hayat Khan.

ਉਠੀ ਛਿੱਛਿ ਇਛੰ ; ਕਢਾ ਮੇਝੰ ਜੋਰੰ ॥ ਮਨੋ ਮਾਖਨੰ ਮੱਟਕੀ ; ਕਾਨ ਫੋਰੰ ॥੭॥

The brains of Hayat Khan erupted from his skull in such a way as if Krishna breaking the pitcher have brought the butter out of it

ਤਹਾਂ ਨੰਦ ਚੰਦੰ ; ਕੀਯੋ ਕੋਪੁ ਭਾਰੇ ॥ ਲਗਾਈ ਬਰੱਛੀ ; ਕ੍ਰਿਪਾਣੰ ਸੰਭਾਰੇ ॥

Nand Chand also became irate there and he struck his spear (on the enemy) and then took care of his sword.

ਤੁਟੀ ਤੇਗ ਤ੍ਰਿਖੀ ; ਕਢੇ ਜੱਮਦੱਢੰ ॥ ਹਠੀ ਰਾਖੀਯੰ ; ਲੱਜ ਬੰਸੰ ਸਨੱਢੰ ॥੮॥

His sword got broken in the body of the enemy but even then he maintained the reputation of the Sanaud family

ਤਹਾਂ ਮਾਤਲੇਯੰ ; ਕ੍ਰਿਪਾਲੰ ਕੁਧੰ ॥ ਛਕਿਯੋ ਛੋਭ ਛਤ੍ਰੀ ; ਕਰਜੋ ਜੁਧ ਸੁਧੰ ॥

The maternal uncle Kirpal Chand also got angry and this Kshatriya also fought fiercely.

ਸਹੇ ਦੇਹ ਆਪੰ ; ਮਹਾਬੀਰ ਬਾਣੰ ॥ ਕਰੋ ਖਾਨ ਬਾਨੀਨ ; ਖਾਲੀ ਪਲਾਣੰ ॥੯॥

This great warrior bore the strikes of the arrows of enemies on his body, but he made the horses of enemy riderless

ਹਠਿਯੋ ਸਾਹਬੰ ਚੰਦ ; ਖੇਤੰ ਖੜ੍ਹਾਣੰ ॥ ਹਨੇ ਖਾਨ ਖੁਨੀ ; ਖੁਰਾਸਾਨ ਭਾਨੰ ॥

The persevering Sahib Chand also fought like Kshatriya in the battlefield and wiped out many a dreaded Mughal of Khurasan.

ਤਹਾਂ ਬੀਰ ਬੰਕੇ ; ਭਲੀ ਭਾਂਤਿ ਮਾਰੇ ॥ ਬਚੇ ਪ੍ਰਾਨ ਲੈਕੇ ; ਸਿਪਾਹੀ ਸਿਧਾਰੇ ॥੧੦॥

Many brave warriors were killed there and those soldiers who remained alive took to their heels

ਤਹਾਂ ਸਾਹਸੰਗ੍ਰਾਮ ; ਕੀਨੇ ਅਖਾਰੇ ॥ ਘਨੇ ਖੇਤ ਮੋ ਖਾਨ ; ਖੁਨੀ ਲਤਾਰੇ ॥

There only Sangoshah formed a human ring around for a bout and caused to fall many a Mughal, drenched in blood.

ਨ੍ਰਿਪੰ ਗੋਪਲਾਯੰ ; ਖਰੋ ਖੇਤ ਗਾਜੈ ॥ ਮ੍ਰਿਗਾ ਝੁੰਡ ਮੱਧਿਯੰ ; ਮਨੋ ਸਿੰਘ ਰਾਜੈ ॥੧੧॥

Gopal, the king, was roaring in the battlefield as if a lion in the group of deer was roaring

ਤਹਾਂ ਏਕ ਬੀਰੰ ; ਹਰੀ ਚੰਦ ਕੋਪਯੋ ॥ ਭਲੀ ਭਾਂਤਿ ਸੋ ; ਖੇਤ ਮੋ ਪਾਂਵ ਰੋਪਯੋ ॥

There one warrior Hari Chand got much angered and he kept his firm foothold in the battlefield.

ਮਹਾ ਕ੍ਰੋਧ ਕੈ ਤੀਰ ; ਤੀਖੇ ਪ੍ਰਹਾਰੇ ॥ ਲਗੈ ਜੋਨਿ ਕੇ ; ਤਾਹਿ ਪਾਰੈ ਪਧਾਰੇ ॥੧੨॥

Getting much furious he hit (the soldiers) with sharp arrows and whosoever received his arrows got across this world

ਰਸਾਵਲ ਛੰਦ ॥

Rasaval Chhand

ਹਰੀ ਚੰਦ ਕੁੱਧੰ ॥ ਹਨੇ ਸੂਰਸੁੱਧੰ ॥ ਭਲੇ ਬਾਣ ਬਾਹੇ ॥ ਬਡੇ ਸੈਨ ਗਾਹੇ ॥੧੩॥

Getting full of anger Hari Chand killed the groups of warriors. He shot sharp arrows and churned the army very furiously

ਰਸੰ ਰੁਦ੍ਰ ਰਾਚੇ ॥ ਮਹਾਂ ਲੋਹ ਮਾਚੇ ॥ ਹਨੇ ਸਸਤ੍ਰਧਾਰੀ ॥ ਲਿਟੇ ਭੂਪ ਭਾਰੀ ॥੧੪॥

Immersed in the sentiment of wrath the warriors faught awefully. Many an armed person got killed and many a big king perished

ਤਬੈ ਜੀਤ ਮੱਲੰ ॥ ਹਰੀਚੰਦ ਭੱਲੰ ॥ ਹਿੰਦੈ ਐਂਚ ਮਾਰਯੋ ॥ ਸੁਖੇਤੰ ਉਤਾਰਯੋ ॥੧੫॥

Meanwhile Hari Chand, the warrior, shot an arrow at the heart of Jeet Mal and laid him down on the ground

ਲਗੇ ਬੀਰ ਬਾਣੰ ॥ ਰਿਸਿਯੋ ਤੇਜਿ ਮਾਣੰ ॥ ਸਮੁਹ ਬਾਜ ਡਾਰੇ ॥ ਸੁਵਰਗੰ ਸਿਧਾਰੇ ॥੧੬॥

The warriors were pierced by the arrows and their pride as well as glamour were cooled down.
Groups of the horses fell down and left for their heavenly abode

ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਛੰਦ ॥

Bhujang Prayat Chhand

ਖੁਲੈ ਖਾਨ ਖੂਨੀ ; ਖੁਰਾਸਾਨ ਖੱਗੰ ॥ ਪਰੀ ਸਸਤ੍ਰਧਾਰੰ ; ਉਠੀ ਝਾਲ ਅੱਗੰ ॥

The swords of the killer Mughals of Khurasan came out of their sheaths and with the clang of the edges of the weapons the whole battlefield gleamed.

ਭਹੀ ਤੀਰ ਭੀਰੰ ; ਕਮਾਣੰ ਕੜਕੇ ॥ ਗਿਰੇ ਬਾਜ ਤਾਜੀ ; ਲਗੇ ਧੀਰ ਧੱਕੇ ॥੧੭॥

The arrows mobbed all around and the crackings of bows were also heard. The pushes made many horses die in the battlefield

ਬਜੀ ਭੇਰ ਭੁੰਕਾਰ ; ਧੁੱਕੇ ਨਗਾਰੇ ॥ ਦੁਹੁੰ ਓਰਤੇ ; ਬੀਰ ਬੰਕੇ ਬਕਾਰੇ ॥ (ਦੁਜਾ ਪਾਠ- ਦੁਹੁੰ)

The sounds of trumpets and the beat of drums were echoing. The brave warriors started roaring from both the sides and they with full power of their arms continued to hit with their weapons.

ਕਰੇ ਬਾਹੁ ਆਘਾਤ ; ਸਸਤ੍ਰੰ ਪ੍ਰਹਾਰੰ ॥ ਡਕੀ ਡਾਕਣੀ ; ਚਾਂਵਡੀ ਚੀਤਕਾਰੰ ॥੧੮॥

In the battleground, now the shrieks of Chamunda goddess and her attendant dakinis (witches) were heard

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਕਹਾਲਗੇ ਬਰਨਨ ਕਰੋ ; ਮਚਿਯੋ ਜੁਧੁ ਅਪਾਰ ॥

How long it can be described; the fierce battle raged all around.

ਜੇ ਲੁੱਝੇ ਜੁੱਝੇ ਸਬੇ ; ਭੱਜੇ ਸੂਰ ਹਜਾਰ ॥੧੯॥

Those all who stood firm in the field got killed but thousands of soldiers ran away (also)

ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਛੰਦ ॥

Bhujang Prayat Chhand

ਭਜਿਯੋ ਸਾਹ ਪਹਾੜ ; ਤਾਜੀ ਤ੍ਰਿਪਾਯੰ ॥ ਚਲਿਯੋ ਬੀਰੀਯਾ ; ਤੀਰੀਯਾ ਨਾ ਚਲਾਯੰ ॥

(Fateh) Shah riding the horseback ran towards mountains. That brave one did not hit even a single arrow.

ਜਸੋ ਡੱਢਵਾਲੰ ; ਮਧੁੱਕਰ ਸੁ ਸਾਹੰ ॥ ਭਜੇ ਸੰਗਿ ਲੈਕੈ ; ਸੁ ਸਾਰੀ ਸਿਪਾਹੰ ॥੨੦॥

Madhukar Shah of Dadval and king Jaswal also ran away along with their soldiers

ਚੱਕ੍ਰਤ ਚੌਪਿਯੋ ; ਚੰਦ ਗਾਜੀ ਚੰਦੇਲੰ ॥ ਹਠੀ ਹਰੀਚੰਦੰ ; ਗਹੇ ਹਾਥ ਸੇਲੰ ॥

The stubborn Hari Chand catching hold of his spear in his hand stopped Mughals, Chandels and the Rajputs of the Chandra lineage.

ਕਰਿਯੋ ਸੁਆਮ ਧਰਮੰ ; ਮਹਾ ਰੋਸ ਰੁੱਝਿਯੰ ॥

ਗਿਰਿਯੋ ਟੂਕ ਟੂਕ ਹਵੈ ; ਇਸੇ ਸੂਰ ਝੁੱਝਿਯੰ ॥੨੧॥ (ਹਵੈ ਬੋਲੇ)

He accomplished the duty of being the commander and whosoever struck with that warrior fell on the ground in two pieces

ਤਹਾ ਖਾਨ ਨੈਜਾਬਤੋ ਆਨ ਕੈਕੈ ॥ ਹਨਿਓ ਸਾਹ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ਕੋ ; ਸਸਤ੍ਰ ਲੈਕੇ ॥

There only Najabat Khan with his weapons killed Sangram Shah.

ਕਿਤੈ ਖਾਨ ਬਾਨੀਨ ਹੂੰ ; ਅਸਤ੍ਰ ਝਾਰੇ ॥ ਸਹੀ ਸਾਹ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ; ਸੁਰਗੰ ਸਿਧਾਰੇ ॥੨੨॥

This Khan killed many with his weapons and Sangram Shah also was sent to his heavenly abode at the hands of this Khan

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਮਾਰਿ ਨਜਾਬਤ ਖਾਨ ਕੋ ; ਸੰਗੋ ਜੁਝੈ ਜੁਝਾਰ ॥

ਹਾ ਹਾ ਇਹ ਲੋਕੈ ਭਇਓ ; ਸੁਰਗ ਲੋਕ ਜੈਕਾਰ ॥੨੩॥

Sangoshah killed Najabat Khan and eventually was killed himself at his hands. With his demise, cries of distress were heard all around in this world but in the heavens echoed the sounds of cheers

ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਛੰਦ ॥

Bhujang Prayat Chhand

ਲਖੇ ਸਾਹ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ; ਜੁੱਝੇ ਜੁਝਾਰੰ ॥ ਤਵੰਕੀਟ ਬਾਣੰ ; ਕਮਾਣੰ ਸੰਭਾਰੰ ॥

Witnessing the death of Sangram Shah in the battlefield, your this lowly creature also caught hold of the bow and with one arrow killed a Khan.

ਹਨਿਯੋ ਏਕਖਾਨੰ ; ਖਿਆਲੰ ਖਤੰਗੰ ॥ ਡਸਿਯੋ ਸਤ੍ਰ ਕੋ ਜਾਨੁ ; ਸਜਾਮੰ ਭੁਜੰਗੰ ॥੨੪॥

My arrow hit the enemy in such a way as if he was bitten by a black cobra

ਗਿਰਿਯੋ ਭੂਮਿ ਸੋ ਬਾਣ ; ਦੂਜੋ ਸੰਭਾਰਯੋ ॥ ਮੁਖੰ ਭੀਖਨੰ ਖਾਨ ਕੇ ; ਤਾਨ ਮਾਰਯੋ ॥

So long he fell on the ground, I took over the second arrow and pulling it hit on the face of Bhikhan Khan.

ਭਜਿਯੋ ਖਾਨ ਖੂਨੀ ; ਰਹਿਯੋ ਖੇਤ ਤਾਜੀ ॥ ਤਜੇ ਪ੍ਰਾਣ ਤੀਜੇ ; ਲਗੇ ਬਾਣ ਬਾਜੀ ॥੨੫॥

Bhikhan Khan, the killer, in fact escaped and took to his heels but his horse got killed. With (my) third arrow another person lost his life

ਛੁਟੀ ਮੂਰਛਨਾ ; ਹਰੀਚੰਦੰ ਸੰਭਾਰੇ ॥ ਗਹੇ ਬਾਣ ਕਾਮਾਣ ਭੇ ; ਐਚ ਮਾਰੇ ॥

Now Hari Chand came to his senses and catching hold of his arrow he pulled and shot them continuously.

ਲਗੇ ਅੰਗਿ ਜਾਂ ਕੇ ; ਰਹੇ ਨਾ ਸੰਭਾਰੰ ॥ ਤਨੰ ਤਿਆਗ ਤੇ ; ਦੇਵਲੋਕੰ ਪਧਾਰੰ ॥੨੬॥

Whosoever was touched by his arrows could not survive and leaving his body here would go to his heavenly abode

ਦੁਯੰ ਬਾਣ ਖੈਚੇ ; ਇਕੰਬਾਰ ਮਾਰੇ ॥ ਬਲੀ ਬੀਰ ਬਾਜੀਨ ; ਤਾਜੀ ਬਿਦਾਰੇ ॥

That warrior, pulling two arrows was shooting then at a time and that brave person perished many horses.

ਜਿਸੈ ਬਾਨ ਲਾਗੈ ; ਰਹੇ ਨ ਸੰਭਾਰੰ ॥ ਤਨੰ ਬੇਧਿਕੈ ; ਤਾਹਿ ਪਾਰੰ ਸਿਧਾਰੰ ॥੨੭॥

None could sustain his arrows which piercing the body came out of it

ਸਬੈ ਸੂਮ ਧਰਮੰ ; ਸੁਬੀਰੰ ਸੰਭਾਰੇ ॥ ਡਕੀ ਡਾਕਣੀ ; ਭੂਤ ਪ੍ਰੇਤੰ ਬਕਾਰੇ ॥

All the warriors fulfilled their duties of commandership (and fought valiantly). The witches and ghosts were crying in the battlefield and the baitals were laughing and wandering there.

ਹਸੈ ਬੀਰ ਬੈਤਾਲ ; ਔ ਸੁੱਧ ਸਿੱਧੰ ॥ ਚਵੀ ਚਾਵੰਡੀਯੰ ; ਉਡੀ ਗਿੱਧ ਬ੍ਰਿਧੰ ॥੨੮॥

The eagles were flying and sounds of kites were also heard there

ਹਰੀਚੰਦ ਕੋਪੇ ; ਕਮਾਣੰ ਸੰਭਾਰੰ ॥ ਪ੍ਰਥਮ ਬਾਜੀਯੰ ; ਤਾਣ ਬਾਣੰ ਪ੍ਰਹਾਰੰ ॥

The angered Hari Chand took over his bow and aiming at my horse he shot the first arrow.

ਦੁਤੀਯ ਤਾਕਕੈ ; ਤੀਰ ਮੋਕੋ ਚਲਾਯੰ ॥ ਰਖਿਓ ਦਈਵ ਮੈ ; ਕਾਨ ਛੂ ਕੈ ਸਿਧਾਯੰ ॥੨੯॥

Second arrow he shot while aiming at me. God saved me and touching my ear that arrow went away

ਤ੍ਰਿਤੀਯ ਬਾਣ ਮਾਰਜੋ ; ਸੁ ਪੇਟੀ ਮਝਾਰੰ ॥ ਬਿਧਿਅੰ ਚਿਲਕਤੰ ; ਦੁਆਲ ਪਾਰੰ ਪਧਾਰੰ ॥

The third arrow he shot at my belt which piercing went across the belt.

ਚੁਭੀ ਚਿੰਚ ਚਰਮੰ ; ਕਛੂ ਘਾਇ ਨ ਆਯੰ ॥ ਕਲੰ ਕੇਵਲੰ ; ਜਾਨ ਦਾਸੰ ਬਚਾਯੰ ॥੩੦॥

Its tip pricked my skin but no wound occurred. That Almighty in the form of time saved the life of this humble servant

ਰਸਾਵਲ ਛੰਦ

Rasaval Chhand

ਜਬੈ ਬਾਣ ਲਾਗਯੋ ॥ ਤਬੈ ਰੋਸ ਜਾਗਯੋ ॥ ਕਰੰ ਲੈ ਕਾਮਣੰ ॥ ਹਨੰ ਬਾਣ ਤਾਣੰ ॥੩੧॥

As soon as the tip pricked me, my anger flared up. Catching the bow in my hand I pulled an arrow and shot it

ਸਬੈ ਬੀਰ ਧਾਏ ॥ ਸਰੋਘੰ ਚਲਾਏ ॥ ਤਬੈ ਤਾਕਿ ਬਾਣੰ ॥ ਹਨਯੋ ਏਕ ਜੁਆਣੰ ॥੩੨॥

On the other hand the warriors running here and there and their weapons were moving around. Meanwhile I shot that arrow which killed the powerful youngman (Hari Chand)

ਹਰੀਚੰਦ ਮਾਰੇ ॥ ਸੁ ਜੋਧਾ ਲਤਾਰੇ ॥ ਸੁ ਕਾਰੋੜ ਰਾਯੰ ॥ ਵਹੈ ਕਾਲ ਘਾਯੰ ॥੩੩॥

Having killed Hari Chand other warriors were also trampled. The death killed Karori Rai also there

ਰਣੰ ਤਿਆਗਿ ਭਾਗੇ ॥ ਸਭੈ ਤ੍ਰਾਸ ਪਾਗੇ ॥ ਭਈ ਜੀਤ ਮੇਰੀ ॥ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਾਲ ਕੇਰੀ ॥੩੪॥

Seeing this, repudiating the war all took to their heels and (seeing their commander dead) became horrified. Almighty I became victorious because of your grace only

ਰਣੰ ਜੀਤਿ ਆਏ ॥ ਜਯੰ ਗੀਤ ਗਾਏ ॥ ਧਨੰਧਾਰ ਬਰਖੇ ॥ ਸਬੈ ਸੂਰ ਹਰਖੇ ॥੩੫॥

We returned from the battlefield victorious and were hailed all around by singing victory songs. After that the wealth was paused and all the warriors became elated

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਜੁੱਧ ਜੀਤ ਆਏ ਜਬੈ ; ਟਿਕੈ ਨ ਤਿਨ ਪੁਰ ਪਾਵ ॥

Those who came victorious with me, their happiness knew no bounds.

ਕਾਹਲੂਰ ਮੈ ਬਾਂਧਿਯੋ ; ਆਨ ਅਨੰਦ ਪੁਰ ਗਾਂਵ ॥੩੬॥ (ਦੂਜਾ ਪਾਠ - ਗਾਵ)

Coming back to Anandpur I extended the village Anandpur and made it firm like Kahlur (the capital of hill chief Bhim Chand)

ਜੇ ਜੇ ਨਰ ਤੱਹ ਨਾ ਭਿਰੇ ; ਦੀਨੇ ਨਗਰ ਨਿਕਾਰ ॥

Those who did not participate in the battle were asked to leave the township (for another place because now it was understood that battles here would go on in one or the other form).

ਜੇ ਤਿਹ ਠਉਰ ਭਲੇ ਭਿਰੇ ; ਤਿਨੈ ਕਰੀ ਪ੍ਰਿਤਿਪਾਰ ॥੩੭॥

Those who joined battles were further helped (by giving them weapons and the wealth)

ਚਉਪਈ ॥

Chaupai

ਬਹੁਤ ਦਿਵਸ ਇਹ ਭਾਂਤਿ ਬਿਤਾਏ ॥ ਸੰਤ ਉਬਾਰਿ ਦੁਸਟ ਸਭ ਘਾਏ ॥

Thus many days were spent there. The saintly persons were protected whereas the tyrants were decimated.

ਟਾਂਗ ਟਾਂਗ ਕਰਿ ਹਨੇ ਨਿਦਾਨਾ ॥ ਕੂਕਰ ਜਿਮਿ ਤਿਨ ਤਜੇ ਪ੍ਰਾਨਾ ॥੩੮॥

The wickeds were searched and killed and they all died as dog's death

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਬਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕ ਗ੍ਰੰਥੇ ਭੰਗਾਣੀ ਜੁੱਧ ਬਰਨਨੰ

ਨਾਮ ਅਸਟਮੇ ਧਿਆਇ ਸਮਾਪਤੰ ਮਸਤੁ ਸੁਭ ਮਸਤੁ ॥੮॥ ਅਫਜੂ ॥੩੨੦॥

In Bachitra Natak, the eighth chapter of the Bhangani battle ends here auspiciously. continued

ਅਥ ਨਦਉਨ ਕਾ ਜੁੱਧ ਬਰਨਨੰ ॥

Description of the Nadaun Battle

ਚੌਪਈ ॥

Chaupai

ਬਹੁਤ ਕਾਲ ਇਹ ਭਾਂਤਿ ਬਿਤਾਯੋ ॥ ਮੀਆ ਖਾਨ ਜੰਮੂ ਕਹ ਆਯੋ ॥

This way much of the time was spent. Miankhan asked the satrap of Jammu that

ਅਲਫ ਖਾਨ ਨਾਦੌਨ ਪਠਾਵਾ ॥ ਭੀਮ ਚੰਦ ਤਨ ਬੈਰ ਬਢਾਵਾ ॥੧॥

Alif Khan (along with army) be despatched to Nadaun, for, Bhim Chand, the king has increased his animosity against him]

ਜੁੱਧ ਕਾਜ ਨ੍ਰਿਪ ਹਮੈ ਬੁਲਾਯੋ ॥ ਆਪਿ ਵਤਨ ਕੀ ਓਰ ਸਿਧਾਯੋ ॥

The king (Bhim Chand) called upon us for help in the battle and himself marched towards Alif Khan to fight.

ਤਿਨ ਕਠਗੜ ਨਵਰਸ ਪਰ ਬਾਧੋ ॥ ਤੀਰ ਤੁਫੰਗ ਨਰੇਸ ਨ ਸਾਂਧੋ ॥੨॥ (ਦੂਜਾ ਪਾਠ-ਨਰੇਸਨ)

These people did their fortification on a high mound and all the (hill) chiefs took over their arrows and swords and set their aims

ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਛੰਦ ॥

Bhujang Prayat Chhand

ਤਹਾ ਰਾਜ ਸਿੰਘ ; ਬਲੀ ਭੀਮਚੰਦੰ ॥ ਚੜਿਓ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ; ਮਹਾਂ ਤੇਜਵੰਦੰ ॥

Raj Singh and mighty Bhim Chand were there. Ram Singh, great illustrious person also attacked.

ਸੁਖੰਦੇਵ ਗਾਜੀ ; ਜਸਾਰੋਟ ਰਾਜੰ ॥ ਚੜੇ ਕੁਧ ਕੀਨੇ ; ਕਰੇ ਸਰਬ ਕਾਜੰ ॥੩॥

King Sukhdev of Jasrot was also a valiant man. These all kings, well prepared, came for the battle

ਪ੍ਰਿਥੀ ਚੰਦ ਚਢਿਓ ; ਡਢੇ ਡਢਵਾਰੰ ॥ ਚਲੇ ਸਿੱਧ ਹੁਐ ; ਕਾਜ ਰਾਜੰ ਸੁਧਾਰੰ ॥

Prithi Chand of Dadval state also improving his position moved further to attack.

ਕਰੀ ਢੂਕ ਢੋਅੰ ; ਕਿਰਪਾਲ ਚੰਦੰ ॥ ਹਟਾਏ ਸਭੈ ; ਮਾਰਿਕੈ ਬੀਰ ਬ੍ਰਿੰਦੰ ॥੪॥

Kirpal Chand also joined them. He was such a brave warrior that he had already wiped out many a brave soldier

ਦੁਤੀਯ ਢੋਅ ਢੂਕੈ ; ਵਹੈ ਮਾਰਿ ਉਤਾਰੀ ॥ ਖਰੇ ਦਾਂਤ ਪੀਸੈ ; ਛੁਭੈ ਛਤ੍ਰਪਾਰੀ ॥

Competent to kill any opposing enemy these kings were grinding their teeth.

ਉਤੈ ਵੈ ਖਰੇ ; ਬੀਰ ਬੰਬੈ ਬਜਾਵੈਂ ॥ ਤਰੇ ਭੂਪ ਠਾਂਢੇ ; ਬਡੋ ਸੋਕੁ ਪਾਵੈਂ ॥੫॥

Standing on the hill tops these valiant people were roaring and on the other hand the warriors standing in the valley were also getting furious

ਤਬੈ ਭੀਮਚੰਦੰ ; ਕੀਯੋ ਕੋਪ ਆਪੰ ॥ ਹਨੂਮਾਨ ਕੇ ਮੰਤ੍ਰ ਕੋ ; ਮੁਖਿ ਜਾਪੰ ॥

Then, enraged Bhim Chand recited Hanuman Chalisa (a liturgy pertaining to monkey god-Hanuman).

ਸਬੈ ਬੀਰ ਬੋਲੇ ; ਹਮੈ ਭੀ ਬੁਲਾਯੰ ॥ ਤਬੈ ਢੋਅ ਕੈਕੈ ; ਸੁ ਨੀਕੇ ਸਿਧਾਯੰ ॥੬॥

All the fighters also asked him to give a call to come to the front as and when required and all slowly moved on

ਸਭੈ ਕੋਪ ਕੈਕੈ ; ਮਹਾਂਬੀਰ ਢੂਕੇ ॥ ਚਲੇ ਬਾਰਿਬੇ ਬਾਰ ਕੋ ; ਜਿਉ ਭਭੂਕੇ ॥

All the enraged warriors proceeded in such a manner as if the sparks were moving on to burn the hedges.

ਤਹਾਂ ਬਿਝੁੜਿਆਲੰ ; ਹਠਿਯੋ ਬੀਰ ਦਿਆਲੰ ॥ ਉਠਿਯੋ ਸੈਨ ਲੈ ਸੰਗਿ ; ਸਾਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲੰ ॥੭॥

Also stubborn king Dayal Chand of Bijharval and Kirpal Chand were standing there along with their armies

ਮਧੁਭਾਰ ਛੰਦ

Madhubhar Chhand

ਕੁੰਪਿਓ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ॥ ਨੱਚੇ ਮਰਾਲ ॥ ਬੱਜੇ ਬਜੰਤ ॥ ਕੂਰੰ ਅਨੰਤ ॥੮॥

Kirpal Chand became furious, the horses started dancing, the battle trumpets shrieked and infinite cruelty was visible now

ਜੁੱਝੰਤ ਜੁਆਣ ॥ ਬਾਹੈ ਕ੍ਰਿਪਾਣ ॥ ਜੀਅ ਧਾਰਿ ਕੋਧ ॥ ਛੱਡੇ ਸਰੋਘ ॥੯॥

Soldiers grappled, the swords were cutting around and enraged at heart they were pouring arrows

ਲੁੱਝੈ ਨਿਦਾਣ ॥ ਤੱਜੰਤ ਪ੍ਰਾਣ ॥ ਗਿਰ ਪਰਤ ਭੂਮਿ ॥ ਜਣੁ ਮੇਘ ਝੂਮ ॥੧੦॥

Engaged themselves in fights, they were breathing their last. They were falling on ground as if the clouds were faltering

ਰਸਾਵਲ ਛੰਦ

Rasaval Chhand

ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਕੋਪਿਯੰ ॥ ਹਠੀ ਪਾਵਰੋਪਿਯੰ ॥ ਸੰਰੋਘੰ ਚਲਾਏ ॥ ਬਡੇ ਬੀਰ ਘਾਏ ॥੧੧॥

Becoming full of wrath Kirpal Chand set his foothold in the battlefield; he rained the arrows and injured many a warrior

ਹਣੇ ਛੱਤ੍ਰਧਾਰੀ ॥ ਲਿਟੇ ਭੂਪ ਭਾਰੀ ॥ ਮਹਾਂ ਨਾਦ ਬਾਜੇ ॥ ਭਲੇ ਸੂਰ ਗਾਜੇ ॥੧੨॥

The canopied kings were decimated and many great rulers were dashed to the ground. Horrible sounds were erupting and the warriors were roaring

ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਕੂਧੰ ॥ ਕੀਯੋ ਜੁੱਧ ਸੁੱਧੰ ॥ ਮਹਾਂਬੀਰ ਗੱਜੇ ॥ ਮਹਾਂ ਸਾਰ ਬੱਜੇ ॥੧੩॥

Angered Kirpal Chand fought fiercely, Great warriors were thundering and iron was clinging in the battlefield

ਕਰੋ ਜੁਧ ਚੰਡੰ ॥ ਸੁਣਿਯੋ ਨਾਵ ਖੰਡੰ ॥ ਚਲਿਯੋ ਸਸਤ੍ਰ ਬਾਹੀ ॥ ਰਜੌਤੀ ਨਿਬਾਹੀ ॥੧੪॥

Such a furious battle took place that its noise was heard over the nine continents. Using their arms the Rajputs kept their reputations intact

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਕੋਪ ਭਰੇ ਰਾਜਾ ਸਭੇ ; ਕੀਨੋ ਜੁੱਧ ਉਪਾਇ ॥

ਸੈਨ ਕਟੋਚਨ ਕੀ ਤਬੈ ; ਘੇਰ ਲਈ ਅਰਗਾਇ ॥੧੫॥

Angered kings created a phalanx and at the same time the army of Kirpal Chand was encircled by the Mughal army

ਭੁਜੰਗ ਛੰਦ ॥

Bhujang Chhand

ਚਲੇ ਨਾਂਗਲੂ ਪਾਂਗਲੂ ; ਵੇਦੜੋਲੰ ॥ ਜਸਵਾਰੇ ਗੁਲੇਰੇ ; ਚਲੇ ਬਾਂਧ ਟੋਲੰ ॥

The soldiers from Nangal, Pangi, Beddol, Jasvan and Guler moved further in groups.

ਤਹਾਂ ਏਕ ਬਾਜਿਯੋ ; ਮਹਾਂਬੀਰ ਦਿਆਲੰ ॥ ਰਖੀ ਲਾਜ ਜੋਨੈ ; ਸਬੈ ਬਿਝੜਵਾਲੰ ॥੧੬॥

There, the great warrior Dayal Chand roared and he maintained the reputation of all the Bijharvals

ਤਵੰ ਕੀਟ ਤੋਲੋ ; ਤੁਫੰਗੰ ਸੰਭਾਰੋ ॥ ਹ੍ਰਿਦੇ ਏਕ ਰਾਵੰਤ ਕੇ ; ਤੱਕਿ ਮਾਰੋ ॥

Your this servant also took over a small gun and aiming at a king fired on his chest.

ਗਿਰਿਯੋ ਝੂਮ ਭੂਮੈ ; ਕਰਿਯੋ ਜੁੱਧ ਸੁੱਧੰ ॥ ਤਉ ਮਾਰ ਬੋਲਯੋ ; ਮਹਾਂ ਮਾਨਿ ਕ੍ਰੁਪੰ ॥੧੭॥

He fought fiercely but fell on the ground faltering. Killing him I also got enraged

ਤਜਿਯੋ ਤੁਪਕੰ ; ਬਾਨ ਪਾਨੰ ਸੰਭਾਰੋ ॥ ਚਤੁਰ ਬਾਨਯੰ ਲੈ ; ਸੁ ਸੱਬਿਯੰ ਪ੍ਰਹਾਰੋ ॥

Leaving gun I caught hold of four arrows and shot them at once.

ਤ੍ਰਿਯੋ ਬਾਣ ਲੈ ; ਬਾਮ ਪਾਣੰ ਚਲਾਏ ॥ ਲਗੇ ਯਾ ਲਗੇ ; ਨਾਂ ਕਛੂ ਜਾਨਿ ਪਾਏ ॥੧੮॥

Three arrows were shot through the left hand and they hit the aim or not could not be known

ਸੁ ਤਉਲਉ ਦਈਵ ; ਜੁੱਧ ਕੀਨੋ ਉਝਾਰੰ ॥ ਤਿਨੈ ਖੇਦਕੈ ; ਬਾਰਿਕੇ ਬੀਚ ਡਾਰੰ ॥

Per chance, by that time the war was stopped and the enemy soldiers were driven away and pushed into water.

ਪਰੀ ਮਾਰ ਬੁੰਗੰ ; ਛੁਟੀ ਬਾਣ ਗੋਲੀ ॥ ਮਨੋ ਸੂਰ ਬੈਠੇ ; ਭਲੀ ਖੇਲ ਹੋਲੀ ॥੧੯॥

From mounds, the arrows and bullets were showered in such a way as if the warriors were sprinkling colours as sprinkled in Holi (Indian festival of colours)

ਗਿਰੇ ਬੀਰ ਭੂਮੰ ; ਸਰੰ ਸਾਂਗ ਪੇਲੰ ॥ ਰੰਗੇ ਸ੍ਰੋਣ ਬਸਤ੍ਰੰ ; ਮਨੋ ਫਾਗ ਖੇਲੰ ॥

Getting wounded by arrows and swords, the warriors had fallen on ground in such a way as if all have enjoyed Holi.

ਲੀਯੋ ਜੀਤਿ ਬੈਰੀ ; ਕੀਆ ਆਨਿ ਡੇਰੰ ॥ ਤੇਉ ਜਾਇ ਪਾਰੰ ; ਰਹੇ ਬਾਰਿ ਕੇਰੰ ॥੨੦॥

Conquering the enemy, we all returned to our camps and they (enemy force) also crossed the river and assembled on the other bank

ਭਈ ਰਾਤ੍ਰ ਗੁਬਾਰ ਕੇ ; ਅਰਧ ਜਾਮੰ ॥ ਤਬੈ ਫੋਰਿਗੇ ਬਾਰਿ ; ਦੇਵੈ ਦਮਾਮੰ ॥

In the darkness of night, the morning arrangement of beating the drums etc. was being done.

ਸਬੈ ਰਾਤ੍ਰ ਬੀਤੀ ; ਉਦਿਯੋ ਦਿਉ ਸਰਾਣੰ ॥ ਚਲੇ ਬੀਰ ਚਾਲਾਕ ; ਖੱਗੰ ਖਿਲਾਣੰ ॥੨੧॥

The night passed and at the sun rise, the wise warriors moved on to play the game of sword

ਭੱਜੋ ਅਲਫਖਾਨੰ ; ਨ ਖਾਨਾ ਸੰਭਾਰਿਯੋ ॥ ਭਜੇ ਔਰ ਬੀਰੰ ; ਨ ਧੀਰੰ ਬਿਚਾਰਯੋ ॥

Leaving behind the supplies of food stuff Alif Khan ran away and his soldiers also lost their patience and took to their heels.

ਨਦੀ ਪੈ , ਦਿਨੰ ਅਸਟ ; ਕੀਨੇ ਮੁਕਾਮੰ ॥ ਭਲੀ ਭਾਂਤਿ ਦੇਖੇ ; ਸਬੈ ਰਾਜ ਧਾਮੰ ॥੨੨॥

We resided on river bank for eight days and visited the palaces of the kings properly

ਚੌਪਈ ॥

Chaupai

ਇਤ ਹਮ ਹੋਇ ਬਿਦਾ ਘਰਿ ਆਏ ॥ ਸੁਲਹ ਨਮਿਤ ; ਵੈ ਉਤਹਿ ਸਿਧਾਏ ॥

As soon as we got send-off and reached home, all the kings on the other hand set out to make treaty with the Mughals.

ਸੰਧਿ ਇਨੈ ਉਨਕੈ ਸੰਗਿ ਕਈ ॥ ਹੇਤ ਕਥਾ ਪੂਰਨ ਇਤ ਭਈ ॥੨੩॥

These kings made pact with the Mughals and this way this episode completes

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਆਲਸੂਨ ਕੱਹ ਮਾਰਿਕੈ ; ਇਹ ਦਿਸਿ ਕੀਯੋ ਪਿਯਾਨ ॥

Conquering the village Alsoon I proceeded in this direction

ਭਾਂਤਿ ਅਨੇਕਨ ਕੇ ਕਰੇ ; ਪੁਰ ਅਨੰਦ ਸੁਖ ਆਨ ॥੨੪॥

and reaching Anandpur I enjoyed many sorts of pleasures

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਬਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕ ਗ੍ਰੰਥੇ ਨਦੋਨ ਜੁੱਧ

ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਨੌਮੋ ਧਿਆਇ ਸਮਾਪਤ ਮਸਤੁ ਸੁਭ ਮਸਤੁ ॥੯॥ਅਫਜੂ ॥੩੪੪॥

In Bachitra Natak, the ninth chapter of the description of Nadaun battle ends here auspiciously. continued

ਚੌਪਈ ॥

Chaupai

ਬਹੁਤ ਬਰਖ ਇਹ ਭਾਂਤਿ ਬਿਤਾਏ ॥ ਚੁਨਿ ਚੁਨਿ ਚੋਰ ਸਬੈ ਗਹਿ ਘਾਏ ॥

This way many years passed and during this period we particularly wiped out all the thieves by catching them.

ਕੇਤਕਿ ਭਾਜਿ ਸਹਿਰ ਤੇ ਗਏ ॥ ਭੂਖਿ ਮਰਤ ਫਿਰਿ ਆਵਤ ਭਏ ॥੧॥

Many thieves left the city but when started dying of starvation they returned back to the city

ਤਬ ਲੋ ਖਾਨ ਦਿਲਾਵਰ ਆਏ ॥ ਪੂਤ ਆਪਨ ਹਮ ਓਰ ਪਠਾਏ ॥

By that time Dilawar Khan sent his son towards us.

ਦੁੱਕ ਘਰੀ ਬੀਤੀ ਨਿਸਿ ਜਬੈ ॥ ਚੜ੍ਹਤ ਕਰੀ ਖਾਨਨ ਮਿਲਿ ਤਬੈ ॥੨॥

When two gharis (one ghari is equal to 22.5 minutes) of night passed, these Muslims (Khans) jointly attacked c

ਜਬ ਦਲ ਪਾਰ ਨਦੀ ਕੇ ਆਯੋ ॥ ਆਨ ਆਲਮੈ ਹਮੈ ਜਗਾਯੋ ॥

When the army had crossed the river, Alam Shah waked us up.

ਸੋਰੁ ਪਰਾ ਸਭ ਹੀ ਨਰ ਜਾਗੇ ॥ ਗਹਿ ਗਹਿ ਸਸਤ੍ਰ ਬੀਰ ਰਿਸ ਪਾਗੇ ॥੩॥

Hearing the din all got awakened and the enraged warriors having weapons in hands moved forward

ਛੂਟਨ ਲਗੀ ਤੁਫੰਗੈਂ ਤਬਹੀ ॥ ਗਹਿ ਗਹਿ ਸਸਤ੍ਰ ਰਿਸਾਨੇ ਸਬਹੀ ॥

At once the muskets started firing and catching hold of their weapons the warriors became full of wrath.

ਕੂਰ ਭਾਂਤਿ ਤਿਨ ਕਰੀ ਪੂਕਾਰਾ ॥ ਸੋਰੁ ਸੁਨਾ ਸਰਤਾ ਕੇ ਪਾਰਾ ॥੪॥

Furious voices were heard from across the river bank

ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਛੰਦ ॥

Bhujang Prayat Chhand

ਬਜੀ ਭੇਰ ਭੁੰਕਾਰ ; ਧੁੰਕੇ ਨਗਾਰੇ ॥ ਮਹਾਂਬੀਰ ਬਾਨੈਤ ; ਬੰਕੇ ਬਕਾਰੇ ॥

The trumpets shrieked and the drum beat started. The brave warriors began roaring like the animals of the forest.

ਭਏ ਬਾਹੁ ਆਘਾਤ ; ਨੱਚੇ ਮਰਾਲੰ ॥ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿੰਧੁ ਕਾਲੀ ; ਗਰੱਜੀ ਕਰਾਲੰ ॥੫॥

The blows on arms started; the horses began to dance and the war goddess Kali also roared

ਨਦੀਯੰ ਲਖਿਯੋ ; ਕਾਲਰਾਤ੍ਰੰ ਸਮਾਨੰ ॥ ਕਰੇ ਸੂਰਮਾ ਸੀਤ ; ਪਿੰਗੰ ਪ੍ਰਮਾਨੰ ॥

River was also looking like the death-night because the cold water of the river made the organs of the warriors benumbed and almost dead.

ਇਤੇ ਬੀਰ ਗੱਜੇ ; ਭਏ ਨਾਦ ਭਾਰੇ ॥ ਭਜੇ ਖਾਨ ਖੂਨੀ ; ਬਿਨਾ ਸਸਤ੍ਰ ਝਾਰੇ ॥੬॥

When the warriors of this side thundered and made horrible sounds, the sanguinary Muslims took to their heels even without using their arms

ਨਰਾਜ ਛੰਦ ॥

Naraj Chhand

ਨਿਲੱਜ ਖਾਨ ਭੱਜਿਯੋ ॥ ਕਿਨੀ ਨ ਸਸਤ੍ਰੁ ਸੱਜਿਯੋ ॥

Khan ran away shamelessly and none took over his weapon.

ਸੁ ਤਿਆਗ ਖੇਤ ਕੋ ਚਲੇ ॥ ਸੁਬੀਰ ਬੀਰ ਹਾ ਭਲੇ ॥੭॥

Repudiating the battlefield many warriors darted out of it

ਚਲੇ ਤੁਰੇ ਤੁਰਾਇਕੈ ॥ ਸਕੇ ਨ ਸਸਤ੍ਰੁ ਉਠਾਇਕੈ ॥

They made the horses run to escape and they could not even lift their arms.

ਨ ਲੈ ਹਥਿਆਰ ਗੱਜਹੀ ॥ ਨਿਹਾਰ ਨਾਰਿ ਲੱਜਹੀ ॥੮॥

They were such warriors as would not roar now and lift the weapons, they rather would feel ashamed even seeing the women

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਬਰਵਾ ਗਾਂਉ ਉਜਾਰਕੈ ; ਕਰੇ ਮੁਕਾਮ ਭਲਾਨ ॥

ਪ੍ਰਭ ਬਲ ਹਮੈ ਨ ਛੁਇ ਸਕੈ ; ਭਾਜਤ ਭਏ ਨਿਦਾਨ ॥੯॥

While, fleeing, the Mughal army devastated a village named Barva but by God's grace they could not even touch me and ran away

ਤਵ ਬਲ ਈਹਾਂ ਨ ਪਰ ਸਕੈ ; ਬਰਵਾ ਹਨਾ ਰਿਸਾਇ ॥

O God, for your grace they could do nothing here, but enraged as they were, they pacified their anger by destroying Barva village.

ਸਾਲਿਨ ਰਸ ਜਿਮ ਬਾਨੀਯੋ ; ਰੋਰਨ ਖਾਤ ਬਨਾਇ ॥੧੦॥

This was the same as a vegetarian son of a trader enjoys the soup of meat in the vegetables, and thus feels his desire fulfilled

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਬਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕ ਗ੍ਰੰਥੇ ਖਾਨਜਾਦੇ ਕੋ ਆਗਮਨ ਤ੍ਰਾਸਿਤ ਉਠਿ ਜੈਬੋ

ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਦਸਮੋ ਧਯਾਇ ਸਮਾਪਤ ਮਸਤੁ ਸੁਭ ਮਸਤੁ ॥੧੦॥ਅਫਜੂ ॥੩੫੪॥

In Bachitra Natak, the tenth chapter of the description of the coming and fleeing of the son of the Khan ends here auspiciously. continued

ਹੁਸੈਨੀ ਜੁੱਧ ਕਥਨੰ ॥

Description of the Husaini Battle

ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਛੰਦ ॥*Bhujang Prayat Chhand***ਗਯੋ ਖਾਨਜਾਦਾ ; ਪਿਤਾ ਪਾਸ ਭੱਜੰ ॥ ਸਕੈ ਜ੍ਹਾਬੁ ਦੈ ਨਾ ; ਹਨੇ ਸੂਰ ਲੱਜੰ ॥**

When the son of the Khan ran away and reached his father he could not explain his escapade and the destruction of his army.

ਤਹਾ ਠੋਕ ਬਾਹਾ ; ਹੁਸੈਨੀ ਗਰੱਜਿਯੰ ॥ ਸਬੈ ਸੂਰ ਲੈਕੈ ; ਸਿਲਾ ਸਾਜ ਸੱਜਿਯੰ ॥੧॥

Slapping his arms, Husaini thundered there and he collecting the warriors aroused them to prepare an army

ਕਰਿਯੋ ਜੋਰ ਸੈਨੰ ; ਹੁਸੈਨੀ ਪਯਾਨੰ ॥ ਪ੍ਰਥਮ ਕੂਟਿਕੈ ; ਲੂਟ ਲੀਨੇ ਅਵਾਨੰ ॥

Husaini set out and his army started showing its strength. First he looted ordinary habitats

ਪੁਨਰਿ ਡੱਢਵਾਲੰ ; ਕੀਯੋ ਜੀਤਿ ਜੇਰੰ ॥ ਕਰੇ ਬੰਦਿਕੈ ; ਰਾਜ ਪੁੱਤ੍ਰਾਨ ਚੇਰੰ ॥੨॥

and then conquering the king of Dadval he made him bow. He further made many Rajputs captive

ਪੁਨਰਿ ਦੂਨ ਕੋ ; ਲੂਟ ਲੀਨੋ ਸੁਧਾਰੰ ॥ ਕੋਈ ਸਾਮੁਹੇ ; ਹੁੈ ਸਕਿਯੋ ਨ ਗਵਾਰੰ ॥

Then he plundered the Doon area and no stupid could stand against him.

ਲੀਯੋ ਛੀਨ ਅੰਨੰ ; ਦਲੰ ਬਾਂਟਿ ਦੀਯੰ ॥ ਮਹਾਂ ਮੂੜਿਯੰ ਕੁਤਸਤੰ ਕਾਜ ਕੀਯੰ ॥੩॥

Snatching the provisions he distributed among his soldiers and this bull-headed performed the most obnoxious deed

ਦੋਹਰਾ*Dohara***ਕਿਤਕ ਦਿਵਸ ਬੀਤਤ ਭਏ ; ਕਰਤ ਉਸੈ ਉਤਪਾਤ ॥****ਗੁਆਲੇਰੀਯਨ ਕੀ ਪਰਤ ਭੀ ; ਆਨ ਮਿਲਨ ਕੀ ਬਾਤ ॥੪॥**

Creating such disturbances, he spent many days and on the other hand rumour of the meeting of the Gulerias with us was also heard around

ਜੋ ਦਿਨ ਦੁਇਕ ਨ ਵੇ ਮਿਲਤ ; ਤਬ ਆਵਤ ਅਰਿਰਾਇ ॥

Had they not met for two days more, the enemy would have attacked them.

ਕਾਲਿ ਤਿਨੂ ਕੇ ਘਰ ਬਿਖੈ ; ਡਾਰੀ ਕਲਹ ਬਨਾਇ ॥੫॥

But per chance in their own home some disputations had erupted

ਚੌਪਈ

Chaupai

ਗੁਆਲੇਰੀਯਾ ਮਿਲਨ ਕਹੁ ਆਏ ॥ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਭੀ ਸੰਗਿ ਸਿਧਾਏ ॥

When Gulerias came to meet, Ram Singh also came with them (Gopal, the king of Guler).

ਚਤਰਥ ਆਨ ਮਿਲਤ ਭਏ ਜਾਮੰ ॥ ਫੂਟਿ ਗਈ ਲਖਿ ਨਜਰਿ ਗੁਲਾਮੰ ॥੬॥

Chatarath also came in the night, knowing which Ghulam Husaini became very much annoyed

ਦੋਹਰਾ

Dohara

ਜੈਸੇ ਰਵਿ ਕੇ ਤੇਜ ਤੇ ; ਰੇਤ ਅਧਿਕ ਤਪਤਾਇ ॥

ਰਵਿ ਬਲ ਫੁਟ੍ਰ ਨ ਜਾਨਈ ; ਆਪਨ ਹੀ ਗਰਬਾਇ ॥੭॥

As the sand getting hot through the shine of sun does not know about its own power and feels proud of its heat

ਚੌਪਈ ॥

Chaupai

ਤੈਸੇਹੀ ਫੂਲ ਗੁਲਾਮ ਜਾਤਿ ਭਿਯੋ ॥ ਤਿਨੈ ਨ ਦ੍ਰਿਸਟ ਤਰੇ ਆਨਤ ਭਯੋ ॥

Likewise that Ghulam (Husaini) seeing his own powers was feeling excessively proud. He was underestimating the companion hill chiefs.

ਕਹਲੂਰੀਯਾ ; ਕਟੌਚ ਸੰਗਿ ਲਹਿ ॥ ਜਾਨਾ ਆਨ ਨ ; ਮੋ ਸਰਿ ਮਹਿ ਮਹਿ ॥੮॥

Having kings of Kahlur (Bhim Chand) and Katoch (Kirpal Chand) with him he was feeling as if none was equal to him on earth

ਤਿਨ ਜੋ ਧਨ ; ਆਨੋ ਥੋ ਸਾਥਾ ॥ ਤੇ ਦੇ ਰਹੇ ; ਹੁਸੈਨੀ ਹਾਥਾ ॥

Gopal also went to meet Husaini and the money he brought with him, he handed over to Husaini.

ਦੇਤ ਲੇਤ ਆਪਨ ਕੁਰਾਨੇ ॥ ਤੇ ਧਨਿ ਲੈ ਨਿਜਿ ਧਾਮ ਸਿਧਾਨੇ ॥੯॥

During this transaction they started quarelling with each other and Gopal obtaining the money back set out for his chance

ਚੇਰੋ ਤਬੈ ਤੇਜ ਤਨ ਤਯੋ ॥ ਭਲਾ ਬੁਰਾ ਕਛੁ ਲਖਤ ਨ ਭਯੋ ॥

When Ghulam (Husaini) came to know of this, his face became hot with anger. Now he was unable to see the right and the wrong.

ਛੰਦਬੰਦ ਨਹ ਨੈਕੁ ਬਿਚਾਰਾ ॥ ਜਾਤ ਭਯੋ ਦੇ ਤਬਹਿ ਨਗਾਰਾ ॥੧੦॥

He did not care even for political movements and beating the drum set out to fight (with Gopal Chand)

ਦਾਵ ਘਾਵ ਤਿਨ ਨੈਕੁ ਨ ਕਰਾ ॥ ਸਿੰਘਹਿ ਘੇਰਿ ਸਸਾ ਕਹੁ ਡਰਾ ॥

Gopal had committed no mischief (but even then his fort was besieged). However surrounded by hares the lion is nowhere seen afraid of them.

ਪੰਦ੍ਰਹ ਪਹਰਿ ਗਿਰਦ ਤਿਹ ਕੀਯੋ ॥ ਖਾਨ ਪਾਨ ਤਿਨ ਜਾਨ ਨ ਦੀਯੋ ॥੧੧॥

For fifteen watches of time he sealed the fort and the supplies were not allowed inside

ਖਾਨ ਪਾਨ ਬਿਨੁ ਸੂਰ ਰਿਸਾਏ ॥ ਸਾਮ ਕਰਨ ਹਿਤ ਦੂਤ ਪਠਾਏ ॥

For want of provisions when the warriors started feeling slackened, Gopal Chand sent messengers to Husaini with proposal of treaty.

ਦਾਸ ਨਿਰਖ ; ਸੰਗਿ ਸੈਨ ਪਠਾਨੀ ॥ ਫੂਲਿ ਗਯੋ ਤਿਨ ਕੀ ਨਹੀਂ ਮਾਨੀ ॥੧੨॥

Seeing the armies of Pathans (and other hill chiefs) Husaini was overjoyed in his pride. He did not agree even a single clause of the side of Gopal Chand

ਦਸ ਸਹੰਸ੍ਰ ; ਅਬ ਹੀ ਕੈ ਦੈਹੂ ॥ ਨਾਤਰ ਮੀਚ ਮੂੰਡ ਪਰ ਲੈਹੂ ॥

He said (with pride) that pay immediately rupees ten thousand or accept the certain death.

ਸਿੰਘ ਸੰਗਤੀਯਾ ਤਹਾ ਪਠਾਏ ॥ ਗੋਪਾਲੈ ਸੁ ਧਰਮੁ ਦੇ ਲਜਾਏ ॥੧੩॥

Then the hill chiefs sent a Sikh of our congregation who (somehow) brought back king Gopal Chand

ਤਿਨਕੇ ਸੰਗਿ ਨ ਉਨਕੀ ਬਨੀ ॥ ਤਬ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਚਿਤਮੋ ਇਹ ਗਨੀ ॥

His (Gopal Chand's) talks failed with him (Husaini). Seeing this Kirpal Chand planned in his mind that such an opportunity will never come again.

ਐਸਿ ਘਾਤਿ ਫਿਰਿ ਹਾਥ ਨ ਐਹੈ ॥ ਸਬਹੂੰ ਫੇਰਿ ਸਮੋ ਛਲਿ ਜੈਹੈ ॥੧੪॥

If we did not avail of the given time we will be left repenting

ਗੋਪਾਲੈ ; ਸੁ ਅਬੈ ਗਹਿ ਲੀਜੈ ॥ ਕੈਦ ਕੀਜੀਐ ਕੈ ਬਧ ਕੀਜੈ ॥

At once Gopal Chand either should be caught and imprisoned or he should be killed.

ਤਨਿਕ ਭਨਕ ਜਬ ਤਿਨ ਸੁਨਿ ਪਾਈ ॥ ਨਿਜ ਦਲ ਜਾਤ ਭਯੋ ਭਟਰਾਈ ॥੧੫॥

When king Gopal got inkling of this all, he set out to join his own army

ਮਧੁਭਾਰ ਛੰਦ॥

Madhubhar Chhand

ਜਬ ਗੋਪਾਲ ॥ ਕੁਪਿਯੋ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ॥ ਹਿੰਮਤ ਹੁਸੈਨ ॥ ਜੁੰਮੈ ਲੁਝੈਨ ॥੧੬॥

When Gopal left, Kirpal Chand became furious and gathering his courage moved on to fight from Husain side

ਕਰਿਕੈ ਗੁਮਾਨ ॥ ਜੁੰਮੈ ਜੁਆਨ ॥ ਬੱਜੇ ਤਬੱਲ ॥ ਦੁੰਦਭ ਦਬੱਲ ॥੧੭॥

Controlled by their pride the warriors went on and the drum beats started

ਬੱਜੇ ਨਿਸਾਣ ॥ ਨੱਚੇ ਕਿੱਕਾਣ ॥ ਬਾਹੈ ਤੜਾਕ ॥ ਉੱਠੈ ਕੜਾਕ ॥੧੮॥

Drums are beaten, horses are dancing, bullets are cracking and the tinkle of the weapons is echoing

ਬੱਜੇ ਨਿਸੰਗ ॥ ਗੱਜੇ ਨਿਹੰਗ ॥ ਛੁੱਟੈ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ॥ ਲਿੱਟੈ ਜੁਆਨ ॥੧੯॥

In the battle the warriors are thundering without any fear. The swords are slipping from hands and the brave warriors are dying

ਤੁੱਪਕ ਤੜਾਕ ॥ ਕੈਬਰ ਕੜਾਕ ॥ ਸੈਹਥੀ ਸੜਾਕ ॥ ਛੌਹੀ ਛੜਾਕ ॥੨੦॥

Cracks and thunders of guns and cannon are heard, arrows are shooting and whistling sound of spears and cutters is echoing

ਗੱਜੇ ਸੁਬੀਰ ॥ ਬੱਜੇ ਗਹੀਰ ॥ ਬਿਚਰੇ ਨਿਹੰਗ ॥ ਜੈਸੇ ਪਿਲੰਘ ॥੨੧॥

Warriors are growling and the drums are beaten and the valiant warriors are moving in such a way as if lions are roaring in a desolate place

ਹੁੱਕੇ ਕਿਕਾਣ ॥ ਪੁੱਕੇ ਨਿਸਾਣ ॥ ਬਾਹੈ ਤੜਾਕ ॥ ਝੱਲੈ ਝੜਾਕ ॥੨੨॥

Horses are neighing and drums are beaten. On the one hand the warriors are plying their weapons and on the other the pourings of the arms is being tolerated

ਜੁੱਝੇ ਨਿਹੰਗ ॥ ਲਿੱਟੇ ਮਲੰਗ ॥ ਖੁੱਲੇ ਕਿਸਾਰ ॥ ਜਨੁ ਜਟਾ ਧਾਰ ॥੨੩॥

Warriors are fighting and are rolling on the ground like wrestlers. The hair of the warriors are loosened in such a way as if Shiva has released his matted knots

ਸਜੇ ਰਜਿੰਦ੍ਰ ॥ ਗੱਜੇ ਗਜਿੰਦ੍ਰ ॥ ਉੱਤਰੇ ਖਾਨ ॥ ਲੈਲੈ ਕਮਾਨ ॥੨੪॥

The elephants are decorated and they are trumpeting. Having taken bows in their hands, the great Khans have come down of their elephants

ਤ੍ਰਿਭੰਗੀ ਛੰਦ ॥

Tribhangi Chhand

ਕੁਪਿਯੋ ਕ੍ਰਿਪਾਲੰ , ਸੱਜਿ ਮਰਾਲੰ ; ਬਾਹੁ ਬਿਸਾਲੰ , ਧਰਿ ਢਾਲੰ ॥

Enraged Kirpal Chand decorating his weapons and shields on his arms is making the horse to run.

ਧਾਏ ਸਭ ਸੂਰੰ , ਰੂਪ ਕਰੂਰੰ ; ਮਚਕਤ ਨੂਰੰ , ਮੁਖਿ ਲਾਲੰ ॥

In furious form all the warriors are running and their faces are reflecting redness.

ਲੈਲੈ ਸੁ ਕ੍ਰਿਪਾਨੰ , ਬਾਣ ਕਮਾਣੰ ; ਸੱਜੇ ਜੁਆਨੰ , ਤਨ ਤੱਤੰ ॥

They have caught hold of their swords, they are shooting the arrows and are fiercely enraged.

ਰਣਿਰੰਗ ਕਲੋਲੰ , ਮਾਰਹੀ ਬੋਲੰ ; ਜਨੁ ਗਜ ਡੋਲੰ , ਬਨ ਮੱਤੰ ॥੨੫॥

In the battlefield the warriors are making shrill cries and are moving around as if an elephant is roaming in the forest.

ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਛੰਦ ॥

Bhujang Chhand

ਤਬੈ ਕੋਪੀਯੰ ; ਕਾਂਗੜੇਸੰ ਕਟੋਚੰ ॥ ਮੁਖੰ ਰਕਤ ਨੈਨੰ ; ਤਜੇ ਸਰਬ ਸੋਚੰ ॥

Meanwhile king Kirpal Chand Katoch of Kangra became highly furious and his face and eyes got blood red.

ਉਤੈ ਉੱਠੀਯੰ ; ਖਾਨ ਖੇਤੰ ਖਤੰਗੰ ॥ ਮਨੋ ਬਿਹਚਰੇ ; ਮਾਸ ਹੇਤੰ ਪਿਲੰਗੰ ॥੨੬॥

He lost his all wisdom. On the other hand also the Khan catching hold of an arrow prepared himself for battle and he looked like a meat-eater tiger

ਬਜੀ ਭੇਰ ਭੁੰਕਾਰ ; ਤੀਰੰ ਤੜਕੇ ॥ ਮਿਲੇ ਹੱਥਿ ਬੱਖੰ ; ਕ੍ਰਿਪਾਣੰ ਕੜਕੇ ॥

The trumpets have been sounded and the rain of the cracking arrows has started. With the crack of the sword, the hands move towards the ribs (being wounded).

ਬਜੇ ਜੰਗ ਨੀਸਾਣ ; ਕੱਥੇ ਕਥੀਰੰ ॥ ਫਿਰੈਂ ਰੁੰਡ ਮੁੰਡੰ ; ਤਨੰ ਤੱਛ ਤੀਰੰ ॥੨੭॥

In the battlefield, the drums are beaten who are generally described by the poets. Headless trunks are moving around in the battlefield and the bodies are pierced with arrows

ਉਠੈ ਟੋਪ ਟੂਕੰ ; ਗੁਰਜੈ ਪ੍ਰਹਾਰੇ ॥ ਰੁਲੇ ਲੁੱਥ ਜੁੱਥੰ ; ਗਿਰੇ ਬੀਰ ਮਾਰੇ ॥

The head-gears have fallen on the ground in pieces due to the strikes of the maces and the groups of dead bodies of the warriors are rolling in earth.

ਪਰੈ ਕਤੀਯੰ ਘਾਤ ; ਨਿਰਘਾਤ ਬੀਰੰ ॥ ਫਿਰੈ ਰੁਡ-ਮੁੰਡੰ ; ਤਨੰ ਤੱਛ ਤੀਰੰ ॥੨੮॥

The warriors are yet fighting though they have been wounded by the daggers, knives, their heads have been separated from their bodies and they have been pierced like sieves

ਬਹੀ ਬਾਹੁਆਘਾਤਾ ; ਨਿਰਘਾਤ ਬਾਣੰ ॥ ਉਠੇ ਨੱਦ ਨਾਦੰ ; ਕੜਕੇ ਕ੍ਰਿਪਾਣੰ ॥

The swords are falling and the arrows are not missing their aims. Drum sounds are emerging and the swords are cracking.

ਛਕੇ ਛੋਭ ਛਤ੍ਰੀ ; ਤਜੈ ਬਾਣ ਰਾਜੀ ॥ ਬਹੇ ਜਾਹਿ ਖਾਲੀ ; ਫਿਰੈ ਛੂਛ ਤਾਜੀ ॥੨੯॥

Getting fully enraged, the warriors are shooting arrows in lines and consequently somewhere soldiers are rolling on ground and somewhere horses are running around without their rider warriors

ਜੁਟੇ ਆਪਮੈ ; ਬੀਰ ਬੀਰੰ ਜੁਝਾਰੇ ॥ ਮਨੋ ਗੱਜ ਜੁੱਟੇ ; ਦੰਤਾਰੇ ਦੰਤਾਰੇ ॥
ਕਿਧੋ ਸਿੰਘ ਸੋ ; ਸਾਰਦੁਲੰ ਅਰੁੱਝੇ ॥ ਤਿਸੀ ਭਾਂਤਿ ; ਕਿਰਪਾਲ ਗੋਪਾਲ ਜੁੱਝੇ ॥੩੦॥

The braves are grappling with brave ones and along with their swords they look as if toothed elephants are fighting with other similar elephants or the lions are hitting other lions. Kirpal Chand and Gopal Chand are also fighting the same way

ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਧਾਯੋ ; ਤਹਾਂ ਏਕ ਬੀਰੰ ॥ ਸਹੇ ਦੇਹ ਆਪੰ ; ਭਲੀ ਭਾਂਤਿ ਤੀਰੰ ॥

Meanwhile from Husaini Khan side one warrior Hari Singh came forward to fight. He endured well the blows of arrows on his body.

ਮਹਾਂ ਕੋਪ ਕੈ ; ਬੀਰ ਬ੍ਰਿੰਦੰ ਸੰਘਾਰੇ ॥ ਬਡੋ ਜੁੱਧ ਕੈ ; ਦੇਵਲੋਕੰ ਪਧਾਰੇ ॥੩੧॥

Getting badly angered he annihilated the groups of warriors and many warriors fighting with him left for their heavenly abode

ਹਠਿਯੋ ਹਿੰਮਤੰ ; ਕਿੰਮਤੰ , ਲੈ ਕ੍ਰਿਪਾਨੰ ॥ ਲਏ ਗੁਰਜ ਚੱਲੰ ; ਸੁ ਜੱਲਾਲਖਾਨੰ ॥

Brave Himmat, a warrior of Husaini's came forward with his costly sword and from the other side Jalal Khan also moved forward with his mace.

ਹਠੇ ਸੂਰਮਾ ਮੱਤ ; ਜੋਧਾ ਜੁਝਾਰੰ ॥ ਪਰੀ ਕੁੱਟ ਕੁੱਟੰ ; ਉਠੀ ਸਸਤ੍ਰ ਝਾਰੰ ॥੩੨॥

Stubborn brave warriors fought fiercely; the weapons were striking blows after blows

ਰਸਾਵਲ ਛੰਦ॥

Rasaval Chhand

ਜਸੰਵਾਲ ਧਾਏ ॥ ਤੁਰੰਗੰ ਨਚਾਏ ॥ ਲਯੋ ਘੇਰਿ ਹੁਸੈਨੀ ॥ ਹਨਜੋ ਸਾਂਗਪੈਨੀ ॥੩੩॥

Jasval King (Kesari Chand) from Gopal Chand side came running; made his horse jump and besieging Husain Khan he attacked with his spear] 33]

ਤਿਨੂ ਬਾਣ ਬਾਰੇ ॥ ਬਡੇ ਸੈਨ ਗਾਰੇ ॥ ਜਿਸੈ ਅੰਗਿ ਲਾਗਜੋ ॥ ਤਿਸੈ ਪ੍ਰਾਣ ਤਜਾਗਯੋ ॥੩੪॥

Many arrows he shot at and thoroughly churned the big army. Whosoever's body touched the weapons he became lifeless

ਜਬੈ ਘਾਵ ਲਾਗਜੋ ॥ ਤਬੈ ਕੋਪ ਜਾਗਜੋ ॥ ਸੰਭਾਰੀ ਕਮਾਣੰ ॥ ਹਣੇ ਬੀਰ ਬਾਣੰ ॥੩੫॥

When injury occurs the anger is roused and the warriors holding their weapons decimate the warriors

ਚਹੂੰ ਓਰ ਢੁਕੇ ॥ ਮੁਖੰ ਮਾਰ ਕੂਕੇ ॥ ਨ੍ਰਿਭੈ ਸਸਤ੍ਰ ਬਾਹੈਂ ॥ ਦੋਊ ਜੀਤ ਚਾਹੈਂ ॥੩੬॥

Encircling all around, the warriors cry 'Kill and Kill.' Fearlessly the warriors are plying their weapons and both the sides desire their own victory

ਰਿਸੇ ਖਾਨਜਾਦੇ ॥ ਮਹਾਂ ਮੱਦ ਮਾਦੇ ॥ ਮਹਾਂ ਬਾਣ ਬਰਖੇ ॥ ਸਭੈ ਸੂਰ ਹਰਖੇ ॥ ॥੩੭॥

The sons of Pathans when getting angered and exhilarated rain their arrows all the warriors (seeing their skill) became happy

ਕਰੈ ਬਾਣ ਅਰਚਾ ॥ ਧਨੁਰ ਬੇਦ ਚਰਚਾ ॥ ਸੁ ਸਾਂਗੰ ਸਲ੍ਹਾਮੰ ॥ ਕਰੈ ਤਉਨ ਠਾਮੰ ॥੩੮॥

The arrows are worshipped and to talk about the art of archery is also not out of place here. Holding spear, the warrior hits where he desires to hit

ਬਲੀ ਬੀਰ ਰੁੱਝੇ ॥ ਸਮੁਹ ਸਸਤ੍ਰ ਜੁੱਝੇ ॥ ਲਗੈ ਧੀਰ ਧੱਕੇ ॥ ਕ੍ਰਿਪਾਣੰ ਝਨੱਕੇ ॥੩੯॥

The warriors are fully absorbed in battle and many are grappling with their weapons. Push and pull of forebearing warriors is on and the dazzle of swords is beholden all around

ਕੜੱਕੈ ਕਮਾਣੰ ॥ ਝਣੱਕੈ ਕ੍ਰਿਪਾਣੰ ॥ ਕੜੱਕਾਰ ਛੁੱਟੈ ॥ ਝਣੱਕਾਰ ਉੱਠੈ ॥੪੦॥

Swords are glittering and the bows are cracking. Crackings and thunderings are heard everywhere

ਹਠੀ ਸਸਤ੍ਰ ਝਾਰੈ ॥ ਨ ਸੰਕਾ ਬਿਚਾਰੈ ॥ ਕਰੈ ਤੀਰ ਮਾਰੰ ॥ ਫਿਰੈ ਲੋਹ ਧਾਰੰ ॥੪੧॥

Obdurate warriors are plying their weapons fearlessly and shooting the arrows they are raining iron

ਨਦੀ ਸ੍ਰੋਣ ਪੂਰੰ ॥ ਫਿਰੈ ਗੈਣਿ ਹੂਰੰ ॥ ਉਭੇ ਖੇਤ ਪਾਲੰ ॥ ਬਕੇ ਬਿੱਕਰਾਲੰ ॥੪੨॥

The river is filled with blood and in the sky fairies are roaming. The warriors from both sides shouting to the highest pitch are doing well their duty of the battlefield

ਪਾਧੜੀ ਛੰਦ ॥

Padhari Chhand

ਤਹ ਹੜਹੜਾਇ ; ਹੱਸੇ ਮਸਾਣ ॥ ਲਿੱਟੇ ਗਜਿੰਦ੍ਰ ; ਛੁੱਟੇ ਕਿਕਾਣ ॥

The ghosts in the battlefield are roaring with laughter; the tuskars are lying and the horses are running uncontrolled.

ਜੁੱਟੇ ਸੁਬੀਰ ; ਤਹ ਕੜਕ ਜੰਗ ॥ ਛੁੱਟੀ ਕ੍ਰਿਪਾਣ ; ਬੁਠੇ ਖਤੰਗ ॥੪੩॥

The warriors are busy in that crashing battle wherein swords are plying and the arrows are raining

ਡਾਕਨ ਡੱਹਕਿ ; ਚਾਵਡ ਚਿਕਾਰ ॥ ਕਾਕੰ ਕਹੱਕਿ ; ਬੱਜੇ ਦੁਧਾਰ ॥

Witches are crying and kites are shrieking. Double-edged swords are moving and the crows are also crowing.

ਖੋਲੰ ਖੜਕਿ ; ਤੁਪਕਿ ਤੜਾਕਿ ॥ ਸੈਥੰ ਸੜੱਕ ; ਧੱਕੰ ਧਹਾਕਿ ॥੪੪॥

Iron head gears are rattling and the cannon are cracking. Spears are whistling sounds and push on push is taking place there

ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਛੰਦ ॥

Bhujang Prayat Chhand

ਤਹਾ ਆਪ ਕੀਨੋ ; ਹੁਸੈਨੀ ਉਤਾਰੰ ॥ ਸਭੁ ਹਾਥਿ ਬਾਣੰ ; ਕਮਾਣੰ ਸੰਭਾਰੰ ॥

Husaini Khan himself arrived in the battlefield. All and one held their bows and arrows fast in their hands.

ਰੁਪੇ ਖਾਨ ਖੂਨੀ ; ਕਰੈ ਲਾਗ ਜੁਧੰ ॥ ਮੁਖੰ ਰਕਤ ਨੈਣੰ ; ਭਰੇ ਸੂਰ ਕੁਧੰ ॥੪੫॥

The handsome warriors and killer Khans started fighting with each other and faces and eyes of warriors were full of rage.

ਜਗਿਯੋ ਜੰਗ ਜਾਲਮ ; ਸੋ ਜੋਧੰ ਜੁਝਾਰੰ ॥ ਬਹੇ ਬਾਣ ਬਾਂਕੇ ; ਬਰੱਛੀ ਦੁਧਾਰੰ ॥

The war of cruel and murderous warriors started. The warriors are plying arrows, spears and double-edged swords. Forbearing,

ਮਿਲੇ ਬੀਰ ਬੀਰੰ ; ਮਹਾਂਧੀਰ ਬੰਕੇ ॥ ਧਕਾਧੱਕਿ ਸੈਥੰ ; ਕ੍ਰਿਪਾਣੰ ਝਨੰਕੇ ॥੪੬॥

warriors have joined the bigger warriors and delivering blow after blow they make people hear the tinkling of the spears and swords

ਭਏ ਢੋਲ ਢੰਕਾਰ ; ਨੱਦੰ ਨਫੀਰੰ ॥ ਉਠੈ ਬਾਹੁ ਆਘਾਤ ; ਗੱਜੈ ਸੁਬੀਰੰ ॥

Drum beat and the sounds of trumpets are heard. Slapping their arms the warriors are thundering.

ਨਵੰ ਨੱਦ ਨੀਸਾਨ ; ਬਜੇ ਅਪਾਰੰ ॥ ਰੁਲੇ ਤੱਛ ਮੁੱਛੰ ; ਉਠੀ ਸਸਤ੍ਰੁ ਝਾਰੰ ॥੪੭॥

Drum beats in the sky are also producing infinite sounds. Dead of the blow of weapons, the warriors like wooden logs are rolling in the earth

ਟਕਾਟੁਕ ਟੋਪੰ ; ਢਕਾ ਢੁੱਕ ਢਾਲੰ ॥ ਮਹਾਂਬੀਰ ਬਾਨੈਤ ; ਬੰਕੇ ਬਿਕ੍ਰਾਲੰ ॥

Cut-cut of the iron head-gears is heard and thuds of shields is also heard. The warriors pierced by arrows are looking very horrible.

ਨਚੇ ਬੀਰ ਬੇਤਾਲਯੰ , ਭੂਤ ਪ੍ਰੇਤੰ ॥ ਨਚੀ ਡਾਕਿਣੀ ਜੋਗਣੀ ; ਉਰਧ ਹੇਤੰ ॥੪੮॥

Ghosts, goblins and bairats are dancing and the witches and yoginis moving in the sky are also dancing

ਛੁਟੀ ਜੋਗ ਤਾਰੀ ; ਮਹਾਂ ਰੁੱਦ੍ਰ ਜਾਗੇ ॥ ਡਗਿਯੋ ਧਿਆਨ ਬ੍ਰਹਮੰ ; ਸਭੈ ਸਿੱਧ ਭਾਗੇ ॥

The yogic-trance of Shiva has also got disturbed and the meditation of Brahma has also been

destabilized.

ਹਸੇ ਕਿੰਨਰ ਜੱਛ ; ਬਿੰਦਿਆਧਰੇਯੰ ॥ ਨਚੀ ਅੱਛਰਾ ਪੱਛਰਾ ; ਚਾਰਣੇਯੰ ॥੪੯॥

All the afraid siddhas have taken to their heels. Yakshas, Kinnars and Vidyadhars have started laughing and the nymphs and the singers are dancing

ਪਰਿਯੋ ਘੋਰ ਜੁੱਧੰ ; ਸੁ ਸੈਨਾ ਪਰਾਨੀ ॥ ਤਹਾਂ ਖਾਂ ਹੁਸੈਨੀ ; ਮੰਡਿਓ ਬੀਰ ਬਾਨੀ ॥

Such a gruesome battle is on that whole of the army has run away. Meanwhile Husaini Khan thundered bravely.

ਉਤੈ ਬੀਰ ਧਾਏ ; ਸੁ ਬੀਰੰ ਜਸ਼ਾਰੰ ॥ ਸਭੈ ਬਿਉਤ ਡਾਰੇ ; ਬਗਾ ਸੇ ਅਸ਼ਾਰੰ ॥੫੦॥

From other side the Jasval warriors have moved further to fight. All the horseriders have been cut and thrown away in a planned manner as does the tailor

ਤਹਾਂ ਖਾਂ ਹੁਸੈਨੀ ; ਰਹਿਯੋ ਏਕ ਠਾਢੰ ॥ ਮਨੋ ਜੁੱਧ ਖੰਡੰ ; ਰਣਭੂਮ ਗਾਡੰ ॥

In that fierce battle only Husaini Khan stood as firm as the pillar stood in the battlefield.

ਜਿਸੈ ਕੋਪ ਕੈਕੈ ; ਹਠੀ ਬਾਣਿ ਮਾਰਿਯੋ ॥ ਤਿਸੈ ਛੇਦਕੈ ; ਪੈਲ ਪਾਰੇ ਪਧਾਰਿਯੋ ॥੫੧॥

Getting angry he hits whomsoever with his arrow, that arrow pierces and goes other side of his body

ਸਹੇ ਬਾਣ ਸੂਰੰ ; ਸਭੈ ਆਣ ਢੂਕੈ ॥ ਚਹੂੰ ਓਰ ਤੈ ; ਮਾਰ ਹੀ ਮਾਰ ਕੂਕੈ ॥

Coming near, all the warriors endure the hits of the arrow and make cries of 'kill and kill.'

ਭਲੀ ਭਾਂਤਿ ਸੌ ; ਅਸਤ੍ਰ ਅਉ ਸਸਤ੍ਰ ਝਾਰੇ ॥ ਗਿਰੇ ਭਿਸਤ ਕੋ ; ਖਾਂ ਹੁਸੈਨੀ ਸਿਧਾਰੇ ॥੫੨॥

Warriors are plying their weapons in very right way and this way Husaini also left for his heavenly abode

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਜਬੈ ਹੁਸੈਨੀ ਜੁੱਝਿਯੋ ; ਭਯੋ ਸੂਰ ਮਨ ਰੋਸੁ ॥

ਭਾਜਿ ਚਲੇ ਅਵਰੈ ਸਭੈ ; ਉਠਿਯੋ ਕਟੋਚਨ ਜੋਸੁ ॥੫੩॥

When Husaini Khan died in harness, all the warriors felt deeply enraged. All others fled but the Katochs became very much furious

ਚੌਪਈ

Chaupai

ਕੋਪਿ ਕਟੋਚਿ ਸਬੈ ਮਿਲਿ ਧਾਏ ॥ ਹਿੰਮਤਿ ਕਿੰਮਤਿ ਸਹਿਤ ਰਿਸਾਏ ॥

All the Katochs ran furiously and Himmat, the warrior also became wrathful.

ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਤਬ ਕੀਯਾ ਉਠਾਨਾ ॥ ਚੁਨਿ ਚੁਨਿ ਹਨੇ ਪਖਰੀਯਾ ਜੁਆਨਾ ॥੫੪॥

Hari Singh also came as a fury and he particularly killed armoured warriors] 54]

ਨਰਾਜ ਛੰਦ॥

Naraj Chhand

ਤਬੈ ਕਟੋਚ ਕੋਪੀਯੰ ॥ ਸੰਭਾਰ ਪਾਵ ਰੋਪੀਯੰ ॥

ਸਰੱਕ ਸਸਤ੍ਰ ਝਾਰਹੀ ॥ ਸੁ ਮਾਰਿ ਮਾਰਿ ਉਚਾਰਹੀ ॥੫੫॥

Meanwhile the Katoch (Kirpal Chand) became furious and in the fit of anger he set his foothold at one place. He very swiftly plied his weapons and started crying 'kill and kill'

ਚੰਦੇਲ ਚੋਪੀਯੰ ਤਬੈ ॥ ਰਿਸਾਤ ਧਾਤ ਭੇ ਸਬੈ ॥

ਜਿਤੇ ਗਏ ਸੁ ਮਾਰੀਯੰ ॥ ਬਚੇ ਤਿਤੇ ਸਿਧਾਰੀਯੰ ॥੫੬॥

Angered Chandel also moved towards battlefield very cautiously. Of as much in quantity came across got killed and others who survived ran away

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਸਾਤ ਸਵਾਰਨ ਕੇ ਸਹਿਤ ; ਜੂਝੈ ਸੰਗਤ ਰਾਇ ॥

Along with seven horsemen a Sikh of our assembly also died in the battlefield.

ਦਰਸੋ ਸੁਨਿ ਜੁੱਝੈ ਤਿਨੈ ; ਬਹੁਰ ਜੁੱਝਤ ਭਯੋ ਆਇ ॥੫੭॥

And when a Sikh named Daraso heard this he also got killed while fighting

ਹਿੰਮਤ ਹੁੰ ਉਤਰਿਯੋ ਤਹਾਂ ; ਬੀਰ ਖੇਤ ਮੰਝਾਰ ॥

Himmat also alone jumped into the battlefield and that great warrior, while saving others,

ਕੇਤਨ ਕੇ ਤਨਿ ਘਾਇ ਸਹਿ ; ਕੇਤਨਿ ਕੇ ਤਨਿ ਝਾਰ ॥੫੮॥

endured many wounds on his body and decimated many a man

ਬਾਜ ਤਹਾਂ ਜੁੱਝਤ ਭਯੋ ; ਹਿੰਮਤ ਗਯੋ ਪਰਾਇ ॥

His horse was killed in the battleground and (ultimately) he (Himmat) also ran away.

ਲੋਥ ਕ੍ਰਿਪਾਲਹਿ ਕੀ ਨਮਿਤ ; ਕੋਪਿ ਪਰੈ ਅਰਿਰਾਇ ॥੫੯॥

Now for the dead body of Kirpal Chand, the enemy army became furious

ਰਸਾਵਲ ਛੰਦ॥

Rasaval Chhand

ਬਲੀ ਬੈਰ ਰੁੱਝੈ ॥ ਸਮੁਹਿ ਸਾਰ ਜੁੱਝੈ ॥ ਕ੍ਰਿਪਾ ਰਾਮ ਗਾਜੀ ॥ ਲਰਿਯੋ ਸੈਨ ਭਾਜੀ ॥੬੦॥

The powerful ones grappled in the battle and started fighting face to face. The fighting army ran away before Kirpa Ram, the brave one

ਮਹਾਂਸੈਨ ਗਾਹੈ ॥ ਨ੍ਰਿਭੈ ਸਸਤ੍ਰ ਬਾਹੈ ॥ ਘਨਿਯੋ ਕਾਲ ਕੈਕੈ ॥ ਚਲੈ ਜਸ ਲੈਕੈ ॥੬੧॥

The great army was churned and the weapons were used fearlessly. Whosoever was killed by the death, went away cultivating glory for himself

ਬਜੇ ਸੰਖ ਨਾਦੰ ॥ ਸੁਰੰ ਨਿਰਬਿਖਾਦੰ ॥ ਬਜੇ ਡੋਰ ਡੱਢੰ ॥ ਹਠੇ ਸਸਤ੍ਰ ਕੱਢੰ ॥੬੨॥

The conches shrieked and same sounds were heard (all around). Drums and tambourines were played upon and the obdurate warriors have taken out their weapons

ਪਰੀ ਭੀਰ ਭਾਰੀ ॥ ਜੁੱਝੈ ਛਤ੍ਰਧਾਰੀ ॥ ਮੁਖੰ ਮੁੱਛ ਬੰਕੰ ॥ ਮੰਡੇ ਬੀਰ ਹੰਕੰ ॥੬੩॥

Much crowd has gathered and many canopied kings have been killed. The brave warriors with beautiful moustaches are carrying on resolutely

ਮੁਖੰ ਮਾਰਿ ਬੋਲੈ ॥ ਰਣਭੂਮਿ ਡੋਲੈ ॥ ਹਥਿਆਰੰ ਸੰਭਾਰੈ ॥ ਉਭੈ ਬਾਜ ਡਾਰੈ ॥੬੪॥

Speaking 'kill and kill' from their mouths the warriors are moving in the battlefield. Holding their weapons the warriors of both sides are killing the horses

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਰਣ ਜੁੱਝਤ ਕਿਰਪਾਲਕੇ ; ਨਾਚਤ ਭਯੋ ਗੁਪਾਲ ॥

Seeing Kirpal Chand dead in the battlefield Gopal Chand started dancing

ਸੈਨ ਸਬੈ ਸਿਰਦਾਰ ਦੈ ; ਭਾਜਤ ਭਈ ਬਿਹਾਲ ॥੬੫॥

and the army of Kirpal Chand losing its commander became restive and ran away

ਖਾਨ ਹੁਸੈਨ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਕੇ ; ਹਿੰਮਤ ਰਣਿ ਜੁਝੰਤ ॥

With the killing of Husain Khan, Kirpal Chand and Himmat in the battlefield,

ਭਾਜਿ ਚਲੇ ਜੋਧਾ ਸਬੈ ; ਜਿਮ ਦੇ ਮੁਕਟ ਮਹੰਤ ॥੬੬॥

the warriors ran away like those followers who while presenting the crown to the head of a

monastery automatically retire back

ਚੌਪਈ ॥

Chaupai

ਇਹ ਬਿਧਿ ਸਤ੍ਰੁ ਸਬੈ ਚੁਨਿ ਮਾਰੇ ॥ ਗਿਰੇ ਆਪਨੇ ਸੂਰ ਸੰਭਾਰੇ ॥

Thus all the enemies picked and chosen were wiped out and all took care of their fallen warriors.

ਤਹ ਘਾਇਲ ਹਿਮੰਤ ਕੱਹ ਲਹਾ ॥ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਗੋਪਾਲ ਸਿਉਂ ਕਹਾ ॥੬੭॥

Seeing wounded and fallen Himmat, Ram Singh asked Gopal Chand

ਜਿਨ ਹਿਮੰਤ ਅਸ ਕਲਹ ਬਢਾਯੋ ॥ ਘਾਇਲ ਆਜੁ ਹਾਥ ਵਹ ਆਯੋ ॥

That Himmat who was instrumental in increasing enmity among us is now in our hands.

ਜਬ ਗੁਪਾਲ ਐਸੇ ਸੁਨਿ ਪਾਵਾ ॥ ਮਾਰਿ ਦੀਯੋ ਜੀਅਤ ਨ ਉਠਾਵਾ ॥੬੮॥

Hearing this, Gopal instantly killed him (Himmat) and did not raise him to live

ਜੀਤ ਭਈ ; ਰਨ ਭਯੋ ਉਝਾਰਾ ॥ ਸਿਮ੍ਰਿਤ ਕਰਿ ; ਸਭ ਘਰੋ ਸਿਧਾਰਾ ॥

The victory was attained and now the battlefield became desolate. Now people remembered their homes and reached there.

ਰਾਖਿ ਲੀਯੋ ਹਮ ਕੋ ਜਗਰਾਈ ॥ ਲੋਹ ਘਟਾ ਅਨਤੈ ਬਰਸਾਈ ॥੬੯॥

The Almighty saved us and this iron-rain showered elsewhere

**ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਬਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕ ਗ੍ਰੰਥੇ ਹੁਸੈਨੀ ਬਧਹ , ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਹਿਮੰਤ , ਸੰਗਤੀਆ ਬਧ ਬਰਨਨੰ
; ਨਾਮ ਗਿਆਰਮੋ ਧਿਆਇ ਸਮਾਪਤ ਮਸਤੁ ਸੁਭ ਮਸਤੁ ॥੧੧॥ ਅਫਜੂ ॥੪੨੩॥**

In Bachitra Natak, the eleventh chapter of the description of Husaini, Kirpal, Himmat and Sangatia killing ends here auspiciously. Continued

ਚੌਪਈ ॥

Chaupai

ਜੁੱਧ ਭਯੋ ਇਹ ਭਾਂਤਿ ਅਪਾਰਾ ॥ ਤੁਰਕਨ ਕੋ ਮਾਰਯੋ ਸਿਰਦਾਰਾ ॥

This way that horrible battle took place and in it the leader of Mughals was killed.

ਰਿਸ ਤਨ ; ਖਾਨ ਦਿਲਾਵਰ ਤਏ ॥ ਇਤੈ ਸਊਰ ਪਠਾਵਤ ਭਏ ॥੧॥

Hearing this, Dilawar Khan became enraged and again he sent some warriors to this side

ਉਤੈ ਪਠਿਓ ਉਨਿ ਸਿੰਘ ਜੁਝਾਰਾ ॥ ਤਿਹ ਭਲਾਨ ਤੇ ਖੇਦ ਨਿਕਾਰਾ ॥

From there he despatched Jujhar Singh. He was pushed out of the city of Bhalan.

ਇਤ ਗਜਸਿੰਘ ਪੰਮਾ ਦਲ ਜੋਰਾ ॥ ਧਾਇ ਪਰੇ ਤਿਹ ਉਪਰ ਭੋਰਾ ॥੨॥

Meanwhile Gaj Singh Pamma gathered his army and attacked Jujhar Singh in the early hours of the morning

ਉਤੈ ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ ਭਜੋ ਆਡਾ ॥ ਜਿਮ ਰਨ ਖੰਡ ਭੂਮਿ ਰਨਿ ਗਾਡਾ ॥

On the other hand Jujhar Singh stood so steadfast as if a pillar was pitched in the battlefield.

ਗਾਡਾ ਚਲੈ ਨ ਹਾਡਾ ਚਲਿਹੈ ॥ ਸਾਮੁਹਿ ਸੇਲ ; ਸਮਰ ਮੋ ਝਲਿਹੈ ॥੩॥

The pole may move but the Rajput is immovable from his place, for he endures the blows of spear face to face

ਬਾਟ ਚੜੈ ਦਲ ਦੋਊ ਜੁਝਾਰਾ ॥ ਉਤੈ ਚੰਦੇਲ ਇਤੇ ਜਸਵਾਰਾ ॥

On the one hand Chandels and on the other Jasvals dividing their warriors moved forward.

ਮੰਡਿਯੋ ਬੀਰਖੇਤ ਮੋ ਜੁੱਧਾ ॥ ਉਪਜਿਯੋ ਸਮਰ ਸੂਰ ਮਨ ਕੁੱਧਾ ॥੪॥

The warriors fought in the battlefield and the brave ones got much furious

ਕੋਪ ਭਰੇ ਦੋਊ ਦਿਸ ਭਟ ਭਾਰੇ ॥ ਇਤੈ ਚੰਦੇਲ ਉਤੈ ਜਸਵਾਰੇ ॥

On this side Chandels and on the other Jasval warriors were deeply enraged.

ਢੋਲ ਨਗਾਰੇ ਬਜੇ ਅਪਾਰਾ ॥ ਭੀਮਰੂਪ ਭੈਰੋ ਭਭਕਾਰਾ ॥੫॥

Drums and kettle drums were beaten and the horrible thunder of the meat eater Bhairav was heard now

ਰਸਾਵਲ ਛੰਦ ॥

Rasaval Chhand

ਧੁਣੈ ਢੋਲ ਬੱਜੇ ॥ ਮਹਾਂਸੂਰ ਗੱਜੇ ॥ ਕਰੇ ਸਸਤ੍ਰ ਘਾਵੰ ॥ ਚੜੇ ਚਿਤ ਚਾਵੰ ॥੬॥

The drums gave sound and the great warriors were thundering. They began wounding (others) because they had joyful desire of death.

ਨਿਭੈ ਬਾਜ ਡਾਰੈ ॥ ਪਰੱਘੈ ਪ੍ਰਹਾਰੈ ॥

ਕਰੇ ਤੇਗ ਘਾਯੰ ॥ ਚੜੇ ਚਿਤ ਚਾਯੰ ॥੭॥ (ਚਾਇਅੰ ਬੋਲੋ)

The fearless horses were killed. Blows of axes are on. They are wounding with swords, for, they are happy to die

ਬਕੈ ਮਾਰ ਮਾਰੰ ॥ ਨ ਸੰਕਾ ਬਿਚਾਰੰ ॥ ਰੁਲੈ ਤੱਛ ਮੁਛੰ ॥ ਕਰੈ ਸੁਰਗ ਇਛੰ ॥੮॥

The sound of 'kill and kill' is emerging and in killing no doubt or thoughtfulness prevails. The warriors are rolling on earth like logs but all have the desire of heaven

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਨੈਕ ਨ ਰਨ ਤੇ ਮੁਰਿ ਚਲੇ ; ਕਰੈ ਨਿਡਰ ਹੂੰ ਘਾਇ ॥

The warriors absolutely do not step back from the battlefield and fearlessly they are wounding.

ਗਿਰ ਗਿਰ ਪਰੈ ਪਵੰਗ ਤੇ ; ਬਰੇ ਬਰੰਗਨ ਜਾਇ ॥੯॥

On this hand they fall from the horses and side by side they marry the yoginis

ਚੌਪਈ ॥

Chaupai

ਇਹ ਬਿਧਿ ਹੋਤ ਭਯੋ ਸੰਗ੍ਰਾਮਾ ॥ ਜੂਝੇ ਚੰਦ ਨਰਾਇਨ ਨਾਮਾ ॥

Thus this battle took place wherein Chand and Narayan got killed.

ਤਬ ਜੁਝਾਰ ਏਕਲ ਹੀ ਧਯੋ ॥ ਬੀਰਨ ਘੇਰਿ ਦਸੋ ਦਿਸਿ ਲਯੋ ॥੧੦॥

Then Jujhar Singh remained alone and the warriors encircled him all around

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਧਸਜੋ ਕਟਕ ਮੈ ਝਟਕ ਦੈ ; ਕਛੂ ਨ ਸੰਕ ਬਿਚਾਰ ॥

ਗਾਹਤ ਭਯੋ ਸੁਭਟਨ ਬਡੇ ; ਬਾਹਤਿ ਭਯੋ ਹਥਿਯਾਰ ॥੧੧॥

Without any fear he penetrated into the enemy-group and treading upon many brave warriors kept on plying his weapons

ਚੌਪਈ ॥

Chaupai

ਇਹ ਬਿਧਿ ਘਨੇ ਘਰਨ ਕੋ ਗਾਰਾ ॥ ਭਾਂਤਿ ਭਾਂਤਿ ਕੇ ਕਰਿ ਹਥੀਯਾਰਾ ॥

This way he destroyed many homes and with a variety of weapons he attacked variously.

ਚੁਨਿ ਚੁਨਿ ਬੀਰ ਪਖਰੀਆ ਮਾਰੇ ॥ ਅੰਤਿ ਦੇਵਪੁਰ ਆਪ ਪਧਾਰੇ ॥੧੨॥

Many armoured warriors he wiped out and at the end himself also went to his heavenly abode

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਬਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕ ਗ੍ਰੰਥੇ ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ ਜੁੱਧ ਬਰਨਨੰ

ਨਾਮ ਦ੍ਰਾ ਦਸਮੋ ਧਿਆਇ ਸਮਾਪਤ ਮਸਤੁ ਸੁਭ ਮਸਤੁ ॥੧੨॥ਅਫਜੂ॥੪੩੫॥

In Bachitra Natak, the twelfth chapter of the description of the Jujhar Singh-battle ends auspiciously. Continued.

ਸਹਜਾਦੇ ਕੋ ਆਗਮਨ ਮਦ੍ਰ ਦੇਸ ॥

Arrival of the Prince in Madra Country

ਚੌਪਈ ॥

Chaupai

ਇਹ ਬਿਧਿ ਸੋ ਬਧ ਭਯੋ ਜੁਝਾਰਾ ॥ ਆਨ ਬਸੇ ਤਬ ਧਾਮ ਲੁਝਾਰਾ ॥

Thus Jujhar Singh was killed and all the warriors came back to their homes.

ਤਬ ਅਉਰੰਗ ਮਨ ਮਾਹਿ ਰਿਸਾਵਾ ॥ ਮੱਦ੍ਰ ਦੇਸ ਕੋ ਪੂਤ ਪਠਾਵਾ ॥੧॥

Aurangzeb felt much anguished and he sent his son to Madra country (Punjab)

ਤਿੱਹ ਆਵਤ ਸਭ ਲੋਕ ਡਰਾਨੇ ॥ ਬਡੇ ਬਡੇ ਗਿਰ ਹੇਰ ਲੁਕਾਨੇ ॥

On his arrival all got panicky and the senior kings hid themselves in the hills.

ਹਮਹੂੰ ਲੋਗਨ ਅਧਿਕ ਡਰਾਯੋ ॥ ਕਾਲ ਕਰਮ ਕੋ ਮਰਮ ਨ ਪਾਯੋ ॥੨॥

People frightened us also but who knows the mystery of death where it will besiege (the individual)

ਕਿਤਕ ਲੋਕ ਤਜਿ ਸੰਗਿ ਸਿਧਾਰੇ ॥ ਜਾਇ ਬਸੇ ਗਿਰਿਵਰ ਜੱਹ ਭਾਰੇ ॥

Many persons left us and ran to reside in the hills. The cowards got much frightened in their heart

ਚਿਤ ਮੁਜੀਯਨ ਕੋ ਅਧਿਕ ਡਰਾਨਾ ॥ ਤਿਨੈ ਉਬਾਰ ਨ ਅਪਨਾ ਜਾਨਾ ॥੩॥

and thinking of their welfare I adopted them (and made them have courage)

ਤਬ ਅਉਰੰਗ ਜੀਅ ਮਾਂਝ ਰਿਸਾਏ ॥ ਏਕ ਅਹਦੀਆ ਈਹਾਂ ਪਠਾਏ ॥

Then Aurangzeb getting much annoyed in his heart sent a messenger to us.

ਹਮ ਤੇ ਭਾਜਿ ਬਿਮੁਖ ਜੇ ਗਏ ॥ ਤਿਨਕੇ ਧਾਮ ਗਿਰਾਵਤ ਭਏ ॥੪॥

The homes of those who had turned away from us were razed to ground (by the attacking forces)

ਜੇ ਅਪਨੇ ਗੁਰ ਤੇ ਬੇਮੁਖ ਫਿਰ ਹੈ ॥ ਈਹਾਂ ਉਹਾਂ ਤਿਨਕੇ ਗ੍ਰਿਹਿ ਗਿਰਿਹੈ ॥

Whosoever turns his face from the Guru, his house here and there would be razed.

ਇਹਾਂ ਉਪਹਾਸ ; ਨ ਸੁਰਪੁਰ ਬਾਸਾ ॥ ਸਭ ਬਾਤਨ ਤੇ ਰਹੈ ਨਿਰਾਸਾ ॥੫॥

Here they will be ridiculed and in the heavens also they will not get the place. This way they will get disappointed from all sides

ਦੁਖ ਭੂਖ ਤਿਨ ਕੋ ਰਹੈ ਲਾਗੀ ॥ ਸੰਤ ਸੇਵ ਤੇ ਜੋ ਹੈ ਤਿਆਗੀ ॥

Those who will avoid service to the saints, hunger and sorrow will always torture them.

ਜਗਤ ਬਿਖੈ ਕੋਈ ਕਾਮ ਨ ਸਰਹੀ ॥ ਅੰਤਹਿ ਕੁੰਡ ਨਰਕ ਕੀ ਪਰਹੀ ॥੬॥

Their no work will be accomplished in the world and ultimately they will go to hell

ਤਿਨ ਕੋ ਸਦਾ ਜਗਤ ਉਪਹਾਸਾ ॥ ਅੰਤਹਿ ਕੁੰਡ ਨਰਕ ਕੀ ਬਾਸਾ ॥

In the world they will be laughed upon and at the end they will reside in the hell.

ਗੁਰ ਪਗ ਤੇ ; ਜੇ ਬੇਮੁਖ ਸਿਧਾਰੇ ॥ ਈਹਾ ਊਹਾਂ ਤਿਨਕੇ ਮੁਖ ਕਾਰੇ ॥੭॥

Those who will turn away their faces from the feet of Guru, their faces will be blackened here, hereafter and everywhere

ਪੁਤ੍ਰ ਪਉਤ੍ਰ ; ਤਿਨਕੇ ਨਹੀ ਫਰੈ ॥ ਦੁਖ ਦੈ ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਕੋ ਮਰੈ ॥

The families of their sons and grandsons will not grow further and they will die after putting their parents to sufferings and sorrows.

ਗੁਰ ਦੋਖੀ ਸਗ ਕੀ ਮ੍ਰਿਤ ਪਾਵੈ ॥ ਨਰਕ ਕੁੰਡ ਡਾਰੇ ; ਪਛਤਾਵੈ ॥੮॥

Inimical to the Guru dies a dog's death and repents in the pit of hell

ਬਾਬੇ ਕੇ ; ਬਾਬਰ ਕੇ ਦੋਊ ॥ ਆਪ ਕਰੇ ; ਪਰਮੇਸਰ ਸੋਊ ॥

Baba (Nanak) and Babar both have been created by the Supreme Almighty.

ਦੀਨ ਸਾਹ ; ਇਨਕੋ ਪਹਿਚਾਨੋ ॥ ਦੁਨੀ ਪੱਤਿ ; ਉਨਕੋ ਅਨੁਮਾਨੋ ॥੯॥

Baba (Nanak) is the king of dharma (spirituality) and they (the descendants of Babar) are known as the masters of the worldly affairs

ਜੋ ਬਾਬੇ ਕੇ ; ਦਾਮ ਨ ਦੈਹੈ ॥ ਤਿਨ ਤੇ ਗਹਿ ; ਬਾਬਰ ਕੇ ਲੈਹੈ ॥

Those who do not donate for (the uplift of) religion they will be creating such situation that wealth will be taken over by the so-called worldly masters.

ਦੈ ਦੈ ਤਿਨ ਕੋ ; ਬਡੀ ਸਜਾਇ ॥ ਪੁਨਿ ਲੈਹੈ ਗ੍ਰਹਿ ਲੂਟਿ ਬਨਾਇ ॥੧੦॥

They will be punished heavily and their homes will also be plundered

ਜਬ ਹੂੰ ਹੈ ; ਬੇਮੁਖ ਬਿਨਾ ਧਨ ॥ ਤਬ ਚੜ੍ਹਿਹੈ ; ਸਿੱਖਨ ਕਹ ਮਾਂਗਨ ॥

When such apostates will be rendered poor, they again will beg of the Sikhs.

ਜੇ ਜੇ ਸਿੱਖ ਤਿਨੈ ਧਨ ਦੇ ਹੈ ॥ ਲੂਟਿ ਮਲੇਛ ਤਿਨੁਕੋ ਲੈਹੈ ॥੧੧॥

Whosoever Sikh will give them money will also stand by looted the abominable ones (malechhs)

ਜਬ ਹੁਇ ਹੈ ਤਿਨ ਦਰਬ ਬਿਨਾਸਾ ॥ ਤਬ ਧਰਿਹੈ ਨਿਜਿ ਗੁਰ ਕੀ ਆਸਾ ॥

When they will exhaust their wealth, they again will pin their hopes on the Guru.

ਸਬ ਤੇ ; ਗੁਰਦਰਸਨ ਕੋ ਐਹੈ ॥ ਤਬ ਤਿਨਕੋ ਗੁਰ ; ਮੁਖ ਨ ਲਗੈਹੈ ॥੧੨॥

When these selfish people will come to have darshan of the Guru, the Guru will shun them away

ਬਿਦਾ ਬਿਨਾ ਜੈਹੈ ਤਬ ਧਾਮੰ ॥ ਸਰਿਹੈ ਕੋਈ ਨ ਤਿਨਕੋ ਕਾਮੰ ॥

No work of those who will go home without permission, will be accomplished.

ਗੁਰ ਦਰ ਢੋਈ ਨ ਪ੍ਰਭ ਪੁਰ ਵਾਸਾ ॥ ਦੁਹੂੰ ਠਉਰ ਤੇ ਰਹੇ ਨਿਰਾਸਾ ॥੧੩॥

Neither they will get any place at the door of the Guru nor they will reside in the Almighty's abode. They will get disappointed at both the places

ਜੇ ਜੇ ਗੁਰ ਚਰਨਨ ਰਤ ਹੁੰਦੈ ॥ ਤਿਨ ਕੋ ਕਸਟਿ ਨ ਦੇਖਨ ਪੈਹੈ ॥

Those who will remain merged in the feet of the Almighty sufferings will not touch them.

ਰਿਧਿ ਸਿਧਿ ਤਿਨ ਕੇ ਗ੍ਰਿਹ ਮਾਹੀ ॥ ਪਾਪ ਤਾਪ ਛੁੰਨੈ ਸਕੈ ਨ ਛਾਹੀ ॥੧੪॥

Riddhis and sidhis (miraculous powers) will be there in their homes and sins and sufferings will not come near them to touch them

ਤਿਹ ਮਲੇਛ ਛੁੰਨੈ ਨਹੀ ਛਾਹਾਂ ॥ ਅਸਟ ਸਿਧ ਹੁੰਦੈ ਘਰਿ ਮਾਹਾਂ ॥

The abominable ones (malechhas) will not be in position to touch their shadow and all the eight miraculous powers will remain in their homes.

ਹਾਸ ਕਰਤ ਜੋ ਉਦਮ ਉਠੈਹੈ ॥ ਨਵੋਨਿਧਿ ਤਿਨ ਕੇ ਘਰਿ ਐਹੈ ॥੧੫॥

Those who will remain industrious smilingly, the nine treasures will reside at their homes

ਮਿਰਜਾ ਬੇਗ ਹੁਤੋ ਤਿਹ ਨਾਮੰ ॥ ਜਿਨ ਢਾਹੇ ਬੇਮੁਖਨ ਕੇ ਧਾਮੰ ॥

The name of that messenger who had demolished the homes of fleeing person was Mirja Beg.

ਸਭ ਸਨਮੁਖ ਗੁਰ ਆਪ ਬਚਾਏ ॥ ਤਿਨ ਕੇ ਬਾਰ ਨ ਬਾਂਕਨ ਪਾਏ ॥੧੬॥

Those who remained face to face with the Guru, suffered no injury at all

ਉਤ ਅਉਰੰਗ ਜੀਯ ਅਧਿਕ ਰਿਸਾਯੋ ॥ ਚਾਰ ਅਹਦੀਯਨ ਅਉਰ ਪਠਾਯੋ ॥

Meanwhile Aurangzeb became much enraged and he despatched four more messengers.

ਜੇ ਬੇਮੁਖ ਤਾ ਤੇ ਬਚਿ ਆਏ ॥ ਤਿਨ ਕੇ ਗ੍ਰਿਹ ਪੁਨਿ ਇਨੈ ਗਿਰਾਏ ॥੧੭॥

Those who ran away from the Guru and were still alive, there houses were demolished by these four

ਜੇ ਤਜਿ ਭਜੇ ਹੁਤੇ ਗੁਰ ਆਨਾ ॥ ਤਿਨ ਪੁਨਿ ਗੁਰੂ ਅਹਦੀਅਹਿ ਜਾਨਾ ॥

Those who abandoned the Guru, now accepted these commanders (of the king) as their gurus.

ਮੂਤ੍ਰ ਡਾਰ ਤਿਨ ਸੀਸ ਮੁੰਡਾਏ ॥ ਪਾਹੁਰਿ ਜਾਨਿ ਗ੍ਰਿਹਿ ਲੈ ਆਏ ॥੧੮॥

And these gurus urinating upon their heads made them shave their heads. The deserters accepted that even as the nectar and brought it home

ਜੇ ਜੇ ਭਾਜਿ ਹੁਤੇ ; ਬਿਨੁ ਆਇਸੁ ॥ ਕਹੋ ਅਹਦੀਅਹਿ ਕਿਨੈ ਬਤਾਇਸੁ ॥

The messengers asked these people to tell about those who had run away without any permission.

ਮੂੰਡ ਮੂੰਡਿ ਕਰਿ ਸਹਰਿ ਫਿਰਾਏ ॥ ਕਾਰਭੇਟ ਜਨੁ ਲੈਨ ਸਿਧਾਏ ॥੧੯॥

Shaved as they were taken around the cities looking as if on behalf of their Mughal abbots they were collecting the religious donations

ਪਾਛੈ ਲਾਗਿ ਲਰਿਕਵਾ ਚਲੇ ॥ ਜਾਨੁਕ ; ਸਿੱਖ ਸਖਾ ; ਹੈਂ ਭਲੇ ॥

The joking children followed them as if these people are a lot of fine persons.

ਛਿੱਕੇ ਤੋਬਰਾ ਬਦਨ ਚੜਾਏ ॥ ਜਨੁ ਗ੍ਰਿਹਿ ਖਾਨ ਮਲੀਦਾ ਆਏ ॥੨੦॥

Like horses and oxen the nets of strings were tied to their mouths and they were looking as if they are desirous of eating sweatmeats

ਮਸਤਕ ਸੁਭੇ ਪਨਹੀਯਨ ਘਾਇ ॥ ਜਨੁ ਕਰਿ ਟੀਕਾ ਦੇ ਬਨਾਇ ॥

Wounds on their foreheads caused by shoes were looking as if some- one has pasted vermillion mark on the forehead.

ਸੀਸ ਈਟ ਕੇ ਘਾਇ ਕਰੇਹੀ ॥ ਜਨੁ ਤਿਨੁ ਭੇਟ ਪੁਰਾਤਨ ਦੇਹੀ ॥੨੧॥

The wounds caused by blows of brick-bats on their heads were indicating that someone offering his donation has cleared his old account and made his earning efficacious

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਕਬਹੂੰ ਰਣ ਜੁਝਯੋ ਨਹੀ ; ਕਛੁ ਦੈ ਜਸੁ ਨਹੀ ਲੀਨ ॥

ਗਾਂਵ ਬਸਤਿ ਜਾਨਯੋ ਨਹੀ ; ਜਮ ਸੋ ਕਿਨ ਕਹਿ ਦੀਨ ॥੨੨॥

These people never fought in any battlefield, neither they earned any merit nor anyone knows about their village and their abode; none knows who has told the Yama (Mughals) about them

ਚੌਪਈ ॥

Chaupai

ਇਹ ਬਿਧਿ ਤਿਨੋ ਭਯੋ ਉਪਹਾਸਾ ॥ ਸਭ ਸੰਤਨ ਮਿਲਿ ਲਖਿਓ ਤਮਾਸਾ ॥

Thus, these people were ridiculed, the spectacle of which was seen by one and all as an entertainment show.

ਸੰਤਨ ਕਸਟ ; ਨ ਦੇਖਨ ਪਾਯੋ ॥ ਆਪ ਹਾਥ ਦੇ ਨਾਥ ਬਚਾਯੋ ॥੨੩॥

The sufferings of the saints are unbearable for the Almighty and the Master always protects them with His own hand

ਚਾਰਣੀ ॥ ਦੋਹਿਰਾ ॥

Charani Dohara

ਜਿਸਨੋ ਸਾਜਨ ਰਾਖਸੀ ; ਦੁਸਮਨ ਕਵਨ ਬਿਚਾਰ ॥

Whose protector is the Almighty, no enemy can put any harm to him.

ਛ੍ਰੈ ਨ ਸਕੈ ਤਿਹ ਛਾਹਿ ਕੌ ; ਨਿਹਫਲ ਜਾਇ ਗਵਾਰ ॥੨੪॥

No fool can touch even his shadow and all the efforts of putting him to trouble go waste

ਜੇ ਸਾਧੂ ਸਰਨੀ ਪਰੇ ; ਤਿਨ ਕੇ ਕਵਣ ਬਿਚਾਰ ॥

Nothing can be said about the person who goes in the shelter of saints;

ਦੰਤ ਜੀਭ ਜਿਮ ਰਾਖਿ ਹੈ ; ਦੁਸਟ ਅਰਿਸਟ ਸੰਘਾਰ ॥੨੫॥

their company saves the person in the manner as the tongue is saved from the teeth though it remains surrounded by them

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਬਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕ ਗ੍ਰੰਥੇ ਸਾਹਜਾਦੇ ਵ ਅਹਦੀਆ ਗਮਨ ਬਰਨਨੰ ;

ਨਾਮ ਤ੍ਰੈ ਦਸਮੋ ਧਿਆਇ ਸਮਾਪਤ ਮਸਤੁ ਸੁਭ ਮਸਤੁ ॥੧੩॥ਅਫਜੂ॥੪੬੦॥

In Bachitra Natak, the thirteenth chapter of the description of the arrival of the Prince and sending of the messengers ends here auspiciously] 13] Continued] 460]

ਚੌਪਈ ॥

Chaupai

ਸਰਬ ਕਾਲ ਸਭ ਸਾਧ ਉਬਾਰੇ ॥ ਦੁਖੁ ਦੈਕੈ ਦੋਖੀ ਸਭ ਮਾਰੇ ॥

The ever existent Almighty liberated all the saints and all the malevolent persons were given sufferings and were killed.

ਅਦਭੁਤਿ ਗਤਿ ; ਭਗਤਨ ਦਿਖਰਾਈ ॥ ਸਭ ਸੰਕਟ ਤੇ ਲਏ ਬਚਾਈ ॥੧॥

Wondrous feat you have shown to your devotees and you have saved them from all the troubles

ਸਭ ਸੰਕਟ ਤੇ ਸੰਤ ਬਚਾਏ ॥ ਸਭ ਕੰਟਕ ਕੰਟਕ ਜਿਮ ਘਾਏ ॥

(O Almighty) Protecting the saints from all cries you have warded off their sufferings in the same manner as the tiny thorns are crushed.

ਦਾਸ ਜਾਨ ਮੁਰਿ ਕਰੀ ਸਹਾਇ ॥ ਆਪ ਹਾਥੁ ਦੈ ਲਯੋ ਬਚਾਇ ॥੨॥

Considering me as your servant you have helped me and with the power of your hand (grace) you have saved me

ਅਬ ਜੋ ਜੋ ਮੈ ਲਖੇ ਤਮਾਸਾ ॥ ਸੋ ਸੋ ਕਰੋ ਤੁਮੈ ਅਰਦਾਸਾ ॥

Whatever spectacles I have seen I tell you all and surrender them all unto you.

ਜੋ ਪ੍ਰਭ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਟਾਛ ਦਿਖੈ ਹੈ ॥ ਸੋ ਤਵ ਦਾਸ ਉਚਾਰਤ ਜੈਹੈ ॥੩॥

O Almighty if you shower your grace upon me, this servant will go on reciting them all

ਜਿਹ ਜਿਹ ਬਿਧਿ ਮੈ ਲਖੇ ਤਮਾਸਾ ॥ ਚਾਹਤ ਤਿਨ ਕੋ ਕੀਯੋ ਪ੍ਰਕਾਸਾ ॥

As and what performances I have seen, now I want to make them manifest.

ਜੋ ਜੋ ਜਨਮ ਪੂਰਬਲੇ ਹੇਰੇ ॥ ਕਹਿਹੋ ਸੁ ; ਪ੍ਰਭੁ ਪਰਾਕ੍ਰਮ ਤੇਰੇ ॥੪॥

As many as I have seen my previous births, O Almighty, with your power I will relate them all

ਸਰਬ ਕਾਲ ਹੈ ਪਿਤਾ ਅਪਾਰਾ ॥ ਦੇਬਿ ਕਾਲਕਾ ਮਾਤ ਹਮਾਰਾ ॥

The ever-existent Almighty (Sarabkal) is my father and the same Master of all the times is my mother.

ਮਨੂਆ ਗੁਰ ; ਮੁਰਿ ਮਨਸਾ ਮਾਈ ॥ ਜਿਨਿ ਮੋਕੋ ; ਸੁਭ ਕ੍ਰਿਪਾ ਪੜਾਈ ॥੫॥

The enlightened mind is my Guru and mental tendencies, which have made me do good deeds, are my mother

ਜਬ ਮਨਸਾ ਮਨ ਮਯਾ ਬਿਚਾਰੀ ॥ ਗੁਰੁ ਮਨੂਆ ਕਹ ; ਕਹਯੋ ਸੁਧਾਰੀ ॥

When the enlightened mind became full of thoughtfulness only then it became my teacher and told everything to me in improved form.

ਜੇ ਜੇ ਚਰਿਤ ਪੁਰਾਤਨ ਲਹੇ ॥ ਤੇ ਤੇ ਅਬ ਚਹੀਅਤ ਹੈਂ ਕਹੇ ॥੬॥

As much as performances (of the so-called incarnations of God) I have seen, now I want to delineate

ਸਰਬ ਕਾਲ ਕਰਣਾ ਤਬ ਭਰੇ ॥ ਸੇਵਕ ਜਾਨਿ ਦਯਾ ਰਸ ਢਰੇ ॥

When the ever-existent Almighty out of His compassion showered (His grace) upon me,

ਜੋ ਜੋ ਜਨਮੁ ਪੂਰਬਲੇ ਭਯੋ ॥ ਸੋ ਸੋ ਸਭ ਸਿਮਰਣ ਕਰਿ ਦਯੋ ॥੭॥

all those previous births were remembered by me

ਮੋਕੋ ਇਤੀ ਹੁਤੀ ਕਹ ਸੁੱਧੰ ॥ ਜਸ ਪ੍ਰਭ ਦਈ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਿ ਬੁੱਧੰ ॥

Where was so much consciousness in me; only that Almighty becoming graceful to me gave wisdom to me.

ਸਰਬ ਕਾਲ ਤਬ ਭਏ ਦਇਆਲਾ ॥ ਲੋਹ ਰੱਛ ਹਮ ਕੋ ਸਬ ਕਾਲਾ ॥੮॥

The ever-existent Almighty became kind to me and in all the times becoming protector like all-steel He defended us (all)

ਸਰਬ ਕਾਲ ਰੱਛਾ ਸਭ ਕਾਲ ॥ ਲੋਹ ਰੱਛ ਸਰਬਦਾ ਬਿਸਾਲ ॥

The Supreme Almighty always protects us and that ever-infinite great Almighty defends us like a steel-wall.

ਢੀਠ ਭਯੋ ਤਵ ਕ੍ਰਿਪਾ ਲਖਾਈ ॥ ਐਂਡੋ ਫਿਰੋ ਸਭਨ ਭਯੋ ਰਾਈ ॥੯॥

Getting your grace, how much haughty I have become, that being proud-hearted I am moving around as if I am a king

ਜਿਹ ਜਿਹ ਬਿਧਿ ਜਨਮਨ ਸੁਧਿ ਆਈ ॥ ਤਿਮ ਤਿਮ ਕਹੇ ਗਿਰੰਥ ਬਨਾਈ ॥

As and when the births of mine came to my memory, I have described them in the Granth.

ਪ੍ਰਥਮੇ ਸਤਿਜੁਗ ਜਿਹ ਬਿਧਿ ਲਹਾ ॥ ਪ੍ਰਥਮੇ ਦੇਬਿ ਚਰਿਤ੍ਰ ਕੋ ਕਹਾ ॥੧੦॥

As I have seen in the Satyuga, I have first related the tale of the goddess

ਪਹਿਲੇ ਚੰਡੀ ਚਰਿਤ ਬਣਾਯੋ ॥ ਨਖ ਸਿਖ ਤੇ ਕ੍ਰਮ ਭਾਖ ਸੁਨਾਯੋ ॥

Earlier also the stories of Chandi have been told and the descriptions from top to bottom have been made.

ਛੋਰ ਕਥਾ ਤਬ ਪ੍ਰਥਮ ਸੁਨਾਈ ॥ ਅਬ ਚਾਹਤ ਫਿਰ ਕਰੋ ਬਡਾਈ ॥੧੧॥

Putting aside the stories told previously, now again I desire to eulogize (The Almighty)

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਬਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕ ਗ੍ਰੰਥੇ ਸਰਬ ਕਾਲ ਕੀ ਬੇਨਤੀ ਬਰਨਨੰ

ਨਾਮ ਚੌਦਸਮੋ ਧਯਾਇ ਸਮਾਪਤ ਮਸਤੁ ਸੁਭ ਮਸਤੁ ॥੧੪॥ਅਫਜੂ ॥੪੭੧॥

In the Bachitra Natak, the fourteenth chapter of the description of the prayer before the ever-existent Almighty ends here auspiciously. Continued

ੴ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤੇ ॥

There is only one Almighty without duality (Eak), life of the entire creation (Ong), creator (kaar), the Victory to be upon the Wondrous, destroyer of the darkness of ignorance (Gu) and illuminator of knowledge (Ru).

ਅਥ ਚੰਡੀ ਚਰਿਤ੍ਰ ਉਕਤਿ ਬਿਲਾਸ ॥

Now begins the **Chandi Charitra Ukti Bilas**

Prologue: Chandi Charitra Ukti Bilas, Chandi Charitra and Sri Bhaguti Ji Ki. This is the most fascinating ancient war composition ever written. The first two are written in Braj or ancient Hindi while the third is written in Punjabi. In all three compositions the buffalo headed demon (daint) Mahakhasar does battle with the gods and defeats them. The god Indra appeals to Chandi for help. A bloody battle follows, and whoever are stuck by her arrows "never even ask for water" but die instantly. Finally she kills and triumphs over the demon. Two notorious demon brothers Sumbh and Nisumbh succeed to the rule and again Indra is defeated in battle :

"The hair of the heads of the slain floated in a sea of blood like scum, the tips of chariots moved about in the froth; Severed fingers writhed like fish, cut-off arms like snakes. Horses bodies moved like serpents, banners waved like trees. And in the sea of blood chariot wheels floated about in whirlpools."

The two daints win and with their increased confidence ask Chandis hand in marriage. With this, Dhrum Nain is killed in the battle that follows and the demon army of infantry, cavalry, chariots and elephants are burnt to a cinder by Chandis wrath. Others are sent to bring in Chandi dead or alive and the battle continues, with Chandi the tiger rider victorious at the end. In the battle with Rakat Bij (Blood Seed), each drop of blood falling on the ground produced another fully armed Rakat Bij to continue the fight; so Kali, coming forth from Durga's head helped by drinking up the blood.

ਸ੍ਵੈਯਾ ॥

Savaiya

ਆਦਿ ਅਪਾਰ ਅਲੇਖ ਅਨੰਤ ; ਅਕਾਲ ਅਭੇਖ ਅਲੱਖ ਅਨਾਸਾ ॥

God is Primal Being, unfathomable, inexpressible, deathless, not limited by any expression or any specific garb,

ਕੈ ਸਿਵ ਸਕਤ ਦਏ ਸੁਤਿਚਾਰ ; ਰਜੋ ਤਮ ਸੱਤ ਤਿਹੁ ਪੁਰ ਬਾਸਾ ॥

and indestructible; Such a Almighty created Shiva and Shakti, the four Vedas and three gunas, pervades all the three worlds;

ਦਿਉਸ ਨਿਸਾ ਸਸਿ ਸੂਰ ਕੈ ਦੀਪ ; ਸੁ ਸ੍ਰਿਸਟਿ ਰਚੀ ਪੰਚਤੱਤ ਪ੍ਰਕਾਸਾ ॥

He created day and night, sun and moon as lamps to provide light, by manifesting through the five elements;

ਬੈਰ ਬਢਾਇ ਲਰਾਇ ਸੁਰਾਸੁਰ ; ਆਪਹ ਦੇਖਤ ਬੈਠ ਤਮਾਸਾ ॥੧॥

He created polemic [between gods and demons] and made the demons fight against the gods, and Himself sits apart to enjoy the entire play

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿੰਧ ਤੁਮਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ; ਜੋ ਕੁਛ ਮੋ ਪਰਿ ਹੋਇ ॥

ਰਚੋ ਚੰਡਕਾ ਕੀ ਕਥਾ ; ਬਾਣੀ ਸੁਭ ਸਭ ਹੋਇ ॥੨॥

Ocean of Mercy, if your grace showers upon me only then I can compose the narrative of Chandika and only then my words will become auspicious

ਜੋਤ ਜਗਮਗੈ ਜਗਤ ਮੈ ; ਚੰਡ ਚਮੁੰਡ ਪ੍ਰਚੰਡ ॥

Your light is resplendent in the entire manifest phenomena. You are the power Akalpurakh in the form of to Chastise Chand and Chamund.

ਭੁਜ ਦੰਡਨ ਦੰਡਨਿ ਅਸੁਰ ; ਮੰਡਨ ਭੁਇ ਨਵਖੰਡ ॥੩॥

You punish the demons with the strength of your upper arm and You are the creator of all nine realms

ਸਵੈਯਾ ॥

Savaiya

ਤਾਰਨ ਲੋਕ ਉਧਾਰਨ ਭੂਮਹਿ ; ਦੈਤ ਸੰਘਾਰਨ ਚੰਡ ਤੁਹੀ ਹੈ ॥

You are the Chandi, the killer of demons and ameliorator of humans on this earth.

ਕਾਰਨ ਈਸ ਕਲਾ ਕਮਲਾ ਹਰਿ ; ਅਦ੍ਰੁਸਤਾ ਜਹ ਦੇਖੋ ਉਹੀ ਹੈ ॥

You are the Primal Power, You are the source of Shiva's power, Vishnu's Lakshami and Parvati.

ਤਮਸਤਾ ਮਮਤਾ ਨਮਤਾ ; ਕਵਿਤਾ ਕਵਿ ਕੇ ਮਨ ਮੱਧਿ ਗੁਹੀ ਹੈ ॥

You are tamas guna, You are maternal love, You are hymility and You are the poetry imbibed in the heart of poet.

ਕੀਨੋ ਹੈ ਕੰਚਨ ਲੋਹ ਜਗਤ੍ਰ ਮੈ ; ਪਾਰਸ ਮੂਰਤਿ ਜਾਹਿ ਛੁਹੀ ਹੈ ॥੪॥

Your touch has the power of a philosopher's stone, and it has the power to transform into a gold-like being any ordinary mortal

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਪ੍ਰਮੁਦ ਕਰਨ ਸਭ ਭੈ ਹਰਨ ; ਨਾਮੁ ਚੰਡਕਾ ਜਾਸ ॥

You are the provider of great joy, you are the eradicator of all fear and you are known as Chandika.

ਰਚੋ ਚਰਿਤ੍ਰ ਬਚਿਤ੍ਰ ਤੁਅ ; ਕਰੋ ਸਬੁੱਧ ਪ੍ਰਕਾਸ ॥੫॥

I shall compose your wonderful deeds if you enlighten me with the highest knowledge

ਪੁਨਹਾ ॥

Punha

ਆਇਸ ਅਬ ਜੋ ਹੋਇ ; ਗ੍ਰੰਥ ਤਉ ਮੈ ਰਚੋ ॥

ਰਤਨ ਪ੍ਰਮੁਦ ਕਰ ਬਚਨ ; ਚੀਨਿ ਤਾਮੈ ਗਚੋ ॥

Now if you so command, I may compose this volume selecting and studding the words in the volume which provide joy.

ਭਾਖਾ ਸੁਭ ਸਭ ਕਰਹੋ ; ਧਰਿਹੋ ਕ੍ਰਿਤ ਮੈ ॥

ਅਦਭੁਤ ਕਥਾ ਅਪਾਰ ; ਸਮਝ ਕਰਿ ਚਿੱਤ ਮੈ ॥੬॥

I propose using beautiful language in this work and shall narrate the wondrous account as I have it in my mind.

ਸਵੈਯਾ ॥

Savaiya

ਤ੍ਰਾਸ ਕੁਟੰਬਕੇ ਹੁਇਕੈ ਉਦਾਸ ; ਅਵਾਸ ਕੋ ਤਿਆਗਿ ਬਸਿਓ ਬਨ ਰਾਈ ॥

A rishi named Surath renounced his home and made forest his dwelling place for fear of his family and kins and for having developed a sense of detachment.

ਨਾਮ ਸੁਰੱਥ ਮੁਨੀਸਰ ਬੇਖ ; ਸਮੇਤ ਸਮਾਧ ਸਮਾਦ ਲਗਾਈ ॥

He put on the vestures of an ascetic and sat, along with his companion Rishi Samadh, in a posture of deep meditation.

ਚੰਡ ਅਖੰਡ ਖੰਡੇ ਕਰ ਕੋਪ ; ਭਈ ਸੁਰ ਰਛਨ ਕੋ ਸਮੁਹਾਈ ॥

The invincible Chandika who protects the gods and annihilates the demons appeared on earth.

ਬੂਝਹੁ ਜਾਇ ਤਿਨੈ ਤੁਮ ਸਾਧ ; ਅਗਾਧਿ ਕਥਾ ਕਿਹਭਾਂਤਿ ਸੁਨਾਈ ॥੭॥

He asked the fellow saint to tell what this five tale is

ਤੋਟਕ ਛੰਦ ॥

Totak Chhand

ਮੁਨੀਸਰੋ ਵਾਚ ॥*Thus said the ascetic:***ਹਰਿ ਸੋਇ ਰਹੈ ; ਸਜ ਸੈਨ ਤਹਾ ॥ ਜਲ ਜਾਲ ਕਰਾਲ ; ਬਿਸਾਲ ਜਹਾ ॥**

The great Vishnu was sleeping on his bed at a place where there was water spread dangerously far and wide.

ਭਯੋ ਨਾਭ ਸਰੋਜ ਤੇ ; ਬਿਸੁਕਰਤਾ ॥ ਸੂਤ ਮੈਲ ਤੇ ; ਦੈਤ ਰਚੇ ਜੁਗਤਾ ॥੮॥

From the lotus in his navel was born the creator of the world, Brahma and (two) demons were created from the dirt in the ear

ਮਧਿ ਕੈਟਭ ਨਾਮ ; ਧਰੇ ਤਿਨ ਕੇ ॥ ਅਤਿ ਦੀਰਘ ਦੇਹ ; ਭਏ ਜਿਨ ਕੇ ॥

These demons were named Madhu and Kaitabh. They had very huge bodies.

ਤਿਨ ਦੇਖ ਲੁਕੇਸ ; ਡਰਿਓ ਹੀਅ ਮੈ ॥ ਜਗ ਮਾਤ ਕੋ ਧਿਆਨੁ ; ਧਰਿਯੋ ਜੀਅ ਮੈ ॥੯॥

On seeing them, Brahma felt afraid in his heart and he meditated upon the World-Mother in his mind

ਦੋਹਰਾ ॥*Dohara***ਛੁਟੀ ਚੰਡ ਜਾਗੇ ਬ੍ਰਹਮ ; ਕਰਿਓ ਜੁੱਧ ਕੋ ਸਾਜੁ**

As Vishnu woke up, he made preparations for a war against them.

ਦੈਤ ਸਭੈ ਘਟਿ ਜਾਹਿ ਜਿਉ ; ਬਢੈ ਦੇਵਤਨ ਰਾਜ ॥੧੦॥

He wished the demon-power to diminish so that the kingdom of gods flourishes

ਸਵਾਯਾ ॥*Savaiya***ਜੁਧ ਕਰਿਓ ਤਿਨਸੌਂ ਭਗਵੰਤ ; ਨਾ ਮਾਰ ਸਕੈ ਅਤ ਦੈਤ ਬਲੀ ਹੈ ॥**

Vishnu fought against the demons but he could not kill them.

ਸਾਲ ਭਏ ਤਿਨ ਪੰਚ ਹਜਾਰ ; ਦੁਹੂੰ ਲਰਤੇ ਨਹਿ ਬਾਂਹ ਟਲੀਹੈ ॥

The war continued for five thousand years; both the sides went on fighting without ever feeling that their arms tired

ਦੈਤਨ ਰੀਝ ਕਹਿਓ ਬਰ ਮਾਂਗ ; ਕਹਿਓ ਹਰਿ ਸੀਸਨ ਦੇਹੁ ਭਲੀਹੈ ॥

The demons were pleased at the endeavours made by Vishnu and advised him to ask for a boon.

ਧਾਰਿ ਉਰੂ ਪਰਿ ਚਕ੍ਰੁ ਸੋ ਕਾਟਕੈ ; ਜੋਤਿ ਲੈ ਆਪਨੈ ਅੰਗ ਮਲੀਹੈ ॥੧੧॥

Vishnu demanded their head [life] to which they agreed. Vishnu put their heads on his thigh, cut them with his chakra (wheel) and merged their light unto his own

ਸੋਰਠਾ ॥

Soratha

ਦੇਵਨ ਥਾਪਿਓ ਰਾਜ ; ਮਧ ਕੈਟਭ ਕੋ ਮਾਰਿਕੈ ॥

After killing Madhu and Kaitabh, the gods established their own kingdom.

ਦੀਨੋ ਸਕਲ ਸਮਾਜ ; ਬੈਕੁੰਠ ਗਾਮੀ ਹਰਿ ਭਏ ॥੧੨॥

The entire land of gods was handed over to them, and thereafter Almighty Vishnu himself went to heaven

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਮਾਰਕੰਡੇ ਪੁਰਾਨੇ ਸ੍ਰੀ ਚੰਡੀ ਚਰਿਤ੍ਰ ਉਕਤਿ ਬਿਲਾਸ ਮਧ ਕੈਟਭ ਬਧਹਿ ਪ੍ਰਥਮ ਧਿਜਾਇ ॥੧॥

Thus ends the first canto, dealing with the killing of Madhu and Kaitabh, of “Chandi Charitra Ukti Bilas” in the Markandeya Purana.

ਪੁਨਹਾ ॥

Punha

ਬਹੁਰਿ ਭਇਓ ਮਹਿਖਾਸੁਰ ; ਤਿਨ ਤੋ ਕਿਆ ਕੀਆ ॥

Then happened Mahikhasur and what he did (is detailed below).

ਭੁਜਾ ਜੋਰ ਕਰਿ ਜੁੱਧੁ ; ਜੀਤ ਸਭ ਜਗੁ ਲੀਆ ॥

He waged a war, and with the prowess of his arms won over the entire world.

ਸੁਰ ਸਮੂਹ ਸੰਘਾਰੇ ; ਰਣਹਿ ਪਚਾਰਕੈ ॥

He challenged the gods to war and killed all of them.

ਟੂਕ ਟੂਕ ਕਰ ਡਾਰੇ ; ਆਯੁਧ ਧਾਰਕੈ ॥੧੩॥

He used his weapons to slay them into pieces

ਸਵੈਯਾ ॥

Savaiya

ਜੁਧ ਕਰਯੋ ਮਹਿਖਾਸੁਰ ਦਾਨਵ ; ਮਾਰਿ ਸਭੈ ਸੁਰ ਸੈਨ ਗਿਰਾਇਓ ॥

Mahikhasur demon waged the war and killed all the armies of gods.

ਕੈਕੈ ਦੁ ਟੂਕ ਦਏ ਅਰ ਖੇਤ ; ਮਹਾਂ ਬਰਬੰਡ ਮਹਾ ਰਨ ਪਾਇਓ ॥

He was a great warrior who gave a fierce fight and slayed too many a brave soldier.

ਸ੍ਰੁਣਤ ਰੰਗ ਸਨਿਓ ਨਿਸਰਿਓ ; ਜਸੁ ਇਆ ਛਬਿਕੋ ਮਨ ਮੈਂ ਇਹਿ ਆਇਓ ॥

Drenched in blood and coming out of the field,

ਮਾਰਿਕੈ ਛਤ੍ਰਨਿ ਕੁੰਡ ਕੈ ਛੇਤ੍ਰ ਮੈ ;

ਮਾਨਹੁ ਪੈਠਿਕੈ ਰਾਮ ਜੂ ਨਾਇਓ ॥੧੪॥ (ਅਰਥ-ਇਸ਼ਨਾਨ)

he looked like Parasuram drenched in the blood of Kshatris whom he had killed in the field of battle

ਸ੍ਵੈਯਾ ॥

Savaiya

ਲੈ ਮਹਾਸੁਰ ਅਸਤ੍ਰ ਸੁ ਸਸਤ੍ਰ ; ਸਬੈ ਕਲਵਤ੍ਰ ਜਿਉ ਚੀਰਕੈ ਡਾਰੇ ॥

Mahikhasur slayed [the gods] with his weapons and armaments as a saw saws wood into pieces.

ਲੁੱਥ ਪੈ ਲੁੱਥ ਰਹੀ ਗੁਥ ਜੁੱਥ ; ਗਿਰੇ ਗਿਰ ਸੇ ਰਥ ਸੇਂਧਵ ਭਾਰੇ ॥

Dead bodies of soldiers got heaped over dead bodies, and heaps of the dead bodies of the horses look like huge mountains.

ਗੂਦ ਸਨੇ ਸਿਤ ਲੋਹੁ ਮੈ ਲਾਲ ; ਕਰਾਲ ਪਰੇ ਰਨ ਮੈ ਗਜ ਕਾਰੇ ॥

Many grey-bodied elephants lie dead, their bodies littered with red blood and white flesh.

ਜਿਉ ਦਰਜੀ ਜਮ ਮ੍ਰਿਤਕੇ ਸੀਤ ਮੈ ; ਬਾਗੇ ਅਨੇਕ ਕਤਾ ਕਰਿ ਡਾਰੇ ॥੧੫॥

They look like the heaps of cloth cut into pieces by the tailor during the death-like winter

ਸ੍ਵੈਯਾ ॥

Savaiya

ਲੈ ਸੁਰ ਸੰਗ ਸਬੈ ਸੁਰਪਾਲ ; ਸੁ ਕੋਪ ਕੈ ਸਤ੍ਰ ਕੀ ਸੈਨ ਪੈ ਧਾਏ ॥

Indra, the king of gods, took along many gods and invaded the enemy forces.

ਦੈ ਮੁਖ ਢਾਰ ਲੀਏ ਕਰਵਾਰ ; ਹਕਾਰ ਪਚਾਰ ਪ੍ਰਹਾਰ ਲਗਾਏ ॥

He defended himself with shield before his face, and killed many demons with sword in hand:

ਸ੍ਰੁਣ ਮੈ ਦੈਤ ਸੁਰੰਗ ਭਏ ; ਕਬਿ ਨੇ ਮਨ ਭਾਉ ਇਹੈ ਛਬਿ ਪਾਏ ॥

he challenged them and made the attack. The demons got littered with blood.

ਰਾਮ ਮਨੋ ਰਨਜੀਤ ਕੈ ਭਾਲਕ ; ਦੈ ਸਿਰਪਾਉ ਸਬੈ ਪਹਰਾਏ ॥੧੬॥

The scene inspired the poet to look at it as if Rama were bestowing robes of honour to the bears after winning the battle

ਸ਼੍ਵੈਯਾ ॥

Savaiya

ਘਾਇਲ ਘੁਮਤ ਹੈ ਰਨ ਮੈ ; ਇਕ ਲੋਟਤ ਹੈ ਧਰਨੀ ਬਿਲਾਤੇ ॥

Some of the injured soldiers roam about in the field whereas some others wail lying on the ground.

ਦਉਰਤ ਬੀਚ ਕਬੰਧ ਫਿਰੈ ; ਜਿਹ ਦੇਖਤ ਕਾਇਰ ਹੈ ਡਰਪਾਤੇ ॥

Some headless bodies also run in the field: the cowards are frightened looking at them.

ਇਯੋਂ ਮਹਿਕਾਸੁਰ ਜੁੱਧੁ ਕੀਯੋ ; ਤਬ ਜੰਬੁਕ ਗਿਰਝ ਭਏ ਰੰਗ ਰਾਤੇ ॥

Mahikhasur gave such a fight that the jackals and kites are overjoyed [at the easy availability of meat].

ਸ੍ਰੋਨ ਪ੍ਰਵਾਹ ਮੈ ਪਾਇ ਪਸਾਰਕੇ ; ਸੋਏ ਹੈਂ ਸੂਰ ਮਨੋ ਮਦ ਮਾਤੇ ॥੧੭॥

The warriors lie in the pool of blood like drunkards lying feet-stretched under the influence of liquor

ਸ਼੍ਵੈਯਾ ॥

Savaiya

ਜੁਧੁ ਕੀਓ ਮਹਕਾਸੁਰ ਦਾਨਵ ; ਦੇਖਤ ਭਾਨ ਚਲੈ ਨਹੀ ਪੰਥਾ ॥

Mahikhasur fought so fiercely that even the sun forgot its path.

ਸ੍ਰੋਨ ਸਮੂਹ ਚਲਿਓ ਲਖਿਕੈ ; ਚਤੁਰਾਨਨ ਭੂਲਿ ਗਏ ਸਭ ਗ੍ਰੰਥਾ ॥

Seeing the flood of blood shed in the battle, even Brahma forgot all about the scriptures.

ਮਾਸ ਨਿਹਾਰਕੈ ਗ੍ਰਿਝ ਰੜੈ ; ਚਟਸਾਰ ਪੜੈਂ ਜਿਮੁ ਬਾਰਕ ਸੰਥਾ ॥

The kites feed on the dead bodies sitting in long rows as the young students are sitting in a school-class.

ਸਾਰਸੁਤੀ ਤਟਿ ਲੈ ਭਟ ਲੋਥ ; ਸ੍ਰਿੰਗਾਲ ਕਿ ਸਿੱਧ ਬਨਾਵਤ ਕੰਥਾ ॥੧੮॥

In the battlefield] the jackals pull the dead bodies as the siddhas pull their mats on the bank of Sarasvati

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਅਗਨਤ ਮਾਰੇ ਗਨੈ ਕੋ ; ਭਜੈ ਜੁ ਸੁਰ ਕਰਿ ਤ੍ਰਾਸ ॥

Innumerable gods got killed. Many fled from the field. Nobody can exactly measure their number.

ਧਾਰਿ ਧਿਆਨ ਮਨ ਸਿਵਾ ਕੋ ; ਤਕੀ ਪੁਰੀ ਕੈਲਾਸ ॥੧੯॥

All these fleeing gods thought of Shiva in their minds and left for Kailash mountain

ਸੋਰਠਾ ॥

Dohara

ਦੇਵਨ ਕੋ ਧਨ ਧਾਮ ; ਸਭ ਦੈਤਨ ਲੀਓ ਛਿਨਾਇ ਕੈ ॥

The gods were robbed of their kingdom as well as their wealth by the demons.

ਦਏ ਕਾਢ ਸੁਰਧਾਮ ; ਤੇ ਬਸੇ ਸਿਵਪੁਰੀ ਜਾਇ ॥੨੦॥ (ਮੁਖ ਪਾਠ- ਸਿਵਪੁਰੀ, ਦੂਜਾ ਪਾਠ-ਦੇਵਪੁਰੀ)

They were ousted of their land, and they now made Kailash mountain (the dwelling place of Shiva) their residence

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਕਿਤਕਿ ਦਿਵਸ ਬੀਤੇ ਤਹਾਂ ; ਨਾਵਨ ਨਿਕਸੀ ਦੇਵ ॥ (ਅਰਥ-ਇਸ਼ਨਾਨ)

ਬਿਧ ਪੂਰਬ ਸਭ ਦੇਵਤਨ ; ਕਰੀ ਦੇਵ ਕੀ ਸੇਵ ॥੨੧॥

Many a day passed by in this way when one day the goddess came out to have a bath. All the gods formally paid their obeisance to her

ਰੇਖਤਾ ॥

Rekhta

ਕਰੀ ਹੈ ਹਕੀਕਤ ; ਮਾਲੂਮ ਖੁਦ ਦੇਵੀ ਸੇਤੀ ,

ਲੀਆ ਮਹਾਸੂਰ ; ਹਮਾਰਾ ਛੀਨ ਧਾਮ ਹੈ ॥

The gods narrated the entire reality to the goddess that Mahikhasur has usurped their kingdom.

ਕੀਜੈ ਸੋਈ ਬਾਤ ਮਾਤ ; ਤੁਮ ਕਉ ਸੁਹਾਤ ਸਭ ,

ਸੇਵਕਿ ਕਦੀਮ ; ਤਕ ਆਏ ਤੇਰੀ ਸਾਮ ਹੈ ॥

O Mother! You do whatever you deem proper: we all are now under your protection. Get our land back to us and thus end all our woes :

ਦੀਜੈ ਬਾਜ ਦੇਸ ਹਮੈ ; ਮੇਟੀਐ ਕਲੇਸ ਲੇਸ ,

ਕੀਜੀਏ ਅਭੇਸ ਉਨੈ ; ਬਡੋ ਯਹ ਕਾਮ ਹੈ ॥

also please make them naked and poor robbing them of all that they have] though this is a great task

[and only you can do it].

ਕੂਕਰ ਕੋ ਮਾਰਤ ਨ ; ਕੋਊ ਨਾਮ ਲੈਕੇ ਤਾਹਿ ,
ਮਾਰਤ ਹੈ ਤਾਕੋ ; ਲੈਕੇ ਖਾਵੰਦ ਕੋ ਨਾਮ ਹੈ ॥੨੨॥

Nobody abuses a dog by name but its owner. (Similarly our humiliation is yours)

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਸੁਨਤ ਬਚਨ ਏ ਚੰਡਕਾ ; ਮਨਮੈ ਉਠੀ ਰਿਸਾਇ ॥

Listening to these words, goddess Chandika got annoyed and said:

ਸਭ ਦੈਤਨ ਕੋ ਛੈ ਕਰਉ ; ਬਸਉ ਸਿਵਪੁਰੀ ਜਾਇ ॥੨੩॥ (ਮੁਖ ਪਾਠ-ਸਿਵਪੁਰੀ, ਦੂਜਾ ਪਾਠ-
ਦੇਵਪੁਰੀ)

I shall kill all the demons and so long you can live peacefully here in Shivapuri

ਦੈਤਨ ਕੇ ਬਧ ਕੋ ਜਬੈ ; ਚੰਡੀ ਕੀਓ ਪ੍ਰਕਾਸ ॥

ਸਿੰਘ ਸੰਖ ਅਉ ਅਸਤ੍ਰ ਸਭ ; ਸਸਤ੍ਰ ਆਇਗੇ ਪਾਸ ॥੨੪॥

As soon as the thought of killing the demons came to Chandi's mind, her carriage (lion), conch-shell, weapons, armaments, etc., all came to her of their own

ਦੈਤ ਸੰਘਾਰਨ ਕੇ ਨਮਿਤ ; ਕਾਲ ਜਨਮੁ ਇਹ ਲੀਨ ॥

It was with the purpose of killing the demons that Death has taken birth in this form.

ਸਿੰਘ ਚੰਡ ਬਾਹਨ ਭਇਓ ; ਸਤ੍ਰਨ ਕਉ ਦੁਖੁ ਦੀਨ ॥੨੫॥

The lion which caused much agony to the demons became a vehicle for Chandi

ਸਵਾਯਾ ॥

Savaiya

ਦਾਰੁਨ ਦੀਰਘੁ ਦਿੱਗਜ ਸੇ ਬਲ ; ਸਿੰਘਿ ਕੇ ਬਲ ਸਿੰਘ ਧਰੇਹੈ ॥

This lion was as huge as the six mythological elephants which are supposed to be the protectors of the six directions] and it received strength from the powerful lions.

ਰੋਮ ਮਨੋ ਸਰ ਕਾਲਹਿ ਕੇ ; ਜਨ ਪਾਹਨ ਪੀਤ ਪੈ ਬ੍ਰਿਛ ਹਰੇਹੈ ॥

The hair of the lion look like arrows and they look like trees grown on a yellow mountain.

ਮੇਰ ਕੇ ਮੱਧਿ ਮਨੋ ਜਮਨਾ ਲਰ ਕੇਤਕੀ ਪੁੰਜ ਪੈ ਭ੍ਰਿੰਗ ਢਰੇਹੈ ॥

The line on the back of lion looks like Jamuna flowing down from Sumer mountain.

ਮਾਨੋ ਮਹਾ ਪ੍ਰਿਥ ਲੈਕੈ ਕਮਾਨ ਸੁ ਭੂਧਰ ਭੂਮਿ ਤੇ ਨਿਆਏ ਕਰੇਹੈ ॥੨੬॥

The scattered black hair on lion's body are like black-bees sitting on the jasmine flowers. The distinct and well-proportioned limbs and muscles give the impression of mountains that might have been separated from earth by King Prithu by his powerful bow

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਘੰਟਾ ਗਦਾ ਤ੍ਰਿਸੂਲ ਅਸ ; ਸੰਖ ਸਰਾਂਸਨ ਬਾਨ ॥

The goddess took into her hands the ringing bell, mace, trident, sword, conch-shell, bow, disc, etc.

ਚਕ੍ਰ ਬਕ੍ਰ ਕਰ ਮੈ ਲੀਏ ; ਜਨ ਗ੍ਰੀਖਮ ਰਿਤ ਭਾਨੁ ॥੨੭॥

These weapons in her hands were as painful as the hot sun in the summer

ਚੰਡ ਕੋਪ ਕਰਿ ਚੰਡਕਾ ; ਏ ਆਯੁਧ ਕਰਿ ਲੀਨ ॥

The goddess was beset with rage when she took these weapons in hand.

ਨਿਕਟਿ ਬਿਕਟਿ ਪੁਰ ਦੈਤ ਕੇ ; ਘੰਟਾ ਕੀ ਧੁਨਿ ਕੀਨ ॥੨੮॥

As she approached the land of demons, she rang the horrible gong to warn them

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਸੁਨਿ ਘੰਟਾ ਕੇਹਰਿ ਸਬਦਿ ; ਅਸੁਰਨ ਅਸਿ ਰਨ ਲੀਨ ॥ (ਦੂਜਾ ਪਾਠ - ਅਸਰਨ)

When the demons heard the ringing gong and the roar of the lion, they took up swords in their hands.

ਚੜੇ ਕੋਪ ਕੈ ਜੁਥ ਹੁਇ ; ਜਤਨ ਜੁਧੁ ਕੋ ਲੀਨ ॥੨੯॥

They were in rage and formed groups so as to give a fight to the goddess

ਪੈਤਾਲੀਸ ਪਦਮ ਅਸੁਰ ; ਸਜਯੋ ਕਟਕ ਚਤੁਰੰਗ ॥

The demons numbered forty-five padam : This huge contingent comprised four categories [chariots, elephants, horses and foot men].

ਕਛੁ ਬਾਏਂ ਕਛੁ ਦਾਹਨੈ ; ਕਛੁ ਭਟ ਨ੍ਰਿਪ ਕੇ ਸੰਗਿ ॥੩੦॥

Some of them marched with the king while others marched on both the left and right side of the king

ਭਏ ਇਕੱਠੇ ਦਲ ਪਦਮ ; ਦਸ ਪੰਦ੍ਰਹ ਅਰੁ ਬੀਸ ॥

The forty-five padam-strong contingent split itself into three-ten, fifteen and twenty sections.

ਪੰਦ੍ਰਹ ਕੀਨੇ ਦਾਹਨੇ ; ਦਸ ਬਾਏਂ ਸੰਗਿ ਬੀਸ ॥੩੧॥

Fifty padams were on the king's right, ten on his left, while twenty were with him

ਸੈਯਾ ॥

Savaiya

ਦਉਰ ਸਬੈ ਇਕ ਬਾਰ ਹੀ ਦੈਤ ; ਸੁ ਆਏ ਹੈ ਚੰਡ ਕੇ ਸਾਮੁਹੇ ਕਾਰੇ ॥

All these black demons ran ahead and stood together in front of Chandika.

ਲੈ ਕਰਿ ਬਾਨ ਕਮਾਨਨ ਤਾਨ ; ਘਨੇ ਅਰੁ ਕੋਪ ਸੋ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਹਾਰੇ ॥ (ਦੂਜਾ ਪਾਠ -ਸੋਂ)

They had bows in their hands and they shot arrows with full strength at the lion.

ਚੰਡ ਸੰਭਾਰ ਤਬੈ ਕਰਵਾਰ ; ਹਕਾਰ ਕੈ ਸਤ੍ਰ ਸਮੂਹ ਨਿਵਾਰੇ ॥

Chandi protected herself from all these assaults, challenged them and disposed them all.

ਖਾਂਡਵ ਜਾਰਨ ਕੋ ਅਗਨੀ ; ਤਿਹ ਪਾਰਥ ਨੈ ਜਨੁ ਮੇਘ ਬਿਡਾਰੇ ॥੩੨॥

It seemed as if Arjun had hit the clouds [to make them rain] so as to save the Khandav forest from getting burnt

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਦੈਤਕੋਪ ਇਕ ਸਾਮੁਹੇ ; ਗਇਓ ਤੁਰੰਗਮ ਡਾਰਿ ॥

An annoyed demon made his steed run fast and soon he stood before the goddess.

ਸਨਮੁਖ ਦੇਵੀ ਕੇ ਭਇਓ ; ਸਲਭ ਦੀਪ ਅਨੁਹਾਰ ॥੩੩ ॥

he rushed there as the moth flies to approach the lamp

ਸੈਯਾ ॥

Savaiya

ਬੀਰ ਬਲੀ ਸਿਰਦਾਰ ਦੈਈਤ ; ਸੁ ਕ੍ਰੋਧ ਕੈ ਮਿਯਾਨ ਤੇ ਖਗੁ ਨਿਕਾਰਿਓ ॥

That great demon chief, in a fit of anger, pulled his sword out of the sheath.

ਏਕ ਦਇਓ ਤਨ ਚੰਡ ਪ੍ਰਚੰਡ ਕੈ ; ਦੂਸਰ ਕੇਹਰਿ ਕੇ ਸਿਰ ਝਾਰਿਓ ॥

He made the first blow on Chandi and second on the lion's head.

ਚੰਡ ਸੰਭਾਰ ਤਬੈ ਬਲੁਧਾਰਿ ; ਲਇਓ ਗਹਿ ਨਾਰਿ ਧਰਾ ਪਰ ਮਾਰਿਓ ॥

Chandi defended successfully against these blows and then got hold of him by the neck

ਜਿਉ ਧੁਬੀਆ ਸਰਤਾ ਤਟਿ ਜਾਇਕੈ ; ਲੈ ਪਟ ਕੋ ਪਟ ਸਾਥ ਪਛਾਰਿਓ ॥੩੪॥

and struck him on the ground with full force as a washerman swings the cloth hard on the wooden-mat on the river-bank

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਦੇਵੀ ਮਾਰਿਓ ਦੈਤ ਇਉਂ ; ਲਰਿਓ ਜੁ ਸਨਮੁਖ ਆਇ ॥

The goddess killed in this manner the demons who came upfront to fight against her,

ਪੁਨਿ ਸਤ੍ਰਨਿ ਕੀ ਸੈਨ ਮੈ ; ਧਸੀ ਸੁ ਸੰਖੁ ਬਜਾਇ ॥੩੫॥

and then blowing the conch-shell she thrust into the enemy columns

ਸ੍ਵੈਯਾ॥

Savaiya

ਲੈ ਕਰਿ ਚੰਡਿ ਕੁਵੰਡ ਪ੍ਰਚੰਡ ; ਮਹਾਂਬਰਬੰਡ ਤਬੈ ਇਹ ਕੀਨੋ ॥

The goddess then took the bow in hand and showed the feelings of anger on her face.

ਏਕ ਹੀ ਬਾਰ ਨਿਹਾਰ ਹਕਾਰ ; ਸੁ ਧਾਰ ਬਿਦਾਰ ਸਭੈ ਦਲੁ ਦੀਨੋ ॥ (ਦੂਜਾ ਪਾਠ- ਸੁਧਾਰ)

She gave a hard stare and challenged them in a loud voice.

ਦੈਤ ਘਨੇ ਰਨ ਮਾਹਿ ਹਨੇ ; ਲਖਿ ਸ੍ਰੋਨ ਸਨੇ ਕਵਿ ਇਉ ਮਨੁ ਚੀਨੋ ॥

Thus, she was able to scatter the enemy away.

ਜਿਉ ਖਗਰਾਜ ਬਡੋ ਅਹਿਰਾਜ ; ਸਮਾਜ ਕੈ ਕਾਟ ਕਤਾ ਕਰਿ ਲੀਨੋ ॥੩੬॥

Seeing the dead bodies of enemy and the blood-soaked injured, the poet feels as if the garud had cut the big snakes into small pieces and then thrown them away

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਦੇਵੀ ਮਾਰੇ ਦੈਤ ਬਹੁ ; ਪ੍ਰਬਲ ਨਿਬਲ ਸੇ ਕੀਨ ॥

The goddess killed many a powerful demon, and made many others feel feeble against her.

ਸਸਤ੍ਰ ਧਾਰ ਕਰਿ ਕਰਨ ਮੈ ; ਚਮ੍ਰੁ ਚਾਲ ਕਰਿ ਦੀਨ ॥੩੭॥

She took up weapons in all of her hands and [showing her fierce form] made all the four columns of

the enemy run away

ਭਜੀ ਚਮ੍ਹੁ ਮਹਖਾਸੁਰੀ ; ਤਕੀ ਸਰਨਿ ਨਿਜ ਈਸ ॥

The army of Mahikhasur fled from the field and sought shelter with their master.

ਧਾਇ ਜਾਇ ਤਿਨ ਇਉ ਕਹਿਓ ; ਹਨਿਓ ਪਦਮ ਭਟ ਬੀਸ ॥੩੮॥

They told him that twenty padams of their army had been killed

ਸੁਨ ਮਹਖਾਸੁਰ ਮੂੜ ਮਤ ; ਮਨ ਮੈ ਉਠਿਓ ਰਿਸਾਇ ॥

On listening to this the foolish Mahikhasur became agonised.

ਆਗਿਆ ਦੀਨੀ ਸੈਨ ਕੋ ; ਘੇਰੋ ਦੇਵੀ ਜਾਇ ॥੩੯॥

He ordered his soldiers to go and besiege the goddess

ਸ੍ਵੈਯਾ ॥

Savaiya

ਬਾਤ ਸੁਨੀ ਪ੍ਰਭ ਕੀ ਸਭ ਸੈਨਹਿ ; ਸੂਰ ਮਿਲੇ ਇਕੁ ਮੰਤ੍ਰ ਕਰਿਓ ਹੈ॥

ਜਾਇ ਪਰੈ ਚਹੂੰ ਓਰ ਤੇ ਧਾਇਕੈ ; ਠਾਟ ਇਹੈ ਮਨ ਮੱਧਿ ਕਰਿਓ ਹੈ॥

After listening to the decree of their master, they got together and resolved that they should make an attack on Chandi simultaneously from all the four directions.

ਮਾਰ ਹੀ ਮਾਰ ਪੁਕਾਰ ਪਰੇ ; ਅਸਿ ਲੈ ਕਰਿ ਮੈ ਦਲੁ ਇਉ ਬਿਹਰਿਓ ਹੈ॥

With the cries of ‘kill, kill’, the column set out in different directions.

ਘੇਰਿ ਲਈ ਚਹੂੰ ਓਰ ਤੇ ਚੰਡ ; ਸੁ ਚੰਦ ਮਨੋ ਪਰਵੇਖ ਪਰਿਓ ਹੈ ॥੪੦॥

They besieged Chandi from all sides as moon is surrounded by dark clouds

ਸ੍ਵੈਯਾ ॥

Savaiya

ਦੇਖਿ ਚਮ੍ਹੁ ਮਹਖਾਸੁਰ ਕੀ ; ਕਰਿ ਚੰਡ ਕੁਵੰਡ ਪ੍ਰਚੰਡ ਧਰਿਓ ਹੈ ॥

Seeing the huge columns of Mahikhasur’s army, Chandi took a strong bow in her hand.

ਦੱਛਨ ਬਾਮ ਚਲਾਇ ਘਨੇ ਸਰ ; ਕੋਪ ਭਯਾਨਕ ਜੁੱਧੁ ਕਰਿਓ ਹੈ ॥

She rained arrows on the left and right, and thus gave a fierce fight.

ਭੰਜਨ ਭੇ ਅਰਿ ਕੇ ਤਨ ਤੇ ਛੁਟ ; ਸ੍ਰਉਨ ਸਮੂਹ ਧਰਾਨ ਪਰਿਓ ਹੈ ॥
ਆਠਵੇ ਸਿੰਧ ਪਚਾਯੋ ਹੁਤੋ ; ਮਨੋ ਯਾ ਰਨ ਮੈ ਬਿਧਿ ਨੇ ਉਗਰਿਓ ਹੈ ॥੪੧॥

The injured bodies of demons shed so much blood on the ground that it seemed as if Brahma had created this eighth ocean

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਕੋਪ ਭਈ ਅਰਿ ਦਲ ਬਿਖੈ ; ਚੰਡੀ ਚਕ੍ਰ ਸੰਭਾਰ ॥

Chandi was in great rage. She took the chakra in her hand

ਏਕ ਮਾਰਿਕੈ ਦੂ ਕੀਏ ; ਦੂ ਤੇ ਕੀਨੇ ਚਾਰ ॥੪੨॥

and threw it at the enemy which cut the enemy soldiers into two and fours

ਸਵਾਯਾ ॥

Savaiya

ਇਹ ਭਾਂਤ ਕੋ ਜੁੱਧੁ ਕਰਿਓ ਸੁਨਿਕੈ ; ਕਵਲਾਸ ਮੈ ਧਿਆਨ ਛੁਟਿਓ ਹਰਿ ਕਾ ॥

She fought so ferociously that the meditation of Shiva on the Kailash mountain was disturbed.

ਪੁਨਿ ਚੰਡ ਸੰਭਾਰ ਉਭਾਰ ਗਦਾ , ਪੁਨਿ ਸੰਖ ਬਜਾਇ ਕਰਿਓ ਖਰਕਾ ॥

Chandi again took up the mace in one hand and blew the conch-shell, making a very ferocious sound.

ਸਿਰ ਸਤ੍ਰਨਿ ਕੇ ਪਰ ਚਕ੍ਰ ਪਰਿਓ , ਛੁਟਿ ਐਸੇ ਬਹਿਓ ਕਰਿ ਕੇ ਬਰ ਕਾ ॥

ਜਨੁ ਖੇਲਨ ਕੋ ਸਰਤਾ ਤਟ ਜਾਇ , ਚਲਾਵਤ ਹੈ ਛਿਛਲੀ ਲਰਕਾ ॥੪੩॥

The chakra thrown by the goddess with full force so encircled above the heads of enemy soldiers that it looked like making small circles when a child playing on the river-bank throws potsherds on the water

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਦੇਖ ਚਮ੍ਹੁ ਮਹਿਖਾਸੁਰੀ , ਦੇਵੀ ਬਲਹਿ ਸੰਭਾਰਿ ॥

Looking at the army of Mahikhasur, Chandi organized herself.

ਕਛੁ ਸਿੰਘਹਿ ਕਛੁ ਚਕ੍ਰੁ ਸੌ , ਡਾਰੇ ਸਭੈ ਸੰਘਾਰਿ ॥੪੪॥

She killed all of them—some with her chakra and some by her lion

ਇਕ ਭਾਜੇ ਨ੍ਰਿਪ ਪੈ ਗਏ , ਕਹਿਓ ਹਤੀ ਸਭ ਸੈਨ ॥

One soldier of this routed army fled to his king (Mahikhasur) to inform him that his entire army has been annihilated.

ਇਉ ਸੁਨਿਕੈ ਕੋਪਿਓ ਅਸੁਰ , ਚੜਿ ਆਇਓ ਰਨ ਸੈਨ ॥੪੫॥

On listening to this, the demon king (Mahikhasur) got angry and himself set out for the battlefield

ਸੈਯਾ ॥

Savaiya

ਝੁਝ ਪਰੀ ਸਭ ਸੈਨ ਲਖੀ ਜਬ ; ਤੌ ਮਹਖਾਸੁਰ ਖੱਗ ਸੰਭਾਰਿਓ ॥

When Mahikhasur saw that his army has either been killed or was engaged in battle, he himself took up the sword.

ਚੰਡ ਪ੍ਰਚੰਡ ਕੇ ਸਾਮੁਹਿ ਜਾਇ , ਭਇਆਨਕ ਭਾਲਕ ਜਿਉ ਭਭਕਾਰਿਓ ॥

He moved up to ferocious Chandi and roared like a frightening bear.

ਮੁਗਦਰੁ ਲੈ ਅਪਨੇ ਕਰਿ ਚੰਡ ; ਸੁ ਕੈ ਬਰਿ ਤਾ ਤਨ ਉਪਰ ਡਾਰਿਓ ॥

ਜਿਉ ਹਨੂਮਾਨ ਉਖਾਰ ਪਹਾਰ ਕੋ , ਰਾਵਨ ਕੇ ਉਰ ਭੀਤਰ ਮਾਰਿਓ ॥੪੬॥

He took up a heavy mace in his hand and made a forceful attack on her head as Hanuman had picked up mountain and threw it directly at the chest of Ravana

ਫੇਰ ਸਰਾਸਨ ਕੋ ਗਹਿ ਕੈ ਕਰ , ਬੀਰ ਹਨੇ ਤਿਨ ਪਾਨ ਨ ਮੰਗੇ ॥

Then he took up a bow in hand and showered arrows around, killing innumerable who could not even ask for water.

ਘਾਇਲ ਘ੍ਰਮ ਪਰੇ ਰਨ ਮਾਂਹਿ , ਕਰਾਹਤ ਹੈ ਗਿਰ ਸੇ ਗਜ ਲੰਘੇ ॥

The injured soldiers wander in the battlefield like lame elephants.

ਸੂਰਨ ਕੇ ਤਨ ਕਉਚਨ ਸਾਥਿ ; ਪਰੇ ਧਰ ਭਾਉ ਉਠੇ ਤਹ ਚੰਗੇ ॥

ਜਾਨੋ ਦਵਾ ਬਨ ਮਾਝ ਲਗੇ , ਤਹ ਕੀਟਨ ਭੱਛ ਕੌ ਦਉਰੇ ਭੁਜੰਗੇ ॥੪੭॥

The warriors, covered full in their armour, lie on the ground fatally injured and they squirm about like the snakes who are after the insects who try to run away from the forest on fire

ਸੈਯਾ ॥

Savaiya

ਕੋਪ ਭਰੀ ਰਨਚੰਡ ਪ੍ਰਚੰਡ , ਸੁ ਪ੍ਰੇਰ ਕੇ ਸਿੰਘ ਧਸੀ ਰਨ ਮੈ ॥

Chandi was also full of rage, and she made a thrust in the field riding on the lion.

ਕਰਵਾਰ ਲੈ ਲਾਲ ਕੀਏ ਅਰਿ ਖੇਤ , ਲਗੀ ਬੜਵਾ ਨਲ ਜਿਉ ਬਨ ਮੈ ॥

With sword in hand, she shed so much of enemy blood that the red ground looked like a forest on fire.

ਤਬ ਘੇਰਿ ਲਈ ਚਹੂੰ ਓਰ ਤੇ ਦੈਤਨ , ਇਉ ਉਪਮਾ ਉਪਜੀ ਮਨ ਮੈ ॥

Then Chandi was besieged from all the directions by the demons. Looking at the scene, an imagery came to the poet's mind:

ਮਨ ਤੇ ਤਨ ਤੇਜੁ ਚਲਿਓ ਜਗ ਮਾਤ ਕੋ ; ਦਾਮਨ ਜਾਨ ਚਲੇ ਘਨ ਮੈ ॥੪੮॥

Mother of the world has a body faster than her mind, and she is so fast-paced that she looked like lightning in dark clouds

ਫੂਟ ਗਈ ਧੁਜਨੀ ਸਗਰੀ , ਅਸਿ ਚੰਡ ਪ੍ਰਚੰਡ ਜਬੈ ਕਰਿ ਲੀਨੋ ॥

When the goddess took up sword in hand, the army of demons got scattered.

ਦੈਤ ਮਰੈ ਨਹਿ ਬੇਖ ਕਰੇ ਬਹੁ ; ਤਉ ਬਰਬੰਡ ਮਹਾਂਬਲ ਕੀਨੋ ॥

The demons were very powerful and, in fact, they did not get killed but only changed form to renew fighting.

ਚਕ੍ਰ ਚਲਾਇ ਦਇਓ ਕਰਿ ਤੇ , ਸਿਰ ਸਤ੍ਰ ਕੋ ਮਾਰ ਜੁਦਾ ਕਰਿ ਦੀਨੋ ॥

Chandi used the chakra which slayed the heads of many.

ਸ੍ਰਉਨਤ ਧਾਰ ਚਲੀ ਨਭ ਕੋ , ਜਨੁ ਸੂਰ ਕੋ ਰਾਮ ਜਲਾਂਜਲ ਦੀਨੋ ॥੪੯॥

Blood flowed in an unending wave in the air which looked like Rama offering water to Sun god

ਸ੍ਵੈਯਾ ॥

Savaiya

ਸਬ ਸੂਰ ਸੰਘਾਰ ਦਏ ਤਿਹ ਖੇਤ , ਮਹਾਂ ਬਰਬੰਡ ਪਰਾਕ੍ਰਮ ਕੈ ॥

When the mighty Chandi killed all the demon-warriors with her strong endeavour,

ਤਹ ਸ੍ਰਉਨਤ ਸਿੰਧ ਭਇਓ ਧਰਨੀ ਪਰਿ , ਪੁੰਜ ਗਿਰੇ ਅਸਿਕੈ ਧਮਕੈ ॥

the blood that fell on the ground created a sea of blood.

ਜਗਮਾਤ ਪ੍ਰਤਾਪ ਹਨੇ ਸੁਰਤਾਪ , ਸੁ ਦਾਨਵ ਸੈਨ ਗਈ ਜਮ ਕੈ ॥

Mother-goddess through her grace put an end to the agony of the gods by sending demons to the god of Death.

ਬਹੁਰੋ ਅਰਿ ਸਿੰਧੁਰ ਕੇ ਦਲ ਪੈਠ ਕੈ , ਦਾਮਨ ਜਿਉ ਦੁਰਗਾ ਦਮਕੈ ॥੫੦॥

Once again, Durga shone like lightning in the hordes of elephants

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਜਬ ਮਹਕਾਸੁਰ ਮਾਰਿਓ , ਸਬ ਦੈਤਨ ਕੋ ਰਾਜ ॥

When Mahikhasur, the king of demons, was killed,

ਤਬ ਕਾਇਰ ਭਾਜੇ ਸਬੈ , ਛਾਡਿਓ ਸਕਲ ਸਮਾਜ ॥੫੧॥

the cowards among the remaining demons fled leaving behind their property and wealth

ਕਬਿਤੁ ॥

Kabitt

ਮਹਾਬੀਰ ਕਹਰੀ , ਦੁਪਹਰੀ ਕੋ ਭਾਨ ਮਾਨੋ ;

ਦੇਵਨ ਕੇ ਕਾਜ , ਦੇਵੀ ਡਾਰਿਓ ਦੈਤ ਮਾਰਿਕੈ॥

The mighty powerful Mahikhasur who shone like the noon-time sun was killed by the goddess Chandi to provide comfort to gods.

ਅਉਰ ਦਲੁ ਭਾਜਿਓ , ਜੈਸੇ ਪਉਨ ਹੂੰ ਤੇ ਭਾਜੇ ਮੇਘ ;

ਇੰਦ੍ਰ ਦੀਨੋ ਰਾਜ , ਬਲੁ ਆਪਨੋ ਸੋ ਧਾਰਿ ਕੈ ॥

The remaining contingent of his fled from the battlefield as cloud flies before the wind. Thus, the goddess restored Indra his kingdom with the means of the powers of her arms.

ਦੇਸ ਦੇਸ ਕੇ ਨਰੇਸ , ਡਾਰੇ ਹੈ ਸੁਰੇਸ ਪਾਇ ;

ਕੀਨੋ ਅਭਖੇਕ , ਸੁਰ ਮੰਡਲ ਬਿਚਾਰਿਕੈ ॥

She made kings and emperors of different countries bow before Indra and all the gods formally installed Indra on his throne.

ਈਹਾਂ ਭਈ ਗੁਪਤਿ , ਪ੍ਰਗਟਿ ਜਾਇ ਤਹਾਂ ਭਈ ;

ਜਹਾਂ ਬੈਠੇ ਹਰਿ , ਹਰਿ ਅੰਬਰਿ ਕੋ ਡਾਰਿਕੈ ॥੫੨॥

Chandi disappeared at this place and reappeared on the site where Shiva sat meditating on the lion-skin

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਮਾਰਕੰਡੇ ਪੁਰਾਨੇ ਸ੍ਰੀ ਚੰਡੀ ਚਰਿਤ੍ਰ ਉਕਤ ਬਿਲਾਸ
ਮਹਾਸੁਰ ਬਧਹਿ ਨਾਮ ਦੁਤੀਆ ਧਯਾਇ ॥੨॥

Thus ends the second chapter on Mahikhasur's death from the Chandi Charitra in the Markandeya Purana

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਲੋਪ ਚੰਡਕਾ ਹੋਇ ਗਈ , ਸੁਰਪਤਿ ਕੋ ਦੇ ਰਾਜ ॥

Chandi disappeared after making over the kingdom of the king of gods.

ਦਾਨਵ ਮਾਰ ਅਭੇਖ ਕਰਿ , ਕੀਨੇ ਸੰਤਨ ਕਾਜ ॥੫੩॥

She mauled and killed the demons very badly and did a service to the cause of the saints

ਸ਼੍ਵੈਯਾ ॥

Savaiya

ਯਾ ਤੇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਭਏ ਹੈ ਮਹਾਂ ਮੁਨ , ਦੇਵਨ ਕੇ ਤਪ ਮੈ ਸੁਖ ਪਾਵੈਂ ॥

The ascetics feel happy [at the annihilation of demons] and they feel joy in meditating on the gods.

ਜੱਗਜ ਕਰੈ ਇਕ ਬੇਦ ਰਚੈ , ਭਵ ਤਾਪ ਹਰੈ ਮਿਲਿ ਧਿਆਨਹਿ ਲਾਵੈਂ ॥

Some of them are performing yajnas, other are reciting Vedas while still others collectively meditate.

ਝਾਲਰ ਤਾਲ ਮ੍ਰਿਦੰਗ ਉਪੰਗ , ਰਬਾਬ ਲੀਏ ਸੁਰ ਸਾਜ ਮਿਲਾਵੈਂ ॥

Some play on instruments like rebeck, jhalar and mirdang.

ਕਿੰਨਰ ਗੰਧ੍ਰੁਪ ਗਾਨ ਕਰੈ , ਗਨਿ ਜੱਛ ਅਪੱਛਰ ਨਿਰਤ ਦਿਖਾਵੈਂ ॥੫੪॥

At places the Kinnars and the Gandharvas are singing and at some other places nymphs are dancing

ਸੰਖਨ ਕੀ ਧੁਨ ਘੰਟਨਿ ਕੀ ਕਰਿ , ਫੂਲਨ ਕੀ ਬਰਖਾ ਬਰਖਾਵੈ ॥

In the midst of the [music created by] blowing of the conch-shells and ringing of bells, flowers are being showered.

ਆਰਤੀ ਕੋਟ ਕਰੈ ਸੁਰ ਸੁੰਦਰ , ਪੇਖ ਪੁਰੰਦਰ ਕੇ ਬਲਿ ਜਾਵੈ ॥

The beauteous gods perform artis or supplicatory prayers and they are sacrifice to god Indra.

ਦਾਨਤ ਦੱਛਨ ਦੈ ਕੈ ਪ੍ਰਦੱਛਨ , ਭਾਲ ਮੈ ਕੁੰਕਮ ਅੱਛਤ ਲਾਵੈ ॥

They give charities, have circumambulations around Indra and put a frontal mark of Crocus sativus and rice.

ਹੋਤ ਕੁਲਹਾਲ ਦੇਵਪੁਰੀ , ਮਿਲਿ ਦੇਵਨ ਕੇ ਕੁਲਿ ਮੰਗਲਿ ਗਾਵੈ ॥੫੫॥

The entire land of gods resounds with joyous sounds, and the gods offer thanks-giving prayers in their homes

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਐਸੇ ਚੰਡ ਪ੍ਰਤਾਪ ਤੇ , ਦੇਵਨ ਬਢਿਓ ਪ੍ਰਤਾਪ ॥

Thus was increased the glory of gods with the brave activism of Chandi.

ਤੀਨ ਲੋਕ ਜੈ ਜੈ ਕਰੇ ; ਰਰੈ ਨਾਮ ਸਤਿਜਾਪ ॥੫੬॥

In all the three worlds the voices of adulation and truth-recitation became audible

ਇਸੀ ਭਾਂਤਿ ਸੋ ਦੇਵਤਨ ; ਰਾਗ ਕੀਯੋ ਸੁਖਮਾਨ ॥ (ਦੂਜਾ ਪਾਠ-ਰਾਜ)

In this way the gods reigned with joy for some time.

ਬਹੁਰ ਸੁੰਭ ਨੈਸੁੰਭ ਦੁਇ ; ਦੈਤ ਬਡੇ ਬਲਿਵਾਨ ॥੫੭॥

But after a while two demons named Sumbh and Nisumbh became powerful.

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਇੰਦ੍ਰ ਲੋਕ ਕੇ ਰਾਜ ਹਿਤ ; ਚੜਿ ਧਾਏ ਨ੍ਰਿਪ ਸੁੰਭ ॥

With a view to vanquishing the kingdom of Indra,

ਸੈਨਾ ਚਤੁਰੰਗਨਿ ਰਚੀ ; ਪਾਇਕ ਰਥ ਹੈ ਕੁੰਭ ॥੫੮॥

Sumbh set out with his army which comprised of footmen, chariots and elephants

ਸ਼੍ਰੋਤਾ ॥

Savaiya

ਬਾਜਤ ਡੰਕ ਪਰੀ ਧੁਨ ਕਾਨ ਸੁ ਸੰਕ ਪੁਰੰਦਰ ਮੁੰਦਤ ਪਉਰੈ ॥

Having heard the sound of war-demons, the apprehensive Indra got the gates of fort closed.

ਸੂਰ ਮੈ ਨਾਹਿ ਰਹੀ ਦੁਤ ਦੇਖਿ ਕੈ ; ਜੁੱਧ ਕੋ ਦੈਤ ਭਏ ਇਕ ਠਉਰੈ ॥

The warrior-demons felt that it was not possible to fight face to face. Therefore, they assembled their contingents at one place.

ਕਾਂਪ ਸਮੁੰਦ੍ਰ ਉਠੇ ਸਿਗਰੇ ; ਬਹੁ ਭਾਰ ਭਈ ਧਰਨੀ ਗਤਿ ਅਉਰੈ ॥

Seeing such huge hordes, the oceans trembled and the rotation of earth became unsteady.

ਮੇਰੁ ਹਲਿਓ ਦਹਲਿਓ ਸੁਰ ਲੋਕ ; ਜਬੈ ਦਲ ਸੁੰਭ ਨਿਸੁੰਭ ਕੇ ਦਉਰੈ ॥੫੯॥

The Sumer mountain was shaken and the entire land of gods got frightened on seeing the soldiers of Sumbh running about in the field

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਦੇਵ ਸਭੈ ਮਿਲਿ ਕੇ ਤਬੈ ; ਗਏ ਸਕ੍ਰ ਪਹਿ ਧਾਇ ॥

At this all the gods got together and went to Indra.

ਕਹਿਓ ਦੈਤ ਆਏ ਪ੍ਰਬਲ ; ਕੀਜੈ ਕਹਾ ਉਪਾਇ ॥੬੦॥

They told him that the powerful demons have invaded them and that he should think of some way out

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਸੁਨਿ ਕੋਪਿਓ ਸੁਰਪਾਲ ਤਬ ; ਕੀਨੋ ਜੁੱਧ ਉਪਾਇ ॥

On listening to this the king of gods was highly enraged, and started organizing for war.

ਸੇਖ ਦੇਵ ਗਨ ਜੇ ਹੁਤੇ ; ਤੇ ਸਭ ਲੀਏ ਬੁਲਾਇ ॥੬੧॥

In this connection, he summoned all those gods who had not already been there

ਸ਼੍ਰੋਤਾ ॥

Savaiya

ਭ੍ਰਮ ਕੋ ਭਾਰ ਉਤਾਰਨ ਕੋ ; ਜਗਦੀਸ ਬਿਚਾਰਕੈ ਜੁੱਧੁ ਠਟਾ ॥

With a view to lightening the burden on earth, God (Akalpurakh) waged this war.

ਗਰਜੈ ਮਦ ਮੱਤ ਕਰੀ ਬਦਰਾ ; ਬਗ ਪੰਤ ਲਸੈ ਜਨ ਦੰਤ ਗਟਾ ॥

The crazy elephants roared like [lightning in] clouds and their white teeth looked like herons sitting in a row.

ਪਹਰੇ ਤਨਤ੍ਰਾਨ ਫਿਰੈ ਤਹ ਬੀਰ ; ਲੀਏ ਬਰਛੀ ਕਰਿ ਬਿੱਜੁ ਛਟਾ ॥

Wearing armour and holding in hands swords which shone like lightning, the warriors roared about in the field.

ਦਲਦੈਤਨ ਕੋ ਅਰਿ ਦੇਵਨ ਪੈ ; ਉਮਡਿਓ ਮਾਨੋ ਘੋਰ ਘਮੰਡ ਘਟਾ ॥੬੨॥

The hordes of demons attacked the gods as thick dark clouds come up in the sky

ਸ੍ਵੈਯਾ ॥

Savaiya

ਸਕਲ ਦੈਤ ਇਕਠੇ ਭਏ ; ਕਰਜੋ ਜੁੱਧ ਕੋ ਸਾਜ ॥

All the demons got together and made plans to wage a war.

ਅਮਰਪੁਰੀ ਮਹਿ ਜਾਇਕੈ ; ਘੇਰਿ ਲੀਓ ਸੁਰਰਾਜ ॥੬੩॥

They entered Amravati, the capital town of Indra, and besieged the king of gods

ਸ੍ਵੈਯਾ ॥

Savaiya

ਖੋਲਿਕੈ ਦੁਆਰ ਕਿਵਾਰ ਸਭੈ ; ਨਿਕਸੀ ਅਸੁਰਾਰ ਕੀ ਸੈਨ ਚਲੀ ॥

After opening all the doors and outlets [of the fort], the army of gods came out.

ਰਨ ਮੈ ਤਬ ਆਨਿ ਇਕੱਤ੍ਰ ਭਏ ; ਲਖਿ ਸੱਤ੍ਰਕੀ ਪੱਤ੍ਰ ਜਿਉ ਸੈਨ ਹਲੀ ॥

They all assembled in the field of battle. Seeing the army of Indra, the enemy began to tremble like a dry leaf.

ਦ੍ਰੁਮ ਦੀਰਘ ਜਿਉ ਗਜ ਬਾਜ ਹਲੇ ; ਰਥ ਪਾਇਕ ਜਿਉ ਫਲ ਫੂਲ ਕਲੀ ॥

Indra's contingent included horses and elephants as huge as trees and as numerous footmen and charioteers as are buds and flowers in the forest.

ਦਲ ਸੁੰਭ ਕੋ ਮੇਘ ਬਿਡਾਰਨ ਕੋ ; ਨਿਕਸਿਓ ਮਘਵਾ ਮਾਨੋ ਪਉਨ ਬਲੀ ॥੬੪॥

The mighty Indra also rushed out [of the fort] like wind to destroy the cloud-thick army of Sumbh

ਇਤ ਕੋਪ ਪੁਰੰਦਰ ਦੇਵ ਚੜੇ ; ਉਤ ਜੁੱਧ ਕੋ ਸੁੰਭ ਚੜੇ ਰਨ ਮੈ ॥

Just as Indra came out, Sumbh gave a call to begin the fight.

ਕਰ ਬਾਨ ਕਮਾਨ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਗਦਾ ; ਪਹਿਰੇ ਤਨਤ੍ਰਾਨ ਤਬੈ ਤਨ ਮੈ ॥

The warriors had bow-arrows, swords and maces in hands.

ਤਬ ਮਾਰ ਮਚੀ ਦੁਹੂੰ ਓਰਨ ਤੇ ; ਨ ਰਹਿਓ ਭ੍ਰਮ ਸੂਰਨ ਕੇ ਮਨ ਮੈ ॥

There was a lot of killing on the sides, and none of the warriors had any delusion [about the other's prowess].

ਬਹੁ ਜੰਬੁਕ ਗ੍ਰਿੱਝ ਚਲੇ ਸੁਨਿਕੈ ; ਅਤਿ ਮੋਦ ਬਢਿਓ ਸਿਵ ਕੇ ਗਨ ਮੈ ॥੬੫॥

As a result of this, the vultures, jackals, etc. hurried to the field of battle and the companions of Shiva [evil spirits] also felt joyous

ਰਾਜ ਪੁਰੰਦਰ ਕੋਪ ਕੀਓ ਇਤ ; ਜੁੱਧ ਕੋ ਦੈਤ ਜੁਰੇ ਉਤ ਕੈਸੇ ॥

On the one side, Indra became enraged and, on the other, the demons are assembling to make a battle.

ਸਿਆਮ ਘਟਾ ਘੁਮਰੀ ਘਨ ਘੋਰ ਕੈ ; ਘੇਰਿ ਲੀਓ ਹਰਿ ਕੋ ਰਵਿ ਤੈਸੇ ॥

The hordes of demons looked like dark thick clouds rising up which hide the sun.

ਸਕ੍ਰ ਕਮਾਨ ਕੇ ਬਾਨ ਲਗੇ ; ਸਰ ਫੋਕ ਲਸੈ ਅਰਿ ਕੇ ਉਰ ਐਸੇ ॥

The arrows shot by Indra hit the enemy in the chest and pierced through the bodies.

ਮਾਨੋ ਪਹਾਰ ਕਰਾਰ ਮੈ ਚੌਂਚ ; ਪਸਾਰ ਰਹੇ ਸਿਸੁ ਸਾਰਕ ਜੈਸੇ ॥੬੬॥

The tips of the arrows on the other side of their bodies look like the beaks of newly born storks peeping from the chasms in mountains

ਸਵੈਯਾ ॥

Savaiya

ਬਾਨ ਲਗੇ ਲਖ ਸੁੰਭ ਦਇਤ ; ਧਸੇ ਰਨ ਲੈ ਕਰਵਾਰਨ ਕੋ ॥

When the demons saw that Sumbh was [badly] hit by arrows, they entered the field with swords in hand.

ਰੰਗਭੂਮ ਮੈ ਸਤ੍ਰ ਗਿਰਾਇ ਦਏ ; ਬਹੁ ਸ੍ਰਉਨ ਬਹਿਓ ਅਸੁਰਾਰਨ ਕੋ ॥

They killed innumerable enemies in the field of battle, thereby shedding a lot of blood of gods.

ਪ੍ਰਗਟੇ ਗਨ ਜੰਬੁਕ ਗ੍ਰਿੱਝ ਪਿਸਾਚ ; ਸੁ ਯੋ ਰਨ ਭਾਂਤਿ ਪੁਕਾਰਨ ਕੋ ॥

ਸੁ ਮਨੋ ਭਟ ਸਾਰਸੁਤੀ ਤਟ ਨਾਤ ਹੈ ; ਪੂਰਬ ਪਾਪ ਉਤਾਰਨ ਕੋ ॥੬੭॥ (ਨਾਤ-ਇਸ਼ਨਾਨ)

Jackals, vultures, evil spirits and such others also entered the field and made strange noises as if warriors were singing something while bathing in the Sarsvati river to wash off their previous sins

ਜੁੱਧ ਨਿਸੁੰਭ ਭਇਆਨ ਰਚਿਓ ; ਅਸ ਆਗੇ ਨ ਦਾਨਵ ਕਾਹੂ ਕਰਿਓ ਹੈ ॥

Nisumbh now fought so ferociously that such ferocious fight was never given earlier by demons.

ਲੋਥਨ ਉਪਰਿ ਲੋਥ ਪਰੀ ਤਹ ; ਗੀਧ ਸ੍ਰਿਗਾਲਨਿ ਮਾਸੁ ਚਰਿਓ ਹੈ ॥

Dead bodies got piled over one another: the jackals and vultures are feeding themselves on their flesh.

ਗੂਦ ਬਹੈ ਸਿਰ ਕੇਸਨ ਤੇ ਸਿਤ ; ਪੁੰਜ ਪ੍ਰਵਾਹ ਧਰਾਨ ਪਰਿਓ ਹੈ ॥

The white fat flowed out of head covered with hair in huge quantity and fell on the ground:

ਮਾਨਹੁ ਜਟਾਧਰ ਕੀ ਜਟ ਤੇ ; ਜਨੁ ਰੋਸ ਕੈ ਗੰਗ ਕੋ ਨੀਰ ਢਰਿਓ ਹੈ ॥੬੮॥

it seemed like the Ganga flowing out of Shiva's matted hair

ਬਾਰ ਸਿਵਾਰ ਭਏ ਤਿਹ ਠਉਰ ; ਸੁ ਫੇਨ ਜਿਉ ਛਤ੍ਰ ਫਿਰੇ ਤਰਤਾ ॥

The hair of the head like a moss on water, and the parasols of kings float like foam on water.

ਕਰ ਅੰਗੁਲਕਾ ਸਫਰੀ ਤਲਫੈ ; ਭੁਜਕਾਟ ਭੁਜੰਗ ਕਰੇ ਕਰਤਾ ॥

The fingers of hands writhe like fish [out of water] and the slain arms squirm like snakes.

ਹਯ ਨਕੁ ਧੁਜਾ ਦੁਮ ਸ੍ਰੁਣਤ ਨੀਰ ਮੈ ; ਚਕ੍ਰ ਜਿਉ ਚਕ੍ਰ ਫਿਰੈ ਗਰਤਾ ॥

Horses, chariots and the latter's wheels move about in the deep ponds of blood causing whirlpools.

ਤਬ ਸੁੰਭ ਨਿਸੁੰਭ ਦੁਹੁੰ ਮਿਲ ਦਾਨਵ ; ਮਾਰ ਕਰੀ ਰਨ ਮੈ ਸਰਤਾ ॥੬੯॥

Then Sumbh and Nisumbh, the two demons, collectively caused much havoc and blood flowed like stream

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਸੁਰ ਹਾਰੇ ਜੀਤੇ ਅਸੁਰ ; ਲੀਨੇ ਸਕਲ ਸਮਾਜ ॥

In this battle the demons won the field, and took the entire land.

ਦੀਨੋ ਇੰਦ੍ਰ ਭਜਾਇਕੈ ; ਮਹਾਂ ਪ੍ਰਬਲ ਦਲਸਾਜ ॥੭੦॥

They made Indra flee the field with the help of their large contingent of army

ਸ਼ੈਯਾ ॥

Savaiya

ਛੀਨ ਭੰਡਾਰ ਲਇਓ ਹੈ ਕੁਬੇਰ ਤੇ ; ਸੇਸ ਹੂੰ ਤੇ ਮਨਮਾਲ ਛਡਾਈ ॥

The demons took over the treasure to Kuber. They also snatched the diamonds and rubies from Sheshnag.

ਜੀਤ ਲੁਕੇਸ ਦਿਨੇਸ ਨਿਸੇਸ ; ਗਨੇਸ ਜਲੇਸ ਦੀਓ ਹੈ ਭਜਾਈ ॥

They vanquished Brahma, Sun, Moon, Ganesh and Varun and made them flee the field.

ਲੋਕ ਕੀਏ ਤਿਨ ਤੀਨਹੁ ਆਪਨੇ ; ਦੈਤ ਪਠੈ ਤਹ ਦੈ ਠਕੁਰਾਈ ॥

They now had three worlds in their control, and demon-chiefs were sent to establish their rule.

ਜਾਇ ਬਸੇ ਸੁਰ ਧਾਮ ਤੇਊ ; ਤਿਨ ਸੁੰਭ ਨਿਸੁੰਭ ਕੀ ਫੇਰੀ ਦੁਹਾਈ ॥੨੧॥

The demons now went to reside in the land of gods. The sway of Sumbh and Nisumbh ran every where

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਖੇਤ ਜੀਤ ਦੈਤਨ ਲੀਓ ; ਗਏ ਦੇਵਤੇ ਭਾਜ ॥

The demons won the field, and the gods fled.

ਇਹੈ ਬਿਚਾਰਿਓ ਮਨ ਬਿਖੈ ; ਲੇਹ ਸਿਵਾ ਤੇ ਰਾਜ ॥੨੨॥

They reflected and resolved to seek Durga's (Chandi's) help to get their kingdom back

ਸ਼ੈਯਾ ॥

Savaiya

ਦੇਵ ਸੁਰੇਸ ਦਿਨੇਸ ਨਿਸੇਸ ; ਮਹੇਸ ਪੁਰੀ ਮਹਿ ਜਾਇ ਬਸੈ ਹੈ ॥

Indra, the king of gods, Sun and Moon all went over to Shivpuri or Shiva's abode and settled there.

ਭੇਸ ਬੁਰੇ ਤਹਾਂ ਜਾਇ ਦੁਰੇ ; ਸਿਰ ਕੇਸ ਜੁਰੇ ਰਨ ਤੇ ਜੁ ਤ੍ਰਸੇ ਹੈ ॥

They were in real bad shape and they hid themselves there. Fear of the battle has changed the hair on their head into matted hair.

ਹਾਲ ਬਿਹਾਲ ਮਹਾ ਬਿਕਰਾਲ ; ਸੰਭਾਲ ਨਹੀ ਜਨੁ ਕਾਲ ਗੁਸੇ ਹੈ ॥

They were unable to look after themselves and it seems as if they had been overshadowed by Kal or Death.

ਬਾਰ ਹੀ ਬਾਰ ਪੁਕਾਰ ਕਰੀ ਅਤਿ ; ਆਰਤਵੰਤ ਦਰੀਨ ਧਸੇ ਹੈ ॥੨੩॥

They are repeatedly crying [for help] and in utter agonizing state they have hidden themselves in the caves and chasms of mountain

ਕਾਨ ਸੁਨੀ ਧੁਨਿ ਦੇਵਨ ਕੀ ; ਸਭ ਦਾਨਵ ਮਾਰਨ ਕੋ ਪ੍ਰਨ ਕੀਨੋ ॥

When Chandika listened with her own ears the prayer of gods, she resolved to kill all demons.

ਹੁਇ ਕੈ ਪ੍ਰਤੱਛ ਮਹਾ ਬਰ ਚੰਡ ; ਸੁ ਕੁੱਧ ਹੈ ਜੁੱਧ ਬਿਖੈ ਮਨ ਦੀਨੋ ॥

The mighty powerful Chandi manifested herself. She was in rage and she concentrated on the battle.

ਭਾਲ ਕੋ ਫੋਰ ਕੈ ਕਾਲੀ ਭਈ ; ਲਖਿ ਤਾ ਛਬਿ ਕੋ ਕਬਿ ਕੋ ਮਨ ਭੀਨੋ ॥

At this time goddess Kali was born of her forehead. Looking at this a metaphor came to the poet's mind :

ਦੈਤ ਸਮੂਹਿ ਬਿਨਾਸਨ ਕੋ ; ਜਮ ਰਾਜ ਤੇ ਮ੍ਰਿਤ ਮਨੋ ਭਵ ਲੀਨੋ ॥੨੪॥

it seemed as if god of Death (Yamraj) had himself incarnated in the form of Kali to annihilate the demons.

ਸੈਯਾ ॥

Savaiya

ਪਾਨ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਧਰੇ ਬਲਵਾਨ ; ਸੁ ਕੋਪ ਕੈ ਬਿੱਜੁਲ ਜਿਉ ਗਰਜੀ ਹੈ ॥

The mighty goddess took up sword in a hand, was in rage and thundered like lightning.

ਮੇਰ ਸਮੇਤ ਹਲੇ ਗਰੂਏ ਗਿਰ ; ਸੇਸ ਕੇ ਸੀਸ ਧਰਾ ਲਰਜੀ ਹੈ ॥

Hearing to this loud thunder, the heavy mountains like Sumer got shaken and even the earth standing stable on the hood of Shesnag trembled.

ਬ੍ਰਹਮ ਧਨੇਸ ਦਿਨੇਸ ਡਰਿਓ ; ਸੁਨਿਕੈ ਹਰਿ ਕੀ ਛਤੀਆ ਤਰਜੀ ਹੈ ॥

Brahma, Kuber (the god of wealth) and Sun were also frightened. Her thunder caused the heart of Shiva palpitate, too.

ਚੰਡ ਪ੍ਰਚੰਡ ਅਖੰਡ ਲੀਏ ਕਰ ; ਕਾਲਕਾ ਕਾਲ ਹੀ ਜਿਉ ਅਰਜੀ ਹੈ ॥੨੫॥

Holding a huge and strong sword in hand, she seemed to have incarnated a death of death itself

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਨਿਰਖ ਚੰਡਕਾ ਤਾਸ ਕੋ ; ਤਬੈ ਬਚਨ ਇਹ ਕੀਨ ॥

Looking at Kali, Chandi spoke these words to her :

ਹੇ ਪੁਤ੍ਰੀ ਤੂੰ ਕਾਲਕਾ ; ਹੋਹੁ ਜੁ ਮੁਝ ਮੈ ਲੀਨ ॥੨੬॥

“O my daughter, Kalika ! You may merge unto me

ਸੁਨਤ ਬਚਨ ਯਹ ਚੰਡ ਕੋ ; ਤਾਂ ਮਹਿ ਗਈ ਸਮਾਇ ॥

ਜਿਉ ਗੰਗਾ ਕੀ ਧਾਰ ਮੈ ; ਜਮਨਾ ਪੈਠੀ ਧਾਇ ॥੨੭॥

Having heard these words of Chandi, Kali merged into Chandi as the flow of Jamuna merges into that of Ganga

ਸ਼੍ਵੈਯਾ ॥

Savaiya

ਬੈਠ ਤਬੈ ਗਿਰਜਾ ਅਰੁ ਦੇਵਨ ; ਬੁਧਿ ਇਹੈ ਮਨ ਮੱਧਿ ਬਿਚਾਰੀ ॥

ਜੁਧ ਕੀਏ ਬਿਨੁ ਫੇਰ ਫਿਰੈ ਨਹਿ ; ਭੂਮਿ ਸਭੈ ਅਪਨੀ ਅਵਧਾਰੀ ॥

Then goddess Durga and gods sat together and decided that they will not be able to get back their land [which they have lost to demons] without giving them a fight.

ਇੰਦ੍ਰ ਕਹਿਓ ਅਬ ਢੀਲ ਬਨੇ ਨਹਿ ; ਮਾਤ ਸੁਨੋ ਯਹ ਬਾਤ ਹਮਾਰੀ ॥

ਦੈਤਨ ਕੇ ਬਧ ਕਾਜ ਚਲੀ ਰਣ ; ਚੰਡ ਪ੍ਰਚੰਡ ਭੁਜੰਗਨਿ ਕਾਰੀ ॥੨੮॥

Indra said : ‘O mother! listen to me: now we should brook no delay.’ Then the goddess sat out like a cobra for the annihilation of demons

ਸ਼੍ਵੈਯਾ ॥

Savaiya

ਕੰਚਨ ਸੋ ਤਨ ; ਖੰਜਨ ਸੇ ਦ੍ਰਿਗ ਕੰਜਨ ਕੀ ਸੁਖਮਾ ਸਕੁਚੀਹੈ ॥

The goddess has a golden body and her eyes are like those of a Khanjan (a bird with beautiful eyes) before which even the smoothness of lotus flowers is put to shame.

ਲੈ ਕਰਤਾਰ ਸੁਧਾ ਕਰ ਮੈ ; ਮਧ ਮੂਰਤ ਸੀ ਅੰਗ ਅੰਗ ਰਚੀ ਹੈ ॥

It seems as if the Almighty-Creator made this grand form having filled nectar in each limb.

ਆਨਨ ਕੀ ਸਰ ਕੋ ਸਸ ਨਾਹਿਨ ; ਅਉਰ ਕਛੁ ਉਪਮਾ ਨ ਬਚੀ ਹੈ ॥

Moon is no match to her face, and no other comparison seems apt.

ਸ੍ਰਿੰਗ ਸੁਮੇਰ ਕੇ ਚੰਡ ਬਿਰਾਜਤ ; ਮਾਨੋ ਸਿੰਘਾਸਨ ਬੈਠੀ ਸਚੀ ਹੈ ॥੨੯॥

The goddess sitting on the top of mountain Sumer looks like queen Shachi (wife of Indra) sitting on her throne

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਐਸੇ ਸਿੰਗ ਸੁਮੇਰ ਕੇ ; ਸੋਭਤ ਚੰਡ ਪ੍ਰਚੰਡ ॥

Sitting on the peak of Sumer mountain with a huge sword,

ਚੰਦ੍ਰਾਸ ਕਰਿ ਬਰ ਧਰੇ ; ਜਨ ਜਮ ਲੀਨੇ ਦੰਡ ॥੮੦॥

resplendent like moon, in hand, Chandrika looks like the god of Death himself sitting with 'death' in hand

ਕਿਸੀ ਕਾਜ ਕੋ ਦੈਤ ਇਕੁ ; ਆਇਓ ਹੈ ਤਿਹ ਠਾਇ ॥

A demon came to that place on some purpose.

ਨਿਰਖ ਰੂਪ ਬਰਚੰਡ ਕੋ ; ਗਿਰਿਓ ਮੂਰਛਾ ਖਾਇ ॥੮੧॥

He fell unconscious as soon as he saw the perfect beauty of Chandi

ਉਠਿ ਸੰਭਾਰਿ ਕਰ ਜੋਰ ਕੈ ; ਕਹੀ ਚੰਡ ਸੋ ਬਾਤ ॥

As he came to senses, he organised himself and with folded hands said to Chandi,

ਨ੍ਰਿਪਤਿ ਸੁੰਭ ਕੋ ਭ੍ਰਾਤ ਹੋ ; ਕਹਯੋ ਬਚਨ ਸੁਕਚਾਤ ॥੮੨॥

"I am the brother of Sumbh, the demon king." Then he added with a little diffidence

ਤੀਨਲੋਕ ਜਿਨ ਬਸਿ ਕੀਏ ; ਅਤਿ ਬਲ ਭੁਜਾ ਅਖੰਡ ॥

"He has vanquished the three worlds with the immense power of his arms.

ਐਸੋ ਭੂਪਤਿ ਸੁੰਭ ਹੈ ; ਤਾਹਿ ਬਰੋ ਬਰਿ ਚੰਡ ॥੮੩॥

So powerful is Sumbh, and you may accept him as your groom"

ਸੁਨਿ ਰਾਕਸ ਕੀ ਬਾਤਕੋ ; ਦੇਵੀ ਉੱਤਰ ਦੀਨ ॥

The goddess listened to what the demon had to say and then answered :

ਜੁੱਧ ਕਰੈ ਬਿਨੁ ਨਹਿ ਬਰੋ ; ਸੁਨਹੁ ਦੈਤ ਮਤਹੀਨ ॥੮੪॥

"O foolish demon ! I shall not marry him without fighting against him"

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਇਹ ਸੁਨਿ ਦਾਨਵ ਚਪਲ ਗਤਿ ; ਗਇਓ ਸੁੰਭ ਕੇ ਪਾਸ ॥

The goddess listened to this; the demon made haste to Sumbh.

ਪਰ ਪਾਇਨ ਕਰ ਜੋਰਕੈ ; ਕਰੀ ਏਕ ਅਰਦਾਸ ॥੮੫॥

He fell on his feet and with folded hands made a prayer to him.

ਅਉਰ ਰਤਨ ਨ੍ਰਿਪ ਧਾਮ ਤੁਅ ; ਤ੍ਰੀਆ ਰਤਨ ਤੇ ਹੀਨ ॥

O King ! You have all other jewels, but you possess not jewel-like woman.

ਬਧੂ ਏਕ ਬਨ ਮੈ ਬਸੈ ; ਤਿਹ ਤੁਮ ਬਰੋ ਪ੍ਰਬੀਨ ॥੮੬॥

A beautiful lady lives there in the forest. O Perfect One, you should marry her

ਸੋਰਠਾ ॥

Soratha

ਸੁਨੀ ਮਨੋਹਰਿ ਬਾਤ ; ਨ੍ਰਿਪ ਬੁਝਿਓ ਪੁਨਿ ਤਾਹਿਕੋ ॥

ਮੋਸੋ ਕਹਿਯੋ ਭ੍ਰਾਤ ; ਬਰਨਨ ਤਾਹਿ ਸਰੀਰ ਕੋ ॥੮੭॥

When the king heard this pleasant news, he asked his brother to narrate for him the physical traits of that lady

ਸ੍ਵੈਯਾ ॥

Savaiya

ਹਰਿ ਸੋ ਮੁਖ ਹੈ ਹਰਿਤੀ ਦੁਖ ਹੈ ; ਅਲਿਕੈ ਹਰਿ ਹਾਰ ਪ੍ਰਭਾ ਹਰਨੀ ਹੈ ॥

Her face is moon-like which annihilates all agonies. Her hair-locks are like-infact, they even excel them—the snakes around the neck of Shiva.

ਲੋਚਨ ਹੈ ਹਰਿ ਸੇ ਸਰਸੇ , ਹਰਿ ਸੇ ਭਰੁਟੇ ; ਹਰਿ ਸੀ ਬਰੁਨੀ ਹੈ ॥

Her eyes are as smooth as the lotus flower. Her eye-brows are just like Shiva's bow and her eye-lashes are like arrows.

ਕੇਹਰਿ ਸੌ ਕਰਹਾ ; ਚਲਬੋ ਹਰਿਪੈ ਹਰਿ ਕੀ , ਹਰਿਨੀ ਤਰਨੀ ਹੈ ॥

Her waist is slim like that of a lion and her gait is captivating like an elephant's.

ਹੈ ਕਰਮੈ ਹਰਿ , ਪੈ ਹਰਿ ਸੌ ; ਹਰਿ ਰੂਪ ਕੀਏ , ਹਰਿਕੀ ਧਰਨੀ ਹੈ ॥੮੮॥

She is so beautiful that she enchants all. She has a sword in hand and rides a lion. She is beauty-incarnate and holds a bow in another hand

ਕਬਿਤ ॥

Kabitt

ਮੀਨ ਮੁਰਝਾਨੇ , ਕੰਜ ਖੰਜਨ ਖਿਸਾਨੇ , ਅਲਿ ਫਿਰਤ ਦਿਵਾਨੇ ;
ਬਨ ਡੋਲੈ ਜਿਤ ਤਿਤ ਹੀ ॥

Fish is put to langour, lotus and Khanjan (beautiful-eyed bird) feel vexed and seeing her, the black bee wanders about falteringly in the forest.

ਕੀਰ ਅਉ ਕਪੋਤ , ਬਿੰਬ ਕੋਕਲਾ ਕਲਾਪੀ ਬਨ ;
ਲੂਟੇ ਫੂਟੇ ਫਿਰੈ , ਮਨ ਚੈਨ ਹੂੰ ਨ ਕਿਤਹੀ ॥

Her [sharp] nose upsets the parrot, her neck upsets the pigeon and her voice upsets the nightingale and they also wander restless in the forest.

ਦਾਰਮ ਦਰਕ ਗਇਓ , ਪੇਖਿ ਦਸਨਨਿ ਪਾਤ , ਰੂਪ ਹੀ ਕੀ ਕ੍ਰਾਂਤ ;
ਜਗਿ ਫੈਲ ਰਹੀ ਸਿਤ ਹੀ ॥

Her [white, even] rows of teeth excel the pomegranate. The beauty of her face is so shining that it provides light to the world.

ਐਸੀ ਗੁਨ ਸਾਗਰ , ਉਜਾਗਰ ਸੁ ਨਾਗਰਿ ਹੈ ;
ਲੀਨੋ ਮਨ ਮੇਰੋ ਹਰਿ , ਨੈਨ ਕੋਰ ਚਿਤ ਹੀ ॥੮੯॥

She is an embodiment of such beauty and many merits that she has charmed my heart with a single look of her eyes

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਬਾਤ ਦੈਤ ਕੀ ਸੁੰਭ ਸੁਨਿ ; ਬੋਲਿਓ ਕਛੁ ਮੁਸਕਾਤ ॥

Listening to this from the demon, Sumbh gave a faint smile and said :

ਚਤੁਰ ਦੂਤ ਕੋਊ ਭੇਜੀਏ ; ਲਖਿ ਆਵੈ ਤਿਹ ਘਾਤ ॥੯੦॥

‘Send a clever messenger who could wait for an appropriate opportunity [to bring her here]

ਦੋਹਰਾ॥

Dohara

ਬਹੁਰਿ ਕਹੀ ਉਨ ਦੈਤ ਅਬ ; ਕੀਜੈ ਏਕ ਬਿਚਾਰ ॥
ਜੋ ਲਾਇਕ ਭਟ ਸੈਨ ਮੈ ; ਭੇਜਹੁ ਦੈ ਅਧਿਕਾਰ ॥੯੧॥

Then the demon again addressed Sumbh asking him to make a decision so that the most skilful and powerful in the entire army is sent giving him all powers

ਸ਼੍ਵੈਯਾ॥

Savaiya

ਬੈਠਹੁਤੇ ਨ੍ਰਿਪ ਮੱਧਿ ਸਭਾ ; ਉਠਿ ਕੈ ਕਰਿ ਜੋਰਿ ਕਹਿਓ ਮਮ ਜਾਊ ॥

King Sumbh then sat in the midst of an assembly. A warrior from amongst the gathering got up and with folded hands sought permission to go [on this mission].

ਬਾਤਨ ਤੇ ਰਿਝਵਾਇ ਮਿਲਾਇ ਹੋ ; ਨਾਤਰਿ ਕੇਸਨ ਤੇ ਗਹਿ ਲਿਆਊ ॥

[He said that] I shall, at first, try to captivate her with clever talk or bring her here by her hair. In case she annoyed me,

ਕੁੱਧੁ ਕਰੈ ਤਬ ਜੁੱਧੁ ਕਰੌਂ ; ਰਣਿ ਸ੍ਰਉਣਤ ਕੀ ਸਰਤਾਨ ਬਹਾਊ ॥

I shall give her a fight and cause blood [of her soldiers] flow in streamlet.

ਲੋਚਨ ਧੂਮ ਕਹੈ ਬਲ ਆਪਨੋ ; ਸ੍ਵਾਸਨ ਸਾਥ ਪਹਾਰ ਉਡਾਊ ॥੯੨॥

This volunteer, named Dhumarlochan, said that he has the strength to blow mountains with his breath

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਉਠੇ ਬੀਰ ਕੋ ਦੇਖ ਕੈ ; ਸੁੰਭ ਕਹੀ ਤੁਮ ਜਾਹੁ ॥

When Sumbh saw that Dhumarlochan has already stood up, he asked him to go.

ਰੀਝੈ ਆਵੈ ਆਨੀਓ ; ਖੀਝੇ ਜੁੱਧੁ ਕਰਾਹੁ ॥੯੩॥

Well if she agrees to come through persuasion, otherwise you may attack her if she resists

ਤਹਾ ਧੂਮ੍ਰਲੋਚਨ ਚਲੇ ; ਚਤੁਰੰਗਨ ਦਲੁ ਸਾਜ ॥

Dhumarlochan set out from there with the four contingents [chaturangini] of his army.

ਗਿਰ ਘੇਰਿਓ ਘਨ ਘਟਾ ਜਿਉ ; ਗਰਜ ਗਰਜ ਗਜਰਾਜ ॥੯੪॥

The demon, as strong as an elephant, scattered his army around the mountain [where Chandi sat] just as it were covered with dark black clouds

ਧੂਮ੍ਰ ਨੈਨ ਗਿਰਰਾਜ ਤਟਿ ; ਉਚੇ ਕਹੀ ਪੁਕਾਰ ॥

Dhumarlochan climbed a peak and spoke in a loud voice :

ਕੈ ਬਰ ਸੁੰਭ ਨ੍ਰਿਪਾਲ ਕੋ ; ਕੈ ਲਰ ਚੰਡ ਸੰਭਾਰ ॥੯੫॥

O Chandi ! You may either marry demon-king Sumbh or take up your sword and fight

ਰਿਪੁਕੇ ਬਚਨ ਸੁਨੰਤ ਹੀ ; ਸਿੰਘ ਭਈ ਅਸਵਾਰ ॥

Listening to those words of the demon, the goddess rode the lion.

ਗਿਰਤੇ ਉਤਰੀ ਬੇਗ ਦੈ ; ਕਰ ਆਯੁਧ ਸਭ ਧਾਰ ॥੯੬॥

She put on all her weapons and climbed down the mountain on a fast pace

ਸਵੈਯਾ॥

Savaiya

ਕੋਪਕੈ ਚੰਡ ਪ੍ਰਚੰਡ ਚੜੀ ਇਤ ; ਕੁੱਧ ਕੈ ਧੂਮ ਚੜੈ ਉਤ ਸੈਨੀ ॥

On the one side, goddess Chandi who was in rage set out fast and on the other the army of Dhumarlochan also moved ahead.

ਬਾਨ ਕ੍ਰਿਪਾਨਨ ਮਾਰ ਮਚੀ ; ਤਬ ਦੇਵੀ ਲਈ ਬਰਛੀ ਕਰ ਪੈਨੀ ॥

Swords were swung and arrows shot, and in this fierce fight Chandi took a sharp-edged spear in hand and thrust it in the mouth of the enemy :

ਦਉਰ ਦਈ ਅਰਕੇ ਮੁਖਿ ਮੈ ; ਕਟਿ ਓਠ ਦਏ ਜਿਮੁ ਲੋਹ ਕੋ ਛੈਨੀ ॥

the lips of the enemy were cut off as the sharp chisel cuts something.

ਦਾਂਤ ਗੰਗਾ ਜਮੁਨਾ ਤਨ ਸਿਆਮ ਸੋ ; ਲੋਹੂ ਬਹਿਓ ਤਿਨ ਮਾਹਿ ਤ੍ਰਿਬੈਨੀ ॥੯੭॥

The demon is dark-skinned and his teeth are white like water of Ganga. The red blood flowing from his chopped lips mixed with them has made it Tribeni (where Ganga, Jamuna and Sarsvati meet)

ਘਾਉ ਲਗੈ ਰਿਸਕੈ ਦ੍ਰਿਗ ਧੂਮ੍ਰ ; ਸੁ ਕੈ ਬਲਿ ਆਪਨੇ ਖੱਗੁ ਸੰਭਾਰਿਓ ॥

When Dhumarlochan found himself so wounded, he took up sword in hand with full force.

ਬੀਸ ਪਚੀਸਕੁ ਵਾਰ ਕਰੇ ਤਿਨ ; ਕੇਹਰਿ ਕੋ ਪਗੁ ਨੈਕੁ ਨ ਹਾਰਿਓ ॥

He made twenty to twenty-five blows continuously but the lion did not retract a step.

ਧਾਇ ਗਦਾਗਹਿ ਫੋਰਿਕੈ ਫਉਜ ਕੋ ; ਘਾਉ ਸਿਵਾ ਸਿਰ ਦੈਤ ਕੇ ਮਾਰਿਓ ॥

ਸ੍ਰਿੰਗ ਧਰਾਧਰ ਉਪਰ ਕੋ ਜਨੁ ; ਕੋਪ ਪੁਰੰਦ੍ਰ ਨੈ ਬੱਜ੍ਰ ਪ੍ਰਹਾਰਿਓ ॥੯੮॥ (ਅਰਥ-ਪਹਾੜ)

Chandi held a mace in her hand, broke the besiegers' cordon and made such a heavy blow on Dhumarlochan's head as Indra might have made a blow of his club (vajra) on a mountain fort

ਲੋਚਨ ਧੂਮਉਠੇ ਕਿਲਕਾਰ ; ਲਏ ਸੰਗ ਦੈਤਨ ਕੇ ਕੁਰਮਾ ॥

Dhumarlochan made a loud cry and taking along his kins

ਗਹਿ ਪਾਨ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਅਚਾਨਕ ਤਾਨ ; ਲਗਾਈ ਹੈ ਕੇਹਰਿ ਕੇ ਉਰਮਾ ॥

and other soldiers made a sudden blow with his sword at the heart of the lion.

ਹਰਿ ਚੰਡਿ ਲਇਓ ਬਰਿ ਕੈ ਕਰਤੇ ; ਅਰੁ ਮੂੰਡ ਕਟਿਓ ਅਸੁਰੰ ਪੁਰਮਾ ॥

ਮਾਨੋ ਆਂਧੀ ਬਹੇ ਧਰਨੀ ਪਰ ; ਛੂਟ ਖਜੂਰ ਤੇ ਟੂਟ ਪਰਿਓ ਖੁਰਮਾ ॥੯੯॥

Chandi held the sword in hand with full force and [made a blow at Dhumarlochan and] slayed his head which fell a little away just as dates fall down from the tree as strong storm blows

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਧੂਮ੍ਰਨੈਨ ਜਬ ਮਾਰਿਓ ; ਦੇਵੀ ਇਹ ਪਰਕਾਰ ॥

When the goddess killed Dhumarlochan in this way,

ਅਸੁਰਸੈਨ ਬਿਨੁਚੈਨ ਹੁਇ ; ਕੀਨੋ ਹਾਹਾਕਾਰ ॥੧੦੦॥

the demon-army started crying in agony

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਮਾਰਕੰਡੇ ਪੁਰਾਨੇ ਸ੍ਰੀ ਚੰਡੀ ਚਰਿਤ੍ਰ ;

ਉਕਤ ਬਿਲਾਸ ਧੂਮ੍ਰ ਨੈਨ ਬਧਹਿ ਨਾਮ ਤ੍ਰਿਤੀਆ ਧਿਆਇ ॥੩॥

Thus ends the third canto of killing of Dhumnain of Chandi Chartra Ukti Bilas in the Markandeya Purana

ਸਵਾਯਾ ॥

Savaiya

ਸੋਰੁ ਸੁਨਿਓ ਜਬ ਦੈਤਨ ਕੋ ; ਤਬ ਚੰਡ ਪ੍ਰਚੰਡ ਤਚੀ ਅਖੀਆਂ ॥

When the noise of demons' cries reached her, Chandi looked sideways.

ਹਰ ਧਿਆਨੁ ਛੁਟਿਓ , ਮੁਨਕੋ ਸੁਨਿਕੈ ਧੁਨਿ , ਟੂਟਿ ਖਗੋਸ ਗਈ ਪਖੀਆਂ ॥

This [the noise and her anger] also disturbed the meditation of Shiva and the wings of Garud [gluejay], the king of birds, got scattered.

ਦ੍ਰਿਗ ਜੁਆਲ ਬਢੀ ਬੜਵਾਨਲ ਜਿਉ ; ਕਵਿ ਨੇ ਉਪਮਾ ਤਿਹ ਕੀ ਲਖੀਆਂ ॥

The fire emitted by her eyes burnt away the enemy hordes. Seeing this a metaphor occurred to the poet.

ਸਭੁ ਛਾਰ ਭਇਓ ਦਲੁ ਦਾਨਵ ਕੋ ; ਜਿਮੁ ਘ੍ਰਮੁ ਹਲਾਹਲ ਕੀ ਮਖੀਆਂ ॥੧੦੧॥

They died in this fire as the poisonous flies easily die in the smoke

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਅਉਰ ਸਕਲ ਸੈਨਾ ਜਰੀ ; ਬਚਿਓ ਸੁ ਏਕੈ ਪ੍ਰੇਤੁ ॥

The entire army was burnt out except one.

ਚੰਡ ਬਚਾਇਓ ਜਾਨਿਕੈ ; ਅਉਰਨ ਮਾਰਨ ਹੇਤੁ ॥੧੦੨॥

Chandi allowed him to escape so that she could kill others through him

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਭਾਜਿ ਨਿਸਾਚਰ ਮੰਦਮਤ ; ਕਹੀ ਸੁੰਭ ਪਹਿ ਜਾਇ ॥

ਧੂਮ੍ਰਨੈਨ ਸੈਨਾ ਸਹਿਤ ; ਡਾਰਿਓ ਚੰਡ ਖਪਾਇ ॥੧੦੩॥

The foolish demon fled to Sumbh and told him that 'the goddess Chandi had killed Dhumarlochan and all his armed forces'

ਸਕਲ ਕਟੇ ਭਟ ਕਟਕ ਕੇ ; ਪਾਇਕ ਰਥ ਹੈ ਕੁੰਭ ॥

The entire army, including elephants, chariots and footmen, has been killed.

ਯੋ ਸੁਨਿ ਬਚਨ ਅਚਰਜ ਹੈ ; ਕੋਪ ਕੀਓ ਨ੍ਰਿਪ ਸੁੰਭ ॥੧੦੪॥ (ਅ-ਚਰਜ ਬੋਲੋ)

On listening to this Sumbh felt surprised and it also made him angry

ਚੰਡਮੁੰਡ ਦੂ ਦੈਤ ਤਬ ; ਲੀਨੇ ਸੁੰਭ ਹਕਾਰਿ ॥

Then Sumbh called for two demons called Chand and Mund.

ਚਲਿ ਆਏ ਨ੍ਰਿਪ ਸਭਾ ਮਹਿ ; ਕਰਿ ਲੀਨੇ ਅਸ ਢਾਰ ॥੧੦੫॥

They presented themselves in Sumbh's court holding sword and shield in hands

ਅਭਬੰਦਨ ਦੋਨੋਂ ਕੀਓ ; ਬੈਠਾਏ ਨ੍ਰਿਪ ਤੀਰਿ ॥

Both of them paid their obeisance to the king. The latter made them sit beside him.

ਪਾਨ ਦਏ ਮੁਖ ਤੇ ਕਹਿਓ ; ਤੁਮ ਦੋਨੋਂ ਮਮ ਬੀਰ ॥੧੦੬॥

He offered them betel leaves and said that they were his great warriors

ਨਿਜ ਕਟ ਕੋ ਫੈਂਟਾ ਦਇਓ ; ਅਰੁ ਜਮਧਰ ਕਰਵਾਰ ॥

The king gave his waist-cloth and sword to them.

ਲਿਆਵਹੁ ਚੰਡੀ ਬਾਂਧਕੈ ; ਨਾਤਰ ਡਾਰੋ ਮਾਰ ॥੧੦੭॥

He asked them to either bring Chandi here with her hands tied or kill her

ਸ੍ਵੈਯਾ ॥

Savaiya

ਕੋਪ ਚੜੇ ਰਨ ਚੰਡ ਅਉ ਮੁੰਡ ; ਸੁ ਲੈ ਚਤੁਰੰਗਨ ਸੈਨ ਭਲੀ ॥

Chand and Mund were rather angry, and they set out with four contingents of army.

ਤਬ ਸੇਸ ਕੇ ਸੀਸ ਧਰਾ ਲਰਜੀ ; ਜਨੁ ਮਧਿ ਤਰੰਗਨਿ ਨਾਵ ਹਲੀ ॥

The movement of the demons -army shook earth on the hood of Sheshnag as a boat is shaken by water-flow of the river.

ਖੁਰ ਬਾਜਨ ਧੂਰ ਉਡੀ ਨਭਿ ਕੋ ; ਕਵਿ ਕੇ ਮਨ ਤੇ ਉਪਮਾ ਨ ਟਲੀ ॥

Seeing the dust raised by the feet of horses, the poet came upon a simile :

ਭਵ ਭਾਰ ਅਪਾਰ ਲਿਵਾਰਨ ਕੋ ; ਧਰਨੀ ਮਨੋ ਬ੍ਰਹਮ ਕੇ ਲੋਕ ਚਲੀ ॥੧੦੮॥

the rising dust seemed as if the earth, to lighten her burden, was moving towards the land Divine

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਚੰਡਮੁੰਡ ਦੈਤਨ ਦੁਹੁ ; ਸਬਲ ਪ੍ਰਬਲ ਦਲੁ ਲੀਨ ॥

Both Chand and Mund took along a powerful and efficient army.

ਨਿਕਟਿ ਜਾਇ ਗਿਰ ਘੇਰਿਕੈ ; ਮਹਾਂ ਕੁਲਾਹਲ ਕੀਨ ॥੧੦੯॥

As they approached the mountain [on which was seated Chandi], they began to make a lot of hue and cry

ਸ਼੍ਰੋਯਾ॥

Savaiya

ਜਬ ਕਾਨ ਸੁਨੀ ਧੁਨਿ ਦੈਤਨ ਕੀ ; ਤਬ ਕੋਪੁ ਕੀਓ ਗਿਰਜਾ ਮਨ ਮੈ ॥

When the noise of demons reached the ears of Durga, she felt enraged at heart.

ਚੜ੍ਹ ਸਿੰਘ ਸੁ ਸੰਖ ਬਜਾਇ ਚਲੀ ; ਸਭਿ ਆਯੁਧ ਧਾਰ ਤਬੈ ਤਨ ਮੈ ॥

She rode her lion and blew the conch-shell. She equipped herself with various weapons.

ਗਿਰ ਤੇ ਉਤਰੀ ਦਲ ਬੈਰਨਕੇ ; ਪਰ ਯੋ ਉਪਮਾ ਉਪਜੀ ਮਨਮੈ ॥

As states the poet-guru with the help of a simile, she climbed down from the mountain and invaded the enemy,

ਨਭ ਤੇ ਬਹਰੀ ਲਖ ਛੂਟ ਪਰੀ ; ਜਨੁ ਕੂਕ ਕੁਲੰਗਨ ਕੇ ਗਨ ਮੈ ॥੧੧੦॥

just as a vulture pounces upon a horde of hapless sparrows

ਚੰਡ ਕੁਵੰਡ ਤੇ ਬਾਨ ਛੁਟੇ ; ਇਕ ਤੇ ਦਸ ਸਉ ਤੇ ਸਹੰਸ ਤਹ ਬਾਢੇ ॥

The arrows shot by Chandi became ten from one and hundred and then thousands.

ਲੱਛਕੁ ਹੁਇ ਕਰਿ ਜਾਇ ਲਗੇ ; ਤਨ ਦੈਤਨ ਮਾਂਝ ਰਹੇ ਗਡਿ ਗਾਢੇ ॥

They became innumerable and struck the demons hard.

ਕੋ ਕਵਿ ਤਾਹਿ ਸਰਾਹ ਕਰੈ ; ਅਤਿਸੈ ਉਪਮਾ ਜੁ ਭਈ ਬਿਨੁ ਕਾਢੇ ॥

As says the poet with the help of a simile, the dead bodies of demons, with arrows pierced into them,

ਫਾਗਨ ਪਉਨ ਕੇ ਗਉਨ ਭਏ ; ਜਨੁ ਪਾਤੁ ਬਿਹੀਨ ਰਹੇ ਤਰੁ ਠਾਢੇ ॥੧੧੧॥

fell as leaves fall down from trees with the blowing wind in the month of Phagun

ਸ਼੍ਰੋਯਾ॥

Savaiya

ਮੁੰਡ ਲਈ ਕਰਵਾਰ ਹਕਾਰ ਕੈ ; ਕੇਹਰਿ ਕੇ ਅੰਗ ਅੰਗ ਪ੍ਰਹਾਰੇ ॥

The demon, Mund, now took sword in hand, made a loud cry and made blows at the body of the lion.

ਫਿਰ ਦਈ ਤਨ ਦਉਰ ਕੇ ਗਉਰ ਕੋ ; ਘਾਇਲ ਕੈ ਨਿਕਸੀ ਅੰਗ ਧਾਰੇ ॥

Then the sword made another blow at Durga, and this time it hit her and injuring her came out.

ਸ੍ਰਉਨ ਭਰੀ ਥਹਰੈ ਕਰਿ ਦੈਤ ਕੇ ; ਕੋ ਉਪਮਾ ਕਵਿ ਅਉਰ ਬਿਚਾਰੇ ॥

ਪਾਨ ਗੁਮਾਨ ਸੋ ਖਾਇ ਅਘਾਇ ; ਮਨੋ ਜਮੁ ਆਪੁਨੀ ਜੀਭ ਨਿਹਾਰੇ ॥੧੧੨॥

The sword littered with blood in the hand of the demon looked as if Yama was looking at his own tongue after chewing a lot of betel leaves

ਘਾਉ ਕੈ ਦੈਤ ਚਲਿਓ ਜਬ ਹੀ ; ਤਬ ਦੇਵੀ ਨਿਖੰਗ ਤੇ ਬਾਨੁ ਸੁ ਕਾਢੇ ॥

As the demon was about to retract after injuring the goddess, she pulled out an arrow of her quiver.

ਕਾਨ ਪ੍ਰਮਾਨ ਲਉ ਖੈਂਚ ਕਮਾਨ ; ਚਲਾਵਤ ਏਕ ਅਨੇਕ ਹੁਇ ਬਾਢੇ ॥

She stretched the bow to her ear and shot the arrow. As soon as the arrow left the bow, it became many.

ਮੁੰਡ ਲੈ ਢਾਲ ਦਈ ਮੁਖ ਓਟ ; ਧਸੇ ਤਿਹ ਮਧਿ ਰਹੇ ਗਡਿ ਗਾਢੇ ॥

Mund saved himself from them with the help of the shield.

ਮਾਨਹੁ ਕੂਰਮ ਪੀਠ ਪੈ ਨੀਠ ; ਭਏ ਹੈ ਸਹਸ ਫਨ ਕੇ ਫਨ ਠਾਢੇ ॥੧੧੩॥

However, the arrows got stuck in it as if thousands of hoods of Sheshnag had got implanted on the back of tortoise

ਸਿੰਘਹਿ ਪ੍ਰੇਰ ਕੈ ਆਗੈ ਭਈ ; ਕਰਿ ਮੈ ਅਸਿ ਲੈ ਬਰ ਚੰਡ ਸੰਭਾਰਿਓ ॥

Chandi made her lion move ahead. She held a sword in hand and surveyed the entire scene.

ਮਾਰਿਕੈ ਧੂਰਿ ਕੀਏ ਚਕਚੂਰ ; ਗਿਰੇ ਅਰਿ ਪੂਰ ਮਹਾਂ ਰਨ ਪਾਰਿਓ ॥

She killed, splintered many an army. A fierce battle was on.

ਫੇਰਿ ਕੈ ਘੇਰਿ ਲਇਓ ਰਨ ਮਾਹਿ ; ਸੁ ਮੁੰਡ ਕੋ ਮੁੰਡ ਜੁਦਾ ਕਰਿ ਮਾਰਿਓ ॥

Then she cornered Mund and slayed his head.

ਐਸੇ ਪਰਿਓ ਧਰਿ ਉਪਰ ਜਾਇ ; ਜਿਉ ਬੇਲਹਿ ਤੇ ਕਦੂਆ ਕਟਿ ਡਾਰਿਓ ॥੧੧੪॥

His head fell away from his body as gourd is cut off from the vine

ਸ੍ਵੈਯਾ॥

Savaiya

ਸਿੰਘ ਚੜ੍ਹੀ ਮੁਖ ਸੰਖ ਬਜਾਵਤ ; ਜਿਉ ਘਨ ਮੈ ਤੜਤਾ ਦੁਤ ਮੰਡੀ ॥

Riding the lion and blowing a conch-shell, Chandi looked like lightning in the clouds.

ਚਕ੍ਰ ਚਲਾਇ ਗਿਰਾਇ ਦਇਓ ਅਰਿ ; ਭਾਜਤ ਦੈਤ ਬਡੇ ਬਰ ਬੰਡੀ ॥

She used her chakra and with this she killed many of the great warriors.

ਭੂਤ ਪਿਸਾਚਨਿ ਮਾਸ ਅਹਾਰ ; ਕਰੈ ਕਿਲਕਾਰ ਖਿਲਾਰ ਕੈ ਝੰਡੀ ॥

The evil spirits, with their loose untidy hair, raised loud cries and fed themselves on the flesh of those dead soldiers.

ਮੁੰਡ ਕੋ ਮੁੰਡ ਉਤਾਰ ਦਇਓ ; ਅਬ ਚੰਡ ਕੋ ਹਾਥ ਲਗਾਵਤ ਚੰਡੀ ॥੧੧੫॥

Mund had already been killed, and now Chandi moved on to Chand

ਸਵਾਯਾ॥

Savaiya

ਮਹਾਂ ਰਨ ਮੱਧਿ ਹਨਿਓ ; ਫਿਰਕੈ ਬਰਚੰਡ ਤਬੈ ਇਹ ਕੀਨੋ ॥

Mund was killed in the midst of the field. Now Chandi took up a spear in hand

ਮਾਰਿ ਬਿਦਾਰ ਦਈ ਸਭ ਸੈਣ ; ਸੁ ਚੰਡਕਾ ਚੰਡ ਸੌ ਆਹਵ ਕੀਨੋ ॥

and either killed or scattered the entire enemy force which came to fight against her.

ਲੈ ਬਰਛੀ ਕਰ ਮੈ ਅਰਿ ਕੋ ਸਿਰ ; ਕੈਬਰ ਮਾਰਿ ਜੁਦਾ ਕਰਿ ਦੀਨੋ ॥

With the same spear now she cut off the head of another enemy,

ਲੈਕੈ ਮਹੇਸ ਤ੍ਰਿਸੂਲ ਗਨੇਸ ਕੋ ; ਰੁੰਡ ਕੀਓ ਜਨ ਮੁੰਡ ਬਿਹੀਨੋ ॥੧੧੬॥

i.e. Chand, as if Shiva had, by taking his trident in hand, cut off the head of Ganesh from his body

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਬਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕੇ ਸ੍ਰੀ ਚੰਡੀ ਚਰਿਤ੍ਰੇ ; ਚੰਡਮੁੰਡ ਬਧਹਿ ਚਤ੍ਰਥ ਧਯਾਇ ॥੪॥

Thus ends the fourth chapter regarding the killing of Chand and Mund from “Chandi Charitra” in Markandeya Purana.

ਸੋਰਠਾ ॥

Soratha

ਘਾਇਲ ਘੁਮਤ ਕੋਟ ; ਜਾਇ ਪੁਕਾਰੈ ਸੁੰਭ ਪੈ ॥

Many wounded demon-soldiers went and petitioned to Sumbh :

ਮਾਰੇ ਦੇਵੀ ਘੋਟ ; ਸੁਭਟ ਕਟਕ ਬਿਕਟ ਅਤਿ ॥੧੧੭॥

‘The goddess has killed our invincible army and brave generals’

ਦੋਹਰਾ॥

Dohara

ਰਾਜ ਗਾਤ ਕੇ ਬਾਤਿ ਇਹ ; ਕਹੀ ਜੁ ਤਾਹੀ ਠਉਰ ॥

King Sumbh immediately at that very place remarked that I shall not leave her alive;

ਮਰਿਹੋ ਜੀਅਤਿ ਨ ਛਾਡਹੋ ; ਕਹਿਓ ਸੱਤਿ ਨਹਿ ਅਉਰ ॥੧੧੮॥

I shall kill her - this is true, and nothing else

ਤੁੰਡ ਸੁੰਭ ਕੇ ਚੰਡਿਕਾ ; ਚਢਿ ਬੋਲੀ ਇਹ ਭਾਇ ॥

This remark was inspired by Chandi herself : it seemed as if she sat on his tongue.

ਮਾਨੋ ਆਪਨੀ ਮ੍ਰਿਤ ਕੋ ; ਲੀਨੋ ਅਸੁਰ ਬੁਲਾਇ ॥੧੧੯॥

The demon-king, it seemed, had invited his own death

ਦੋਹਰਾ॥

Dohara

ਸੁੰਭ ਨਿਸੁੰਭ ਸੁ ਦੁਹੂੰ ਮਿਲਿ ; ਬੈਠ ਮੰਤ੍ਰ ਤਬ ਕੀਨ ॥

Both Sumbh and Nisumbh now sat together and pondered over the issue.

ਸੈਨਾ ਸਕਲ ਬੁਲਾਇਕੈ ; ਸੁਭਟ ਬੀਰ ਚੁਨ ਲੀਨ ॥੧੨੦॥

They resolved that the entire army be summoned and the bravest among them be chosen

ਰਕਤਬੀਜ ਕੋ ਭੇਜੀਏ ; ਮੰਤ੍ਰਨ ਕਹੀ ਬਿਚਾਰ ॥

The ministers suggested that for this purpose Raktbij be selected and sent.

ਪਾਥਰ ਜਿਉ ਗਿਰ ਡਾਰ ਕੈ ; ਚੰਡਹਿ ਹਨੈ ਹਕਾਰ ॥੧੨੧॥

He will challenge Chandi and strike her to death as he throws a huge mountain taking it to be a small stone

ਸੋਰਠਾ॥

Soratha

ਭੇਜੋ ਕੋਊ ਦੂਤ ; ਗ੍ਰਹ ਤੇ ਲਿਆਵੈ ਤਾਹਿ ਕੋ ॥

Some messenger be sent out so that he can go and bring him here.

ਜੀਤਿਓ ਜਿਨ ਪੁਰਹੂਤ ; ਭੁਜਬਲਿ ਜਾ ਕੇ ਅਮਿਤ ਹੈ ॥੧੨੨॥

He is the person who had vanquished Indra with his immense physical prowess

ਦੋਹਰਾ॥

Dohara

ਸ੍ਰੋਣਤ ਬਿੰਦ ਪੈ ਦੈਤ ਇਕੁ ; ਗਇਓ ਕਰੀ ਅਰਦਾਸ ॥

A demon went as a messenger and appealed to Raktbij.

ਰਾਜ ਬੁਲਾਵਤ ਸਭਾ ਮੈ ; ਬੇਗ ਚਲੋ ਤਿਹ ਪਾਸ ॥੧੨੩॥

He said that the king has summond him (Raktbij) to his court and he should thus set out immediately for that place

ਰਕਤਬੀਜ ਨ੍ਰਿਪ ਸੁੰਭ ਕੋ ; ਕੀਨੋ ਆਨ ਪ੍ਰਨਾਮ ॥

Raktbij reached the court and paid his obeisance to the king, Sumbh.

ਅਸੁਰ ਸਭਾ ਮਧਿ ਭਾਉ ਕਰਿ ; ਕਹਿਓ ਕਰਹੁ ਮਮ ਕਾਮ ॥੧੨੪॥

The demon-court told him lovingly to do a job for them

ਸ੍ਵੈਯਾ॥

Savaiya

ਸ੍ਰੋਣਤ ਬਿੰਦ ਕੋ ਸੁੰਭ ਨਿਸੁੰਭ ; ਬੁਲਾਇ ਬੈਠਾਇਕੈ ਆਦਰੁ ਕੀਨੋ ॥

Sumbh and Nisumbh offered Raktbij a seat with due respect.

ਦੈ ਸਿਰਤਾਜ ਬਡੇ ਗਜਰਾਜ ; ਸੁ ਬਾਜ ਦਏ ਰਿਝਵਾਇਕੈ ਲੀਨੋ ॥

They bestowed on him a crown, many elephants and horses. The demon accepted these gifts joyfully.

ਪਾਨ ਲੈ ਦੈਤ ਕਹੀ ਇਹ ਚੰਡ ਕੋ ; ਰੁੰਡ ਕਰੋਂ ਅਬ ਮੁੰਡ ਬਿਹੀਨੋ ॥

Raktbij also accepted betel-leaves, and after chewing them he said that he would instantly behead Chandi.

ਐਸੇ ਕਹਿਓ ਤਿਨ ਮੱਧਿ ਸਭਾ ; ਨ੍ਰਿਪ ਰੀਝਕੈ ਮੇਘ ਅਡੰਬਰ ਦੀਨੋ ॥੧੨੫॥

On listening to such a brave statement in the court, the king got pleased and gave him as gift a canopy and a war-drum

ਸ੍ਰੋਣਤਬਿੰਦ ਕੋ ਸੁੰਭ ਨਿਸੁੰਭ ; ਕਹਿਓ ਤੁਮ ਜਾਹੁ ਮਹਾਂ ਦਲੁ ਲੈ ਕੇ॥

Then Sumbh and Nisumbh said to Raktbij : “You now go with a huge army,

ਛਾਰ ਕਰੋ ਗਰੂਏ ਗਿਰਰਾਜਹਿ ; ਚੰਡਿ ਪਚਾਰ ਹਨੋ ਬਲੁ ਕੈ ਕੈ ॥

completely destroy that mountain at which sat Chandi and kill her after a challenge.

ਕਾਨਨ ਮੈ ਨ੍ਰਿਪਕੀ ਸੁਨੀ ਬਾਤ ; ਰਿਸਾਤ ਚਲਿਓ ਚੜ੍ਹਿ ਉਪਰਿ ਗੈ ਕੇ ॥

Raktbij listened to the desire of the king and to a rage rode his elephant.

ਮਾਨੋ ਪ੍ਰਤੱਛ ਹੋਇ ਅੰਤਕ ਦੰਤ ਕੋ ; ਲੈਕੇ ਚਲਿਓ ਰਨ ਹੇਤ ਜੁ ਛੈ ਕੈ ॥੧੨੬॥

It seemed as the god of death, in the form of elephant, was taking away Raktbij to the battlefield in order to kill him there

ਸੈਯਾ॥

Savaiya

ਬੀਜਰੁਕਤ੍ਰੁ ਸੁ ਬੰਬ ਬਜਾਇਕੈ ; ਆਗੈ ਕੀਏ ਗਜ ਬਾਜ ਰਥਈਆ ॥

Raktbij sounded the war-drum. The elephants, horses and chariots led the army.

ਏਕਤੇ ਏਕ ਮਹਾਂਬਲਿ ਦਾਨਵ ; ਮੇਰਕੋ ਪਾਇਨ ਸਾਥ ਮਥਈਆ ॥

His army comprised of warriors, each more powerful than the other, who could trample the Sumer mountain under their feet.

ਦੇਖਿ ਤਿਨੈ ਸੁਭ ਅੰਗ ਸੁ ਦੀਰਘ ; ਕਉਚ ਸਜੇ ਕਟ ਬਾਂਧਿ ਭਥਈਆ ॥

With armour on the body and quiver on the shoulder, they looked quite charming.

ਲੀਨੇ ਕਮਾਨਨ ਬਾਨ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ; ਸਮਾਨ ਕੈ ਸਾਥ ਲਏ ਜੁ ਸਥਈਆ ॥੧੨੭॥

All the soldiers were armed with swords, bows and arrows

ਦੋਹਰਾ॥

Dohara

ਰਕਤਬੀਜ ਦਲ ਸਾਜਕੈ ; ਉਤਰੇ ਤਟ ਗਿਰਰਾਜ ॥

Thus accompanied by his warriors Raktbij reached the place where dwelt the goddess.

ਸ੍ਰਵਣ ਕੁਲਾਹਲ ਸੁਨਿ ਸਿਵਾ ; ਕਰਿਓ ਜੁੱਧ ਕੋ ਸਾਜ ॥੧੨੮॥

On the other side, when Durga heard their noise, she also made preparations for the war

ਸੋਰਠਾ॥

Soratha

ਹੁਇ ਸਿੰਘਹਿ ਅਸਵਾਰ ; ਗਾਜ ਗਾਜਕੈ ਚੰਡਿਕਾ ॥

Chandi rode the lion shouting loudly at her adversary.

ਚਲੀ ਪ੍ਰਬਲ ਅਸ ਧਾਰ ; ਰਕਤਿ ਬੀਜ ਕੇ ਬਧ ਨਮਿਤ ॥੧੨੯॥

She held a strong sword in hand so as to slay Raktbij

ਸ਼੍ਵੈਯਾ॥

Savaiya

ਆਵਤ ਦੇਖਕੈ ਚੰਡ ਪ੍ਰਚੰਡ ਕੋ ; ਸ੍ਰੋਣਤਬਿੰਦ ਮਹਾ ਹਰਖਿਓ ਹੈ ॥

When Raktbij saw Chandi coming fast towards him, he felt joyed.

ਆਗੈ ਹੋ ਸਤ੍ਰ ਧਸੇ ਰਨ ਮੱਧਿ ; ਸੁ ਕੁੱਧਕੈ ਜੁਧਹਿ ਕੋ ਸਰਖਿਓ ਹੈ ॥

He moved ahead in field of battle to fight against her.

ਲੈ ਉਮਡਿਓ ਦਲੁ ਬਾਦਲੁ ਸੋ ; ਕਵਿਨੇ ਜਸੁ ਇਆ ਛਬਿ ਕੋ ਪਰਖਿਓ ਹੈ ॥

The army being led by him looked like clouds : the poet uses the metaphor to describe it.

ਤੀਰ ਚਲੇ ਇਮ ਬੀਰਨ ਕੇ ਬਹੁ ; ਮੇਘ ਮਨੋ ਬਲੁਕੈ ਬਰਖਿਓ ਹੈ ॥੧੩੦॥

The warriors shot arrows which looked like dense clouds rain heavily

ਸ਼੍ਵੈਯਾ॥

Savaiya

ਬੀਰਨ ਕੇ ਕਰਤੇ ਛਟ ਤੀਰ ; ਸਰੀਰਨ ਚੀਰਕੇ ਪਾਰ ਪਰਾਨੇ ॥

The arrows shot by the warriors hit the enemies and go through their bodies.

ਤੋਰ ਸਰਾਸਨ ਫੋਰਕੈ ਕਉਚਨ ; ਮੀਨਨ ਕੇ ਰਿਪੁ ਜਿਉ ਥਹਰਾਨੇ ॥

Leaving the bows, the arrows pierce through the armour [and hit the enemy] : these arrows stuck there look like heron, the enemy of the fish, standing inert.

ਘਾਉ ਲਗੇ ਤਨ ਚੰਡ ਅਨੇਕ ਸੁ ; ਸ੍ਰਉਣ ਚਲਿਓ ਬਹਿ ਕੈ ਸਰਤਾਨੇ ॥

Chandi has been wounded at innumerable places of her body.

ਮਾਨਹੁ ਫਾਰ ਪਹਾਰਹੂੰ ਕੋ ; ਸੁਤ ਤੱਛਕ ਕੇ ਨਿਕਸੇ ਕਰਬਾਨੇ ॥੧੩੧॥

The blood from these wounds flows as small, red snakes had come out breaking open the mountains

ਬੀਰਨ ਕੇ ਕਰ ਤੇ ਛੁਟ ਤੀਰ ; ਸੁ ਚੰਡਕਾ ਸਿੰਘਨਿ ਜਿਉ ਭਭਕਾਰੀ ॥

When Chandi roared like a lion, arrows fell down from the hands of many warriors.

ਲੈ ਕਰਿਬਾਨ ਕਮਾਨ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ; ਗਦਾ ਗਹਿ ਚਕ੍ਰ ਛੁਰੀ ਅਉ ; ਕਟਾਰੀ ॥

She now took into her hands weapons like bow and arrows, sword, mace, chakra, dagger and long knife.

ਕਾਟਕੈ ਦਾਮਨ ਛੇਦਕੈ ਭੇਦਕੈ ; ਸਿੰਧੁਰ ਕੀ ਕਰੀ ਭਿੰਨ ਅੰਬਾਰੀ ॥

She cut off the howdahs of the elephants piece to piece

ਮਾਨਹੁ ਆਗ ਲਗਾਇ ਹਨੂ ਗੜ ; ਲੰਕ ਅਵਾਸ ਕੀ ਡਾਰੀ ਅਟਾਰੀ ॥੧੩੨॥

and destroyed them all just as Hanuman had destroyed all palaces by putting [Sri] Lanka on fire

ਤੋਰਕੈ ਮੋਰਕੈ ਦੈਤਨ ਕੇ ਮੁਖ ; ਘੋਰਕੈ ਚੰਡ ਮਹਾ ਅਸਿ ਲੀਨੋ ॥

Chandi used her sword ferociously to wound and wad the faces of enemies.

ਜੋਰਕੈ ਕੋਰਕੈ ਠੋਰਕੈ ਬੀਰ ਸੁ ; ਰਾਛਸ ਕੋ ਹਤਿਕੈ ਤਿਹ ਦੀਨੋ ॥

With her prowess, she killed innumerable demons in several ways.

ਖੋਰਕੈ ਤੋਰਕੈ ਬੋਰਕੈ ਦਾਨਵ ; ਲੈ ਤਿਨਕੇ ਕਰੇ ਹਾਡ ਚਬੀਨੋ ॥

She incited them to come ahead and broke their bones.

ਸ੍ਰਉਣ ਕੋ ਪਾਨ ਕਰਿਓ ਜਿਉ ਦਵਾ ਹਰਿ ; ਸਾਗਰ ਕੋ ਜਲ ਜਿਉ ਰਿਖਿ ਪੀਨੋ ॥੧੩੩॥

She drank the blood as Rishi Agastya had drank off ocean

ਸ੍ਵੈਯਾ॥

Savaiya

ਚੰਡ ਪ੍ਰਚੰਡ ਕੁਵੰਡ ਕਰੰ ਗਹਿ ; ਜੁਧ ਕਰਿਓ ਨ ਗਨੇ ਭਟ ਆਨੇ ॥

Chandi now took up bow in hand and killed so many of the opposite camp that it is not possible to count them.

ਮਾਰ ਦਈ ਸਭ ਦੈਤ ਚਮ੍ਹੁ ਤਿਹ ; ਸ੍ਰਉਣਤ ਜੰਬੁਕ ਗਿ੍ਯੁ ਅਘਾਨੇ ॥

The four contingents of the demons' army got killed, and the vultures and jackals drank the blood to their fill.

ਭਾਲ ਭਇਆਨਕ ਦੇਖਿ ਭਵਾਨੀ ਕੋ ; ਦਾਨਵ ਇਉ ਰਨ ਛਾਡ ਪਰਾਨੇ ॥

ਪਉਨ ਕੇ ਗਉਨ ਕੇ ਤੇਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਤੇ ; ਪੀਪਰ ਕੇ ਜਿਉ ਪਾਤ ਉਡਾਨੇ ॥੧੩੪॥

Looking at the ferocious Bhavani [Chandi], the demons fled from the fields as leaves of peepul tree fly in the strong wind

ਸ਼੍ਰੋਤਾ॥

Savaiya

ਆਹਵ ਮੈ ਖਿਝਕੈ ਬਰਚੰਡ ; ਕਰੰ ਧਰਕੈ ਹਰਿ ਪੈ ਅਰ ਮਾਰੇ ॥

Chandi got enraged in the battlefield : she took up the sword and slayed many demons.

ਏਕਨ ਤੀਰਨ ਚਕ੍ਰ ਗਦਾ ਹਤਿ ; ਏਕਨ ਕੇ ਤਨ ਕੇਹਰਿ ਫਾਰੇ ॥

Some got killed by her arrow, some by chakra and some by mace.

ਹੈ ਦਲ ਗੈ ਦਲ ਪੈਦਲ ਘਾਇ ਕੈ ; ਮਾਰ ਰਬੀ ਬਿਰਬੀ ਕਰ ਡਾਰੇ ॥

Several were torn apart by the lion. She killed several contingents of footmen and she denuded many chariots, too.

ਸਿੰਧੁਰ ਐਸੇ ਪਰੇ ਤਿਹ ਠਉਰ ; ਜਿਉ ਭੂਮ ਮੈ ਝੂਮਿ ਗਿਰੇ ਗਿਰ ਭਾਰੇ ॥੧੩੫॥

Dead elephants lying in the field looked like dark mountains

ਦੋਹਰਾ

Dohara

ਰਕਤਬੀਜ ਕੀ ਚਮ੍ਹੁ ਸਭ ; ਭਾਗੀ ਕਰਿ ਤਿਹ ਤ੍ਰਾਸ ॥

The army of Raktbij got frightened and fled from the field of battle.

ਕਹਿਓ ਦੈਤ ਪੁਨਿ ਘੇਰਕੈ ; ਕਰੋ ਚੰਡਿ ਕੋ ਨਾਸ ॥੧੩੬॥

However, Raktbij shouted loudly to stop them and asked them to besiege and destroy Chandi

ਸ਼੍ਰੋਤਾ ॥

Savaiya

ਕਾਨਨ ਮੈ ਸੁਨਕੈ ਇਹ ਬਾਤ ; ਸੁਬੀਰ ਫਿਰੇ ਕਰ ਮੈ ਅਸਿ ਲੈਕੈ ॥

Listening to the call of their leader, the demons turned back with swords in hand

ਚੰਡ ਪ੍ਰਚੰਡ ਸੋ ਜੁਧੁ ਕਰਿਓ ; ਬਲਿਕੈ ਅਤਹੀ ਮਨ ਕ੍ਰਧਤ ਹੁਕੈ ॥

and began fighting ferociously against Chandi.

ਘਾਉ ਲਗੈ ਤਿਨਕੇ ਤਨਮੇ ਇਮ ; ਸ੍ਰਉਣ ਗਿਰਿਓ ਧਰਨੀ ਪਰੁ ਚੁਐ ਕੈ ॥

ਆਗ ਲਗੇ ਜਿਮੁ ਕਾਨਨ ਮੈ ; ਤਨ ਤਿਉ ਰਹੀ ਬਾਨਨ ਕੀ ਧੁਨਿ ਹੁਕੈ ॥੧੩੭॥

The wounds being caused to them and the blood flowing from their bodies on to the earth and the shooting arrows create such a sound which is akin to the one caused by burning twigs in the forest on fire

ਸ੍ਵੈਯਾ॥

Savaiya

ਆਇਸ ਪਾਇਕੈ ਦਾਨਵ ਕੋ ਦਲ ; ਚੰਡਕੇ ਸਾਮੁਹੇ ਆਇ ਅਰਿਓ ਹੈ ॥

Having got the orders of their master, the demons have moved up to Chandi.

ਢਾਰ ਅਉ ਸਾਂਗ ਕ੍ਰਿਪਾਨਨਿ ਲੈ ; ਕਰ ਮੈ ਬਰ ਬੀਰਨ ਜੁੱਧ ਕਰਿਓ ਹੈ ॥

They have swords and shields in hand. Some others hold spears.

ਫੇਰ ਫਿਰੇ ਨਹਿ ਆਹਵ ਤੇ ; ਮਨਮਹਿ ਤਿਹ ਧੀਰਜ ਗਾਢੇ ਧਰਿਓ ਹੈ ॥

They all are fighting against Chandi. They are now fighting with much more confidence

ਰੋਕ ਲਈ ਚਹੁੰਓਰ ਤੇ ਚੰਡ ਸੁ ; ਭਾਨ ਮਨੋ ਪਰਬੇਖ ਪਰਿਓ ਹੈ ॥੧੩੮॥

and flee not from the field. They have besieged Chandi as the clouds overcast the sun

ਕੋਪਕੈ ਚੰਡ ਪ੍ਰਚੰਡ ਕੁਵੰਡ ; ਮਹਾਂਬਲਕੈ ਬਲਵੰਡ ਸੰਭਾਰਿਓ ॥

Chandi, in a rare rage, took up the bow in hand. Arrows came from her as lightning comes from clouds:

ਬਾਨਨਿ ਸਾਥ ਬਿਦਾਰ ਦਏ ਅਰਿ ; ਤਾ ਛਬਿ ਕੋ ਕਵਿ ਭਾਉ ਬਿਚਾਰਿਓ ॥

she killed the demon army, slaying them into pieces. Annihilating the enemy with the arrows,

ਸੂਰਜ ਕੀ ਕਿਰਨੇ ਸਰ ਮਾਸਹਿ ; ਰੇਨ ਅਨੇਕ ਤਹਾਂ ਕਰਿ ਡਾਰਿਓ ॥੧੩੯॥

Chandi seems to the poet shooting arrows like sun showers its rays and the severed pieces of flesh scattered around looked like the atoms of dust seen in sun-light

ਸ੍ਵੈਯਾ॥

Savaiya

ਚੰਡ ਚਮੁੰ ਬਹੁ ਦੈਤਨ ਕੀ ਹਤਿ ; ਫੇਰਿ ਪ੍ਰਚੰਡ ਕੁਵੰਡ ਸੰਭਾਰਿਓ ॥

Chandi annihilated a major part of the army of demons, and then again took up the bow.

ਬਾਨਨ ਸੋ ਦਲ ਫੇਰ ਦਇਓ ; ਬਲਕੈ ਬਰਸਿੰਘ ਮਹਾ ਭਭਕਾਰਿਓ ॥

On the one hand, she broke the backbone of demon-army, and, on the other hand, the lion she rode on also roared loud.

ਮਾਰਦਏ ਸਿਰਦਾਰ ਬਡੇ ; ਧਰਸ੍ਰਉਣ ਬਹਾਇ ਬਡੇ ਰਨ ਪਾਰਿਓ ॥

Many generals and chieftains were killed and a lot of blood was shed.

ਏਕ ਕੇ ਸੀਸ ਦਇਓ ਧਨ ਯੋ ; ਜਨੁ ਕੋਪਕੈ ਗਾਜ ਨੇ ਮੰਡਪ ਮਾਰਿਓ ॥੧੪੦॥

She hit a demon with her bow on the head and razed him to the ground as lightning razes a pillar to ground

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਚੰਡ ਚਮ੍ਹੁ ਸਭ ਦੈਤ ਕੀ ; ਐਸੇ ਦਈ ਸੰਘਾਰ ॥

ਪਉਨ ਪੂਤ ਜਿਉ ਲੰਕਕੋ ; ਡਾਰਿਓ ਬਾਗ ਉਖਾਰ ॥੧੪੧॥

Chandi destroyed the four-contingent army of demons as Hanuman destroyed Lanka by uprooting trees

ਸਵਾਯਾ ॥

Savaiya

ਗਾਜ ਕੈ ਚੰਡ ਮਹਾਂਬਲਿ ਮੇਘ ਸੀ ; ਬੂੰਦਨ ਜਿਉ ਅਰਿ ਪੈ ਸਰ ਡਾਰੇ ॥

Just as cloud showers rain, Chandi shot arrows on the enemy.

ਦਾਮਨ ਸੋ ਖਗ ਲੈ ਕਰਿ ਮੈ ; ਬਹੁਬੀਰ ਅੰਧ ਧਰਕੈ ਧਰਿ ਮਾਰੇ ॥

She held in her hand the sword resplendent like lightning and slayed many a demon into twos.

ਘਾਇਲ ਘ੍ਰਮ ਪਰੇ ਤਿਹ ਇਉ ; ਉਪਮਾ ਮਨ ਮੈ ਕਵਿ ਯੋ ਅਨੁਸਾਰੇ ॥ (ਦੂਜਾ ਪਾਠ -ਨੈ)

The wounded soldiers lie scattered in the field and the blood, it seems to the poet,

ਸ੍ਰੁਉਨ ਪ੍ਰਵਾਹ ਮਨੋ ਸਰਤਾ ; ਤਿਹ ਮੱਧਿ ਧਸੀ ਕਰਿ ਲੋਥ ਕਰਾਰੇ ॥੧੪੨॥

flowed like a rivulet and the bodies soaked in blood served as banks of this rivulet

ਐਸੇ ਪਰੇ ਧਰਨੀ ਪਰ ਬੀਰ ਸੁ ; ਕੈ ਕੈ ਦੁਖੰਡ ਜੁ ਚੰਡਿਹਿ ਡਾਰੇ ॥

The dead bodies of soldiers who had been slayed into two by Chandi lay on the ground.

ਲੋਥਨ ਉਪਰ ਲੋਥ ਗਿਰੀ ; ਬਹਿ ਸ੍ਰੁਉਣ ਚਲਿਓ ਜਨੁ ਕੋਟ ਪਨਾਰੇ ॥

Dead bodies got piled over more dead bodies. Innumerable small drains of blood were seen flowing.

ਲੈ ਕਰਿ ਬਿਯਾਲ ਸੋ ਬਿਯਾਲ ਬਜਾਵਤ ; ਸੋ ਉਪਮਾ ਕਵਿ ਯੋ ਮਨ ਧਾਰੇ ॥

ਮਾਨੋ ਮਹਾਂ ਪ੍ਰਲਏ ਬਹੇ ਪਉਨ ਸੋ ; ਆਪਸਿ ਮੈ ਭਿਰਹੈ ਗਿਰਿ ਭਾਰੇ ॥੧੪੩॥

Warriors held elephants in hand and struck one against the other as the huge mountains strike against one another on the Doom's day

ਸ੍ਵੈਯਾ॥

Savaiya

ਲੈ ਕਰ ਮੈ ਅਸਿ ਦਾਰੁਨ ਕਾਮ ; ਕਰੇ ਰਨ ਮੈ ਅਰਿ ਸੋ ਅਰਣੀ ਹੈ ॥

The goddess, killer of enemy, took up a strong sword in hand and began enthusiastic fight.

ਸੂਰ ਹਨੇ ਬਲਿਕੈ ਬਲਵਾਨ ਸੁ ; ਸ੍ਰਉਨ ਚਲਿਓ ਬਹਿ ਬੈਤਰਨੀ ਹੈ ॥

The mighty goddess killed so many demons that the blood flowed in the form of Baitarani.

ਬਾਂਹ ਕਟੀ ਅਧਬੀਚ ਤੇ ਸੁੰਡ ਸੀ ; ਸੋ ਉਪਮਾ ਕਵਿਨੇ ਬਰਨੀ ਹੈ ॥

The falling of slain arms like the slain trunk of the elephant looked, it seems to the poet,

ਆਪਸਿ ਮੈ ਲਰਕੈ ਸੁ ਮਨੋ , ਗਿਰ ਤੇ ਗਿਰੀ ; ਸ੍ਰਪ ਕੀ ਦੁਇ ਘਰਨੀ ਹੈ ॥੧੪੪॥

like two female serpents who, as they fight against each other, get thrown away quite often

ਦੋਹਰਾ

Dohara

ਸਕਲ ਪ੍ਰਬਲ ਦਲ ਦੈਤ ਕੋ ; ਚੰਡੀ ਦਇਓ ਭਜਾਇ ॥

ਪਾਪ ਤਾਪ ਹਰਿ ਜਾਪ ਤੇ ; ਜੈਸੇ ਜਾਤ ਪਰਾਇ ॥੧੪੫॥

Chandi was able to route the huge, powerful army of demons just as sin and sorrow run away by remembering God

ਸ੍ਵੈਯਾ॥

Savaiya

ਭਾਨ ਤੇ ਜਿਉ ਤਮ , ਪਉਨ ਤੇ ਜਿਉ ਘਨ ; ਮੋਰ ਤੇ ਜਿਉ ਫਨ . ਤਿਉ ਸੁਕਚਾਨੇ ॥

Just as darkness instantly flees from sun, clouds flee wind, snake from the peacock, coward from the brave,

ਸੂਰ ਤੇ ਕਾਤੁਰ , ਕੂਰ ਤੇ ਚਾਤੁਰ ; ਸਿੰਘ ਤੇ ਸਾਤੁਰ ਏਣਿ ਡਰਾਨੇ ॥

wise from the mean, deer from the lion, as appreciation from the miser and joy from the separation,

ਸੂਮ ਤੇ ਜਿਉ ਜਸ , ਬਿਓਗ ਤੇ ਜਿਉ ਰਸ ; ਪੂਤ ਕਪੂਤ ਤੇ , ਜਿਉਂ ਬੰਸੁ ਹਾਨੇ ॥

and just as family's name is slurred by bad son,

ਧਰਮ ਜਿਉ ਕੁੱਧਤੇ , ਭਰਮ ਸੁੱਬੁਧਤੇ ; ਚੰਡਕੇ ਜੁੱਧਤੇ , ਦੈਤ ਪਰਾਨੇ ॥੧੪੬॥

dharma is by wrath and intelligence by delusion, similarly the demons in the battlefield fled from Chandi

ਫੇਰ ਫਿਰੇ ਸਭ ਜੁੱਧਕੇ ਕਾਰਨ ; ਲੈ ਕਰਵਾਰਨ ਕੁੱਧ ਹੁਇ ਧਾਏ ॥

The demons now felt enraged and got provoked for a fight.

ਏਕਲੈ ਬਾਨ ਕਮਾਨਨ ਤਾਨ ਕੇ ; ਤੂਰਨ ਤੇਜ ਤੁਰੰਗ ਤੁਰਾਏ ॥

They came fast riding the steed and with bow in hand.

ਧੂਰ ਉਡੀ ਖੁਰ ਪੂਰਨ ਤੇ ; ਪਥ ਉਰਧ ਹੁਇ , ਰਵਿਮੰਡਲ ਛਾਏ ॥

The dust raised by the running horses has overcast the sky.

ਮਾਨਹੁ ਫੇਰ ਰਚੇ ਬਿਧਿ ਲੋਕ ; ਧਰਾ ਖਟ ਆਠ ਅਕਾਸ ਬਨਾਏ ॥੧੪੭॥

It seems as if Brahma, (the so- called creator-Almighty), has again begun work on the creation of the six earths and eight skies

ਚੰਡ ਪ੍ਰਚੰਡ ਕੁਵੰਡ ਲੈ ਬਾਨਨਿ ; ਦੈਤਨ ਕੇ ਤਨ ਤੂਲਿ ਜਿਉ ਤੂੰਬੇ ॥

The mighty goddess took up the bow and shot arrows with such ferocity that she burst the bodies of demons as the combing of cotton.

ਮਾਰ ਗਇੰਦ ਦਏ ਕਰਵਾਰ ਲੈ ; ਦਾਨਵ ਮਾਨ ਗਇਓ ਉਡ ਪੂੰਬੇ ॥

With sword in another hand, she killed the elephants of enemy camp

ਬੀਰਨ ਕੇ ਸਿਰ ਕੀ ਸਿਤ ਪਾਗ ; ਚਲੀ ਬਹਿ ਸੋਨਤ ਉਪਰ ਖੂੰਬੇ ॥

and with that blow of the honour of the demons blew as does the calotiopis gigantea.

ਮਾਨਹੁ ਸਾਰਸੁਤੀ ਕੇ ਪ੍ਰਵਾਹ ਮੈ ; ਸੂਰਨ ਕੇ ਜਸ ਕੇ ਉਠੇ ਬੂੰਬੇ ॥੧੪੮॥

The turbans of warriors float in blood as if the bubbles of honour of the warriors were floating on the waters of Sarsvati

ਸੈਯਾ॥

Savaiya

ਦੈਤਨ ਸਾਥ ਗਦਾ ਗਹਿ ਹਾਥ ; ਸੁੱਕ੍ਧ ਹੈ ਜੁੱਧੁ ਨਿਸੰਗ ਕਰਿਓ ਹੈ ॥

Durga held a mace in hand and fought a ferocious battle against demons.

ਪਾਨ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਲਏ ਬਲਵਾਨ ; ਸੁ ਮਾਰ ਤਬੈ ਦਲ ਛਾਰ ਕਰਿਓ ਹੈ ॥

The warriors took up swords and completely destroyed the enemy ranks.

ਪਾਗ ਸਮੇਤ ਗਿਰਿਓ ਸਿਰ ਏਕ ਕੋ ; ਭਾਉ ਇਹੈ ਕਬਿ ਤਾ ਕੋ ਧਰਿਓ ਹੈ ॥

A head, with turban tied on it, fell down and it looked to the poet as if a star,

ਪੂਰਨਿ ਪੁੰਨ ਭਏ ਨਭ ਤੇ ; ਸੁ ਮਨੋ ਭੁਅ ਟੂਟ ਨਛੱਤ੍ਰ ਪਰਿਓ ਹੈ ॥੧੪੯॥

after the fulfilment of all virtues, had broken off to fall on to the earth

ਬਾਰਨ ਬਾਰਦ ਜਿਉ ਨਿਰਵਾਰ ; ਮਹਾਂ ਬਲਧਾਰ ਤਬੈ ਇਹ ਕੀਆ ॥

Big elephants as huge as dark clouds are being thrown away by the mighty Chandi;

ਪਾਨ ਲੈ ਬਾਨ ਕਮਾਨ ਕੋ ਤਾਨ ; ਸੰਘਾਰ ਸਨੇਹ ਤੇ ਸ੍ਰਉਨਤ ਪੀਆ ॥

she took up bow in hand and stretched it to shoot arrows, killing many demons drank their blood joyously.

ਏਕ ਗਏ ਕੁਮਲਾਇ ਪਰਾਇ ਕੈ ; ਏਕਨ ਕੋ ਧਰਕਿਓ ਤਨ ਹੀਆ ॥

Faces of many demons lost their lustre and some others felt palpitation on seeing her.

ਚੰਡ ਕੇ ਬਾਨ ਕਿਧੋ ਕਰ ਭਾਨਹਿ ; ਦੇਖਿਕੈ ਦੈਤ ਗਈ ਦੁਤ ਦੀਆ ॥੧੫੦॥

The arrows shot by Chandi are like the rays of sun which cause the lamps of the life of many demons to extinguish

ਲੈ ਕਰ ਮੈ ਅਸਿ ਕੋਪ ਭਈ ਅਤਿ ; ਧਾਰ ਮਹਾਂਬਲ ਕੋ ਰਨ ਪਾਰਿਓ ॥

Highly enraged Chandi took sword in hand and gave a very severe fight.

ਦਉਰ ਕੈ ਠਉਰ ਹਤੇ ਬਹੁ ਦਾਨਵ ; ਏਕ ਗਇੰਦ੍ਰ ਬਡੋ ਰਨਿ ਮਾਰਿਓ ॥

She ran after demons and killed many of them. She also killed a huge elephant.

ਕਉਤਕਿ ਤਾ ਛਬਿ ਕੋ ਰਨ ਪੇਖ ; ਤਬੈ ਕਬਿ ਇਉ ਮਨ ਮੱਧਿ ਬਿਚਾਰਿਓ ॥

ਸਾਗਰ ਬਾਂਧਨ ਕੇ ਸਮਏ ਨਲ ; ਮਾਨੋ ਪਹਾਰ ਉਖਾਰ ਕੇ ਡਾਰਿਓ ॥੧੫੧॥

Looking at the grand scene in the battlefield the poet feels as if Nala (Neel) had dug out a mountain and threw it in the ocean so as to make a thorough way

ਦੋਹਰਾ॥

Dohara

ਮਾਰ ਜਬੈ ਸੈਨਾ ਲਈ ; ਤਬੈ ਦੈਤ ਇਹ ਕੀਨ ॥

When the entire army was wiped out,

ਸਸਤ੍ਰ ਧਾਰ ਕਰਿ ਚੰਡਿ ਕੇ ; ਬਧਿਬੇ ਕੋ ਮਨ ਦੀਨ ॥੧੫੨॥

the demon chief armed himself with varied weapons and resolved in mind to kill Chandi

ਸ੍ਵੈਯਾ॥

Savaiya

ਬਾਹਨਿ ਸਿੰਘ ਭਇਆਨਕ ਰੂਪ ; ਲਖਿਓ ਸਭ ਦੈਤ ਮਹਾਂ ਡਰ ਪਾਇਓ ॥

The demons were rather frightened when they looked at the ferocious figure of lion-rider, Chandi.

ਸੰਖ ਲੀਏ ਕਰ ਚਕ੍ਰ ਅਉ ਬਕ੍ਰ ; ਸਰਾਸਨ ਪੱਤ੍ਰ ਬਿਚਿਤ੍ਰ ਬਨਾਇਓ ॥

She had conch -shell, chakra and bow and arrow in hands.

ਧਾਇ ਭੁਜਾਬਲ ਆਪਨ ਹੂ ; ਹਮਸੇ ਤਿਨ ਯੋ ਅਤਿ ਜੁਧੁ ਮਚਾਇਓ ॥

Realizing his own strength Raktbij went ahead

ਕ੍ਰਧ ਕੈ ਸ੍ਰਉਣਤ ਬਿੰਦ ਕਹੈ ਰਨ ; ਇਆਹੀ ਤੇ ਚੰਡਕਾ ਨਾਮ ਕਹਾਇਓ ॥੧੫੩॥

and challenged Chandi to come out for a duel if she was true to her name Chandi] 153]

ਮਾਰਿ ਲਇਓ ਦਲਿ ਅਉਰ ਭਜਿਓ ਤਬ ; ਕੋਪਕੈ ਆਪਨ ਹੀ ਸੁ ਭਿਰਿਓ ਹੈ ॥

When the army of Raktbij got wiped off or fled from the field,

ਚੰਡਿ ਪ੍ਰਚੰਡਿ ਸੋ ਜੁਧੁ ਕਰਿਓ ; ਅਸਿ ਹਾਥਿ ਛੁਟਿਓ ਮਨ ਨਾਹਿ ਗਿਰਿਓ ਹੈ ॥

the highly enraged Raktbij came out for a fight with Chandi.

ਲੈਕੈ ਕੁਵੰਡ ਕਰੰ ਬਲ ਧਾਰਕੈ ; ਸੋਨ ਸਮੂਹ ਮੈ ਐਸੇ ਤਰਿਓ ਹੈ ॥

He fought ferociously against her, and although his sword had fallen off his hands yet he did not fell dejected.

ਦੇਵ ਅਦੇਵ ਸਮੁੰਦ੍ਰ ਮਥਿਓ ; ਮਾਨੋ ਮੇਰੁ ਕੋ ਮਧਿ ਧਰਿਓ ਸੁ . ਫਿਰਿਓ ਹੈ ॥੧੫੪॥

Holding a bow in hand, he swims in the ocean of blood as if he were the Sumer mountain used by gods and demons for the churning of ocean

ਕੁੱਧਕੈ ਜੁਧਕੋ ਦੈਤ ਬਲੀ ; ਨਦ ਸ੍ਰੋਨਕੋ ਪੈਰਕੋ ਪਾਰ ਪਧਾਰਿਓ ॥

The mighty demon fought with full force. He swam across the ocean of blood,

ਲੈ ਕਰਵਾਰ ਅਉ ਢਾਰ ਸੰਭਾਰ ਕੈ ; ਸਿੰਘ ਕੋ ਦਉਰ ਕੈ ਜਾਇ ਹਕਾਰਿਓ ॥

took sword and shield in hand and paced up fast to challenge the lion.

ਆਵਤ ਪੇਖਿਕੈ ਚੰਡ ਕੁਵੰਡ ਤੇ ; ਬਾਨ ਲਗਿਓ ਤਨ ਮੂਰਛ ਪਾਰਿਓ ॥

As Chandi saw him approaching, she shot an arrow at him : the demon fell down unconscious.

ਰਾਮ ਕੇ ਭ੍ਰਾਤਨ ਜਿਉ ਹਨੂਮਾਨ ਕੋ ; ਸੈਲ ਸਮੇਤ ਧਰਾ ਪਰ ਡਾਰਿਓ ॥੧੫੫॥ (ਦੂਜਾ ਪਾਠ-
ਭ੍ਰਾਤ ਨੇ)

It seemed as if Hanuman, carying along the entire mountain with Sanjivani herb, were shot down by Rama's brother, Bharat

ਸੈਯਾ॥

Savaiya

ਫੇਰ ਉਠਿਓ ਕਰ ਲੈ ਕਰਵਾਰ ਕੋ ; ਚੰਡ ਪ੍ਰਚੰਡ ਸਿਉ ਜੁੱਧ ਕਰਿਓ ਹੈ ॥

The demon got up, got sword in hand and began fighting with the goddess.

ਘਾਇਲ ਕੈ ਤਨ ਕੇਹਰ ਤੇ ; ਬਹਿ ਸ੍ਰਉਨ ਸਮੂਹ ਧਰਾਨ ਪਰਿਓ ਹੈ ॥

He wounded the lion and the latter's blood is falling down on earth.

ਸੋ ਉਪਮਾ ਕਬਿਨੇ ਬਰਨੀ , ਮਨ ਕੀ ਹਰਨੀ ; ਤਿਹ ਨਾਉ ਧਰਿਓ ਹੈ ॥

The poet has narrated this scene with the help of a beautiful metaphor.

ਗੇਰੂ ਨਗੰ ਪਰਕੈ ਬਰਖਾ ; ਧਰਨੀ ਪਰਿ ਮਾਨਹੁ ਰੰਗ ਢਰਿਓ ਹੈ ॥੧੫੬॥

He says that it seems as reddish water flows down from the Geru mountain during the rainy season

ਸ੍ਰੋਣਤਬਿੰਦੁ ਸੋ ਚੰਡ ਪ੍ਰਚੰਡ ; ਸੁ ਜੁੱਧ ਕਰਿਓ ਰਨ ਮੱਧਿ ਰੁਹੇਲੀ ॥

Chandi felt much enraged and waged a severe battle against the demon Raktbij.

ਪੈ ਪਲ ਮੈ ਦਲ ਮੀਜ ਦਇਓ ; ਤਿਲ ਤੇ ਜਿਮੁ ਤੇਲ ਨਿਕਾਰਤ ਤੇਲੀ ॥

She trampled the footmen and horsemen in such a way as an oilman crushes the sesame-seed to squeeze out oil.

ਸ੍ਰੋਉਣ ਪਰਿਓ ਧਰਨੀ ਪਰ ਚੈ ; ਰੰਗਰੇਜ ਕੀ ਰੇਨੀ ਜਿਉ ਫੂਟ ਕੈ ਫੈਲੀ ॥

The blood flows on the ground in the form of a drain as if red colour had spread after the pitcher broke.

ਘਾਉ ਲਸੈ ਤਨ ਦੈਤ ਕੇ ਯੋ ; ਜਨੁ ਦੀਪਕ ਮੱਧਿ ਫਨੂਸ ਕੀ ਥੈਲੀ ॥੧੫੭॥

The wounds on the body of demon look as graceful as the chandellier placed in-between the burning lamp

ਸ੍ਰੋਉਣਤਬਿੰਦੁ ਕੋ ਸ੍ਰਉਨ ਪਰਿਓ ਧਰਿ ; ਸ੍ਰਉਨਤ ਬਿੰਦੁ ਅਨੇਕ ਭਏ ਹੈ ॥

As the blood of Raktbij dropped down on the ground, many more Raktbij grew out of those blood-drops.

ਚੰਡਿ ਪ੍ਰਚੰਡਿ ਕੁਵੰਡਿ ਸੰਭਾਰਿ ਕੈ ; ਬਾਨਨਿ ਸਾਥਿ ਸੰਘਾਰ ਦਏ ਹੈ ॥

Chandi took up bow in hand and slayed all of them. The demons who had grown from Raktbij's blood were killed

ਸ੍ਰੁੰਨ ਸਮੂਹ ਸਮਾਇ ਗਏ ; ਬਹੁਰੇ ਸੁ ਭਏ ਹਤਿ ਫੇਰਿ ਲਏ ਹੈ ॥

but many more sprouted out from their blood.

ਬਾਰਦ ਧਾਰ ਪਰੈ ਧਰਨੀ ; ਮਾਨੋ ਬਿੰਬਰ ਹੂੰ ਮਿਟਕੈ ਜੁ ਗਏ ਹੈ ॥੧੫੮॥

Their blood flows on the ground like rain-shower, and those sprouting from this blood are getting killed like the bubbles

ਸੈਯਾ॥

Savaiya

ਜੇਤਕ ਸ੍ਰੁੰਨ ਦੀ ਬੂੰਦ ਗਿਰੈ ਰਨ ; ਤੇਤਕ ਸ੍ਰੁੰਨਤਬਿੰਦ ਹੂੰ ਆਈ ॥

New forms of Raktbij sprouted up as many in number as the drops of blood.

ਮਾਰਹੀ ਮਾਰ ਪੁਕਾਰ ਹਕਾਰਕੈ ; ਚੰਡਿ ਪ੍ਰਚੰਡਿ ਕੇ ਸਾਮੁਹਿ ਧਾਈ ॥

They rush towards Chandi crying 'Kill ! Kill !' .

ਪੇਖਿ ਕੈ ਕੌਤਕਿ ਤਾ ਛਿਨ ਮੈ ; ਕਵਿ ਨੇ ਮਨਮੈ ਉਪਮਾ ਠਹਰਾਈ ॥

As the poet saw this scene, a simile occurred to him :

ਮਾਨਹੁ ਸੀਸ ਮੱਹਲ ਕੇ ਬੀਚ ; ਸੁ ਮੂਰਤਿ ਏਕ ਅਨੇਕ ਕੀ ਝਾਈ ॥੧੫੯॥

it seems as if in a palace of mirrors one person gets reflected as many

ਸ੍ਰੁੰਨਤਬਿੰਦ ਅਨੇਕ ਉਠੇ ਰਨ ; ਕ੍ਰਧ ਕੈ ਜੁੱਧਕੋ ਫੇਰ ਜੁਟੇ ਹੈ ॥

The innumerable forms of Raktbij got up and set out for war in rage.

ਚੰਡਿ ਪ੍ਰਚੰਡਿ ਕਮਾਨ ਤੇ ਬਾਨ ; ਸੁ ਭਾਨ ਕੀ ਅੰਸ ਸਮਾਨ ਛੁਟੇ ਹੈ ॥

On the other side, arrows get shot from Chandi's bow as rays come off the Sun.

ਮਾਰ ਬਿਦਾਰ ਦਏ ਸੁ ਭਏ ਫਿਰ ; ਲੈ ਮੁੰਗਰਾ ਜਿਮੁ ਧਾਨ ਕੁਟੇ ਹੈ ॥

The heads of demons are being beaten as the rice-husk is beaten with heavy sticks.

ਚੰਡ ਦਏ ਸਿਰਖੰਡ ਜੁਦੇ ਕਰਿ ; ਬਿੱਲਨ ਤੇ ਜਨ ਬਿੱਲ ਤੁਟੇ ਹੈ ॥੧੬੦॥

Chandi has cut off heads [of demons] as marmelos fruit fall of the tree

ਸ੍ਰੁਨਤਬਿੰਦ ਅਨੇਕ ਭਏ ; ਅਸਿ ਲੈ ਕਰਿ ਚੰਡਿ ਸੁ ਐਸੇ ਉਠੇ ਹੈ ॥

Innumerable forms of Raktbij have been born : they rush at Chandi with sharp -edged swords.

ਬੂੰਦਨ ਤੇ ਉਠਿ ਕੈ ਬਹੁ ਦਾਨਵ ; ਬਾਨਨ ਬਾਰਦ ਜਾਨ ਵੁਠੇ ਹੈ ॥

Demons continue to sprout from the blood-drops, but arrows of Chandi are also shot like rain showers.

ਫੇਰਿ ਕੁਵੰਡਿ ਪ੍ਰਚੰਡਿ ਸੰਭਾਰ ਕੈ ; ਬਾਨ ਪ੍ਰਹਾਰ ਸਿੰਘਾਰ ਸੁਟੇ ਹੈ ॥

Chandi took up her bow and killed them with arrows.

ਐਸੇਉਠੇ ਫਿਰ ਸ੍ਰੁਨ ਤੇ ਦੈਤ ਸੁ ; ਮਾਨਹੁ ਸੀਤ ਤੇ ਰੋਮ ਉਠੇ ਹੈ ॥੧੬੧॥

However, these demons re-emerge from the blood of Raktbij as fog is born of cold weather

ਸ੍ਵੈਯਾ॥

Savaiya

ਸ੍ਰੁਨਤਬਿੰਦ ਭਏ ਇਕਠੇ ; ਬਰਚੰਡ ਪ੍ਰਚੰਡ ਕੋ ਘੇਰਿ ਲਇਓ ਹੈ ॥

The brave warriors, all forms of Raktbij, have now besieged Durga.

ਚੰਡ ਅਉ ਸਿੰਘ ਦੁਹੁ ਮਿਲਿਕੈ ; ਸਬ ਦੈਤਨ ਕੋ ਦਲ ਮਾਰ ਦਇਓ ਹੈ ॥

Chandi and her lion jointly killed the entire horde of demons.

ਫੇਰਿ ਉਠੇ ਧੁਨ ਕੋ ਕਰਿ ਕੈ ; ਸੁਨਿ ਕੈ ਮੁਨਿ ਕੋ ਛੁਟਿ ਧਿਆਨੁ ਗਇਓ ਹੈ ॥

Once again demons sprout from the blood and they cry so loud that the concentration of saints is disturbed.

ਭੂਲ ਗਏ ਸੁਰ ਕੇ ਅਵਸਾਨ ; ਗੁਮਾਨ ਨ ਸ੍ਰੁਨਤਬਿੰਦ ਗਇਓ ਹੈ ॥੧੬੨॥

All attempts of the gods to kill Raktbij failed, and the pride of the latter is still intact ohrw]

ਦੋਹਰਾ॥

Dohara

ਰਕਤਬੀਜ ਸੋ ਚੰਡਕਾ ; ਇਉ ਕੀਨੋ ਬਰ ਜੁੱਧੁ ॥

ਅਗਨਤ ਭਏ ਦਾਨਵ ਤਬੈ ; ਕਛੁ ਨ ਬਸਾਇਓ ਕੁੱਧੁ ॥੧੬੩॥

Thus, Raktbij and Chandi fought a ferocious battle. But demons continued to sprout in large numbers and the rage of Chandi could produce no result

ਸ੍ਵੈਯਾ॥

Savaiya

ਪੇਖ ਦਸੋਦਿਸ ਤੇ ਬਹੁ ਦਾਨਵ ; ਚਡਿ ਪ੍ਰਚੰਡਿ ਤਚੀ ਅਖੀਆਂ ॥

Seeing innumerable demons [rushing] from all the ten directions, Chandi's eyes were full of rage.

ਤਬ ਲੈ ਕੇ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਜੁ ਕਾਟ ਦਏ ਅਰ ; ਫੂਲ ਗੁਲਾਬ ਕੀ ਜਿਉ ਪਖੀਆਂ ॥

She took up sword in hand and slayed the demons as petals of rose are plucked and scattered.

ਸ੍ਰਉਨ ਕੀ ਛੀਟ ਪਰੀ ਤਨ ਚੰਡ ਕੇ ; ਸੋ ਉਪਮਾ ਕਵਿਨੇ ਲਖੀਆਂ ॥

ਜਨੁ ਕੰਚਨ ਮੰਦਰ ਮੈ ਜਰੀਆ ; ਜਰਿ ਲਾਲ ਮਨੀ ਜੁ ਬਨਾ ਰਖੀਆਂ ॥੧੬੪॥

Looking at the bloodstains on the body of Chandi, the poet felt as if red jewels are studded in gold in a golden temple

ਕ੍ਰੁਪਕੈ ਜੁੱਧ ਕਰਿਓ ਬਹੁ ਚੰਡ ; ਨ ਏਤੋ ਕਰਿਓ ਮਧ ਸੋ ਅਬਿਨਾਸੀ ॥

Durga gave such a ferocious fight as Vishnu had given Madhu demon.

ਦੈਤਨ ਕੇ ਬਧ ਕਾਰਨ ਕੋ ; ਨਿਜ ਭਾਲ ਤੇ ਜੁਆਲ ਕੀ ਲਾਟ ਨਿਕਾਸੀ ॥

She took out a flame from out of her forehead so as to kill the demons.

ਕਾਲੀ ਪ੍ਰਤੱਛ ਭਈ ਤਿਹਤੇ ; ਰਨ ਫੈਲ ਰਹੀ ਭਯ ਭੀਰ ਪ੍ਰਭਾਸੀ ॥

Goddess Kali manifested herself and an environment of awe prevailed in the field of battle :

ਮਾਨਹੁ ਸ੍ਰਿੰਗ ਸੁਮੇਰ ਕੋ ਫੋਰਿਕੈ ; ਧਾਰ ਪਰੀ ਧਰਿ ਪੈ ਜਮੁਨਾ ਸੀ॥੧੬੫॥

the crowds of demons got terrified. Kali manifested in such a way as the Jamuna river comes forth from the Sumer mountains] 165]

ਸ੍ਵੈਯਾ॥

Savaiya

ਮੇਰੁ ਹਲਿਓ ਦਹਲਿਓ ਸੁਰ ਲੋਕੁ ; ਦਸੋ ਦਿਸ ਭੂਧਰ ਭਾਜਤ ਭਾਰੀ ॥

The Sumer mountain got shaken, the land of gods got terrified, and mountains began to fly about in all the ten directions.

ਚਾਲਿ ਪਰਿਓ ਤਿਹ ਚਉਦਹਿ ਲੋਕ ਮੈ ; ਬ੍ਰਹਮ ਭਇਓ ਮਨ ਮੈ ਭ੍ਰਮ ਭਾਰੀ ॥

Confusion and anarchy prevailed in the four realms. Even Brahma began to have serious apprehensions in his mind.

ਧਿਆਨ ਰਹਿਓ ਨ ਜਟੀ ਸੁ ਫਟੀ ਧਰ ; ਯੋ ਬਲਿ ਕੈ ਰਨ ਮੈ ਕਿਲਕਾਰੀ ॥

As Chandi gave a loud cry, even Shiva failed to keep his concentration and earth seemed to split open.

ਦੈਤਨ ਕੇ ਬਧਿ ਕਾਰਨ ਕੋ ; ਕਰਿ ਕਾਲ ਸੀ ਕਾਲੀ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਸੰਭਾਰੀ ॥੧੬੬॥

Now Kali took up in hand a sword, the very form of death, so as to kill demons

ਦੋਹਰਾ॥

Dohara

ਚੰਡੀ ਕਾਲੀ ਦੁਹੰਮਿਲਿ ; ਕੀਨੋ ਇਹੈ ਬਿਚਾਰ ॥

Chandi and Kali together resolved that the former will kill the demons

ਹਉ ਹਨਿ ਹੋ ਤੂੰ ਸ੍ਰਉਨ ਪੀ ; ਅਰਿ ਦਲਿ ਡਾਰਹਿ ਮਾਰਿ ॥੧੬੭॥

and the latter will drink their blood

ਸਵਾਯਾ॥

Savaiya

ਕਾਲੀ ਅਉ ਕੇਹਰਿ ਸੰਗਿ ਲੈ ਚੰਡਿ ਸੁ ; ਘੇਰੇ ਸਬੈ ਬਨ ਜੈਸੇ ਦਵਾ ਪੈ ॥

Accompanied by Kali and lion, Chandi surrounded the demons as fire-flames besiege the forest.

ਚੰਡ ਕੇ ਬਾਨਨ ਤੇਜ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੇ ; ਦੈਤ ਜਰੈ ਜੈਸੇ ਈਟ ਅਵਾ ਪੈ ॥

The demons began to burn with the power of Chandi's arrows as bricks get burnt in the kiln.

ਕਾਲਿਕਾ ਸ੍ਰਉਨ ਪੀਓ ਤਿਨਕੋ ; ਕਵਿਨੇ ਮਨ ਮੈ ਲੀਯੋ ਭਾਉ ਭਵਾ ਪੈ ॥

ਮਾਨਹੁ ਸਿੰਧ ਕੋ ਨੀਰ ਸਬੈ ਮਿਲਿ ; ਧਾਇ ਕੈ ਜਾਇ ਪਰੇ ਹੈ ਤਵਾ ਪੈ ॥੧੬੮॥

Kali drank their blood as, the poet imagines a simile, the rain drops cease to be as soon as they fall on a hot iron-plate

ਚੰਡ ਹਨੇ ਅਰੁ ਕਾਲਕਾ ਕੋਪ ਕੈ ; ਸ੍ਰਉਨਤ ਬਿੰਦਨ ਸੋ ਇਹ ਕੀਨੋ ॥

Chandi killed the demons and Kali drank their blood.

ਖਗ ਸੰਭਾਰ ਹਕਾਰ ਤਬੈ ; ਕਿਲਕਾਰ ਬਿਦਾਰ ਸਭੇ ਦਲੁ ਦੀਨੋ ॥

Chandi cried loud to challenge them and killed hordes of demons with her sword.

ਆਮਿਖ ਸ੍ਰੌਨ ਅਚਿਓ ਬਹੁ ਕਾਲਕਾ ; ਤਾ ਛਬਿ ਮੈ ਕਵਿ ਇਉ ਮਨ ਚੀਨੋ ॥

Looking at Kali devouring a lot of flesh and blood, the poet thought of a simile :

ਮਾਨੋ ਛੁਧਾਤਰੁ ਹੁਇਕੈ ਮਨੁਛ ਸੁ ; ਸਾਲਨ ਲਾਸਹਿ ਸੁ ਬਹੁ ਪੀਨੋ ॥੧੬੯॥

it looked like one who satiates his hunger by drinking huge quantity of curry of cooked meat

ਸ਼੍ਵੈਯਾ॥

Savaiya

ਜੁੱਧੁ ਰਕਤੁ ਬੀਜ ਕਰਿਯੋ ; ਧਰਨੀ ਪਰ ਯੋ ਸੁਰ ਦੇਖਤ ਸਾਰੇ ॥

All the gods on earth see in amazement the fight given by Raktbij.

ਜੇਤਕ ਸੁੰਨ ਕੀ ਬੂੰਦ ਗਿਰੈ ; ਉਠ ਤੇਤਕ ਰੂਪ ਅਨੇਕਹਿ ਧਾਰੇ ॥

They see how drops of blood fell off his body and how new forms of Raktbij sprout up from these drops.

ਜੁਗਨਿ ਆਨ ਫਿਰੀ ਚਹੂੰ ਓਰ ਤੇ ; ਸੀਸ ਜਟਾ ਕਰ ਖੱਪਰ ਭਾਰੇ ॥ (ਜੁੱਗਨਿ ਬੋਲੇ)

Yoginis from all directions have assembled there : they have matted hair on their heads and have huge bowls in hand.

ਸੁੰਨਤ ਬੂੰਦ ਪਰੈ ਅਚਵੈ ਸਭ ; ਖੱਗ ਲੈ ਚੰਡ ਪ੍ਰਚੰਡ ਸੰਘਾਰੇ ॥੧੭੦॥

The enraged Chandi killed many demons with her sword, and these yoginis drank all the blood [from the wounded demons] before it could fall down on the ground

ਕਾਲੀ ਅਉ ਚੰਡ ਕੁਵੰਡ ਸੰਭਾਰ ਕੇ ; ਦੈਤ ਸੋ ਜੁੱਧ ਨਿਸੰਗ ਸਜਿਓ ਹੈ ॥

Kali and Chandi now took up their bows and fought a conclusive battle against the demons.

ਮਾਰ ਮਹਾਂ ਰਨ ਮੱਧ ਭਈ ; ਪਹਰੇਕ ਲਉ ਸਾਰ ਸੋ ਸਾਰ ਬਜਿਓ ਹੈ ॥

There was fierce killing in the field and for one pahar (equivalent to about three hours) weapons struck weapons.

ਸ੍ਰੁਨਤਬਿੰਦ ਗਿਰਿਓ ਧਰਨੀ ਪਰ ; ਇਉ ਅਸਿ ਸੋ ਅਰ ਸੀਸ ਭਜਿਓ ਹੈ ॥

ਮਾਨੋ ਅਤੀਤ ਕਰਿਯੋ ਚਿਤ ਕੋ ; ਧਨਵੰਤ ਸਭੈ ਨਿਜ ਮਾਲ ਤਜਿਓ ਹੈ ॥੧੭੧॥

Raktbij fell down on the ground, and his head slain by sword has fallen off as if a wealthy man develops detachment and renounces all his wealth

ਸੋਰਠਾ॥

Soratha

ਚੰਡੀ ਦਇਓ ਬਿਦਾਰ ; ਸ੍ਰੁਨ ਪਾਨ ਕਾਲੀ ਕਰਿਓ ॥

Chandi has killed Raktbij and Kali had drank off his blood.

ਛਿਨ ਮੈ ਡਾਰਿਓ ਮਾਰ ; ਸ੍ਰੁਨਤ ਬਿੰਦ ਦਾਨਵ ਮਹਾਂ ॥੧੭੨॥

Thus was killed in a moment the mighty Raktbij

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਮਾਰਕੰਡੇ ਪੁਰਾਨੇ ਸ੍ਰੀ ਚੰਡੀ ਚਰਿਤ੍ਰ ਉਕਤਿ ਬਿਲਾਸ ;
ਰਕਤ ਬੀਜ ਬਧਹਿ ਨਾਮ ਪੰਚਮੇ ਧਿਆਇ ॥੫॥

Thus ends the fifth chapter on the slaying of Raktbij in the Chandi Charitra from the Markandeya Purana.

ਸ਼੍ਵੈਯਾ॥

Savaiya

ਤੁਛ ਬਚੇ ਭਜਕੈ ਰਨ ਤਿਆਗ ਕੈ ; ਸੁੰਭ ਨਿਸੁੰਭ ਪੈ ਜਾਇ ਪੁਕਾਰੇ ॥

Only a few [of the demons] who fled from the field were saved.

ਸ੍ਰੋਨਤਬੀਜ ਹਨਿਓ ਦੁਹ ਨੇ ਮਿਲਿ ; ਅਉਰ ਮਹਾਂ ਭਟ ਮਾਰ ਬਿਦਾਰੇ ॥

They went to Sumbh and Nisumbh with their prayer :

ਇਉ ਸੁਨਿਕੈ ਉਨਿਕੇ ਮੁਖ ਤੇ ; ਤਬ ਬੋਲਿ ਉਠਿਓ ਕਰਿ ਖੱਗ ਸੰਭਾਰੇ ॥

“They both (Chandi and Kali) joined to kill Raktbij and they have killed many other warriors also.”

ਇਉ ਹਨਿ ਹੋ ਬਰਚੰਡਿ ਪ੍ਰਚੰਡਿ ; ਅਜਾ ਬਨ ਮੈ ਜਿਮ ਸਿੰਘ ਪਛਾਰੇ ॥੧੭੩॥

Hearing this, both of them set out with swords in hand and said that they will kill Chandi as a lion overpowers a goat

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਸਕਲ ਕਟਕ ਕੇ ਭਟਨ ਕੋ ; ਦਇਓ ਜੁੱਧ ਕੋ ਸਾਜ ॥

The entire army was directed to get ready with the weapons.

ਸਸਤ੍ਰ ਪਹਰ ਕੈ ਇਉ ਕਹਿਓ ; ਹਨਿਹੋ ਚੰਡਹਿ ਆਜ ॥੧੭੪॥

Taking weapons in hand, they said that they will kill Chandi that day

ਸ਼੍ਵੈਯਾ

Savaiya

ਕੋਪ ਕੈ ਸੁੰਭ ਨਿਸੁੰਭ ਚਢੇ ; ਧੁਨਿ ਦੁੰਦਭ ਕੀ ਦਸਹੂੰ ਦਿਸ ਧਾਈ ॥

Sumbh and Nisumbh were much enraged and thus they set out to attack:

ਪਾਇਕ ਅਗ੍ਰ ਭਏ ਮਧਿ ਬਾਜ ; ਰਥੀ ਰਥ ਸਾਜ ਕੈ ਪਾਂਤਿ ਬਨਾਈ ॥

the sound of their drum spread in all the ten directions. In the army,

ਮਾਤੇ ਮਤੰਗ ਕੇ ਪੁੰਜਨ ਉਪਰਿ ; ਸੁੰਦਰ ਤੁੰਗ ਧੁਜਾ ਫਹਰਾਈ ॥

the footmen were ahead of all, horsemen were in the middle and the charioteers formed the rear.

ਸਕ੍ਰ ਸੋ ਜੁਧ ਕੇ ਹੇਤ ਮਨੋ ; ਧਰਿ ਛਾਡਿ ਸਪੱਛ ਉਡੇ ਗਿਰਰਾਈ ॥੧੭੫॥

Beautiful flags fluttered on the wanton elephants. The scene gave the impression as if the mountains flew with the help of wings to attack Indra

ਦੋਹਰਾ॥

Dohara

ਸੁੰਭ ਨਿਸੁੰਭ ਬਨਾਇ ਦਲੁ ; ਘੇਰਿ ਲਇਓ ਗਿਰਰਾਜ ॥

Sumbh and Nisumbh made formation and besieged the mountain.

ਕਵਚ ਅੰਗ ਕਸਿ ਕੋਪ ਕਰਿ ; ਉਠੇ ਸਿੰਘ ਜਿਉ ਗਾਜ ॥੧੭੬॥

They tied tightly the armours on their body and cried loudly

ਸਵਾਯਾ॥

Savaiya

ਸੁੰਭ ਨਿਸੁੰਭ ਸੁ ਬੀਰ ਬਲੀ ; ਮਨ ਕੋਪ ਭਰੇ ਰਨ ਭੂਮਹਿ ਆਏ ॥

Sumbh and Nisumbh, the great warriors, entered the field in great rage.

ਦੇਖਨ ਮੈ ਸੁਭ ਅੰਗ ਉਤੰਗ ; ਤੁਰਾ ਕਰਿ ਤੇਜ ਧਰਾ ਪਰ ਧਾਏ ॥

Soon the strong and well-proportioned steed began running around.

ਧੂਰ ਉਡੀ ਤਬ ਤਾ ਛਿਨ ਮੈ ; ਤਿਹ ਕੇ ਕਨਤਾ ਪਗ ਸੋਂ ਲਪਟਾਏ ॥

In a moment there was heavy dust all around and the dust particles settled on the feet of horses.

ਠਉਰ ਅਡੀਠ ਕੇ ਜੈ ਕਰਬੇ ਕਹਿ ; ਤੇਜ ਮਨੋ ਮਨ ਸੀਖਨ ਆਏ ॥੧੭੭॥

It seems as if the minds of riders were so keen to reach heaven that they came to learn haste from these dust-particles

ਦੋਹਰਾ॥

Dohara

ਚੰਡ ਕਾਲਕਾ ਸ੍ਵਨ ਮੈ ; ਤਨਕ ਭਨਕ ਸੁਨਿ ਲੀਨ ॥

Chandi and Kali also learnt a little of this attack.

ਉਤਰਿ ਸ੍ਰਿੰਗ ਗਿਰ ਰਾਜ ਤੇ ; ਮਹਾਂ ਕੁਲਾਹਲਿ ਕੀਨ ॥੧੭੮॥

They climbed down the mountain Giriraj (Himalayas) and roared like lion

ਸੈਯਾ ॥

Savaiya

ਆਵਤ ਦੇਖਿ ਕੈ ਚੰਡ ਪ੍ਰਚੰਡਿ ਕੋ ; ਕੋਪ ਕਰਿਓ ਮਨ ਮੈ ਅਤਿ ਦਾਨੋ ॥

The demons were rather wrathful to see Chandi approaching

ਨਾਸ ਕਰੋ ਇਹ ਕੋ ਛਿਨ ਮੈ ; ਕਰਿ ਬਾਨ ਸੰਭਾਰ ਬਡੋ ਧਨੁ ਤਾਨੋ ॥

and said that they should immediately take up powerful bows and finish her.

ਕਾਲੀ ਕੇ ਬਕ੍ਰ ਬਿਲੋਕਨ ਤੇ ; ਸੁ ਉਠਿਓ ਮਨ ਮੈ ਭ੍ਰਮ ਜਿਉ ਜਮ ਜਾਨੋ ॥

The oblique look of Kali gave the impression of death-god.

ਬਾਨ ਸਮੂਹ ਚਲਾਇ ਦਏ ; ਕਿਲਕਾਰ ਉਠਿਓ ਜੁ ਪ੍ਰਲੈ ਘਨ ਮਾਨੋ ॥੧੭੯॥

Both Chandi and Kali shot innumerable arrows at the same time and they roared so ferociously that it seemed as if clouds thundered on the doom's day

ਬੈਰਨ ਕੇ ਘਨ ਸੇ ਦਲ ਪੈਠਿ ; ਲਇਓ ਕਰਿ ਮੈ ਧਨੁ ਸਾਇਕੁ ਐਸੇ ॥

With bow and arrows in hand, they thrust themselves into the enemy ranks.

ਸਿਆਮ ਪਹਾਰ ਸੇ ਦੈਤ ਹਨੇ ; ਤਮ ਜੈਸੇ ਹਰੇ ਰਵਿ ਕੀ ਕਿਰਨੈਸੇ ॥

They began killing the black, mountain-sized demons as the sun rays obliterate darkness.

ਭਾਜ ਗਈ ਧੁਜਨੀ ਡਰਿਕੈ ; ਕਬਿ ਕੋਊ ਕਹੈ ਤਿਹ ਕੀ ਛਬਿ ਕੈਸੇ ॥

The demon army fled from the field. How can this scene be described ?

ਭੀਮ ਕੋ ਸ੍ਰਉਨ ਭਰਿਓ ਮੁਖ ਦੇਖਿ ਕੈ ; ਛਾਡਿ ਚਲੇ ਰਨ ਕਉਰਉ ਜੈਸੇ ॥੧੮੦॥

It was as if the army of Kauravas fled on seeing Bhim, the Pandav, drinking blood

ਕਬਿਤੁ॥

Kabitt

ਆਗਿਆ ਪਾਏ ਸੁੰਭ ਕੀ ; ਸੁ ਮਹਾਂ ਬੀਰ ਧੀਰ ਜੋਧੇ

ਆਏ ਚੰਡ ਊਪਰ ; ਸੁ ਕ੍ਰੋਧ ਕੈ ਬਨੀ ਠਨੀ ॥

Yielding to the command of Sumbh, the mighty demons equipped themselves with arms and made an attack on Chandi.

**ਚੰਡਕਾ ਲੈ ਬਾਨ ; ਅਉ ਕਮਾਨ ਕਾਲੀ ਕਿਰਪਾਨ ,
ਛਿਨ ਮਧਿ ਕੈ ਕੈ ਬਲ ਸੁੰਭ ਕੀ ਹਨੀ ਅਨੀ ॥**

Chandi now took up bow and arrow and Kali took up the sword : in a moment they eliminated the entire army of Sumbh.

**ਡਰਤ ਜਿ ਖੇਤ ; ਮਹਾਂ ਪ੍ਰੇਤ ਕੀਨੇ ਬਾਨਨ ਸੋ ,
ਬਿਚਲ ਬਿਥਰ ਐਸੇ ਭਾਜਗੀ ਅਨੀ ਕਨੀ ॥ (ਦੂਜਾ ਪਾਠ 'ਅ-ਨੀਕਨੀ')**

The sharp arrows transformed many of them into ghosts. The army [comprising of 2187 chariots, 2187 elephants, 6561 horses and 10935 footmen] fled from the field

**ਜੈਸੇ ਬਾਰੂਥਲ ਮੈ ; ਸਬੂਹ ਬਹੇ ਪਉਨਹੂੰ ਕੇ ,
ਧੂਰ ਉਡਿ ਚਲੇ ; ਹੁਇਕੈ ਕੋਟਿਕ ਕਨੀ ਕਨੀ ॥੧੮੧॥**

and scattered around like the dust particles which get scattered with each gust of wind in the desert

ਸ੍ਵੈਯਾ॥

Savaiya

ਖੱਗ ਲੈ ਕਾਲੀ ਅਉ ਚੰਡੀ ਕੁਵੰਡਿ ; ਬਿਲੋਕ ਕੈ ਦਾਨਵ ਇਉ ਦਬਟੇ ਹੈ ॥

The demons are terrified by Kali with sword in hand and Chandi with her bow.

ਕੇਤਕ ਚਾਬ ਗਈ ਮੁਖਿ ਕਾਲਕਾ ; ਕੇਤਿਨ ਕੇ ਸਿਰ ਚੰਡਿ ਕਟੇ ਹੈ ॥

Many of them were chewed by Kali and many others were beheaded by Chandi.

ਸ੍ਰਉਨਤ ਸਿੰਧ ਭਇਓ ਧਰ ਮੈ ; ਰਨ ਛਾਡ ਗਏ ਇਕ ਦੈਤ ਫਟੇ ਹੈ ॥

The battlefield looked like ocean of blood and one of the demons managed to escape from the field

ਸੁੰਭ ਪੈ ਜਾਇ ਕਹੀ ਤਿਨ ਇਉ ; ਬਹੁ ਬੀਰ ਮਹਾਂ ਤਿਹ ਠਉਰ ਲਟੇ ਹੈ ॥੧੮੨॥

and reached Sumbh to tell him that many of his mighty warriors were slain in the battlefield

ਦੋਹਰਾ॥

Dohara

ਦੇਖਿ ਭਇਆਨਕ ਜੁੱਧ ਕੋ ; ਕੀਨੋ ਬਿਸਨ ਬਿਚਾਰ ॥

Finding the battle to be rather fierce, Vishnu also thought on the subject.

ਸਕਤਿ ਸਹਾਇਹ ਕੇ ਨਮਿਤ ; ਭੇਜੀ ਰਨਹਿ ਮੰਝਾਰ ॥੧੮੩॥

He also sent his sakti to the field so as to help [the goddess]

ਸ਼੍ਰੋਤਾ॥

Savaiya

ਆਇਸ ਪਾਇ ਸਭੈ ਸਕਤੀ ; ਚਲਿ ਕੈ ਤਹਾਂ ਚੰਡ ਪ੍ਰਚੰਡ ਪੈ ਆਈ ॥

Receiving orders [of Vishnu] all the powers came to Chandi who welcomed them all

ਦੇਵੀ ਕਹਿਓ ਤਿਨ ਕੋ ਕਰ ਆਦਰੁ ; ਆਈ ਭਲੇ ਜਨੁ ਬੋਲਿ ਪਠਾਈ ॥

and said that they have come at an appropriate time. The scene of the arrival of these powers

ਤਾ ਛਬਿ ਕੀ ਉਪਮਾ ਅਤਿ ਹੀ ; ਕਵਿ ਨੇ ਅਪਨੇ ਮਨ ਮੈ ਲਖਿ ਪਾਈ ॥

ਮਾਨਹੁ ਸਾਵਨ ਮਾਸ ਨਦੀ ; ਚਲਿ ਕੈ ਜਲਰਾਸ ਮੈ ਆਨ ਸਮਾਈ ॥੧੮੪॥

inspired the poet to compare it thus : it seemed as if many streamlets during the rainy season move fast to merge with the larger river

ਸ਼੍ਰੋਤਾ॥

Savaiya

ਦੇਖਿ ਮਹਾਂ ਦਲੁ ਦੇਵਨ ਕੋ ; ਬਰ ਬੀਰ ਸੁ ਸਾਮੁਹੇ ਜੁੱਧ ਕੋ ਧਾਏ ॥

On seeing the hordes of gods, all the mighty demons rushed ahead to battle

ਬਾਨਨਿ ਸਾਥਿ ਹਨੇ ਬਲੁ ਕੈ ; ਰਨ ਮੈ ਬਹੁ ਆਵਤ ਬੀਰ ਗਿਰਾਏ ॥

and with their arrows felled down many a warrior in field.

ਦਾੜਨ ਸਾਥਿ ਚਬਾਇ ਗਈ ਕਲਿ ; ਅਉਰ ਗਹੇ ਚਹੂੰਓਰ ਬਗਾਏ ॥

Chandi chewed many demons and threw away many others.

ਰਾਵਨ ਸੋ ਰਿਸ ਕੈ ਰਨ ਮੈ ; ਪਤਿਭਾਲਕ ਜਿਉ ਗਿਰਰਾਜ ਚਲਾਏ ॥੧੮੫॥

These demons getting thrown looked like mountains being thrown by enraged Jamvant in the battle against Ravana

ਫੇਰ ਲੈ ਪਾਨ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਸੰਭਾਰ ਕੈ ; ਦੈਤਨ ਸੋ ਬਹੁ ਜੁੱਧੁ ਕਰਿਓ ਹੈ ॥

Then taking sword in hand, Chandi waged a fierce battle against the demons.

ਮਾਰ ਬਿਦਾਰ ਸੰਘਾਰ ਦਏ ਬਹੁ ; ਭੂਮ ਪਰੇ ਭਟ ਸ੍ਰਉਨ ਝਰਿਓ ਹੈ ॥

She killed many of them, cutting them into pieces.

ਗੂਦ ਬਹਿਓ ਅਰਿ ਸੀਸਨ ਤੇ ; ਕਵਿ ਨੇ ਤਿਹ ਕੋ ਇਹ ਭਾਉ ਧਰਿਓ ਹੈ ॥

Blood flowed from their bodies as they lay on the ground.

ਮਾਨੋ ਪਹਾਰ ਕੇ ਸ੍ਰਿੰਗਹੁ ਤੇ ; ਧਰਨੀ ਪਰ ਆਨ ਤੁਸਾਰ ਪਰਿਓ ਹੈ ॥੧੮੬॥

The scene of blood coming out from heads made the poet compare the scene with snow rolling down from mountain tops

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਭਾਜ ਗਈ ਧੁਜਨੀ ਸਭੈ ; ਰਹਿਓ ਨ ਕਛੁ ਉਪਾਉ ॥

The entire army [of demons] fled; they could now do nothing else.

ਸੁੰਭ ਨਿਸੁੰਭਹਿ ਸੋ ਕਹਿਓ ; ਦਲ ਲੈ ਤੁਮ ਹੂੰ ਜਾਹੁ ॥੧੮੭॥

Sumbh now requested Nisumbh to lead the army to the battlefield

ਸ਼੍ਰੋਤਾ॥

Savaiya

ਮਾਨ ਕੈ ਸੁੰਭੁ ਕੋ ਬੋਲ ਨਿਸੁੰਭੁ ; ਚਲਿਓ ਦਲ ਸਾਜ ਮਹਾਂ ਬਲਿ ਐਸੇ ॥

ਭਾਰਥ ਜਿਉ ਰਨ ਮੈ ਰਿਸ ਪਾਰਥ ; ਕ੍ਰਧ ਕੈ ਜੁੱਧੁ ਕਰਿਓ ਕਰਨੈ ਸੇ ॥

Agreeing to the proposal of Sumbh, Nisumbh set out for the field and gave such a fierce fight as had been given by enraged Arjun who had fought in the battle of Mahabharata.

ਚੰਡਿ ਕੇ ਬਾਨ ਲਗੇ ਬਹੁ ਦੈਤ ਕਉ ; ਫੋਰਿਕੈ ਪਾਰ ਭਏ ਤਨ ਕੈਸੇ ॥

ਸਾਵਨ ਮਾਸ ਕ੍ਰਿਸਾਨ ਕੇ ਖੇਤ ; ਉਗੇ ਮਨੋ ਧਾਨ ਕੇ ਅੰਕੁਰ ਜੈਸੇ ॥੧੮੮॥

The arrow of Chandi hit many demons and their tips which came out on the other side of their bodies looked like the small sprouts of seeds sown by the peasant in his farm during the rainy season

ਸ਼੍ਰੋਤਾ॥

Savaiya

ਬਾਨਨ ਸਾਥ ਗਿਰਾਇ ਦਏ ; ਬਹੁਰੋ ਅਸਿ ਲੈ ਕਰਿ ਇਉ ਰਨ ਕੀਨੋ ॥

The arrows killed many, and she waged such a fierce battle with sword in hand as she eliminated the entire enemy force.

ਮਾਰਿ ਬਿਦਾਰਿ ਦਈ ਧੁਜਨੀ ਸਬ ; ਦਾਨਵ ਕੋ ਬਲੁ ਹੁਇ ਗਇਓ ਛੀਨੋ ॥

Thus the strength of demons was weakened.

ਸ੍ਰੋਨਿ ਸਮੁਹਿ ਪਰਿਓ ਤਿਹ ਠਉਰ ; ਤਹਾਂ ਕਵਿ ਨੇ ਜਸੁ ਇਉ ਮਨ ਚੀਨੋ ॥

The ocean of blood caused there made the poet use a simile for it :

ਸਾਤਹੂੰ ਸਾਗਰ ਕੋ ਰਚਿਕੈ ਬਿਧਿ ; ਆਠਵੇ ਸਿੰਧ ਕਰਿਓ ਹੈ ਨਵੀਨੋ ॥੧੮੯॥

it looked as if Brahma had created this eighth ocean after already creating seven seas

ਲੈ ਕਰ ਮੈ ਅਸਿ ਚੰਡ ਪ੍ਰਚੰਡ ; ਸੁ ਕੁੱਧ ਭਈ ਰਨ ਮੱਧ ਲਰੀ ਹੈ ॥

Chandi has waged war in the field and she is greatly enraged.

ਫੋਰ ਦਈ ਚਤੁਰੰਗ ਚਮ੍ਹੰ ; ਬਲੁ ਕੈ ਬਹੁ ਕਾਲਕਾ ਮਾਰ ਧਰੀ ਹੈ ॥

Kali has broken the back of the demon army.

ਰੂਪ ਦਿਖਾਇ ਭਇਆਨਕ ਇਉ ; ਅਸੁਰੰਪਤਿ ਭ੍ਰਾਤ ਕੀ ਕ੍ਰਾਂਤ ਹਰੀ ਹੈ ॥

Manifesting her ferocious form to Nisumbh, the brother of the king of demons, she has robbed him of all his grandeur and lusture.

ਸ੍ਰਉਨ ਸੋ ਲਾਲ ਭਈ ਧਰਨੀ ;

ਸੁ ਮਨੋ ਅੰਗ ਸੂਹੀ ਕੀ ਸਾਰੀ ਕਰੀ ਹੈ ॥੧੯੦॥ (ਸਾਰੀ ਭਾਰਾ ਬੋਲੋ)

The entire land has been turned red with blood as if the earth had put on red saree

ਦੈਤ ਸੰਭਾਰ ਸਭੈ ਅਪਨੋ ਬਲਿ ; ਚੰਡਿ ਸੋ ਜੁੱਧੁ ਕੋ ਫੇਰਿ ਅਰੇ ਹੈ ॥

The demons now regrouped their forces and once again took up positions for a fight against Chandi.

ਆਯੁਧ ਧਾਰਿ ਲਰੇ ਰਨ ਇਉ ; ਜਨੁ ਦੀਪਕ ਮੱਧਿ ਪਤੰਗ ਪਰੇ ਹੈ॥

ਚੰਡ ਪ੍ਰਚੰਡਿ ਕੁਵੰਡਿ ਸੰਭਾਰ ; ਸਭੈ ਰਨ ਮੱਧਿ ਦੁ ਟੂਕ ਕਰੇ ਹੈ ॥

Arming themselves well with weapons they ran into the field as the moth flies to the flame of lamp.

ਮਾਨੋ ਮਹਾਂ ਬਨ ਮੈ ਬਰ ਬ੍ਰਿਛਨ ; ਕਾਟਿ ਕੈ ਬਾਢੀ ਜੁਦੇ ਕੈ ਧਰੇ ਹੈ ॥੧੯੧॥

The enraged Chandi took up bow and slayed innumerable demons into pieces as the wood-cutter cuts tree-trunks into pieces

ਸ੍ਵੈਯਾ॥

Savaiya

ਮਾਰ ਲਇਓ ਦਲੁ ਅਉਰ ਭਜਿਓ ; ਮਨ ਮੈ ਤਬ ਕੋਪ ਨਿਸੁੰਭ ਕਰਿਓ ਹੈ ॥

When Nisumbh's army was either killed or fled, he became very angry.

ਚੰਡ ਕੇ ਸਾਮੁਹੇ ਆਨਿ ਅਰਿਓ ; ਅਤਿ ਜੁੱਧੁ ਕਰਿਓ ਪਗੁ ਨਾਹਿ ਟਰਿਓ ਹੈ ॥

He came up to Chandi, fought a duel with her, and never retreated a step.

ਚੰਡ ਕੇ ਬਾਨ ਲਗਿਓ ਮੁਖ ਦੈਤ ਕੇ ; ਸ੍ਰਉਨ ਸਮੂਹ ਧਰਾਨ ਪਰਿਓ ਹੈ ॥

ਮਾਨਹੁ ਰਾਹੁ ਗ੍ਰਸਿਓ ਨਭ ਭਾਨ ; ਸੁ ਸ੍ਰਉਨਤ ਕੋ ਅਤਿ ਬਉਨ ਕਰਿਓ ਹੈ ॥੧੯੨॥

The arrows shot by Chandi hit him on the face and blood flowed as if Rahu had got hold of the sun and the latter had vomitted blood

ਸਾਂਗ ਸੰਭਾਰ ਕਰੰ ਬਲੁ ਧਾਰ ਕੈ ; ਚੰਡ ਦਈ ਰਿਪ ਭਾਲ ਮੈ ਐਸੇ ॥

Chandi now held a spear in hand with all her might and struck it at the enemy's forehead..

ਜੋਰ ਕੈ ਫੋਰ ਗਈ ਸਿਰਤ੍ਰਾਨ ਕੋ ; ਪਾਰ ਭਈ ਪਟ ਫਾਰ ਅਨੈਸੇ ॥

The spear pierced through the forehead as if it were cloth.

ਸ੍ਰਉਨ ਕੀ ਧਾਰ ਚਲੀ ਪਥ ਊਰਧ ; ਸੋ ਉਪਮਾ ਸੁ ਭਈ ਕਹੁ ਕੈਸੇ ॥

ਮਾਨੋ ਮਹੇਸ ਕੇ ਤੀਸਰੇ ਨੈਨ ਕੀ ; ਜੋਤ ਉਦੋਤ ਭਈ ਖੁਲ ਤੈਸੇ ॥੧੯੩॥

Blood flowed down to earth which seemed to the poet like the flame coming out of Shiva's third eye

ਦੈਤ ਨਿਕਾਸ ਕੈ ਸਾਂਗ ਵਹੈ ; ਬਲਿ ਕੈ ਤਬ ਚੰਡ ਪ੍ਰਚੰਡ ਕੇ ਦੀਨੀ ॥

The demon pulled out the spear and thrust it at Chandi.

ਜਾਇ ਲਗੇ ਤਿਹ ਕੇ ਮੁਖ ਮੈ ; ਬਹਿ ਸ੍ਰਉਨ ਪਰਿਓ ਅਤਿ ਹੀ ਛਬਿ ਕੀਨੀ ॥

As soon as it hit the goddess at her face, the scene became rather fanciful.

ਇਉ ਉਪਮਾ ਉਪਜੀ ਮਨ ਮੈ ; ਕਬਿ ਨੇ ਇਹ ਭਾਂਤ ਸੋਈ ਕਹਿ ਦੀਨੀ ॥

The poet describes [below] it with a simile as it came to his mind.

ਮਾਨਹੁ ਸਿੰਗਲ ਦੀਪ ਕੀ ਨਾਰ ; ਗਰੇ ਮੈ ਤੰਬੋਰ ਕੀ ਪੀਕ ਨਵੀਨੀ ॥੧੯੪॥

The scene of blood coming from Chandi's mouth presented the scene as if a beautiful maiden of Singhaldip were spitting after chewing the betel-leaves

ਸ੍ਵੈਯਾ॥

Savaiya

ਜੁੱਧੁ ਨਿਸੁੰਭ ਕਰਿਓ ਅਤਿ ਹੀ ; ਜਸੁ ਇਆ ਛਬਿ ਕੋ ਕਬਿ ਕੋ ਬਰਨੈ ॥

Nisumbh fought such a fierce battle as no poet can describe it in words.

ਨਹਿ ਭੀਖਮ ਦ੍ਰੋਣਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਅਰੁ ਦ੍ਰੋਣਜ ; ਭੀਮ ਨ ਅਰਜਨ ਅਉ ਕਰਨੈ ॥

Neither Bhisham nor Drona nor Kripa nor Ashavthama nor Bhim nor Arjun could ever give such a fight.

ਬਹੁ ਦਾਨਵ ਕੇ ਤਨ ਸ੍ਰਉਨ ਕੀ ਧਾਰ ; ਛੁਟੀ ਸੁ ਲਗੇ ਸਰ ਕੇ ਫਰਨੈ ॥

ਜਨੁ ਰਾਤ ਕੇ ਦੂਰਿ ਬਿਭਾਸ ਦਸੋ ਦਿਸ ; ਫੈਲਿ ਚਲੀ ਰਵਿ ਕੀ ਕਿਰਨੈ ॥੧੯੫॥

Many demons were wounded by arrows which caused blood to flow in such a way as sun-rays spread in all the ten directions with the termination of night.

ਚੰਡ ਲੈ ਚੱਕ੍ਰ ਧਸੀ ਰਨ ਮੈ ਰਿਸ ; ਕੁੱਧ ਕੀਓ ਬਹੁ ਦਾਨਵ ਮਾਰੇ ॥

The enraged Chandi killed many a demon with her chakra as she thrust herself in the field.

ਫੇਰਿ ਗਦਾ ਗਹਿ ਕੈ ਲਹਿ ਕੈ ; ਚਹਿ ਕੈ ਰਿਪਸੈਨ ਹਤੀ ਲਲਕਾਰੇ ॥

Then she held her mace and cried loud and killed many of the opposing army.

ਲੈ ਕਰ ਖੱਗ ਅਦੱਗ ਮਹਾਂ ; ਸਿਰ ਦੈਤਨ ਕੇ ਬਹੁ ਭੂ ਪਰ ਝਾਰੇ ॥

ਰਾਮ ਕੇ ਜੁੱਧ ਸਮੈ ਹਨੁਮਾਨ ; ਜੁਆਨ ਮਲੋ ਗਰੂਏ ਗਿਰ ਡਾਰੇ ॥੧੯੬॥

With invincible sword in hand, she slayed many demons whose heads fell on to the ground as Hanuman had thrown many heavy mountains during Rama's battle (against Ravana)

ਸ੍ਵੈਯਾ॥

Savaiya

ਦਾਨਵ ਏਕ ਬਡੋ ਬਲਿ ਵਾਨ ; ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਲੈ ਪਾਨ ਹਕਾਰ ਕੈ ਧਾਇਓ ॥

A very brave demon, with sword in hand, moved ahead with pride.

ਕਾਢਿ ਕੈ ਖੱਗੁ ਸੁ ਚੰਡਕਾ ਮਿਆਨ ਤੇ ; ਤਾ ਤਨ ਬੀਚ ਭਲੇ ਬਰਿ ਲਾਇਓ ॥

Chandi also took her sword out of sheath and made a blow at the enemy with full strength.

ਟੂਟ ਪਰਿਓ ਸਿਰ ਵਾ ਧਰ ਤੇ ; ਜਸੁ ਇਆ ਛਬਿ ਕੋ ਕਵਿ ਕੇ ਮਨਿ ਆਇਓ ॥

Consequently, his head got slayed off the body which the poet compares with a simile :

ਉਚ ਧਰਾਧਰ ਉਪਰਿ ਤੇ ; ਗਿਰਿਓ ਕਾਕ ਕਰਾਲ ਭੁਜੰਗਮ ਖਾਇਓ ॥੧੯੭॥

[it seemd as if] the body of a terrifying crow, partly eaten by snake, falls down from a high mountain

ਸ੍ਵੈਯਾ॥

Savaiya

ਬੀਰ ਨਿਸੁੰਭ ਕੋ ਦੈਤ ਬਲੀ ਇਕ ; ਪ੍ਰੇਰ ਤੁਰੰਗ ਗਇਓ ਰਨਿ ਸਾਮੁਹਿ ॥

A warrior of Nisumbh rode fast on his horse into the field.

ਦੇਖਤ ਧੀਰਜ ਨਾਹਿ ਰਹੇ ; ਅਬਿ ਕੋ ਸਮਰੱਥਹੈ ਬਿਕ੍ਰਮ ਜਾ ਮਹਿ ॥

Looking at him everybody lost patience : who is powerful enough to fight against such a strong contender.

ਚੰਡ ਲੈ ਪਾਨ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਹਨੇ ਅਰਿ ; ਫੇਰਿ ਦਈ ਸਿਰ ਦਾਨਵ ਤਾ ਮਹਿ ॥

Chandi who had earlier killed many a demon, made a blow of sword on that demon.

ਮੁੰਡਹਿ ਤੁੰਡਹਿ ਰੁੰਡਹਿ ਚੀਰ ; ਪਲਾਨ ਕਿਕਾਨ ਧਸੀ ਬਸੁਧਾ ਮਹਿ ॥੧੯੮॥

The sword that struck him on head sawed through his body, saddle and the horse and hit the ground.

ਇਉ ਜਬ ਦੈਤ ਹਤਿਓ ਬਰਚੰਡ ; ਸੁ ਅਉਰ ਚਲਿਓ ਰਨ ਮੱਧਿ ਪਚਾਰੇ ॥

Now when this demon was killed by Chandi, another rushed into the field.

ਕੇਹਰਿ ਕੇ ਸਮੁਹਾਇ ਰਿਸਾਇਕੈ ; ਧਾਇਕੈ ਘਾਇ ਦੁ ਤੀਨਕ ਝਾਰੇ ॥

He was much enraged and he caused wounds on the front body of the lion.

ਚੰਡਿ ਲਈ ਕਰਵਾਰ ਸੰਭਾਰ ; ਹਕਾਰ ਕੈ ਸੀਸ ਦਈ ਬਲੁ ਧਾਰੇ ॥

Chandi collected her sword and with a loud cry made a powerful blow on his head.

ਜਾਇ ਪਰਿਓ ਸਿਰ ਦੂਰ ਪਰਾਇ ;

ਜਿਉ ਟੂਟਤ ਅੰਬ ਬਯਾਰ ਕੇ ਮਾਰੇ ॥੧੯੯॥ (ਬਿਆਰ ਬੋਲੇ)

Consequently, he got beheaded and fell down as a mango fruit falls down with the strong gust of wind

ਜਾਨ ਨਿਦਾਨ ਕੋ ਜੁੱਧੁ ਬਨਿਓ ; ਰਨ ਦੈਤ ਸਬੂਹ ਸਬੈ ਉਠਿ ਧਾਏ ॥

The demons, considering it a last-ditch battle, got together and ran towards Chandi.

ਸਾਰ ਸੋ ਸਾਰ ਕੀ ਮਾਰ ਮਚੀ ; ਤਬ ਕਾਇਰ ਛਾਡ ਕੈ ਖੇਤ ਪਰਾਏ ॥

Weapons struck weapons and the cowards fled the field.

ਚੰਡ ਕੇ ਖੱਗ ਗਦਾ ਲਗ ਦਾਨਵ ; ਰੰਚਕ ਰੰਚਕ ਹੁਇ ਤਨ ਆਏ ॥

With the blows of Chandi's sword and mace, the bodies of demons were being broken or cut into pieces.

ਮੂੰਗਰ ਲਾਇ ਹਲਾਇ ਮਨੋ ਤਰੁ ; ਕਾਛੀ ਨੇ ਪੇਡ ਤੇ ਤੂਤ ਗਿਰਾਏ ॥੨੦੦॥

The scene looked like the one when gardener shakes the mulberry tree or hits into branches with a small club and mulberries fall down

ਸ਼੍ਰੋਤਾ॥

Savaiya

ਪੇਖਿ ਚਮ੍ਹੂ ਬਹੁ ਦੈਤਨ ਕੀ ; ਪੁਨਿ ਚੰਡਕਾ ਆਪਨੇ ਸਸਤ੍ਰ ਸੰਭਾਰੇ ॥

When Chandi saw a huge army of demons facing her, she got hold of her weapons.

ਬੀਰਨ ਕੇ ਤਨ ਚੀਰ ਪਟੀਰ ਸੇ ; ਦੈਤ ਹਕਾਰ ਪਛਾਰ ਸੰਘਾਰੇ ॥

She cut through the bodies of many warriors, challenged many more and overpowered many others.

ਘਾਉ ਲਗੇ ਤਿਨ ਕੋ ਰਨ ਭੂਮ ਮੈ ; ਟੂਟ ਪਰੇ ਧਰ ਤੇ ਸਿਰ ਨਿਆਰੇ ॥

Their bodies were badly wounded and their heads got slayed off the bodies as if Shani,

ਜੁੱਧ ਸਮੈ ਸੁਤ ਭਾਨ ਮਨੋ ; ਸਸ ਕੇ ਸਭ ਟੂਕ ਜੁਦੇ ਕਰ ਡਾਰੇ ॥੨੦੧॥

the son of Sun, had cut Moon into pieces and scattered away these pieces.

ਸ਼੍ਰੋਤਾ

Savaiya

ਚੰਡ ਪ੍ਰਚੰਡ ਤਬੈ ਬਲ ਧਾਰ ; ਸੰਭਾਰ ਲਈ ਕਰਵਾਰ ਕਰੀ ਕਰ ॥

At that time Chandi, in a fit of rage, held firmly her sword.

ਕੋਪ ਦਈਅ ਨਿਸੁੰਭ ਕੇ ਸੀਸ ; ਬਹੀ ਇਹ ਭਾਂਤ ਰਹੀ ਤਰਵਾ ਤਰ ॥

She charged it with full strength at the head of Nisumbh and it went through his body—from head to toe.

ਕਉਨ ਸਰਾਹ ਕਰੈ ਕਹਿ ਤਾ ਛਿਨ ; ਸੋ ਬਿਬ ਹੋਇ ਪਰੇ ਧਰਨੀ ਪਰ ॥

ਮਾਨਹੁ ਸਾਰ ਕੀ ਤਾਰ ਲੈ ਹਾਥ ; ਚਲਾਈ ਹੈ ਸਾਬਨ ਕੋ ਸਬੁਨੀਗਰ ॥੨੦੨॥

Who can truly appreciate that moment ? The two pieces of his body fell down on the ground as pieces of soap fall down when the maker of soap cuts it into pieces with iron-wire

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਮਾਰਕੰਡੇ ਪੁਰਾਨੇ ਚੰਡੀ ਚਰਿਤ੍ਰ ਉਕਤਿ ਬਿਲਾਸ ;

ਨਿਸੁੰਭ ਬਧਹਿ ਖਸਟਮੋ ਧਿਆਇ ॥੬॥

Thus ends the sixth chapter dealing with the slaying of Nisumbh in the Chandi Charitra from Markandeya Purana

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਜਬ ਨਿਸੁੰਭ ਰਨ ਮਾਰਿਓ ; ਦੇਵੀ ਇਹ ਪਰਕਾਰ ॥

When Chandi thus killed Nisumbh in the field of battle,

ਭਾਜ ਦੈਤ ਇਕ ਸੁੰਭ ਪੈ ; ਗਇਓ ਤੁਰੰਗਮ ਡਾਰਿ ॥੨੦੩॥

one of the demons rode away on horse to Sumbh

ਆਨ ਸੁੰਭ ਪੈ ਤਿਨ ਕਹੀ ; ਸਕਲ ਜੁੱਧ ਕੀ ਬਾਤ ॥

He narrated the entire story of battle to Sumbh

ਤਬ ਭਾਜੇ ਦਾਨਵ ਸਭੈ ; ਮਾਰਿ ਲਇਓ ਤੁਅ ਭ੍ਰਾਤ ॥੨੦੪॥

and told him that his brother had been killed in the battle and all other demons had fled the field

ਸੈਯਾ॥

Savaiya

ਸੁੰਭ ਨਿਸੁੰਭ ਹਨਿਓ ਸੁਨਿ ਕੈ ; ਬਰ ਬੀਰਨ ਕੇ ਚਿਤ ਨ ਛੋਡ ਸਮਾਇਓ ॥

When Sumbh learnt of the killing of Nisumbh, he and all other warriors felt sad as well as enraged.

ਸਾਜਿ ਚੜਿਓ ਗਜ ਬਾਜ ਸਮਾਜ ਕੈ ; ਦਾਨਵ ਪੁੰਜ ਲੀਏ ਰਨ ਆਇਓ ॥

He set out for the field along with elephants, horses and hordes of demons.

ਭੂਮਿ ਭਇਆਨਕ ਲੋਥ ਪਰੀ ; ਲਖਿ ਸ੍ਰੁਓਨ ਸਮੂਹ ਮਹਾਂ ਬਿਸਮਾਇਓ ॥

He was wonderstruck to see the frightening sight of dead bodies and blood in the field.

ਮਾਨਹੁ ਸਾਰਸੁਤੀ ਉਮਡੀ ; ਜਲ ਸਾਗਰ ਕੇ ਮਿਲਿਬੇ ਕਹੁ ਧਾਇਓ ॥੨੦੫॥

The blood flowed so deep and fast that it seemed as if the Sarasvati flowed haste to merge in the ocean

ਸੈਯਾ ॥

ਚੰਡਿ ਪ੍ਰਚੰਡਿ ਸੁ ਕੇਹਰਿ ਕਾਲਕਾ ; ਅਉ ਸਕਤੀ ਮਿਲਿ ਜੁੱਧ ਕਰਿਓ ਹੈ ॥

Chandi, lion, Kali and the powers had jointly fought in this battle and eliminated the armies of demons :

ਦਾਨਵ ਸੈਨ ਹਤੀ ਇਨਹੁ ਸਭ ; ਇਉ ਕਹਿ ਕੈ ਮਨਿ ਕੋਪ ਭਰਿਓ ਹੈ ॥

this very thought made them full of wrath. When he saw the headless body of his brother,

ਬੰਧ ਕਬੰਧ ਪਰਿਓ ਅਵਲੋਕ ਕੈ ; ਸੋਕ ਕੈ ਪਾਇ ਨ ਆਗੈ ਧਰਿਓ ਹੈ ॥

ਧਾਇ ਸਕਿਓ ਨ , ਭਇਓ ਭਯ ਭੀਤਹ ; ਚੀਤਹ ਮਾਨਹੁ ਲੰਗ ਪਰਿਓ ਹੈ ॥੨੦੬॥

he could not move ahead. He got so terror-stricken that he walked rather slow as if the leopard had become lame

ਸ੍ਰੋਯਾ॥

ਫੇਰਿ ਕਹਿਓ ਦਲ ਕੋ ਜਬ ਸੁੰਭ ; ਸੁ ਮਾਨਿ ਚਲੇ ਤਬ ਦੈਤ ਘਨੇ ॥

Then Sumbh ordered his soldiers again to move up : in obedience their columns went up.

ਗਜ ਰਾਜ ਸੁ ਬਾਜਨ ਕੇ ਅਸਵਾਰ ; ਰਥੀ ਰਥੁ ਪਾਇਕ ਕਉਨ ਗਨੇ ॥

In these columns there were innumerable elephants, horses, chariots and footmen.

ਤਹਾ ਘੇਰ ਲਈ ਚਹੂੰ ਓਰ ਤੇ ਚੰਡ ; ਮਹਾਂ ਤਿਨ ਕੇ ਤਨ ਦੀਹ ਬਨੇ ॥

These huge-bodied and strong-built demons surrounded Chandi from all directions.

ਮਨੋ ਭਾਨ ਕੋ ਛਾਇ ਲਇਓ ਉਮਡੇ ; ਘਨ ਘੋਰ ਘਮੰਡ ਘਟਾ ਨਿਸਨੇ ॥੨੦੭॥

It seemed as if dark, dense clouds had hidden the sun

ਦੋਹਰਾ॥

Dohara

ਚਹੂੰ ਓਰਿ ਘੇਰੋ ਪਰਿਓ ; ਤਬੈ ਚੰਡ ਇਹ ਕੀਨ ॥

When Chandi saw that they have been surrounded from all sides, she did this :

ਕਾਲੀ ਸੋ ਹਸਿ ਤਿਨ ਕਹੀ ; ਨੈਨ ਸੈਨ ਕਰਿ ਦੀਨ ॥੨੦੮॥

Laughing, she made a silent gesture to Kali through her eyes to start killing the demons.

ਕਬਿਤੁ॥

Kabitt

ਕੇਤੇ ਮਾਰ ਡਾਰੇ , ਅਉ ਕੇਤਕ ਚਬਾਇ ਡਾਰੇ ;

ਕੇਤਕ ਬਗਾਇ ਡਾਰੇ , ਕਾਲੀ ਕੋਪ ਤਬ ਹੀ ॥

Many got killed, many were munched, and many more were simply thrown away- so enraged was Kali.

ਬਾਜ ਗਜ ਭਾਰੇ , ਤੇ ਤੋ ਨਖਨ ਸੋਂ ਫਾਰ ਭਾਰੇ ;
ਐਸੇ ਰਨ ਭੈਕਰ , ਨ ਭਇਓ ਆਗੇ ਕਬ ਹੀ॥

She split open elephants and horses with her long nails : such a fierce battle had never been fought earlier.

ਭਾਗੇ ਬਹੁ ਬੀਰ , ਕਾਹੂ ਸੁਧ ਨ ਰਹੀ ਸਰੀਰ ;
ਹਾਲ ਚਾਲ ਪਰੀ , ਮਰੇ ਆਪਸ ਮੈਂ ਦਬ ਹੀ ॥

Many warriors, unmindful of everything, fled from the field : such was the confusion that many of their compatriots got trampled under their feet.

ਪੇਖਿ ਸੁਰਰਾਇ , ਮਨ ਹਰਖ ਬਢਾਇ ;
ਸੁਰ ਪੁੰਜਨ ਬੁਲਾਇ , ਕਰੈ ਜੈਜੈਕਾਰ ਸਬ ਹੀ ॥੨੦੯॥

Looking at this all, the king of gods felt rather pleased at heart and he summoned other gods to felicitate them

ਕਬਿਤ ॥

Kabitt

ਕ੍ਰੋਧਮਾਨ ਭਇਓ ; ਕਹਿਓ ਰਾਜਾ ਸਭ ਦੈਤਨ ਕੇ ,

The king of demons got angry and addressed them as follows :

ਐਸੇ ਜੁੱਧੁ ਕੀਨੋ ; ਕਾਲੀ ਡਾਰਿਯੋ ਬੀਰ ਮਾਰ ਕੈ ॥

Kali has given such a fierce fight and she has killed so many of their warriors.

ਬਲ ਕੋ ਸੰਭਾਰ ; ਕਰ ਲੀਨੀ ਕਰਵਾਰ ਢਾਰ ,

Gathering his strength and taking up sword and shield in hand,

ਪੈਠੋ ਰਨ ਮਧਿ ; ਮਾਰਿ ਮਾਰਿ ਇਉ ਉਚਾਰ ਕੈ ॥

he thrust himself in the thick of battle with the cries of 'kill ! kill !'

ਸਾਥ ਭਏ ਸੁੰਭ ਕੇ ; ਸੁ ਮਹਾਂ ਬੀਰ ਧੀਰ ਜੋਧੇ ,

ਲੀਨੇ ਹਥਿਆਰ ; ਆਪ ਆਪਨੇ ਸੰਭਾਰ ਕੈ ॥

Several warrior-demons also took up their weapons and followed Sumbh to the battle.

ਐਸੇ ਚਲੇ ਦਾਨੋ ; ਰਵਿਮੰਡਲ ਛਪਾਨੋ , ਮਾਨੋ

The demons rushed forward in such large numbers that the sun got overcast in the sky;

ਸਲਭ ਉਡਾਨੋ ; ਪੁੰਜ ਪੰਖਨ ਸੁਧਾਰ ਕੈ ॥੨੧੦॥

it seemed as if the locust swarm were flying on

ਸੈਯਾ॥

Savaiya

ਦਾਨਵ ਸੈਨ ਲਖੈ ਬਲਿਵਾਨ ; ਸੁ ਬਾਹਨਿ ਚੰਡਿ ਪ੍ਰਚੰਡਿ ਭ੍ਰਮਾਨੋ ॥

When Chandi saw the strong contingents of demons approaching, she turned her lion towards them.

ਚਕ੍ਰ ਅਲਾਤ ਕੀ ਬਾਤ ਬਘੂਰਨ ; ਛਤ੍ਰਨਹੀ ਸਮ ਅਉ ਖਰਸਾਨੋ ॥

She ran through the enemy ranks so swiftly that even the circle caused by a revolving burning flame,

ਤਾ ਰਨ ਮਾਹਿ ਸੁ ਐਸੋ ਫਿਰਿਓ ;

ਜਲ ਭਉਰ ਨਹੀਂ ਸਰ ਤਾਹਿ ਬਖਾਨੋ ॥ (ਦੂਜਾ ਪਾਠ-ਮਾਹ)

the whirl-wind, umbrella above the king's head, the grindstone and the whirl-pool could not be a match to the lion's alacrity.

ਅਉਰ ਨਹੀ ਉਪਮਾ ਉਪਜੈ ; ਸੁ ਦੁਹੂੰ ਰੁਖੁ ਕੇਹਰਿ ਕੇ ਮੁਖ ਮਾਨੋ ॥੨੧੧॥

There is no other simile coming to mind (to convey the swiftness of lion) except that it seemed to have its face on both sides

ਜੁੱਧੁ ਮਹਾਂ ਅਸੁਰੰ ਗਨਿ ਸਾਥਿ ; ਭਇਓ ਤਬ ਚੰਡ ਪ੍ਰਚੰਡਹਿ ਭਾਰੀ ॥

Then Chandi fought a fierce battle with the hordes of demons.

ਸੈਨ ਅਪਾਰ ਹਕਾਰ ਸੁਧਾਰ ; ਬਿਦਾਰ ਸੰਘਾਰ ਦਈ ਰਨ ਕਾਰੀ ॥

She challenged them and killed many of them in the field.

ਖੇਤ ਭਇਓ ਤਹਾ ਚਾਰ ਸਉ ਕੋਸ ਲਉ ; ਸੋ ਉਪਮਾ ਕਵਿ ਦੇਖਿ ਬਿਚਾਰੀ ॥

Looking at the field spread in 400 kos, the poet gives a simile.

ਪੂਰਨ ਏਕ ਘਰੀ ਨ ਪਰੀ ; ਜਿ ਗਿਰੇ ਧਰ ਪੈ ਧਰ ਜਿਉ ਪਤਿ ਝਾਰੀ ॥੨੧੨॥

It is not more than a ghari (equivalent to about 24 minutes) when the battle began and the bodies of demons have fallen [in large numbers] like leaves fall in autumn

ਮਾਰ ਚਮੁੰ ਚਤੁਰੰਗ ਲਈ ; ਤਬ ਲੀਨੋ ਹੈ ਸੁੰਭ ਚਮੁੰਡ ਕੋ ਆਗਾ ॥

When the entire chaturangini army of demons was killed, Sumbh moved up before Chandi,

ਚਾਲ ਪਰਿਓ ਅਵਨੀ ਸਿਗਰੀ ; ਹਰਿ ਜੂ ਹਰਿ ਆਸਨਿ ਤੇ ਉਠਿ ਭਾਗਾ ॥

the killer of Chand and Mund demons. The earth was shaken and the meditation of Shiva disturbed

and he ran away from his seat of lion-skin.

ਸੂਖ ਗਇਓ ਤ੍ਰਸਕੈ ਹਰਿ ਹਾਰਿ ; ਸੁ ਸੰਕਤਿ ਅੰਕ ਮਹਾਂ ਭਇਓ ਜਾਗਾ ॥
ਲਾਗ ਰਹਿਓ ਲਪਟਾਇ ਗਰੇ ਮਧਿ ; ਮਾਨਹੁ ਮੁੰਡ ਕੀ ਮਾਲ ਕੋ ਤਾਗਾ ॥੨੧੩॥

The garland of snakes around his neck got dried up with fear and garland of heads shrunk to like a thread to stick with his body

ਸ੍ਵੈਯਾ॥

Savaiya

ਚੰਡਿ ਕੇ ਸਾਮੁਹਿ ਆਇਕੈ ਸੁੰਭ ; ਕਹਿਓ ਮੁਖਿ ਸੋ ਇਹ ਮੈ ਸਭ ਜਾਨੀ ॥

Sumbh, coming in front of Chandi, said : I know that you have,

ਕਾਲੀ ਸਮੇਤ ਸਭੈ ਸਕਤੀ ਮਿਲਿ ; ਦੀਨੋ ਖਪਾਇ ਸਭੈ ਦਲੁ ਬਾਨੀ ॥

along with Kali and other powers eliminated all my forces.

ਚੰਡ ਕਹਿਓ ਮੁਖ ਤੇ ਉਨ ਕੋ ; ਤੇਊ ਤਾ ਛਿਨ ਗਉਰ ਕੇ ਮੱਧਿ ਸਮਾਨੀ ॥
ਜਿਉ ਸਰਤਾ ਕੇ ਪ੍ਰਵਾਹ ਕੇ ਬੀਚ ; ਮਿਲੈ ਬਰਖਾ ਬਹੁ ਬੂੰਦਨ ਪਾਨੀ ॥੨੧੪॥

Then Chandi addressed all those powers who immediately merged with Chandi as the water of rain merges with the water of river

ਸ੍ਵੈਯਾ॥

Savaiya

ਕੈ ਬਲਿ ਚੰਡਿ ਮਹਾਂ ਰਨ ਮੱਧਿ ; ਸੁ ਲੈ ਜਮਦਾਤ ਕੀ ਤਾ ਪਰਿ ਲਾਈ ॥

The mighty Chandi thrust her sword—which looked like the jaw of the god of death—at the demon and it pierced into his chest near the heart.

ਬੈਠ ਗਈ ਅਰਿ ਕੇ ਉਰ ਮੈ ; ਤਿਹ ਸ੍ਰਉਨਤ ਜੁੱਗਨਿ ਪੂਰਿ ਅਘਾਈ ॥

The yoginis drank to their full the blood as it flowed from his body.

ਦੀਰਘ ਜੁੱਧੁ ਬਿਲੋਕ ਕੈ ਬੁਧਿ ; ਕਵੀਸ੍ਵਰ ਕੇ ਮਨ ਮੈ ਇਹ ਆਈ ॥

Looking at the fierce battle going on, the poet thought of a simile :

ਲੋਥ ਪੈ ਲੋਥ ਗਈ ਪਰ ਇਉ ; ਸੁ ਮਨੋ ਸੁਰ ਲੋਗ ਕੀ ਸੀਢੀ ਬਨਾਈ ॥੨੧੫॥

bodies were piled one over the other as if they formed a stair to climb up to heaven (land of gods)

ਸੁੰਭ ਚਮ੍ਹੁੰ ਸੰਗ ਚੰਡਕਾ ਕੁੱਧ ਕੈ ; ਜੁੱਧ ਅਨੇਕਨਿ ਵਾਰਿ ਮਚਿਓ ਹੈ ॥

The enraged Chandi fought several battles with the army of Sumbh.

ਜੰਬਕ ਜੁਗਨ ਗ੍ਰਿਝ ਮਜੂਰ ; ਰਕਤ ਕੀ ਕੀਚ ਮੈ ਈਸ ਨਚਿਓ ਹੈ ॥

The jackals, yoginis and vultures looked like labourers and Shiva seemed to be dancing [working] in the midst of slush of blood.

ਲੁੱਥ ਪੈ ਲੁੱਥ ਸੁ ਭੀਤੈ ਭਈ ; ਸਿਤ ਗੂਦ ਅਉ ਮੇਦ ਲੈ ਤਾਹਿ ਗਚਿਓ ਹੈ ॥

Dead bodies piled one over the other are a wall constructed with white marrow and flesh serving as lime (cement).

ਭਉਨ ਰੰਗੀਨ ਬਨਾਇ ਮਨੋ ; ਕਰਿਮਾਵਿਸ ਚਿਤ੍ਰ ਬਿਚਿਤ੍ਰ ਰਚਿਓ ਹੈ ॥੨੧੬॥

It is such a coloured mansion as if Visvakarma [the mythological god of architecture] had prepared an unusual creation

ਸਵੈਯਾ॥

Savaiya

ਦੁੰਦ ਸੁ ਜੁੱਧੁ ਭਇਓ ਰਨ ਮੈ ; ਉਤ ਸੁੰਭ ਇਤੈ ਬਰਚੰਡ ਸੰਭਾਰੀ ॥

A duel fight is on with Chandi on one side and Sumbh on the other.

ਘਾਇ ਅਨੇਕ ਭਏ ਦੁਹੂੰ ਕੇ ਤਨ ; ਪਉਰਖ ਗਯੋ ਸਭ ਦੈਤ ਕੋ ਹਾਰੀ ॥

Innumerable wounds are there on the bodies of both Chandi and Sumbh,

ਹੀਨ ਭਈ ਬਲ ਤੇ ਭੁਜ ਕਾਂਪਤ ; ਸੋ ਉਪਮਾ ਕਵਿ ਐਸੇ ਬਿਚਾਰੀ ॥

and the demon has lost his manliness. His [tired and] powerless arm trembles. The scene inspires a comparison in the poet's mind :

ਮਾਨਹੁ ਗਾਰਤ੍ਰ ਕੇ ਬਲ ਤੇ ; ਲਟੀ ਪੰਚ ਮੁਖੀ ਜੁਗ ਸਾਪਨ ਕਾਰੀ ॥੨੧੭॥

it seems as if the five-mouthed serpent trembles for fear of glue jay

ਕੋਪ ਭਈ ਬਰਚੰਡ ਮਹਾ ; ਬਹੁ ਜੁੱਧੁ ਕਰਿਓ ਰਨ ਮੈ ਬਲ ਧਾਰੀ ॥

The great Chandi, enraged as she was, fought a fierce battle in the field.

ਲੈ ਕੈ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਮਹਾਂ ਬਲਵਾਨ ; ਪਚਾਰ ਕੈ ਸੁੰਭਕੇ ਉਪਰਿ ਝਾਰੀ ॥

She took a heavy sword in hand, challenged Sumbh and made a blow at him.

ਸਾਰ ਸੋ ਸਾਰ ਕੀ ਧਾਰ ਬਜੀ ; ਝਨਕਾਰ ਉਠੀ ਤਿਹ ਤੇ ਚਿਨਗਾਰੀ ॥

Iron struck iron which caused a jingle and sparks.

ਮਾਨਹੁ ਭਾਦਵ ਮਾਸਕੀ ਰੈਨ ; ਲਸੇ ਪਟ ਬੀਜਨ ਕੀ ਚਮਕਾਰੀ ॥੨੧੮॥

It seemed as if it were the sparkle of a glow worm in the month of Bhadon [August-September]

ਘਾਇਨ ਤੇ ਬਹੁ ਸ੍ਰੁਇਨ ਪਰਿਓ ; ਬਲ ਛੀਨ ਭਇਓ ਨ੍ਰਿਪ ਸੁੰਭ ਕੋ ਕੈਸੇ ॥

As a result of excessive bleeding from his wounds, king Sumbh felt feeble.

ਜੋਤ ਘਟੀ ਮੁਖ ਕੀ ਤਨ ਕੀ ; ਮਨੋ ਪੂਰਨ ਤੇ ਪਰਿਵਾ ਸਸਿ ਜੈਸੇ ॥

Glow on his face, on his body in general lessened as does the shine of moon after the full-moon night.

ਚੰਡੀ ਲਇਓ ਕਰਿ ਸੁੰਭ ਉਠਾਇ ; ਕਹਿਓ ਕਵਿਨੇ ਮੁਖਿ ਤੇ ਜਸੁ ਐਸੇ ॥

Chandi lifted Sumbh with her hands as, so says the poet with the help of a simile, did Krishna,

ਰੱਛਕ ਗੋਪਿਨ ਕੇ ਹਿਤ ਕਾਨ੍ਹ ; ਉਠਾਇ ਲਇਓ ਗਿਰਿ ਗੋਧਨੁ ਜੈਸੈ ॥੨੧੯॥

the protector of cows, uplift the Govardhan mountain [which falls in the vicinity of Mathura-Vrindaban]

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਕਰ ਤੇ ਗਿਰ ਧਰਨੀ ਪਰਿਓ ; ਧਰ ਤੇ ਗਇਓ ਅਕਾਸ ॥

From Chandi's hands, Sumbh fell down on earth and then bounced back towards the sky.

ਸੁੰਭ ਸੰਘਾਰਨ ਕੇ ਨਮਿਤ ; ਗਈ ਚੰਡ ਤਿਹ ਪਾਸ ॥੨੨੦॥

Chandi followed Sumbh there so as to kill him

ਸਵਾਯਾ ॥

Savaiya

ਬੀਚ ਤਬੈ ਨਭ ਮੰਡਲ ਚੰਡਕਾ ; ਜੁੱਧੁ ਕਰਿਓ ਜਿਮ ਆਗੇ ਨ ਹੋਊ ॥

Chandi fought an unparalleled battle amidst the universe.

ਸੂਰਜ ਚੰਦੁ ਨਿਛਤ੍ਰੁ ਸਚੀ ਪਤਿ ; ਅਉਰ ਸਭੈ ਸੁਰ ਪੇਖਤ ਸੋਊ ॥

This battle was seen by sun, moon, stars, Indra and all other gods.

ਖੈਚਕੈ ਮੂੰਡ ਦਈ ਕਰਵਾਰ ਕੀ ; ਏਕ ਕੋ ਮਾਰ ਕੀਏ ਤਬ ਦੋਊ ॥

Chandi lifted her sword up and made a strong blow at Sumbh thereby cutting him into two pieces.

ਸੁੰਭ ਦੁ ਟੂਕ ਹੈ ਭੂਮਿ ਪਰਿਓ ਤਨ ; ਜਿਉ ਕਲਵਤ੍ਰੁ ਸੋ ਚੀਰਤ ਕੋਊ ॥੨੨੧॥

Sumbh fell down on earth in two parts as if he were sawed into two

ਦੋਹਰਾ॥

Dohara

ਸੁੰਭ ਮਾਰ ਕੈ ਚੰਡਕਾ ; ਉਠੀ ਸੁ ਸੰਖ ਬਜਾਇ ॥

Having killed Sumbh, Chandi got up and blowed the conch-shell.

ਤਬ ਧੁਨਿ ਘੰਟਾ ਕੀ ਕਰੀ ; ਮਹਾਂ ਮੋਦ ਮਨਿ ਪਾਇ ॥੨੨੨॥

Highly pleased at heart, she rang diverse bells

ਦੈਤ ਰਾਜ ਛਿਨ ਮੈ ਹਨਿਓ ; ਦੇਵੀ ਇਹ ਪਰਕਾਰ ॥

Thus Chandi overpowered the demon dynasty in a moment.

ਅਸਟ ਕਰਨ ਮਹਿ ਸਸਤ੍ਰ ਗਹਿ ; ਸੈਨਾ ਦਈ ਸੰਘਾਰ ॥੨੨੩॥

With weapons in all her eight hands, she eliminated the demon-army

ਸ਼੍ਰੋਯਾ॥

Savaiya

ਚੰਡਕੇ ਕੋਪ ਨ ਓਪ ਰਹੀ ; ਰਨ ਮੈ ਅਸਿ ਧਾਰ ਭਈ ਸਮੁਹਾਈ ॥

The demons became lustreless and powerless in face of Chandi's wrath and the shine of her sword.

ਮਾਰਿ ਬਿਦਾਰਿ ਸੰਘਾਰਿ ਦਏ ; ਤਬ ਭੂਪ ਬਿਨਾ ਕਰੈ ਕਉਨ ਲਰਾਈ ॥

She eliminated them by killing since in the absence of their king they were not capable of giving a fight.

ਕਾਂਪ ਉਠੇ ਅਰਿ ਤ੍ਰਾਸ ਹੀਏ ਧਰਿ ; ਛਾਡਿ ਦਈ ਸਭ ਪਉਰਖ ਤਾਈ ॥

They trembled because of the fear in their hearts, and gave up all manliness.

ਦੈਤ ਚਲੇ ਤਜਿ ਖੇਤ ਇਉ ; ਜੈਸੇ ਬਡੇ ਗੁਨ ਲੋਭ ਤੇ ਜਾਤ ਪਰਾਈ ॥੨੨੪॥

The demons fled from the field as many virtues run away from greed

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਮਾਰਕੰਡੇ ਪੁਰਾਨੇ ਚੰਡੀ ਚਰਿਤ੍ਰੇ ਸੁੰਭ ਬਧਹਿ

ਨਾਮ ਸਪਤਮੋ ਧਿਆਇ ਪੂਰਨ ॥੭॥

Thus ends the seventh section dealing with the killing of Sumbh in Chandi Charitra from the Markandeya Purana

ਸ਼੍ਰੋਯਾ॥

Savaiya

ਭਾਜਿ ਗਇਓ ਮਘਵਾ ਜਿਨਕੇ ਡਰ ; ਬ੍ਰਹਮ ਤੇ ਆਦਿ ਸਭੈ ਭੈ ਭੀਤੇ ॥

The demons, whose terror had earlier made Indra flee and frightened Brahma, now fled from the field finding themselves powerless.

ਤੇਈ ਵੈ ਦੈਤ ਪਰਾਇ ਗਏ ਰਨ ; ਹਾਰ ਨਿਹਾਰ ਭਏ ਬਲੁ ਰੀਤੇ ॥

The jackals, vultures, etc., left the field for forests in desperation.

ਜੰਬੁਕ ਗ੍ਰਿਝ ਨਿਰਾਸ ਭਏ ; ਬਨਬਾਸ ਗਏ ਜੁਗ ਜਾਮਨ ਬੀਤੇ ॥ (ਦੂਜਾ ਪਾਠ ਜੁਗ ਜਾਮ ਨ)

It is now already about six hours since they reached there.

ਸੰਤ ਸਹਾਇ ਸਦਾ ਜਗ ਮਾਇ ; ਸੁ ਸੁੰਭ ਨਿਸੁੰਭ ਬਡੇ ਅਰਿ ਜੀਤੇ ॥੨੨੫॥

O Mother ! You are supporter of the saintly and you have overpowered demons like Sumbh and Nisumbh

ਦੇਵ ਸਭੈ ਮਿਲਿਕੈ ਇਕ ਠਉਰ ; ਸੁ ਅੱਛਤ ਕੁੰਕਮ ਚੰਦਨ ਲੀਨੋ ॥

Now all the gods assembled at one place with rice, sandal and saffron in hand.

ਤੱਛਨ ਲੱਛਨ ਦੇ ਕੈ ਪ੍ਰਦੱਛਨ ; ਟੀਕਾ ਸੁ ਚੰਡ ਕੇ ਭਾਲ ਮੈ ਦੀਨੋ ॥

Many gods immediately circumambulated around Chandi and put a ceremonial mark on her forehead.

ਤਾ ਛਬਿ ਕੋ ਉਪਜਯੋ ਤਹ ਭਾਵ ; ਇਹੈ ਕਵਿ ਨੇ ਮਨ ਮੈ ਲਖਿ ਲੀਨੋ ॥

Looking at Chandi's grandeur, this feeling came to the poet's mind :

ਮਾਨਹੁ ਚੰਦ ਕੇ ਮੰਡਲ ਮੈ ; ਸੁਭ ਮੰਗਲ ਆਨ ਪ੍ਰਵੇਸਹਿ ਕੀਨੋ ॥੨੨੬॥

it seemed as if auspicious Mars had entered the zone of Moon

ਕਵਿਤੁ ॥

Kabitt

ਮਿਲਿ ਕੈ ਸੁ ਦੇਵਨ ; ਬਡਾਈ ਕਰੀ ਕਾਲਕਾ ਕੀ ,

ਏਹੋ ਜਗ ਮਾਤ ; ਤੈ ਤੋ ਕਟਿਓ ਬਡੋ ਪਾਪੁ ਹੈ ॥

The gods jointly sang eulogies of goddess saying that O' Mother ! you have washed off our deadly sin.

ਦੈਤਨ ਕੋ ਮਾਰ ; ਰਾਜ ਦੀਨੋ ਤੈ ਸੁਰੇਸ ਹੁੰਕੋ ,

ਬਡੋ ਜਸੁ ਲੀਨੋ ; ਜਗਿ ਤੇਰੋ ਈ ਪ੍ਰਤਾਪੁ ਹੈ ॥

You have restored the kingdom back to Indra after killing the demons and thus earned honour throughout the world.

ਦੇਤ ਹੈ ਅਸੀਸ ; ਦਿਜਰਾਜ ਰਿਖ ਬਾਰਿ ਬਾਰਿ ,
ਤਹਾ ਹੀ ਪੜਿਓ ਹੈ ; ਬ੍ਰਹਮ ਕਉਚ ਹੂੰ ਕੋ ਜਾਪ ਹੈ ॥

The rishis and the superior Brahmins shower blessings on you and the stotra (eulogy) which Brahma composed in praise of Durga is also being sung.

ਐਸੇ ਜਸੁ ਪੂਰ ਰਹਿਓ ; ਚੰਡਕਾ ਕੋ ਤੀਨ ਲੋਕ ,
ਜੈਸੇ ਧਾਰ ਸਾਗਰ ਮੈ ; ਗੰਗਾ ਜੀ ਕੋ ਆਪੁ ਹੈ ॥੨੨੭॥

Thus the grandeur of Chandi became diffused in the three worlds as the flow of the Ganga diffuses in the ocean

ਸਵੈਯਾ॥

Savaiya

ਦੇਹਿ ਅਸੀਸ ਸਭੈ ਸੁਰ ਨਾਰਿ ; ਸੁਧਾਰਿ ਕੈ ਆਰਤੀ ਦੀਪ ਜਗਾਇਓ ॥

All the consorts of gods are felicitating Chandi. They have lighted the lamps for arati.

ਫੁਲ ਸੁਗੰਧ ਸੁ ਅੱਛਤ ਦੱਛਨ ; ਜੱਛਨ ਜੀਤ ਕੋ ਗੀਤ ਸੁ ਗਾਇਓ ॥

They also had flowers, fragrance and rice with them. The expert singers sang songs of victory.

ਧੂਪ ਜਗਾਇਕੈ ਸੰਖ ਬਜਾਇਕੈ ; ਸੀਸ ਨਿਵਾਇਕੈ ਬੈਨ ਸੁਨਾਇਓ ॥

They lighted fragrance, blowed conch-shells, bowed their heads,

ਹੇ ਜਗ ਮਾਇ ਸਦਾ ਸੁਖਦਾਇ ; ਤੈ ਸੁੰਭ ਕੋ ਘਾਇ ਬਡੇ ਜਸੁ ਪਾਇਓ ॥੨੨੮॥

and then said : “O Mother of the world ! You are ever bestower of comfort. You have earned great appreciation by killing Sumbh

ਸਕ੍ਰਹਿ ਸਾਜਿ ਸਮਾਜ ਦੇ ਚੰਡ ; ਸੁ ਮੋਦ ਮਹਾ ਮਨ ਮਾਹਿ ਰਈ ਹੈ ॥

Chandi felt immensely pleased after handing over the kingdom to Indra.

ਸੂਰ ਸਸੀ ਨਭ ਥਾਪਕੈ ਤੇਜੁ ਦੇ ; ਆਪ ਤਹਾ ਤੇ ਸੁ ਲੋਪ ਭਈ ਹੈ ॥

She restored Sun and Moon their places as well as their grandeur. After this she herself disappeared.

ਬੀਚ ਅਕਾਸ ਪ੍ਰਕਾਸ ਬਢਿਓ ; ਤਹ ਕੀ ਉਪਮਾ ਮਨ ਤੇ ਨ ਗਈ ਹੈ ॥

At that moment there was sudden rush of light in the sky which, as the poet says with the help of a simile,

ਧੂਰ ਕੈ ਪੂਰ ਮਲੀਨ ਹੁਤੋ ਰਵਿ ; ਮਾਨਹੁ ਚੰਡਕਾ ਓਪ ਦਈ ਹੈ ॥੨੨੯॥

it seems as if Chandi has divinized with her light the sky which had become filthy with dust

ਕਵਿਤੁ॥

Kabitt

ਪ੍ਰਥਮ ਮਧਕੈਟ , ਮਦ ਮਥਨ ਮਹਿਖਾਸੁਰੈ ; ਮਾਨ ਮਰਦਨ ਕਰਨ , ਤਰਨ ਬਰ ਬੰਡਕਾ ॥

At first you humiliated Madhu-Kaitabh and then dishonoured Mahikhasur, O Mighty Maiden,

ਧੂਮ੍ਰ ਦ੍ਰਿਗ ਧਰਨ , ਧਰ ਧੂਰਧਾਨੀ ਕਰਨ ; ਚੰਡ ਅਰੁ ਮੁੰਡ ਕੇ , ਮੁੰਡ ਖੰਡ ਖੰਡਕਾ ॥

you trampled on earth the demon-king Dhumarlochhan. You are the one who cut Chand and Mund into pieces.

ਰਕਤ ਬੀਜ ਹਰਨ , ਰਕਤ ਭਛਨ ਕਰਨ ; ਦਰਨ ਅਨਸੁੰਭ , ਰਨ ਰਾਰ ਰਿਸ ਮੰਡਕਾ ॥

You are the one who overpowered Raktbij and drank his blood. You are the one who fought fiercely against Sumbh.

ਸੁੰਭ ਬਲੁ ਧਾਰ , ਸੰਘਾਰ ਕਰਵਾਰ ਕਰਿ ;

ਸਕਲ ਖਲੁ ਅਸੁਰ ਦਲੁ , ਜੈਤ ਜੈ ਚੰਡਕਾ ॥੨੩੦॥

You are the one who after killing Sumbh killed all the demons and proclaimed godly sway everywhere

ਸ੍ਵੈਯਾ॥

ਦੇਹ ਸਿਵਾ ਬਰ ਮੋਹਿ ਇਹੈ ; ਸੁਭ ਕਰਮਨ ਤੇ ਕਬਹੂੰ ਨ ਟਰੋ ॥

Dear Almighty, grant me this that I may not hesitate from performing good actions.

ਨ ਡਰੋ ਅਰਿ ਸੋ ਜਬ ਜਾਇ ਲਰੋ ; ਨਿਸਚੈ ਕਰ ਆਪਨੀ ਜੀਤ ਕਰੋ ॥

I may not fear the enemy, when I go to fight and assuredly I may become victorious.

ਅਰੁ ਸਿਖ ਹੋਂ ਆਪਨੇ ਹੀ ਮਨ ਕੋ ; ਇਹ ਲਾਲਚ ਹਉ , ਗੁਨ ਤਉ ਉਚਰੋ ॥

And I may give this instruction to my mind and have this temptation that I may ever Thy praises.

ਜਬ ਆਵਕੀ ਅਉਧ ਨਿਦਾਨ ਬਨੈ ; ਅਤ ਹੀ ਰਨ ਮੈ ਤਬ ਜੂਝ ਮਰੋ ॥੨੩੧॥

When the end of my life comes, then I may die fighting in the battlefield.

ਚੰਡ ਚਰਿਤ੍ਰ ਕਵਿਤਨ ਮੈ ; ਬਰਨਿਓ ਸਭਹੀ , ਰਸ ਰੁਦ੍ਰਮਈ ਹੈ ॥

I have narrated this Chandi Charitar in poetry, which is full of Rudra Ras (sentiment of rage)

ਏਕ ਤੇ ਏਕ ਰਸਾਲ ਭਇਓ ; ਨਖ ਤੇ ਸਿਖ ਲਉ ਉਪਮਾ ਸੁ ਨਈ ਹੈ ॥

The stanzas one and all, are beautifully composed, which contain new sillies from beginning to end.

ਕਉਤਕ ਹੇਤੁ ਕਰੀ ਕਵਿ ਨੇ ; ਸਤਿ ਸੈ ਕੀ ਕਥਾ ਇਹ ਪੂਰੀ ਭਈ ਹੈ ॥

The poet hath composed it for the pleasure of his mind and the discourse of seven hundred Saloks is completed here.

ਜਾਹਿ ਨਮਿੱਤ ਪੜੈ ਸੁਨਿ ਹੈ ਨਰ ; ਸੋ ਨਿਸਚੈ ਕਰਿ ਤਾਹਿ ਦਈ ਹੈ ॥੨੩੨॥

If a person reads or even listens to this Bani, he/she would fulfill their wishes.

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਗ੍ਰੰਥ ਸਤਿ ਸਇਆ ਕੋ ਕਰਿਓ ; ਜਾ ਸਮ ਅਵਰੁ ਨ ਕੋਇ ॥

Thus I have written 700 stanzas : no other composition equals it.

ਜਿਹ ਨਮਿਤ ਕਵਿ ਨੇ ਕਹਿਓ ; ਸੁ ਦੇਹ ਚੰਡਕਾ ਸੋਇ ॥੨੩੩॥

O Chandi ! You should fulfil the objective with which the poet has composed this

ੴ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹ ॥

One Oankar, Victory be to the Wondrous Almighty With the grace of the True Guru

ਅਥ ਚੰਡੀ ਚਰਿਤ੍ਰ ਲਿਖਯਤੇ ॥

Now begins the writing of Chandi Charitra

ਨਰਾਜ ਛੰਦ॥

Naraj Chhand

ਮਹਿੱਖ ਦਈਤ ਸੂਰਯੰ ॥ ਬਢਿਯੋ ਸੋ ਲੋਹ ਪੂਰਯੰ ॥

ਸੁ ਦੇਵ ਰਾਜ ਜੀਤਯੰ ॥ ਤ੍ਰਿਲੋਕ ਰਾਜ ਕੀਤਯੰ ॥੧॥

Mahikhasur was a demon warrior. Getting protected by iron armour, he won over the kingdom of gods and ruled over the three worlds

ਭਜੇ ਸੁ ਦੇਵਤਾ ਤਬੈ ॥ ਇਕਤ੍ਰ ਹੋਇ ਕੈ ਸਬੈ ॥

ਮਹੇਸੁਰਾਚਲੰ ਬਸੇ ॥ ਬਿਸੇਖ ਚਿੱਤ ਮੋ ਤ੍ਰਸੇ ॥੨॥

Then the gods ran away. All of them got together and went to Kailash mountain to settle down there. They were highly terrified in their hearts

ਜੁਗੋਸ ਭੇਸ ਧਾਰਕੈ ॥ ਭਜੇ ਹਥਿਯਾਰ ਡਾਰਕੈ ॥

They put on the ocre robes [of ascetics] and fled having laid down their arms.

ਪੁਕਾਰ ਆਰਤੰ ਚਲੇ ॥ ਬਿਸੂਰ ਸੂਰਮਾ ਭਲੇ ॥੩॥

They made petitions of mercy while on the move. The god warriors were now crying in agony

ਬਰਖ ਕਿਤੇ ਤਹਾ ਰਹੇ ॥ ਸੁ ਦੁੱਖ ਦੇਹ ਮੋ ਸਹੇ ॥

They lived there for several years. They suffered many hardships there.

ਜਗਤ੍ਰ ਮਾਤਿ ਧਿਆਇਯੰ ॥ ਸੁ ਜੈਤ ਪੱਤ੍ਰ ਪਾਇਯੰ ॥੪॥

They remembered the Universal Mother, and succeeded in getting an assurance for victory from her

ਪ੍ਰਸੰਨ ਦੇਵਤਾ ਭਏ ॥ ਚਰੰਨ ਪੂਜਬੇ ਧਏ ॥

The gods felt happy [at this assurance]. They went ahead to bow to her feet.

ਸਨੰਮੁਖਾਨ ਠੱਢੀਯੰ ॥ ਪ੍ਰਣਾਮ ਪਾਠ ਪੱਢੀਯੰ ॥੫॥

They came before her, paid their obeisance and recited her eulogy

ਰਸਾਵਲ ਛੰਦ॥

Rasaval Chhand

ਤਬੈ ਦੇਵ ਧਾਏ ॥ ਸਭੋ ਸੀਸ ਨਿਆਏ ॥ ਸੁਮਨ ਧਾਰ ਬਰਖੇ ॥ ਸਬੈ ਸਾਧ ਹਰਖੇ ॥੬॥

Then came all the gods. They all bowed before her. Pouring of flowers started and all these saintly persons were overjoyed

ਕਰੀ ਦੇਬਿ ਅਰਚਾ ॥ ਬ੍ਰਹਮ ਬੇਦ ਚਰਚਾ ॥ ਜਬੈ ਪਾਇ ਲਾਗੇ ॥ ਤਬੈ ਸੋਗ ਭਾਗੇ ॥੭॥

They worshipped the goddess considering her, after due reflection, Brahman as per the Vedas. As soon as they fell on her feet, all their sorrows were vanquished

ਬਿਨੰਤੀ ਸੁਨਾਈ ॥ ਭਵਾਨੀ ਰਿਝਾਈ ॥ ਸਬੈ ਸਸਤ੍ਰ ਧਾਰੀ ॥ ਕਰੀ ਸਿੰਘ ਸੁਆਰੀ ॥੮॥

They said their prayer and thus they were able to please Bhavani [or Chandi]. She put on all weapons and rode the lion

ਕਰੇ ਘੰਟ ਨਾਦੰ ॥ ਧੁੰਨ ਨਿਰ ਬਿਖਾਦੰ ॥ ਸੁਣੋ ਦਈਤ ਰਾਜੰ ॥ ਸਜਿਯੋ ਜੁੱਧ ਸਾਜੰ ॥੯॥

Her bells created a sound which was continuous and uniform. This sound was heard by the king of demons as well, and he made preparations for the war

ਚੜਿਯੋ ਰਾਛਸੇਸੰ ॥ ਰਚੇ ਚਾਰ ਅਨੇਸੰ ॥ ਬਲੀ ਚਾਮਰੇਵੰ ॥ ਹਠੀ ਚਿੱਛਰੇਵੰ ॥੧੦॥

The king of demons (Mahikhasur) set out for the battlefield. He nominated four generals. Chamar and Chichchhur were two among them : the former was very brave and the latter very adamant

ਬਿਤਾਲੱਛ ਬੀਰੰ ॥ ਚੜੇ ਬੀਰ ਧੀਰੰ ॥ ਬਡੇ ਇੱਖੁ ਧਾਰੀ ॥ ਘਟਾ ਜਾਨ ਕਾਰੀ ॥੧੧॥

Biralachchh was also among the demon-warriors. Many more warriors known for their perseverance also set out. Some of them were known experts in archery. Their huge numbers made them look like a huge dark cloud

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਬਾਣਿ ਜਿਤੇ ਰਾਛਸਨਿ ਮਿਲਿ ; ਛਾਡਤ ਭਏ ਅਪਾਰ ॥

ਫੂਲਮਾਲ ਹੁਐ ਮਾਤ ਉਰਿ ; ਸੋਭੇ ਸਭੇ ਸੁਧਾਰ ॥੧੨॥

Innumerable arrows shot by all the demons fell around Chandi's neck in the form of a necklace and thus added to her grandeur

ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਛੰਦ॥

Bhujang Prayat Chhand

ਜਿਤੇ ਦਾਨਵੰ ; ਬਾਨ ਪਾਨੀ ਚਲਾਏ ॥ ਤਿਤੇ ਦੇਵਤਾ ; ਆਪ ਕਾਟੇ ਬਚਾਏ ॥

All the arrows shot by the demons with their hands were broken by the gods, and thus they saved

themselves. Some protected themselves with the shield and others killed the enemy.

ਕਿਤੇ ਢਾਲ ਢਾਹੇ ; ਕਿਤੇ ਪਾਸ ਪੇਲੇ ॥ ਭਰੇ ਬਸਤ੍ਰ ਲੋਹੂ ; ਜਨੋਂ ਫਾਗ ਖੇਲੇ ॥੧੩॥

Their robes were covered with blood as if they were playing Holi (the festival of colours) that comes off in Phalgun (February-March)

ਦੁਰਗਾ ਹੁੰ ਕੀਯੰ ਖੇਤ ਧੁੰਕੇ ਨਗਾਰੇ ॥ ਕਰੰ ਪਟਿਸੰ ਪਰਘ ; ਪਾਸੀ ਸੰਭਾਰੇ ॥

Durga gave her nod for the war to begin, and with this started the beating of drums. She took up two-edged swords, iron-mace and noose axe in her hands.

ਤਹਾਂ ਗੋਫਨੈ ਗੁਰਜ ; ਗੋਲੇ ਸੰਭਾਰੈਂ ॥ ਹਠੀ ਮਾਰਹੀ ਮਾਰ ; ਕੈਕੈ ਪੁਕਾਰੈਂ ॥੧੪॥

She took up weapons like mace, chakra and other weapons, and the battlefield echoed with the calls of 'kill ! kill !' by the warriors.

ਤਬੈ ਅਸਟ ਅਸਟਾਥ ; ਹਥਿਯਾਰੰ ਸੰਭਾਰੇ ॥ ਸਿਰੰ ਦਾਨਵੇਂਦ੍ਰਾਨ ਕੇ ; ਤਾਕਿ ਝਾਰੇ ॥

The goddess Chandi got hold of weapons in her eight hands and struck them on the heads of the demon-chiefs.

ਬਬੱਕਿਯੋ ਬਲੀ ਸਿੰਘ ; ਜੁੱਧੰ ਮਝਾਰੰ ॥ ਕਰੇ ਖੰਡ ਖੰਡੰ ; ਸੁ ਜੋਧਾ ਅਪਾਰੰ ॥੧੫॥

The lion she rode on also roared in the midst of the battle. Many warriors were thus slayed into pieces

ਤੋਟਕ ਛੰਦ ॥

Totak Chhand

ਤਬ ਦਾਨਵ ; ਰੋਸ ਭਰੇ ਸਬ ਹੀ ॥ ਜਗ ਮਾਤ ਕੇ ਬਾਣ ; ਲਗੇ ਜਬ ਹੀ ॥

As soon as the arrows shot by the Mother of the World (Chandi) struck the demons, the latter became enraged.

ਬਿਬਿਧਾਯੁਧੁ ਲੈ ; ਸੁ ਬਲੀ ਹਰਖੇ ॥ ਘਨ ਬੂੰਦਨ ਜਿਯੋ ; ਬਿਸਖੰ ਬਰਖੇ ॥੧੬॥

The warriors held diverse kinds of weapons in their hands and swayed them as if drops of poison fell from the clouds above

ਜਨੁ ਘੋਰਕੈ ; ਸਿਆਮ ਘਟਾ ਘੁਮਡੀ ॥

ਅਸੁਰੇਸ ਅਨੀਕਨਿ ; ਤਜੋਂ ਉਮਿਡੀ ॥ (ਅ-ਨੀਕਨਿ ਬੋਲੋ)

The demon-army moves ahead as dark thick clouds move up the horizon.

ਜਗ ਮਾਤ ; ਬਿਰੁਥਨਿ ਮੋ ਧਸਿਕੈ ॥ ਧਨੁਸਾਇਕ ; ਹਾਥ ਗਹਿਯੋ ਹਸਿਕੈ ॥੧੭॥

Goddess Chandi thrust herself into the enemy ranks, and held the bow in hand while smile played on her lips

ਰਣ ਕੁੰਜਰ ਪੁੰਜ ; ਗਿਰਾਇ ਦੀਏ ॥ ਇਕ ਖੰਡ ਅਖੰਡ ; ਦੁਖੰਡ ਕੀਏ ॥

She laid many elephants dead, cutting each one of them into two pieces.

ਸਿਰ ਏਕਨਿ ਚੋਟ ; ਨਿਫੋਟ ਬਹੀ ॥ ਤਰਵਾਤਰ ਹੁਐ ; ਤਰਵਾਰ ਰਹੀ ॥ ੧੮॥

Many got injured on the head and they bled, and the swords, dripping blood, were being swayed

ਤਨ ਝੱਝਰ ਹੁਐ ; ਰਣ ਭੂਮ ਗਿਰੇ ॥ ਇਕ ਭਾਜ ਚਲੇ ; ਫਿਰ ਕੈ ਨ ਫਿਰੇ ॥

The bodies, (pierced through with arrows, etc.), fell down on the ground like pitchers. Many fled from the field and dared not give a glance backwards.

ਇਕਿ ਹਾਥ ਹਥਿਆਰ ਲੈ ; ਆਨ ਬਹੇ ॥ ਲਰਿ ਕੈ ਮਰਿ ਕੈ ; ਗਿਰਿ ਖੇਤ ਰਹੇ ॥੧੯॥

Many have moved upfront with weapons in hand. They fought in the field and laid down their lives there

ਨਰਾਜ ਛੰਦ ॥

Naraj Chhand

ਤਹਾਂ ਸੁ ਦੈਂਤ ਰਾਜਯੰ ॥ ਸਜੇ ਸੋ ਸਰਬ ਸਾਜਯੰ ॥ ਤੁਰੰਗ ਆਪ ਬਾਹੀਯੰ ॥ ਬਧੰ ਸੁ ਮਾਤ
ਚਾਹੀਯੰ ॥੨੦॥

The demon-king was there. He equipped himself with all kinds of weapons. He rode his horse, came up to Chandi, and tried to kill her

ਤਬੈ ਦੁਗਾ ਬਕਾਰਿਕੈ ॥ ਕਮਾਣ ਬਾਣ ਧਾਰਿ ਕੈ ॥ ਸੁ ਘਾਵ ਚਾਮਰੰ ਕੀਯੋ ॥ ਉਤਾਰ
ਹਸਤਿ ਤੇ ਦੀਯੋ॥੨੧॥

Then goddess Durga, challenged him, got hold of her bow and arrows. She wounded Chamar and caused his fall from elephant

ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਛੰਦ ॥

Bhujang Prayat Chhand

ਤਬੈ ਬੀਰ ਕੋਪੰ ; ਬਿੜਾਲਾਛ ਨਾਮੰ ॥ ਸਜੇ ਸਸਤ੍ਰ ਦੇਹੰ ; ਚਲੋ ਜੁਧ ਧਾਮੰ ॥

Then another demon called Biralachchh, in an enraged mood, armed himself and left for the battlefield.

ਸਿਰੰ ਸਿੰਘ ਕੇ ਆਨਿ ; ਘਾਯੰ ਪ੍ਰਹਾਰੰ ॥ ਬਲੀ ਸਿੰਘ ; ਸੋ ਹਾਥ ਸੋ ਮਾਰਿ ਡਾਰੰ ॥੨੨॥

He made a blow on the lion's head. The mighty lion killed him with his front-paws

ਬਿੜਾਲਾਛ ਮਾਰੇ ; ਸੁ ਪਿੰਗਾਛ ਧਾਏ ॥ ਦੁਗਾ ਸਾਮੁਹੇ ; ਬੋਲ ਬਾਂਕੇ ਸੁਨਾਏ ॥

After Biralsur got killed, another demon-chief by the name of Pingaksh moved up to fight. He came

in front of Durga and spoke to her in harsh tone.

ਕਰੀ ਅੱਭ੍ਰਿ ਜਯੋਂ ; ਗਰਜ ਕੈ ਬਾਣ ਬਰਖੰ ॥ ਮਹਾਂ ਸੂਰ ਬੀਰੰ ; ਭਰੇ ਜੁੱਧ ਹਰਖੰ ॥੨੩॥

He roared loud and simultaneously shot arrows like rain shower. All the great warriors who saw this felt delighted

ਤਬੈ ਦੇਵੀਅੰ ; ਪਾਣਿ ਬਾਣੰ ਸੰਭਾਰੰ ॥ ਹਨਿਯੋ ਦੁਸਟ ਕੇ ; ਘਾਇ ਸੀਸੰ ਮਝਾਰੰ ॥

At that moment the goddess took up arrow in hand and shot it direct at the head of the wicked enemy.

ਗਿਰਿਯੋ ਝੂਮਿ ਭੁਮੰ ; ਗਏ ਪ੍ਰਾਣ ਛੁਟੰ ॥ ਮਨੋ ਮੇਰ ਕੋ ; ਸਾਤਵੋਂ ਸ੍ਰਿੰਗ ਟੁਟੰ ॥੨੪॥

His body rotated before falling dead on the ground as if the seventh peak of the Sumer mountain had burst forth

ਗਿਰੇ ਬੀਰ ਪਿੰਗਾਛ ; ਦੇਬੀ ਸੰਘਾਰੇ ॥ ਚਲੇ ਅਉਰੁ ਬੀਰੰ ; ਹਥਿਆਰੰ ਉਘਾਰੇ ॥

Many more demons got killed at the hands of the goddess as had been Pingaksh.

ਤਬੈ ਰੋਸਿ ਦੇਬਿਯੰ ; ਸਰੋਘੰ ਚਲਾਏ ॥ ਬਿਨਾ ਪ੍ਰਾਨ ਕੈ ; ਜੁੱਧ ਮੱਧੰ ਗਿਰਾਏ ॥੨੫॥

Several other warriors took up weapons and made for the field. The goddess shot arrows with immense rage and killed many of them

ਚੌਪਈ ॥

Chaupai

ਜੇ ਜੇ ਸੱਤ੍ਰੁ ਸਾਮੁਹੇ ਆਏ ॥ ਸਬੈ ਦੇਵਤਾ ਮਾਰਿ ਗਿਰਾਏ ॥

All those demons who came before the gods got killed by them.

ਸੈਨਾ ਸਕਲ ਜਬੈ ਹਨਿ ਡਾਰੀ ॥ ਆਸੁਰੇਸ ਕੋਪਾ ਅਹੰਕਾਰੀ ॥੨੬॥

When the entire army was thus annihilated, the proud king of demons felt enraged

ਆਪ ਜੁੱਧ ਤਬ ਕੀਆ ਭਵਾਨੀ ॥ ਚੁਨਿ ਚੁਨਿ ਹਨੇ ਪਖਰੀਆ ਬਾਨੀ ॥

Then he himself fought against Chandi. Many horsemen and those with bows in hand were selectively killed.

ਕ੍ਰੋਧ ਜੁਆਲ ਮਸਤਕ ਤੇ ਬਿਗਸੀ ॥ ਤਾਤੇ ਆਪ ਕਾਲਕਾ ਨਿਕਸੀ ॥੨੭॥

From her forehead came out a flame of anger from which emerged Kalika

ਮਧੁਭਾਰ ਛੰਦ ॥

Madhubar Chhand

ਮੁਖ ਬਮਤ ਜੁਆਲ ॥ ਨਿਕਸੀ ਕਪਾਲ ॥ ਮਾਰੇ ਗਜੇਸ ॥ ਛੁੱਟੇ ਹੈ ਏਸ ॥੨੮॥

Fire came out of her mouth and from her forehead emerged Kalika. She killed the best of elephants and horses

ਛੁੱਟੰਤ ਬਾਣ ॥ ਝਮਕਤ ਕ੍ਰਿਪਾਣ ॥ ਸਾਂਗੰ ਪ੍ਰਹਾਰ ॥ ਖੇਲਤ ਧਮਾਰ ॥੨੯॥

In the battle, arrows were being shot, swords shone, spears were hurled and all this seemed as if a dance (dhamal) was being performed.

ਬਾਹੈਂ ਨਿਸੰਗ ॥ ਉੱਠੈ ਝੜੰਗ ॥ ਤੁੱਪਕ ਤੜਾਕ ॥ ਉੱਠਤ ਕੜਾਕ ॥੩੦॥

Weapons were used with abandon. Their clash produced sparks like fire. The cannons roared, and their noise echoed

ਬਬਕੰਤ ਮਾਇ ॥ ਭਭਕੰਤ ਘਾਇ ॥ ਜੁੱਝੇ ਜੁਆਣ ॥ ਨੱਚੇ ਕਿਕਾਣ ॥੩੧॥

Mother (Chandi) roared. The blood gushes forth from the wounds caused by her. The warriors are engaged in the battle, and the horses seem to dance

ਰੂਆਮਲ ਛੰਦ ॥

Ruamal Chhand

ਧਾਈਯੋ ਅਸੁਰੇਂਦ੍ਰ ਤੱਹ ; ਨਿਜ ਕੋਪ ਓਪ ਬਢਾਇ ॥

The chief of demons felt enraged, and gathering all his energy he took up weapons.

ਸੰਗ ਲੈ ਚਤੁਰੰਗ ਸੈਨਾ ; ਸੁਧ ਸਸਤ੍ਰ ਨਚਾਇ ॥

Followed by four regiments of his army he moved ahead in the field of battle.

ਦੇਬਿ ਸਸਤ੍ਰ ਲਗੈ ਗਿਰੇ , ਰਣ ਰੁੱਝਿ ਜੁੱਝਿ ਜੁਆਣ ॥

As soon as the weapons of Chandi struck the enemy warriors, they fell dead on the ground.

ਪੀਲ ਰਾਜ ਫਿਰੇ ਕਹੂੰ , ਰਣ ਸੁੱਛ ਛੁੱਛ ਕਿਕਾਣ ॥੩੨॥

Many elephants and horses, with empty saddles, roamed about in the field

ਚੀਰ ਚਾਮਰ ਪੁੰਜ ਕੁੰਜਰ ; ਬਾਜ ਰਾਜ ਅਨੇਕ ॥

There lie scattered in the battlefields clothes, turbans, shields, and dead bodies of elephants, horses and kings.

ਸਸਤ੍ਰ ਅਸਤ੍ਰ ਸੁਭੇ ਕਹੂੰ ; ਸਰਦਾਰ ਸੁਆਰ ਅਨੇਕ ॥

Many generals also lie dead with their weapons on them.

ਤੇਗ ਤੀਰ ਤੁਫੰਗ ਤਬਰ , ਕੁਹੁਕਬਾਨ ਅਨੰਤ ॥

The sound of swords, guns, axes, spears and arrows is also heard.

ਬੇਧਿ ਬੇਧਿ ਗਿਰੇ ਬਰੱਛਿਨ ; ਸੂਰ ਸੋਭਾਵੰਤ ॥੩੩॥

Another place in the field is decorated with the dead bodies of warriors pierced through by spears

ਗਿੱਧ ਬਿੱਧ ਉਡੇ ਤਹਾ ; ਫਿਕਰੰਤ ਸੁਆਨ ਸਿੰਗ੍ਰਾਲ ॥

Many vultures fly about in the field of battle. Dogs and jackals roam about.

ਮੱਤ ਦੰਤ ਸਪੱਛ ਪੱਥੈ ; ਕੰਕ ਬੰਕ ਰਸਾਲ ॥

The dazed elephants look like huge mountains with feathers and the crows fly down to eat the dead flesh.

ਛੁੱਦ੍ਰ ਮੀਨ ਛੁਰੱਧ੍ਰਕਾ ; ਅਰੁ ਚਰਮ ਕਛਪ ਅਨੰਤ ॥

The swords on the numerous bodies of demons look like small fish and the shields like tortoise.

ਨੱਕ੍ਰ ਬੱਕ੍ਰ ਸੁਬਰਮ ਸੋਭਿਤ ; ਸ੍ਰੋਣ ਨੀਰ ਦੁਰੰਤ ॥੩੪॥

The bodies covered in the armour look like crocodiles and the blood gushing from their wounds seems to flood the field

ਨਵ ਸੂਰ ਨਵਕਾ ਸੇ ਰਥੀ ; ਅਤ ਰਥੀ ਜਾਨ ਜਹਾਜ ॥

The young soldiers look like boats whereas the juniors and senior commanders look like the ship.

ਲਾਦਿ ਲਾਦਿ ਮਨੋ ਚਲੇ ਧਨ ; ਧੀਰ ਬੀਰ ਸਲਾਜ ॥

All this appears to be a sight of brave but shy tradesmen who run away from the field with all the material loaded in carts.

ਮੋਲੁ ਬੀਚ ਫਿਰੈ ਚੁਕਾਤ , ਦਲਾਲ ਖੇਤ ਖਤੰਗ ॥

The arrows being shot are like middlemen making payment of material taken.

ਗਾਹਿ ਗਾਹਿ ਫਿਰੇ ਫਵੱਜਨਿ ; ਝਾਰਿ ਦਿਰਬ ਨਿਖੰਗ ॥੩੫॥

The soldiers run about as if churning the field and emptying their quivers of all the 'wealth'

ਅੰਗ ਭੰਗ ਗਿਰੇ ਕਹੂੰ ; ਬਹੁ ਰੰਗ ਰੰਗਿਤ ਬਸਤ੍ਰ ॥

At places are scattered slayed limbs and colourful (dyed in blood) clothes.

ਚਰਮ ਬਰਮ ਸੁਭੇ ਕਹੂੰ ; ਰਣ ਭੂਮ ਸਸਤ੍ਰ ਅਸਤ੍ਰ ॥

Shields and armours lie at another place. Various weapons also lie scattered here and there.

ਮੁੰਡ ਤੁੰਡ ਧੁਜਾ ਪਤਾਕਾ ; ਟੁਕ ਟਾਕ ਅਰੇਕ ॥

At places lie slayed heads, broken flags and limbs of enemy soldiers.

ਜੂਝ ਜੂਝ ਪਰੇ ਸਬੈ ਅਰਿ ; ਬਾਚਿਯੋ ਨਹੀ ਏਕ ॥੩੬॥

The entire army of enemy camp got killed. Not a single soldier was saved

ਕੋਪ ਕੈ ਮਹਿਖੇਸ ਦਾਨੋ ; ਧਾਈਯੋ ਤਿਹ ਕਾਲ ॥

At this Mahikhasur demon got enraged and he moved upfront.

ਅਸਤ੍ਰ ਸਸਤ੍ਰ ਸੰਭਾਰ ਸੂਰੋ ; ਰੂਪਕੈ ਬਿਕਰਾਲ ॥

His face looked terrible, and he took up weapons.

ਕਾਲ ਪਾਣ ਕ੍ਰਿਪਾਣ ਲੈ ; ਤਿਹ ਮਾਰੀਯੋ ਤਤਕਾਲ ॥

Kalika immediately took sword in hand and killed him instantaneously.

ਜੋਤਿ ਜੋਤਿ ਬਿਖੈ ਮਿਲੀ ; ਤਜ ਬ੍ਰਹਮਰੰਧ੍ਰਿ ਉਤਾਲ ॥੩੭॥

The 'light' of that demon left his body and merged with supreme light

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਮਹਿਖਾਸਰ ਕਹੱ ਮਾਰ ਕਰ , ਪ੍ਰਫੁਲਤ ਭੀ ਜਗ ਮਾਇ ॥

Having killed Mahikhasur, Mother of the world felt pleased.

ਤਾ ਦਿਨ ਤੇ ਮਹਿਖੇ ਬਲੈ ; ਦੇਤ ਜਗਤ ਸੁਖ ਪਾਇ ॥੩੮॥

(It is said that) Since that day the entire people around the world offer sacrifice of animals for the happiness and well being of the world

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਬਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕੇ ਚੰਡੀ ਚਰਿਤ੍ਰੇ ਮਹਿਖਾਸੁਰ ਬਧਹ

ਪ੍ਰਥਮ ਧਿਆਇ ਸੰਪੂਰਣ ਮਸਤੁ ਸੁਭ ਮਸਤੁ ॥੧॥ਅਫਜੂ॥

Thus ends Chapter I dealing with the killing of Mahikhasur from the 'Chandi Charitra' in the Bachitra Natak

ਅਥ ਧੂਮ੍ਰਨੈਨ ਜੁੱਧ ਕਥਨੰ ॥

Now begins the account of battle against Dhumarnain.

ਕੁਲਕ ਛੰਦ ॥

Kulak Chhand

ਦੇਵਿਸ ਤਬ ਗਾਜਿਯ ॥ ਅਨਹਦ ਬਾਜੀਯ ॥ ਭਈ ਬਧਾਈ ॥ ਸਭ ਸੁਖਦਾਈ ॥੧॥੩੯॥

Then the goddess gave a roar. There was a continuous unstruck sound. It was a matter of felicitation.

Everybody felt elated

ਦੁੰਦਭ ਬਾਜੇ ॥ ਸਭ ਸੁਰ ਗਾਜੇ ॥ ਕਰਤ ਬਡਾਈ ॥ ਸੁਮਨ ਬ੍ਰਖਾਈ ॥੨॥੪੦॥

Drums were sounded and all the gods roared. They showered flowers and thus eulogized her

ਕੀਨੀ ਬਹੁ ਅਰਚਾ ॥ ਜਸ ਧੁਨ ਚਰਚਾ ॥ ਪਾਇਨ ਲਾਗੇ ॥ ਸਭ ਦੁਖ ਭਾਗੇ ॥੩॥੪੧॥

They worshipped her and sang eulogies of her. They touched her feet and all their sorrows and suffering vanished

ਗਾਏ ਜੈ ਕਰਖਾ ॥ ਪੁਹਪਨਿ ਬਰਖਾ ॥ ਸੀਸ ਨਿਵਾਏ ॥ ਸਭ ਸੁਖ ਪਾਏ ॥੪॥੪੨॥

They sang songs of victory, showered flowers, and bowed their heads. Thus they attained all delights

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਲੋਪ ਚੰਡਕਾ ਜੂ ਭਏ ; ਦੈ ਦੇਵਨ ਕੋ ਰਾਜੁ ॥

After handing over the kingdom and authority to gods, Chandika disappeared.

ਬਹੁਰ ਸੁੰਭ ਨੈਸੁੰਭ ਦੁਐ ; ਦੈਤ ਬਢੇ ਸਿਰਤਾਜ ॥੫॥੪੩॥

But thereafter two leading demons, named Sumbh and Nisumbh, were born

ਚਉਪਈ ॥

Chaupai

ਸੁੰਭ ਨਿਸੁੰਭ ਚੜੈ ਲੈਕੈ ਦਲ ॥ ਅਰਿ ਅਨੇਕ ਜੀਤੇ ਜਿਨ ਜਲ ਥਲ ॥

Sumbh and Nisumbh set out with huge army. They overcame many enemies both on the earth and water.

ਦੇਵ ਰਾਜ ਕੋ ਰਾਜ ਛਿਨਾਵਾ ॥ ਸੇਸ ਮਨ ; ਮੁਕਟ ਭੇਟ ਪਠਾਵਾ ॥੬॥੪੪॥

They usurped the kingdom from the king of gods [Indra], and Sheshnag sent his jewels (mani) as an offering (to the victors)

ਛੀਨ ਲਯੋ ਅਲਕੇਸ ਭੰਡਾਰਾ ॥ ਦੇਸ ਦੇਸ ਕੇ ਜੀਤਿ ਨ੍ਰਿਪਾਰਾ ॥

They snatched the treasure of Kuber. They overpowered many kings of different countries.

ਜਹਾਂ ਤਹਾਂ ਕਹ ਦੈਤ ਪਠਾਏ ॥ ਦੇਸ ਬਿਦੇਸ ਜੀਤ ਫਿਰ ਆਏ ॥੭॥੪੫॥

Whereas they sent the demons to, they returned victorious

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਦੇਵ ਸਬੈ ਤ੍ਰਾਸਿਤ ਭਏ ; ਮਨ ਮੋਂ ਕੀਯੋ ਬਿਚਾਰ ॥

All the gods got fearful and they thought over the matter.

ਸਰਨ ਭਵਾਨੀ ਕੀ ਸਬੈ ; ਭਾਜਿ ਪਰੇ ਨਿਰਧਾਰ ॥੮॥੪੬॥

They resolved to go to Bhavani and seek her protection

ਨਰਾਜ ਛੰਦ ॥

Naraj Chhand

ਸੁ ਤ੍ਰਾਸ ਦੇਵ ਭਾਜੀਅੰ ॥ ਬਸੇਖ ਲਾਜ ਲਾਜੀਅੰ ॥

The gods fled in panic and felt especially ashamed.

ਬਿਸਿੱਖ ਕਾਰਮੰ ਕਸੇ ॥ ਸੁ ਦੇਵ ਲੋਕ ਮੋ ਬਸੇ ॥੯॥੪੭॥

With arrows on bows, they reached the dwelling -place of the goddess

ਤਬੈ ਪ੍ਰਕੋਪ ਦੇਬ ਹੁਐ ॥ ਚਲੀ ਸੁ ਸਸਤ੍ਰ ਅਸਤ੍ਰ ਲੈ ॥

On seeing this the goddess got highly enraged. She armed herself with various weapons and set out (for the battlefield).

ਸੁ ਮੁੱਦ ਪਾਨ ਪਾਨ ਕੈ ॥ ਗਜੀ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਪਾਨ ਲੈ ॥੧੦॥੪੮॥

She drank the nectar churned out of the ocean, took sword in hand and gave a loud roar

ਰਸਾਵਲ ਛੰਦ ॥

Rasaval Chhand

ਸੁਨੀ ਦੇਵ ਬਾਨੀ ॥ ਚੜ੍ਹੀ ਸਿੰਘ ਰਾਨੀ ॥

ਸੁਭੰ ਸਸਤ੍ਰ ਧਾਰੇ ॥ ਸਭੇ ਪਾਪ ਟਾਰੇ ॥੧੧॥੪੯॥

The goddess listened to the tale of woes of the gods and rode her lion. She put on sacred weapons which could rub off all the sins

ਕਰੋ ਨੱਦ ਨਾਦੰ ॥ ਮਹਾਂ ਮੱਦ ਮਾਦੰ ॥ ਭਯੋ ਸੰਖ ਸੋਰੰ ॥ ਸੁਣਯੋ ਚਾਰ ਓਰੰ ॥੧੨॥੫੦॥

Drums were beaten the sounds of which intoxicated the warriors. The conch was also blown and its sound echoed in all direction

ਉਤੇ ਦੈਤ ਧਾਏ ॥ ਬਡੀ ਸੈਨ ਲਿਆਏ ॥ ਮੁਖੰ ਰਕਤ ਨੈਣੰ ॥ ਬਕੈ ਬੰਕ ਬੈਣੰ ॥੧੩॥੫੧॥

On the other side the demons moved ahead in huge columns. Their faces and eyes were red with anger, and they spoke bitterly

ਚਵੰ ਚਾਰਦੁਕੇ ॥ ਮੁਖੰ ਮਾਰ ਕੂਕੇ ॥ ਲਏ ਬਾਣ ਪਾਣੰ ॥ ਸੁ ਕਾਤੀ ਕ੍ਰਿਪਾਣੰ ॥੧੪॥੫੨॥

They came about from all the four directions and cried loudly. They held swords, daggers and

arrows in their hands

ਮੰਡੇ ਮੱਧ ਜੰਗੰ ॥ ਪ੍ਰਹਾਰੰ ਖਤੰਗੰ ॥ ਕਰਉਤੀ ਕਟਾਰੰ ॥ ਉਠੀ ਸਸਤ੍ਰ ਝਾਰੰ ॥੧੫॥੫੩॥

They resolved to give a fierce fight, and shot arrows. The saw-like swords and other weapons swayed

ਮਹਾਂ ਬੀਰ ਢਾਏ ॥ ਸਰੋਘੰ ਚਲਾਏ ॥ ਕਰੈਂ ਬਾਰ ਬੈਰੀ ॥ ਫਿਰੇ ਜਯੋ ਗੰਗੈਰੀ ॥੧੬॥੫੪॥

The warriors have moved ahead. They have shot arrows. They make blows on the enemy as a bird jumps on the water to prey on some fish

ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਛੰਦ ॥

Bhujang Prayat Chhand

ਕਰੋਧਤ ਸਟਾਯੰ ; ਉਤੇ ਸਿੰਘ ਧਾਯੋ ॥ ਇਤੇ ਸੰਖ ਲੈ ਹਾਥ ; ਦੇਵੀ ਬਜਾਯੋ ॥

The lion (the goddess rode on) attacked the enemy in fury. The goddess took conch in hand and blew it.

ਪੁਰੀ ਚਉਦ ਹੂੰਯੰ ; ਰਹਿਯੋ ਨਾਦ ਪੂਰੰ ॥ (ਹੂੰਅੰ ਬੋਲੋ)

ਚਮੱਕਿਯੋ ਮੁਖੰ ; ਜੁੱਧ ਕੇ ਮੱਧਿ ਨੂਰੰ ॥੧੭॥੫੫॥

The sound was heard in all the fourteen realms. The faces of the warriors in the midst of battle were resplendent

ਤਬੈ ਧੂਮ੍ਰੁ ਨੈਣੰ ; ਮੱਚਿਯੋ ਸਸਤ੍ਰ ਧਾਰੀ ॥ ਲਏ ਸੰਗ ਜੋਧਾ ; ਬਡੇ ਬੀਰ ਭਾਰੀ ॥

At that moment, Dhumarlochan (a demon) got furious and started fighting. He took along many a great warrior, besieged the mountain occupied by the goddess

ਲਯੋ ਬੇੜਿ ਪੱਬੰ ; ਕੀਯੋ ਨਾਦ ਉਚੰ ॥

ਸੁਣੇ ਗਰਭਣੀ ਆਨਿ ਕੇ ; ਗਰਭ ਮੁੱਚੰ ॥੧੮॥੫੬॥

and created a loud sound. As the pregnant women heard this, their pregnancies got aborted

ਸੁਣਯੋ ਨਾਦ ਸ੍ਰਵਣੰ ; ਕੀਯੋ ਦੇਵ ਕੋਪੰ ॥ ਸਜੇ ਚਰਮ ਬਰਮੰ ; ਧਰੇ ਸੀਸ ਟੋਪੰ ॥

The goddess heard this sound and felt furious. She put on the armour and the helmet.

ਭਈ ਸਿੰਘ ਸੁਆਰੰ ; ਕੀਯੋ ਨਾਦ ਉਚੰ ॥

ਸੁਨੇ ਦੀਹ ਦਾਨਵਾਨ ਕੇ ; ਮਾਨ ਮੁੱਚੰ ॥੧੯॥੫੭॥

She rode the lion and cried aloud. On listening to this the pride of many demons gave way

ਮਹਾ ਕੋਪ ਦੇਵੀ ; ਧਸੀ ਸੈਨ ਮੱਧੰ ॥ ਕਰੇ ਬੀਰ ਬੰਕੇ ; ਤਹਾਂ ਅੱਧ ਅੱਧੰ ॥

The furious goddess made a thrust in the enemy ranks. She slayed many of them into twos.

ਜਿਸੈ ਧਾਇ ਕੈ ; ਸੂਲ ਸੈਥੀ ਪ੍ਰਹਾਰਿਯੋ ॥
ਤਿਨੇ ਫੇਰਿ ਪਾਣੰ ; ਨ ਬਾਣੰ ਸੰਭਾਰਿਯੋ ॥੨੦॥੫੮॥

Whosoever was attacked by the goddess with either spear or sword could not lay his hand on his arrow

ਰਸਾਵਲ ਛੰਦ ॥

Rasaval Chhand

ਜਿਸੈ ਬਾਣ ਮਾਰਯੋ ॥ ਤਿਸੈ ਮਾਰ ਡਾਰਯੋ ॥
ਜਿਤੇ ਸਿੰਘ ਧਾਯੋ ॥ ਤਿਤੈ ਸੈਨ ਘਾਯੋ ॥੨੧॥੫੯॥

Whosoever was shot at with the arrow fell down dead. To whichever direction the lion moved, the enemy ranks suffered heavy losses

ਜਿਤੇ ਘਾਇ ਡਾਲੇ ॥ ਤਿਤੈ ਘਾਰਿ ਘਾਲੇ ॥
ਸਮੁਹ ਸੱਤ੍ਰ ਆਯੋ ॥ ਸੁ ਜਾਨੇ ਨ ਪਾਯੋ ॥੨੨॥੬੦॥

All those who got wounded failed to survive. The enemy who came before her could not move away to safety

ਜਿਤੇ ਜੁੱਝ ਰੁੱਝੇ ॥ ਤਿਤੇ ਅੰਤ ਜੁੱਝੇ ॥
ਜਿਨੈ ਸਸਤ੍ਰ ਘਾਲੇ ॥ ਤਿਤੇ ਮਾਰ ਡਾਲੇ ॥੨੩॥੬੧॥

All those enemies who came to the battlefield got killed. All those who took up arms (against the goddess) were killed

ਤਬੈ ਮਾਤ ਕਾਲੀ ॥ ਤਪੀ ਤੇਜ ਜੁਵਾਲੀ ॥
ਜਿਸੈ ਘਾਵ ਡਾਰਯੋ ॥ ਸੁ ਸੁਰਗੰ ਸਿਧਾਰਯੋ ॥੨੪॥੬੨॥

At that moment goddess Kali became resplendent like flame. Whomsoever she wounded was instantaneously despatched to heaven

ਘਰੀ ਅੱਧ ਮੱਧੰ ॥ ਹਨਯੋ ਸੈਨ ਸੁੱਧੰ ॥
ਹਨਯੋ ਧੂਮ੍ਰ ਨੈਣੰ ॥ ਸੁਨਯੋ ਦੇਵ ਗੈਣੰ ॥੨੫॥੬੩॥

In just half a ghari (about twelve minutes), she annihilated the entire enemy army. Dhumarlochan was also killed, and the happy tidings were listened to in the heaven as well

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਭਜੀ ਬਿਰੂਥਨ ਦਾਨਵੀ ; ਗਈ ਭੂਪ ਕੇ ਪਾਸ ॥

The army of demons fled the field and reached their king.

ਧੂਮ੍ਰਨੈਣ ਕਾਲੀ ਹਨਯੋ ; ਭਜੀਯੋ ਸੈਨ ਨਿਰਾਸ ॥੨੬॥੬੪॥

They told him that Dhumarlochan has been killed by Kali and the entire army has fled in despair

**ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਬਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕੇ ਚੰਡੀ ਚਰਿਤ੍ਰੇ ਧੂਮ੍ਰਨੈਣ ਬਧਹ ;
ਦੁਤੀਆ ਧਿਆਇ ਸੰਪੂਰਣ ਮਸਤੁ ਸੁਭ ਮਸਤੁ ॥੨॥ਅਫਜੂ ॥**

Thus concludes Chapter II, of “Chandi Chritra” in Bachitra Natak , dealing with the killing of Dhumarlochan. Continued

ਅਥ ਚੰਡ ਮੁੰਡ ਜੁੱਧ ਕਥਨੰ ॥

Now begins the account of battle against Chand and Mund.

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਇਹ ਬਿਧ ਦੈਤ ਸੰਘਾਰ ਕਰ ; ਧਵਲਾ ਚਲੀ ਅਵਾਸ ॥

Thus annihilating the demons, the goddess left for her dwelling-place.

ਜੋ ਯਹ ਕਥਾ ਪੜੈ ਸੁਨੈ ; ਰਿੱਧਿ ਸਿੱਧਿ ਗ੍ਰਿਹ ਤਾਸ ॥੧॥੬੫॥

He who reads or listens to this tale will realize all the spiritual and material gains

ਚਉਪਈ ॥

Chaupai

ਧੂਮ੍ਰਨੈਣ ਜਬ ਸੁਣੇ ਸੰਘਾਰੇ ॥ ਚੰਡ ਮੁੰਡ ਤਬ ਭੂਪ ਹਕਾਰੇ ॥

When the king learnt that Dhumarlochan has been killed, he called for Chand and Mund.

ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਕਰ ਪਠਾਏ ਸਨੁਮਾਨਾ ॥ ਹੈ ਗੈ ਪਤਿ ਦਏ ਰਥ ਨਾਨਾ ॥੨॥੬੬॥

He honoured them in a variety of ways, he provided them with numerous horses, elephants and chariots, and then sent them off to the battlefields

ਪ੍ਰਿਥਮ ਨਿਰਖਿ ਦੇਬੀਅਹਿ ਜੇ ਆਏ ॥ ਤੇ ਧਵਲਾ ਗਿਰ ਓਰ ਪਠਾਏ ॥

They had already had a view of the goddess. They were, thus, sent towards Kailash mountain, the dwelling-place of the goddess.

ਤਿਨਕੀ ਤਨਕ ਭਨਕ ਸੁਨਿ ਪਾਈ ॥ ਨਿਸਿਰੀ ਸੱਸਤ੍ਰ ਅੱਸਤ੍ਰ ਲੈ ਮਾਈ ॥੩॥੬੭॥

As soon as the goddess heard of their arrival, she put on her arms and set out

ਰੂਆਲ ਛੰਦ ॥

Rual Chhand

ਸਾਜਿ ਸਾਜਿ ਚਲੇ ਤਹਾਂ ; ਰਣਿ ਰਾਛਸੇਂਦ੍ਰ ਅਨੇਕ ॥

The demon-chiefs have set out having armed themselves with diverse kinds of weapons.

ਅਰਧ ਮੁੰਡਿਤ ਮੁੰਡਿਤੇਕ ; ਜਟਾ ਧਰੇ ਸੁ ਅਰੇਕ ॥

Many of them have their heads half shaved off, others fully shaved whereas many others have long matted hair.

ਕੋਪਿ ਓਪੰ ਦੈ ਸਬੈ ; ਕਰ ਸਸਤ੍ਰ ਅਸਤ੍ਰ ਨਚਾਇ ॥

They are greatly furious, and are swaying their weapons.

ਧਾਇ ਧਾਇ ਕਰੈਂ ਪ੍ਰਹਾਰਨ ; ਤਿਛ ਤੇਗ ਕੰਪਾਇ ॥੪॥੬੮॥

They run ahead and attack with their shining swords

ਸਸਤ੍ਰ ਅਸਤ੍ਰ ਲਗੇ ਜਿਤੇ ; ਸਬ ਫੂਲ ਮਾਲ ਹੁਐ ਗਏ ॥

All the weapons which struck Durga turned into a garland of flowers.

ਕੋਪ ਓਪ ਬਿਲੋਕ ਅਤਿਭੁਤ ; ਦਾਨਵੰ ਬਿਸਮੈ ਭਏ ॥

Looking at this, the demons got enraged as well as wonder-struck.

ਦਉਰ ਦਉਰ ਅਨੇਕ ਆਯੁਧ ; ਫੇਰ ਫੇਰ ਪ੍ਰਹਾਰ ਹੀਂ ॥

They run ahead and make repeated attacks with different kinds of weapons.

ਜੂਝ ਜੂਝ ਗਿਰੇ ਅਰੇਕ ; ਸੁ ਮਾਰ ਮਾਰ ਪੁਕਾਰ ਹੀਂ ॥੫॥੬੯॥

They cry 'kill ! kill !' and (as they face the goddess) get killed in the field

ਰੇਲ ਰੇਲ ਚਲੇ ਹਏਂਦ੍ਰਨ ; ਪੇਲ ਪੇਲ ਗਜੇਂਦ੍ਰ ॥

The horsemen push their quality-bred horses forward and the elephant-drivers try to take them forward from this or that direction.

ਝੇਲ ਝੇਲ ਅਨੰਤ ਆਯੁਧ ; ਹੇਲ ਹੇਲ ਰਿਪੇਂਦ੍ਰ ॥

The demon-chiefs face the onslaught of heavy shelling and still manage to make attacks.

ਗਾਹਿ ਗਾਹਿ ਫਿਰੇ ਫਵੱਜਨ ; ਬਾਹਿ ਬਾਹਿ ਖਤੰਗ ॥

Armies trample many soldiers under their feet so as to move ahead and shoot arrows.

ਅੰਗ ਭੰਗ ਗਿਰੇ ਕਹੂੰ ; ਰਣ ਰੰਗ ਸੂਰ ਉਤੰਗ ॥੬॥੨੦॥

Many brave and tall warriors have fallen down to the ground with their one or the other limb having been slain off

ਝਾਰ ਝਾਰ ਫਿਰੇ ਸਰੋਤਮ ; ਡਾਰਿ ਝਾਰਿ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ॥

Fine quality arrows are showered here and hordes of swords are swung there.

ਸੈਲ ਸੇ ਰਣ ਪੁੰਜ ਕੁੰਜਰ ; ਸੂਰ ਸੀਸ ਪਖਾਨ ॥

Bodies of elephants look like huge rocks and those of warriors like big stones.

ਬੱਕ੍ ਨੱਕ੍ ਭੁਜਾ ਸੁ ਸੋਭਤ ; ਚੱਕ੍ ਸੇ ਰਥ ਚੱਕ੍ ॥

Broken noses, slain arms and chakras as big as chariot wheels lie scattered.

ਕੇਸ ਪਾਸ ਸਿਬਾਲ ਸੋਹਤ ; ਅਸਥ ਚੂਰ ਸਰੱਕ੍ ॥੭॥੨੧॥

The hair lie broken off the scalp and the bones seem to have been crushed to sand

ਸੱਜਿ ਸੱਜਿ ਚਲੇ ਹਥਿਆਰਨ ; ਗੱਜਿ ਗੱਜਿ ਗਜੇਂਦ੍ਰ ॥

The warriors have set out fully armed. The elephants also make loud sounds as they move.

ਬੱਜਿ ਬੱਜਿ ਸਬੱਜ ਬਾਜਨ ; ਭੱਜਿ ਭੱਜਿ ਹਏਂਦ੍ਰ ॥

Horsemen play bugle and make their horses run forward.

ਮਾਰ ਮਾਰ ਪੁਕਾਰ ਕੈ ; ਹਥੀਆਰ ਹਾਥਿ ਸੰਭਾਰ ॥

The warriors have weapons in hands and cries of 'kill ! kill !' on their lips.

ਧਾਇ ਧਾਇ ਪਰੇ ਨਿਸਾਚਰ ; ਬਾਇ ਸੰਖ ਅਪਾਰ ॥੮॥੨੨॥

The demons blow conch-shells and rush forward to fight

ਸੰਖ ਗੋਯਮੰ ਗੱਜੀਯੰ ; ਅਰ ਸੱਜੀਯੰ ਰਿਪਰਾਜ ॥ (ਗੋਇਮੰ-ਗੱਜੀਅੰ ਬੋਲੇ)

Conch-shells and trumpets are being blown and the chiefs of enemy camp are fully armed to begin the fighting.

ਭਾਜਿ ਭਾਜਿ ਚਲੇ ਕਿਤੇ ; ਤਜ ਲਾਜ ਬੀਰ ਨ੍ਰਿਲਾਜ ॥

At places can also be seen some cowards shamelessly running away from the field.

ਭੀਮ ਭੇਰੀ ਭੁੰਕੀਅੰ ; ਅਰੁ ਧੁੰਕੀਅੰ ਸੁ ਨਿਸਾਣ ॥

Lyres give out shrill sounds and large kettle drums are loudly beaten.

ਗਾਹਿ ਗਾਹਿ ਫਿਰੇ ਫਵੱਜਨ ; ਬਾਹਿ ਬਾਹਿ ਗਦਾਣ ॥੯॥੨੩॥

The warriors seem to churn the enemy columns with their maces

ਬੀਰ ਕੰਗਨੇ ਬੰਧ ਹੀਂ ; ਅਰੁ ਅੱਛਰੈਂ ਸਿਰ ਤੇਲੁ ॥

The warriors tie wrist-bands and the nymphs do their make-up.

ਬੀਨ ਬੀਨਿ ਬਰੇ ਬਰੰਗਨ ; ਡਾਰਿ ਡਾਰਿ ਫੁਲੇਲ ॥

The latter have chosen from amongst them to be their spouses. (In other words, chosen warriors have met with their death-bride).

ਘਾਲਿ ਘਾਲਿ ਬਿਵਾਨ ਲੇ ਗੀ ; ਫੇਰ ਫੇਰ ਸੁ ਬੀਰ ॥

They have taken them along on their planes.

ਕੂਦਿ ਕੂਦਿ ਪਰੇ ਤਹਾਂ ਤੇ ; ਝਾਗਿ ਝਾਗਿ ਸੁ ਤੀਰ ॥੧੦॥੨੪॥

Still the warriors jump into the field and stretch their bows to shoot arrows

ਹਾਂਕਿ ਹਾਂਕਿ ਲਰੇ ਤਹਾਂ ਰਣ ; ਰੀਝਿ ਰੀਝਿ ਭਟੇਂਦ੍ਰ ॥

The chiefs of warriors fought with delight challenging the opponents in the field.

ਜੀਤਿ ਜੀਤਿ ਲਯੋ ਜਿਨੈ ; ਕਈ ਬਾਰ ਇੰਦ੍ਰ ਉਪੇਂਦ੍ਰ ॥

They were the chiefs who had many times overcome Indra and his incarnations.

ਕਾਟਿ ਕਾਟਿ ਦਏ ਕਪਾਲੀ ; ਬਾਂਟਿ ਬਾਂਟਿ ਦਿਸਾਨ ॥

Kalika, the Kali slayed them into pieces and threw them away in different directions.

ਡਾਟਿ ਡਾਟਿ ਕਰੱ ਦਲੰ ਸੁਰ ; ਪੱਗੁ ਪੱਬ ਪਿਸਾਨ ॥੧੧॥੨੫॥

She chided them and trampled them into dust under her feet.

ਧਾਇ ਧਾਇ ਸੰਘਾਰੀਅੰ ; ਰਿਪੁ ਰਾਜ ਬਾਜ ਅਨੰਤ ॥

In the field of battle many horses of the enemy are being killed one after the other.

ਸ੍ਰੋਣ ਕੀ ਸਰਤਾ ਉਠੀ ; ਰਣ ਮੱਧਿ ਰੂਪ ਦੁਰੰਤ ॥

The stream of blood has begun to flow in the battlefield.

ਬਾਣ ਅਉਰ ਕਮਾਣ ਸੈਥੀ ; ਸੂਲ ਤਿੱਛੁ ਕੁਠਾਰ ॥

Bows-arrows, axes, spears and such other weapons are being used, Kalika,

ਚੰਡ ਮੁੰਡ ਹਣੇ ਦੋਊ ; ਕਰਿ ਕੋਪ ਕਾਲ ਕੁਵਾਰ ॥੧੨॥੨੬॥

who had now become embodiment of death, killed both Chand and Mund with her sword

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਚੰਡ ਮੁੰਡ ਮਾਰੇ ਦੋਊ ; ਕਾਲੀ ਕੋਪ ਕ੍ਰਵਾਰ ॥

Both Chand and Mund were killed with the furious blow of sword by Chandi.

ਅਉਰ ਜਿਤੀ ਸੈਨਾ ਹੁਤੀ ; ਛਿਨ ਮੋ ਦਈ ਸੰਘਾਰ ॥੧੩॥੨੨॥

The entire remaining army was also annihilated in a moment

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਬਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕੇ ਚੰਡੀ ਚਰਿਤ੍ਰੇ ਚੰਡ ਮੁੰਡ ਬਧਹ

ਤ੍ਰਿਤੀਯੋ ਧਿਆਇ ਸੰਪੂਰਣ ਮਸਤੁ ਸੁਭ ਮਸਤੁ ॥੩॥ਅਫਜੂ ॥

Thus concludes Chapter III of the “Chandi Charitra” in the Bachitra Natak dealing with the killing of Chand and Mund.

ਅਥ ਰਕਤਬੀਰਜ ਜੁੱਧ ਕਥਨੰ ॥

Now begins the account of battle against Raktbij.

ਸੋਰਠਾ ॥

Soratha

ਸੁਨੀ ਭੂਪ ਇਮ ਗਾਥ ; ਚੰਡ ਮੁੰਡ ਕਾਲੀ ਹਨੇ ॥

When king Sumbh learnt that Kali had killed both Chand and Mund,

ਬੈਠ ਭ੍ਰਾਤ ਸੋ ਭ੍ਰਾਤ ; ਮੰਤ੍ਰ ਕਰਤ ਇਹ ਬਿਧ ਭਏ ॥੧॥੨੮॥

both the brothers [Sumbh and Nisumbh] sat together and began to reflect on the matter thus

ਚਉਪਈ ॥

Chaupai

ਰਕਤ ਬੀਜ ਤਬ ਭੂਪ ਬੁਲਾਯੋ ॥ ਅਮਿਤ ਦਰਬੁ ਦੇ ਤਹਾਂ ਪਠਾਯੋ ॥

Then king Sumbh sent for Raktbij. He offered him infinite wealth before sending him to the field.

ਬਹੁ ਬਿਧ ਦਈ ਬਿਰੂਥਨ ਸੰਗਾ ॥ ਹੈ ਗੈ ਰਥ ਪੈਦਲ ਚਤੁਰੰਗਾ ॥੨॥੨੯॥

He also provided him with a huge army including horses, elephants and infantry

ਰਕਤਬੀਜ ਦੇ ਚਲਯੋ ਨਗਾਰਾ ॥ ਦੇਵ ਲੋਗ ਲਉ ਸੁਨੀ ਪੁਕਾਰਾ ॥

Raktbij blew the trumpet and set out. This sound was heard in the land of gods also.

ਕੰਪੀ ਭੂਮ ਗਗਨ ਥਹਰਾਨਾ ॥ ਦੇਵਨ ਜੁਤਿ ; ਦਿਵਰਾਜ ਡਰਾਨਾ ॥੩॥੮੦॥

Earth began to quiver and sky began to tremble. All the gods including Indra got frightened

ਧਵਲਾ ਗਿਰਕੇ ਜਬ ਤਟ ਆਇ ॥ ਦੁੰਦਭ ਢੋਲ ਮ੍ਰਿਦੰਗ ਬਜਾਏ ॥

As the demon-army approached Dhavalagiri [Kalish mountain], they started beating drums and dundambhi (tambour) loud.

ਜਬ ਹੀ ਸੁਨਾ ਕੁਲਾਹਲ ਕਾਨਾ ॥ ਉਤਰੀ ਸਸਤ੍ਰ ਅਸਤ੍ਰ ਲੈ ਨਾਨਾ ॥੪॥੮੧॥

As soon as the goddess heard this tumult with her ears, she came down armed with diverse kinds of weapons

ਛਹਬਰ ਲਾਇ ਬਰਖੀਯੰ ਬਾਣੰ ॥ ਬਾਜ ਰਾਜ ਅਰੁ ਗਿਰੇ ਕਿਕਾਣੰ ॥

She showered arrows like rain. In consequence many horses and horsemen fell down dead.

ਢਹਿ ਢਹਿ ਪਰੇ ਸੁਭਟ ਸਿਰਦਾਰਾ ॥ ਜਨ ਕਰ ਕਟੇ ਬਿਰਛ ਸੰਗ ਆਰਾ ॥੫॥੮੨॥

Many great chiefs began to fall as the trees fall when sawed

ਜੇ ਜੇ ਸਤ੍ਰ ਸਾਮੁਹੇ ਭਏ ॥ ਬਹੁਰ ਜੀਅਤ ਗ੍ਰਿਹ ਕੋ ਨਹੀ ਗਏ ॥

Whosoever from amongst the enemy columns came before the goddess could not return home alive.

ਜਿਹ ਪਰ ਪਰਤ ਭਈ ਤਰਵਾਰਾ ॥ ਇਕਿ ਇਕਿ ਤੇਂ ਭਏ ਦੋ ਦੋ ਚਾਰਾ ॥੬॥੮੩॥

Whosoever became the object of her sword's blow was slayed into two or more pieces

ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਛੰਦ ॥

Bhujang Prayat Chhand

ਝਿਮੀ ਤੇਜ ਤੇਗੰ ; ਸੁ ਰੋਸੰ ਪ੍ਰਹਾਰੰ ॥ ਖਿਮੀ ਦਾਮਨੀ ; ਜਾਣ ਭਾਦੋ ਮਝਾਰੰ ॥

Whenever a heavy blow of sword is made in a fury, it seems like lightning in the month of Bhadon (August-September).

ਉਠੇ ਨੱਦ ਨਾਦੰ ; ਕੜੱਕੇ ਕਮਾਣੰ ॥ ਮਚਯੋ ਲੋਹ ਕ੍ਰੋਹੰ ; ਅਭੂਤੰ ਭਯਾਣੰ ॥੭॥੮੪॥

The sound caused by the stretching of bow sounds like flowing water. The furious battle being fought in with iron is unique

ਬਜੇ ਭੇਰ ਭੇਰੀ ; ਜੁਝਾਰੇ ਝਣੱਕੇ ॥ ਪਰੀ ਕੁੱਟ ਕੁੱਟੰ ; ਲਗੇ ਧੀਰ ਧੱਕੇ ॥

With the blow of trumpets, even the great warriors trembled. The battle was so fierce that even the warriors with the greatest perseverance felt frustrated.

ਚਵੀ ਚਾਵਡੀਯੰ ; ਨਫੀਰੰ ਰਣੱਕੰ ॥ ਮਨੋ ਬਿਚਰੰ ; ਬਾਘ ਬੰਕੇ ਬਬੱਕੰ ॥੮॥੮੫॥

Kites are flying about the field, and the terrible sound of the trumpets sounds like the roar of a lion

roaming in the jungles

ਉਤੇ ਕੋਪੀਯੰ ; ਸ੍ਰੋਣ ਬਿੰਦੰ ਸੁ ਬੀਰੰ ॥ ਪ੍ਰਹਾਰੇ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਸੋ ; ਆਨ ਤੀਰੰ ॥

On the other side, Raktbij got very furious and he showered arrows on the army. Those who came in the way of his arrows got killed.

ਉਤੇ ਦਉਰ ਦੇਵੀ ; ਕਰਯੋ ਖੱਗ ਪਾਤੰ ॥

ਗਿਰਯੋ ਮੂਰਛਨਾ ਹੁਐ ; ਭਯੋ ਜਾਨੁ ਘਾਤੰ ॥੯॥੮੬॥

The goddess now made an attack on him with the sword. He fell down on the ground unconscious as if he were dead

ਛੁਟੀ ਮੂਰਛਨਾਯੰ ; ਮਹਾਂਬੀਰ ਗੱਜਯੋ ॥ ਘਰੀ ਚਾਰ ਲਉ ; ਸਾਰ ਸੋ ਸਾਰ ਬੱਜਯੋ ॥

As he regained consciousness, the great warrior thundered and for the coming four gharis (one ghari = 22 minutes) iron continued to strike iron.

ਲਗੇ ਬਾਣ ਸ੍ਰੋਣੰ ; ਗਿਰਿਯੋ ਭੂਮਿ ਜੁਧੰ ॥

ਉਠੇ ਬੀਰ ਤੇਤੇ ; ਕੀਏ ਨਾਦ ਕੁਧੰ ॥੧੦॥੮੭॥

Raktbij was hit with an arrow and fell down dead. However, as soon as he fell down, many more forms of Raktbij got up from his blood drops and they began to thunder aloud in anger

ਉਠੇ ਬੀਰ ਜੇਤੇ ; ਤਿਤੇ ਕਾਲ ਕੂਟੇ ॥ ਪਰੇ ਚਰਮ ਬਰਮੰ ; ਕਹੂੰ ਗਾਤ ਟੂਟੇ ॥

All those warriors born of Raktbij's blood met with death. In the battlefield lie scattered dead bodies at one place and armour on the other.

ਜਿਤੀ ਭੂਮ ਮਧੰ ; ਪਰੀ ਸ੍ਰੋਣ ਧਾਰੰ ॥ ਜਗੇ ਸੂਰ ਤੇਤੇ ; ਕੀਏ ਮਾਰ ਮਾਰੰ ॥੧੧॥੮੮॥

Whenever the blood of Raktbij fell on the ground, a new Raktbij got up from each drop crying 'Kill ! Kill !'

ਪਰੀ ਕੁੱਟ ਕੁਟੰ ; ਰੁਲੇ ਤੱਛ ਮੁਛੰ ॥ ਕਹੂੰ ਮੁੰਡ ਤੁੰਡੰ ਕਹੂੰ ; ਮਾਸੁ ਮੁਛੰ ॥

There was so much of killing that many great warriors fell dead on the dusty ground. At places lie scattered slain heads or headless bodies and at others the trunks of flesh.

ਭਯੋ ਚਾਰ ਸੈ ਕੋਸ ਲਉ ; ਬੀਰ ਖੇਤੰ ॥ ਬਿਦਾਰੇ ਪਰੇ ਬੀਰ ; ਬਿੰਦੰ ਬਿਚੇਤੰ ॥੧੨॥੮੯॥

The battlefield spread as far as four hundred miles (kos). Dead and conscious bodies of warriors lie there

ਰਸਾਵਲ ਛੰਦ ॥

Rasaval Chhand

ਚਹੂੰ ਓਰ ਢੁਕੇ ॥ ਮੁਖੰ ਮਾਰ ਕੂਕੇ ॥ ਝੰਡਾ ਗੱਡ ਗਾਢੇ ॥ ਮਚੇ ਰੋਸ ਬਾਢੇ ॥੧੩॥੯੦॥

Warriors approached one another from all directions. The cries 'kill ! kill !' come off their lips. They

have fixed their respective flags on the ground. Seeing this the others feel furious

ਭਰੇ ਬੀਰ ਹਰਖੰ ॥ ਕਰੀ ਬਾਣ ਬਰਖੰ ॥ ਚਵੰ ਚਾਰ ਢੁੱਕੇ ॥ ਪਛੇ ਆਹੁ ਰੁੱਕੇ ॥੧੪॥੯੧॥

All of the warriors feel elated. They have showered arrows. All the four columns of army have reached and have stopped just by their soldiers

ਪਰੀ ਸਸਤ੍ਰ ਝਾਰੰ ॥ ਚਲੀ ਸ੍ਰੋਣ ਧਾਰੰ ॥

ਉਠੇ ਬੀਰ ਮਾਨੀ ॥ ਧਰੇ ਬਾਨ ਪਾਨੀ ॥੧੫॥੯੨॥

Weapons are being hurled. Streams of blood flow. Still, holding bows and arrows in their hands the proud warriors are getting up

ਮਹਾ ਰੋਸ ਗੱਜੇ ॥ ਤੁਰੀ ਨਾਦ ਬੱਜੇ ॥ ਭਰੇ ਰੋਸ ਭਾਰੀ ॥ ਮਚੇ ਛੱਤ੍ਰਧਾਰੀ ॥੧੬॥੯੩॥

These warriors roar in anger. On the other side is the terrible sound of trumpets. The canopied kings get furious and begin fighting

ਹਕੰ ਹਾਕ ਬੱਜੀ ॥ ਫਿਰੈ ਸੈਣ ਭੱਜੀ ॥ ਪਰਯੋ ਲੋਹ ਕ੍ਰੋਹੰ ॥ ਛਕੇ ਸੂਰ ਸੋਹੰ ॥੧੭॥੯੪॥

There are audible only challenges and challenges. The soldiers from both sides create great tumult as they run about. Iron strikes iron in wrath and the warriors feel honoured in facing it

ਗਿਰੇ ਅੰਗ ਭੰਗੰ ॥ ਦਵੰ ਜਾਨੁ ਦੰਗੰ ॥ ਕੜੰਕਾਰ ਛੁਟੇ ॥ ਝਣੰਕਾਰ ਉਠੇ ॥੧੮॥੯੫॥

Warriors have fallen on the ground with their limbs slain off. It seems as if fire had broken out in the forest. Only the sound of striking and cracking of iron against iron is heard

ਕਟਾ ਕੱਟ ਬਾਹੈ ॥ ਉਭੈ ਜੀਤ ਚਾਹੈ ॥ ਮਹਾਂ ਮੱਦ ਮਾਤੇ ॥ ਤਪੇ ਤੇਜ ਤਾਤੇ ॥੧੯॥੯੬॥

Warriors use weapons at a fast pace. Both sides aspire for victory. All these warriors are charmed and look terrible as a result of their own splendour

ਰਸੰ ਰੁਦ੍ਰ ਰਾਚੇ ॥ ਉਭੈ ਜੁੱਧ ਮਾਚੇ ॥

ਕਰੈਂ ਬਾਣ ਅਰਚਾ ॥ ਧਨੁਰ ਬੇਦ ਚਰਚਾ ॥੨੦॥੯੭॥

Warriors from both the sides are in a terrifying mood and have given themselves to fighting. They all seem to worship with arrows. It seems as if it were by way of adding to the discussions on the knowledge of archery

ਮਚੇ ਬੀਰ ਬੀਰੰ ॥ ਉਠੀ ਝਾਰ ਤੀਰੰ ॥ ਗਲੇ ਗੱਡ ਫੋਰੈਂ ॥ ਨਹੀ ਨੈਨ ਮੋਰੈਂ ॥੨੧॥੯੮॥

Each warrior is engaged in fight against the other. Arrows are showered. They break open the mysterious placement of army, but they never turn back on the foe

ਸਮੁਹ ਸਸਤ੍ਰ ਬਰਖੇ ॥ ਮਹਿ ਖੁਆਸੁ ਕਰਖੇ ॥

ਕਰੈਂ ਤੀਰ ਮਾਰੰ ॥ ਬਹੈਂ ਲੋਹ ਧਾਰੰ ॥੨੨॥੯੯॥

All kinds of weapons are being hurled. The twinge of the bows is heard as they shoot arrows. Arrows

are shot and the blood begins to flow

ਨਦੀ ਸ੍ਰੋਣ ਪੂਰੰ ॥ ਫਿਰੀ ਗੈਣ ਹੂਰੰ ॥ ਗਜੈ ਗੈਣ ਕਾਲੀ ॥ ਹਸੀ ਖੱਪਰਾਲੀ ॥੨੩॥੧੦੦॥

The stream of blood is full. The fairies are flying about in the firmament. The goddess Kali's laughter and roar is heard in the sky

ਕਹੂੰ ਬਾਜ ਮਾਰੇ ॥ ਕਹੂੰ ਸੂਰ ਭਾਰੇ ॥ ਕਹੂੰ ਚਰਮ ਟੁਟੇ ॥ ਫਿਰੈ ਗੱਜ ਫੂਟੇ ॥੨੪॥੧੦੧॥

In the battlefield at places lie dead great warriors and their horses. At others can be seen broken shields. The wounded elephants roam about

ਕਹੂੰ ਬਰਮ ਬੇਧੇ ॥ ਕਹੂੰ ਚਰਮ ਛੇਦੇ ॥

ਕਹੂੰ ਪੀਲ ਪਰਮੰ ॥ ਕਟੇ ਬਾਜ ਬਰਮੰ ॥੨੫॥੧੦੨॥

At places are seen holes created in the armour. At others are seen the bodies pierced with weapons. At other places can be seen the broken saddles of horses and elephants

ਬਲੀ ਬੈਰ ਰੁੱਝੇ ॥ ਸਮੁਹ ਸਾਰ ਝੁੱਝੇ ॥ ਲਖੇ ਬੀਰ ਖੇਤੰ ॥ ਨਚੇ ਭੂਤ ਪ੍ਰੇਤੰ ॥੨੬॥੧੦੩॥

Warriors are engaged in fighting. Many of them have lost their lives in the face of blows of weapons. Seeing these warriors dying in field, the ghosts and evil spirits dance about

ਨਚੇ ਮਾਸ ਹਾਰੀ ॥ ਹਸੇ ਬਯੋਮ ਚਾਰੀ ॥

ਕਿਲਕਕਾਰ ਕੰਕੰ ॥ ਮਚੇ ਬੀਰ ਬੰਕੰ ॥੨੭॥੧੦੪॥

Meat-eater animals are in a joyous mood, birds like vultures are laughing, the crows fly about crowing while the brave warriors are engaged in fighting

ਛੁਭੇ ਛੱਤ੍ਰ ਧਾਰੀ ॥ ਮਹਿਖੁਆਸ ਚਾਰੀ ॥

ਉਠੇ ਛਿੱਛ ਇੱਛੰ ॥ ਚਲੇ ਤੀਰ ਤਿੱਛੰ ॥੨੮॥੧੦੫॥

Many royal kings expert in the art of archery are in furious mood to kill Mahikhasur. As they shoot arrows, the blood that flows inspires them to fulfil their wish

ਗਣੰ ਗਾਂਧ੍ਰਬੇਯੰ ॥ ਚਰੰ ਚਾਰਣੇਯੰ ॥

ਹਸੇ ਸਿਧ ਸਿੰਧੰ ॥ ਮਚੇ ਬੀਰ ਕ੍ਰਧੰ ॥੨੯॥੧੦੬॥ (ਦੂਜਾ ਪਾਠ- ਸਿੰਧ ਸਿੰਧੰ)

Gana, Gandharva and the eulogizers are happy. Even the knowledgeable siddhas also smile as these warriors gave themselves to fighting

ਡਕਾ ਡਕ ਡਾਕੈਂ ॥ ਹਕਾ ਹੱਕ ਹਾਕੈਂ ॥

ਭਕਾ ਭੁੰਕ ਭੇਰੀ ॥ ਡਮਕ ਡਾਮ ਡੇਰੀ ॥੩੦॥੧੦੭॥

The hell-cats animals belch (because they have eaten enough flesh) as the soldiers challenge one another. Lyres are being blown and many drums are being beaten

ਮਹਾਂ ਬੀਰ ਗਾਜੇ ॥ ਨਵੰ ਨਾਦ ਬਾਜੇ ॥

ਧਰਾ ਗੋਮ ਗੱਜੇ ॥ ਦੁਰਗਾ ਦੈਤ ਬੱਜੇ ॥੩੧॥੧੦੮॥

When the great warriors roar, it seems as if the new sound has been created. The sound of trumpets is also heard as Durga and demons clash with each other

ਬਿਜੇ ਛੰਦ ॥

Bijay Chhand

ਜੇਤਕ ਬਾਣ ਚਲੇ ਅਰਿ ਓਰ ਤੇ ; ਫੂਲਕੀ ਮਾਲ ਹੁਐ ਕੰਠ ਬਿਰਾਜੇ ॥

All the arrows that come from the side of the enemy fall around Durga's neck in the form of a garland.

ਦਾਨਵ ਪੁੰਗਵ ਪੇਖ ਅਚੰਭਵ ; ਛੋਡ ਭਜੇ ਰਣ ਏਕ ਨ ਗਾਜੇ ॥

Even the great demon's feel awed at this sight and they flee from the field, forgetting their earlier roars.

ਕੁੰਜਰ ਪੁੰਜ ਗਿਰੇ ਤਿਹੱ ਠਉਰ ; ਭਰੇ ਸਭ ਸ਼੍ਰੋਣਤ ਪੈ ਗਨ ਤਾਜੇ ॥

At that place lie many dead elephants whose bodies are littered with blood and who did not retract a step.

ਜਾਨੁਕ ਨੀਰਧ ਮੱਧਿ ਛਪੇ ; ਭ੍ਰਮਿ ਭੂਧਰ ਕੇ ਭਯ ਤੇ ਨਗ ਭਾਜੇ ॥੩੨॥੧੦੯॥

The bodies of horses so covered with blood that they look like mountains who had sought shelter in the sea for fear of Indra

ਮਨੋਹਰ ਛੰਦ ॥

Manohar Chhand

ਸ੍ਰੀ ਜਗਨਨਾਥ ਕਮਾਨ ਲੈ ਹਾਥ ; ਪ੍ਰਮਾਥਿਨ ਸੰਖ ਸ੍ਰਾਜਯੋ ਜਬ ਜੁੱਧੰ ॥

Durga took up bow in hand and blew the conch. Then she entered the field of battle.

ਗਾਹਤ ਸੈਣ ਸੰਘਾਰਤ ਸੂਰ ; ਬਬੱਕਤਿ ਸਿੰਘ ਭ੍ਰਮਯੋ ਰਣ ਕੁੱਧੰ ॥ (ਬ-ਬੱਕਤਿ ਬੋਲੋ)

At that time her lion also got furious and churned the field annihilating the enemy ranks.

ਕਉਚਹ ਭੇਦ ਅਭੇਦਿਤ ਅੰਗ ; ਸੁਰੰਗ ਉਤੰਗ ਸੋ ਸੋਭਿਤ ਸੁੱਧੰ ॥

The armours put on by demons were torn apart by the lion with its paw-nails.

ਮਾਨੋ ਬਿਸਾਲ ਬੜਵਾ ਨਲ ਜੁਆਲ ਸਮੁੱਦ੍ਰ ਕੇ ਮੱਧਿ ਬਿਰਾਜਤ ਉੱਧੰ ॥੩੩॥੧੧੦॥

The bloody limbs looking through the torn armours give the impression as if fire-flame rose high from amidst the sea

ਬਿਜੇ ਛੰਦ ॥

Bije Chhand

ਪੂਰ ਰਹੀ ਭਵ ਭੂਰ ਧਨੁਰ ਧੁਨ ; ਧੂਰ ਉਡੀ ਨਭ ਮੰਡਲ ਛਾਯੋ ॥

The sound of 'click' caused by the bow has become pervasive in the universe. The dust raised in the battlefield has overcast the sky.

ਨੂਰ ਭਰੇ ਮੁਖ ਮਾਰ ਗਿਰੇ ਰਨ ; ਹੂਰਨ ਹੇਰ ਹੀਯੋ ਹੁਲਸਾਯੋ ॥

The resplendent faces are lying on the ground and looking at them the Yoginis feel joyous.

ਪੂਰਣ ਰੋਸ ਭਰੇ ਅਰ ਤੂਰਣ ; ਪੂਰਿ ਪਰੇ ਰਣ ਭੂਮਿ ਸੁਹਾਯੋ ॥

The hordes of furious armies are adorning the battle-ground.

ਚੂਰ ਭਏ ਅਰਿ ਰੂਰੇ ਗਿਰੇ ਭਟ ; ਚੂਰਣ ਜਾਨੁਕ ਬੈਦ ਬਨਾਯੋ ॥੩੪॥੧੧੧॥

The handsome young warriors have been crushed down like the medicinal-powder prepared by an indigenous physician

ਸੰਗੀਤ ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਛੰਦ ॥

Sangit Bhujang Prayat Chhand

ਕਾਗੜਦੰਗ ਕਾਤੀ ; ਕਟਾਰੀ ਕੜਾਕੰ ॥ ਤਾਗੜਦੰਗ ਤੀਰੰ ; ਤੁਪੱਕੰ ਤੜਾਕੰ ॥

The clicking sound of swords and the thundering sound of arrows and cannon is heard.

ਝਾਗੜਦੰਗ ਨਾਗੜਦੰਗ ; ਬਾਗੜਦੰਗ ਬਾਜੇ ॥

ਗਾਗੜਦੰਗ ਗਾਜੀ ; ਮਹਾਂ ਗਜ ਗਾਜੇ ॥੩੫॥੧੧੨॥

There is divergent dull sound of various trumpets accompanied by the roars of warriors and elephants

ਸਾਗੜਦੰਗ ਸੂਰੰ ; ਕਾਗੜਦੰਗ ਕੋਪੰ ॥ ਪਾਗੜਦੰਗ ਪਰਮੰ ; ਰਣੰ ਪਾਵ ਰੋਪੰ ॥

The roaming warriors roar in fury. They have put their feet firm on the battle-ground amidst the sound of shoo caused by shooting weapons.

ਸਾਗੜਦੰਗ ਸਸਤ੍ਰੰ ; ਝਾਗੜਦੰਗ ਝਾਰੈਂ ॥

ਬਾਗੜਦੰਗ ਬੀਰੰ ; ਡਾਗੜਦੰਗ ਡਕਾਰੈਂ ॥੩੬॥੧੧੩॥

Weapons are being hurled like rain-fall and the warriors challenge and kill others. They belch after killing [which shows their satiation]

ਚਾਗੜਦੰਗ ਚਉਪੇ ਬਾਗੜਦੰਗ ਬੀਰੰ ॥ ਮਾਗੜਦੰਗ ਮਾਰੇ ; ਤਨੰ ਤਿਛ ਤੀਰੰ ॥

The warriors roar in a joyous mood. They kill the enemy hitting him with sharp arrows.

ਗਾਗੜਦੰਗ ਗੱਜੇ ; ਸੁ ਬੱਜੇ ਗਹੀਰੈਂ ॥

ਕਾਗੜਦੰਗ ਕੱਵੀਯਾਨ ; ਕੱਥੇ ਕਥੀਰੈ ॥੩੭॥੧੧੪॥

They roar like the deep thundering sound. The tale of their valour has been narrated by the poet in equally sonorous verse

ਦਾਗੜਦੰਗ ਦਾਨੋ ; ਭਾਗੜਦੰਗ ਭਾਜੇ ॥ ਗਾਗੜਦੰਗ ਗਾਜੀ ; ਜਾਗੜਦੰਗ ਗਾਜੇ ॥

The roaring demons are now fleeing the field. The thundering warriors still roar

ਛਾਗੜਦੰਗ ਛਉਹੀ ; ਛੁਰੇ ਪ੍ਰੇ ਛੜਾਕੇ ॥

ਤਾਗੜਦੰਗ ਤੀਰੰ ; ਤੁਪੱਕੰ ਤੜਾਕੇ ॥੩੮॥੧੧੫॥

and the clattering weapons like pole-axe and hatchet being hurled and the deep sound of arrows and cannon-fire is also heard

ਗਾਗੜਦੰਗ ਗੋਮਾਯ ; ਗੱਜੇ ਗਹੀਰੰ ॥ ਸਾਗੜਦੰਗ ਸੰਖੰ ; ਨਾਗੜਦੰਗ ਨਫੀਰੰ ॥ (ਗੋਮਾਇ ਬੋਲੇ)

The deep sonorous sound of trumpets echoes. Conch-shells and nafirs are also being blown.

ਬਾਗੜਦੰਗ ਬਾਜੇ ; ਬਜੇ ਬੀਰ ਖੇਤੰ ॥ ਨਾਗੜਦੰਗ ਨਾਚੇ ; ਸੁ ਭੂਤੰ ਪਰੇਤੰ ॥੩੯॥੧੧੬॥

The warriors, beat their trumpets in the battlefield, and the ghost and evil spirits dance about openly

ਤਾਗੜਦੰਗ ਤੀਰੰ ; ਬਾਗੜਦੰਗ ਬਾਣੰ ॥ ਕਾਗੜਦੰਗ ਕਾਤੀ ; ਕਟਾਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾਣੰ ॥

The shooting sound of the shot arrows and the clattering of knives and swords are heard.

ਨਾਗੜਦੰਗ ਨਾਦੰ ; ਬਾਗੜਦੰਗ ਬਾਜੇ ॥

ਸਾਗੜਦੰਗ ਸੂਰੰ ; ਰਾਗੜਦੰਗ ਰਾਜੇ ॥੪੦॥੧੧੭॥

The deep thundering sound of drums and lyres is heard and amidst these noises the warriors are getting ready

ਸਾਗੜਦੰਗ ਸੰਖੰ ; ਨਾਗੜਦੰਗ ਨਫੀਰੰ ॥ ਗਾਗੜਦੰਗ ਗੋਮਾਯ ; ਗੱਜੇ ਗਹੀਰੰ ॥

The conch was blown. Horn or trumpet was also blown. The sound of the blowing of bheris was also heard.

ਨਾਗੜਦੰਗ ਨਗਾਰੇ ; ਬਾਗੜਦੰਗ ਬਾਜੇ ॥

ਜਾਗੜਦੰਗ ਜੋਧਾ ; ਗਾਗੜਦੰਗ ਗਾਜੇ ॥੪੧॥੧੧੮॥

Drums and trumpets were sounded and in this thundering roar the warriors challenged others and roared

ਨਰਾਜ ਛੰਦ ॥

Naraj Chhand

ਜਿਤੇਕ ਰੂਪ ਧਾਰੀਯੰ ॥ ਤਿਤੇਕ ਦੇਬਿ ਮਾਰੀਯੰ ॥ (ਤਿਤੇ-ਕ)

Whatsoever forms the demons take, the goddess annihilates them all.

ਜਿਤੇਕ ਰੂਪ ਧਾਰਹੀਂ ॥ ਤਿਤਿਓ ਦੁਗਾ ਸੰਘਾਰਹੀਂ ॥੪੨॥੧੧੯॥

Whatever other forms they might take, Durga will destroy them all

ਜਿਤੇਕ ਸਸਤ੍ਰ ; ਵਾ ਝਰੇ ॥ ਪ੍ਰਵਾਹ ਸੋਨ ਕੇ ਪਰੇ ॥

Howsoever many wounds were caused by Durga's weapons

ਜਿਤੀਕਿ ਬਿੰਦੁਕਾ ਗਿਰੈਂ ॥ ਸੁ ਪਾਨ ਕਾਲਕਾ ਕਰੈਂ ॥੪੩॥੧੨੦॥

and howsoever wounds bled, Durga drank off each drop of blood that fell

ਰਸਾਵਲ ਛੰਦ ॥

Rasaval Chhand

ਹੂਓ ਸ੍ਰੋਣ ਹੀਨੰ ॥ ਭਯੋ ਅੰਗ ਛੀਨੰ ॥

ਗਿਰਿਯੋ ਅੰਤ ਝੁਮੰ ॥ ਮਨੋ ਮੇਘ ਭੂਮੰ ॥੪੪॥੧੨੧॥

Raktbij became bloodless. His limbs became powerless. At last he fell on the ground as if a dark cloud had become stationary on earth

ਸਬੈ ਦੇਵ ਹਰਖੇ ॥ ਸੁਮਨ ਧਾਰ ਬਰਖੇ ॥

ਰਕਤ ਬਿੰਦ ਮਾਰੇ ॥ ਸਬੈ ਸੰਤ ਉਬਾਰੇ ॥੪੫॥੧੨੨॥

At this all the gods felt elated and they showered flowers. Raktbij was killed. All the saints were thus saved

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਬਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕੇ ਚੰਡੀ ਚਰਿਤ੍ਰੇ ਰਕਤਬੀਰਜ ਬਧਹ

ਚਤੁਰਥ ਧਿਆਯ ਸੰਪੂਰਣ ਮਸਤੁ ਸੁਭ ਮਸਤੁ ॥੪॥ਅਫਜੂ॥ (ਧਿਆਇ ਬੋਲੋ)

Thus concludes the Chapter IV of “Chandi Charitra” in Bachitra Natak dealing with the killing of Raktbij. Continued

ਅਥ ਨਿਸੁੰਭ ਜੁੱਧ ਕਥਨੰ ॥

Now begins the account of battle with Nisumbh.

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਸੁੰਭ ਨਿਸੁੰਭ ਸੁਣਯੋ ਜਬੈ ; ਰਕਤ ਬੀਰਜ ਕੋ ਨਾਸ ॥

ਆਪ ਚੜਤ ਭੇ ਜੋਰ ਦਲ ; ਸਜੇ ਪਰਸ ਅਰ ਪਾਸਿ ॥੧॥੧੨੩॥

When Sumbh and Nisumbh learnt of the death of Raktbij, they themselves left for the field arming themselves with axes and lassoes

ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਛੰਦ ॥

Bhujang Prayat Chhand

ਚੜੇ ਸੁੰਭ ਨੈਸੁੰਭ ; ਸੂਰਾ ਅਪਾਰੰ ॥ ਉਠੇ ਨੱਦ ਨਾਦੰ ; ਸੁ ਧਉਸਾ ਧੁਕਾਰੰ ॥

Sumbh and Nisumbh, the great warriors, set out for the field. Sound of drums and others instruments was heard.

ਭਈ ਅਸਟ ਸੈ ਕੋਸ ਲਉ ; ਛੱਤ੍ਰ ਛਾਯੰ ॥

ਭਜੇ ਚੰਦ ਸੂਰੰ ; ਡਰਿਯੋ ਦੇਵ ਰਾਯੰ ॥੨॥੧੨੪॥

The umbrellas over the heads of the chiefs caused shade up to eight kos. Seeing this the Sun and Moon fled and Indra, the King of gods, felt frightened

ਭਕਾ ਭੁੰਕ ਭੇਰੀ ; ਢਕਾ ਢੁੰਕ ਢੋਲੰ ॥ ਫਟੀ ਨਖ ਸਿੰਘੰ ; ਮੁਖੰ ਡੱਢ ਕੋਲੰ ॥

Kettledrums made sonorous sound and the drums produced dull, loud noise. The roar and the paw-nails of the lion tore apart the earth.

ਡਮਾ ਡਮਿ ਡਉਰੂ ; ਡਕਾ ਡੁੰਕ ਡੰਕੰ ॥ ਰੜੇ ਗ੍ਰਿਧ ਬ੍ਰਿਧੰ ; ਕਿਲੱਕਾਰ ਕੰਕੰ ॥੩॥੧੨੫॥

The sound of drums and tabors is heard. Huge vultures and crows fly towards the field making joyous sounds

ਖੁਰੰ ਖੇਹ ਉੱਠੀ ; ਰਹਿਯੋ ਗੈਨ ਪੂਰੰ ॥ ਦਲੇ ਸਿੰਧ ਬਿੱਧੰ ; ਭਏ ਪੱਬ ਚੂਰੰ ॥

The dust raised by the animal feet has overcast the sky and these animals have trampled even the huge mountains like Vindhyachal under their feet turning them into powder.

ਸੁਣੋ ਸੋਰ ਕਾਲੀ ; ਗਹੈ ਸਸਤ੍ਰ ਪਾਣੰ ॥

ਕਿਲੱਕਾਰ ਜੇਮੀ ; ਹਨੇ ਜੰਗ ਜੁਆਣੰ ॥੪॥੧੨੬॥

Listening to this tumultuous noise, goddess Kali put on weapons. At this vultures, kites etc. feel happy because many young soldiers lie dead

ਰਸਾਵਲ ਛੰਦ॥

Rasaval Chhand

ਗਜੇ ਬੀਰ ਗਾਜੀ ॥ ਤੁਰੇ ਤੁੰਦ ਤਾਜੀ ॥

ਮਹਿਖੁਆਸ ਕਰਖੇ ॥ ਸਰੰ ਧਾਰ ਬਰਖੇ ॥੫॥੧੨੭॥

The warriors thunder and the high-bred horses run about. Bows are being stretched and arrows are being shot

ਇਤੈ ਸਿੰਘ ਗਜਯੋ ॥ ਮਹਾ ਸੰਖ ਬੱਜਯੋ ॥

ਰਹਯੋ ਨਾਦ ਪੂਰੰ ॥ ਛੁਹੀ ਗੈਣਿ ਪੂਰੰ ॥੬॥੧੨੮॥

On this side, the lion roared. The huge conch was blown. Its sound echoed in the entire universe and dust completely overcast the sky

ਸਬੈ ਸਸਤ੍ਰ ਸਾਜੇ ॥ ਘਣੰ ਜੇਮ ਗਾਜੇ ॥

ਚਲੇ ਤੇਜ ਤੈ ਕੈ ॥ ਅਨੰਤ ਸਸਤ੍ਰ ਲੈ ਕੈ ॥੭॥੧੨੯॥

All warriors have put on weapons. They move in a column like a huge flying cloud. They are flying clouds. They are in a furious mood and fully equipped with arms

ਚਹੂੰ ਓਰ ਢੁਕੇ ॥ ਮੁਖੰ ਮਾਰ ਕੂਕੇ ॥

ਅਨੰਤ ਸਸਤ੍ਰ ਬੱਜੇ ॥ ਮਹਾਂ ਬੀਰ ਗੱਜੇ ॥੮॥੧੩੦॥

Warriors close upon another. Cries of 'kill ! kill !' are made. The sound of the roaring of soldiers and the clash of weapons is heard

ਮੁਖੰ ਨੈਣ ਰਕਤੰ ॥ ਧਰੇ ਪਾਣ ਸਕਤੰ ॥

ਕੀਏ ਕ੍ਰੋਧ ਉੱਠੇ ॥ ਸਰੰ ਬ੍ਰਿਸਟਿ ਬੁੱਠੇ ॥੯॥੧੩੧॥

Their eyes and faces are red with anger. They have taken the weapons in hands. They have moved upfront in fury and arrows are being showered

ਕਿਤੇ ਦੁਸਟ ਕੂਟੇ ॥ ਅਨੰਤਾਸਤ੍ਰ ਛੂਟੇ ॥

ਕਰੀ ਬਾਣ ਬਰਖੰ ॥ ਭਰੀ ਦੇਬਿ ਹਰਖੰ ॥੧੦॥੧੩੨॥

Many wicked persons have been killed. Innumerable weapons, thus, lie scattered there. The goddess was in a joyous mood and she rained arrows (on the enemy)

ਬੇਲੀ ਬਿੰਦਮ ਛੰਦ॥

Beli Bindram Chhand

ਕਹ ਕਹ ; ਸੁ ਕੂਕਤ ਕੰਕੀਯੰ ॥ ਬਹਿ ਬਹਤ ; ਬੀਰ ਸੁ ਬੰਕੀਯੰ ॥

Crowing of many a crow is heard. Many a warrior lies bleeding.

ਲਹ ਲਹਤ ; ਬਾਨਿ ਕ੍ਰਿਪਾਣਯੰ ॥ ਗਹ ਗਹਤ ; ਪ੍ਰੇਤ ਮਸਾਣਯੰ ॥੧੧॥੧੩੩॥

Arrows are rained and swords are swung. The ghosts move ahead to get hold of dead

ਡਹ ਡਹਤ ; ਡਵਰ ਡਮੰਕਯੰ ॥ ਲਹ ਲਹਤ ; ਤੇਗ ਤ੍ਰਮੰਕਯੰ ॥

Tabors are played to the drum-beat. Swords shine as they are swayed.

ਧ੍ਰਮ ਧ੍ਰਮਤ ; ਸਾਂਗ ਧਮੰਕਯੰ ॥ ਬਬ ਕੰਤ ਬੀਰ ; ਸੁ ਬੰਕਯੰ ॥੧੨॥੧੩੪॥

Spears cause the sounds of dham as they hit their object. Loud roars of warriors are also heard

ਛੁਟਕੰਤ ; ਬਾਣ ਕਮਾਣਯੰ ॥ ਹਹਰੰਤ ; ਖੇਤ ਖੜਾਣਯੰ ॥

Arrows leave the bow-strings so swiftly that they cause widespread surprise in the field.

ਡਹਕੰਤ ; ਡਾਮਰ ਡੰਕਣੀ ॥ ਕਹ ਕਹਕ ; ਕੂਕਤ ਜੁੱਗਣੀ ॥੧੩॥੧੩੫॥

The dakinis (hell-cats) are afraid of the tabor sound and the yoginis laugh loudly as they wander about

ਉਫਟੰਤ ; ਸ੍ਰੇਣਤ ਛਿੱਛਯੰ ॥ ਬਰਖੰਤ ; ਸਾਇਕ ਤਿੱਛਯੰ ॥

As the sharp arrows hit with huge forces, blood splashes out in sprinkles.

ਬਬਕੰਤ ; ਬੀਰ ਅਨੇਕਯੰ ॥ ਫਿਕਰੰਤ ; ਸਿਆਰ ਬਸੇਖਯੰ ॥੧੪॥੧੩੬॥

Innumerable brave soldiers thunder and the jackals howl with a special pleasure

ਹਰਖੰਤ ; ਸ੍ਰੇਣਤ ਰੰਗਣੀ ॥ ਬਿਹਰੰਤ ; ਦੇਬਿ ਅਭੰਗਣੀ ॥

The goddess, who gets especially pleased by dying robes in blood, is happy. The immortal goddess roams about.

ਬਬਕੰਤ ; ਕੇਹਰ ਡੋਲ ਹੀਂ ॥ ਰਣਿ ਰੰਗ ; ਅਭੰਗ ਕਲੋਲਹੀਂ ॥੧੫॥੧੩੭॥

The roaring lion is also running about the field. This kind of playfulness goes on for ever

ਢਮ ਢਮਤ ; ਢੋਲ ਢਮੱਕਯੰ ॥ ਧਮ ਧਮਤ ; ਸਾਂਗ ਧ੍ਰਮੱਕਯੰ ॥

The sonorous sound of the beating of trumpets is heard. So is the sound of dham caused by spears as they strike the target.

ਬਹ ਬਹਤ ; ਕੁੱਧ ਕ੍ਰਿਪਾਣਯੰ ॥ ਜੁੱਝੰਤ ; ਜੋਧ ਜੁਆਣਯੰ ॥੧੬॥੧੩੮॥

Many soldiers in a furious mood swing the shining swords

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਭਜੀ ਚਮ੍ਹੁੰ ਸਬ ਦਾਨਵੀ ; ਸੁੰਭ ਨਿਰਖ ਨਿਜ ਨੈਣ ॥

Sumbh saw with his own eyes the fleeing demon-army.

ਨਿਕਟ ਬਿਕਟ ਭਟ ਜੇ ਹੁਤੇ ; ਤਿਨ ਪ੍ਰਤਿ ਬੁਲਯੋ ਬੈਣ ॥੧੭॥੧੩੯॥

He addressed these words to those few who had remained by his side

ਨਿਰਾਜ ਛੰਦ ॥

Niraj Chhand

ਨਿਸੁੰਭ ਸੁੰਭ ਕੋਪਕੈ ॥ ਪਠਯੋ ਸੁ ਪਾਵ ਰੋਪਕੈ ॥

Sumbh hit his foot on the ground in fury and said to Nisumbh:

ਕਹਯੋ ਕਿ ; ਸੀਘ੍ਰ ਜਾਈਯੋ ॥ ਦੁਰਗਾਹਿ ਬਾਂਧ ਲਿਆਈਯੋ ॥੧੮॥੧੪੦॥ (ਜਾਈਓ ਬੋਲੋ)

‘Go immediately, and bring Durga in chains’

ਚੜਯੋ ਸੁ ਸੈਣ ਸੱਜਿਕੈ ॥ ਸਕੋਪ ਸੂਰ ਗੱਜਿਕੈ ॥

Nisumbh set out along with a huge army. They roared in anger as they set out.

ਉਠੇ ਬਜੰਤ੍ਰ ਬਾਜਿਕੈ ॥ ਚਲਯੋ ਸੁਰੇਸੁ ਭਾਜਿਕੈ ॥੧੯॥੧੪੧॥

They blew their trumpets. On hearing all, Indra fled in panic

ਅਨੰਤ ਸੂਰ ਸੰਗ ਲੈ ॥ ਚਲਿਯੋ ਸੁ ਦੁੰਦਭੀਨ ਦੈ ॥

Taking along many warriors and blowing the trumpets, he (Nisumbh) set out for the field of battle.

ਹਕਾਰ ਸੂਰਮਾ ਭਰੇ ॥ ਬਿਲੋਕ ਦੇਵਤਾ ਡਰੇ ॥੨੦॥੧੪੨॥

These warriors made a loud cry and attacked. At this the gods got frightened

ਮਧੁਭਾਰ ਛੰਦ ॥

Madhubar Chhand

ਕੰਪਯੋ ਸੁਰੇਸ ॥ ਬੁਲਯੋ ਮਹੇਸ ॥ ਕਿੱਨੋ ਬਿਚਾਰ ॥ ਪੁੱਛੇ ਜੁਝਾਰ ॥੨੧॥੧੪੩॥

Indra trembled in fear and made his petition before Shiva. They discussed the issue and Shiva asked him about the number of warriors with him

ਕੀਜੈ ਸੁ ਮਿਤ੍ਰ ॥ ਕਉਨੇ ਚਰਿਤ੍ਰ ॥ ਜਾਤੇ ਸੁ ਮਾਇ ॥ ਜੀਤੈ ਬਨਾਇ ॥੨੨॥੧੪੪॥

(Shiva advised him) to make friends with whosoever is possible. That is the only way out to ensure the success of mother goddess

ਸਕਤੈ ਨਿਕਾਰ ॥ ਭੇਜੋ ਅਪਾਰ ॥ ਸੁੱਤ੍ਰਨ ਜਾਇ ॥ ਹਨਿ ਹੈਂ ਰਿਸਾਇ ॥੨੩॥੧੪੫॥

Bring out all your energies and thrust them into war so that they face the enemy in the field and cause its destruction

ਸੋਈ ਕਾਮ ਕੀਨ ॥ ਦੇਵਨ ਪ੍ਰਬੀਨ ॥ ਸਕਤੈ ਨਿਕਾਰ ॥ ਭੇਜੋ ਅਪਾਰ ॥੨੪॥੧੪੬॥

The clever gods did as they were told. They took out their innumerable shaktis, powers and sent them to the field of battle

ਬਿਰਧ ਨਰਾਜ ਛੰਦ ॥

Biradh Naraj Chhand

ਚਲੀ ਸ਼ਕਤ ਸੀਘ੍ਰ ਸੀ ; ਕ੍ਰਿਪਾਣਿ ਪਾਣਿ ਧਾਰਕੈ ॥

Soon these powers took up swords in hand and left for the field.

ਉਠੇ ਸੁਗ੍ਰਿਧ ਬ੍ਰਿਧ ; ਡਉਰ ਡਾਕਣੀ ਡਕਾਰ ਕੈ ॥

Immediately the vultures, ghosts and evil spirits also ran towards the field.

ਹਸੇ ਸੁ ਕੰਕ ਬੰਕਯੰ ; ਕਬੰਧ ਅੰਧ ਉਠਹੀ ॥

The crows smiled and even the blind headless bodies also moved.

ਬਿਸੇਖ ਦੇਵਤਾ ਰੁ ਬੀਰ ; ਬਾਣ ਧਾਰ ਬੁਠਹੀ ॥੨੫॥੧੪੭॥

On this side gods and other warriors began raining arrows

ਰਸਾਵਲ ਛੰਦ ॥

Rasaval Chhand

ਸਬੈ ਸਕਤ ਐਕੈ ॥ ਚਲੀ ਸੀਸ ਨਿਐਕੈ ॥ (ਸਕ-ਤ ਬੋਲੋ)

All the powers came, bowed their heads and went on.

ਮਹਾਂ ਅਸਤ੍ਰ ਧਾਰੇ ॥ ਮਹਾਂ ਬੀਰ ਮਾਰੇ ॥੨੬॥੧੪੮॥

They put on dangerous weapons and killed many a warrior

ਮੁਖੰ ਰਕਤ ਨੈਣੰ ॥ ਬਕੈ ਬੰਕ ਬੈਣੰ ॥

Their eyes and faces were red in anger. They challenged the enemy.

ਧਰੇ ਅਸਤ੍ਰ ਪਾਣੰ ॥ ਕਟਾਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾਣੰ ॥੨੭॥੧੪੯॥

They put their hands on weapons like sword and dagger

ਉਤੈ ਦੈਤ ਗਾਜੇ ॥ ਤੁਰੀ ਨਾਦ ਬਾਜੇ ॥

On the other side, the demons gave a clarion call by blowing the bugle and they roared.

ਧਰੇ ਚਾਰ ਚਰਮੰ ॥ ਸ੍ਰਜੇ ਕੂਰ ਬਰਮੰ ॥੨੮॥੧੫੦॥

They have beautiful shields in hand and have put on strong protective armour

ਚਹੂੰ ਓਰ ਗਰਜੇ ॥ ਸਬੈ ਦੇਵ ਲਰਜੇ ॥

They thundered from all directions listening to which the gods felt frightened.

ਛੁਟੇ ਤਿੱਛ ਤੀਰੰ ॥ ਕਟੇ ਚਉਰ ਚੀਰੰ ॥੨੯॥੧੫੧॥

Arrows began to be shot which tore apart the coverings of horses and uniforms of soldiers

ਰਸੰ ਰੁੱਦ੍ਰ ਰੱਤੇ ॥ ਮਹਾਂ ਤੇਜ ਤੱਤੇ ॥

Imbued with the sentiment of anger, the warriors appear to be full of grandeur.

ਕਰੀ ਬਾਣ ਬਰਖੰ ॥ ਭਰੀ ਦੇਬਿ ਹਰਖੰ ॥੩੦॥੧੫੨॥

The goddess was pleased and she rained arrows on the enemy

ਇਤੇ ਦੇਬਿ ਮਾਰੈ ॥ ਉਤੈ ਸਿੰਘੁ ਫਾਰੈ ॥

On the one side, the goddess goes on killing spree and, on the other, the lion tears apart the enemy soldiers.

ਗਣੰ ਗੂੜ ਗਰਜੈ ॥ ਸਬੈ ਦੈਤ ਲਰਜੈ ॥੩੧॥੧੫੩॥

When the Gana and Shiva's roared aloud, it sent panic waves among the demons

ਭਈ ਬਾਣ ਬਰਖਾ ॥ ਗਏ ਜੀਤ ਕਰਖਾ ॥

Arrows were showered like rain. The goddess came out victorious and the songs of victory were sung.

ਸਬੈ ਦੁਸਟ ਮਾਰੇ ॥ ਮਈਯਾ ਸੰਤ ਉਬਾਰੇ ॥੩੨॥੧੫੪॥ (ਮਈਆ ਬੋਲੇ)

All the wicked were killed, and Mother saved the saintly

ਨਿਸੁੰਭੰ ਸੰਘਾਰਯੋ ॥ ਦਲੰ ਦੈਤ ਮਾਰਯੋ ॥

Nisumbh was also killed. The entire horde of demons was annihilated.

ਸਬੈ ਦੁਸਟ ਭਾਜੇ ॥ ਇਤੈ ਸਿੰਘ ਗਾਜੇ ॥੩੩॥੧੫੫॥

The lion on this side roared and the remaining wicked demons also fled away

ਭਈ ਪੁਹਪ ਬਰਖਾ ॥ ਗਏ ਜੀਤ ਕਰਖਾ ॥

Flowers were showered. Songs of victory were sung.

ਜੱਯੰ ਸੰਤ ਜੰਪੈ ॥ ਤ੍ਰਸੇ ਦੈਤ ਕੰਪੈ ॥੩੪॥੧੫੬॥

The saints sang salutations of victory. The demons were frightened

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਬਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕੇ , ਚੰਡੀ ਚਰਿਤ੍ਰੇ , ਨਿਸੁੰਭ ਬਧਹ ਪੰਚਮੇ ਧਿਆਇ
ਸੰਪੂਰਨ ਮਸਤੁ ਸੁਭ ਮਸਤੁ ॥੫॥ਅਫਜੂ॥

Thus concludes Chapter V of “Chandi Charitra” from the Bachitra Natak dealing with the killing of Nisumbh. Continued

ਅਥ ਸੁੰਭ ਜੁੱਧ ਕਥਨੰ ॥

Now begins the account of battle with Sumbh.

ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਛੰਦ ॥

Bhujang Prayat Chhand

ਲਘੁੰ ਭ੍ਰਾਤ ਜੁਝਯੋ ; ਸੁਨਯੋ ਸੁੰਭਰਾਯੰ ॥ ਸਜੇ ਸਸਤ੍ਰ ਅਸਤ੍ਰੰ ; ਚੜਯੋ ਚਉਪ ਚਾਯੰ ॥ (ਜੁਝਿਓ
-ਸੁਨਿਓ - ਸੁਭਰਾਇਅੰ ਬੋਲੋ)

When Sumbh heard of the death of his younger brother in the field of battle, he put on weapons and set out with anger-mixed inspiration.

ਭਯੋ ਨਾਦ ਉਚੰ ; ਰਹਯੋ ਪੂਰ ਗੈਣੰ ॥ ਤ੍ਰਸੇ ਦੇਵਤਾ ਦੈਤ ; ਕੰਪਯੋ ਤ੍ਰਿਨੈਣੰ ॥੧॥੧੫੭॥

Terrible sound echoed in the sky. Listening to this sound, gods, demons and Shiva all felt frightened

ਡਰਯੋ ਚਾਰ ਬਕਤ੍ਰੰ ; ਟਰਯੋ ਦੇਵ ਰਾਜੰ ॥ ਡਿਗੇ ਪੱਬ ; ਸਰਬੰ ਸ੍ਰਜੇ ਸੁਭ੍ਰ ਸਾਜੰ ॥ (ਬ-ਕਤ੍ਰੰ ਬੋਲੋ)

Brahma got frightened and the throne of Indra was shaken. Even all the mountains fell into pieces looking at the beautiful and well-armed demons.

ਪਰੇ ਹੂਹ ਦੈਕੈ ; ਭਰੇ ਲੋਹ ਕ੍ਰੋਹੰ ॥ ਮਨੋ ਮੇਰ ਕੋ ; ਸਾਤਵੋ ਸ੍ਰਿੰਗ ਸੋਹੰ ॥੨॥੧੫੮॥

The furious and crying demons looked like seventh peak of the Sumer mountain

ਸਜਯੋ ਸੈਣ ਸੁਭੰ ; ਕੀਯੋ ਨਾਦ ਉਚੰ ॥ ਸੁਣੇ ਗਰਭਣੀਆਨ ਕੇ ; ਗਰਭ ਮੁੱਚੰ ॥

King Sumbh armed himself and blew the trumpet loud. On hearing this, foetus of many a pregnant woman was born premature.

ਪਰਿਯੋ ਲੋਹ ਕ੍ਰੋਹੰ ; ਉਠੀ ਸਸਤ੍ਰ ਝਾਰੰ ॥ ਚਵੀਂ ਚਾਵਡਾ ; ਡਾਕਣੀਯੰ ਡਕਾਰੰ
॥੩॥੧੫੯॥ (ਡਾਕਣੀਅੰ ਬੋਲੋ)

The furious warriors struck iron against iron. Many weapons were hurled. Noises of ghosts and evil spirits were heard

ਬਹੇ ਸਸਤ੍ਰ ਅਸਤ੍ਰੰ ; ਕਟੇ ਚਰਮ ਬਰਮੰ ॥ ਭਲੇ ਕੈ ਨਿਬਾਹਯੋ ; ਭਟੰ ਸੁਆਮ ਧਰਮੰ ॥

As the weapons struck, many a beautiful armour was pierced through and torn. The warriors

performed their duty towards their master with full sincerity.

ਉਠੀ ਕੂਹ ਜੂਹੰ ; ਗਿਰੇ ਚਉਰ ਚੀਰੰ ॥ ਰੁਲੇ ਤੱਛ ਮੁਛੰ ; ਪਰੀ ਗੱਛ ਤੀਰੰ ॥੪॥੧੬੦॥

Cries were heard throughout the field and umbrellas and robes of many fell down. As the pace of shooting arrows quickened, many soldiers fell down slayed into twos and many became unconscious

ਗਿਰੇ ਅੰਕੁਸੰ ; ਬਾਰੁਣੰ ਬੀਰ ਖੇਤੰ ॥ ਨਚੇ ਕੰਧ ਹੀਣੰ ; ਕਬੰਧ ਅਚੇਤੰ ॥

Warriors, along with elephants and the gods all fell down on the ground. Many headless bodies danced in their unconscious state.

ਉਡੈ ਗ੍ਰਿਧ ਬ੍ਰਿਧੰ ; ਰੜੈਂ ਕੰਕ ਬੰਕੰ ॥ ਭਕਾ ਭੁੰਕ ਭੇਰੀ ; ਡਹਾ ਡੂਹ ਡੰਕੰ ॥੫॥੧੬੧॥

Many vultures flew about and the crows with crooked beak crowed. Terrible sound of trumpets and tabors was also heard

ਟਕਾ ਟੁੱਕ ਟੋਪੰ ; ਢਕਾ ਢੁੱਕ ਢਾਲੰ ॥ ਤਛਾ ਮੁੱਛ ਤੇਗੰ ; ਬਕੇ ਬਿੱਕਰਾਲੰ ॥

The sound of takk came as swords hit the helmet and the thakk as they hit the armour. These swords slayed the soldiers into twos with ferocious sound.

ਹਲਾ ਚਾਲ ਬੀਰੰ ; ਧਮਾ ਧੰਮਿ ਸਾਂਗੰ ॥ ਪਰੀ ਹਾਲ ਹੂਲੰ ; ਸੁਣਿਯੋ ਲੋਗ ਨਾਗੰ ॥੬॥੧੬੨॥

Warriors make repeated attacks. Sound of hurled spears is also heard. There was so much of tumult that the noise was heard even in Naglok, the nether world

ਡਕੀ ਡਾਕਣੀ ; ਜੋਗਣੀਯੰ ਬਿਤਾਲੰ ॥ ਨਚੇ ਕੰਧ ਹੀਣੰ ; ਕਬੰਧ ਕਪਾਲੰ ॥

In the battlefield, ghosts, witches, yoginis, kabandhs and kapaliks dance about.

ਹਸੇ ਦੇਵ ਸਰਬੰ ; ਰਿਸਯੋ ਦਾਨਵੇਸੰ ॥ ਕਿਧੋ ਅਗਨ ਜੁਆਲੰ ; ਭਯੋ ਆਪ ਭੇਸੰ ॥੭॥੧੬੩॥

All the gods are pleased and the demon-king is in anger. He looks like the flame of fire ablaze

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਸੁੰਭਾਸੁਰ ਜੇਤਿਕ ਅਸਰੁ ; ਪਠਏ ਕੋਪੁ ਬਢਾਇ ॥

ਤੇ ਦੇਬੀ ਸੋਖਤ ਕਰੇ ; ਬੂੰਦ ਤਵਾ ਕੀ ਨਿਆਇ ॥੮॥੧੬੪॥

All the demons whom Sumbh sent in his wrathful mood were destroyed instantaneously by the goddess just as a drop of water vanishes immediately as it falls on hot iron-plate

ਨਰਾਜ ਛੰਦ ॥

Naraj Chhand

ਸੁ ਬੀਰ ਸੈਣ ਸੱਜਿਕੈ ॥ ਚੜਿਯੋ ਸੁ ਕੋਪ ਗੱਜਿਕੈ ॥

He prepared a regiment of warriors and set out with a loud roar.

ਚਲਿਯੋ ਸੁ ਸਸਤ੍ਰ ਧਾਰਕੈ ॥ ਪੁਕਾਰ ਮਾਰ ਮਾਰਕੈ ॥੯॥੧੬੫॥

He put on weapons and started for the battle-field with cries of 'kill ! kill'

ਸੰਗੀਤ ਮਧੁਭਾਰ ਛੰਦ ॥

Sangit Madhubar Chhand

ਕਾਗੜਦੰ ਕੜਾਕ ॥ ਤਾਗੜਦੰ ਤੜਾਕ ॥

Cracking and snapping sounds were heard.

ਸਾਗੜਦੰ ਸੁ ਬੀਰ ॥ ਗਾਗੜਦੰ ਗਹੀਰ ॥੧੦॥੧੬੬॥

The warriors thundered in fury.

ਨਾਗੜਦੰ ਨਿਸਾਣ ॥ ਜਾਗੜਦੰ ਜੁਆਣ ॥

The sounds of drums provides inspiration to soldiers.

ਨਾਗੜ ਦੀ ਨਿਹੰਗ ॥ ਪਾਗੜ ਦੀ ਪਲੰਗ ॥੧੧॥੧੬੭॥

The fearless warriors jump about

ਤਾਗੜ ਦੀ ਤਮੱਕਿ ॥ ਲਾਗੜ ਦੀ ਲਹੱਕਿ ॥

In fury and excitement foreheads of soldiers are red.

ਕਾਗੜਦੰ ਕ੍ਰਿਪਾਣ ॥ ਬਾਹੈਂ ਜੁਆਣ ॥੧੨॥੧੬੮॥

They sway their swords which sounds tak as they strike

ਖਾਗੜਦੀ ਖਤੰਗ ॥ ਨਾਗੜ ਦੀ ਨਿਹੰਗ ॥

The fearless young soldiers shoot arrows which hit the enemy in front

ਛਾਗੜ ਦੀ ਛੁਟੰਤ ॥ ਆਗੜ ਦੀ ਉਡੰਤ ॥੧੩॥੧੬੯॥

and sway them along their current

ਪਾਗੜ ਦੀ ਪਵੰਗ ॥ ਸਾਗੜ ਦੀ ਸੁਭੰਗ ॥

Handsome soldiers riding on horses move ahead in the field

ਜਾਗੜ ਦੀ ਜੁਆਨ ॥ ਝਾਗੜ ਦੀ ਝੁਝਾਣ ॥੧੪॥੧੭੦॥ (ਸੁਭਵੰਗ ਬੋਲੇ)

and lay down their lives

ਝਾਗੜ ਦੀ ਝੜੰਗ ॥ ਕਾਗੜ ਦੀ ਕੜੰਗ ॥

Tumultuous cracking, snapping

ਤਾਗੜ ਦੀ ਤੜਾਕ ॥ ਚਾਗੜ ਦੀ ਚਟਾਕ ॥੧੫॥੧੭੧॥

and shrieking sounds are diffusing in the battlefield

ਘਾਗੜ ਦੀ ਘਬਾਕ ॥ ਭਾਗੜ ਦੀ ਭਭਾਕ ॥

The weapons get swayed and the blood flows unabated,

ਕਾਗੜਦੀ ਕਪਾਲਿ ॥ ਨੱਚੀ ਬਿਕ੍ਰਾਲ ॥੧੬॥੧੭੨॥

Goddess Kali dances her ferocious dance and roars

ਨਰਾਜ ਛੰਦ ॥

Naraj Chhand

ਅਨੰਤ ਦੁਸਟ ਮਾਰਯੰ ॥ ਬਿਅੰਤ ਸੋਕ ਟਾਰਯੰ ॥

Innumerable wicked demons were killed. Thus were evaded equally numerous sufferings.

ਕਮੰਧ ਅੰਧ ਉਠੀਯੰ ॥ ਬਿਸੇਖ ਬਾਣ ਬੁਠੀਯੰ ॥੧੭॥੧੭੩॥

The headless bodies get up and walk about, and they are felled down by showering arrows on them

ਕੜਾਕ ਕਰਮੁਕੰ ਉਧੰ ॥ ਸੜਾਕ ਸੈਹਥੀ ਜੁਧੰ ॥

The cracking sound caused by the stretching of bow and tick caused by the striking of swords is heard.

ਬਿਅੰਤ ਬਾਣਿ ਬਰਖਯੰ ॥ ਬਿਸੇਖ ਬੀਰ ਪਰਖਯੰ ॥੧੮॥੧੭੪॥

Innumerable arrows are shot. And, many a warrior's valour has been tested

ਸੰਗੀਤ ਨਰਾਜ ਛੰਦ ॥

Sangit Naraj Chhand

ਕੜਾ ਕੜੀ ਕ੍ਰਿਪਾਣਯੰ ॥ ਜਟਾ ਜੁਟੀ ਜੁਆਣਯੰ ॥

As the swords strike, many soldiers are locked in a struggle.

ਸੁਬੀਰ ਜਾਗੜਦੰ ਜਗੇ ॥ ਲੜਾਕ ਲਾਗੜਦੰ ਪਗੇ ॥੧੯॥੧੭੫॥

Warriors feel excited and they have engaged themselves in fighting

ਰਸਾਵਲ ਛੰਦ ॥

Rasaval Chhand

ਝਮੀ ਤੇਗ ਝਟੰ ॥ ਫੁਰੀ ਛਿੱਪ੍ਰ ਛੁੱਟੰ ॥

The shining swords dazzle. Daggers are being used quickly.

ਗੁਰੰ ਗੁਰਜ ਗੱਟੰ ॥ ਪਲੰਗਿ ਪਿਸੱਟੰ ॥੨੦॥੧੭੬॥

The maces are so heavy and strong that they could powder the beds

ਕਿਤੇ ਸ੍ਰੋਣ ਚੱਟੰ ॥ ਕਿਤੇ ਸੀਸ ਫੁੱਟੰ ॥

At places blood is being drunk or a broken head lies.

ਕਹੂੰ ਹੂਹ ਛੁੱਟੰ ॥ ਕਹੂੰ ਬੀਰ ਉੱਠੰ ॥੨੧॥੧੭੭॥

At others cries are made or warriors get up again]to give a fight

ਕਹੂੰ ਧੂਰਿ ਲੁੱਟੰ ॥ ਕਿਤੇ ਮਾਰ ਰੱਟੰ ॥

At places warriors lie down in dust or the noise of 'kill ! kill !' is heard.

ਭਣੈ ਜੱਸ ਭੱਟੰ ॥ ਕਿਤੇ ਪੇਟ ਫੱਟੰ ॥੨੨॥੧੭੮॥

At other eulogies are sung or warriors with torn bellies lie dead

ਭਜੇ ਛੱਤ੍ਰਿ ਥੱਟੰ ॥ ਕਿਤੇ ਖੁਨ ਖੱਟੰ ॥

Those who used to hold umbrellas]over the heads of chiefs] have fled.

ਕਿਤੇ ਦੁਸਟ ਦੱਟੰ ॥ ਫਿਰੇ ਜਯੋ ਹਰੱਟੰ ॥੨੩॥੧੭੯॥

At places blood is being shed and the wicked are being annihilated. They run about like the persian - wheel

ਸਜੇ ਸੂਰ ਸਾਰੇ ॥ ਮਹਿਖੁਆਸ ਧਾਰੇ ॥

All the warriors are armed with bows.

ਲਏ ਖੱਗ ਆਰੇ ॥ ਮਹਾ ਰੋਹ ਵਾਰੇ ॥੨੪॥੧੮੦॥

They are all in excitement with saw-like sword in hand

ਸਹੀ ਰੂਪ ਕਾਰੇ ॥ ਮਨੋ ਸਿੰਧੁ ਖਾਰੇ ॥

The black demons look ferocious like the huge sea.

ਕਈ ਬਾਰ ਗਾਰੇ ॥ ਸੁਮਾਰੰ ਉਚਾਰੇ ॥੨੫॥੧੮੧॥

They have been hit repeatedly by arrows but they are still crying 'kill ! kill!'

ਭਵਾਨੀ ਪਛਾਰੇ ॥ ਜਵਾ ਜੇਮਿ ਜਾਰੇ ॥

Goddess Bhavani has made them retreat. She has burnt them like the barley plant.

ਬਡੇਈ ਲੁਝਾਰੇ ॥ ਹੁਤੇ ਜੇ ਹੀਏਵਾਰੇ ॥੨੬॥੧੮੨॥

Many other valiant demons have been trampled down by her

ਇਕੰ ਬਾਰ ਟਾਰੇ ॥ ਠਮੰ ਠੋਕ ਠਾਰੇ ॥

She pushed the enemy back for once. She pierced enemy bodies with her weapons, thus turning them dead cold.

ਬਲੀ ਮਾਰ ਡਾਰੇ ॥ ਢਮੱਕੇ ਢੱਢਾਰੇ ॥੨੭॥੧੮੩॥

Thus, many warriors have been killed. The sound of beating of drums is continuously heard

ਬਹੇ ਬਾਣਿਆਰੇ ॥ ਕਿਤੇ ਤੀਰ ਤਾਰੇ ॥

Pointed arrows have been shot as a result of which many lost their lives.

ਲਖੇ ਹਾਥ ਬਾਰੇ ॥ ਦਿਵਾਨੇ ਦਿਦਾਰੇ ॥੨੮॥੧੮੪॥

Many warriors lost their senses as they saw Durga in person

ਹਣੇ ਭੂਮਿ ਪਾਰੇ ॥ ਕਿਤੇ ਸਿੰਘ ਫਾਰੇ ॥

Many warriors were killed and many more were torn by lion.

ਕਿਤੇ ਆਪੁ ਬਾਰੇ ॥ ਜਿਤੇ ਦੈਤ ਭਾਰੇ ॥੨੯॥੧੮੫॥

Durga herself killed many a heavy demon

ਤਿਤੇ ਅੰਤ ਹਾਰੇ ॥ ਬਡੇਈ ਅੜਿਆਰੇ ॥

The demons who were known as very adamant, powerful

ਖਰੇਈ ਬਰਿਆਰੇ ॥ ਕਰੂਰੰ ਕਰਾਰੇ ॥੩੦॥੧੮੬॥

and with strong limbs at last yielded to the goddess

ਲਪੱਕੇ ਲਲਾਰੇ ॥ ਅਰੀਲੇ ਅਰਿਆਰੇ ॥

Those who were expert warriors and known for their stubbornness moved up in fury

ਹਣੇ ਕਾਲ ਕਾਰੇ ॥ ਭਜੇ ਰੋਹ ਵਾਰੇ ॥੩੧॥੧੮੭॥

but were killed by Kalika

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਇਹੋ ਬਿਧਿ ਦੁਸਟ ਪ੍ਰਜਾਰ ਕੈ ਸਸਤ੍ਰ ਅਸਤ੍ਰ ਕਰਿ ਲੀਨ ॥

Thus annihilating all the demons, Durga again put on weapons.

ਬਾਣ-ਬੂੰਦ ਪ੍ਰਿਥਮੈ ਬਰਖ ਸਿੰਘ ਨਾਦ ਪੁਨ ਕੀਨ ॥੩੨॥੧੮੮॥

First she rained arrows and then her lion gave a loud roar

ਰਸਾਵਲ ਛੰਦ ॥

Rasaval Chhand

ਸੁਣਯੋ ਸੁੰਭ ਰਾਯੰ ॥ ਚੜਯੋ ਚਉਪ ਚਾਯੰ ॥

When king Sumbh heard this account, he moved forward in anger and excitement.

ਸਜੇ ਸਸਤ੍ਰ ਪਾਣੰ ॥ ਚੜੇ ਜੰਗਿ ਜੁਆਣੰ ॥੩੩॥੧੮੯॥

His soldiers also put on arms and set out for the field

ਲਗੇ ਢੋਲ ਢੰਕੇ ॥ ਕਮਾਣੰ ਕੜੰਕੇ ॥

Drums are beaten. Stretched bows sound click.

ਭਏ ਨੱਦ ਨਾਦੰ ॥ ਧੁਣੰ ਨਿਰਬਿਖਾਦੰ ॥੩੪॥੧੯੦॥

Trumpets are blown. The bows create a continuous sound

ਚਮੱਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾਣੰ ॥ ਹਠੇ ਤੇਜ ਮਾਣੰ ॥

Swords shone. The valiant warriors were in excitement.

ਮਹਾਬੀਰ ਹੁੰਕੇ ॥ ਸੁ ਨੀਸਾਣ ਦੁੰਕੇ ॥੩੫॥੧੯੧॥

The chiefs were proud and the drums were sounded

ਚਹੂੰ ਓਰ ਗਰਜੇ ॥ ਸਬੈ ਦੇਵ ਲਰਜੇ ॥

Demons roared all around. The gods felt panicky.

ਸਰੰ ਧਾਰ ਬਰਖੇ ॥ ਮਈਯਾ ਪਾਣ ਪਰਖੇ ॥੩੬॥੧੯੨॥

By raining arrows, the goddess herself tests the prowess of all

ਚੌਪਈ ॥

Chaupai

ਜੇ ਲਏ ਸਸਤ੍ਰ ਸਾਮੁਹੇ ਧਏ ॥ ਤਿਤੇ ਨਿਧਨ ਕਹੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਭਏ ॥

All those demons who came ahead with arms met with death.

ਝਮਕਤ ਭਈ ਅਸਨ ਕੀ ਧਾਰਾ ॥ ਭਭਕੇ ਹੁੰਡ ਮੁੰਡ ਬਿਕਰਾਰਾ ॥੩੭॥੧੯੩॥

The edges of swords shone and the headless bodies are sprouting blood

ਦੋਹਰਾ॥

Dohara

ਹੈ ਗੈ ਰਥ ਪੈਦਲ ਕਟੇ ਬਚਿਯੋ ਨ ਜੀਵਤ ਕੋਇ॥

ਤਬ ਆਪੇ ਨਿਕਸਯੋ ਨ੍ਰਿਪਿਤ , ਸੁੰਭ ਕਰੈ ਸੋ ਹੋਇ॥੩੮॥੧੯੪॥(ਦੂਜਾ ਪਾਠ ਸੰਭੁ)

Elephants, horses and footmen were all killed and no one remained alive. At that moment King Sumbh himself came forward to fight. On seeing him it seemed that he would achieve whatever he desired]194]

ਚੌਪਈ ॥

Chaupai

ਸਿਵ ਦੂਤੀ ਇਤ ਦੁਗਾ ਬੁਲਾਈ ॥ ਕਾਨ ਲਾਗਿ ਨੀਕੈ ਸਮੁਝਾਈ ॥

Durga sent for Shiva's messenger and whispered into her ear :

ਸਿਵਕੋ ਭੇਜ ਦੀਜੀਐ ਤਹਾਂ ॥ ਦੈਤ ਰਾਜ ਇਸਥਿਤ ਹੈਂ ਜਹਾਂ ॥੩੯॥੧੯੫॥

‘Send Shiva where the demon-king has now placed himself’

ਸਿਵ ਦੂਤੀ ਜਬ ਇਮ ਸੁਨ ਪਾਵਾ ॥ ਸਿਵਹਿੰ ਦੂਤ ਕਰਿ ਉਤੈ ਪਠਾਵਾ ॥

When Shiva's messenger (Shiv-dooti) got this message, she conveyed it to Shiva and sent him there.

ਸਿਵ ਦੂਤੀ ਤਾਤੇ ਭਯੋ ਨਾਮਾ ॥ ਜਾਨਤ ਸਕਲ ਪੁਰਖ ਅਰੁ ਬਾਮਾ ॥੪੦॥੧੯੬॥

Since then Durga is known as Shiva's messenger : all men and women know this

ਸਿਵ ਕਹੀ ਦੈਤ ਰਾਜ ਸੁਨਿ ਬਾਤਾ ॥ ਇਹ ਬਿਧਿ ਕਹਯੋ ਤੁਮਹੁ ਜਗਮਾਤਾ ॥

Shiva asked the demon-king to listen to him and think over it. The goddess has conveyed this message to you :

ਦੇਵਨ ਕੋ ਦੈ , ਕੈ ਠਕੁਰਾਈ ॥ ਕੈ ਮਾਂਡਹੁ ਹਮ ਸੰਗ ਲਰਾਈ ॥੪੧॥੧੯੭॥

‘Either restore the kingdom back to gods or fight with me’

ਦੈਤ ਰਾਜ ਇਹ ਬਾਤ ਨਾ ਮਾਨੀ ॥ ਆਪ ਚਲੇ ਜੂਝਨ ਅਭਿਮਾਨੀ ॥

The demon-king did not pay heed to it. The proud one preferred to fight.

ਗਰਜਤ ਕਾਲਿ ; ਕਾਲ ਜਯੋ ਜਹਾਂ ॥ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਭਯੋ ; ਅਸੁਰ ਪਤਿ ਤਹਾਂ ॥੪੨॥੧੯੮॥

The demon-king reached the place where Kali thundered like death itself

ਚਮਕੀ ਤਹਾਂ ਅਸਨ ਕੀ ਧਾਰਾ ॥ ਨਾਚੇ ਭੂਤ ਪ੍ਰੇਤ ਬੈਤਾਰਾ ॥

The edges of swords shone. Ghosts, witches and evil spirits began to dance.

ਫਰਕੇ ਅੰਧ ਕਬੰਧ ਅਚੇਤਾ ॥ ਭਿਭਰੇ ਭਈਰਵ ਭੀਮ ਅਨੇਕਾ ॥੪੩॥੧੯੯॥

The headless bodies stirred themselves in their unconscious state. Numerous strong and ferocious Bhairavas woke up suddenly

ਤੁਰਹੀ ਢੋਲ ਨਗਾਰੇ ਬਾਜੇ ॥ ਭਾਂਤ ਭਾਂਤ ਜੋਧਾ ਰਣਿ ਗਾਜੇ ॥

Lyres, drums and kettle-drums were sounded. Numerous warriors also thundered.

ਢਡਿ ਡਫ ਡਮਰੁ ਡੁਗਡੁਗੀ ਘਨੀ ॥ ਨਾਇ ਨਫੀਰੀ ਜਾਤ ਨ ਗਨੀ ॥੪੪॥੨੦੦॥

Sounds of tabors, tambourines and timbrels were also heard. Number of flutes and lyres being blown could not be guessed

ਮਧੁਭਾਰ ਛੰਦ ॥

Madhubhar Chhand

ਹੁੰਕੇ ਕਿਕਾਣ ॥ ਧੁੰਕੇ ਨਿਸਾਣ ॥

The horses neigh. Drums are beaten.

ਸੱਜੇ ਸੁ ਬੀਰ ॥ ਗੱਜੇ ਗਹੀਰ ॥੪੫॥੨੦੧॥

Warriors are well-armed. They thunder loud

ਝੁੱਕੇ ਨਿਝੱਕ ॥ ਬੱਜੇ ਉਬਕ ॥

Warriors are dauntless and they get nearer the enemy to attack.

ਸੱਜੇ ਸੁਬਾਹ ॥ ਅੱਛੈ ਉਛਾਹ ॥੪੬॥੨੦੨॥

Seeing the valiant soldiers so beautifully dressed and armed even the houris feel pleased

ਕੱਟੇ ਕਿਕਾਣ ॥ ਫੁੱਟੇ ਚਵਾਣ ॥

Horses are being slain. Human faces get disfigured.

ਸੂਲੰ ਸੜਾਕ ॥ ਉਠੇ ਕੜਾਕ ॥੪੭॥੨੦੩॥

The shooting arrows shoo. They sound tick as they hit

ਗੱਜੇ ਜੁਆਣ ॥ ਬੱਜੇ ਨਿਸਾਣਿ ॥

The soldiers thunder. Drums are beaten.

ਸੱਜੇ ਰਜੇਂਦ੍ਰ ॥ ਗੱਜੇ ਗਜੇਂਦ੍ਰ ॥੪੮॥੨੦੪॥

The king is well-armed and the elephants trumpet

ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਛੰਦ ॥

Bhujang Prayat Chhand

ਫਿਰੇ ਬਾਜੀਯੰ ਤਾਜੀਯੰ ; ਇੱਤ ਉਤੰ ॥ ਗਜੇ ਬਾਰਣੰ ਦਾਰੁਣੰ ; ਰਾਜ-ਪੁੱਤ੍ਰੰ ॥

Highly bred horses roam hither and thither. The elephants of princes trumpet in a shrill tone.

ਬਜੇ ਸੰਖ ਭੇਰੀ ; ਉਠੈ ਸੰਖ ਨਾਦੰ ॥ ਰਣੰਕੈ ਨਫੀਰੀ ; ਧੁਣੰ ਨਿਰਬਿਖਾਦੰ ॥੪੯॥੨੦੫॥

Conch-shells are blown and kettle-drums sounded. Sound of the flutes is heard continuously

ਕੜੱਕੇ ਕ੍ਰਿਪਾਣੰ ; ਸੜੱਕਾਰ ਸੇਲੰ ॥ ਉਠੀ ਕੂਹ ਜੂਹੰ ; ਭਈ ਰੇਲਪੇਲੰ ॥

Swords clash and click. Spears are hurled and sound thud. There is deep tumult throughout the field of battle.

ਰੁਲੇ ਤੱਛ ਮੁੱਛੰ ; ਗਿਰੇ ਚਉਰ ਚੀਰੰ ॥ ਕਹੂੰ ਹੱਥ ਮੱਥੰ ; ਕਹੂੰ ਬਰਮ ਬੀਰੰ ॥੫੦॥੨੦੬॥

Bodies fall down slain into pieces and armours and robes also lie down torn and scattered

ਰਸਾਵਲ ਛੰਦ ॥

Rasaval Chhand

ਬਲੀ ਬੈਰ ਰੁੱਝੇ ॥ ਸਮੁਹ ਸਾਰ ਜੁੱਝੇ ॥

Warriors are engaged in battle. They use all their weapons in the ongoing fight.

ਸੰਭਾਰੇ ਹਥੀਯਾਰੰ ॥ ਬਕੈ ਮਾਰ ਮਾਰੰ ॥੫੧॥੨੦੭॥

They cry as they carefully use their weapons

ਸਬੈ ਸਸਤ੍ਰੁ ਸੱਜੇ ॥ ਮਹਾਂਬੀਰ ਗੱਜੇ ॥

They are well-equipped. They thunder.

ਸਰੰ ਓਘ ਛੁੱਟੇ ॥ ਕੜੱਕਾਰ ਉੱਠੇ ॥੫੨॥੨੦੮॥

Hordes of arrows are shot and noises of click are heard

ਬਜੈਂ ਬਾਦ੍ਰਿਤੇਅੰ ॥ ਹਸੈਂ ਗਾਂਧ੍ਰਭੇਅੰ ॥

Different kinds of instruments are being played. Gandharavs smile.

ਝੰਡਾ ਗੱਡ ਜੁੱਟੇ ॥ ਸਰੰ ਸੰਜ ਛੁੱਟੇ ॥੫੩॥੨੦੯॥

Warriors have fixed their flags and are engaged in battle. Their armours are getting pierced through with arrows

ਚਹੂੰ ਓਰ ਉੱਠੇ ॥ ਸਰੰ ਬ੍ਰਿਸਟ ਬੁੱਠੇ ॥

Warriors rise up (like clouds) from all directions.

ਕਰੋਧੀ ਕਰਾਲੰ ॥ ਬਕੈਂ ਬਿੱਕਰਾਲੰ ॥੫੪॥੨੧੦॥

They rain arrows and the furious soldiers speak non-sensically

ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਛੰਦ ॥

Bhujang Prayat Chhand

ਕਿਤੇ ਕੁੱਠੀਅੰ , ਬੁੱਠੀਅੰ ; ਬ੍ਰਿਸਟ ਬਾਣੰ ॥ ਰਣੰ ਭੁੱਲੀਯੰ ; ਬਾਜ ਖਾਲੀ ਪਲਾਣੰ ॥

Valiant soldiers are slain at places and arrows are showered at others. Horses roam about without their saddles on.

ਜੁੱਝੇ ਜੋਧਯੰ ਬੀਰ ; ਦੇਵੰ ਅਦੇਵੰ ॥ ਸੁਭੇ ਸਸਤ੍ਰੁ ਸਾਜਾ ; ਮਨੋ ਸਾਂਤਨੇਵੰ ॥੫੫॥੨੧੧॥

Soldiers from the sides of gods and demons clash with each other. All are well-equipped and they look like Bhisham, the grand patriarch

ਗਜੇ ਗੱਜੀਯੰ ਸਰਬ , ਸੱਜੇ ਪਵੰਗੰ ॥ ਜੁਧੰ ਜੁਟੀਯੰ ਜੋਧ ; ਛੁੱਟੇ ਖਤੰਗੰ ॥

Soldiers on elephants and horses thunder aloud. Those engaged in battle shoot arrows at a fast pace.

ਤੜੱਕੇ ਤਬੱਲੰ ; ਝੜੱਕੇ ਕ੍ਰਿਪਾਣੰ ॥ ਸੜੱਕਾਰ ਸੇਲੰ ; ਰਣਿੱਕੇ ਨਿਸਾਣੰ ॥੫੬॥੨੧੨॥

Drums sound and swords clash. Spears hit with a thud

ਢਮਾ ਢੱਮ ਢੋਲੰ ; ਢਲਾ ਢੁੱਕ ਢਾਲੰ ॥ ਗਹਾ ਜੂਹ ਗੱਜੇ ; ਹਯੰ ਹਾਲਚਾਲੰ ॥

Drums and shields are sounded. Much tumult has been caused by horses running about.

ਸਟਾ ਸੱਟ ਸੇਲੰ ; ਖਹਾ ਖੂਨਿ ਖੱਗੰ ॥ ਤੁਟੇ ਚਰਮ ਬਰਮੰ ; ਉਠੇ ਨਾਲ ਅੱਗੰ ॥੫੭॥੨੧੩॥

Spears are thrust quickly and swords have become drenched with blood. Armours of warriors are being broken and limbs beneath peep out

ਉਠੇ ਅੱਗਿ ਨਾਲੰ ; ਖਹੇ ਖੋਲ ਖੱਗੰ ॥ ਨਿਸਾਮਾਵਸੀ ਜਾਣੁ ; ਮਾਸਾਣ ਜੱਗੰ ॥

When the swords strike swords, the clash results in sparks. It is utter darkness like the moonless night (because of the arrows shot in much abundance) and the witches and ghosts wake up mistaking it to be night.

ਡਕੀ ਡਾਕਣੀ ; ਡਾਮਰੂ ਡਉਰ ਡੱਕੰ ॥ ਨਚੇ ਬੀਰ ਬੈਤਾਲ ; ਭੂਤੰ ਭਭੱਕੰ ॥੫੮॥੨੧੪॥

The witches belch and the tabors are sounded. Evil spirits and ghosts dance to this tune

ਬੇਲੀ ਬਿਦ੍ਰਮ ਛੰਦ ॥

Beli Bindram Chhand

ਸਰਬ ਸਤ੍ਰੁ ; ਆਵਤ ਭੇ ਜਿਤੇ ॥ ਸਭ ਕਾਟਿ ਦੀਨ ਦੁਗਾ ਤਿਤੇ ॥

All the weapons that are hurled or shot at Durga, she has neutralised them all.

ਅਰਿ ਅਉਰ ਜੇਤਿਕ ਡਾਰੀਅੰ ॥ ਤੇਉ ਕਾਟਿ ਭੂਮਿ ਉਤਾਰੀਅੰ ॥੫੯॥੨੧੫॥

All other weapons meant to hit her are also taken care of and felled to ground by Durga

ਸਰ ਆਪ ਕਾਲੀ ਛੰਡੀਅੰ ॥ ਸਰਬਾਸਤ੍ਰੁ ਸੱਤ੍ਰੁ ਬਿਹੰਡੀਅੰ ॥

Goddess Kali herself shot some weapons and neutralized all those weapons hurled by demons.

ਸਸਤ੍ਰੁ ਹੀਨ ਜਬੈ ਨਿਹਾਰਿਯੋ ॥ ਜੈ ਸਬਦ ਦੇਵਨ ਉਚਾਰਿਯੋ ॥੬੦॥੨੧੬॥

When the gods saw Sumbh denuded of all-weapons, they shouted slogans of victory

ਨਭਿ ਮੱਧਿ ਬਾਜਨ ਬਾਜਹੀਂ ॥ ਅਵਿਲੋਕਿ ਦੇਵਾ ਗਾਜਹੀ ॥

Musical sounds came from heaven and even the gods began to thunder.

ਲਖਿ ਦੇਵ ਬਾਰੰ ਬਾਰ ਹੀਂ ॥ ਜੈ ਸਬਦ ਸਰਬ ਪੁਕਾਰ ਹੀਂ ॥੬੧॥੨੧੭॥

They continued to look at the sight of the battlefield and shouted slogans of victory

ਰਣ ਕੋਪ ; ਕਾਲ ਕਰਾਲੀਯੰ ॥ ਖਟ ਅੰਗ ਪਾਣਿ ਉਛਾਲੀਯੰ ॥

Now goddess Kali got furious and she took up sword in hand.

ਸਿਰ ਸੁੰਭ ਹੱਥ ਦੁਛੰਡੀਯੰ ॥ ਇਕ ਚੋਟ ਦੁਸਟ ਬਿਹੰਡੀਯੰ ॥੬੨॥੨੧੮॥

She hit it on Sumbh's head with both her hands. Thus she killed the wicked in one blow

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਜਿਮ ਸੁੰਭਾਸੁਰ ਕੋ ਹਨਾ ; ਅਧਿਕ ਕੋਪ ਕੈ ਕਾਲ ॥

The way Kali in a furious mood killed Sumbh, the demon,

ਤਯੋਂ ਸਾਧਨ ਕੇ ਸੱਤ੍ਰ ਸਭ ; ਚਾਬਤ ਜਾਂਹ ਕਰਾਲ ॥੬੩॥੨੧੯॥

all enemies of the saints get killed in the same way

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਬਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕੇ ਚੰਡੀ ਚਰਿਤ੍ਰੇ ਸੁੰਭ ਬਧਹ ਖਸਟਮੋ ਧਿਆਯ ਸੰਪੂਰਣ ਮਸਤੁ ਸੁਭ
ਮਸਤੁ ॥੬॥ਅਫਜੂ॥(ਧਿਆਇ ਬੋਲੋ)

Thus concludes Chapter VI of “Chandi Charitra” in the Bachitra Natak dealing with the killing of Sumbh. Continued

ਅਥ ਜੈਕਾਰ ਸਬਦ ਕਥਨੰ ॥

Now begins the account of shouts of Victory

ਬੇਲੀ ਬਿੰਦ੍ਰਮ ਛੰਦ ॥

Beli Bindram Chhand

ਜੈ ਸਬਦ ਦੇਵ ਪੁਕਾਰ ਹੀਂ ॥ ਸਬ ਫੂਲਿ ਫੂਲਨ ਡਾਰ ਹੀਂ ॥

All the gods make shouts of victory and shower flowers.

ਘਨਸਾਰ ਕੁੰਕਮ ਲਿਆਇਕੈ ॥ ਟੀਕਾ ਦੀਯੋ ਹਰਖਾਇਕੈ ॥੧॥੨੨੦॥

They brought camphor and gladly put a mark on her forehead

ਚੌਪਈ ॥

*Chaupai***ਉਸਤਤ ਸਬ ਹੂੰ ਕਰੀ ਅਪਾਰਾ ॥ ਬ੍ਰਹਮ ਕਵਚ ਕੋ ਜਾਪ ਉਚਾਰਾ ॥**

All sang high eulogies and recited the same prayers which Brahma had made to the goddess to seek her protection against Madhu Kaitabh.

ਸੰਤ ਸੰਬੁਹ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਭਏ ॥ ਦੁਸਟ ਅਰਿਸਟ ਨਾਸ ਹੁਐ ਗਏ ॥੨॥੨੨੧॥

All the saints felt pleased and all the wicked and the inimical were annihilated

ਸਾਧਨ ਕੋ ਸੁਖ ਬਢੇ ਅਨੇਕਾ ॥ ਦਾਨਵ ਦੁਸਟ ਨ ਬਾਚਾ ਏਕਾ ॥

Welfare of the saintly increased and not a single wicked demon was left.

ਸੰਤ ਸਹਾਇ ਸਦਾ ਜਗ-ਮਾਈ ॥ ਜਹ ਤਹ ਸਾਧਨ ਹੋਇ ਸਹਾਈ ॥੩॥੨੨੨॥

The goddess is ever helpful to the saints. She has always been helpful to them

ਦੇਵੀ ਜੂ ਕੀ ਉਸਤਤ ॥*Eulogy of Goddess***ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਛੰਦ ॥***Bhujang Prayat Chhand***ਨਮੋ ਜੋਗ ਜਾਲੰ ; ਧਰੀਯੰ ਜੁਆਲੰ ॥ ਨਮੋ ਸੁੰਭ ਹੰਤੀ ; ਨਮੋ ਕੂਰ ਕਾਲੰ ॥**

Salutation to the flame of yoga, embodiment of effulgence; Salutation to the black mien and the killer of Sumbh;

ਨਮੋ ਸ੍ਰੋਣ ਬੀਰਜਾਰਦਨੀ ; ਧੂਮ੍ਹਰੰਤੀ ॥ ਨਮੋ ਕਾਲਕਾ ਰੂਪ ; ਜੁਆਲਾ ਜਯੰਤੀ ॥੪॥੨੨੩॥

Salutation to the killer of Raktbij and annihilator of Dhumarlochan; Salutation to Kalika, effulgent form and ever victor

ਨਮੋ ਅੰਬਕਾ ਜੰਭਹਾ ; ਜੋਤਿ ਰੂਪਾ ॥ ਨਮੋ ਚੰਡ ਮੁੰਡਾਰਦਨੀ ; ਭੂਪਿ ਭੂਪਾ ॥

Salutation to Mother, the vanquisher of Jambh; Salutation to the killer of Chand and Mund and the Empress of emperors;

ਨਮੋ ਚਾਮਰੰ ਚੀਰਣੀ ; ਚਿੱਤ੍ਰ ਰੂਪੰ ॥ ਨਮੋ ਪਰਮ ਪ੍ਰਗਯਾ ; ਬਿਰਾਜੈ ਅਨੂਪੰ ॥੫॥੨੨੪॥

Salutation to the killer of Chamar demon, the beautiful one; Salutation to the highest knowledge, unique one

ਨਮੋ ਪਰਮ ਰੂਪਾ ; ਨਮੋ ਕੂਰ ਕਰਮਾ ॥ ਨਮੋ ਰਾਜਸਾ ਸਾਤਕਾ ; ਪਰਮ ਬਰਮਾ ॥

Salutation to the most beautiful and the performer of terrible deeds; Salutation to the embodiment of three gunas and protector like supreme armour;

ਨਮੋ ਮਹਿਖ ਦਈਤ ਕੋ ; ਅੰਤਕਰਣੀ ॥ ਨਮੋ ਤੋਖਣੀ ਸੋਖਣੀ ; ਸਰਬ ਇਰਣੀ ॥੬॥੨੨੫॥

Salutation to the annihilator of Mahikhasur; Salutation to the Word-form, the annihilator and provider of all

ਬਿੜਾਲਾਛ ਹੰਤੀ ; ਕਰੂਰਾਛ ਘਾਯਾ ॥ ਦਿਜ ਗਿਦਯਾਰਦਨੀਅੰ ; ਨਮੋ ਜੋਗ ਮਾਯਾ ॥

Salutation to the killer of Biralaksh and the other wicked demons; Salutation to her who is merciful towards Brahma, yoga-maya;

ਨਮੋ ਭਈਰਵੀ ਭਾਰਗਵੀਅੰ ਭਵਾਨੀ ॥ ਨਮੋ ਜੋਗ ਜਾਲੰਧਰੀ ; ਸਰਬ ਮਾਨੀ ॥੭॥੨੨੬॥

Salutation to the Sakti of Shiva and Bhrgu, O Bhavani. Salutation to Jalandhari, acknowledged by all

ਅਧੀ ਉਰਧਵੀ ; ਆਪ ਰੂਪਾ ਅਪਾਰੀ ॥ ਰਮਾ ਰਸਟਰੀ ; ਕਾਮ ਰੂਪਾ ਕੁਮਾਰੀ ॥

Pervasive thou art below and above, the unparalleled beauty; All-pervasive one, charming Lakshmi, Kamakhya and Kanyakumari thou art;

ਭਵੀ ਭਾਵਨੀ ਭਈਰਵੀ ; ਭੀਮ ਰੂਪਾ ॥ ਨਮੋ ਹਿੰਗੁਲਾ ; ਪਿੰਗੁਲਾਯੰ ਅਨੂਪਾ ॥੮॥੨੨੭॥

thou art the powerful and huge-mien sakti of Shiva; Salutation to her who is worshipped as Hinglaj (Sindh) and Pingala; the vital nerves for yoga praxis

ਨਮੋ ਜੁੱਧਨੀ ਕੁੱਧਨੀ ; ਕੂਰ ਕਰਮਾ ॥ ਮਹਾਂ ਬੁੱਧਨੀ ਸਿੱਧਨੀ ; ਸੁੱਧ ਕਰਮਾ ॥

Salutation to you who in furious mood performs terrible deeds in battlefield. Thou art the highest knowledge, greatest siddhi and nobility;

ਪਰੀ ਪਦਮਨੀ ; ਪਾਰਬਤੀ ਪਰਮ ਰੂਪਾ ॥ ਸਿਵੀ ਬਾਸਵੀ ; ਬ੍ਰਾਹਮੀ ਰਿੱਧ ਕੂਪਾ ॥੯॥੨੨੮॥

Thou art a houri, perfectly beautiful like Padmini and Parvati; Thou art the source of the sakti of Shiva, Indra, Brahma and the unending treasure of riddhis.

ਮਿਤਾ ਮਾਰਜਨੀ ; ਸੂਰਤਵੀ ; ਮੋਹ ਕਰਤਾ ॥

ਪਰਾ ਪਸਟਣੀ ਪਾਰਬਤੀ ; ਦੁਸਟ ਹਰਤਾ ॥(ਦੂਜਾ ਪਾਠ ਪਉਸਫਣੀ)

Thou art sakti of Rudra, remover of flaws, worshipped and loved in Surat region; Thou art the origin of Word, Parvati and vanquisher of the wicked;

ਨਮੋ ਹਿੰਗੁਲਾ ਪਿੰਗੁਲਾ ; ਤੋਤਲਾਯੰ ॥

ਨਮੋ ਕਾਰਤਿ ਕਯਾਨੀ ; ਸਿਵਾ ਸੀਤਲਾਯੰ ॥੧੦॥੨੨੯॥

Salutation to you who behaves innocently at places like Hinglaj and Pinglaj; Salutation to the sakti of Shiva and his son Kartikeya and the image of Sitala

ਭਵੀ ਭਾਰਗਵੀਯੰ ; ਨਮੋ ਸਸਤ੍ਰ ਪਾਣੰ ॥ ਨਮੋ ਅਸਤ੍ਰ ਧਰਤਾ ; ਨਮੋ ਤੇਜ ਮਾਣੰ ॥

Salutation to the beauteous goddess who is the sakti of Bhrigu and who holds weapons in hand; Salutation to the wearer of arms and full of grandeur;

ਜਯਾ ਆਜਯਾ ; ਚਰਮਣੀ ਚਾਵੰਡਾਯੰ ॥

ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਾਲਿਕਾਯੰ ; ਨਯੰ ਨਿਤਿ ਨਿਆਯੰ ॥੧੧॥੨੩੦॥

Thou art mother as well as a virgin, holder of the shield and killer of Chand and Mund; Kalika, thou art grace-incarnate, ever new and ever just

ਨਮੋ ਚਾਪਣੀ ਚਰਮਣੀ ; ਖੜਗ ਪਾਣੰ ॥ ਗਦਾ ਪਾਣਿਣੀ ਚੱਕ੍ਰਣੀ ; ਚਿੱਤ੍ਰ-ਮਾਣੰ ॥

Salutation to the holder in hand of bow, sword and shield, of mace and chakra;

ਨਮੋ ਸੂਲਣੀ ਸੈਹਥੀ ; ਪਾਣਿ ਮਾਤਾ ॥

ਨਮੋ ਗਿਆਨ ਬਿਗਿਆਨ ਕੀ ; ਗਿਆਨ ਗਿਆਤਾ ॥੧੨॥੨੩੧॥

Salutation to Mother who holds trident and pike in hand; Salutation to the knower of all knowledge

ਨਮੋ ਪੋਖਣੀ ਸੋਖਣੀਅੰ ; ਮ੍ਰਿਤਾਲੀ ॥ ਨਮੋ ਦੁਸਟ ਦੋਖਾਰਦਨੀ ; ਰੂਪ ਕਾਲੀ ॥

Salutation to the sakti (power) of Rudra, the nourisher and annihilator of all; Salutation to Kali; the killer of the wicked and the wickedness;

ਨਮੋ ਜੋਗ ਜੁਆਲਾ ; ਨਮੋ ਕਾਰਤਿ ਕਯਾਨੀ ॥

ਨਮੋ ਅੰਬਿਕਾ ਤੋਤਲਾ ; ਸ੍ਰੀ ਭਵਾਨੀ ॥੧੩॥੨੩੨॥

Salutation to flame of yoga, the sakti of Kartikeya; Salutation to Sri Ambika and Bhavani

ਨਮੋ ਦੋਖ ਦਾਹੀ ; ਨਮੋ ਦੁੱਖਯ ਹਰਤਾ ॥ ਨਮੋ ਸਸਤ੍ਰਣੀ ਅਸਤ੍ਰਣੀ ; ਕਰਮ ਕਰਤਾ ॥

Salutation to the vanquisher of sins and annihilator of suffering, wearer of weapons and fighter in the field; Salutation to the healthy and Supreme flame;

ਨਮੋ ਰਿਸਟਣੀ ਪੁਸਟਣੀ ; ਪਰਮ ਜੁਆਲਾ ॥

ਨਮੋ ਤਾਰੁਣੀਅੰ ; ਨਮੋ ਬ੍ਰਿਧ ਬਾਲਾ ॥੧੪॥੨੩੩॥

Salutation to the bala or adolescent, taruni the young and bridh, the old in age

ਨਮੋ ਸਿੰਘਬਾਹੀ ; ਨਮੋ ਦਾੜ ਗਾੜੰ ॥ ਨਮੋ ਖੱਗ ਦੱਗੰ ; ਝੱਮਾ ਝੱਮ ਬਾੜੰ ॥ (ਭਾਰੇ ਬੋਲੇ)

Salutation to the rider of lion and possessor of horrible teeth; Salutation to the shining sword who quickly kills (the wicked);

ਨਮੋ ਰੂੜੁ ਗੂੜੁੰ ; ਨਮੋ ਸਰਬ ਬਿਆਪੀ ॥

ਨਮੋ ਨਿੱਤ ਨਾਰਾਇਣੀ ਦੁਸਟ ਖਾਪੀ ॥੧੫॥੨੩੪॥

Salutation to her whose name has a hidden meaning and who is all-pervasive; Salutation to the eternal one who resides in water and is the killer of the wicked

ਨਮੋ ਰਿੱਧ ਰੂਪੰ ; ਨਮੋ ਸਿੱਧ ਕਰਣੀ ॥ ਨਮੋ ਪੋਖਣੀ ਸੋਖਣੀ ; ਸਰਬ ਭਰਣੀ ॥

Salutation to the bestower of ridhis and sidhis; Salutation to the provider and destroyer of all;

ਨਮੋ ਆਰਜੁਨੀ ਮਾਰਜਨੀ ; ਕਾਲ ਰਾੜੀ ॥

ਨਮੋ ਜੋਗ ਜੁਲੰ ਧਰੀ ; ਸਰਬ ਦਾੜੀ ॥੧੬॥੨੩੫॥

Salutation to silver-bodied, who purifies from sins and the very image of Dooms' day; Salutation to the flame of yoga known as Jalandhari and giver to all

ਨਮੋ ਪਰਮ ਪਰਮੇਸ੍ਵਰੀ ; ਧਰਮ ਕਰਣੀ ॥ ਨਈ ਨਿੱਤ ਨਾਰਾਇਣੀ ; ਦੁਸਟ ਦਰਣੀ ॥

Salutation to the Supreme Almighty and to the eternal one who is destroyer of all sorrows;

ਛਲਾ ਆਛਲਾ ਈਸੁਰੀ ; ਜੋਗ ਜੁਆਲੀ ॥

ਨਮੋ ਬਰਮਣੀ ਚਰਮਣੀ ; ਕੂਰ ਕਾਲੀ ॥੧੭॥੨੩੬॥

Deceiver of all, whom none can deceive, sakti of Shiva, protector of the saintly, performer of terrible deeds, O Kali

ਨਮੋ ਰੇਚਕਾ ਪੂਰਕਾ ; ਪ੍ਰਾਤ ਸੰਧਿਆ ॥ ਜਿਨੈ ਮੋਹੁ ਕੈ , ਚਉਦਹੁ ਲੋਗ ਬੰਧਿਆ ॥

Salutation to her who fills and empties, who is the image of morning and evening, who has bound all the fourteen realms in the web of maya;

ਨਮੋ ਅੰਜਨੀ ਗੰਜਨੀ ; ਸਰਬ ਅਸਤ੍ਰਾ ॥

ਨਮੋ ਧਾਰਣੀ ਬਾਰਣੀ ; ਸਰਬ ਸਸਤ੍ਰਾ ॥੧੮॥੨੩੭॥(ਦੁਜਾ ਪਾਠ ਉਬਾਰਣੀ)

Salutation to Anjani, the destroyer of the pride of wicked, and the wearer of weapons; Salutation to her who uses all these weapons

ਨਮੋ ਅੰਜਨੀ ਗੰਜਨੀ ; ਦੁਸਟ ਗਰਬਾ ॥ ਨਮੋ ਤੋਖਣੀ ਪੋਖਣੀ ; ਸੰਤ ਸਰਬਾ ॥

Salutation to Anjani, the destroyer of the pride of the wicked; Salutation to the provider of nourishment and joy to all saints;

ਨਮੋ ਸਕਤਣੀ ਸੂਲਣੀ ; ਖੜਗਪਾਣੀ ॥

ਨਮੋ ਤਾਰਣੀ ; ਕਾਰਣੀਅੰ ਕ੍ਰਿਪਾਣੀ ॥੧੯॥੨੩੮॥

Salutation to the holder of trident and sword, to the origin of the world and wearer of sword

ਨਮੋ ਰੂਪ ਕਾਲੀ ; ਕਪਾਲੀ ਅਨੰਦੀ ॥ ਨਮੋ ਚੰਦ੍ਰਣੀ ; ਭਾਨੁਵੀਅੰ ਗੁਬਿੰਦੀ ॥

Salutation to Kali, the black complexioned and ever blissful; Salutation to the sakti of Sun and Moon and nourisher of earth;

ਨਮੋ ਫੈਲ ਰੂਪਾ ; ਨਮੋ ਦੁਸਟ ਦਰਣੀ ॥

ਨਮੋ ਕਾਰਣੀ ਤਾਰਣੀ ; ਸ੍ਰਿਸਟ ਭਰਣੀ ॥੨੦॥੨੩੯॥

Salutation to the beauteous and the destroyer of wicked; Salutation to the provider of earth and Cause of all causes

ਨਮੋ ਹਰਖਣੀ ਬਰਖਣੀ ; ਸਸਤ੍ਰ ਧਾਰਾ ॥ ਨਮੋ ਤਾਰਣੀ ; ਕਾਰਣੀਯੰ ਅਪਾਰਾ ॥

Salutation to her who uses all weapons with pleasure and who takes all across the world-ocean;

ਨਮੋ ਜੋਗਣੀ ਭੋਗਣੀ ; ਪ੍ਰਮ ਪ੍ਰਗਯਾ ॥

ਨਮੋ ਦੇਵ ਦਈਤਯਾਇਣੀ ਦੇਵਿ ਦੁਰਗਯਾ ॥੨੧॥੨੪੦॥ (ਦਈਤਿਆਇਣੀ ਬੋਲੋ)

Thou art supreme knowledge, yogini [giver to yoga] and the enjoyer of material life; Salutation to the unknowable who manifests as consort of both gods and demons

ਨਮੋ ਘੋਰ ਰੂਪਾ ; ਨਮੋ ਚਾਰ ਨੈਣਾ ॥ ਨਮੋ ਸੂਲਣੀ ਸੈਥਣੀ ; ਬੱਕ੍ਰ ਬੈਣਾ ॥

Salutation to the horrible miened with beautiful eyes; Salutation to her whose utterances are as sharp as spear;

ਨਮੋ ਬ੍ਰਿਧ ਬੁਧੰ ਕਰੀ ; ਜੋਗ ਜੁਆਲਾ ॥

ਨਮੋ ਚੰਡ ਮੁੰਡੀ ; ਮ੍ਰਿਤਾ ਕੂਰ ਕਾਲਾ ॥੨੨॥੨੪੧॥

Salutation to her who adds to the knowledge; Salutation to her who performed the terrible deed of killing Chand and Mund

ਨਮੋ ਦੁਸਟ ਪੁਸਟਾਰਦਨੀ ; ਛੇਮ ਕਰਣੀ ॥ ਨਮੋ ਦਾਤ੍ਰ ਗਾਤ੍ਰਾ ਧਰੀ ; ਦੁਖਯ ਹਰਣੀ ॥

Salutation to the annihilator of strong demons and the great forgiver; Salutation to her who killed demons with strong jaws and removed sorrows of saints;

ਨਮੋ ਸਾਸਤ੍ਰ ਬੇਤਾ ; ਨਮੋ ਸਸਤ੍ਰ ਗਾਮੀ ॥ ਨਮੋ ਜੱਛ ਬਿੱਦਿਆ ਧਰੀ ; ਪੂਰਣ ਕਾਮੀ
॥੨੩॥੨੪੨॥

Salutation to the knower of scriptures and expert in weaponry; Salutation to her who is expert in divine knowledge and fulfils all desires

ਰਿਪੰ ਤਾਪਣੀ ਜਾਪਣੀ ; ਸਰਬ ਲੋਗਾ ॥ ਥਪੇ ਥਾਪਣੀ ਖਾਪਣੀ ; ਸਰਬ ਸੋਗਾ ॥

Oppressor of enemies and worshipped by all; Creator as well as destroyer of all sorrows;

ਨਮੋ ਲੰਕੁੜੇਸੀ ; ਨਮੋ ਸਕਤਿ ਪਾਣੀ ॥ ਨਮੋ ਕਾਲਕਾ ਖੜਗ ; ਪਾਣੀ ਕ੍ਰਿਪਾਣੀ
॥੨੪॥੨੪੩॥

Salutation to the sakti of Hanuman and the holder of sword in hand; Salutation to Kalika, the holder of sword in hand.

ਨਮੋ ਲੰਕੁੜੇਸਾ ; ਨਮੋ ਨਾਗ੍ਰ ਕੋਟੀ ॥ ਨਮੋ ਕਾਮ ਰੂਪਾ ; ਕਮਿੱਛਿਆ ਕਰੋਟੀ ॥

Salutation to Lankuresa, the sakti of Hanuman, the goddess of Nagarkot [Kangra]; Salutation to Kamakhya, the image of Kam, and the protector like shield;

ਨਮੋ ਕਾਲ ਰਾਤ੍ਰੀ ; ਕਪਰਦੀ ਕਲਿਆਣੀ ॥ ਮਹਾਂ ਰਿੱਧਣੀ ; ਸਿੱਧੀ ਦਾਤੀ ਕ੍ਰਿਪਾਣੀ
॥੨੫॥੨੪੪॥

Salutation to the black-complexioned, with matted hair and bestower of Salvation; Salutation to the giver of sidhis and ridhis, O wearer of sword

ਨਮੋ ਚਤੁਰਬਾਹੀ ; ਨਮੋ ਅਸਟ ਬਾਹਾ ॥ ਨਮੋ ਪੋਖਣੀ ; ਸਰਬ ਆਲਮ ਪਨਾਹਾ ॥

Salutation to four-armed and eight -armed; Salutation to the nourisher of all kings in the world;

ਨਮੋ ਅੰਬਿਕਾ ਜੰਭਹਾ ; ਕਾਰਤਕਯਾਨੀ ॥ ਮ੍ਰਿਤਾਲੀ ਕਪਰਦੀ ; ਨਮੋ ਸ੍ਰੀ ਭਵਾਨੀ
॥੨੬॥੨੪੫॥

Salutation to Ambika, the killer of Jambha demon, and the sakti of Kartikeya; Salutation to Sri Bhavani, killer of the wicked

ਨਮੋ ਦੇਵ ਅਰਦਯਾਰਦਨੀ ; ਦੁਸਟ ਹੰਤੀ ॥ (ਅਰਦਿਆਰਦਨੀ ਬੋਲੋ)

ਸਿਤਾ ਅੱਸਿਤਾ ; ਰਾਜ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਅਨੰਤੀ ॥

Salutation to the oppressor of gods and the killer of the wicked; Thou art fair-complexioned Gauraja and the black-complexioned Kali;

ਜੁਆਲਾ ਜਯੰਤੀ ; ਅਲਾਸੀ ਅਨੰਦੀ ॥ ਨਮੋ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੀ ; ਹਰੀ ਸੀ ਮੁਕੰਦੀ
॥੨੭॥੨੪੬॥

and the grandeur of the state; Flame effulgent, free from bondage and blissful; Salutation to God's sakti that is like Vishnu and is provider of mukti

ਜਯੰਤੀ ਨਮੋ ; ਮੰਗਲਾ ਕਾਲਕਾਯੰ ॥ ਕਪਾਲੀ ਨਮੋ ; ਭੱਦ੍ਰਕਾਲੀ ਸਿਵਾਯੰ ॥

Salutation to the vanquisher of all, provider of comfort and the very image of death; Salutation to the great Kali, bestower of comfort;

ਦੁਗਾਯੰ ਛਿਮਾਯੰ ; ਨਮੋ ਧਾਤ੍ਰੀਏਯੰ ॥ ਸੁਆਹਾ ਸੁਧਾਯੰ ; ਨਮੋ ਸੀਤਲੇਯੰ ॥੨੮॥੨੪੭॥

Salutation to the origin and end of all; Salutation to the sakti of fire, nectar form and provider of coolth

ਨਮੋ ਚਰਬਣੀ ; ਸਰਬ ਧਰਮੰ ਧੁਜਾਯੰ ॥ ਨਮੋ ਹਿੰਗੁਲਾ ਪਿੰਗੁਲਾ ; ਅੰਬਕਾਯੰ ॥

Salutation to the annihilator of all and the standard-bearer of religion; Salutation to the Ambika,

ਨਮੋ ਦੀਰਘ ਦਾਤਾ ; ਨਮੋ ਸਿਆਮ ਬਰਣੀ ॥

ਨਮੋ ਅੰਜਨੀ ਗੰਜਨੀ ; ਦੈਤ ਦਰਣੀ ॥੨੯॥੨੪੮॥

Salutation to the black-complexioned and strong-jawed; Salutation to Anjani and destroyer of demons.

ਨਮੋ ਅਰਧ ਚੰਦ੍ਰਾਇਣੀ ; ਚੰਦ੍ਰਚੂੜੰ ॥ ਨਮੋ ਇੰਦ੍ਰ ਊਰਧਾ ; ਨਮੋ ਦਾਤ੍ਰ ਗੂੜੰ ॥

Salutation to the embodiment of moon and the wearer of crescent moon in her forehead; Salutation to the sakti of Indra and possessor of powerful jaws;

ਸਸੰ ਸੇਖਰੀ ; ਚੰਦ੍ਰਭਾਲਾ ਭਵਾਨੀ ॥ ਭਵੀ ਭੈਰਵੀ ; ਭੂਤਰਾਟੀ ਕ੍ਰਿਪਾਨੀ ॥੩੦॥੨੪੯॥

Salutation to her whose forehead is like moon and who wears there the crescent moon; Thou art Bhavani, Bhairavi, sakti of Shiva and holder of sword

ਕਲੀ ਕਾਰਣੀ ; ਕਰਮ ਕਰਤਾ ਕਮੱਛਯਾ ॥ ਪਰੀ ਪਦਮਨੀ ; ਪੂਰਣੀ ਸਰਬ ਇੱਛਯਾ ॥

O Kamakhya, thou art the cause and effect of kaliyuga. Like a nymph and Padmini, thou fulfil desires of all.

ਜਯਾ ਜੋਗਣੀ ; ਜੱਗ ਕਰਤਾ ਜਯੰਤੀ ॥

ਸੁਭਾ ਸੁਆਮਣੀ ; ਸ੍ਰਿਸਟਜਾ ਸਤ੍ਰੁਹੰਤੀ ॥੩੧॥੨੫੦॥

Thou art the all-subduer yogini and performer of yajna. Thou art the master of grandeur and creator of the entire world

ਪਵਿਤ੍ਰੀ ਪੁਨੀਤਾ ; ਪੁਰਾਣੀ ਪਰੇਯੰ ॥ ਪ੍ਰਭੀ ਪੂਰਣੀ ; ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੀ ਅਜੇਯੰ ॥

Thou art pious, sacred and beyond comprehension. Like the knowledge of Puranas; Thou art master, fulfil desires of all, invincible, sakti of God;

ਅਰੂਪੰ ਅਨੂਪੰ ਅਨਾਮੰ ਅਠਾਮੰ ॥ ਅਭੀਤੰ ਅਜੀਤੰ ; ਮਹਾਂ ਧਰਮ ਧਾਮੰ ॥੩੨॥੨੫੧॥

Thou art without any form, name and place and art uniquely beautiful; Thou art fearless, invincible and embodiment of all dharma

ਅਛੇਦੰ ਅਭੇਦੰ ਅਕਰਮੰ ਸੁਧਰਮੰ ॥ ਨਮੋ ਬਾਣ ਪਾਣੀ ; ਧਰੇ ਚਰਮ ਬਰਮੰ ॥

Thou art indivisible, unknowable, free from karma and the image of dharma; Salutation to the holder of arrow in hand and wearer of armour;

ਅਜੇਯੰ ਅਭੇਯੰ ਨਿਰੰਕਾਰ ਨਿਤਯੰ ॥ ਨਿਰੂਪੰ ਨਿਰਬਾਣੰ ਨਮਿੱਤਯੰ ਅਕਿਤਯੰ ॥੩੩॥੨੫੨॥

Thou art invincible, unknowable and formless; Thou art without form, emancipator, without friends and not made by anyone

ਗੁਰੀ ਗਉਰਜਾ ; ਕਾਮਗਾਮੀ ਗੁਪਾਲੀ ॥ ਬਲੀ ਬੀਰਣੀ ; ਬਾਵਨਾ ਜੱਗਯਾ ਜੁਆਲੀ ॥

Thou art provider of knowledge, Gauraja (daughter of Daksh Prajapati; also called Parvati), knower of one's will and nourisher of earth;

ਨਮੋ ਸਤ੍ਰ ਚਰਬਾਇਣੀ ; ਗਰਬ ਹਰਣੀ ॥

ਨਮੋ ਤੋਖਣੀ ਸੋਖਣੀ ; ਸਰਬ ਭਰਣੀ ॥੩੪॥੨੫੩॥

Thou art the sakti of king Bali and Krishna, and art like the fire of yajna; Salutation to the annihilator of enemies and destroyer of their pride; Salutation to the willing nourisher and destroyer

ਪਿਲੰਗੀ ਪਵੰਗੀ ; ਨਮੋ ਚਰ ਚਿਤੰਗੀ ॥ ਨਮੋ ਭਾਵਨੀ ; ਭੂਤ ਹੰਤਾ ਭੜਿੰਗੀ ॥

Salutation to her who is alert like a tiger, fast-paced as wind and quick as mind; Thou art the destroyer of all wicked engaged in war (against the good);

ਨਮੋ ਭੀਮਿ ਰੂਪਾ ; ਨਮੋ ਲੋਕ ਮਾਤਾ ॥ (ਮੁੱਖ ਪਾਠ ਭੀਮ)(ਦੂਜਾ ਪਾਠ ਭ੍ਰੀਮ)

ਭਵੀ ਭਾਵਨੀ ; ਭਵਿੱਖਯਾਤਾ ਬਿਧਾਤਾ ॥੩੫॥੨੫੪॥

Salutation to the beautiful, mother of the world who art the sakti of Yama and creator of what is to come

ਪ੍ਰਭੀ ਪੂਰਣੀ ; ਪਰਮ ਰੂਪੰ ਪਵਿਤ੍ਰੀ ॥ ਪਰੀ ਪੋਖਣੀ ; ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੀ ਗਇੱਤ੍ਰੀ ॥

The most pious sakti of God and the most beautiful, thou art the nourisher and the essence of Vedas;

ਜਟੀ ਜੁਆਲ ਪਰਚੰਡ ; ਮੁੰਡੀ ਚਮੁੰਡੀ ॥

ਬਰੰਦਾਇਣੀ ; ਦੁਸਟ ਖੰਡੀ ਅਖੰਡੀ ॥੩੬॥੨੫੫॥

Thou art the sakti of Shiva and the killer of Chand and Mund; Thou art the bestower of blessings and slayer of the wicked but thouself ever indivisible

ਸਬੈ ਸੰਤ ਉਸਾਰੀ ; ਬਰੰ ਬਯੂਹ ਦਾਤਾ ॥ ਨਮੋ ਤਾਰਣੀ ਕਾਰਣੀ ; ਲੋਕ ਮਾਤਾ ॥

The uplifter of all saints and bestower of blessing, the saviour and the Cause of all cause, mother of the world.

ਨਮਸਤਯੰ ਨਮਸਤਯੰ ; ਨਮਸਤਯੰ ਭਵਾਨੀ ॥

ਸਦਾ ਰਾਖ ਲੈ ਮੁਹਿ ; ਕ੍ਰਿਪਾ ਕੈ ਕ੍ਰਿਪਾਨੀ ॥੩੭॥੨੫੬॥

O Bhavani ! repeated salutations to thee. O Merciful ! please grant me thy protection for ever

ਇਤਿਸ੍ਰੀ ਬਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕੇ ਚੰਡੀ ਚਰਿਤ੍ਰੇ ਦੇਬੀ ਜੂ ਕੀ ਉਸਤਤ ਬਰਨਨੰ

ਨਾਮ ਸਪਤਮੋ ਧਿਆਯਸੰਪੂਰਣ ਮਸਤ ਸੁਭਮਸਤੁ ॥੭॥

Thus concludes Chapter VII of “Chandi Charitra” from Bhachitra Natak dealing with the eulogy of the goddess. Continued

ਅਥ ਚੰਡੀ ਚਰਿਤ੍ਰ ਉਸਤਤਿ ਬਰਨਨੰ ॥

Now begins the appreciation of Chandi Charitra

ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਛੰਦ ॥

Bhujang Prayat Chhand

ਭਰੇ ਜੋਗਣੀ ਪੱਤ੍ਰ ; ਚਉਸਠ ਚਾਰੰ ॥ ਚਲੀ ਠਾਮ ਠਾਮੰ ; ਡਕਾਰੰ ਡਕਾਰੰ ॥

The yoginis have filled their vessels made of human skull with blood. They wander from place to place.

ਭਰੇ ਨੇਹ ਗੇਹੰ ; ਗਏ ਕੰਕ ਬੰਕੰ ॥ ਰੁਲੇ ਸੂਰਬੀਰੰ ; ਅਹਾੜੰ ਨ੍ਰਿਸੰਕੰ ॥੧॥੨੫੭॥

Even the crows who loved that place have now left for their homes. The valiant warriors now lie

dead in the field uncared

ਚਲੇ ਨਾਰਦਊ ; ਹਾਥਬੀਨਾ ਸੁਹਾਏ ॥ ਬਨੇ ਬਾਰਦੀ , ਡੰਕ ਡਉਰੂ ਬਜਾਏ ॥

Narad has also left with lyre in hand. Shiva, the rider of bull is beating his tambour.

ਗਿਰੇ ਬਾਜਿ ਗਾਜੀ ; ਗਜੀ ਬੀਰ ਖੇਤੰ ॥ ਰੁਲੇ ਤੱਛ ਮੁੱਛੰ ; ਨਚੇ ਭੂਤ ਪ੍ਰੇਤੰ ॥੨॥੨੫੮॥

The soldiers, riders of elephants and horses, lie dead on the ground. Seeing the dust-laden slain dead bodies, ghosts and witches dance [with joy]

ਨਚੇ ਬੀਰ ਬੈਤਾਲ ; ਅੱਧੰ ਕਮੱਧੰ ॥ ਬਧੇ ਬੱਧ ਗੋਪਾ ; ਗੁਲਿਤ੍ਰਾਣ ਬੱਧੰ ॥

The headless bodies and the evil spirits also dance. Those who used to tie rattling bells to their waist [dancers] and those who wore iron gloves[soldiers] are all dead.

ਭਏ ਸਾਧੁ ਸੰਬੂਹ ; ਭੀਤੰ ਅਭੀਤੇ ॥ ਨਮੋ ਲੋਕ ਮਾਤਾ ; ਭਲੇ ਸਤ੍ਰ ਜੀਤੇ ॥੩॥੨੫੯॥

All the saints have now become fearless. Salutation to the mother of all who has done good by vanquishing many enemies

ਪੜੇ ਮੂੜ ਯਾਕੋ ; ਧਨੰ ਧਾਮ ਬਾਢੇ ॥ ਸੁਨੇ ਸੁਮ ਸੋਫੀ ; ਲਰੈ ਜੁੱਧ ਗਾਢੇ ॥

Even if a fool reads this, wealth in his home will increase. If one who is not soldier listens to it, he will attain strength and will to fight.

ਜਗੈ ਰੇਣਿ ਜੋਗੀ ; ਜਪੈ ਜਾਪ ਯਾਕੋ ॥ ਧਰੈ ਪਰਮ ਜੋਗੰ ; ਲਹੈ ਸਿੱਧਤਾ ਕੋ ॥੪॥੨੬੦॥

A yogi who remains awake all night and goes through it will attain supreme siddhi

ਪੜੈ ਯਾਹਿ ਬਿਦਯਾਰਥੀ ; ਬਿਦਯਾਹੇਤੰ ॥ ਲਹੈ ਸਰਬ ਸਾਸਤ੍ਰਾਨ ਕੋ ; ਮੱਦ ਚੇਤੰ ॥

A student who reads it for the sake of knowledge will acquire the essence of all scriptures.

ਜਪੈ ਜੋਗ ਸੰਨਯਾਸ ; ਬੈਰਾਗ ਕੋਈ ॥

ਤਿਸੈ ਸਰਬ ਪੁੰਨਯਾਨ ਕੋ ; ਪੁੰਨਿ ਹੋਈ ॥੫॥੨੬੧॥

If a yogi, sanniyasi [ascetic] or bairagi reads it, he will get the fruit of all punya [good deed]

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohra

ਜੇ ਜੇ ਤੁਮਰੇ ਧਿਆਨ ਕੋ ; ਨਿਤ ਉਠਿ ਧਿਐਹੈ ਸੰਤ ॥

ਅੰਤ ਲਹੈਗੇ ਮੁਕਤਫਲੁ , ਪਾਵਹਿਗੇ ਭਗਵੰਤ ॥੬॥੨੬੨॥

All those saints who will recite this daily will finally attain the fruit of liberation and will realize God

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਬਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕੇ ਚੰਡੀ ਚਰਿਤ੍ਰੇ

ਚੰਡੀ ਚਰਿਤ੍ਰ ਉਸਤਤਿ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਅਸਟਮੋ ਧਿਆਯ ਸੰਪੂਰਣ ਮਸਤੁ ਸੁਭਮਸਤੁ

॥੮॥ਅਫਜੂ ॥

Thus concludes Chapter VIII entitled “Chandi Charitra Ustati Barnan” of “Chandi Charitra” from
chitra Natak [8] [Continued]

ੴ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤੇ ॥

One Oankar Victory be to the Wondrous Almighty.

ਸ੍ਰੀ ਭਗਉਤੀ ਜੀ ਸਹਾਇ ॥ ਵਾਰ ਸ੍ਰੀ ਭਗਉਤੀ ਜੀ ਕੀ ॥

Invocation to Sri Bhagauti, Var Sri Bhagauti Ji Ki

ਪਾਤਸਾਹੀ ੧੦ ॥

Tenth Master

ਪ੍ਰਿਥਮ ਭਗਉਤੀ ਸਿਮਰ ਕੈ ; ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਲਈਂ ਧਿਆਇ ॥

First and foremost I remember Bhagauti, and then set my mind on Guru Nanak.

ਫਿਰ ਅੰਗਦ ਗੁਰ ਤੇ ਅਮਰਦਾਸ ; ਰਾਮਦਾਸੈ ਹੋਈ ਸਹਾਇ ॥

Then I seek the help of Guru Angad, Guru Amar Das and Guru Ram Das.

ਅਰਜੁਨ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਨੇ ; ਸਿਮਰੋ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ ॥

Arjan, Sri Hargobind and Guru Har Rai be remembered.

ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਧਿਆਇਐ ; ਜਿਸੁ ਡਿੱਠੇ ਸਭੁ ਦੁਖ ਜਾਇ ॥

Sri Harkrishan be meditated upon whose mere glimpse removes all sorrows.

ਤੇਗ ਬਹਾਦੁਰ ਸਿਮਰੀਐ ; ਘਰ ਨਉਨਿਧਿ ਆਵੈ ਧਾਇ ॥

[Guru] Tegh Bahadur be remembered as it causes home to flourish.

ਸਭ ਥਾਈਂ ; ਹੋਇ ਸਹਾਇ ॥੧॥

They all help me at all places

ਪਉੜੀ ॥

Pauri

ਖੰਡਾ ਪ੍ਰਿਥਮੈ ਸਾਜਿਕੈ ; ਜਿਨ ਸਭ ਸੈਸਾਰ ਉਪਾਇਆ ॥

The Almighty first created khanda, the double-edged sword and then this manifest world.

ਬ੍ਰਹਮਾ ਬਿਸਨੁ ਮਹੇਸ ਸਾਜਿ ; ਕੁਦਰਤਿ ਦਾ ਖੇਲੁ ਰਚਾਇ ਬਣਾਇਆ ॥

Having created Brahma, Vishnu and Shiva, He created the entire play of qudrat (manifest world).

ਸਿੰਧੁ ਪਰਬਤ ਮੇਦਨੀ ; ਬਿਨੁ ਥੰਮ੍ਹ ਗਗਨ ਰਹਾਇਆ ॥

He created the oceans, mountains, earth and the sky which stands above unsupported by any pillars.

ਸਿਰਜੇ ਦਾਨੋ ਦੇਵਤੇ ; ਤਿਨ ਅੰਦਰਿ ਬਾਦੁ ਰਚਾਇਆ ॥

He created both gods and demons and then created polemic between them.

ਤੈ ਹੀ ਦੁਰਗਾ ਸਾਜ ਕੈ ; ਦੈਤਾ ਦਾ ਨਾਸੁ ਕਰਾਇਆ ॥

It was He who created Durga so as to destroy the demons.

ਤੈਥੋ ਹੀ ਬਲੁ ਰਾਮ ਲੈ ; ਨਾਲ ਬਾਣਾ ਦਹਸਿਰੁ ਘਾਇਆ ॥

Rama also took strength from Him to kill the ten-headed Ravana with his arrows.

ਤੈਥੋ ਹੀ ਬਲੁ ਕ੍ਰਿਸਨ ਲੈ ; ਕੰਸ ਕੇਸੀ ਪਕੜਿ ਗਿਰਾਇਆ ॥

Krishna also got strength from Him and thus threw down Kansa held by the hair.

ਬਡੇ ਬਡੇ ਮੁਨਿ ਦੇਵਤੇ ; ਕਈ ਜੁਗ ਤਿਨੀ ਤਨ ਤਾਇਆ ॥

ਕਿਨੀ ਤੇਰਾ ਅੰਤੁ ਨਾ ਪਾਇਆ ॥੨॥

Many great gods and ascetics underwent hard austerities, but none could fathom Him

ਸਾਧੂ ਸਤਜੁਗ ਬੀਤਿਆ ; ਅਧਸੀਲੀ ਤ੍ਰੇਤਾ ਆਇਆ ॥

The saintly satiyuga (era of truth), went by and came about treta when nobility was practised only in half.

ਨੱਚੀ ਕਲ ਸਰੋਸਰੀ ; ਕਲਿ ਨਾਰਦ ਡਉਰੁ ਵਾਇਆ ॥

Now the clouds of polemic spread above every head because the influence of Narad was pervasive.

ਅਭਮਾਨੁ ਉਤਾਰਨ ਦੇਵਤਿਆ ; ਮਹਿਖਾਸੁਰ ਸੁੰਭ ਉਪਾਇਆ ॥

The Almighty created demons like Mahikhasur and Sumbh so as to shatter the ego of gods.

ਜੀਤ ਲਏ ਤਿਨ ਦੇਵਤੇ ; ਤਿਹੁ ਲੋਕੀ ਰਾਜੁ ਕਮਾਇਆ ॥

They routed the gods and set their sovereignty in the three worlds.

ਵੱਡਾ ਬੀਰੁ ਅਖਾਇਕੈ ; ਸਿਰ ਉਪਰ ਛਤ੍ਰ ਫਿਰਾਇਆ ॥

Then these demons began to call themselves great warriors and they used to enjoy the honour of canopy over their heads.

ਦਿੱਤਾ ਇੰਦ੍ਰ ਨਿਕਾਲ ਕੈ ; ਤਿਨ ਗਿਰ ਕੈਲਾਸੁ ਤਕਾਇਆ ॥

They threw Indra out of his town (Indrapuri) who now began to see towards Kailash mountain with a look of longing.

ਡਰ ਕੈ ਹੱਥੋ ਦਾਨਵੀ ; ਦਿਲ ਅੰਦਰਿ ਤ੍ਰਾਸ ਵਧਾਇਆ ॥
ਪਾਸ ਦੁਰਗਾ ਦੇ ; ਇੰਦ੍ਰ ਆਇਆ ॥੩॥

Now Indra, afraid of the demons, was highly stricken with fear, and he came to Durga (to seek her help)

ਪਉੜੀ ॥

Pauri

ਇਕ ਦਿਹਾੜੈ ; ਨਾਵਣ ਆਈ ਦੁਰਗਸਾਹ ॥

One day, Durga came for a bath.

ਇੰਦਰ ਬ੍ਰਿਥਾ ਸੁਣਾਈ ; ਆਪਣੇ ਹਾਲ ਦੀ ॥

Indra related to her the story of agony

ਛੀਨ ਲਈ ਠਕੁਰਾਈ ; ਸਾਤੇ ਦਾਨਵੀ ॥

“The demons have seized from us our Kingdom.

ਲੋਕੀ ਤਿਹੀ ਫਿਰਾਈ ; ਦੋਹੀ ਆਪਣੀ ॥

They have proclaimed their authority over all the three worlds.

ਬੈਠੇ ਵਾਇ ਵਧਾਈ ; ਤੇ ਅਮਰਾਵਤੀ ॥

They have played musical instruments in their rejoice in Amravati, city of dieties.

ਦਿੱਤੇ ਦੇਵ ਭਜਾਈ ; ਸਭਨਾ ਰਾਕਸਾਂ ॥

All the demons have caused the flight of dieties.

ਕਿਨੈ ਨ ਜਿੱਤਾ ਜਾਈ ; ਮਹਿਖੈ ਦੈਤ ਨੂੰ ॥

None hath gone and conquered Mahikha, the demon.

ਤੇਰੀ ਸਾਮ ਤਕਾਈ ; ਦੇਵੀ ਦੁਰਗਸਾਹ ॥੪॥

O Goddess Durga, I have come in your refuge.”

ਪਉੜੀ ॥

Pauri

ਦੁਰਗਾ ਬੈਠ ਸੁਣਦੀ ; ਹੱਸੀ ਹੜ ਹੜਾਇ ॥

Having listened to [Indra's] wails, Durga laughed loudly.

ਓਹੀ ਸੀਹੁ ਮੰਗਾਇਆ ; ਰਾਕਸ ਭੱਖਣਾ ॥

She sent for the same lion who devours demons.

ਚਿੰਤਾ ਕਰਹੁ ਨ ਕਾਈ ; ਦੇਵਾ ਨੂ ਆਖਿਆ॥

She assured the gods not to worry.

ਰੋਹ ਹੋਈ ਮਹਾਮਈ ; ਰਾਕਸਿ ਮਾਰਣੇ ॥੫॥

The great mother was full of rage so as to destroy the demons

ਦੋਹਰਾ ॥

Dohara

ਰਾਕਸਿ ਆਏ ਰੋਹਲੇ ; ਖੇਤ ਭਿੜਨ ਕੇ ਚਾਇ ॥

The mighty demons came to the battlefield inspired to have a fight.

ਲਸਕਨ ਤੇਗਾਂ ਬਰਛੀਆਂ ; ਸੂਰਜੁ ਨਦਰਿ ਨ ਪਾਇ ॥੬॥

Swords and spears shone so brightly that sun was not visible

ਪਉੜੀ ॥

Pauri

ਦੁਹਾਂ ਕੰਧਾਰਾਂ ਮੁਹਿ ਜੁੜੇ ; ਢੋਲ ਸੰਖ ਨਗਾਰੇ ਬੱਜੇ ॥

Both the armies stood facing each other, and drums were being beaten and conch-shells blown.

ਰਾਕਸਿ ਆਏ ਰੋਹਲੇ ; ਤਰਵਾਰੀ ਬਖਤਰ ਸੱਜੇ ॥

The mighty demons, armed with swords and wearing armour, stepped forward.

ਜੁੱਟੇ ਸਉਹੇ ਜੁੱਧ ਨੂ ; ਇਕ ਜਾਤ ਨ ਜਾਣਨ ਭੱਜੇ ॥ ਖੇਤ ਅੰਦਰਿ ਜੋਧੇ ਗੱਜੇ ॥੭॥

The warriors who now plunged into battle were so brave that they knew not of running away. Such warriors roared in the battlefield

ਪਉੜੀ ॥

Pauri

ਜੰਗ ਮੁਸਾਫਾ ਬੱਜਿਆ ; ਰਣ ਘੁਰੇ ਨਗਾਰੇ ਚਾਵਲੇ ॥

Clarion-call was given and cymbals were beaten loudly.

ਝੁਲਨ ਨੇਜੇ ਬੈਰਕਾ ; ਨੀਸਾਣ ਲਸਨਿ ਲਸਾਵਲੇ ॥

Spears swung, the beautiful banners fluttered.

ਢੋਲ ਨਗਾਰੇ ਪਉਣ ਦੇ ; ਉਂਘਣ ਜਾਣ ਜਟਾਵਲੇ ॥

Drums were beaten, and their sound seemed music to the ears of warriors who swayed like the sleepy persons.

ਦੁਰਗਾ ਦਾਨੋ ਡਹੇ ਰਣ ; ਨਾਦ ਵੱਜਨ ਖੇਤ ਭੀਹਾਵਲੇ ॥

In this music, both Durga and the demons fight against each other.

ਬੀਰ ਪ੍ਰੋਤੇ ਬਰਛੀਏਂ ; ਜਣ ਡਾਲ ਚਮੁੱਟੇ ਆਵਲੇ ॥

The warriors get pierced by spears and they look like myrobalans on a branch of the tree.

ਇਕ ਵੱਢੇ ਤੇਗੀ ਤੜਫੀਅਨ ; ਮਦ ਪੀਤੇ ਲੋਟਨਿ ਬਾਵਲੇ ॥

Some are slayed by swords, and those injured squirm like the intoxicated persons.

ਇਕ ਚੁਣ ਚੁਣ ਝਾੜਉ ਕਢੀਅਨ ; ਰੇਤ ਵਿੱਚੋਂ ਸੁਇਨਾ ਡਾਵਲੇ ॥

The cowards are dragged out of the bushes and killed as gold is being sifted from sand.

ਗਦਾ ਤ੍ਰਿਸੂਲਾਂ ਬਰਛੀਆਂ ; ਤੀਰ ਵੱਗਨ ਖਰੇ ਉਤਾਵਲੇ ॥

Maces, tridents, spears, arrows swing this way and that way with full intensity,

ਜਣ ਡਸੇ ਭੁਜੰਗਮ ਸਾਵਲੇ ॥ ਮਰਜਾਵਨ ਬੀਰ ਰੁਹਾਵਲੇ ॥੮॥

and they bite like black cobras as a result of which many brave warriors lose their lives

ਪਉੜੀ ॥

Pauri

ਦੇਖਨ ਚੰਡ ਪ੍ਰਚੰਡ ਨੂ ; ਰਣ ਘੁਰੇ ਨਗਾਰੇ ॥

The trumpets of demons sounded more loudly to see the frightening Durga.

ਧਾਏ ਰਾਕਸਿ ਰੋਹਲੇ ; ਚਉਗਿਰਦੋ ਭਾਰੇ ॥

The brave demons encircled her completely.

ਹਥੀ ਤੇਗਾਂ ਪਕੜਿਕੈ ; ਰਣ ਭਿੜੇ ਕਰਾਰੇ ॥

They are holding swords in hand, and are fighting valiantly.

ਕਦੇ ਨ ਨੱਠੇ ਜੁੱਧ ਤੇ ; ਜੋਧੇ ਜੁਝਾਰੇ ॥

They are such bold soldiers who never run away from the field.

ਦਿਲ ਵਿਚ ਰੋਹ ਬਢਾਇਕੈ ; ਮਾਰਿ ਮਾਰਿ ਪੁਕਾਰੇ ॥

They are full of wrath in hearts and cry to kill Durga.

ਮਾਰੇ ਚੰਡ ਪ੍ਰਚੰਡ ਨੈ ; ਬੀਰ ਖੇਤਿ ਉਤਾਰੇ ॥

Many of these warriors have been killed by Durga

ਮਾਰੇ ਜਾਪਨ ਬਿਜੁਲੀ ; ਸਿਰ ਭਾਰ ਮੁਨਾਰੇ ॥੯॥

and their bodies lie in the battlefield like huge minarets razed by lightning

ਪਉੜੀ ॥

Pauri

ਚੋਟ ਪਈ ਦਮਾਮੇ ; ਦਲਾਂ ਮੁਕਾਬਲਾ ॥

Trumpets are being beaten, and there is fierce clash between the two armies.

ਦੇਵੀ ਦਸਤ ਨਚਾਈ ; ਸੀਹਣ ਸਾਰ ਦੀ ॥

The goddess sways around her lioness-like sword

ਪੇਟ ਮਲੰਦੇ ਲਾਈ ; ਮਹਿਖੇ ਦੈਤ ਨੂ ॥

and thrusts it at Mahikhasur who was then rubbing his belly.

ਗੁਰਦੇ ਆਂਦਾ ਖਾਈ ; ਨਾਲੇ ਰੁਕੜੇ ॥

Her sword pierced into him and came out taking along his intestines and liver.

ਜੇਹੀ ਦਿਲ ਵਿਚ ਆਈ ; ਕਹੀ ਸੁਣਾਇਕੈ ॥

The sword pierced through his body and came out on the other side like the rising meteor.

ਚੋਟੀ ਜਾਣ ਦਿਖਾਈ ; ਤਾਰੇ ਧੂਮਕੇਤ ॥੧੦॥

I have said this with the help of a simile as it occurred to me

ਪਉੜੀ ॥

Pauri

ਚੋਟਾਂ ਪਵਨ ਨਗਾਰੇ ; ਅਣੀਆਂ ਜੁਟੀਆਂ ॥

Drums are being continuously beaten and armies confront each other.

ਧੂਹ ਲਈਆਂ ਤਰਵਾਰੀਂ ; ਦੇਵਾਂ ਦਾਨਵੀ ॥

Both the gods and demons have taken swords out

ਵਾਹਨ ਵਾਰੋ ਵਾਰੀ ; ਸੂਰੇ ਸੰਘਰੇ ॥

and taken positions to practise them.

ਵਗੈ ਰੱਤੁ ਝੁਲਾਰੀ ; ਜਿਉ ਗੇਰੂ ਬਾਬੜਾ ॥ (ਪਾਠ ਬਾਬੜਾ)

Blood flows from their bodies as the colour, flows from the cloth.

ਦੇਖਨ ਬੈਠ ਅਟਾਰੀ ; ਨਾਰੀ ਰਾਕਸਾਂ ॥

The female of the demons look at this clash sitting in lofty attics.

ਪਾਈ ਧੂਮ ਸਵਾਰੀ ਦੁਰਗਾ ਦਾਨਵੀ ॥੧੧॥

Durga's carriage has created confusion among the demons

ਪਉੜੀ ॥

Pauri

ਲੱਖ ਨਗਾਰੇ ਵੱਜਨ ; ਆਮੋ ਸਾਮ੍ਹਣੇ ॥

Many drums were beaten on both sides.

ਰਾਕਸ ਰਣੇ ਨ ਭੱਜਨ ; ਰੋਹੇ ਰੋਹਲੇ ॥

The demons do not give up the field.

ਸੀਹਾਂ ਵਾਗੂ ਗੱਜਨ ; ਸਭੇ ਸੂਰਮੇ ॥

All the warriors roar like lions.

ਤਣਿ ਤਣਿ ਕੈਬਰ ਛੱਡਨ ; ਦੁਰਗਾ ਸਾਮਣੇ ॥੧੨॥

The demons stretch their bows full to shoot arrows at Durga

ਪਉੜੀ ॥

Pauri

ਘੁਰੇ ਨਗਾਰੇ ਦੋਹਰੇ ; ਰਣ ਸੰਗਲੀਆਲੇ ॥

The drums tied on the backs of camels and horses were beaten in the field.

ਧੂੜਿ ਲਪੇਟੇ ਧੂਹਰੇ ; ਸਿਰਦਾਰ ਜਟਾਲੇ ॥

Chief demons, their bodies besmeared with dust,

ਉਖਲੀਆਂ ਨਾਸਾਂ ਜਿਨਾ ; ਮੁਹਿ ਜਾਪਨ ਆਲੇ ॥

dark-skinned, matted hair, nostrils as wide as alcoves

ਧਾਏ ਦੇਵੀ ਸਾਮਹਣੇ ; ਬੀਰ ਮੁਛਲੀਆਲੇ ॥

and heavy moustaches moved upfront before the goddess.

ਸੁਰਪਤ ਜੇਹੇ ਲੜ ਹਟੇ ; ਬੀਰ ਟਲੇ ਨ ਟਾਲੇ ॥

Gods like Indra had already fought against them but could not subdue these brave demons.

ਗੱਜੇ ਦੁਰਗਾ ਘੇਰਿ ਕੈ ; ਜਣੁ ਘਣੀਘਰੁ ਕਾਲੇ ॥੧੩॥

Encircling Durga, they roared like the dark clouds

ਪਉੜੀ ॥

Pauri

ਚੋਟ ਪਈ ਖਰਚਾਮੀ ; ਦਲਾਂ ਮੁਕਾਬਲਾ ॥

Drums were being beaten. There was a fierce contest between the two armies.

ਘੇਰ ਲਈ ਵਰਿਆਮੀ ; ਦੁਰਗਾ ਆਇਕੈ ॥

The brave demons were able to put a siege around Durga.

ਰਾਖਸ ਬਡੇ ਅਲਾਮੀ ; ਭੱਜ ਨ ਜਾਣਦੇ ॥

The demons were rather bold, and they knew not running away from field.

ਅੰਤ ਹੋਏ ਸੁਰਗਾਮੀ ; ਮਾਰੇ ਦੇਵਤਾ॥੧੪॥

They sacrificed their lives at the hands of gods in the battlefield and thus went to heaven

ਪਉੜੀ ॥

Pauri

ਅਗਣਤ ਘੁਰੇ ਨਗਾਰੇ ; ਦਲਾਂ ਭਿੜੰਦਿਆਂ ॥

Innumerable drums were sounded as the opponent armies clashed against each other.

ਪਾਏ ਮਹਖਲ ਭਾਰੇ ; ਦੇਵਾਂ ਦਾਨਵਾਂ ॥

The gods and demons fought like two crazy oxen.

ਵਾਹਨ ਫੱਟ ਕਰਾਰੇ ; ਰਾਕਸਿ ਰੋਹਲੇ ॥

The demons, full of anger, caused heavy injuries.

ਜਾਪਨ ਤੇਗੀਆਰੇ ; ਮਿਆਨੋ ਧੂਹੀਆਂ ॥

The swords taken out of sheaths looked like saws.

ਜੋਧੇ ਵਡੇ ਮੁਨਾਰੇ ; ਜਾਪਨ ਖੇਤ ਵਿਚਿ ॥

The huge bodies of warriors in the battlefield looked like minarets.

ਦੇਵੀ ਆਪ ਸਵਾਰੇ ; ਪੱਬਾ ਜੇਵਹਣੇ ॥

The goddess herself laid to ground the mountain-sized demons.

ਕਦੇ ਨ ਆਖਨ ਹਾਰੇ ; ਧਾਵਨ ਸਾਮ੍ਹਣੇ ॥

They never accepted defeat, and rushed forward.

ਦੁਰਗਾ ਸਭੇ ਸੰਘਾਰੇ ; ਰਾਕਸਿ ਖੜਗ ਲੈ ॥੧੫॥

However, Durga slayed all the demons with her sword

ਪਉੜੀ ॥

Pauri

ਉਂਮਲ ਲੱਥੇ ਜੋਧੇ ; ਮਾਰੂ ਬੱਜਿਆ ॥ ਬੱਦਲ ਜਿਉ ਮਹਿਖਾਸੁਰ ; ਰਣ ਵਿਚਿ ਗੱਜਿਆ ॥

As the clarion-call came, The warriors entered the field with renewed vigour. Mahikhasur roared in the battlefield like clouds :

ਇੰਦ੍ਰ ਜੇਹਾ ਜੋਧਾ ; ਮੈਥਉ ਭੱਜਿਆ ॥

ਕਉਣ ਵਿਚਾਰੀ ਦੁਰਗਾ ; ਜਿਨ ਰਣੁ ਸੱਜਿਆ ॥੧੬॥

“The warrior like Indra suffered defeat at my hands : what to me is poor Durga who has waged this war”

ਵੱਜੇ ਢੋਲ ਨਗਾਰੇ ; ਦਲਾਂ ਮੁਕਾਬਲਾ ॥ ਤੀਰ ਫਿਰੈ ਰੈਬਾਰੇ ; ਆਮ੍ਹੇ ਸਾਮ੍ਹਣੇ ॥

Drums were repeatedly sounded, and the clash continued between the opposing hordes. The arrows shot like mediators in between the two forces.

ਅਗਣਤ ਬੀਰ ਸੰਘਾਰੇ ; ਲਗਦੀ ਕੈਬਰੀ ॥ ਡਿੱਗੇ ਜਾਣਿ ਮੁਨਾਰੇ ; ਮਾਰੇ ਬਿੱਜੁ ਦੇ ॥

Innumerable warriors lost their lives as these arrows struck them. They fell as columns are felled down by lightning.

ਖੁਲੀ ਵਾਲੀ ਦੈਤ ; ਅਹਾੜੇ ਸਭੇ ਸੁਰਮੇ ॥ ਸੁੱਤੇ ਜਾਣੁ ਜਟਾਲੇ ; ਭੰਗਾਂ ਖਾਇਕੈ ॥੧੭॥

The bodies with loose hair, of demons lay unattended in the field as if ascetics with matted hair lay under the intoxication of hemp

ਪਉੜੀ ॥

Pauri

ਦੁਹਾਂ ਕੰਧਾਰਾ ਮੁਹਿ ਜੁੜੇ ; ਨਾਲਿ ਧਉਸਾ ਭਾਰੀ ॥

ਕੜਕ ਉਠਿਆ ਫਉਜ ਤੇ ; ਵਡਾ ਹੰਕਾਰੀ ॥

Both the armies clashed and the drum was sounded. A very proud leader of demons (Mahikhasur)

attacked Durga.

ਲੈਕੇ ਚਲਿਆ ਸੂਰਮੇ ; ਨਾਲਿ ਵਡੇ ਹਜਾਰੀ ॥

ਮਿਆਨੋ ਖੰਡਾ ਧੂਹਿਆ ; ਮਹਕਾਸੁਰ ਭਾਰੀ ॥

He was accompanied and supported by several brave chiefs. Mahikhasur took a heavy khanda or double-edged sword out of his sheath.

ਉਮਲ ਲੱਥੇ ਸੂਰਮੇ ; ਮਾਰ ਮਚੀ ਕਰਾਰੀ ॥

ਜਾਪੇ ਚੱਲੇ ਰਤ ਦੇ ; ਸਲਲੇ ਜਟਧਾਰੀ ॥੧੮॥

Warriors rushed forward with enthusiasm and there was fierce fighting. Blood flowed as water flows from the matted hair of Shiva

ਪਉੜੀ ॥

Pauri

ਸੱਟ ਪਈ ਜਮਧਾਣੀ ; ਦਲਾਂ ਮੁਕਾਬਲਾ ॥ ਧੂਹਿ ਲਈ ਕ੍ਰਿਪਾਣੀ ; ਦੁਰਗਾ ਮਿਆਨ ਤੇ ॥

Drums mounted on camels were sounded and fighting went on. Durga also pulled her sword out of sheath. Durga, made a very heavy blow of sword, the slayer of demons,

ਚੰਡੀ ਰਾਕਸਿ ਖਾਣੀ ; ਵਾਹੀ ਦੈਤ ਨੂ ॥ ਕੋਪਰ ਚੂਰਿ ਚੁਵਾਣੀ ; ਲਥੀ ਕਰਗ ਲੈ ॥

and as a result the sword which struck the skull [of Mahikhasur] broke into small pieces, reached the mouth and finally sawed the body.

ਪਾਖਰ ਤੁਰਾ ; ਪਲਾਣੀ ਰੜਕੀ ਧਰਤ ਜਾਇ ॥

ਲੈਦੀ ਅਘਾ ਸਿਧਾਣੀ ; ਸਿੰਗਾਂ ਧਉਲਦਿਆ ॥

Then it went through the rug on horse back and horse's body, and hit the earth. Having pierced through the ground it hit the horn of the (mythological) bull supporting the earth

ਕੂਰਮ ਸਿਰ ਲਹਲਾਣੀ ; ਦੁਸਮਨ ਮਾਰ ਕੈ ॥ ਵੱਢੇ ਗੰਨ ਤਿਖਾਣੀ ; ਮੂਏ ਖੇਤ ਵਿਚ ॥

and then having killed the enemy touched the body of tortoise beneath it. Dead bodies lay there like trunks of trees felled by carpenters.

ਰਣ ਵਿਚ ਘੱਤੀ ਘਾਣੀ ; ਲੋਹੂ ਮਿਝ ਦੀ ॥ ਚਾਰੇ ਜੁਗ ਕਹਾਣੀ ; ਚੱਲਗ ਤੇਗ ਦੀ ॥

The battlefield seemed to have become a dough of blood and flesh. This story of sword [used with such valour] will be remembered throughout the four aeons.

ਬਿਧਣ ਖੇਤ ਵਿਹਾਣੀ ; ਮਹਖੇ ਦੈਤ ਨੂੰ ॥੧੯॥

Thus was spent the difficult and painful moment of the life of Mahikhasur

ਇਤੀ ਮਹਾਸੂਰ ਦੈਤ ਮਾਰੇ ; ਦੁਰਗਾ ਆਇਆ ॥

Having killed Mahishasur the Empress of all the fourteen realms,

ਚਉਦਹ ਲੋਕਾ ਰਾਣੀ ; ਸਿੰਘੁ ਨਚਾਇਆ ॥ ਮਾਰੇ ਵੀਰ ਜਟਾਣੀ ; ਦਲ ਵਿਚਿ ਅਗਲੇ ॥

Durga, made her lion dance about. She killed many brave leading demons.

ਮੰਗਨ ਨਾਹੀ ਪਾਣੀ ; ਦਲੀ ਹੰਕਾਰਕੈ ॥ ਜਣ ਸਮਾਇ ਪਠਾਣੀ ; ਸੁਣਿਕੈ ਰਾਗ ਨੂ ॥

Many proud demons could not even ask for water. They lay on the field as if some Pathans acquired a state of bliss after listening to music.

ਰੱਤੂ ਦੇ ਹੜਵਾਣੀ ; ਚਲੇ ਬੀਰ ਖੇਤ ॥ ਪੀਤਾ ਫੁੱਲ ਇਆਣੀ ; ਘੂਮਨ ਸੂਰਮੇ ॥੨੦॥

In the battlefield, blood flowed like flood-water. The injured warriors moved as if some teetotallers had taken huge quantities of five quality liquor

ਹੋਈ ਅਲੋਪ ਭਵਾਨੀ ; ਦੇਵਾ ਨੂ ਰਾਜੁ ਦੇ ॥

After restoring their kingdom to the gods, Durga disappeared from the scene.

ਈਸਰ ਦੀ ਬਰਦਾਨੀ ; ਹੋਈ ਜਿੱਤ ਦਿਨ ॥

sat together to discuss the blessing given by Shiva for their victory.

ਸੁੰਭ ਨਿਸੁੰਭ ਗੁਮਾਨੀ ; ਜਨਮੇ ਸੂਰਮੇ ॥

Now warriors like Sumbh and Nisumbh, who seemed to have been born out of pride,

ਇੰਦ੍ਰ ਦੀ ਰਜਧਾਨੀ ; ਤੱਕੀ ਜਿੱਤਣੀ ॥੨੧॥

Ever since Shiva gave them a blessing, they had an eye on usurping Indra's capital

ਇੰਦ੍ਰ ਪੁਰੀ ਤੇ ਧਾਵਣਾ ; ਵਡ ਜੋਧੀ ਮਤਾ ਪਕਾਇਆ ॥

These great warriors now resolved to invade Indrapuri.

ਸੰਜ ਪਟੇਲਾ ਪਾਖਰਾ ; ਭੇੜ ਸੰਦਾ ਸਾਜ ਬਣਾਇਆ ॥

They put on armours, wore iron-net masks, put armour on horses and camels, and thus collected the war material.

ਜੰਮੇ ਕਟਕ ਅਛੂਹਣੀ ; ਅਸਮਾਨੁ ਗਰਦੀ ਛਾਇਆ ॥(ਦੂਜਾ ਪਾਠ ਜਮੇ)

A huge army of one akshauhani (comprising 21870 elephants, equal number of chariots, 65610 horses and 109350 soldiers on foot) now set out. As they marched the dust raised by them covered the entire sky.

ਰੋਹ ; ਸੁੰਭ ਨਿਸੁੰਭ ਸਿਧਾਇਆ ॥੨੨॥

Beholding this all Sumbh and Nisumbh were further seething with rage

ਪਉੜੀ ॥

Pauri

ਸੁੰਭ ਨਿਸੁੰਭ ਅਲਾਇਆ ; ਵਡਜੋਧੀ ਸੰਘਰਵਾਏ ॥

Sumbh and Nisumbh desired that war-drums be sounded.

ਰੋਹ ਦਿਖਾਲੀ ਦਿੱਤੀਆ ; ਵਰਿਆਮੀ ਤੁਰੇ ਨਚਾਏ ॥

Rage seemed personified here. The warriors were making their steed run about.

ਘੁਰੇ ਦਮਾਮੇ ਦੋਹਰੇ ; ਜਮ ਬਾਹਣ ਜਿਉ ਅਰੜਾਏ ॥

Drums were beaten on both sides. The sound seemed to be like that of male-buffallo, the carriage of Death-god.

ਦੇਉ ਦਾਨੋ ; ਲੁਝਣ ਆਏ ॥੨੩॥

Both the gods and demons had come prepared for a fight

ਪਉੜੀ ॥

Pauri

ਦਾਨੋ ਦੇਉ ਅਨਾਗੀ ; ਸੰਘਰੁ ਰੱਚਿਆ ॥

Clash between the gods and demons continued uninterrupted.

ਫੁੱਲ ਖਿੜੇ ਜਣ ਬਾਗੀ ; ਬਾਣੇ ਜੋਧਿਆ ॥

The blood-stained uniforms of soldiers looked like flowers bloomed in a garden.

ਭੂਤਾਂ ਇੱਲਾਂ ਕਾਗੀ ਗੋਸਤ ਭੱਖਿਆ ॥

The evil spirits, kites and crows fed themselves on dead bodies.

ਹੁਮੜ ਧੁਮੜ ਜਾਗੀ ; ਘੱਤੀ ਸੂਰਿਆ ॥੨੪॥

The scene was completely chaotic and noisy : the brave soldiers were raising loud war cries

ਸੱਟ ਪਈ ਨਗਾਰੇ ਦਲਾ ਮੁਕਾਬਲਾ॥

Both the gods and demons sounded the war-drums.

ਦਿੱਤੇ ਦੇਉ ਭਜਾਈ ; ਮਿਲਿਕੈ ਰਾਕਸੀ ॥

The demons, ultimately, routed the gods who fled from the field.

ਲੋਕੀ ਤਿਹੀ ਫਿਰਾਈ ; ਦੋਹੀ ਆਪਣੀ ॥

The demons' sway now ran in three worlds.

ਦੁਰਗਾ ਦੀ ਸਾਮ ਤਕਾਈ ; ਦੇਵਾਂ ਡਰਦਿਆ ॥

The frightened gods again sought protection with Durga.

ਆਦੀ ਚੰਡ ਚੜਾਈ ; ਉਤੇ ਰਾਕਸਾਂ ॥੨੫॥

They succeeded in persuading her to attack the demons

ਪਉੜੀ ॥

Pauri

ਆਈ ਫੇਰ ਭਵਾਨੀ ; ਖਬਰੀ ਪਾਈਆਂ ॥

Durga again came to the rescue of gods when the news reached her.

ਦੈਤ ਵਡੇ ਅਭਮਾਨੀ ; ਹੋਏ ਏਕਠੇ ॥

In the other camp, many proud demons also got together.

ਲੋਚਨ ਧੂਮ ਗੁਮਾਨੀ ; ਰਾਇ ਬੁਲਾਇਆ ॥

The demon-king, Sumbh, sent for a chieftain, Dhumarlochan by name and with a smoke-like complexion.

ਜਗ ਵਿਚ ਵਡਾ ਦਾਨੋ ; ਆਪ ਕਹਾਇਆ ॥

He considered himself very great.

ਸੱਟ ਪਈ ਖਰਚਾਮੀ ; ਦੁਰਗਾ ਲਿਆਵਣੀ ॥੨੬॥

The war-drum was sounded, and the slogan was to bring Durga as capture.

ਪਉੜੀ ॥

Pauri

ਕੜਕ ਉਠੀ ਰਣ ਚੰਡੀ ; ਫਉਜਾ ਦੇਖਕੈ ॥

When Durga saw the enemy forces, she thundered.

ਧੂਹਿ ਮਿਆਨੋ ਖੰਡਾ ; ਹੋਈ ਸਾਮਹਣੇ ॥

She pulled the khanda, double-edged sword, out of the sheath and moved upfront before the enemy.

ਸਭੇ ਬੀਰ ਸੰਘਾਰੇ ; ਧੂਮਰਨੈਣ ਦੇ ॥

All the brave soldiers of Dhumar got killed.

ਜਣ ਲੈ ਕੱਟੇ ਆਰੇ ; ਦਰਖਤ ਬਾਢੀਆ ॥੨੭॥ (ਕਾਵ ਅਨੁਸਾਰ ਪਾਠ ਦਰ-ਖਤ ਹੈ)

Their dead bodies lay scattered in the field as the labour might have felled down many trees

ਪਉੜੀ ॥

Pauri

ਚੋਬੀ ਧਉਸ ਵਜਾਈ ; ਦਲਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ॥

The drum-beaters again sounded the drums, and a fierce clash ensued between the two sides.

ਰੋਹ ਭਵਾਨੀ ਆਈ ; ਉਤੈ ਰਾਕਸਾਂ ॥

The Durga, in a rage, appeared before the demons.

ਖੱਬੈ ਦਸਤ ਨਚਾਈ ; ਸੀਹਣ ਸਾਰ ਦੀ ॥

In her left hand was the double-edged sword.

ਬਹੁਤਿਆ ਦੇ ਤਨ ਲਾਈ ; ਕੀਤੀ ਰੰਗੁਲੀ ॥

She struck this weapon on many a soldier which turned it red with blood.

ਭਾਈਆਂ ਮਾਰਨ ਭਾਈ ; ਦੁਰਗਾ ਜਾਣਿਕੈ ॥

The demon-soldiers were so confused that they killed their own companions mistaking them for Durga.

ਰੋਹ ਹੋਇ ਚਲਾਈ ; ਰਾਕਸਿ ਰਾਇ ਨੂ ॥

Now the goddess Durga, seething with rage, made a blow on the chiefs and,

ਜਮ ਪੁਰ ਦੀਆ ਪਠਾਈ ; ਲੋਚਨ ਧੂਮ ਨੂ ॥

with this single blow, Dhumarlochan was despatched to the other world.

ਜਾਪੇ ਦਿੱਤੀ ਸਾਈ ; ਮਾਰਨ ਸੁੰਭ ਦੀ ॥੨੮॥

It seemed as if Dhumarlochan's death was an advance-money paid for the death of Sumbh] 28]

ਪਉੜੀ ॥

Pauri

ਭੱਨੇ ਦੈਤ ਪੁਕਾਰੇ ; ਰਾਜੇ ਸੁੰਭ ਬੈ ॥

The crushed demons now cried before their king, Sumbh :

ਲੋਚਨ ਧੂਮ ਸੰਘਾਰੇ ; ਸਣੈ ਸਿਪਾਹੀਆ ॥

“Dhumarlochan has been killed along with his soldiers.

ਚੁਣਿ ਚੁਣਿ ਜੋਧੇ ਮਾਰੇ ; ਅੰਦਰ ਖੇਤ ਦੈ ॥

She targetted select warriors in the battlefield and killed them.

ਜਾਪਨ ਅੰਬਰਿ ਤਾਰੇ ; ਡਿੱਗਨਿ ਸੂਰਮੇ ॥

The falling soldiers looked like falling stars in the sky.

ਗਿਰੇ ਪਰਬਤ ਭਾਰੇ ; ਮਾਰੇ ਬਿੱਜੁਦੇ ॥

Their dead bodies lay like mountains struck by lightning.

ਦੈਂਤਾਂ ਦੇ ਦਲ ਹਾਰੇ ; ਦਹਸਤ ਖਾਇਕੈ ॥

The demons got frightened and were routed.

ਬਚੇ ਸੁ ਮਾਰੇ ਮਾਰੇ ; ਰਹਦੇ ਰਾਇ ਬੈ ॥੨੯॥

Many have been killed, and those who were able to save their lives now stood around the king

ਪਉੜੀ ॥

Pauri

ਰੋਹ ਹੋਇ ਬੁਲਾਏ ; ਰਾਕਸਿ ਰਾਇ ਨੇ ॥

Boiling with rage the demon-king summoned the demons.

ਬਠੈ ਮਤੇ ਪਕਾਈ ; ਦੁਰਗਾ ਲਿਆਵਣੀ ॥

They sat together and resolved that they must bring Durga a captive.

ਚੰਡ ਰੁ ਮੁੰਡ ਪਠਾਏ ; ਬਹੁਤਾ ਕਟਕੁ ਦੈ ॥

Chand and Mund came to the battlefield with huge armies.

ਜਾਪੇ ਛੱਪਰ ਛਾਏ ; ਬਣੀਆ ਕੇਜਮਾ ॥

The hordes wearing armour looked like rising dark clouds.

ਜੇਤੇ ਰਾਇ ਬੁਲਾਏ ; ਚੱਲੇ ਜੁੱਧ ਨੇ ॥

With swords dangling down their waists, they marched towards the field.

ਜਣ ਜਮ ਪੁਰ ਪਕੜ ਚਲਾਏ ; ਸਭੇ ਮਾਰਨੇ ॥੩੦॥

It seemed as if they were being led by Death-god for slaughtering

ਪਉੜੀ ॥

Pauri

ਢੋਲ ਨਗਾਰੇ ਵਾਏ ; ਦਲਾਂ ਮੁਕਾਬਲਾ ॥

Drums and large kettle-drums were sounded, and clash ensued between the two armies.

ਰੋਹ ਰੁਹੇਲੇ ਆਏ ; ਉਤੇ ਰਾਕਸਾਂ ॥

The warriors were seething with rage, and they invaded the demons.

ਸਭਨੀ ਤੁਰੇ ਨਚਾਏ ; ਬਰਛੇ ਪਕੜਿ ਕੈ ॥

They made their steeds run about, and held spears in their hands.

ਸੁਲ ਹਵਾਰੇ ਛਾਏ ; ਕੇਜਮਾਂ॥ (ਇਹ ਪੰਗਤੀ ਪੁਰਾਤਨ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ)

The trident and swords swung around in the air.

ਬਹੁਤੇ ਮਾਰ ਗਿਰਾਏ ; ਅੰਦਰ ਖੇਤ ਦੈ ॥

Many enemies were killed in the battlefield.

ਤੀਰੀ ਛਹਬਰ ਲਾਈ ; ਬੁੱਠੀ ਦੇਵਤਾ ॥੩੧॥

The arrows shot by gods rained on the demon-armies

ਭੇਰੀ ਸੰਖ ਵਜਾਏ ; ਸੰਘਰਿ ਰਚਿਆ ॥

The tambourine was beaten and conch-shell blowed.

ਤਣਿ ਤਣਿ ਤੀਰ ਚਲਾਏ ; ਦੁਰਗਾ ਧਨਖ ਲੈ ॥

A fierce clash took place. Durga took up a bow and stretched it full strength to shoot arrows on enemy.

ਜਿਨੀ ਦਸਤ ਉਠਾਏ ; ਰਹੇ ਨ ਜੀਵਦੇ ॥

Many soldiers were sent by Chand and Mund to Sumbh to give news of the battle-front. Those who dared raise their weapons could not save their lives.

ਚੰਡ ਅਰੁ ਮੁੰਡ ਖਪਾਏ ; ਦੋਨੋ ਦੇਵਤਾ ॥੩੨॥

Both Durga and the gods killed Chand and Mund in this battle

ਸੁੰਭ ਨਿਸੁੰਭ ਰਿਸਾਏ ; ਮਾਰੇ ਦੈਤ ਸੁਣ ॥ ਜੋਧੇ ਸਭ ਬੁਲਾਏ ; ਆਪਣੀ ਮਜਲਸੀ ॥

Sumbh and Nisumbh got enraged on listening to the death of their demon-comrades. They convened a meeting and invited all warriors to it.

ਜਿਨੀ ਦੇਉ ਭਜਾਏ ; ਇੰਦ੍ਰ ਜੇਵਹੇ ॥ ਤੇਈ ਮਾਰ ਗਿਰਾਏ ; ਪਲ ਵਿਚ ਦੇਵਤਾ ॥

The demon-warriors who had earlier routed gods like Indra were now killed easily by the gods. They rubbed their hands in sorrow remembering their dead friends.

ਓਨੀ ਦਸਤੀ ਦਸਤਿ ਵਜਾਏ ; ਤਿਨਾ ਚਿਤ ਕਰਿ ॥

ਤਾ ਸ੍ਰਣਵਤ ਬੀਜ ਚਲਾਏ ; ਬੀੜੇ ਰਾਇ ਦੇ ॥

Then receiving order of demon-king Sumbh Shronatbij put betel leaves in his mouth.

ਸੰਜ ਪਟੇਲਾ ਪਾਏ ; ਚਿਲਕਤ ਟੋਪੀਆਂ ॥

His soldiers put on armour, tied belts on their waists and wore iron-helmets.

ਲੁਝਣ ਨੋ ਅਰੜਾਏ ; ਰਾਕਸ ਰੋਹਲੇ ॥ ਕਦੇ ਨ ਕਿਨੈ ਹਟਾਏ ; ਜੁੱਧ ਮਚਾਇਕੈ ॥

They swung their swords which seemed to have been like a roof over their heads. The brave demons roared and got ready for a fight.

ਮਿਲ ਤੇਈ ਦਾਨੋ ਆਏ ; ਸੰਘਰਿ ਦੇਖਣਾ ॥੩੩॥

These were the soldiers who never retreated once they entered the field. They are all great warriors : now it is to be seen how ferocious the battle might become

ਪਉੜੀ ॥

Pauri

ਦੈਤੀ ਡੰਡ ਉਭਾਰੀ ; ਨੇੜੇ ਆਇਕੈ ॥ ਸਿੰਘ ਕਰੀ ਅਸਵਾਰੀ ; ਦੁਰਗਾ ਸੋਰ ਸੁਣ ॥

Soldiers of the demon army reached near Durga and made a loud roar. Listening to this noise, Durga also mounted her lion.

ਖੱਬੈ ਦਸਤ ਉਭਾਰੀ ; ਗਦਾ ਫਿਰਾਇਕੈ ॥ ਸੈਨਾ ਸਭ ਸੰਘਾਰੀ ; ਸ੍ਰਣਵਤ ਬੀਜ ਦੀ ॥

She swung a sword in her left hand and mace in another. Thus, she killed a major part of Shronatbij's army.

ਜਣ ਮਦ ਖਾਇ ਮਦਾਰੀ ; ਘੂਮਨ ਸੂਰਮੇ ॥

ਅਗਨਤ ਪਾਉ ਪਸਾਰੀ ; ਰੁਲੇ ਅਹਾੜ ਵਿਚਿ ॥

The warriors wandered in the field like intoxicated jugglers. Some warriors lie on ground with feet wide apart like those young men

ਜਾਪੈ ਖੇਡ ਖਿਡਾਰੀ ਸੁੱਤੇ ਫਾਗ ਨੂ ॥੩੪॥

who having played Holi [an Indian festival of colours] feel tired and go to sleep

ਸ੍ਰਣਵਤ ਬੀਜ ਹਕਾਰੇ ; ਰਹਦੇ ਸੂਰਮੇ ॥ ਜੋਧੇ ਜੇਡੁ ਮੁਨਾਰੇ ; ਦਿੱਸਨ ਖੇਤ ਵਿਚਿ ॥

Now Shronatbij summoned the remaining soldiers. These soldiers were so tall and healthy that they looked like minarets in the field.

ਸਭਨੀ ਦਸਤ ਉਭਾਰੇ ; ਤੇਗਾਂ ਧੂਹਿਕੈ ॥ ਮਾਰੇ ਮਾਰ ਪੁਕਾਰੇ ਆਏ ਸਾਮੁਣੇ ॥

All of them raised up their arms and making cries of 'kill ! kill !' they marched upfront before the

enemy.

ਸੰਜਾ ਤੇ ਠਣਿਕਾਰੇ ; ਤੇਗੀ ਉੱਭਰੇ ॥ ਘਾਟ ਘੜਨਿ ਠਠਿਆਰੇ ; ਜਾਣਿ ਬਣਾਇਕੈ ॥੩੫॥

As the swords struck the armour, they produced a lot of noise. This noise was like the one created by the brass-maker while making and shaping brass utensils

ਸੱਟ ਪਈ ਜਮਧਾਣੀ ; ਦਲਾਂ ਮੁਕਾਬਲਾ ॥ ਘੁਮਰ ਬਰਗਸਤਾਣੀ ; ਦਲ ਵਿਚਿ ਘੱਤੀਓ ॥

The drums were sounded and clash between the two forces ensued. The soldiers whirled around like dead leaves in a whirlwind.

ਸਣੇ ਤੁਰਾ ਪਲਾਣੀ ; ਡਿੱਗਨ ਸੂਰਮੇ ॥ ਉਠਿ ਉਠਿ ਮੰਗਨਿ ਪਾਣੀ ; ਘਾਇਲ ਘੁਮਦੇ ॥

They fell down from their horses along with their saddles. The injured warriors would get up and ask for water.

ਏਵਡ ਮਾਰ ਵਿਹਾਣੀ ; ਉਪਰ ਰਾਕਸਾਂ ॥

ਬਿਜਲ ਜਿਉ ਝਰਲਾਣੀ ; ਉਠੀ ਦੇਵਤਾ ॥੩੬॥

The demons were so badly mauled as if the lightning from the side of the gods had struck them

ਪਉੜੀ ॥

Pauri

ਚੋਬੀ ਧਉਸ ਉਭਾਰੀ ; ਦਲਾਂ ਮੁਕਾਬਲਾ ॥ ਸਭੋ ਸੈਨਾ ਮਾਰੀ ; ਪਲ ਵਿਚਿ ਦਾਨਵੀ ॥

The fierce clash ensued which further escalated the sound of drums. In a matter of moments, the entire army of demons was wiped out.

ਖਬੈ ਦਸਤਿ ਉਸਾਰੀ ; ਸੀਹਣਿ ਸਾਰ ਦੀ ॥ (ਇਹ ਪੰਕਤੀ ਪੁਰਾਤਨ ਸਰੂਪਾਂ ਚ ਨਹੀਂ ਹੈ)

ਦੁਰਗਾ ਦਾਨੋ ਮਾਰੇ ; ਰੋਹ ਬਢਾਇ ਕੈ ॥

Durga then raised the lioness-like sword in her left hand.

ਸਿਰਿ ਵਿਚਿ ਤੇਗ ਵਗਾਈ ; ਸ੍ਰਣਵਤਬੀਜ ਦੇ ॥੩੭॥

She seething with rage killing the demons struck her sword at the head of Shronatbij

ਅਗਣਤ ਦਾਨੋ ਭਾਰੇ ; ਹੋਏ ਲੋਹੂਆ ॥ ਜੋਧੇ ਜੇਡੁ ਮੁਨਾਰੇ ; ਅੰਦਰਿ ਖੇਤ ਦੈ ॥

Innumerable, huge-bodied demons were blood-stained. They looked like tall minarets in the field.

ਦੁਰਗਾ ਨੋ ਲਲਕਾਰੇ ; ਆਵਨ ਸਾਮਣੇ ॥ ਦੁਰਗਾ ਸਭ ਸੰਘਾਰੇ ; ਰਾਕਸ ਆਵਦੇ ॥

They challenged Durga and came in front of her. All the demons who dared come before her were slayed.

ਰਤੂ ਦੇ ਪਰਨਾਲੇ ; ਤਿਨ ਤੇ ਭੁਇ ਪਏ ॥
ਉਠੇ ਕਾਰਣਿਆਰੇ ; ਰਾਕਸ ਹੜਹੜਾਇ ॥੩੮॥

Blood flowed from their bodies as rain water gushes through pipes from roof-top. As the blood fell on the ground, many warrior demons sprouted from it laughing

ਧਗਾ ਸੰਗਲੀ ਆਲੀ ; ਸੰਘਰ ਵਾਇਆ ॥ ਬਰਛੀ ਬੰਬਲੀ ਆਲੀ ; ਸੂਰੇ ਸੰਘਰੇ ॥
Drum-beaters gave a clarion call for war. The spear with tassel put many a warrior to death.

ਭੇੜਿ ਮਚਿਆ ਬੀਰਾਲੀ ; ਦੁਰਗਾ ਦਾਨਵੀਂ ॥ ਮਾਰ ਮਚੀ ਮੁਹਰਾਲੀ ਅੰਦਰਿ ਖੇਤਦੈ ॥
There was a fierce warrior-like contest between Durga and demons. On the battlefield there was a lot of crying and killing.

ਜਣ ਨਟ ਲੱਥੇ ਛਾਲੀ ; ਢੋਲ ਬਜਾਇਕੈ ॥ ਰੋਹੂ ਫਾਥੀ ਜਾਲੀ ; ਲੋਥੀ ਜਮਧੜੀ ॥
It seemed as if the acrobats had begun to dance to the tune of drum. Daggers pierced into bodies lying down in the field looked like fish caught in a net.

ਘਣ ਵਿਚਿ ਜਿਉ ਛੰਛਾਲੀ ; ਤੇਗਾਂ ਹਸੀਆਂ ॥
ਘੁੱਮਰ ਆਰਿ ਸਿਆਲੀ ; ਬਣੀਆ ਕੇ ਜਮਾਂ ॥੩੯॥
The swords shone as does lightning in dark clouds. The swinging swords had so covered the sky as if it were the winter-day fog

ਧਗਾ ਸੂਲ ਬਜਾਈਆਂ ; ਦਲਾਂ ਮੁਕਾਬਲਾ ॥ ਧੂਹਿ ਮਿਆਨੋ ਲਈਆਂ ; ਜੁਆਨੀ ਸੂਰਮੀ ॥
The drum-sticks sounded the drums and clash ensued between the armies. The young and bold warriors took their swords out of sheaths.

ਸ੍ਰਣਵਤ ਬੀਜ ਬਧਾਈਆਂ ; ਅਗਣਤ ਸੂਰਤਾਂ ॥
ਦੁਰਗਾ ਸਉਹੇ ਆਈਆਂ ; ਰੋਹ ਬਢਾਇਕੈ ॥
Shronatbij caused the birth of many demons like him. All these came to Durga seething with rage.

ਸਭਨੀ ਆਣ ਵਗਾਈਆਂ ; ਤੇਗਾਂ ਧੂਹਿਕੈ ॥ ਦੁਰਗਾ ਸਭ ਬਚਾਈਆਂ ; ਢਾਲ ਸੰਭਾਲਕੈ ॥
All of them struck swords at Durga who saved herself by taking these attacks on the shield.

ਦੇਵੀ ਆਪ ਚਲਾਈਆਂ ; ਤਕਿ ਤਕਿ ਦਾਨਵੀ ॥
ਲੋਹੂ ਨਾਲਿ ਡੁਬਾਈਆਂ ; ਤੇਗਾਂ ਨੰਗੀਆ ॥
The goddess also struck swords at demons as she saw them and her unsheathed swords seemed to have bathed in blood

ਸਾਰਸੁਤੀ ਜਣ ਨਾਈਆਂ ; ਮਿਲਕੈ ਦੇਵੀਆਂ ॥

ਸਭੇ ਮਾਰ ਗਿਰਾਈਆਂ ; ਅੰਦਰਿ ਖੇਤ ਦੈ ॥

as the goddesses go and have a bath in the Sarsvati river. All those forms which grew out of the Shronat's blood that fell on ground were killed in action.

ਤਿਦੂੰ ਫੇਰਿ ਸਵਾਈਆ ; ਹੋਈਆਂ ਸੂਰਤਾਂ ॥੪੦॥

However, soon many more sprouted from his blood

ਪਉੜੀ ॥

Pauri

ਸੂਰੀ ਸੰਘਰਿ ਰਚਿਆ ; ਢੋਲ ਸੰਖ ਨਗਾਰੇ ਵਾਇਕੈ ॥

The warriors started the battle with the beating of drums.

ਚੰਡ ਚਿਤਾਰੀ ਕਾਲਕਾ ; ਮਨ ਬਹਲਾ ਰੋਸ ਬਢਾਇਕੈ ॥

The goddess Chandi meditated on the Timeless Almighty, but had only wrath in her mind.

ਨਿਕਲੀ ਮਥਾ ਫੋੜਿਕੈ ; ਜਣ ਫਤੇ ਨੀਸਾਣ ਬਜਾਇਕੈ ॥

Out of Durga's head came out the power of the Timeless Almighty as if it were symbolic of victory.

ਜਾਗ ਸੁ ਜੰਮੀ ਜੁੱਧ ਨੂ ; ਜਰਵਾਣਾ ਜਣ ਮਰੜਾਇਕੈ ॥

Immediately after birth from the forehead, she set out for the battlefield.

ਦਲ ਵਿਚਿ ਘੇਰਾ ਘੱਤਿਆ ; ਜਨ ਸੀਹ ਤੁਰਿਆ ਗਣਿ ਣਾਇਕੈ ॥

She created an uproar in the field just as a lion does when it walks about and roars in the jungle.

ਆਪ ਵਿਸੁਲਾ ਹੋਇਆ ; ਤਿਹੁ ਲੋਕਾ ਤੇ ਖੁਨਸਾਇ ਕੈ ॥

[There was so much of killing in the battlefield that] it seemed as if the wearer of trident, Shiva, having got annoyed with all the three worlds, had come to destroy them;

ਰੋਹ ਸਿਧਾਈਆਂ ਚੱਕ੍ਰ ਪਾਨ ; ਕਰ ਨਿੰਦਾਖੜਗ ਉਠਾਇਕੈ ॥ (ਦੂਜਾ ਪਾਠ-ਨੰਦਾ)

as if Vishnu had got annoyed and he had taken up his special sword called Naidag.

ਅਗੈ ਰਾਕਸ ਬੈਠੇ ਰੋਹਲੇ ; ਤੀਰੀ ਤੇਗੀ ਛਹਬਰ ਲਾਇਕੈ ॥

As Durga attacked the demons, the latter fell upon her swinging swords and raining arrows.

ਪਕੜ ਪਛਾੜੇ ਰਾਕਸਾਂ ; ਦਲ ਦੈਤਾ ਅੰਦਰਿ ਜਾਇਕੈ ॥

She made a thrust into the camp of demons and pushed them back.

ਬਹੁ ਕੇਸੀ ਪਕੜਿ ਪਛਾੜਿਅਨਿ ; ਤਿਨ ਅੰਦਰਿ ਧੂਮ ਰਚਾਇਕੈ ॥

She gets hold of many by the hair and throws them.

ਬਡੇ ਬਡੇ ਚੁਣ ਸੂਰਮੇ ; ਗਹਿ ਕੋਟੀ ਦਏ ਚਲਾਇਕੈ ॥ ਰਣ ਕਾਲੀ ਗੁੱਸਾ ਖਾਇਕੈ ॥੪੧॥

Thus, she raised a tumult in the enemy ranks. The goddess was seething with rage, and she rotated many a well known warriors above her head and threw away

ਪਉੜੀ ॥

Pauri

ਦੁਹਾ ਕੰਧਾਰਾ ਮੁਹਿ ਜੁੜੇ ; ਅਣੀਆ ਰਾਚੋਈਆਂ ॥

Both the armies faced each other, and they ordered their ranks.

ਧੂਹਿ ਕ੍ਰਿਪਾਣਾਂ ਤਿੱਖੀਆਂ ; ਨਾਲ ਲੋਹੁ ਧੋਈਆਂ ॥

They pulled out their swords and washed them with blood [of the enemy].

ਹੂਰਾਂ ਸੁਣਵਤਬੀਜ ਨੂ ; ਘਤਿ ਘੇਰ ਖਲੋਈਆਂ ॥

Many soldiers and swords surrounded Shronatbij.

ਲਾੜਾ ਦੇਖਨ ਲਾੜੀਆਂ ; ਚਉਗਿਰਦੈ ਹੋਈਆਂ ॥੪੨॥

It seemed as if many maids surrounded the bridegroom to have a glimpse of him

ਚੋਬੀ ਧਉਸਾ ਪਾਈ ; ਦਲਾਂ ਮੁਕਾਬਲਾ ॥ ਦਸਤੀ ਧੂਹ ਨਚਾਈਆਂ ; ਤੇਗਾਂ ਨੰਗੀਆਂ ॥

As the armies clashed with each other, the drums were continuously beaten. They took out the sharp swords in their hands.

ਸੂਰਿਆਂ ਦੇ ਤਨਿ ਲਾਈਆਂ ; ਗੋਸਤ ਗਿਧੀਆਂ ॥

ਬਿੱਧਣ ਰਾਤੀ ਆਈਆਂ ; ਮਰਦਾਂ ਘੋੜਿਆਂ ॥

These swords, habitual of taking flesh, struck the warriors. These were the nights of suffering for both men and horses.

ਜੋਗਣੀਆਂ ਮਿਲਿ ਧਾਈਆਂ ; ਲੋਹੁ ਭੱਖਣਾ ॥

ਫਉਜਾਂ ਮਾਰ ਹਟਾਈਆਂ ; ਦੇਵਾ ਦਾਨਵਾ ॥

Companion-friends of Durga came to the field in the form of kites crying : 'we have to drink blood.' [In this way, the goddess] killed the entire army of demons.

ਭਜਦੀ ਕਥਾ ਸੁਣਾਈਆਂ ; ਰਾਜੇ ਸੁੰਭ ਬੈ ॥

ਭੁਈਂ ਨ ਪਉਣੈ ਪਾਈਆਂ ; ਬੁੰਦਾਂ ਰਕਤ ਦੀਆਂ ॥

The fleeing soldiers [who could save themselves] told the story to King Sumbh as to how blood-

drops]from the Shronatbij's body] were not allowed to fall on the ground]by the goddess and her 'companion-friend'].

ਕਾਲੀ ਖੇਤ ਖਪਾਈਆਂ ; ਸਭੇ ਸੂਰਤਾਂ ॥

ਬਹੁਤੀ ਸਿਰੀ ਬਿਹਾਈਆਂ ; ਘੜੀਆਂ ਕਾਲ ਕੀਆਂ ॥

All those forms who had sprouted from the blood of Shronatbij were killed in the battlefield. Thus, the moment of death came to so many.

ਜਾਣਿ ਨ ਜਾਏ ਮਾਈਆਂ ; ਝੂਝੇ ਸੂਰਮੇ ॥੪੩॥

The brave warriors fought valiantly and laid down their lives as if their mothers had not given birth to them

ਸੁੰਭ ਸੁਣੀ ਕਰਹਾਲੀ ; ਸ੍ਰਣਵਤਬੀਜ ਦੀ ॥

Sumbh heard the wailing end of Shronatbij.

ਰਣ ਵਿਚਿ ਕਿਨੈ ਝਾਲੀ ; ਦੁਰਗਾ ਆਂਵਦੀ ॥

When Durga entered the battlefield, none could face her.

ਬਹੁਤੇ ਬੀਰ ਜਟਾਲੀ ; ਉਠੇ ਆਖਿਕੈ ॥ ਚੋਟਾ ਪਾਨ ਤਬਾਲੀ ; ਜਾਸਨ ਜੁੱਧ ਨੂ ॥

Many matted hair warriors boasted that they will set out for the battlefield with the beating of drum.

ਥਰਿ ਥਰਿ ਪ੍ਰਿਥਮੀ ਚਾਲੀ ਦਲਾਂ ਚੜੰਦਿਆਂ ॥

ਨਾਉ ਜਿਵੇ ਹੈ ਹਾਲੀ ; ਸਹ ਦਰੀਆਉ ਵਿਚਿ ॥

When the armies moved upfront, the earth seemed to tremble as does a small boat in a vast river.

ਧੂੜਿ ਉਤਾਹਾਂ ਘਾਲੀ ; ਛੜੀ ਤੁਰੰਗਮਾਂ ॥

ਜਾਣਿ ਪੁਕਾਰੂ ਚਾਲੀ ; ਧਰਤੀ ਇੰਦ੍ਰਥੈ ॥੪੪॥

As the horses moved, the dust raised by their feet seemed as if the earth has moved up to Indra taking along her petition

ਪਉੜੀ ॥

Pauri

ਆਹਰਿ ਮਿਲਿਆ ਆਹਰੀਆ ; ਸੈਣ ਸੂਰਿਆਂ ਸਾਜੀ ॥

The brave men found a new opportunity for themselves, and they formed an army of warriors.

ਚੱਲੇ ਸਉਹੇ ਦੁਰਗਸਾਹ ; ਜਣ ਕਾਬੈ ਹਾਜੀ ॥

They went upfront before Durga Empress as the hajis go to Ka'aba at Mecca.

ਤੀਰੀ ਤੇਗੀ ਜਮਧੜੀ ; ਰਣਵੰਡੀ ਭਾਜੀ ॥

They shot arrows, used swords and daggers on each side in the field to invite the warriors.

ਇਕ ਘਾਇਲ ਘੂਮਨ ਸੂਰਮੇ ; ਜਣ ਮਕਤਬ ਕਾਜੀ ॥

The injured soldiers swirl around as engrossed in public weal does qazi in a mosque.

ਇਕ ਬੀਰ ਪਰੋਤੇ ਬਰਛੀਏ ; ਜਿਉ ਝੁਕ ਪਉਨ ਨਵਾਜੀ ॥

Some injured by spears sit like the one saying namaz, the Muslim prayer.

ਇਕ ਦੁਰਗਾ ਸਉਹੇ ਖੁਨਸ ਕੈ ; ਖੁਨਸਾਇਨ ਤਾਜੀ ॥

Some feel irritated [at their helplessness] before Durga and rebuke their horses.

ਇਕ ਧਾਵਨ ਦੁਰਗਾ ਸਾਮਣੇ ; ਭੁਖਿਆਏ ਪਾਜੀ ॥

They run like hungry leopards [after prey] before goddess.

ਕਦੇ ਨ ਰੱਜੇ ; ਜੁਝ ਤੇ ; ਰਜ ਹੋਏ ਰਾਜੀ ॥੪੫॥

These were the warriors who never felt satisfied with combats, but now they had it to their fill

ਬੱਜੇ ਸੰਗਲੀ ਆਲੇ ; ਸੰਘਰ ਡੋਹਰੇ ॥

Drums tied on horse backs and other kinds are beaten.

ਡਹੇ ਜੁ ਖੇਤ ਜਟਾਲੇ ; ਹਾਠਾਂ ਜੋੜਿਕੈ ॥

The demons, with heavy matted hair on their heads, form regular groups and enter the battlefield, back to back.

ਨੇਜੇ ਬੰਬਲੀ ਆਲੇ ; ਦਿੱਸਨ ਓਰੜੇ ॥ ਚਲੇ ਜਾਣ ਜਟਾਲੇ ; ਨਾਵਣ ਗੰਗ ਨੂੰ ॥੪੬॥

They had tasseled spears, and they look like a group of rishis going to the Ganga to have a bath.

ਦੁਰਗਾ ਅਤੈ ਦਾਨਵੀ ; ਸੂਲ ਹੋਈਆ ਕੰਗਾ ॥

Both the armies—led by Durga and by the demons—moved forward to face each other, and they prick each other like the thorn.

ਵਾਛੜ ਘੱਤੀ ਸੂਰਿਆਂ ; ਵਿਚ ਖੇਤ ਖਤੰਗਾ ॥

The warriors have covered the entire field by raining arrows.

ਧੂਹਿ ਕ੍ਰਿਪਾਣਾ ਤਿੱਖੀਆਂ ; ਬਢ ਲਾਹਨਿ ਅੰਗਾ ॥

They have taken out their sharp swords with which the warriors have been cut to pieces.

ਪਹਲਾ ਦਲਾਂ ਮਿਲੰਦਿਆਂ ; ਭੇੜ ਪਇਆ ਨਿਹੰਗਾ ॥੪੭॥

As soon as the armies approached each other, there was a fierce clash

ਪਉੜੀ ॥

Pauri

ਓਰੜ ਫਉਜਾ ਆਈਆ ; ਬੀਰ ਚੜੇ ਕੰਧਾਰੀ ॥

Both the armies were face to face, and the brave had started invasions.

ਸੜਕ ਮਿਆਨੋ ਕੱਢੀਆ ; ਤਿੱਖੀਆਂ ਤਰਵਾਰੀ ॥

They had taken with creaking sounds their sharp-edged swords out of the sheaths.

ਕੜਕ ਉਠੇ ਰਣ ਮਚਿਆ ; ਵਡੇ ਹੰਕਾਰੀ ॥

They cried, and fighting ensued between the great proud ones.

ਸਿਰ ਧੜ ਬਾਹਾਂ ਗਨਲੇ ; ਫੁਲ ਜੇਹੈ ਬਾੜੀ ॥

The heads, arms and headless trunks lay in the field like plucked flowers in a garden.

ਜਾਪੇ ਕਟੇ ਬਾਢੀਆਂ ; ਰੁਖ ਚੰਦਨਿ ਆਰੀ ॥੪੮॥

The bodies lay like the sandal tree felled in the forest by the saw

ਦੁਹਾਂ ਕੰਧਾਰਾ ਮੁਹਿ ਜੁੜੇ ; ਜਾ ਸੱਟ ਪਈ ਖਰਵਾਰ ਕਉ ॥

When the drums were sounded, both the armies clashed fiercely with each other.

ਤਕ ਤਕ ਕੈਬਰਿ ਦੁਰਗਸਾਹ ; ਤਕ ਮਾਰੇ ਭਲੇ ਜੁਝਾਰ ਕਉ ॥

Now Durga picked up selected target among the enemy camp whom she made the target of her arrows.

ਪੈਦਲ ਮਾਰੇ ਹਾਥੀਆਂ ; ਸੰਗ ਰਥ ਗਿਰੇ ਅਸਵਾਰ ਕਉ ॥

She killed many on elephants, in chariots and on foot.

ਸੋਹਨ ਸੰਜਾ ਬਾਗੜਾ ; ਜਣੁ ਲਗੇ ਫੁੱਲ ਅਨਾਰ ਕਉ ॥

The blood stained red tip of arrows stench in the armour of the dead looked like blossoms on the pomegranate plant.

ਗੁੱਸੇ ਆਈ ਕਾਲਕਾ ; ਹਥਿ ਸਜੇ ਲੈ ਤਰਵਾਰ ਕਉ ॥

Durga was in rage and she took sword in her right hand and moved ahead.

ਏਦੂ ਪਾਰਉ ਓਤ ਪਾਰ ; ਹਰਿਨਾਕਸਿ ਕਈ ਹਜਾਰ ਕਉ ॥

She killed several thousands of barve demons like Hiranyakshipu.

ਜਿਣ ਇੱਕਾ ਰਹੀ ; ਕੰਧਾਰ ਕਉ ॥

She alone was overpowering the entire enemy force.

ਸਦ ਰਹਮਤ ; ਤੇਰੇ ਵਾਰ ਕਉ ॥੪੯॥

May Akalpurakh ever bless; her blows

ਪਉੜੀ ॥

Pauri

ਦੁਹਾ ਕੰਧਾਰਾ ਮੁਹਿ ਜੁੜੇ ; ਸੱਟ ਪਈ ਜਮਧਾਣ ਕਉ ॥

Again, the drums were sounded and both the armies clashed against each other.

ਤਦ ਖਿੰਗ ਨਸੁੰਭ ਨਚਾਇਆ ; ਡਾਲ ਉਪਰਿ ਬਰਗਸਤਾਣ ਕਉ ॥

Then Nisumbh put armour on his steed and made it dance around in the field.

ਫੜੀ ਬਿਲੰਦ ਮਗਾਇਉਸ ; ਫਰਮਾਇਸ ਕਰਿ ਮੁਲਤਾਨ ਕਉ ॥

He sent for a huge bow on a special request from the king of Multan.

ਗੁੱਸੇ ਆਈ ਸਾਮ੍ਹਣੇ ; ਰਣ ਅੰਦਰਿ ਘੱਤਣ ਘਾਣ ਕਉ ॥

Durga, on her part, moved forward in the field to fill the entire field with blood and flesh.

ਅਗੈ ਤੇਗ ਵਗਾਈ ; ਦੁਰਗਸਾਹ ਬਢ ਸੁੰਭਨ ਪਲਾਣ ਕਉ ॥

Durga took a step forward and made a blow of sword at Nisumbh.

ਰੜਕੀ ਜਾਇ ਕੈ ਧਰਤ ਕਉ ; ਬਢ ਪਾਖਰਬਢ ਕਿਕਾਣ ਕਉ ॥

The blow was so strong that the sword sawed Nisumbh's body, cut through the armour of horse, slayed the horse into two and touched the earth.

ਬੀਰ ਪਲਾਣੇ ਡਿੱਗਿਆ ; ਕਰਿ ਸਿਜਦਾ ਸੁੰਭ ਸੁਜਾਣ ਕਉ ॥

The brave Nisumbh fell down from the horse bowing to Sumbh.

ਸਾਬਾਸ ; ਸਲੋਣੇ ਖਾਨ ਕਉ ॥

[Impressed by the bravery and prowess of Nisumbh, the poet appreciates him saying :]

ਸਦਾ ਸਾਬਾਸ ; ਤੇਰੇ ਤਾਣ ਕਾਉ ॥

‘Worth appreciation is he and worth appreciation is his prowess;

ਤਾਰੀਫਾਂ ; ਪਾਨ ਚਬਾਨ ਕਾਉ ॥

the fearless way he chews betel-leaf also deserves appreciation.

ਸਦ ਰਹਮਤ ; ਕੈਫਾਂ ਖਾਨ ਕਾਉ ॥

Equally worth appreciation is the way he faced the arrows

ਸਦ ਰਹਮਤ ; ਤੁਰੇ ਨਚਾਣ ਕਾਉ ॥੫੦॥

and the way he made his steed move swiftly’

ਪਉੜੀ ॥

Pauri

ਦੁਰਗਾ ਅਤੇ ਦਾਨਵੀ ; ਗਹ ਸੰਘਰਿ ਕਥੇ ॥

Durga and the demons fought a fierce battle.

ਓਰੜ ਉਠੇ ਸੂਰਮੇ ; ਆ ਡਾਹੇ ਮੱਥੇ ॥

The great warriors came ahead to face each other.

ਕੱਟ ਤੁਫੰਗੀ ਕੈਬਰੀ ; ਦਲ ਗਾਹਿ ਨਿਕੱਥੇ ॥

The swords and arrows churned the forces.

ਦੇਖਨਿ ਜੰਗ ਫਰੇਸਤੇ ; ਅਸਮਾਨੋ ਲੱਥੇ ॥੫੧॥

Angels from heavens came down to have a look of this fierce battle

ਪਉੜੀ ॥

Pauri

ਦੁਹਾ ਕੰਧਾਰਾ ਮੁਹ ਜੁੜੇ ; ਦਲ ਘੁਰੇ ਨਗਾਰੇ ॥

As the drums were beaten, both the sides took the field with added vigour.

ਓਰੜ ਆਏ ਸੂਰਮੇ ; ਸਿਰਦਾਰ ਰਣਿਆਰੇ ॥

The brave warriors entered the field.

ਲੈਕੈ ਤੇਗਾਂ ਬਰਛੀਆਂ ; ਹਥਿਆਰ-ਉਭਾਰੇ ॥

They held swords and spears which they now raised up.

ਟੋਪ ਪਟੇਲਾ ਪਾਖਰਾਂ ; ਗਲਿ ਸੰਜ ਸਵਾਰੇ ॥

They wore helmets, armour and such other protective gear.

ਲੈਕੈ ਬਰਛੀ ਦੁਰਗਸਾਹ ; ਬਹੁ ਦਾਨਵ ਮਾਰੇ ॥

Durga took spear in hand and killed many demons.

ਚੜੇ ਰਥੀ ਗਜ ਘੋੜਿਈ ; ਮਾਰ ਭੁਇ ਤੇ ਡਾਰੇ ॥

Many elephant-riders, horsemen and footmen among demons were felled down to earth.

ਜਾਣ ਹਲਵਾਈ ਸੀਖ ਨਾਲ ; ਵਿੰਨ੍ਹ ਵੜੇ ਉਤਾਰੇ ॥੫੨॥

She was hitting just as the confectioner picks up fried lumps of mashed pulses with a skewer

ਪਉੜੀ ॥

Pauri

ਦੁਹਾ ਕੰਧਾਰਾ ਮੁਹਿ ਜੁੜੇ ; ਨਾਲ ਧਉਸਾ ਭਾਰੀ ॥

Both the armies faced each other and the heavy drums were sounded.

ਲਈ ਭਗਉਤੀ ਦੁਰਗਸਾਹ ; ਵਰ ਜਾਗਨ ਭਾਰੀ ॥

Now Empress Durga took out her fire-emitting sword

ਲਾਈ ਰਾਜੇ ਸੁੰਭ ਨੋ ; ਰਤੁ ਪੀਐ ਪਿਆਰੀ ॥

and made a blow at Sumbh so that it could drink his blood.

ਸੁੰਭ ਪਾਲਾਣੋ ਡਿਗਿਆ ; ਉਪਮਾ ਬੀਚਾਰੀ ॥

The sword, like a beloved, touched his heart, and Sumbh fell down from his steed.

ਡੁਬ ਰਤੁ ਨਾਲਹੁ ਨਿਕਲੀ ; ਬਰਛੀ ਦੁਧਾਰੀ ॥

ਜਾਣ ਰਜਾਦੀ ਉਤਰੀ ; ਪੈਨ ਸੂਹੀ ਸਾਰੀ ॥੫੩॥

When the sword was pulled out of his body it was so drenched with blood as a princess, dressed in scarlet robes, comes out of the palace

ਪਉੜੀ ॥

Pauri

ਦੁਰਗਾ ਅਤੇ ਦਾਨਵੀ ; ਭੇੜ ਪਇਆ ਸਬਾਹੀ ॥

A fierce clash took place between Durga and the demons.

ਸਸਤ੍ਰ ਪਜੂਤੇ ਦੁਰਗਸਾਹ ; ਗਹ ਸਭਨੀ ਬਾਹੀ ॥

Durga held different weapons in all her hands.

ਸੁੰਭ ਨਿਸੁੰਭ ਸੰਘਾਰਿਆ ; ਵਥ ਜੇਹੇ ਸਾਹੀ ॥

She succeeded in killing the brave like Sumbh and Nisumbh.

ਫਉਜਾ ਰਾਕਸਿਆਰੀਆਂ ; ਦੇਖ ਰੋਵਨਿ ਧਾਹੀ ॥

The armies of demons wailed and wept loudly on seeing this.

ਮੁਹਿ ਕੁਤੂਚੇ ਘਾਹ ਦੇ ; ਛਡ ਘੋੜੇ ਰਾਹੀ ॥

The demons accepted defeat and, in acknowledgement of this, they held a twig of grass under their teeth and fled away leaving behind their horses.

ਭਜਦੇ ਹੋਏ ਮਾਰੀਅਨਿ ; ਮੁੜ ਝਾਕਨ ਨਾਹੀ ॥੫੪॥

They were being killed as they fled, but they dared not look behind

ਪਉੜੀ ॥

Pauri

ਸੁੰਭ ਨਿਸੁੰਭ ਪਠਾਇਆ ; ਜਮ ਦੇ ਧਾਮ ਨੋ ॥

Sumbh and Nisumbh were thus despatched to the land of Death-god.

ਇੰਦ੍ਰ ਸੱਦ ਬੁਲਾਇਆ ; ਰਾਜ-ਅਭਿਖੇਖ ਨੋ ॥

Indra was sent for so as to again install him King.

ਸਿਰ ਪਰ ਛਤ੍ਰ ਫਿਰਾਇਆ ; ਰਾਜੇ ਇੰਦ੍ਰ ਦੇ ॥

Thus, once again, royal umbrella was held above Indra's head

ਚਉਦਹ ਲੋਕਾ ਛਾਇਆ ; ਜਸੁ ਜਗਮਾਤ ਦਾ ॥

and the praise of the World-Mother spread in all the fourteen realms.

ਦੁਰਗਾ-ਪਾਠ ਬਣਾਇਆ ; ਸਭੇ ਪਉੜੀਆਂ ॥

This narrative of Durga's exploits has been composed only in stanzas.

ਫੇਰ ਨ ਜੂਨੀ ਆਇਆ ; ਜਿਨ ਇਹ ਗਾਇਆ ॥੫੫॥

He who recites it is free for ever from the process of transmigration

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

One Oankar, Realized through the grace of the True Preceptor

ਸ੍ਰੀ ਭਗਉਤੀ ਜੀ ਸਹਾਇ ॥

Invocation to Sri Bhagauti

ਅਥ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਬੋਧ ਗ੍ਰੰਥ ਲਿਖਯਤੇ ॥

Now begins the **Gian Prabodh Granth**

Prologue: This composition has two main divisions. The first part is devoted to the praise of the Almighty God, He who is all prevailing, Omniscient and Omnipotent. His various attributes, His might, magnanimity and his greatness are the subject of this part of Gyan Prabodh. The entire description follows the tradition of gurbani and elucidates the main ideas that are presented within it. The second part is in the form of a dialogue in which the soul questions God about that super power whose radiance and glory is unending. The answers are all within. He is without differences of caste, creed, religion. For Him friend and foe are alike.

Then the soul asks about the four dharmas in answer the four dharmas are elaborated upon. These are Raj dharma, Daan dharma, Bhog dharma and Mokh dharma. Giving examples from the lives of great personalities as mentioned in the various scriptures about Daan Dharam have been explained to the soul. The writing also is a source of knowledge and wisdom since in it we find elucidated the various kinds of Yagnas that were performed and how they were performed. This information is very significant since no other source of information regarding these exists. This is an incomplete piece of writing because the three other dharmas mentioned have not been elaborated upon.

ਪਾਤਸਾਹੀ ੧੦ ॥

The Tenth Master

ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਛੰਦ ॥ ਤ੍ਵਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

Bhujang Prayat Chhand. Your Grace

ਨਮੋ ਨਾਥ ਪੂਰੇ ; ਸਦਾ ਸਿੱਧ ਕਰਮੰ ॥ ਅਛੇਦੀ ਅਭੇਦੀ ; ਸਦਾ ਏਕ ਧਰਮੰ ॥

Salutation to the Perfect Almighty and ever doer of spiritual deeds; impenetrable, unknowable, and ever one dharma;

ਕਲੰਕੰ ਬਿਨਾ ; ਨਿਹਕਲੰਕੀ ਸਰੂਪੇ ॥ ਅਛੇਦੰ ਅਭੇਦੰ ; ਅਖੇਦੰ ਅਨੂਪੇ ॥੧॥

without a slur, immaculate being; impenetrable, unknowable, sorrowless and incomparable

ਨਮੋ ਲੋਕ ਲੋਕੇਸ਼੍ਵਰੰ ; ਲੋਕ ਨਾਥੇ ॥ ਸਦੈਵੰ ਸਦਾ ; ਸਰਬ ਸਾਥੰ ਅਨਾਥੇ ॥

Salutation to the God and Master of all worlds; ever companion of all the hapless art Thou;

ਨਮੋ ਏਕ ਰੂਪੰ ; ਅਨੇਕੰ ਸਰੂਪੇ ॥ ਸਦਾ ਸਰਬ ਸਾਹੰ ; ਸਦਾ ਸਰਬ ਭੂਪੇ ॥੨॥

salutation to the One who manifests in many as well; master and king of all art Thou

ਅਛੇਦੰ ਅਭੇਦੰ ; ਅਨਾਮੰ ਅਠਾਮੰ ॥ ਸਦਾ ਸਰਬਦਾ ; ਸਿੱਧਦਾ ਬੁੱਧਿਧਾਮੰ ॥

Impenetrable, Unknowable, Without any specific name and place art Thou; Master of all siddhis (spiritual powers) and abode of wisdom art Thou;

ਅਜੰਤ੍ਰੰ ਅਮੰਤ੍ਰੰ ; ਅਕੰਤ੍ਰੰ ਅਭਰਮੰ ॥ ਅਖੇਦੰ ਅਭੇਦੰ ; ਅਛੇਦੰ ਅਕਰਮੰ ॥੩॥

beyond mantras, yantras, karmas and dubiety art Thou; beyond sorrow and knowledge, impenetrable and free from karma art Thou

ਅਗਾਧੇ ਅਬਾਧੇ ; ਅਗੰਤੰ ਅਨੰਤੰ ॥ ਅਲੇਖੰ ਅਭੇਖੰ ; ਅਭੂਤੰ ਅਗੰਤੰ ॥

Unfathomable, unrestrained, beyond all movements and infinite; invisible, without any specific garb, not made of elements and formless;

ਨ ਰੰਗੰ ਨ ਰੂਪੰ ਨ ਜਾਤੰ ਨ ਪਾਤੰ ॥ ਨ ਸਤ੍ਰੋ ਨ ਮਿਤ੍ਰੈ ; ਨ ਪੁਤ੍ਰੋ ਨ ਮਾਤੰ ॥੪॥

beyond colour and form, caste and honour art Thou; neither friend nor foe, neither son nor mother have Thee

ਅਭੂਤੰ ਅਭੰਗੰ ; ਅਭਿੱਖੰ ਭਵਾਨੰ ॥ ਪਰੇਯੰ ਪੁਨੀਤੰ ; ਪਵਿਤ੍ਰੰ ਪ੍ਰਧਾਨੰ ॥

Not made of elements, indestructible, and One who never seeks anything; Thou art transcendent, pure, pious and the supreme of all;

ਅਗੰਜੇ ਅਭੰਜੇ ; ਅਕਾਮੰ ਅਕਰਮੰ ॥ ਅਨੰਤੇ ਬਿਅੰਤੇ ; ਅਭੂਮੇ ਅਭਰਮੰ ॥੫॥

Thou art indestructible, unbreakable, and beyond desires and actions; Thou art infinite, immeasurable, pervasive in all and beyond duality

ਨਹੀ ਜਾਨ ਜਾਈ ; ਕਛੂ ਰੂਪ ਰੇਖੰ ॥ ਕਹਾ ਬਾਸੁ ਤਾਕੋ ; ਫਿਰੈ ਕਉਨ ਭੇਖੰ ॥

Thy form and figure cannot be known; nor known is Thy dwelling-place and garb;

ਕਹਾ ਨਾਮ ਤਾਕੋ ; ਕਹਾ ਕੈ ਕਹਾਵੈ ॥ ਕਹਾ ਮੈ ਬਖਾਨੋ ; ਕਹੈ ਮੈ ਨ ਆਵੈ ॥੬॥

what is Thy name and how art Thou known is not known; how can I describe Thee—Thou art indescribable

ਅਜੋਨੀ ਅਜੈ ; ਪਰਮ ਰੂਪੀ ਪ੍ਰਧਾਨੈ ॥ ਅਛੇਦੀ ਅਭੇਦੀ ; ਅਰੂਪੀ ਮਹਾਨੈ ॥

Thou art beyond birth, invincible, perfect form and supreme; impenetratable, unknowable, formless and great art Thou;

ਅਸਾਧੇ ਅਗਾਧੇ ; ਅਗੰਜੁਲ ਗਨੀਮੇ ॥ ਅਰੰਜੁਲ ਅਰਾਧੇ ; ਰਹਾਕੁਲ ਰਹੀਮੇ ॥੭॥

sovereign, unfathomable, invincible art Thou; beyond all worship, and benevolent Thou art who

eradicates all sorrows

ਸਦਾ ਸਰਬਦਾ ; ਸਿੱਧਦਾ ਬੁੱਧਿ ਦਾਤਾ ॥ ਨਮੋ ਲੋਕ ਲੋਕੇਸ਼੍ਵਰੰ ; ਲੋਕ ਗਯਾਤਾ ॥

Thou art ever giver of siddhi and wisdom; salutation to one master and knower of the universe;

ਅਭੇਦੀ ਅਭੈ ; ਆਦਿ ਰੂਪੀ ਅਨੰਤੰ ॥ ਅਛੇਦੀ ਅਛੈ ; ਆਦਿ ਅਦ੍ਵੈ ਦੁਰੰਤੰ ॥੮॥

unknowable, fearless, primal form and infinite is the Almighty; the non-dual and indivisible Almighty is difficult to be realized

ਨਰਾਜ ਛੰਦ ॥

Naraj Chhand

ਅਨੰਤ ਆਦਿ ਦੇਵ ਹੈ ॥ ਬਿਅੰਤ ਭਰਮ ਭੇਵ ਹੈ ॥

The primal Almighty is infinite; infinite are illusions about Him;

ਅਗਾਧਿ ਬਿਆਧਿ ਨਾਸ ਹੈ ॥ ਸਦੇਵ ਸਰਬ ਪਾਸ ਹੈ ॥੯॥

destroyer of serious maladies He is; ever present amongst all He is

ਬਚਿਤ੍ਰ ਚਿਤ੍ਰ ਚਾਪ ਹੈਂ ॥ ਅਖੰਡ ਦੁਸਟ ਖਾਪ ਹੈਂ ॥

His form is strange art; destroyer of enemies He is;

ਅਭੇਦ ਆਦਿ ਕਾਲ ਹੈਂ ॥ ਸਦੇਵ ਸਰਬ ਪਾਲ ਹੈਂ ॥੧੦॥

unknowable He is since beginning; He is ever nourisher of all

ਅਖੰਡ ਚੰਡ ਰੂਪ ਹੈਂ ॥ ਪ੍ਰਚੰਡ ਸਰਬ ਸੂਪ ਹੈਂ ॥

Brilliant and indivisible light-form He is; He lights all with His brilliant light;

ਕਾਲ ਹੂੰ ਕੇ ਕਾਲ ਹੈਂ ॥ ਸਦੇਵ ਰੱਛਪਾਲ ਹੈਂ ॥੧੧॥

He is Death of death itself; and He is ever protector of all

ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਦਿਆਲ ਰੂਪ ਹੈਂ ॥ ਸਦੇਵ ਸਰਬ ਭੂਪ ਹੈਂ ॥

The benevolent One is compassion incarnate; He is the sovereign of all;

ਅਨੰਤ ਸਰਬ ਆਸ ਹੈਂ ॥ ਪਰੇਵ ਪਰਮ ਪਾਸ ਹੈਂ ॥੧੨॥

He is the hope of infinite creation; He is the nearest though far away

ਅਦ੍ਰਿਸਟ ਅੰਤ੍ਰ ਧਿਆਨ ਹੈਂ ॥ ਸਦੇਵ ਸਰਬ ਮਾਨ ਹੈਂ ॥

The Almighty is invisible and seated in hearts of all; He is ever pride of all;

ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਕਾਲ ਹੀਨ ਹੈਂ ॥ ਸਦੇਵ ਸਾਧ ਅਧੀਨ ਹੈਂ ॥੧੩॥

The benevolent One is beyond kal; but ever subordinate to the saints He is

ਭਜਸ ਤੁਯੰ ॥ ਭਜਸ ਤੁਯੰ ॥ਰਹਾਉ ॥

He should be ever remembered; He should be ever remembered; pause;

ਅਗਾਧਿ ਬਿਆਧਿ ਨਾਸਨੰ ॥ ਪਰੇਯੰ ਪਰਮ ਉਪਾਸਨੰ ॥

Eradicator of serious maladies; He is the object of worship though Transcendent One.

ਤ੍ਰਿਕਾਲ ਲੋਕ ਮਾਨ ਹੈਂ ॥ ਸਦੇਵ ਪੁਰਖ ਪਰਧਾਨ ਹੈਂ ॥੧੪॥

He is acknowledged by people in three worlds; supreme sovereign He ever is

ਤਬਸ ਤੁਯੰ ॥ ਤਬਸ ਤੁਯੰ ॥ਰਹਾਉ॥

Thou art; Thou art; pause;

ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਦਿਆਲ ਕਰਮ ਹੈਂ ॥ ਅਗੰਜ ਭੰਜ ਭਰਮ ਹੈਂ ॥

The compassionate One does benevolent deeds; indivisible and destroyer of dubiety Thou art;

ਤ੍ਰਿਕਾਲ ਲੋਕ ਪਾਲ ਹੈਂ ॥ ਸਦੇਵ ਸਰਬ ਦਿਆਲ ਹੈਂ ॥੧੫॥

He is sustainer in the three times; He is ever compassionate to all

ਜਪਸ ਤੁਯੰ ॥ ਜਪਸ ਤੁਯੰ ॥ਰਹਾਉ॥

Remember Him; remember Him; pause;

ਮਹਾਨ ਮੋਨ ਮਾਨ ਹੈਂ ॥ ਪਰੇਵ ਪਰਮ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੈਂ ॥

The tranquil One is great; The transcendent One is sovereign;

ਪੁਰਾਨ ਪ੍ਰੇਤ ਨਾਸਨੰ ॥ ਸਦੇਵ ਸਰਬ ਪਾਸਨੰ ॥੧੬॥

destroyer He is of dangerous witches; pervades He ever amongst all

ਪ੍ਰਚੰਡ ਅਖੰਡ ਮੰਡਲੀ ॥ ਉਦੰਡ ਰਾਜ ਸੁ ਥਲੀ ॥ (ਰਾਜ-ਸੁ-ਥਲੀ ਬੋਲੋ)

The radiant, indivisible Light pervades all universes; established He is on earth;

ਜਗੰਤ ਜੋਤਿ ਜੁਆਲਕਾ ॥ ਜਲੰਤ ਦੀਪ ਮਾਲਕਾ ॥੧੭॥

His light is ever aflame-like lamp on the Diwali night

ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਦਿਆਲ ਲੋਚਨੰ ॥ ਮਚੰਕ ਬਾਣ ਮੋਚਨੰ ॥

His sight is full of compassion and kindness; destroyer He is of the arrows of Kamdeva;

ਸਿਰੰ ਕਰੀਟ ਧਾਰੀਯੰ ॥ ਦਿਨੇਸ ਕ੍ਰਿਤ ਹਾਰੀਯੰ ॥੧੮॥

wears He a beautiful crown on head; even the sun is excelled by His deeds

ਬਿਸਾਲ ਲਾਲ ਲੋਚਨੰ ॥ ਮਨੋਜਮਾਨ ਮੋਚਨੰ ॥

He has red, wide eyes which subdue the pride of Kamdeva;

ਸੁਭੰਤ ਸੀਸ ਸੁ ਪ੍ਰਭਾ ॥ ਚਕ੍ਰਤ ਚਾਰੁ ਚੰਦ੍ਰਕਾ ॥੧੯॥

the beams of moon get startled looking at the halo around His head

ਜਗੰਤ ਜੋਤ ਜੁਆਲਕਾ ॥ ਛਕੰਤ ਰਾਜ ਸੁ ਪ੍ਰਭਾ ॥

The entire universe is pleased looking at His light aflame;

ਜਗੰਤ ਜੋਤਿ ਜੈਤਸੀ ॥ ਬਦੰਤ ਕ੍ਰਿਤ ਈਸੁਰੀ ॥੨੦॥

ever Parvati pays obeisance to His light

ਤ੍ਰਿਭੰਗੀ ਛੰਦ ॥

Tribhangi Chhand

ਤ੍ਵਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

Your Grace

ਅਨਕਾਦ ਸਰੂਪੰ ਅਮਿਤ ਬਿਭੂਤੰ ; ਅਚਲ ਸਰੂਪੰ ਬਿਸੁ ਕਰਣੰ ॥

O Almighty! Thou art manifested in many, the master of many miraculous powers and the eternal form;

ਜਗ ਜੋਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸੰ , ਆਦਿ ਅਨਾਸੰ ; ਅਮਿਤ ਅਗਾਸੰ , ਸਰਬ ਭਰਣੰ ॥

Thou art primal and ever-lasting and Thy light ever fills the earth and sky;

ਅਨਗੰਜ ਅਕਾਲੰ , ਬਿਸੁ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲੰ ; ਦੀਨ ਦਿਆਲੰ , ਸੁਭ ਕਰਣੰ ॥

Thou art indivisible, beyond time, sustainer of all, compassionate to the hapless and doer of noble deeds;

ਆਨੰਦ ਸਰੂਪੰ , ਅਨਹਦਿ ਰੂਪੰ ; ਅਮਿਤ ਬਿਭੂਤੰ , ਤਵ ਸਰਣੰ ॥੨੧॥

I seek Thy protection, the bliss-incarnate, unstruck form and master of many miraculous powers

ਬਿਸੰਭਰ ਭਰਣੰ , ਜਗਤ ਪ੍ਰਕਰਣੰ ; ਅਧਰਣ ਧਰਣੰ ਸਿਸਟ ਕਰੰ ॥

Sustainer of the world, cause of the world support of the sky and creator of all beings art Thou;

ਆਨੰਦ ਸਰੂਪੀ ਅਨਹਦ ਰੂਪੀ ; ਅਮਿਤ ਬਿਭੂਤੀ ਤੇਜ ਬਰੰ ॥

the embodiment of bliss, unstruck form and master of miraculous powers, Thy radiance is superb;

ਅਨਖੰਡ ਪ੍ਰਤਾਪੰ ਸਭ ਜਗ ਥਾਪੰ ; ਅਲਖ ਅਤਾਪੰ ਬਿਸੁ ਕਰੰ ॥

Thy grandeur is indivisible, O creator of the world, Thou art indescribable, beyond sorrow and creator of the world;

ਅਦੈ ਅਬਿਨਾਸੀ ਤੇਜ ਪ੍ਰਕਾਸੀ ; ਸਰਬ ਉਦਾਸੀ ਏਕ ਹਰੰ ॥੨੨॥

Thou art non-dual, indestructible, radiant light, detached from all and ever One

ਅਨਖੰਡ ਅਮੰਡੰ ਤੇਜ ਪ੍ਰਚੰਡੰ ; ਜੋਤਿ ਉਦੰਡੰ ਅਮਿਤ ਮਿਤੰ ॥ (ਦੂਜਾ ਪਾਠ ਮਤੰ)

Thou art indivisible, self-existent, radiant light, bright flame and master of immeasurable wisdom;

ਅਨਭੈ ਅਨਗਾਧੰ ਅਲਖ ਅਬਾਧੰ ; ਬਿਸੁ ਪ੍ਰਸਾਧੰ ਅਮਿਤ ਗਤੰ ॥

Thou art fearless, unfathomable; indescribable, not bound, creator of the world and with immeasurable pace;

ਆਨੰਦ ਸਰੂਪੀ ਅਨਹਦ ਰੂਪੀ ; ਅਚਲ ਬਿਭੂਤੀ , ਭਵ ਤਰਣੰ ॥

Thou art bliss-incarnate, unstruck form, eternal, powerful, and liberator;

ਅਨਗਾਧਿ ਅਬਾਧੰ ਜਗਤ ਪ੍ਰਸਾਧੰ ; ਸਰਬ ਅਰਾਧੰ ਤਵ ਸਰਣੰ ॥੨੩॥

Thou art unfathomable, not bound, creator of the world, worshippingable to all and eradicator of fear

ਅਕਲੰਕ ਅਬਾਧੰ , ਬਿਸੁ ਪ੍ਰਸਾਧੰ ; ਜਗਤ ਅਰਾਧੰ ਭਵ ਨਾਸੰ ॥

Thou art immaculate, not bound, creator of the world, worshippingable to the world and eradicator of fear;

ਬਿਸੰਭਰ ਭਰਣੰ ਕਿਲਵਿਖ ਹਰਣੰ ; ਪਤਤ ਉਧਰਣੰ ਸਭ ਸਾਥੰ ॥

Thou art sustainer of the world, destroyer of sins, saviour of the sinners and companion of all;

ਅਨਾਥਨ ਨਾਥੇ ਅਕ੍ਰਿਤ ਅਗਾਥੇ ; ਅਮਿਤ ਅਨਾਥੇ ਦੁਖ ਹਰਣੰ ॥

Thou art the patron of the hapless, beyond deeds, indescribable, friend of the friendless and eradicator of suffering;

ਅਗੰਜ ਅਬਿਨਾਸੀ ਜੋਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸੀ ; ਜਗਤ ਪ੍ਰਣਾਸੀ ਤੁਯ ਸਰਣੰ ॥੨੪॥

Thou are indivisible and indestructible, and Thy light manifests itself in the entire world; I seek refuge with Thee

ਕਲਸ ॥

Kalas

ਅਮਿਤ ਤੇਜ ; ਜਗ ਜੋਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸੀ ॥ ਆਦਿ ਅਛੇਦ ; ਅਭੈ ਅਬਿਨਾਸੀ ॥

Immense is Thy light that manifests itself in the world; primal, indivisible and eternal art Thou;

ਪਰਮ ਤੱਤ ; ਪਰਮਾਰਥ ; ਪ੍ਰਕਾਸੀ ॥ ਆਦਿ ਸਰੂਪ ; ਅਖੰਡ ਉਦਾਸੀ ॥੨੫॥

Thou art supreme essence and permeate Thou the supreme ideals; Thou art primal being, indivisible and detached

ਤ੍ਰਿਭੰਗੀ ਛੰਦ ॥

Tribhangi Chhand

ਅਖੰਡ ਉਦਾਸੀ ਪਰਮ ਪ੍ਰਕਾਸੀ ; ਆਦਿ ਅਨਾਸੀ ਬਿਸ੍ਵ ਕਰੰ ॥

Indivisible detached, perfect light, primal and eternal Almighty, Thou art the creator of the world;

ਜਗਤਾਵਲ ਕਰਤਾ ਜਗਤ ਪ੍ਰਹਰਤਾ ; ਸਭ ਜਗ ਭਰਤਾ ਸਿਧ ਭਰੰ ॥

creator and destroyer of the world, sustainer of entire world and bestower of siddhis;

ਅਛੈ ਅਬਿਨਾਸੀ ਤੇਜ ਪ੍ਰਕਾਸੀ ; ਰੂਪ ਸੁਰਾਸੀ , ਸਰਬ ਛਿਤੰ ॥

indestructible, eternal light and beauteous form permeate the entire earth;

ਆਨੰਦ ਸਰੂਪੀ ਅਨਹਦ ਰੂਪੀ ; ਅਲਖ ਬਿਭੂਤੀ ਅਮਿਤ ਗਤੰ ॥੨੬॥

bliss-incarnate, unstruck form, indescribable powerful, and with immense pace art Thou

ਕਲਸ ॥

Kalas

ਆਦਿ ਅਭੈ ; ਅਨਗਾਧਿ ਸਰੂਪੰ ॥ ਰਾਗ ਰੰਗਿ ; ਜਿਹ ਰੇਖ ਨ ਰੂਪੰ ॥

Primal, fearless, unfathomable is Thy form; no colour, outline or attachment Thou have;

ਰੰਕ ਭਯੋ ; ਰਾਵਤ ਕਹੂੰ ਭੂਪੰ ॥ ਕਹੂੰ ਸਮੁੰਦ੍ਰ , ਸਰਤਾ ; ਕਹੂੰ ਕੂਪੰ ॥੨੭॥

Thou permeate the pauper, chief and the emperor; permeate Thou in ocean, stream and the well

ਤ੍ਰਿਭੰਗੀ ਛੰਦ ॥

Tribhangi Chhand

ਸਰਤਾ ਕਹੂੰ ਕੂਪੰ ਸਮੁਦ ਸਰੂਪੰ ; ਅਲਖ ਬਿਭੂਤੰ ਅਮਿਤ ਗਤੰ ॥

Thou art on the move in the form of stream, well and ocean, but Thy power is immense;

ਅਦ੍ਵੈ ਅਬਿਨਾਸੀ ਪਰਮ ਪ੍ਰਕਾਸੀ ; ਤੇਜ ਸੁਰਾਸੀ ਅਕ੍ਰਿਤ ਕ੍ਰਿਤੰ ॥

Thou art non-dual, eternal, eminent; Thy supreme and beautiful light, and Thy form is not created by

anyone;

ਜਿਹ ਰੂਪ ਨ ਰੇਖੰ ਅਲਖ ਅਭੇਖੰ ; ਅਮਿਤ ਅਦ੍ਵੈਖੰ ਸਰਬ ਮਈ ॥

Thou have no form or outline, indescribable, beyond garbs and without enemies is Thy manifestation in all;

ਸਭ ਕਿਲਵਿਖ ਹਰਣੰ ਪਤਿਤ ਉਧਰਣੰ ; ਅਸਰਣਿ ਸਰਣੰ ਏਕ ਦਈ ॥੨੮॥

eradicator of all suffering, liberator of the sinner, patron of the hapless, divine Almighty is One

ਕਲਸ ॥

Kalas

ਆਜਾਨੁ ਬਾਹੁ , ਸਾਰੰਗ ਕਰ ਧਰਣੰ ॥ ਅਮਿਤ ਜੋਤਿ ; ਜਗ ਜੋਤ ਪ੍ਰਕਰਣੰ ॥

Long-armed and wielder of bow, eternal light permeating the world;

ਖੜਗ ਪਾਣ ; ਖਲ ਦਲ ਬਲ ਹਰਣੰ ॥ ਮਹਾਬਾਹੁ ; ਬਿਸੁੰਭਰ ਭਰਣੰ ॥੨੯॥

wielder of sword and destroyer of the enemy-hordes; long-armed, sustainer of the world is the Almighty

ਤ੍ਰਿਭੰਗੀ ਛੰਦ ॥

Tribhangi Chhand

ਖਲ ਦਲ ਬਲ ਹਰਣੰ ਦੁਸਟ ਬਿਡਰਣੰ ; ਅਸਰਣ ਸਰਣੰ ਅਮਿਤ ਗਤੰ ॥

Annihilator of the enemy-hordes, destroyer of the wicked, patron of the hapless and with immense pace;

ਚੰਚਲ ਚਖ ਚਾਰਣ ਮੱਛ ਬਿਡਾਰਣ ; ਪਾਪ ਪ੍ਰਹਾਰਣ ਅਮਿਤ ਮਤੰ ॥

sharp eyes that put even a fish to shame, eradicator of sins and with immense wisdom;

ਆਜਾਨ ਸੁਬਾਹੰ ਸਾਹਨ ਸਾਹੰ ; ਮਹਿਮਾ ਮਾਹੰ ਸਰਬ ਮਈ ॥

long armed, Emperor of emperors, His light permeates all;

ਜਲ ਥਲ ਬਨ ਰਰਤਾ ਬਨ ਤ੍ਰਿਨਿ ਕਹਿਤਾ ; ਖਲ ਦਲਿ ਦਹਿਤਾ ਸੁਨਰਿਸਹੀ ॥੩੦॥

resides He on earth; in the sea and in forests, all forests and vegetation eulogise Thee, destroyer of hordes of enemies, great is Thy person

ਕਲਸ ॥

Kalas

ਅਤਿ ਬਲਿਸਟ ; ਦਲ ਦੁਸਟ ਨਿਕੰਦਨ ॥ ਅਮਿਤ ਪ੍ਰਤਾਪ ; ਸਗਲ ਜਗ ਬੰਦਨ ॥

Mighty hero Thou art, the destroyer of wicked; immense is Thy grandeur and the entire world pays

Thee obeisance;

ਸੋਹਤ ਚਾਰ ; ਚਿਤ੍ਰ ਕਰ ਚੰਦਨ ॥ ਪਾਪ ਪ੍ਰਹਾਰਣ ; ਦੁਸਟ ਦਲ ਦੰਡਨ ॥੩੧॥

sandal paste on His forehead looks beautiful; eradicator of sins and subduer of hordes of the wicked

ਛਪੈ ਛੰਦ ॥

Chhapai Chhand

ਬੇਦ ਭੇਦ ਨਹੀ ਲਖੇ ; ਬ੍ਰਹਮ ਬ੍ਰਹਮਾ ਨਹੀ ਬੁੱਝੈ ॥

ਬਿਆਸ ਪਰਾਸੁਰ ਸੁਕ ਸਨਾਦਿ ; ਸਿਵ ਅੰਤੁ ਨ ਸੁਝੈ ॥

The mystery of Brahman is not known to the Vedas, Brahma, Vyas, Prashar, Shuk, Brahma's son, or Shiva;

ਸਨਤਿ ਕੁਆਰ ਸਨਕਾਦਿ ; ਸਰਬ ਜਉ ਸਮਾ ਨ ਪਾਵਹਿ ॥

Sanak and others also fail to fathom Him;

ਲਖ ਲਖਮੀ ਲਖ ਬਿਸਨ ਕਿਸਨ ; ਕਈ ਨੇਤ ਬਤਾਵਹਿ ॥

Laxmi, Brahma and Krishna call Him neti neti;

ਅਸੰਭ ਰੂਪ ਅਨਭੈ ਪ੍ਰਭਾ ; ਅਤਿ ਬਲਿਸਟ ਜਲਿ ਥਲਿ ਕਰਣ ॥

unborn, self-existent, grand, highly powerful and creator of the earth and ocean;

ਅੱਚੁਤ ਅਨੰਤ ਅਦ੍ਵੈ ਅਮਿਤ ; ਨਾਥ ਨਿਰੰਜਨ ਤਵ ਸਰਣ ॥੩੨॥

indestructible, infinite, non-dual, patron and immaculate Almighty, I fall under Thy protection

ਅੱਚੁਤ ਅਭੈ ਅਭੇਦ ਅਮਿਤ ; ਆਖੰਡ ਅਤੁਲ ਬਲ ॥

Eternal, fearless, non-dual, indivisible and mighty powerful is the Almighty;

ਅਟਲ ਅਨੰਤ ਅਨਾਦਿ ਅਖੈ ; ਅਖੰਡ ਪ੍ਰਬਲ ਦਲ ॥

infinite, eternal, primal, free from melody, indivisible and master of powers is He;

ਅਮਿਤ ਅਮਿਤ ਅਨਤੋਲ ; ਅਭੂ ਅਨਭੇਦ ਅਭੰਜਨ ॥

beyond all evils and a spirit, adds He to the pleasure of gods, humans and saints;

ਅਨਬਿਕਾਰ ਆਤਮ ਸਰੂਪ ; ਸੁਰ ਨਰ ਮੁਨ ਰੰਜਨ ॥

free from wickedness and fear, He is ever bowed to by the saints;

ਅਬਿਕਾਰ ਰੂਪ ਅਨਭੈ ਸਦਾ ; ਮੁਨ ਜਨ ਗਨ ਬੰਦਤ ਚਰਨ ॥

sustainer of the world, annihilator of sorrows and flaws.

ਭਵ ਭਰਨ ਕਰਨ ਦੁਖ ਦੋਖ ਹਰਨ ; ਅਤਿ ਪ੍ਰਤਾਪ ਭ੍ਰਮ ਭੈ ਹਰਨ ॥੩੩॥

highly majestic and eradicator of fear and delusion is He

ਛਪੈ ਛੰਦ ॥

Chhapai Chhand

ਤੂੰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

Your Grace

ਮੁਖ ਮੰਡਲ ਪਰ ਲਸਤ ; ਜੋਤਿ ਉਦੋਤ ਅਮਿਤ ਗਤ ॥

Highly brilliant shine is on Thy face;

ਜਟਤ ਜੋਤ ਜਗ ਮਗਤ ; ਲਜਤ ਲਖ ਕੋਟਿ ਨਿਖਤਿਪਤਿ ॥

this brilliance outshines the brilliance of billions of moons;

ਚਕ੍ਰਵਰਤੀ ਚਕ੍ਰਵੈ ਚਕ੍ਰਤ ; ਚਉਚੱਕ੍ਰ ਕਰਿ ਧਰਿ ॥

seeing Thou with Kal chakra, even the chakradhari emperors get stunned;

ਪਦਮ ਨਾਥ ਪਦਮਾਛ ; ਨਵਲ ਨਾਰਾਇਣ ਨਰਿਹਰਿ ॥

Thou art master of lotus(Vishnu) and lotus-eyed Laxmi and Narayan;

ਕਾਲਖ ਬਿਹੰਡਣ ਕਿਲਵਿਖ ਹਰਣ ; ਸੁਰ ਨਰ ਮੁਨ ਬੰਦਤ ਚਰਣ ॥

annihilate Thou all darkness, eradicate the evils and gods, humans and saints bow to Thee;

ਖੰਡਣ ਅਖੰਡ ਮੰਡਣ ਅਭੈ ; ਨਮੋ ਨਾਥ ਭਉ ਭੈ ਹਰਣ ॥੩੪॥

salutation to the fear eradicator Almighty who is fearless and who destroys even the indestructible

ਛਪੈ ਛੰਦ ॥

Chhapai Chhand

ਨਮੋ ਨਾਥ ਨ੍ਰਿਦਾਇਕ ; ਨਮੋ ਨਿਮ ਰੂਪ ਨਿਰੰਜਨ ॥

Salutation to compassion-incarnate, immaculate Almighty;

ਅਗੰਜਾਣ ਅਗੰਜਣ ਅਭੰਜ ; ਅਨਭੇਦ ਅਭੰਜਨ ॥

salutation to the non-dual, indivisible Almighty;

ਅਛੈ ਅਖੈ ਅਬਿਕਾਰ ; ਅਭੈ ਅਨਭਿਜ ਅਭੇਦਨ ॥

free from disease, bestower of charity, not given to evil,

ਅਖੇਦਾਨ ਖੇਦਨ ਅਖਿਜ ; ਅਨਛਿਦ੍ਰ ਅਛੇਦਨ ॥

indestructible, impenetrable is He;

ਆਜਾਨ ਬਾਹ ਸਾਰੰਗਧਰ ; ਖੜਗ ਪਾਣ ਦੁਰਜਨ ਦਲਣ ॥

Long-armed and wielder of bow and sword, destroyer of the wicked is He;

ਨਰ ਵਰ ਨਰੇਸ ਨਾਇਕ ਨ੍ਰਿਪਣਿ ; ਨਮੋ ਨਵਲ ਜਲ ਥਲ ਰਵਣਿ ॥੩੫॥

salutation to king, hero and pervader on earth and sky

ਦੀਨ ਦਯਾਲ ਦੁਖ ਹਰਣ ; ਦੁਰਮਤ ਹੰਤਾ ਦੁਖ ਖੰਡਣ ॥

Merciful to the hapless, remover of suffering, destroyer of evil and annihilator of sorrow is He;

ਮਹਾਂ ਮੋਨ ਮਨ ਹਰਨ ; ਮਦਨ ਮੂਰਤ ਮਹਿ ਮੰਡਨ ॥(ਪਾਠ ਮਹ)

highly poised, charmer of hearts and handsome form is He;

ਅਮਿਤ ਤੇਜ ਅਬਿਕਾਰ ਅਖੈ ; ਆਭੰਜ ਅਮਿਤ ਬਲ ॥

immeasurable brilliance, free from evil and disease, He is highly powerful;

ਨਿਰਭੰਜ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰ ; ਨਿਰਜੁਰ ਨ੍ਰਿਪ ਜਲ ਥਲ ॥

indivisible, fearless, rancourless and master of earth and ocean is He;

ਅੱਛੈ ਸਰੂਪ ਅੱਛੁ ਅਛਿਤ ; ਅਛੈ ਅਛਾਨ ਅਛਰ ॥

eternal form and untouchable knowledge is He;

ਅਦਵੈ ਸਰੂਪ ਅਦ੍ਵਿਯ ਅਮਰ ; ਅਭਿ ਬੰਦਤ ਸੁਰ ਨਰ ਅਸੁਰ ॥੩੬॥

He is non-dual and eternal, and is paid obeisance by gods, humans and saints

ਕੁਲ ਕਲੰਕ ਕਰਿ ਹੀਨ ; ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਾਗਰ ਕਰੁਣਾਕਰ ॥

Remover of the slurs of all, ocean of compassion art Thou;

ਕਰਣ ਕਾਰਣ ਸਮਰੱਥ ; ਕ੍ਰਿਪਾ ਕੀ ਸੂਰਤ ਕ੍ਰਿਤ ਧਰ ॥

Thou art the act as well as its cause and the consequence;

ਕਾਲ ਕਰਮ ਕਰ ਹੀਨ ; ਕ੍ਰਿਪਾ ਜਿਹ ਕੋਇ ਨ ਬੁੱਝੈ ॥

embodiment of mercy art Thou; beyond time and action yet unknowable art Thy deeds;

ਕਹਾ ਕਹੈ ਕਹਿ ਕਰੈ ; ਕਹਾ ਕਾਲਨ ਕੈ ਸੁਝੈ ॥ (ਦੂਜਾ ਪਾਠ ਕਹਾ)

none knows as to what Thou wilt say or do;

ਕੰਜਲਕ ਨੈਨ ਕੰਬੂ ਗ੍ਰੀਵਹਿ ; ਕਟਿ ਕੇਹਰ ਕੁੰਜਰ ਗਵਨ ॥

Thou art lotus-eyed, Thy neck is like conch-shells and waist like lion's and Thy gait is charming like elephant's;

ਕਦਲੀ ਕੁਰੰਕ ਕਰਪੂਰ ਗਤ ; ਬਿਨ ਅਕਾਲ ਦੁੱਜੋ ਕਵਨ ॥੩੭॥

Thy thighs are like the trunk of banana plant, fast paced like deer, and fragrant like camphor O Akalpurakh ! who else can possess all these qualities except Thee

ਛਪੈ ਛੰਦ॥

Chhapai Chhand

ਅਲਖ ਰੂਪ ਅਲੇਖ ; ਅਬੈ ਅਨਭੂਤ ਅਭੰਜਨ ॥

Thou art indescribable, formless, invisible, fearless, indivisible and beyond elements;

ਆਦਿ ਪੁਰਖ ਅਬਿਕਾਰ , ਅਜੈ ਅਨਗਾਧ ਅਗੰਜਨ ॥

Thou art primal being, free from evil, invincible, unfathomable and eternal;

ਨਿਰਬਿਕਾਰ ਨਿਰਜੁਰ ਸਰੂਪ ; ਨਿਰਦ੍ਵੈ ਨਿਰੰਜਨ ॥

Thou art beyond all evil, beauteous form, without any prejudices and immaculate One;

ਅਭੰਜਨ ਭੰਜਨ ਅਨਭੇਦ ; ਅਨਭੂਤ ਅਭੰਜਨ ॥

destroyer of the indestructible, unknowable, beyond time and eternal art Thou;

ਸਾਹਾਨ ਸਾਹ ਸੁੰਦਰ ਸੁਮਤ ; ਬਡ ਸਰੂਪ ਬਡਵੈ ਬਖਤ ॥

Emperor of emperors, beauteous and wise, huge-sized and great bestower;

ਕੋਟਕਿ ਪ੍ਰਤਾਪ ਭੂਅ ਭਾਨ ਜਿਮ ; ਤਪਤ ਤੇਜ ਇਸਥਿਤ ਤਖਤ ॥੩੮॥

seated on Thy throne art Thou with the brilliance of billions of suns

ਛਪੈ ਛੰਦ ॥ ਤ੍ਵਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

Chhapai Chhand. Your Grace

ਚਕ੍ਰਤ ਚਾਰ ਚਕ੍ਰਵੈ ; ਚਕ੍ਰਤ ਚਉਕੁੰਟ ਚਵੰਗਨ ॥

The mighty chakravarti kings in all the four directions get stunned looking at Thy grandeur;

ਕੋਟ ਸੂਰ ਸਮ ਤੇਜ ; ਤੇਜ ਨਹੀਂ ਦੁਨ ਚਵੰਗਨ ॥

possess Thou the brilliance that is many times more than that of billions of suns;

ਕੋਟ ਚੰਦ ਚਕ ਪਰੈ ; ਤੁੱਲ ਨਹੀਂ ਤੇਜ ਬਿਚਾਰਤ ॥

billions of moons cannot even measure Thy brilliance;

ਬਿਆਸ ਪਰਾਸਰ ਬ੍ਰਹਮ ; ਭੇਦ ਨਹਿ ਬੇਦ ਉਚਾਰਤ ॥

Vyas, Prashar and the Vedas fail to unfathom Thy mystery;

ਸਾਹਾਨ ਸਾਹ ਸਾਹਿਬ ਸੁਘਰਿ ; ਅਤਿ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੁੰਦਰ ਸਬਲ ॥

Emperor of emperors, most handsome and highly powerful art Thou;

ਰਾਜਾਨ ਰਾਜ ਸਾਹਿਬ ਸਬਲ ; ਅਮਿਤ ਤੇਜ ਅਛੈ ਅਛਲ ॥੩੯॥ (ਅਛਲ ਪੋਲਾ)

King of kings, master of immeasurable power and eternal Almighty; none can ever deceive Thee

ਕਬਿਤੁ ॥

Kabitt

ਤ੍ਵਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

Your Grace

ਗਹਿਓ ਜੋ ਨ ਜਾਇ ; ਸੋ ਅਗਾਹ ਕੈ ਕੈ ਗਾਹੀਅਤੁ ,

ਫੇਦਿਓ ਜੋ ਨ ਜਾਇ ; ਸੋ ਅਛੇਦਕੈ ਪਛਾਨੀਐ ॥

He who cannot be held is called inaccessible and who cannot be known is called unknowable;

ਗੰਜਿਓ ਜੋ ਨ ਜਾਇ ; ਸੋ ਅਗੰਜ ਕੈ ਕੈ ਜਾਨੀਅਤੁ ,

ਭੰਜਿਓ ਜੋ ਨ ਜਾਇ ; ਸੋ ਅਭੰਜ ਕੈ ਕੈ ਮਾਨੀਐ ॥

he who cannot be destroyed is called eternal and who cannot be divided is called indivisible;

ਸਾਧਿਓ ਜੋ ਨ ਜਾਇ ; ਸੋ ਅਸਾਧਿ ਕੈ ਕੈ ਸਾਧ ਕਰ ,

ਛਲਿਓ ਜੋ ਨ ਜਾਇ ; ਸੋ ਅਛਲ ਕੈ ਪ੍ਰਮਾਨੀਐ ॥

he who cannot be worshipped is called unrealizable and who cannot be enchanted or deceived is called beyond deception;

ਮੰਤ੍ਰ ਮੈ ਨ ਆਵੈ ; ਸੋ ਅਮੰਤ੍ਰ ਕੈ ਕੈ ਮਾਨ ਮਨ ,

ਜੰਤ੍ਰ ਮੈ ਨ ਆਵੈ ; ਸੋ ਅਜੰਤ੍ਰ ਕੈ ਕੈ ਜਾਨੀਐ ॥੪੦॥

he who cannot be mastered with mantras is called beyond mantras and who cannot be mastered with yantras is called beyond yantras

ਕਬਿਤੁ॥

Kabitt

ਤ੍ਵਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

Your Grace

ਜਾਤ ਮੈ ਨ ਆਵੈ ; ਸੋ ਅਜਾਤ ਕੈ ਕੈ ਜਾਨ ਜੀਅ ,
ਪਾਤ ਮੈ ਨ ਆਵੈ ; ਸੋ ਅਪਾਤ ਕੈ ਬੁਲਾਈਐ ॥

O my mind ! consider the one beyond caste as casteless and the one who does not fall in a category is beyond categories;

ਭੇਦ ਮੈ ਨ ਆਵੈ ; ਸੋ ਅਭੇਦ ਕੈ ਕੈ ਭਾਖੀਅਤੁ ,
ਛੇਦਯੋ ਜੋ ਨ ਜਾਇ ; ਸੋ ਅਛੇਦ ਕੈ ਸੁਨਾਈਐ ॥

one who cannot be known be taken as unknowable and who cannot be penetrated be taken as unpenetrable;

ਖੰਡਿਓ ਜੋ ਨ ਜਾਇ ; ਸੋ ਅਖੰਡ ਜੁ ਕੋ ਖਿਆਲ ਕੀਜੈ ,
ਖਿਆਲ ਮੈ ਨ ਆਵੈ ; ਗਮੁ ਤਾਕੋ ਸਦਾ ਖਾਈਐ ॥

one who cannot be divided be taken as indivisible and who is beyond reflection be ever kept in thoughts;

ਜੰਤ੍ਰ ਮੈ ਨ ਆਵੈ ; ਸੋ ਅਜੰਤ੍ਰ ਕੈ ਕੈ ਜਾਪੀਅਤੁ ,
ਧਿਆਨ ਮੈ ਨ ਆਵੈ ; ਤਾ ਕੋ ਧਿਆਨ ਕੀਜੈ ਧਿਆਈਐ ॥੪੧॥

one who is not subject to any yantras should ever be remembered and who is beyond intellectual contemplation be ever remembered

ਕਬਿਤੁ॥

Kabitt

ਤ੍ਵਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

Your Grace

ਛਤ੍ਰਧਾਰੀ ਛਤ੍ਰੀਪਤਿ ; ਛੈਲ ਰੂਪ ਛਿਤਨਾਥ ,
ਛੋਣੀ ਕਰ ਛਾਇਆ ਬਰ ; ਛਤ੍ਰੀਪਤ ਗਾਈਐ ॥

Remember Him as with royal umbrella, beauteous One, king of the earth;

ਬਿਸੁ ਨਾਥ ਬਿਸੁੰਬਰ ; ਬੇਦਨਾਥ ਬਾਲਾ ਕਰ , (ਦੂਜਾ ਪਾਠ ਬਿਸੁਅੰਭਰ)
ਬਾਜੀਗਰਿ ਬਾਨਧਾਰੀ ; ਬੰਧਨ ਬਤਾਈਐ ॥

He is master and sustainer of the world, master of the Vedas, Balaji, a great juggler (who shows numerous miracles) and One who causes human bondage;

ਨਿਉਲੀ ਕਰਮ ਦੂਧਾਧਾਰੀ ; ਬਿਦਿਆ ਧਰ ਬ੍ਰਹਮਚਾਰੀ ,
ਧਿਆਨ ਕੋ ਲਗਾਵੈ ; ਨੈਕ ਧਿਆਨ ਹੂੰ ਨ ਪਾਈਐ ॥

many who perform hath yogic exercises, who live only on milk, scholars and celibates think of Him but fail to realize Him;

ਰਾਜਨ ਕੇ ਰਾਜਾ ; ਮਹਾਰਾਜਨ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ,
ਐਸੋ ਰਾਜ ਛੋਡਿ ; ਅਉਰ ਦੂਜਾ ਕਉਨ ਧਿਆਈਐ ॥੪੨॥

He is king of Kings and Emperor of emperors, and none other than Him can be contemplated upon

ਕਬਿਤੁ॥

Kabitt

ਤ੍ਵਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

Your Grace

ਜੁੱਧ ਕੇ ਜਿਤਈਆ ; ਰੰਗ ਭੂਮ ਕੇ ਭਵਈਆ ,
ਭਾਰਭੂਮ ਕੇ ਮਿਟਈਆ ; ਨਾਥ ਤੀਨ ਲੋਕ ਗਈਐ ॥

Winner of the battlefield, visitor to the places of joy, redeemer of the burden of earth is the Almighty whose name is sung in the three worlds;

ਕਾਹੂ ਕੇ ਤਨਈਆ ਹੈ ; ਨ ਮਈਆ ਜਾਕੋ ਭਈਆ ਕੋਊ ,
ਛਉਨੀ ਹੂ ਕੈ ਛਈਆ ; ਛੋਡ ਕਾਸਿਉ ਪ੍ਰਤਿ ਲਾਈਐ ॥

He is nobody's son, father or mother but He is the support of earth—why love anyone other than Him;

ਸਾਧਨਾ ਸਧਈਆ ; ਧੂਲਧਾਨੀ ਕੇ ਧੁਜਈਆ ,
ਧੋਮਧਾਰ ਕੋ ਧਰਈਆ ; ਧਿਆਨ ਤਾ ਕੋ ਸਦਾ ਲਾਈਐ ॥

He, the worship of many contemplations, pillar of the sky, redeemer of the whole earth,

ਆਉ ਕੇ ਬਢਈਆ ; ਏਕ ਨਾਮ ਕੇ ਜਪਈਆ ,
ਅਉਰ ਕਾਮ ਕੇ ਕਰਈਆ ; ਛੋਡ ਅਉਰ ਕਉਨ ਧਿਆਈਐ ॥੪੩॥

should ever be concentrated upon; cause of increase in age—His name alone is worth reciting

ਕਬਿਤੁ॥

Kabitt

ਤ੍ਵਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

Your Grace

ਕਾਮ ਕੋ ਕੁਨਿੰਦਾ ; ਖੈਰ ਖੂਬੀ ਕੋ ਦਿਹੰਦਾ ,
ਗਜ ਗਾਜੀ ਕੋ ਗਜਿੰਦਾ ; ਸੋ ਕੁਨਿੰਦਾ ਕੈ ਬਤਾਈਐ ॥

Fulfils He all desires, bestower of all gifts and destroyer of the great elephant like warriors;

ਚਾਮਕੇ ਚਲਿੰਦਾ ; ਘਾਉਘਾਮ ਤੇ ਬਚਿੰਦਾ ,
ਛਤ੍ਰ ਛੋਨੀ ਕੇ ਛਲਿੰਦਾ ; ਸੋ ਦਿਹੰਦਾ ਕੈ ਮਨਾਈਐ ॥

the wielder of bow, protector from all injuries, enchanter of mighty kings and giver of everything without asking—we should try to please Him;

ਜਰ ਕੇ ਦਿਹੰਦਾ ; ਜਾਨਮਾਨ ਕੋ ਜਨਿੰਦਾ ,
ਜੋਤ ਜੇਬ ਕੋ ਗਜਿੰਦਾ ; ਜਾਨ ਮਾਨ ਜਾਨ ਗਾਈਐ ॥

bestower of wealth, knower of life and honour, the light-form is worth of our respect—we should eulogize Him;

ਦੋਖਕੇ ਦਲਿੰਦਾ ; ਦੀਨ ਦਾਨਸ ਦਿਹੰਦਾ ,
ਦੋਖ ਦੁਜਨ ਦਲਿੰਦਾ ; ਧਿਆਇ ਦੂਜੋ ਕਉਨ ਧਿਆਈਐ ॥੪੪॥

eradicator of evils, transformer of pauper into prince and subduer of the wicked—why one other than Him be worshipped

ਕਬਿਤੁ॥

Kabitt

ਤ੍ਵਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

Your Grace

ਸਾਲਿਸ ਸਿਹਿੰਦਾ ; ਸਿੱਧਤਾਈ ਕੋ ਸਧਿੰਦਾ ,
ਅੰਗ ਅੰਗ ਮੈ ਅਵਿੰਦਾ ; ਏਕੁ ਏਕੋ ਨਾਥ ਜਾਨੀਐ ॥

Tolerates He all with calmness, enligHtened One pervading each particle He is the Almighty worth knowing.

ਕਾਲਖ ਕਟਿੰਦਾ ; ਖੁਰਾਸਾਨ ਕੋ ਖੁਨਿੰਦਾ ,
ਗ੍ਰਬ ਗਾਫਲ ਗਿਲਿੰਦਾ ; ਗੋਲ ਗੰਜਖ ਬਖਾਨੀਐ ॥

Destroyer of all darkness, trampler of many proud Pathans under feet and destroyer of hordes of armies in an instant is He called;

ਗਾਲਬ ਗਿਰੰਦਾ ; ਜੀਤ ਤੇਜਕੇ ਦਿਹੰਦਾ ,
ਚਿਤ੍ਰ ਚਾਪਕੇ ਚਲਿੰਦਾ ; ਛੋਡ ਅਉਰ ਕਉਨ ਆਨੀਐ ॥

subduer of the mighty, provider of grandeur to all, master of the mind-bow—who other than Him be remembered;

ਸੱਤਤਾ ਦਿਹੰਦਾ ; ਸਤਤਾਈ ਕੋ ਸੁਖਿੰਦਾ ,
ਕਰਮ ਕਾਮ ਕੋ ਕੁਨਿੰਦਾ ; ਛੋਡ ਦੂਜਾ ਕਉਨ ਮਾਨੀਐ ॥੪੫॥

provider of power, destroyer of falsehood and bestower of all grace—how to acknowledge someone other than Him

ਕਬਿਤੁ॥

Kabitt

ਤ੍ਵਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

Your Grace

ਜੋਤ ਕੋ ਜਗਿੰਦਾ ; ਜੰਗ ਜਾਫਰੀ ਦਿਹੰਦਾ ,
ਮਿਤ੍ਰ ਮਾਰੀ ਕੇ ਮਲਿੰਦਾ ; ਪੈ ਕੁਨਿੰਦਾ ਕੈ ਬਖਾਨੀਐ ॥

Light aflame, bestower of victory in the battlefield, and destroyer of the deceivers of friends is He known;

ਪਾਲਕ ਪੁਨਿੰਦਾ ; ਪਰਮ ਪਾਰਸੀ ਪ੍ਰਗਿੰਦਾ ,
ਰੰਗ ਰਾਗ ਕੇ ਸੁਨਿੰਦਾ ; ਪੈ ਅਨੰਦਾ ਤੇਜ ਮਾਨੀਐ ॥

sustainer of all, transformer of iron into gold like a philosopher's stone, ever pleased in all situations is He acknowledged;

ਜਾਪ ਕੇ ਜਪਿੰਦਾ ; ਖੈਰ ਖੂਬੀ ਕੇ ਦਿਹੰਦਾ ,
ਖੂਨ ਮਾਫ ਕੇ ਕੁਨਿੰਦਾ ਹੈ ; ਅਭਿੱਜ ਰੂਪ ਠਾਨੀਐ ॥

reciter of all sort of mantras (recitations), bestower of all comfort, forgiver of sins of all but One who still remains detached;

ਆਰਜਾ ਦਿਹਿੰਦਾ ; ਰੰਗ ਰਾਗ ਕੋ ਬਢਿੰਦਾ ,
ਦੁਸਟ ਦੋਹ ਕੇ ਦਲਿੰਦਾ ; ਛੋਡ ਦੂਜੇ ਕੌਨ ਮਾਨੀਐ ॥੪੬॥

He is bestower of age, adds to the joy and destroys the wicked and the traitors– who else is to be believed in ?

ਕਬਿਤੁ॥

Kabitt

ਤ੍ਵਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

Your Grace

ਆਤਮਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਾਹ ; ਸਿੱਧਤਾ ਸਰੂਪ ਤਾਹ ,
ਬੁੱਧਤਾ ਬਿਭੂਤ ਜਾਹ ; ਸਿੱਧਤਾ ਸੁਭਾਉ ਹੈ ॥

He is primarily spirit, siddhi is His form, budhi is His power and spirituality is His nature;

ਰਾਗ ਭੀ ਨ ਰੰਗ ਤਾਹਿ ; ਰੂਪ ਭੀ ਨ ਰੇਖ ਜਾਹਿ ,
ਅੰਗ ਭੀ ਸੁਰੰਗ ਤਾਹ ; ਰੰਗ ਕੇ ਸੁਭਾਉ ਹੈ ॥

He has no colour, form and outline yet His limbs are beautiful and bliss is His nature;

ਚਿਤ੍ਰ ਸੋ ਬਿਚਿਤ੍ਰ ਹੈ ; ਪਰਮਤਾ ਪਵਿਤ੍ਰ ਹੈ ,
ਸੁ ਮਿਤ੍ਰ ਹੂੰ ਕੇ ਮਿਤ੍ਰ ਹੈ ; ਬਿਭੂਤ ਕੋ ਉਪਾਉ ਹੈ ॥

His painting of the created phenomena is unique as well as pious; He is Friend of friends and bestower of all powers;

ਦੇਵਨ ਕੇ ਦੇਵ ਹੈ ; ਕਿ ਸਾਹਨ ਕੇ ਸਾਹ ਹੈ ,
ਕਿ ਰਾਜਨ ਕੋ ਰਾਜੁ ਹੈ ; ਕਿ ਰਾਵਨ ਕੋ ਰਾਉ ਹੈ ॥੪੭॥

He is God of gods, Emperor of emperors, King of kings and Chief of the chiefs

ਬਹਿਰ ਤਵੀਲ ਛੰਦ ॥ ਪਸਚਮੀ ॥

Bahir Tavil Chhand Pachchhmi

ਤ੍ਵਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

Your Grace

ਕਿ ਅਗੰਜਸ ॥ ਕਿ ਅਭੰਜਸ ॥

He is Indestructible; indivisible;

ਕਿ ਅਰੂਪਸ ॥ ਕਿ ਅਰੰਜਸ ॥੪੮॥

formless and beyond sorrow

ਕਿ ਅਛੇਦਸ ॥ ਕਿ ਅਭੇਦਸ ॥

He is impenetrable; unknowable;

ਕਿ ਅਨਾਮਸ ॥ ਕਿ ਅਕਾਮਸ ॥੪੯॥

beyond names and beyond desires

ਕਿ ਅਭੇਖਸ ॥ ਕਿ ਅਲੇਖਸ ॥

Beyond any garb He is indescribable;

ਕਿ ਅਨਾਦਸ ॥ ਕਿ ਅਗਾਧਸ ॥੫੦॥

primal being and unfathomable

ਕਿ ਅਰੂਪਸ ॥ ਕਿ ਅਭੂਤਸ ॥

He is formless, not made of elements;

ਕਿ ਅਢਾਦਸ ॥ ਕਿ ਅਰਾਗਸ ॥੫੧॥

beyond all flaws and beyond all attachments

ਕਿ ਅਭੇਦਸ ॥ ਕਿ ਅਛੇਦਸ ॥

He is unknowable; impenetrable;

ਕਿ ਅਛਾਦਸ ॥ ਕਿ ਅਗਾਧਸ ॥੫੨॥

great and unfathomable

ਕਿ ਅਗੰਜਸ ॥ ਕਿ ਅਭੰਜਸ ॥

He is beyond death; He is indivisible;

ਕਿ ਅਭੇਦਸ ॥ ਕਿ ਅਛੇਦਸ ॥੫੩॥

Unknowable and impenetrable

ਕਿ ਅਸੇਅਸ ॥ ਕਿ ਅਧੇਅਸ ॥

He is not dependent, beyond all counts,

ਕਿ ਅਗੰਜਸ ॥ ਕਿ ਇਕੰਜਸ ॥੫੪॥

beyond death; and He is One

ਕਿ ਉਕਾਰਸ ॥ ਕਿ ਨਿਕਾਰਸ ॥

He is transcendent One manifested in many,

ਕਿ ਅਖੰਜਸ ॥ ਕਿ ਅਭੰਜਸ ॥੫੫॥

beyond all disputes; and He is Indivisible

ਕਿ ਅਘਾਤਸ ॥ ਕਿ ਅਕਿਆਤਸ ॥

He is beyond injury, not subject to fire.

ਕਿ ਅਚਲਸ ॥ ਕਿ ਅਛਲਸ ॥੫੬॥

He is Absolute and He cannot be deceived

ਕਿ ਅਜਾਤਸ ॥ ਕਿ ਅਝਾਤਸ ॥

He is unborn; he is unknowable;

ਕਿ ਅਛਲਸ ॥ ਕਿ ਅਟਲਸ ॥੫੭॥

He cannot be deceived; and He is eternal

ਬਹਿਰ ਤਵੀਲ ਛੰਦ ॥ ਪਸਚਮੀ ॥

Bahir Tavil Chhand Pachchhmi

ਤ੍ਵਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

Your Grace

ਅਟਾਟਸਚ ॥ ਅਡਾਟਸਚ ॥

He is not zig-zag; He is beyond all reprimands;

ਅਡੰਗਸਚ ॥ ਅਣੰਗਸਚ ॥੫੮॥

He cannot be stung and He is not physically accessible

ਅਤਾਨਸੁ ॥ ਅਥਾਨਸੁ ॥

He is beyond the lure of musical tune; He is not attached to a particular place;

ਅਦੰਗਸੁ ॥ ਅਨੰਗਸੁ ॥੫੯॥

He is beyond disputes and He is not accessible to senses

ਅਪਾਰਸੁ ॥ ਅਫਾਰਸੁ ॥

He is infinite truth; He is indisputable truth;

ਅਬੇਅਸਤੁ ॥ ਅਭੇਅਸਤ ॥੬੦॥

He is immutable; and He is fearless

ਅਮਾਨਸਚ ॥ ਅਹਾਨਸਚ ॥

He is beyond pride and cannot be harmed;

ਅਤੰਗਸਚ ॥ ਅਤ੍ਰੰਗਸਚ ॥੬੧॥

He is beyond senses and is beyond the sea waves as well

ਅਰਾਮਸਚ ॥ ਅਲਾਮਸਚ ॥

He is perfect peace, supreme scholar.

ਅਜੋਧਸਚ ॥ ਅਵੋਜਸਚ ॥੬੨॥ਪਸਚਮੀ॥

He needs no warriors (to establish Himself); and He is invincible

ਅਸੇ ਅਸਤੁ ॥ ਅਬੇ ਅਸਤੁ ॥

He is support of all; He is fearless;

ਆ ਅੰਗਸਤੁ ॥ ਇ ਅੰਗਸਤੁ ॥੬੩॥

He is male; and He is female

ਪਸਚਮੀ ॥

Pachchhmi

ਉਕਾਰਸਤੁ ॥ ਅਕਾਰਸਤੁ ॥

He is Oankar (unmanifest); manifest in varied forms is also He;

ਅਖੰਡਸਤੁ ॥ ਅਡੰਗਸਤੁ ॥੬੪॥

He is indivisible; and He is beyond all attributes

ਕਿ ਆਤਾਪਹਿ ॥ ਕਿ ਅਥਾਪਹਿ ॥

He is beyond (three) maladies; He is not established (by any other);

ਕਿ ਅੰਦਗਹਿ ॥ ਕਿ ਅਨੰਗਹਿ ॥੬੫॥

He is beyond all evils; and He is formless

ਕਿ ਅਤਾਪਹਿ ॥ ਕਿ ਅਥਾਪਹਿ ॥

He is beyond maladies; He is not established (by any other);

ਕਿ ਅਨੀਲਹਿ ॥ ਕਿ ਸੁਨੀਲਹਿ ॥੬੬॥

He is flawless; He is beauteous

ਅਰਧ ਨਰਾਜਛੰਦ ॥

Ardh Naraj Chhand

ਤ੍ਵਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

Your Grace

ਸਜਸਤੁਯੰ ॥ ਧਜਸਤੁਯੰ ॥

Majestic Thou art; grandeur and honour Thou art;

ਅਲਸਤੁਯੰ ॥ ਇਕਸਤੁਯੰ ॥੬੭॥

Thou art perfect; and Thou art One

ਜਲਸਤੁਯੰ ॥ ਥਲਸਤੁਯੰ ॥

Thou art in the sea; Thou art on earth;

ਪੁਰਸਤੁਯੰ ॥ ਬਨਯਤੁਯੰ ॥੬੮॥

Thou art on the mountain; and Thou art in the forest

ਗੁਰਸਤੁਯੰ ॥ ਗੁਫਸਤੁਯੰ ॥

Thou art in the forests; Thou art in the caves;

ਨਿਰਸਤੁਯੰ ॥ ਨਿਦਸਤੁਯੰ ॥੬੯॥

Thou art beyond all rasas (delights); yet Thou art the form of rasa

ਰਵਸਤੁਯੰ ॥ ਸਸਸਤੁਯੰ ॥

Thou art sun; Thou art moon;

ਰਜਸਤੁਯੰ ॥ ਤਮਸਤੁਯੰ ॥੭੦॥

Thou art the quality of passion (rajas); and Thou art the quality of inertia (tamas)

ਧਨਸਤੁਯੰ ॥ ਮਨਸਤੁਯੰ ॥

Thou art wealth; Thou art consciousness;

ਬ੍ਰਿਛਸਤੁਯੰ ॥ ਬਨਸਤੁਯੰ ॥੭੧॥

Thou art the trees; and Thou art all vegetation

ਮਤਸਤੁਯੰ ॥ ਗਤਸਤੁਯੰ ॥

Thou art wisdom; Thou art movement;

ਬ੍ਰਤਸਤੁਯੰ ॥ ਚਿਤਸਤੁਯੰ ॥੭੨॥

Thou art the fast; and Thou art consciousness

ਪਿਤਸਤੁਯੰ ॥ ਸੁਤਸਤੁਯੰ ॥

Thou art father; Thou art in the son;

ਮਤਸਤੁਯੰ ॥ ਗਤਸਤੁਯੰ ॥੭੩॥

Thou art mother; and Thou cause movement of the world

ਨਰਸਤੁਯੰ ॥ ਤ੍ਰਿਯਸਤੁਯੰ ॥

Thou art male; Thou art female;

ਪਿਤਸਤੁਯੰ ॥ ਬ੍ਰਿਦਸਤੁਯੰ ॥੨੪॥ (ਤ੍ਰਿ-ਅੱਸ)

Thou art father; and Thou art the dharma

ਹਰਿਸਤੁਯੰ ॥ ਕਰਸਤੁਯੰ ॥

Joy Thou art; doer Thou art;

ਛਲਸਤੁਯੰ ॥ ਬਲਸਤੁਯੰ ॥੨੫॥

deceiver Thou art; and all power Thou art

ਉਡਸਤੁਯੰ ॥ ਪਡਸਤੁਯੰ ॥

Thou art in the stars; Thou art in the moon;

ਗਡਸਤੁਯੰ ॥ ਦਧਸਤੁਯੰ ॥੨੬॥

Thou art in the mountain; Thou art in the ocean

ਰਵਸਤੁਯੰ ॥ ਛਪਸਤੁਯੰ ॥

Movement and the power inherent in movement art Thou;

ਗਰਬਸਤੁਯੰ ॥ ਦਿਰਬਸਤੁਯੰ ॥੨੭॥

pride Thou art; and wealth Thou art

ਜੈ ਅਸਤੁਯੰ ॥ ਖੈ ਅਸਤੁਯੰ ॥

Thou art the conqueror; Thou art destroyer;

ਪੈ ਅਸਤੁਯੰ ॥ ਤ੍ਰੈ ਅਸਤੁਯੰ ॥੨੮॥

Thou art ocean of milk (nourisher); and Thou art the three qualities

ਨਿਰਾਜਛੰਦ ॥

Naraj Chhand

ਤ੍ਵਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

Your Grace

ਚਕੰਤ ਚਾਰ ਚੰਦ੍ਰਕਾ ॥ ਸੁਭੰਤ ਰਾਜ ਸੁ ਪ੍ਰਭਾ ॥

The brilliance of moon is ashamed as it faces Thy grandeur;

ਦਵੰਤ ਦੁਸਟ ਮੰਡਲੀ ॥ ਸੁਭੰਤ ਰਾਜਸੁ-ਥਲੀ ॥੭੯॥

Thy brilliance destroys the wicked and results in the manifestation of Thy kingdom (world)

ਚਲੰਤ ਚੰਡ ਮੰਡ ਕਾ ॥ ਅਖੰਡ ਖੰਡ ਦੁਪਲਾ ॥

Thou moving fast like Chandika; kill in two moments the seemingly invincible warriors;

ਖਿਵੰਤ ਬਿਜੁ ਜੁਲਾਕਾ ॥ ਅਨੰਤ ਗੱਦਿ ਬਿੱਦਸਾ ॥੮੦॥

Thou art resplendent like lightning; Thy reign is spread like infinity

ਲਸੰਤ ਭਾਵ ਉਜਲੰ ॥ ਦਲੰਤ ਦੁੱਖ ਦੁੱਦਲੰ ॥

Immaculate Thou art; destroyer of the hordes of sorrow;

ਪਵੰਗ ਪਾਤ ਸੋਹੀਯੰ ॥ ਸਮੁੰਦ੍ਰ ਬਾਜ ਲੋਹੀਯੰ ॥੮੧॥

Thy deeds are beautiful; and Thou art the essence (in the form of horse) churned out of ocean

ਨਿਨੰਦ ਗੇਦ ਬ੍ਰਿਦਯੰ ॥ ਅਖੇਦ ਨਾਦ ਦੁੱਧਰੰ ॥

Beyond worldly joys; He is majestic like the round sun;

ਅਠੱਟ ਬੱਟ ਬੱਟਕੰ ॥ ਅਘੱਟ ਅਨੱਟ ਸੁੱਖਲੰ ॥੮੨॥

Like sorrow -free unstruck melody, He is the support of earth and sky; He is imperishable bunyan tree, and He is saturated with all joys though beyond all worldly lures

ਅਖੁੱਟ ਤੁੱਟ ਦ੍ਰਿੱਬਕੰ ॥ ਅਜੁੱਟ ਛੁੱਟ ਸੁੱਛਕੰ ॥

His treasures are indestructible; unattached Almighty is free from the bondage of maya;

ਅਘੁੱਟ ਤੁੱਟ ਆਸਨੰ ॥ ਅਲੇਖ ਅਭੇਖ ਅਨਾਸਨੰ ॥੮੩॥

His throne is ever stable; and He is indescribable, beyond any garbs and eternal

ਸੁਭੰਤ ਦੰਤ ਪੁਦਕੰ ॥ ਜਲੰਤ ਸਾਮ ਸੁ ਘਟੰ ॥

His teeth and feet are beautiful; His glimpse destroys the clouds of sorrow;

ਸੁਭੰਤ ਛੁਦ੍ਰ ਘੰਟਕਾ ॥ ਜਲੰਤ ਭਾਰਕਛਟਾ ॥੮੪॥

small trinklets look beautiful (around His waist); and His glimpse excels even the most brilliant light

ਸਿਰੀਸੁ ਸੀਸ ਸੁੱਭੀਯੰ ॥ ਘਟਾਕ ਬਾਨ ਉੱਭੀਯੰ ॥

Headgear on His head looks splendid; it looks like the rainbow among clouds;

ਸੁਭੰਤ ਸੀਸ ਸਿਧਰੰ ॥ ਜਲੰਤ ਸਿੱਧਰੀ ਨਰੰ ॥੮੫॥

crown over His heads looks majestic; looking at it even the ocean feels jealous

ਚਲੰਤ ਦੰਤ ਪਤਕੰ ॥ ਭਜੰਤ ਦੇਖਿ ਦੁਦਲੰ ॥

The demon -armies flee on seeing Thee; the hordes of the wicked get scattered;

ਤਜੰਤ ਸਸਤ੍ਰ ਅਸਤ੍ਰਕੰ ॥ ਚਲੰਤ ਚਕ੍ਰ ਚਉਦਿਸੰ ॥੮੬॥

as Thou use the weapons and arms; the sway of His law runs all around

ਅਗੰਮ ਤੇਜ ਸੋਭੀਯੰ ॥ ਰਿਖੀਸ ਈਸ ਲੋਭੀਯੰ ॥

Thy splendour is inaccessible; rishis and Shiva envy this splendour;

ਅਨੇਕ ਬਾਰ ਧਿਆਵਹੀ ॥ ਨ ਤਤ੍ਰ ਪਾਰ ਪਾਵਹੀ ॥੮੭॥

they repeatedly meditate on Thee (to realize Thee); but they fail to fathom Thee

ਅਧੋ ਸੁ ਧੂਮ ਧੂਮ ਹੀ ॥ ਅਘ੍ਰ ਨੇਤ੍ਰ ਘ੍ਰਮ ਹੀ ॥

Some hang upside down by the fire, some have their eyes red (because of remaining continuously awake),

ਸੁ ਪੰਚ ਅਗਨ ਸਾਧੀਯੰ ॥ ਨ ਤਾਮ ਪਾਰ ਲਾਧੀਯੰ ॥੮੮॥

some meditate by five fires, but they fail to realize the Almighty

ਨਿਵਲ ਆਦਿ ਕਰਮਣੰ ॥ ਅਨੰਤ ਦਾਨ ਧਰਮਣੰ ॥

Many perform hath yogic deeds; many give much in charity;

ਅਨੰਤ ਤੀਰਥ ਬਾਸਨੰ ॥ ਨ ਏਕ ਨਾਮ ਕੇ ਸਮੰ ॥੮੯॥

many visit numerous pilgrimage-centres; but all these equal not His name

ਅਨੰਤ ਜੱਗਯ ਕਰਮਣੰ ॥ ਗਜਾਦਿ ਆਦਿ ਧਰਮਣੰ ॥

Many perform yajnas; many perform righteous deeds and give elephants in charity;

ਅਨੇਕ ਦੇਸ ਭਰਮਣੰ ॥ ਨ ਏਕ ਨਾਮ ਕੇ ਸਮੰ ॥੯੦॥

many wander about at different places; but all these equal not His Name

ਇਕੰਤ ਕੁੰਟ ਬਾਸਨੰ ॥ ਭ੍ਰਮੰਤ ਕੋਟਕੰ ਬਨੰ ॥

Many live in isolation; many wander about forests;

ਉਚਾਟ ਨਾਦ ਕਰਮਣੰ ॥ ਅਨੇਕ ਉਦਾਸ ਭਰਮਣੰ ॥੯੧॥

many recite mantras with a detached mind; and many wander about like ascetics

ਅਨੇਕ ਭੇਖ ਆਸਨੰ ॥ ਕਰੋਰ ਕੋਟਕੰ ਬ੍ਰਤੰ ॥

Many take to numerous garbs or postures (to realize Thee); millions observe fast;

ਦਿਸਾ ਦਿਸਾ ਭ੍ਰਮੇਸਨੰ ॥ ਅਨੇਖ ਭੇਖ ਪੇਖਨੰ ॥੯੨॥

many wander in different directions; and many wear numerous kinds of garbs

ਕਰੋਰ ਕੋਟ ਦਾਨਕੰ ॥ ਅਨੇਕ ਜਗਯ ਕ੍ਰਤੱਬਿਯੰ ॥

Millions give numerous kinds of charity; many perform yajnas as their religious duty;

ਸਨਯਾਸ ਆਦਿ ਧਰਮਣੰ ॥ ਉਦਾਸ ਨਾਮ ਕਰਮਣੰ ॥੯੩॥

many become ascetics; many perform like the detached

ਅਨੇਕ ਪਾਠ ਪਾਠਨੰ ॥ ਅਨੰਤ ਠਾਟ ਠਾਟਨੰ ॥

Many recite hymns; many perform different kinds of rituals;

ਨ ਏਕ ਨਾਮ ਕੇ ਸਮੰ ॥ ਸਮੱਸਤ ਸ੍ਰਿਸਟ ਕੇ ਭ੍ਰਮੰ ॥੯੪॥

nothing is equal to His name; all these are futile exercises

ਜਗਾਦਿ ਆਦਿ ਧਰਮਣੰ ॥ ਬੈਰਾਗ ਆਦਿ ਕਰਮਣੰ ॥

The performing of yajnas, duties of ascetics;

ਦਯਾਦਿ ਆਦਿ ਕਾਮਣੰ ॥ ਅਨਾਦ ਸੰਜਮੰ ਬ੍ਰਿਦੰ ॥੯੫॥

deeds of mercy—all these are acts of austerity in existence since time immemorial

ਅਨੇਕ ਦੇਸ ਭਰਮਣੰ ॥ ਕਰੋਰ ਦਾਨ ਸੰਜਮੰ ॥

Many wander different lands; millions give charity and live life of austerity;

ਅਨੇਕ ਗੀਤ ਗਿਆਨਨੰ ॥ ਅਨੰਤ ਗਿਆਨ ਧਿਆਨਨੰ ॥੯੬॥

many sing (spiritual) songs; many indulge in numerous kinds of meditation and contemplation

ਅਨੰਤ ਗਿਆਨ ਸੁੱਤਮੰ ॥ ਅਨੇਕ ਕ੍ਰਿਤ ਸੁਬ੍ਰਿਤੰ ॥

Infinite knowledge is acquired; mind is controlled with many activities—

ਬਿਆਸ ਨਾਰਦ ਆਦਕੰ ॥ ਸੁ ਬ੍ਰਹਮੁ ਮਰਮ ਨਹਿ ਲਹੰ ॥੯੭॥

as did Vyas, Narad and others; but the mystery of Brahman is not fathomed

ਕਰੋਰ ਜੰਤ੍ਰ ਮੰਤ੍ਰਣੰ ॥ ਅਨੰਤ ਤੰਤ੍ਰਣੰ ਬਣੰ ॥

Millions of yantras and mantras are performed; Many tantras are performed;

ਬਸੇਖ ਬਯਾਸਨਾਸਨੰ ॥ ਅਨੰਤ ਨਯਾਸ ਪ੍ਰਾਸਨੰ ॥੯੮॥

many desires are subdued; and many anxieties are overcome (to realize Him)

ਜਪੰਤ ਦੇਵ ਦੈਤਨੰ ॥ ਥਪੰਤ ਜੱਛ ਗੰਧ੍ਰਬੰ ॥

Gods and demons remember Him; Yakshas and Gandharvas acknowledge Him;

ਬਦੰਤ ਬਿਦਣੋਧਰੰ ॥ ਗਣੰਤ ਸੇਸ ਉਰਗਣੰ ॥੯੯॥

They place Him in their hearts; and even Ganesh and Sheshnag pay Him obeisance

ਜਪੰਤ ਪਾਰਵਾਰਯੰ ॥ ਸਮੁੰਦ੍ਰ ਸਪਤ ਧਾਰਯੰ ॥

The entire phenomena remember Him; the seven seas remember Him;

ਜਣੰਤ ਚਾਰ ਚਕ੍ਰਣੰ ॥ ਧ੍ਰਮੰਤ ਚਕ੍ਰ ਬਕ੍ਰਣੰ ॥੧੦੦॥

it is known in the four directions that the sway of His dharma runs everywhere

ਜਪੰਤ ਪੰਨਗੰ ਨਕੰ ॥ ਬਰੰ ਨਰੰ ਬਨਸਪਤੰ ॥

Snakes and others remember Him; the entire vegetation remembers Him;

ਅਕਾਸ ਉਰਬੀਅੰ ਜਲੰ ॥ ਜਪੰਤ ਜੀਵ ਜਲ ਥਲੰ ॥੧੦੧॥

the sky, earth and sea including all the jivas there remember Him

ਸੋ ਕੋਟ ਚਕ੍ਰ ਬਕ੍ਰਣੰ ॥ ਬਦੰਤ ਬੇਦ ਚਤ੍ਰਕੰ ॥

Millions of jivas remember Him; The four-faced Brahma remembers Him;

ਅਸੰਭ ਅਸੰਭ ਮਾਨੀਐ ॥ ਕਰੋਰ ਬਿਸਨ ਠਾਨੀਐ ॥੧੦੨॥

Shiva admits realizing Him is impossible; and millions of Vishnus also believe the same way

ਅਨੰਤ ਸੁਰਸੁਤੀ ਸਤੀ ॥ ਬਦੰਤ ਕ੍ਰਿਤ ਈਸੁਰੀ ॥

Saraswati, Lakshmi and Parvati pay Him repeated obeisance;

ਅਨੰਤ ਅਨੰਤ ਭਾਖੀਐ ॥ ਅਨੰਤ ਅੰਤ ਲਾਖੀਐ ॥੧੦੩॥

They speak and describe Him as infinite

ਬ੍ਰਿਧਨਰਾਜ ਛੰਦ ॥

Bridh Naraj Chhand

ਅਨਾਦਿ ਅਗਾਧਿ ਬਿਆਧਿ ਆਦਿ ; ਅਨਾਦਿ ਕੋ ਮਨਾਈਐ ॥

Reflect on God who is primordial, unfathomable, origin of all;

ਅਗੰਜ ਅਭੰਜ ਅਰੰਜ ਅਗੰਜ ; ਗੰਜ ਕਉ ਧਿਆਈਐ ॥

remember Him who is indestructible and beyond anger and ailment;

ਅਲੇਖ ਅਭੇਖ ਅਦ੍ਵੈਖ ਅਰੇਖ ; ਅਸੇਖ ਕੋ ਪਛਾਨੀਐ ॥

Recognize Him who is indescribable, without any specific garb, unprejudiced, formless and without any outline;

ਨ ਭੂਲ ਜੰਤ੍ਰ ਤੰਤ੍ਰ ਮੰਤ੍ਰ ; ਭਰਮ ਭੇਖ ਠਾਨੀਐ ॥੧੦੪॥

even in forgetfulness, depend not on yantra, tantra, illusion or any specific garb

ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਲਾਲ ਅਕਾਲ ਅਪਾਲ ; ਦਇਆਲ ਕੋ ਉਚਾਰੀਐ ॥

Recite the compassionate, deathless, merciful and not sustained by anybody;

ਅਧਰਮ ਕਰਮ ਧਰਮ ਭਰਮ ; ਕਰਮ ਮੈ ਬਿਚਾਰੀਐ ॥

reflect on Him in all deeds of righteousness and otherwise;

ਅਨੰਤ ਦਾਨ ਧਿਆਨ ਗਿਆਨ ; ਧਿਆਨਵਾਨ ਪੇਖੀਐ ॥

contemplate on Him who is bestower of gifts, knowledgeable and poised.

ਅਧਰਮ ਕਰਮ ਕੇ ਬਿਨਾ ; ਸੁਧਰਮ ਕਰਮ ਲੇਖੀਐ ॥੧੦੫॥

He ever resides in deeds of righteousness, away from ignoble deeds

ਬ੍ਰਤਾਦਿ ਦਾਨ ਸੰਜਮਾਦਿ ; ਤੀਰਥ ਦੇਵ ਕਰਮਣੰ ॥

Fasts, charity, celibacy, pilgrimages, and such other so-called noble deeds;

ਹੈ ਆਦਿ ਕੁੰਜਮੇਦ ਰਾਜਸੂ ; ਬਿਨਾ ਨ ਭਰਮਣੰ ॥

gathering together animals, birds to sacrifice them in the rajsuya yajna;

ਨਿਵਲ ਆਦਿ ਕਰਮ ਭੇਖ ; ਅਨੇਕ ਭੇਖ ਮਾਨੀਐ ॥

The yogic exercise of neoli and wearing strange robes are all mere hypocrisy;

ਅਦੇਖ ਭੇਖ ਕੇ ਬਿਨਾ ; ਸੁ ਕਰਮ ਭਰਮ ਜਾਨੀਐ ॥੧੦੬॥

any deed that does not lead to realization of the invisible is delusion

ਅਜਾਤ ਪਾਤ ਅਮਾਤ ਤਾਤ ; ਅਜਾਤ ਸਿੱਧ ਹੈ ਸਦਾ॥

The Almighty is ever unborn, without father and mother and enlightened;

ਅਸਤ੍ਰ ਮਿਤ੍ਰ ਪੁਤ੍ਰ ਪਉਤ੍ਰ ; ਜਤ੍ਰ ਤਤ੍ਰ ਸਰਬਦਾ ॥

He has no foes or friends, sons or grandsons, but he pervades everywhere;

ਅਖੰਡ ਮੰਡ ਚੰਡ ਉਦੰਡ ; ਅਖੰਡ ਖੰਡ ਭਾਖੀਐ ॥

He is destroyer of the mighty heroes, form of radiant light;

ਨ ਰੂਪ ਰੰਗ ਰੇਖ ਅਲੇਖ ; ਭੇਖ ਮੈ ਨ ਰਾਖੀਐ ॥੧੦੭॥

He has no form, colour, outline or garb, and is indescribable

ਅਨੰਤ ਤੀਰਥ ਆਦਿ ; ਆਸਨਾਦਿ , ਨਾਰਦ ਆਸਨੰ ॥

Visiting numerous pilgrim centres, and sitting in varied postures;

ਬੈਰਾਗ ਅਉ ਸੰਨਿਆਸ ; ਅਉ ਅਨਾਦਿ ਜੋਗ ਪ੍ਰਾਸਨੰ ॥

detachment, renunciation and many endeavours of asceticism;

ਅਨਾਦਿ ਤੀਰਥ ਸੰਜਮਾਦਿ ; ਬਰਤ ਨੇਮ ਪੇਖੀਐ ॥

numerous pilgrimages, celibacy, fasts and vows;

ਅਨਾਦਿ ਅਗਾਧਿ ਕੇ ਬਿਨਾ ; ਸਮੱਸਤ ਭਰਮ ਲੇਖੀਐ ॥੧੦੮॥

without realization of the primal and unfathomable One, all this is delusion

ਰਸਾਵਲ ਛੰਦ ॥

Rasaval Chhand

ਦਇਆਦਿ ਆਦਿ ਧਰਮੰ ॥ ਸੰਨਿਆਸ ਆਦਿ ਕਰਮੰ ॥

Charity, renunciation, giving elephants and

ਗਜਾਦਿ ਆਦਿ ਦਾਨੰ ॥ ਹਯਾਦਿ ਆਦਿ ਥਾਨੰ ॥੧੦੯॥ (ਹੈਆਦਿ ਬੋਲੋ)

horses in charity at chosen places are the deeds of righteousness done for God-realization

ਸੁਵਰਨ ਆਦਿ ਦਾਨੰ ॥ ਸਮੁੰਦ੍ਰ ਆਦਿ ਇਸਨਾਨੰ ॥

Giving gold, etc. in charity; bathing in oceans, etc.;

ਬਿਸੁਵਾਦਿ ਆਦਿ ਭਰਮੰ ॥ ਬਿਰਕਤਾਦਿ ਆਦਿ ਕਰਮੰ ॥੧੧੦॥

wandering throughout the world; and ascetic activities are performed to realize Him

ਨਿਵਲ ਆਦਿ ਕਰਣੰ ॥ ਸੁਨੀਲ ਆਦਿ ਬਰਣੰ ॥

Yogic exercises of neoli, etc.; wearing blue robes, etc.;

ਅਨੀਲ ਆਦਿ ਧਿਆਨੰ ॥ ਜਪਤ ਤੱਤ ਪ੍ਰਧਾਨੰ ॥੧੧੧॥

contemplating on the primordial; and above all is concentration on God

ਅਮਿਤਕਾਦਿ ਭਗਤੰ ॥ ਅਵਿਕਤਾਦਿ ਬ੍ਰਕਤੰ ॥

Immeasurable One is worshipped; bodiless and without blood is He;

ਪ੍ਰਫਸਤੁਵਾ ਪ੍ਰਜਾਪੰ ॥ ਪ੍ਰਭਗਤਾ ਅਥਾਪੰ ॥੧੧੨॥

contemplated is He realizable through contemplation; enjoyer He is, the Self-existent One

ਸੁਭਗਤਾਦਿ ਕਰਣੰ ॥ ਅਜਗਤੁਆ ਪ੍ਰਹਰਣੰ ॥

The devotees' deeds He consummates; He is destroyer of the non-believers;

ਬਿਰਕਤੁਆ ਪ੍ਰਕਾਸੰ ॥ ਅਵਿਗਤੁਆ ਪ੍ਰਣਾਸੰ ॥੧੧੩॥

He enlightens the detached; He destroys the wicked ones

ਸਮਸਤੁਆ ਪ੍ਰਧਾਨੰ ॥ ਧੁਜਸਤੁਆ ਧਰਾਨੰ ॥

He is the supreme One; He is the banner of truth;

ਅਵਿਕਤੁਆ ਅਭੰਗੰ ॥ ਇਕਸਤੁਆ ਅਨੰਗੰ ॥੧੧੪॥

He is bodiless and deathless; He is One formless

ਉਅਸਤੁਆ ਅਕਾਰੰ ॥ ਕ੍ਰਿਪਸਤੁਆ ਕ੍ਰਿਪਾਰੰ ॥

He is the Oankar form; He is compassionate-incarnate and shows compassion;

ਖਿਤਸਤੁਆ ਅਖੰਡੰ ॥ ਗਤਸਤੁਆ ਅਗੰਡੰ ॥੧੧੫॥

He is without mundane attribute yet pervasive on earth; He is bound to none

ਘਰਸਤੁਆ ਘਰਾਨੰ ॥ ਕ੍ਰਿਅਸਤੁਆ ਕ੍ਰਿਹਾਲੰ ॥

He is the House of houses; He is the great householder among householders;

ਚਿਤਸਤੁਆ ਅਤਾਪੰ ॥ ਛਿਤਸਤੁਆ ਅਛਾਪੰ ॥੧੧੬॥

He is conscious being, free from suffering; He manifests Himself on earth

ਜਿਤਸਤੁਆ ਅਜਾਪੰ ॥ ਝਿਕਸਤੁਆ ਅਝਾਪੰ ॥

He is beyond contemplation, the giver of victory; He is subduer and fearless;

ਵਿਕਸਤੁਆ ਅਨੇਕੰ ॥ ਟੁਟਸਤੁਆ ਅਟੇਟੰ ॥੧੧੭॥

He is One among many; He is imperishable though He perishes all

ਠਟਸਤੁਆ ਅਠਾਟੰ ॥ ਡਟਸਤੁਆ ਅਡਾਟੰ ॥

He is full of majesty yet beyond it; He is firm and cannot be subdued;

ਢਟਸਤੁਆ ਅਢਾਪੰ ॥ ਣਕਸਤੁਆ ਅਣਾਪੰ ॥੧੧੮॥

He fells down all but He cannot be felled down; He can fathom all but He cannot be measured

ਤਪਸਤੁਆ ਅਤਾਪੰ ॥ ਥਪਸਤੁਆ ਅਥਾਪੰ ॥

He is beyond sorrow and suffering; He is self-created;

ਦਲਸਤੁਆਦਿ ਦੋਖੰ ॥ ਨਹਿਸਤੁਆ ਅਨੋਖੰ ॥੧੧੯॥

He is the destroyer of suffering; He is the unique One

ਅਪਕਤੁਆ ਅਪਾਨੰ ॥ ਫਲਕਤੁਆ ਫਲਾਨੰ ॥

He is absolutely pious; He is the cause of all fruit in vegetation;

ਬਦਕਤੁਆ ਬਿਸੇਖੰ ॥ ਭਜਸਤੁਆ ਅਭੇਖੰ ॥੧੨੦॥

He is the destroyer of the wicked; He the garbless, is worshipped by all

ਮਤਸਤੁਆ ਫਲਾਨੰ ॥ ਹਰਿਕਤੁਆ ਹਿਰਦਾਨੰ ॥

He is the essence in the fruit; He is the cause of inspiration;

ਅਤਕਤੁਆ ਅਤੰਗੰ ॥ ਤ੍ਰਿਕਸਤੁਆ ਤ੍ਰਿਭੰਗੰ ॥੧੨੧॥

He stands firm against the stubbornly unbelievable; He is the destroyer of three qualities and three worlds

ਰੰਗਸਤੁਆ ਅਰੰਗੰ ॥ ਲਵਸਤੁਆ ਅਲੰਗੰ ॥

He is in all colours yet beyond them; He is beauteous as well as its seeker;

ਯਕਸਤੁਆ ਯਕਾਪੰ ॥ ਇਕਸਤੁਆ ਇਕਾਪੰ ॥੧੨੨॥

He is non-dual and unique; He is One even today

ਵਦਿਸਤੁਆ ਵਰ ਦਾਨੰ ॥ ਯਕਸਤੁਆ ਇਕਾਨੰ ॥

He is the great bestower of gifts; He is non-dual One;

ਲਵਸਤੁਆ ਅਲੇਖੰ ॥ ਰਰਿਸਤੁਆ ਅਰੇਖੰ ॥੧੨੩॥

His beauty is indescribable; He is formless though beauteous

ਤ੍ਰਿਅਸਤੁਆ ਤ੍ਰਿਭੰਗੇ ॥ ਹਰਿਸਤੁਆ ਹਰੰਗੇ ॥

He pervades three worlds yet is destroyer of the three; He permeates in all kinds;

ਮਹਿਸਤੁਆ ਮਹੇਸੰ ॥ ਭਜਸਤੁਆ ਅਭੇਸੰ ॥੧੨੪॥

He is earth as well as its master; He is beyond any specific garb and meditated upon

ਬਰਸਤੁਆ ਬਰਾਨੰ ॥ ਪਲਸਤੁਆ ਫਲਾਨੰ ॥

He is supreme among the supreme ones; He bestows gifts instantaneously;

ਨਰਸਤੁਆ ਨਰੇਸੰ ॥ ਦਲਸਤੁਸਾ ਦਲੇਸੰ ॥੧੨੫॥

He is the greatest among the humans; He is the destroyer of the hordes of the wicked] 125]

ਪਾਧੜੀ ਛੰਦ ॥

Padhari Chhand

ਤ੍ਵਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

Your Grace

ਦਿਨ ਅਜਬ ਏਕ ; ਆਤਮਾ ਰਾਮ ॥ ਅਨਭਉ ਸਰੂਪ ; ਅਨਹਦ ਅਕਾਮ ॥

One day an individuated soul asked God who is luminous, limitless, beyond actions,

ਅਨਛਿਜ ਤੇਜ ; ਆਜਾਨ ਬਾਹੁ ॥ ਰਾਜਾਨ ਰਾਜ ; ਸਾਹਾਨ ਸਾਹੁ ॥੧੨੬॥

ever effulgent light, long-armed, King of kings and Emperor of emperors

ਉਚਰਿਓ ਆਤਮਾ ; ਪਰਆਤਮਾ ਸੰਗ ॥ ਉਤਭੁਜ ਸਰੂਪ ; ਅਬਿਗਤ ਅਭੰਗ ॥

One day the individuated soul asked the supreme soul who is self-existent, unborn and eternal:

ਇਹ ਕਉਨ ਆਹਿ ; ਆਤਮਾ ਸਰੂਪ ॥

ਜਿਹ ਅਮਿਤ ਤੇਜਿ ; ਅਤਿਭੂਤਿ ਬਿਭੂਤਿ ॥੧੨੭॥

What is this radiant light, immense power called soul?

ਪਰਮਾਤਮਾਬਾਚ॥

God's Reply

ਯਹਿ ਬ੍ਰਹਮ ਆਹਿ ; ਆਤਮਾ ਰਾਮ ॥ ਜਿਹ ਅਮਿਤ ਤੇਜਿ ; ਅਬਿਗਤ ਅਕਾਮ ॥

O individuated soul! The soul is Brahman who is immensely radiant, unmanifest and beyond desires;

ਜਿਹ ਭੇਦ ਭਰਮ ; ਨਹੀ ਕਰਮ ਕਾਲ ॥ ਜਿਹ ਸਤ੍ਰ ਮਿਤ੍ਰ ; ਸਰਬਾ ਦਿਆਲ ॥੧੨੮॥

no mystery, delusion or time ever affects it; it is merciful towards friends and foes

ਡੋਬਿਯੋ ਨ ਡੁਬੈ ; ਸੋਖਿਯੋ ਨ ਜਾਇ ॥ ਕੱਟਿਯੋ ਨ ਕਟੈ ; ਨ ਬਾਰਿਯੋ ਬਰਾਇ ॥

It does not get drowned or dried up; it cannot be cut into pieces or burnt in fire;

ਛਿਜੈ ਨ ਨੈਕ ; ਸਤ ਸਸਤ੍ਰ ਪਾਤ ॥ ਜਿਹ ਸਤ੍ਰ ਮਿਤ੍ਰ ; ਨਹੀਂ ਜਾਤ ਪਾਤ ॥੧੨੯॥

it cannot be pierced through with hundreds of weapons; it has no friends or foes, caste or family

ਸਤ੍ਰੁ ਸਹੰਸ ; ਸਤਿ ਸਤਿ ਪ੍ਰਘਾਇ ॥ ਛਿਜੈ ਨ ਨੈਕ ; ਖੰਡਿਓ ਨ ਜਾਇ ॥

It can be neither injured nor killed even if lakhs of weapons hit it;

ਨਹੀ ਜਰੈ ਨੈਕ ; ਪਾਵਕ ਮੰਝਾਰ ॥ ਬੋਰੈ ਨ ਸਿੰਧ ; ਸੋਖੈ ਨ ਬਯਾਰ ॥੧੩੦॥

it does not get burnt a bit in fire; oceans cannot drown it and cannot dry it up

ਇਕ ਕਰਯੋ ਪ੍ਰਸਨ ; ਆਤਮਾ ਦੇਵ ॥ ਅਨਭੰਗ ਰੂਪ ; ਅਨਿਭਉ ਅਭੇਵ ॥

Then the soul put a question to God who is imperishable being, worth experiencing and full of mystery:

ਯਹਿ ਚਤੁਰ ਵਰਗ ; ਸੰਸਾਰਦਾਨ ॥ ਕਿਹ ਚਤੁਰ ਵਰਗ ; ਕਿਜੈ ਵਖਿਆਨ ॥੧੩੧॥

there are four categories of charity. Please explain these for me

ਇਕ ਰਾਜੁ ਧਰਮ ; ਇਕ ਦਾਨ ਧਰਮ ॥ ਇਕ ਭੋਗ ਧਰਮ ; ਇਕ ਮੋਛ ਧਰਮ ॥

Sense of responsibility towards polity, duty for charity, duty of a householder's life

ਇਕ ਚਤੁਰ ਵਰਗ ; ਸਭ ਜਗ ਭਣੰਤ ॥ ਸੇ ਆਤਮਾਹ ; ਪਰਾਤਮਾ ਪੁੰਛਤ ॥੧੩੨॥

and the state of liberation—the entire world recognizes this four-fold division. The soul then asked God about this

ਇਕਰਾਜ ਧਰਮ ; ਇਕ ਧਰਮ ਦਾਨ ॥ ਇਕ ਭੋਗ ਧਰਮ ; ਇਕ ਮੋਛਵਾਨ ॥

Sense of responsibility towards polity, charity and familial life and the state of liberation.

ਤੁਮ ਕਹੋ ਚਤ੍ਰ ; ਚਤ੍ਰੇ ਬਿਚਾਰ ॥ ਜੇ ਤ੍ਰਿਕਾਲ ਭਏ ; ਜੁਗ ਅਪਾਰ ॥੧੩੩॥

Tell me about these four. Also tell me about the people who had performed these duties

ਬਰਨੰਨ ਕਰੋ ; ਤੁਮ ਪ੍ਰਿਥਮ ਦਾਨ ॥ ਜਿਮ ਦਾਨ ਧਰਮ ; ਕਿੰਨੇ ਨ੍ਰਿਪਾਨ ॥

First of all, please explain the charity as also the kings who had given charity.

ਸਤਿਜੁਗ ਕਰਮ ; ਸੁਰ ਦਾਨ ਦੰਤ ॥ ਭੂਮਾਦਿ ਦਾਨ ; ਕੀਨੇ ਅਕੰਥ ॥੧੩੪॥

In the aeon of truth, the kings, like gods, gave much land in charity. Their sense of responsibility towards charity cannot be put in words

ਤ੍ਰੈ ਜੁਗ ਮਹੀਪ ; ਬਰਨੇ ਨ ਜਾਤ ॥ ਗਾਥਾ ਅਨੰਤ ; ਉਪਮਾ ਅਗਾਤ ॥

The (deeds of the) kings of the three aeons cannot be explained. There are infinite legends about them and their grandeur is beyond words.

ਜੋ ਕੀਏ ਜਗਤ ਮੈ ; ਜੱਗ ਧਰਮ ॥ ਬਰਨੇ ਨ ਜਾਹਿ ; ਤੇ ਅਮਿਤ ਕਰਮ ॥੧੩੫॥

The good deeds done by them cannot be counted: they have been infinite

ਕਲ ਜੁਗ ਤੇ ਆਦਿ ; ਜੋ ਭਏ ਮਹੀਪ ॥ ਇਹਿ ਭਰਥ ਖੰਡਿ ਮਹਿ ; ਜੰਬੂ ਦੀਪ ॥

Since the beginning of the age of darkness (kali yuga), the kings who have been in the Indian sub-continent

ਤੂ ਬਲ ਪ੍ਰਤਾਪ ; ਬਰਣੋ ਸੁ ਤੈਣ ॥ ਰਾਜਾ ਯੁਧਿਸ਼ਟ੍ਰ ; ਭੂ ਭਰਥ ਏਣ ॥੧੩੬॥ (ਤਇ ਬੋਲੋ)

are being mentioned here with the power and grace of God. There was one King Yudhishtira on this earth

ਖੰਡੇ ਅਖੰਡ ; ਜਿਹ ਚਤੁਰ ਖੰਡ ॥ ਕੈਰੋ ਕੁਰਖੇਤ੍ਰ ; ਮਾਰੇ ਪ੍ਰਚੰਡ ॥

Yudhishtira subdued many seemingly invincible kings in the four directions. He killed the Kauravas with great power at Kurukshetra.

ਜਿਹ ਚਤੁਰ ਕੁੰਡ ; ਜਿਤਿਯੋ ਦੁਬਾਰ ॥ ਅਰਜਨ ਭੀਮਾਦਿ ; ਭ੍ਰਾਤਾ ਜੁਝਾਰ ॥੧੩੭॥

He won over territories twice in all the four directions. Mighty warriors like Arjun, Bhim, et al. were his brothers

ਅਰਜਨ ਪਠਿਯੋ ; ਉਤਰ ਦਿਸਾਨ ॥ ਭੀਮਹਿ ਕਰਾਇ ; ਪੂਰਬ ਪਯਾਨ ॥

He sent Arjun in the north direction while Bhim went towards east,

ਸਹਿਦੇਵ ਪਠਿਯੋ ; ਦੱਣਫ ਸੁਦੇਸ ॥ ਨੁਕਲਹਿ ਪਠਾਇ ; ਪੱਛਮ ਪ੍ਰਵੇਸ ॥੧੩੮॥

Sahidev towards south and Nakul towards west

ਮੰਡੇ ਮਹੀਪ ਖੰਡਿਯੋ ਖੜਾਣ ॥ ਜਿਤੇ ਅਜੀਤ ਮੰਡੇ ਮਹਾਨ ॥

They all became conquerors over kshatris and they subdued many kings: they overcame the seemingly invincible and subdued them.

ਖੰਡਿਯੋ ਸੁ ਉਤ੍ਰ ; ਖੁਰਾਸਾਨ ਦੇਸ ॥ ਦੱਫਨ ਪੂਰਬ ਜੀਤੇ ਨਰੇਸ ॥੧੩੯॥

They subdued them up to Khurasan in the north. They also overpowered many kings in the east and the south

ਖਗਖੰਡ ਖੰਡ ; ਜੀਤੇ ਮਹੀਪ ॥ ਬੱਜਿਯੋ ਨਿਸਾਨ ; ਇਹ ਜੰਬੂਦੀਪ ॥

They blew their trumpets throughout the sub-continent subduing many kings with the might of their sword.

ਇਕ ਠਉਰ ਕੀਏ ; ਸਬ ਦੇਸ ਰਾਉ ॥ ਮਖ ਰਾਜਸੂਅ ਕੋ ; ਕੀਓ ਚਾਉ ॥੧੪੦॥

They then gathered together all the kings at one place and arranged for a rajsuya yajna

ਸਬ ਦੇਸ ਦੇਸ ; ਪਠੇ ਸੁ ਪੜ੍ਹ ॥ ਜਿਤ ਜਿਤ ਗੁਨਾਢ ; ਕੀਏ ਇਕਤ੍ਰ ॥

Letters were sent to all countries far and wide, and all the wise priests were gathered. Then the rajsuya yajna was begun.

ਮਖ ਰਾਜਸੂਅ ਕੋ ; ਕੀਯੋ ਅਰੰਭ ॥ ਨ੍ਰਿਪ ਬਹੁ ਬੁਲਾਇ ; ਜਿਤੇ ਅਸੰਭ ॥੧੪੧॥

Many kings were invited to it, and those who did not respond favourably were over- powered

ਰੂਆਲ ਛੰਦ ॥

Rual Chhand

ਕੋਟਿ ਕੋਟਿ ਬੁਲਾਇ ਰਿੱਤਜ ; ਕੋਟਿ ਬ੍ਰਹਮ ਬੁਲਾਇਹ ॥

Crores of priests and Brahmins were invited.

ਕੋਟਿ ਕੋਟਿ ਬਨਾਇ ਬਿੰਜਨ ; ਭੋਗੀਅਹਿ ਬਹੁ ਭਾਇ ॥

Crores of varieties of dishes were prepared to cater to the tastes of all.

ਜੱਤ੍ਰ ਤੱਤ੍ਰ ਸਮਗ੍ਰਕਾ , ਕਹੂੰ ਲਾਗ ਹੈ ਨ੍ਰਿਪਰਾਇ ॥

The material to be used in the yajna lies around, and the kings are themselves engaged in the work.

ਰਾਜਸੂਇਕਰਹਿ ਲਗੇ ਸਭ ; ਧਰਮ ਕੋ ਚਿਤ ਚਾਇ ॥੧੪੨॥

Since a rajsuya yajna was being performed, everybody was full of enthusiasm

ਏਕ ਏਕ ਸੁਵਰਨ ਕੋ ; ਦਿਜ ਏਕ ਦੀਜੈ ਭਾਰ ॥

The king asked the priests that each of he Brahmins be given in charity gold equal to the weight of two and a half maund.

ਏਕ ਸਉ ਗਜ ਏਕ ਸਉ ਰਥਿ ; ਦੁਇ ਸਹੰਸ੍ਰ ਤੁਖਾਰ ॥

ਸਹੰਸ ਚਤੁਰ ਸੁਵਰਨ ਸਿੰਗੀ ; ਮਹਿਖ ਦਾਨ ਅਪਾਰ ॥

He was also to be given 100 elephants, 100 chariots, 2,000, horses, 4,000 cows and buffaloes with golden horns and many other things.

ਏਕ ਏਕਹਿ ਦੀਜੀਐ ; ਸੁਨ ਰਾਜ ਰਾਜ ਅਉਤਾਰ ॥੧੪੩॥

Each one of the Brahmins was given these things

ਸੁਵਰਨ ਦਾਨ ਸੁ ਰੁਕਨ ਦਾਨ ; ਸੁ ਤਾਂਬ੍ਰ ਦਾਨ ਅਨੰਤ ॥

Immense wealth was doled out in the form of gold, silver and copper.

ਅੰਨ ਦਾਨ ਅਨੰਤ ਦੀਜਤ ; ਦੇਖ ਦੀਨ ਦੁਰੰਤ ॥

Innumerable poor were given immense grains in charity.

ਬਸਤ੍ਰ ਦਾਨ ਪਟੰਬ੍ਰ ਦਾਨ ; ਸੁ ਸਸਤ੍ਰ ਦਾਨ ਦਿਜੰਤ ॥

Clothes, including those of velvets, and weapons were also given in charity.

ਭੂਪ ਭਿੱਛਕ ਹੁਇ ਗਏ ; ਸਬ ਦੇਸ ਦੇਸ ਦੁਰੰਤ ॥੧੪੪॥

Even the poor far and wide in the country became rich like princes

ਚਤ੍ਰ ਕੋਸ ਬਨਾਇ ਕੁੰਡਕ ; ਸਹਸ੍ਰ ਲਾਇ ਪਰਨਾਰ ॥

A pit, four Kos in diameter, was dug for the yajna and thousands of pipes were fixed for intake of material.

ਸਹੰਸ੍ਰ ਹੋਮ ਕਰੈ ਲਗੈ ਦਿਜ ; ਬੇਦ ਬਿਆਸ ਅਉਤਾਰ ॥

Veda vyas and thousands of other Brahmins were engaged in performing various ceremonies.

ਹਸਤ ਸੁੰਡ ਪ੍ਰਮਾਨ ਘ੍ਰਿਤ ਕੀ ; ਪਰਤ ਧਾਰ ਅਪਾਰ ॥

Ghee continued to be poured in as thick as the trunk of an elephant.

ਹੋਤ ਭਸਮ ਅਨੇਕ ਬਿੰਜਨ ; ਲਪਟ ਝਪਟ ਕਰਾਲ ॥੧੪੫॥

All the material was consumed in the terrific flame of fire

ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਸਭ ਤੀਰਥ ਕੀ ; ਸਭ ਤੀਰਥ ਕੋ ਲੈ ਬਾਰ ॥

Earth and water of all pilgrimage centres,

ਕਾਸਟਕਾ ਸਭ ਦੇਸ ਕੀ ; ਸਭ ਦੇਸ ਕੀ ਜਿਉਨਾਰ ॥

ਭਾਂਤ ਭਾਂਤਨ ਕੇ ਮਹਾਂ ਰਸ ; ਹੋਮੀਐ ਤਿਹ ਮਾਹਿ ॥

wood and eatables from all the lands and many other things were offered in this yajna.

ਦੇਖ ਚਕ੍ਰਤ ਰਹੇ ਦਿਜੰਬਰ ; ਰੀਝ ਹੀ ਨਰ ਨਾਹ ॥੧੪੬॥

Seeing this all, the Brahmins as well as the kings felt surprised and pleased

ਭਾਂਤ ਭਾਂਤ ਅਨੇਕ ਬਿੰਜਨ ; ਹੋਮੀਐ ਤਿਹ ਆਨ ॥

Different kinds of material is being offered,

ਚਤੁਰ ਬੇਦ ਪੜੈ ਚਤ੍ਰ ਸਭ ; ਬਿੱਪ ਬਯਾਸ ਸਮਾਨ ॥

and great Brahmins like Vyas are reciting the four Vedas.

ਭਾਂਤ ਭਾਂਤ ਅਨੇਕ ਭੂਪਤ ; ਦੇਤ ਦਾਨ ਅਨੰਤ ॥

Numerous kings are offering in charity innumerable kinds of things.

ਭੂਮ ਭੂਰ ਉਠੀ ਜਯਤ ਧੁਨ ; ਜੱਤ੍ਰ ਤੱਤ੍ਰ ਦੁਰੰਤ ॥੧੪੭॥

Cries of victory were raised everywhere on the earth

ਜੀਤ ਜੀਤ ਮਵਾਸ ਆਸਨ ; ਅਰਬ ਖਰਬ ਛਿਨਾਇ ॥

The rebel kings were overpowered, jewels worth billions of rupees were confiscated.

ਆਨਿ ਆਨਿ ਦੀਏ ਦਿਜਾਨਨ ; ਜਗ ਮੈ ਕੁਰਾਇ ॥

King Yudhishtira doled it all among the Brahmins.

ਭਾਂਤ ਭਾਂਤ ਅਨੇਕ ਧੂਪ ; ਸੁ ਧੂਪੀਐ ਤਿਹ ਆਨ ॥

Many kinds of incense were burnt in that altar of yajna.

ਭਾਂਤ ਭਾਂਤ ਉਠੀ ਜਯ ਧੁਨਿ ; ਜੱਤ੍ਰ ਤੱਤ੍ਰ ਦਿਸਾਨ ॥੧੪੮॥

Cries of victory were raised from every direction on the earth

ਜਰਾਸਿੰਧਹ ਮਾਰਕੈ ; ਪੁਨਿ ਕੈਰਵਾ ਹਥਿ ਪਾਇ ॥

After killing Jarasindh, they overcame the Kauravas.

ਰਾਜਸੂਇ ਕੀਓ ਬਡੋ ਮਖਿ ; ਕਿਸਨ ਕੇ ਮਤਿ ਭਾਇ ॥

Then they arranged this rajsuya yajna, following the advice of Krishna.

ਰਾਜਸੂਇ ਸੁ ਕੈ ਕਿਤੇ ਦਿਨ ; ਜੀਤ ਸਤ੍ਰ ਅਨੰਤ ॥

During the course of that yajna, many other enemies were also overcome following which Yudhishtira,

ਬਾਜਮੇਧ ਅਰੰਭ ਕੀਨੋ ; ਬੇਦ ਬਯਾਸ ਮਤੰਤ ॥੧੪੯॥

on the advice of Veda Vyas, arranged this ashavmedh yajna

ਪ੍ਰਿਥਮ ਜੱਗ ਸਮਾਪਤਿਹਿ ॥

Here concludes the first yajna.

ਸ੍ਰੀ ਬਰਣ ਬਧ ॥

Slaying of Sri Baran(a white horse, with grey ears and yellow tail).

ਚੰਦ੍ਰ ਬਰਣ ਸੁਕਰਨਿ ਸਿਯਾਮ ; ਸੁਵਰਨ ਪੂਛ ਸਮਾਨ ॥

(This horse's) colour is as white as moon-light, ears are black and beautiful, and tail is golden yellow.

ਰਤਨ ਤੁੰਗ ਉਤੰਗ ਬਾਜਤ ; ਉਚਸ੍ਰਵਾਹ ਸਮਾਨ ॥

His eyes are big and beautiful like jewel and his neck is high :

ਨਿਰਤ ਕਰਤ ਚਲੈ ਧਰਾ ਪਰਿ ; ਕਾਮ ਰੂਪ ਪ੍ਰਭਾਇ ॥

it looks like the (mythological) horse of sun. When it dances on earth, even Kamdev feels ashamed.

ਦੇਖਿ ਦੇਖਿ ਛਕੈ ਸਭੈ ਨ੍ਰਿਪ ; ਰੀਝਿ ਇਉਂ ਨ੍ਰਿਪਰਾਇ ॥੧੫੦॥

All the kings including emperor Yudhishtra are pleased to look at it

ਬੀਣ ਬੇਣ ਮ੍ਰਿਦੰਗ ਬਾਜਤ ; ਬਾਸੁਰੀ ਸੁਰਨਾਇ ॥

Flutes, pipes, trumpets, muraj, chang, drums,

ਮੁਰਜ ਤੂਰ ਮੁਦੰਗ ਮੰਦਲ ; ਚੰਗ ਬੰਗਸਨਾਇ ॥

ਢੋਲ ਢੋਲਕ ਖੰਜਕਾ ; ਡਫ ਝਾਂਝ ਕੋਟ ਬਜੰਤ ॥

dholak, khanjari, daphli, changh, ghungarus (all typical Indian musical instruments) are chimming and ringing.

ਜੰਗ ਘੁੰਘਰੂ ਟੱਲਕਾ ; ਉਪਜੰਤ ਰਾਗ ਅਨੰਤ ॥੧੫੧॥

From them infinite musical sounds are emerging

ਅਮਿਤ ਸਬਦ ਬਜਤ੍ਰੰ ਭੇਰ ; ਹਰਤੰ ਬਾਜ ਆਪਾਰ ॥

ਜਾਤ ਜਉਨ ਦਿਸਾਨ ਕੋ ; ਪਛ ਲਾਗ ਹੀ ਸਿਰਦਾਰ ॥

Amidst the blowing of trumpets, many men follow the white horse to whichever direction it moved.

ਜਉਨ ਬਾਘ ਤੁਰੰਗ ਜੂਝਤ ; ਜੀਤਿਐ ਕਰਿ ਜੁੱਧ ॥

Whosoever dares tie it up, they fight against him and subdue him.

ਆਨ ਜੌਨ ਮਿਲੈ ਬਚੈ ; ਨਹਿ ਮਾਰਿਐ ਕਰਿ ਕ੍ਰੁੱਧ ॥੧੫੨॥

He is either killed in action or saved if he seeks refuge with them

ਹੈ ਫੇਰ ਚਾਰ ਦਿਸਾਨ ਮੈ ; ਸਭਿ ਜੀਤ ਕੇ ਛਿਤਪਾਲ ॥

Making the horse run around in all directions and overcoming all the kings,

ਬਾਜਮੇਧ ਕਰੀ ਸਪੂਰਨ ; ਅਮਿਤ ਜੰਗ ਰਿਸਾਲ ॥

the ashavmedh yajna was duly completed.

ਭਾਂਤ ਭਾਂਤ ਅਨੇਕ ਦਾਨੁ ; ਸੁ ਦੀਜੀਅਹਿ ਦਿਜਰਾਜ ॥

The holier among the Brahmins were given varied gifts in charity.

ਭਾਂਤ ਭਾਂਤ ਪਟੰਬਰਾਦਿਕ ; ਬਾਜਿ ਯੋ ਗਜਰਾਜ ॥੧੫੩॥

They were given silken robes, horses and elephants

ਅਨੇਕ ਦਾਨ ਦੀਏ ਦਿਜਾਨਨ ; ਅਮਿਤ ਦਰਬ ਅਪਾਰ ॥

ਹੀਰ ਚੀਰ ਪਟੰਬਰਾਦਿ ; ਸੁਵਰਨ ਕੇ ਬਹੁ ਭਾਰ ॥

The Brahmins were given immense wealth, including rubies, silk clothes and several mounds of gold.

ਦੁਸਟ ਪੁਸਟ ਤ੍ਰਸੇ ਸਬੈ ; ਬਰਹਰਿਓ ਸੁਨਿ ਗਿਰਰਾਇ ॥

ਕਾਟਿ ਕਾਟਿਨ ਦੈ ਦ੍ਰਿਜੈ ਨ੍ਰਿਪ ; ਬਾਂਟ ਬਾਂਟ ਲੁਟਾਇ ॥੧੫੪॥

All the wicked enemies felt frightened and even the Sumer mountain (made of gold) trembled fearing lest the emperor should cut it into pieces for distribution among Brahmins

ਫੇਰਕੈ ਸਭ ਦੇਸ ਮੈ ; ਹੈ ਮਾਰਿਓ ਮਖ ਜਾਇ ॥

The white horse, after it was made to run around in all the lands,

ਕਾਟਿ ਕੈ ਤਿਹਕੋ ਤਬੈ ; ਪਲ ਕੈ ਕਰੈ ਚਤੁ ਭਾਇ ॥

was scarified at the altar of the yajna :

ਏਕ ਬਿਪਨ ਏਕ ਛਤ੍ਰਨ ; ਏਕ ਇਸਤ੍ਰਨ ਦੀਨ ॥

it was cut into four pieces. Brahmins, Kshatriya and womenfolk were given a piece each.

ਚਤ੍ਰ ਅੰਸ ਬਚਿਯੋ ਜੁ ਤਾਤੇ ; ਹੋਮ ਮੈ ਵਹਿ ਕੀਨ ॥੧੫੫॥

The remaining fourth piece was offered in the pit of yajna

ਪੰਚ ਸੈ ਬਰਖ ਪ੍ਰਮਾਨ ; ਸੁ ਰਾਜ ਕੈ ਇਹ ਦੀਪ ॥

After ruling over this continent for five hundred years,

ਅੰਤ ਜਾਇ ਗਿਰੇ ਰਸਾਤਲ ; ਪੰਡ ਪੁਤ੍ਰ ਮਹੀਪ ॥

the Pandavas at last got perished.

ਭੂਮ ਭਰਥ ਭਏ ਪਰੀਛਤ ; ਪਰਮ ਰੂਪ ਮਹਾਨ ॥

After them, Prikshit (grandson of Arjun and son of Abhimanyu) became the king of India.

ਅਮਿਤ ਰੂਪ ਉਦਾਰ ਦਾਨ ; ਅਛਿੱਜ ਤੇਜ ਨਿਧਾਨ ॥੧੫੬॥

He was very handsome. He was equally benevolent and majestic

ਸ੍ਰੀ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਬੋਧ ਪੋਥੀ ਦੁਤੀਆ ਜੱਗ ਸਮਾਪਤੰ ॥

Thus concludes the section on the completion of second yajna in the Gian Prabodh

ਅਥ ਰਾਜਾ ਪ੍ਰੀਛਤ ਕੋ ਰਾਜ ਕਥਨੰ ॥

An account of the reign of Emperor Prikshit

ਰੂਆਲ ਛੰਦ

Rual Chhand

ਏਕ ਦਿਵਸ ਪਰੀਛਤਹਿ ; ਮਿਲਿ ਕੀਯੋ ਮੰਤ੍ਰ ਮਹਾਨ ॥

One day emperor Prikshit summoned all his courtiers and held a huge conference.

ਗਜਾਮੇਧ ਸੁ ਜੱਗ ਕੋ ; ਕਿਉ ਕੀਜੀਐ ਸਵਧਾਨ ॥

He wanted to know as to how a yajna wherein an elephant is sacrificed can be duly organized.

ਬੋਲਿ ਬੋਲਿ ਸੁਮਿਤ੍ਰ ਮੰਤ੍ਰਨ ; ਮੰਤ੍ਰ ਕੀਓ ਬਿਚਾਰ ॥

Friends and ministers suggested that they should give up all other considerations

ਸੇਤ ਦੰਤ ਮੰਗਾਇਕੇ ; ਬਹੁ ਜਗਤ ਸੋ ਅਬਿਚਾਰ ॥੧੫੭॥

and immediately send for a white elephant

ਜੱਗ ਮੰਡਲ ਕੋ ਰਚਿਯੋ ਤਹਿ ; ਕੋਸ ਅਸਟ ਪ੍ਰਮਾਨ ॥

He set up pavillion for the yajna, covering eight square Kos.

ਅਸਟ ਸਹੰਸ੍ਰ ਬੁਲਾਇ ਰਿਤੁਜੁ ; ਅਸਟ ਲੱਛ ਦਿਜਾਨ ॥

Eight thousand priests and eight lakh Brahmins were invited.

ਭਾਂਤ ਭਾਂਤ ਬਨਾਇਕੈ ਤਹਾ ; ਅਸਟ ਸਹੰਸ੍ਰ ਪ੍ਰਨਾਰ ॥

ਹਸਤ ਸੁੰਡ ਪ੍ਰਮਾਨ ਤਾ ਮਹਿ ; ਹੋਮੀਐ ਘ੍ਰਿਤ ਧਾਰ ॥੧੫੮॥

The yajna pit was fed by eight thousand feeders which poured a current of ghee as thick as the elephant trunk for the burnt oblations

ਦੇਸ ਦੇਸ ਬੁਲਾਇਕੈ ; ਬਹੁ ਭਾਂਤ ਭਾਂਤ ਨ੍ਰਿਪਾਲ ॥

ਭਾਂਤ ਭਾਂਤਨ ਕੇ ਦੀਏ ; ਬਹੁ ਦਾਨ ਮਾਨ ਰਸਾਲ ॥

Kings from various countries were also invited and were given diverse kinds of beautiful gifts.

ਹੀਰ ਚੀਰ ਪਟੰਬਰਾਦਿਕ ; ਬਾਜ ਅਉ ਗਜਰਾਜ ॥

ਸਾਜ ਸਾਜ ਸਬੈ ਦੀਏ ; ਬਹੁ ਰਾਜ ਕੋ ਨ੍ਰਿਪਰਾਜ ॥੧੫੯॥

He gave jewels, pearls, silken robes, horses and elephants to them. King Prikshit presented to these

kings such duly decorated gifts

ਐਸੀ ਭਾਂਤ ਕੀਓ ਤਹਾਂ ; ਬਹੁ ਬਰਖ ਲਉ ਤਿਹ ਰਾਜ ॥

Thus subduing all, the emperor ruled for many years.

ਕਰਨ ਦੇਵ ਪ੍ਰਮਾਨ ਲਉ ; ਅਰ ਜੀਤ ਕੈ ਬਹੁ ਸਾਜ ॥

One day he went hunting.

ਏਕ ਦਿਵਸ ਚੜਿਓ ਨ੍ਰਿਪ ਬਰ ; ਸੈਲ ਕਾਜ ਅਖੇਟ ॥

He saw a deer running and chased it.

ਦੇਖ ਮ੍ਰਿਗ ਭਇਓ ਤਹਾਂ ; ਮੁਨਰਾਜ ਸਿਉ ਭਈਭੇਟ ॥੧੬੦॥

Following it, he happened to meet a sage

ਪੈਡ ਯਾਹਿ ਗਯੋ ਨਹੀ ਮ੍ਰਿਗ ; ਰੇ ਰਖੀਸਰ ਬੋਲ ॥

He asked the sage if the deer had gone that way.

ਉਤ੍ਰ ਭੂਪਹਿ ਨ ਦੀਓ ਮੁਨਿ ; ਆਖਿ ਭੀ ਇਕ ਖੋਲ ॥

The sage neither opened his eyes nor responded to the king's question.

ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਰਪ ਨਿਹਾਰ ਕੈ ; ਜਿਹ ਅਗ੍ਰ ਤਾਹ ਉਠਾਇ ॥

The king saw a dead snake lying near by and picked it up.

ਤਉਨ ਕੇ ਗਰ ਡਾਰਕੈ ਨ੍ਰਿਪ ; ਜਾਤ ਭਯੋ ਨ੍ਰਿਪਰਾਇ ॥੧੬੧॥

The king put it around the sage's neck and went his way

ਆਖ ਉਘਾਰ ਲਖੈ ਕਹਾ ਮੁਨ ; ਸਰਪ ਦੇਖ ਡਰਾਨ ॥

When the sage opened his eyes, he felt frightened on seeing a snake around his neck.

ਕ੍ਰੋਧ ਕਰਤ ਭਯੋ ਤਹਾਂ ਦਿਜ ; ਰਕਤ ਨੇਤ੍ਰ ਚੁਚਾਨ ॥

He was also so much angry that his eyes became blood-red.

ਜਉਨ ਮੋ ਗਰਿ ਡਾਰਿ ਗਿਓ ; ਤਿਹ ਕਾਟਿ ਹੈ ਅਹਿਰਾਇ ॥

Whosoever has done this mischief (the sage gave the curse) will get bitten by this mythological snake.

ਸਪਤ ਦਿਵਸਨ ਮੈ ਮਰੈ ; ਯਹਿ ਸੱਤਿ ਸ੍ਵਾਪ ਸਦਾਇ ॥੧੬੨॥

I curse(he said) him to die thus within seven days

ਸ੍ਰਾਪ ਕੋ ਸੁਨਿਕੈ ਡਰਯੋ ਨ੍ਰਿਪ ; ਮੰਦ੍ਰ ਏਕ ਉਸਾਰ ॥

ਮੱਧਿ ਗੰਗ ਰਚਯੋ ਧਉਲਹਰਿ ; ਛੁਇ ਸਕੈ ਨ ਬਿਆਰ ॥

Hearing of this curse, the king got afraid and he built a palace for himself in the midst of the Ganga on a huge boat where even the air could not touch him.

ਸਰਪ ਕੀ ਤਹ ਗੰਮਤਾ ਕੋ ; ਕਾਟਿ ਹੈ ਤਿਹ ਜਾਇ ॥

He felt reassured that a snake cannot reach there.

ਕਾਲ ਪਾਇ ਕਟਯੋ ਤਬੈ ; ਤਹਿ ਆਨਕੈ ਅਹਿਰਾਇ ॥੧੬੩॥

However, within the given time, the snake reached there and bit the king

ਸਾਠ ਬਰਖ ਪ੍ਰਮਾਨ ਲਉ ; ਦੁਇ ਮਾਸ ਯੋ ਦਿਨ ਚਾਰ ॥

Having lived in this world for sixty years, two months and four days,

ਜੋਤਿ ਜੋਤਿ ਬਿਖੈ ਰਲੀ ; ਨ੍ਰਿਪ ਰਾਜ ਕੀ ਕਰਤਾਰ ॥

his light merged with the supreme light.

ਭੂਮ ਭਰਥ ਭਏ ਤਬੈ ; ਜਨਮੇਜ ਰਾਜ ਮਹਾਨ ॥

Then a great king, named Janamejya, took over the reign of India.

ਸੂਰਬੀਰ ਹਠੀ ਤਪੀ ; ਦਸ ਚਾਰ ਚਾਰ ਨਿਧਾਨ ॥੧੬੪॥

He was valiant, firm, austere and knower of eighteen Puranas

ਇਤ ਰਾਜਾ ਪ੍ਰੀਛਤ ਸਮਾਪਤੰ ਭਏ ॥

Thus passed away emperor Prikshit

ਰਾਜਾ ਜਨਮੇਜਾ ਰਾਜ ਪਾਵਤ ਭਏ ॥

King Janamejya ascends the Throne

ਰੂਆਲ ਛੰਦ

Rual Chhand

ਰਾਜ ਕੋ ਗ੍ਰਿਹ ਪਾਇਕੈ ; ਜਨਮੇਜ ਰਾਜ ਮਹਾਨ ॥

The great king Janamejya was born to a king.

ਸੂਰਬੀਰ ਹਠੀ ਤਪੀ ; ਦਸ ਚਾਰ ਚਾਰ ਨਿਧਾਨ ॥

He was valiant, firm, saintly and familiar with eighteen Puranas.

ਪਿਤਰ ਕੇ ਬਧ ਕੋਪ ਤੇ ; ਸਬ ਬਿਪ੍ਰ ਲੀਨ ਬੁਲਾਇ ॥

Saddened at the death of his father, he sent for all the brahmins.

ਸਰਪ ਮੇਧ ਕਰੀ ਲਗੇ ਮਖ ; ਧਰਮ ਕੇ ਚਿਤ ਚਾਇ ॥੧੬੫॥

As a religious duty, he planned to hold a sarapmedh (sacrifice of snake) yajna

ਏਕ ਕੋਸ ਪ੍ਰਮਾਨ ਲਉ ; ਮਖ ਕੁੰਡ ਕੀਨ ਬਨਾਇ ॥

He got prepared a pit for hom in one kos.

ਮੰਤ੍ਰ ਸਕਤ ਕਰਨੈ ਲਗੇ ਤਹਿ ; ਹੋਮ ਬਿਪ੍ਰ ਬਨਾਇ ॥

All the invitee Brahmins began incantation of mantras while performing hom.

ਆਨ ਆਨ ਗਿਰੈ ਲਗੇ ਤਹਿ ; ਸਰਪ ਕੋਟ ਅਪਾਰ ॥

Innumerable snakes began pouring in from all sides and falling in the pit.

ਜਤ੍ਰ ਤਤ੍ਰ ਉਠੀ ਜੈਤ ਧੁਨ ; ਭੂਮ ਭੂਰ ਉਦਾਰ ॥੧੬੬॥

Cries of victory were raised from all over the earth

ਹਸਤ ਏਕ ਦੁ ਹਸਤ ਤੀਨ ; ਚਉ ਹਸਤ ਪੰਚ ਪ੍ਰਮਾਨ ॥

Snakes as long as one hast (about 1.5 feet), two hast, three and four hast,

ਬੀਸ ਹਾਥ ਇਕੀਸ ਹਾਥ ; ਪਚੀਸ ਹਾਥ ਸਮਾਨ ॥

twenty hast, twenty-one hast, twenty-five hast,

ਤੀਸ ਹਾਥ ਬਤੀਸ ਹਾਥ ; ਛਤੀਸ ਹਾਥ ਗਿਰਾਹਿ ॥

thirty hast, thirty-two hast and thirty-six hast began falling into the pit.

ਆਨ ਆਨ ਗਿਰੈ ਤਹਾ ; ਸਭ ਭਸਮ ਭੂਤ ਹੋਇ ਜਾਹਿ ॥੧੬੭॥ (ਦੂਜਾ ਪਾਠ ਜਾਇ)

They successively fell in and got burnt into ashes

ਏਕ ਸੌ ਹਸਤ ਪ੍ਰਮਾਨ ; ਦੋ ਸੌ ਹਸਤ ਪ੍ਰਮਾਨ ॥

Then the snakes of the length of one hundred hast, two hundred hast,

ਤੀਨ ਸੌ ਹਸਤ ਪ੍ਰਮਾਨ ; ਚਤ੍ਰ ਸੈ ਸੁ ਸਮਾਨ ॥

three hundred hast, four hundred hast,

ਪਾਂਚ ਸੈ ਖਟ ਸੈ ਲਗੇ ; ਤਹਿ ਬੀਚ ਆਨ ਗਿਰੰਤ ॥

five hundred hast and six hundred hast began falling into the hom pit.

ਸਹੰਸੈ ਹਸਤ ਪ੍ਰਮਾਨ ਲਉ ; ਸਭ ਹੋਮ ਹੋਤ ਅਨੰਤ ॥੧੬੮॥

Even a thousand hast long snakes fell in and got burnt in the fire of hom

ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਛੰਦ ॥

Bhujang Prayat Chhand

ਰਚਿਯੋ ਸਰਪ ਮੇਧੰ ; ਬਡੋ ਜੱਗ ਰਾਜੰ ॥ ਕਰੈ ਬਿੱਪ ਹੋਮੰ ; ਸਰੈ ਸਰਬ ਕਾਜੰ ॥

Thus the king arranged a big sarpmmedh yajna. The Brahmins did the hom for the fulfilment of all desires.

ਦਹੇ ਸਰਬ ਸਰਪੰ ; ਅਨੰਤੰ ਪ੍ਰਕਾਰੰ ॥ ਭੁਜੈ ਭੋਗ ਅਨੰਤੰ ; ਜੁ ਗੈ ਰਾਜ ਦੁਆਰੰ ॥੧੬੯॥

Snakes of numerous kinds were burnt in the sacrificial fire. All the snakes that reached the door of palace were thus annihilated

ਕਿਤੇ ਅਸਟ ਹਸਤੰ ; ਸਤੰ ਪ੍ਰਾਇ ਨਾਰੰ ॥ ਕਿਸੇ ਦੁਆਇਸੈ ਹਸਤ ਲੋ ; ਪਰਮਭਾਰੰ ॥

Snakes with necks as fat as seven-eight hast and even twelve hast,

ਕਿਤੇ ਦੁਐ ਸਹੰਸ੍ਰ ; ਕਿਤੇ ਜੋਜਨੇਕੰ ॥ ਗਿਰੇ ਹੋਮਕੁੰਡੰ ; ਅਪਾਰੰ ਅਚੇਤੰ ॥੧੭੦॥

snakes as long as two-thousand hast and even one yojan hast also fell in the sacrificial pit and became ever unconscious

ਕਿਤੇ ਜੋਜਨੇ ਦੁਇ ; ਕਿਤੇ ਤੀਨ ਜੋਜਨ ॥ ਕਿਤੇ ਚਾਰ ਜੋਜਨ ; ਦਹੇ ਭੂਮ ਭੋਗਨ ॥

Snakes as long as one, two and even four yojan were sacrificed in the fire;

ਕਿਤੇ ਮੁਸਟ ਅੰਗੁਸਟ ; ਗ੍ਰਿਸਟੰ ਪ੍ਰਮਾਨੰ ॥

ਕਿਤੇ ਡੇਢੁ ਗਿਸਟੇ ; ਅੰਗੁਸਟੰ ਅਰਧਾਨੰ ॥੧੭੧॥

snakes as small as clinched fist or the size of thumb or the size of one span or of half of the thumb also got burnt in the scared fire

ਕਿਤੇ ਚਾਰ ਜੋਜਨ ਲਉ ; ਚਾਰ ਕੋਸੰ ॥ ਛੁਐ ਘ੍ਰਿਤ ਜੈਸੇ ; ਕਰੈ ਅਗਨ ਹੋਮੰ ॥

Many snakes of the length equal to four yojan or four kos came; as soon as they touched the ghee,

ਫਣੰ ਫਟਕੈ ; ਫੇਣਕਾ ਫੰਤਕਾਰੰ ॥ ਛੁਟੈ ਲਪਟ ਜੁਆਲਾ ; ਬਸੈ ਬਿਖਧਾਰੰ ॥੧੭੨॥

they were offered to the sacred fire; they raised their hoods and hissed throwing out venom along side the rising flames

ਕਿਤੇ ਸਪਤ ਜੋਜਨ ਲੋ ; ਕੋਸ ਅਸਟੰ ॥ ਕਿਤੇ ਅਸਟ ਜੋਜਨ ; ਮਹਾ ਪਰਮ ਪੁਸਟੰ ॥

Snakes measuring seven yojan to eight kos, and even eight yojan-long, absolutely healthy snakes were offered as sacrifice.

ਭਯੋ ਘੋਰ ਬਧੰ ; ਜਰੇ ਕੋਟ ਨਾਗੰ ॥ ਭਜਯੋ ਤੱਛਕੰ ਭਛਕੰ ; ਜੇਮ ਕਾਗੰ ॥੧੭੩॥

It was a massacre of snakes in which millions of them perished. They ran away as frightened as an insect is of the crow

ਕੁਲੰ ਕੋਟ ਹੋਮੇ ; ਬਿਖੈ ਵਹਿਣਕੁੰਡੰ ॥ ਬਚੇ ਬਾਧ ਡਾਰੇ ; ਘਨੇ ਕੁੰਡ ਝੁੰਡੰ ॥

Crores from snake species were burnt in sacred fire. Those that remained were otherwise killed.

ਭਜਯੋ ਨਾਗ ਰਾਜੰ ; ਤਕਯੋ ਇੰਦ੍ਰ ਲੋਕੰ ॥ ਜਰਯੋ ਬੇਦ ਮੰਤ੍ਰੰ ; ਭਰਯੋ ਸਕ੍ਰ ਸੋਕੰ ॥੧੭੪॥

The king of snakes fled to Indra's kingdom. Even the land of Indra felt the heat of hom being conducted with the incantation of Vedic hymns. At this Indra also felt worried

ਬਧਯੋ ਮੰਤ੍ਰ ਜੰਤ੍ਰੰ ; ਗਿਰਯੋ ਭੂਮ ਮੱਧੰ ॥ ਅਤਿਓ ਆਸਤੀਕੰ ; ਮਹਾ ਬਿਪ੍ਰ ਸਿੱਧੰ ॥

Charmed by the mantras and yantras, it fell on the ground. On seeing it, a spiritually enlightened Brahmin came and stood before the king.

ਭਿੜਯੋ ਭੇੜ ਭੁਪੰ ; ਝਿਣਯੋ ਝੇੜ ਝਾੜੰ ॥ ਮਹਾ ਕ੍ਰੋਧ ਉਠਯੋ ; ਤਣੀ ਤੋੜ ਤਾੜੰ ॥੧੭੫॥

He was rather angry, and he clashed with the king. He broke loose the strings of his robes to give vent to his anger

ਤਜਯੋ ਸ੍ਵਪ ਮੇਧੰ ; ਭਜਯੋ ਏਕ ਨਾਥੰ ॥ ਕ੍ਰਿਪਾ ਮੰਤ੍ਰ ਸੂਝੈ ; ਸਬੈ ਸ੍ਰਿਸਟ ਸਾਜੰ ॥

Stop this yajna of sacrificing snakes and remember the Absolute One who out of compassion created this world for you.

ਸੁਨਹੁ ਰਾਜ ਸਰਦੂਲ ; ਬਿਦਯਾ ਨਿਧਾਨੰ ॥ ਤਪੈ ਤੇਜ ਸਾਵੰਤ ; ਜੁਆਲਾ ਸਮਾਨੰ ॥੧੭੬॥

Listen, O king, you are strong as a lion and are ocean of knowledge. Your majesty is resplendent like burning flame

ਮਹੀ ਮਾਹ ਰੂਪੰ ; ਤਪੈ ਤੇਜ ਭਾਨੰ ॥ ਦਸੰ ਚਾਰ ਚਉਦਾਹ ; ਬਿੱਦਿਆ ਨਿਧਾਨੰ ॥

Your majesty shines like the sun. You are proficient in all the fourteen arts. Listen,

ਸੁਨਹੁ ਰਾਜ ਸਾਸਤ੍ਰੰਗ ; ਸਾਰੰਗ ਪਾਨੰ ॥ ਤਜਹੁ ਸਰਪਮੇਧੰ ; ਦਿਜੈ ਮੋਹਿ ਦਾਨੰ ॥੧੭੭॥

O wielder of bow, you have knowledge of the Shastras. Stop this yajna of snake sacrificing and give me gifts in charity

ਤਜਹੁ ਜੋ ਨ ਸਰਪੰ ; ਜਰੋ ਅਗਨ ਆਪੰ ॥ ਕਰੋ ਦਗਧ ਤੋ ਕੋ ; ਦਿਵੋ ਐਸ ਸ੍ਵਾਪੰ ॥

If you do not stop sacrificing snakes, I shall myself jump into the sacred fire. I shall curse you so that

you shall burn to death.

ਹਣਯੋ ਪੇਟ ਮੱਧੰ ; ਫੁਰੀ ਜਮਦਾਤੰ ॥ ਲਗੇ ਪਾਪ ਤੋਕੋ ; ਸੁਨਹੁ ਰਾਜ ਗਾਤੰ ॥੧੭੮॥

I shall die by stabbing myself in abdomen. Listen, O king, this will bring you a grave sin

ਸੁਨੇ ਬਿਪ ਬੋਲੰ ; ਉਠਯੋ ਆਪ ਰਾਜੰ ॥ ਤਜਯੋ ਸਰਪ ਮੇਧੰ ; ਪਿਤਾ ਬੈਰ ਕਾਜੰ ॥

Listening to the Brahmin, the king got up. He put a stop to the yajna being performed to avenge the death of his father.

ਬੁਲਯੋ ਬਯਾਸ ਪਾਸੰ ; ਕਰਯੋ ਮੰਤ੍ਰ ਚਾਰੰ ॥

ਮਹਾ ਬੇਦ ਬਿਆਕਰਣ ; ਬਿੰਦਿਆ ਬਿਚਾਰੰ ॥੧੭੯॥

He sent for Vyas, the great scholar of Vedic grammar, and held a conference with him

ਸੁਨੀ ਪਤ੍ਰਕਾ ਦੁਇ ; ਗ੍ਰਿਹੰ ਕਾਸਿ ਰਾਜੰ ॥ ਮਹਾਂ ਸੁੰਦਰੀ ਰੂਪ ; ਸੋਭਾ ਸਮਾਜੰ ॥

I have learnt that the king of Kashi has two daughters. Their beauty and charm is known to the world.

ਜਿਣਉ ਜਾਇ ਤਾਕੋ ; ਹੋਣ ਦੁਸਟ ਪੁਸਟੰ ॥

ਕਰਯੋ ਪਿਆਨ ਤਾਨੇ ; ਲਦੇ ਭਾਰ ਉਸਟੰ ॥੧੮੦॥

(Hearing this from the king, Vyas advised him) to go and win them over by killing the wicked. The king immediately moved with camels laden with weapons

ਚਲੀ ਸੈਨ ਸੂਕਰ ; ਪਰਾਚੀ ਦਿਸਾਨੰ ॥ ਚੜੇ ਬੀਰ ਧੀਰੰ ; ਹਠੇ ਸਸਤ੍ਰ ਪਾਨੰ ॥

The armed contingent marched fast like wind towards east. Great warriors moved with weapons in hand.

ਦੁਰਯੋ ਜਾਇ ਦੁਰਗੰ ; ਸੁ ਬਾਰਾਣਸੀਸੰ ॥

ਘੇਰਿਓ ਜਾਇ ਫਉਜੰ ; ਭਜਿਓ ਏਕ ਈਸੰ ॥੧੮੧॥

The king of Varanasi hid himself in the fort. The army, with faith in God, besieged the fort

ਮਚਯੋ ਜੁਧ ਸੁਧੰ ; ਬਹੇ ਸਸਤ੍ਰ ਘਾਤੰ ॥ ਗਿਰੇ ਅਧ ਵਧੰ ; ਸੱਨਧੰ ਬਿਪਾਤੰ ॥

The battle began and blood flowed from wounds caused by weapons. The warriors got slayed into pieces.

ਗਿਰੇ ਹੀਰ ਚੀਰੰ ; ਸੁ ਬੀਰੰ ਰਜਾਣੰ ॥ ਕਟੇ ਅਧੁ ਅਧੰ ; ਛੁਟੇ ਰੁੱਦ੍ਰ ਧਯਾਨੰ ॥੧੮੨॥

Drenched in blood-soaked clothes, they fell in the field. There was so much of killing and slaying that even Shiva lost his concentration

ਗਿਰੇ ਖੇਤ੍ਰ ਖਤ੍ਰਾਣ ; ਖਤ੍ਰੀ ਖਤ੍ਰਾਣੰ ॥ ਬਜੀ ਭੇਰ ਭੁੰਕਾਰ ; ਦੁਕਿਆ ਨਿਸਾਣੰ ॥

The Kshatriyas (warriors) fell dead in the field. The frightening sound of drums and kettle-drums

was heard.

ਕਰੇ ਪੈਜਵਾਰੰ ; ਪ੍ਰਚਾਰੈ ਸ ਬੀਰੰ ॥ ਫਿਰੇ ਰੁੰਡ ਮੁੰਡੰ ; ਤਣੰ ਤੱਛ ਤੀਰੰ ॥੧੮੩॥

The warriors challenge and vow to kill. They wander about the field with torn armour and bodies badly bruised with arrows

ਬਿਭੇ ਦੰਤ ਵਰਮੰ ; ਪ੍ਰਛੇਦੈ ਤਨਾਨੰ ॥ ਕਰੇ ਮਰਦਨੰ ; ਅਰਦਨੰ ਮਰਦ ਮਾਨੰ ॥

The arrows pierce into the body passing through the armour. Thus they kill many manly warriors.

ਕਟੇ ਚਰਮ ਬਰਮੰ ; ਛੁਟੇ ਚਉਰ ਚਾਰੰ ॥ ਗਿਰੇ ਬੀਰ ਧੀਰੰ ; ਛੁਟੇ ਸਸਤ੍ਰ ਧਾਰੰ ॥੧੮੪॥

Bodies are slain, armours shattered and umbrellas broken. As the warriors attack, the valiant soldiers fall dead on ground

ਜਿਣਿਓ ਕਾਸਕੀਸੰ ; ਹਣਯੋ ਸਰਬ ਸੈਨੰ ॥ ਬਰੀ ਪੁਤ੍ਰਕਾ ਤਾਹ ; ਕੰਪਯੋ ਤ੍ਰਿਨੈਨੰ ॥

The king of Kashi was subdued as his entire army got killed. The victorious king married both of his daughters;

ਭਇਓ ਮੇਲ ਗੇਲੰ ; ਮਿਲੇ ਰਾਜ ਰਾਜੰ ॥ ਭਈ ਮਿਤ੍ਰਚਾਰੰ ; ਸਰੇ ਸਰਬ ਕਾਜੰ ॥੧੮੫॥

even Shiva trembled looking at the wrath of the king. Both (the victor and the vanquished) the kings made treaty of peace and all other ceremonies went on smoothly

ਮਿਲੀ ਰਾਜ ਦਾਜੰ ; ਸੁ ਦਾਸੀ ਅਨੂਪੰ ॥ ਮਹਾ ਬਿੱਦਯਵੰਤੀ ; ਅਪਾਰੰ ਸਰੂਪੰ ॥

The king received in dowry a maid servant slave-girl who was very beautiful. She was as knowledgeable as she was charming.

ਮਿਲੇ ਹੀਰ ਚੀਰੰ ; ਕਿਤੇ ਸਿਆਉ ਕਰਨੰ ॥

ਮਿਲੇ ਮੱਤ ਦੰਤੀ ; ਕਿਤੇ ਸੇਤ ਬਰਨੰ ॥੧੮੬॥

The king also received many jewels, robes, and black as well as white horses and elephants as gifts

ਕਰੌ ਬਾਹਿਰ ਰਾਜਾ ; ਭਇਓ ਸੁ ਪ੍ਰਸੰਨੰ ॥ ਭਲੀ ਭਾਤ ਪੋਖੇ ਦਿਜੰ ; ਸਰਬ ਅੰਨੰ ॥

The king was happy at this marriage. He duly doled out diverse kinds of grain to all the brahmins.

ਕਰੇ ਭਾਂਤ ਭਾਂਤੰ ; ਮਹਾ ਗਜ ਦਾਨੰ ॥ ਭਏ ਦੋਇ ਪੁਤ੍ਰੰ ; ਮਹਾਂ ਰੂਪ ਮਾਨੰ ॥੧੮੭॥

He also gave several elephants in gift. These two princesses gave birth to two handsome princes (in due course of time)

ਲਖੀ ਰੂਪਵੰਤੀ ; ਮਹਾਰਾਜ ਦਾਸੀ ॥ ਮਨੋ ਚੀਰਕੈ ; ਚਾਰ ਚੰਦ੍ਰਾ ਨਿਕਾਸੀ ॥

One day the king happened to see the beautiful maid servant who had come as part of dowry. It seemed as if she were created from the beauty of moon beams.

ਲਹੈਂ ਚੰਚਲਾ ਚਾਰ ; ਬਿਦਿਆ ਲਤਾ ਸੀ ॥ ਕਿਧੋਂ ਕੰਜਕੀ ਮਾਂਝ ; ਸੋਭਾ ਪ੍ਰਕਾਸੀ ॥੧੮੮॥

She seemed to be the creeper of all knowledge and arts. She appeared in person like the fragrance of the lotus

ਕਿਧੋਂ ਫੂਲ ਮਾਲਾ ; ਲਖੈ ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਸੀ ॥ ਕਿਧੋਂ ਪਦਮਨੀ ਮੈ ; ਬਨੀ ਮਾਲਤੀ ਸੀ ॥

She seemed to be a fragrant garland of flowers or the moon itself. She looked to be Padmini and the flower of malti.

ਕਿਧੋਂ ਪੁਹਪ ਪੰਨਿਆ ; ਫੁਲੀ ਰਾਇ ਬੇਲੰ ॥

ਤਜੈ ਅੰਗ ਤੇ ਬਾਸੁ ; ਚੰਪਾ ਫੁਲੇਲੰ ॥੧੮੯॥

She looked a flower's smell or a flower creeper. Her body gave away the sweet smell of champa flowers

ਕਿਧੋਂ ਦੇਵ ਕੰਨਿਆ ; ਪ੍ਰਿਥੀ ਲੋਕ ਡੋਲੈ ॥

ਕਿਧੋਂ ਜੱਛਨੀ ਕਿੱਨ੍ਹਨੀ ; ਸਿਉ ਕਲੋਲੈ ॥

She appeared to be a fairy walking on earth. She seemed to play like a yakshini or a kinnar maid.

ਕਿਧੋਂ ਰੁਦ੍ਰ ਬੀਜੰ ; ਫਿਰੈ ਮੱਧਿ ਬਾਲੰ ॥

ਕਿਧੋਂ ਪਤ੍ਰ ਪਾਨੰ ; ਨਚੈ ਕਉਲ ਨਾਲੰ ॥੧੯੦॥

She seemed fascinating and charming like an ordinary maid ready to accept the powerful semen of Shiva. She was playful like the dancing water drops on the lotus petals

ਕਿਧੋਂ ਰਾਗਮਾਲਾ ; ਰਚੀ ਰੰਗ ਰੂਪੰ ॥

ਕਿਧੋਂ ਇਸਤ੍ਰਿ ਰਾਜਾ ; ਰਚੀ ਭੂਪ ਭੂਪੰ ॥

The maid servant seemed like musical-rosary of tunes and beauty-incarnate. She appeared to be the most charming among women.

ਕਿਧੋਂ ਨਾਗ ਕੰਨਿਆ ; ਕਿਧੋਂ ਬਾਸਵੀ ਹੈ ॥

ਕਿਧੋਂ ਸੰਖਨੀ ; ਚਿਤ੍ਰਨੀ ਪਦਮਨੀ ਹੈ ॥੧੯੧॥

She looked like the daughter or wife of Sheshnag. It was not clear whether she was Chitrani, Shankhini or Padmini among women

ਲਸੈ ਚਿਤ੍ਰ ਰੂਪੰ ; ਬਚਿਤ੍ਰ ਅਪਾਰੰ ॥ ਮਹਾਂ ਰੂਪਵੰਤੀ ; ਮਹਾਂ ਜੋਬਨਾਰੰ ॥

She had a strange portrait-like figure. She was young and beautiful.

ਮਹਾ ਗਿਆਨ ਵੰਤੀ ; ਸੁ ਬਿਗਿਆਨ ਕਰਮੰ ॥

ਪੜੈ ਕੰਠਿ ਬਿਦਿਆ ; ਸੁ ਬਿਦਿਆਦਿ ਧਰਮੰ ॥੧੯੨॥

She was highly knowledgeable, with inclination towards systemic activities. She was a maid well-

versed in the science of knowledge

ਲਖੀ ਰਾਜ ਕੰਨਿਆਨ ਤੇ ; ਰੂਪਵੰਤੀ ॥ ਲਸੈ ਜੋਤ ਜੁਆਲਾ ; ਅਪਾਰੰ ਅਨੰਤੀ ॥

The king found her more charming than the princess. She was like a resplendent flame that began to shine in the king's heart.

ਲਖਯੋ ਤਾਹਿ ਜਨਮੇਜਏ ; ਆਪ ਰਾਜੰ ॥

ਕਰੇ ਪਰਮ ਭੋਗੰ ; ਦੀਏ ਸਰਬ ਸਾਜੰ ॥੧੯੩॥

King Janmejya saw her himself. He got indulged in her, ignoring everything else

ਬਢਿਓ ਨੇਹੁ ਤਾ ਸੋ ; ਤਜੀ ਰਾਜ ਕੰਨਿਆ ॥

ਹੁਤੀ ਸਿਸਟ ਕੀ ਦਿਸਟ ਮਹਿ ; ਪੁਸਟ ਧੰਨਿਆ ॥

The king's love for her increased so much that he abandoned the princess who was respectable earlier in the world.

ਭਇਓ ਏਕ ਪੁਤ੍ਰੰ ; ਮਹਾਂ ਸਸਤ੍ਰ ਧਾਰੀ ॥

ਦਸੰ ਚਾਰ ਚਉਦਾਹ ; ਬਿੱਦਿਆ ਬਿਚਾਰੀ ॥੧੯੪॥

The maid gave birth to a valiant son. He was proficient in all the fourteen arts

ਧਰਿਓ ਅਸਮੇਧੰ ; ਪ੍ਰਿਥਮ ਪੁਤ੍ਰ ਨਾਮੰ ॥

ਭਇਓ ਅਸਮੇਧਾਨ ; ਦੂਜੋ ਪ੍ਰਧਾਨੰ ॥

The king named his first-born son Ashavmedh and the second-born Ashavmedhan.

ਅਜੈ ਸਿੰਘ ਰਾਖਯੋ ; ਰਜੀ ਪੁਤ੍ਰ ਸੂਰੰ ॥

ਮਹਾਂ ਜੰਗ ਜੋਧਾ ; ਮਹਾਂ ਜਸ ਪੂਰੰ ॥੧੯੫॥

The valiant son born of the maid was named Ajay Singh. He was very powerful and majestic

ਭਇਓ ਤਨਦੁਰੁਸਤੰ ; ਬਲਿਸਟੰ ਮਹਾਨੰ ॥

ਮਹਾਂ ਜੰਗ ਜੋਧਾ ; ਸੁ ਸਸਤ੍ਰੰ ਪ੍ਰਧਾਨੰ ॥

The boy was very healthy and strong of body. He was a great warrior in field and a great wielder of weapons.

ਹਣੈ ਦੁਸਟ ਪੁਸਟੰ ; ਮਹਾ ਸਸਤ੍ਰ ਧਾਰੰ ॥

ਬਡੇ ਸਤ੍ਰ ਜੀਤੇ ; ਜਿਵੇਂ ਰਾਵਣਾਰੰ ॥੧੯੬॥

He annihilated numerous wicked persons. He conquered many enemies as Rama had conquered Ravan

ਚੜਿਓ ਏਕ ਦਿਵਸੰ ; ਅਖੇਟੰ ਨਰੇਸੰ ॥

ਲਖੇ ਮ੍ਰਿਗ ਧਾਯੋ ; ਗਯੋ ਅਉਰ ਦੇਸੰ ॥

One day the king went out hunting. He chased deer which took him into an alien country.

ਸ੍ਰਮਿਓ ਪਰਮ ਬਾਟੰ ; ਤਕਿਯੋ ਏਕ ਤਾਲੰ ॥

ਤਹਾ ਦਉਰਕੈ ; ਪੀਨ ਪਾਨੰ ਉਤਾਲੰ ॥੧੯੭॥

He felt tired. He saw a pond of water, went there to drink some water and have bath

ਕਰਿਓ ਰਾਜ ਸੈਨੰ ; ਕਢਿਓ ਬਾਰ ਬਾਜੰ ॥ ਤਕੀ ਬਾਜਨੀ ; ਰੂਪ ਰਾਜੰ ਸਮਾਜੰ ॥

The king went to sleep but a horse appeared from the pond. The horse saw the young, beautiful mare of the king.

ਲਗਯੋ ਆਨ ਤਾਕੋ ; ਰਹਯੋ ਤਾਹਿ ਗਰਭੰ ॥

ਭਇਓ ਸਿਯਾਮ ਕਰਣੰ ; ਸੁ ਬਾਜੀ ਅਦਰਬੰ ॥੧੯੮॥

It had sex with the mare and impregnated it. After due course of time, it gave birth to a rare horse with black ears

ਕਰਯੋ ਬਾਜ ਮੇਧੰ ; ਬਡੋ ਜੱਗ ਰਾਜਾ ॥ ਜਿਣੇ ਸਰਬ ਭੂਪੰ ; ਸਰੇ ਸਰਬ ਕਾਜਾ ॥

Later on the king arranged a big ashavmedh yajna. He subdued all the surrounding kingdoms and spread his sway.

ਗਡਯੋ ਜੱਗ ਥੰਭੰ ; ਕਰਯੋ ਹੋਮ ਕੁੰਡੰ ॥ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਪੋਖੇ ; ਬਲੀ ਬਿਪ੍ਰ ਝੁਡੰ ॥੧੯੯॥

He prepared a special pillar and duly performed hom in the pit. He placed hordes of Brahmins with gifts

ਦਏ ਕੋਟ ਦਾਨੰ ; ਪਕੇ ਪਰਮ ਪਾਕੰ ॥ ਕਲੂ ਮੱਧਿ ਕੀਨੋ ; ਬਡੋ ਧਰਮ ਸਾਕੰ ॥

He gave crores in charity and got prepared innumerable dishes. He did a great religious job in this age of darkness.

ਲਗੀ ਦੇਖਨੇ ; ਆਪ ਜਿਉ ਰਾਜ ਬਾਲਾ ॥

ਮਹਾ ਰੂਪਵੰਤੀ ; ਮਹਾ ਜੁਆਲ ਆਲਾ ॥੨੦੦॥

The queen herself came to see the sight. She was highly beautiful and majestic

ਉਡਯੋ ਪਉਨ ਕੇ ਬੇਗ ਸਿਯੋ ; ਅਗ੍ਰ ਪੜ੍ਹੰ ॥ ਹਸੇ ਦੇਖ ਨਗਨੰ ; ਤੀਯੰ ਬਿਪ੍ਰ ਛੱਡ੍ਰੰ ॥

The frontal garment of the queen flew away by the gust of wind. Brahmins and the Khattris laughed to see her nakedness.

ਭਇਓ ਕੋਪ ਰਾਜਾ ; ਗਹੇ ਬਿਪ੍ਰ ਸਰਬੰ ॥ ਦਹੇ ਖੀਰ ਖੰਡੰ ; ਬਡੇ ਪਰਮ ਗਰਬੰ ॥੨੦੧॥

The king got enraged. He arrested all the brahmins. He got them thrown into the big cauldrons in

which milk and rice were boiling

ਪ੍ਰਿਥਮ ਬਾਧਿਕੈ ਸਰਬ ; ਮੁੰਡੇ ਮੁੰਡਾਏ ॥ ਪੁਨਰ ਏਡੂਆ ; ਸੀਸ ਤਾਕੇ ਟਿਕਾਏ ॥

First of all, they were got hold of and their heads were shaven. They were then hit with heels on the head,

ਪੁਨਰ ਤਪਤ ਕੈ ; ਖੀਰ ਕੇ ਮੱਧਿਡਾਰਿਓ ॥ ਇਮੰ ਸਰਬ ਬਿਪ੍ਰਾਨ ਕਉ ; ਜਾਰਿ ਮਾਰਿਓ ॥੨੦੨॥

and thrown into the cauldrons with boiling milk and rice. Thus the king burnt to death all the brahmins

ਕਿਤੇ ਬਾਧਿਕੈ ਬਿਪ੍ਰ ; ਬਾਚੇ ਦਿਵਾਰੰ ॥ ਕਿਤੇ ਬਾਂਧ ਫਾਂਸੀ ਦੀਏ ; ਬਿਪ੍ਰ ਭਾਰੰ ॥

Several brahmins were bricked alive and many others hanged.

ਕਿਤੇ ਬਾਰਿ ਬੋਰੇ ; ਕਿਤੇ ਅਗਨਿ ਜਾਰੇ ॥ ਕਿਤੇ ਅੱਧਿ ਚੀਰੇ ; ਕਿਤੇ ਬਾਂਧ ਫਾਰੇ ॥੨੦੩॥

Many were drowned in water and others burnt in fire. Some of them were sawn into twos

ਲਾਗਿਯੋ ਦੋਖ ਭੂਪੰ ; ਬਢਿਯੋ ਕੁਸਟ ਦੇਹੀ ॥ ਸਭੇ ਬਿਪ੍ਰ ਬੋਲੇ ; ਕਰਿਯੋ ਰਾਜ ਨੇਹੀ ॥

As a result of this killing of brahmins, the king became leperous. The Brahmins were against the king remaining on throne.

ਕਹੋ ਕਉਨ ਸੋ ; ਬੈਠਿ ਕੀਜੈ ਬਿਚਾਰੰ ॥ ਦਹੇ ਦੇਹ ਦੋਖੰ ; ਮਿਟੈ ਪਾਪ ਭਾਰੰ ॥੨੦੪॥

The king now invited Brahmins and asked them to sit together and find as to how his sins are obliterated and he becomes physically healthy

ਬੋਲੇ ਰਾਜ ਦੁਆਰੰ ; ਸਬੈ ਬਿਪ੍ਰ ਆਏ ॥ ਬਡੇ ਬਿਆਸ ਤੇ ਆਦਿ ; ਲੈ ਕੇ ਬੁਲਾਏ ॥

All the Brahmins came to the palace door. Vyas and other sages also came.

ਦੇਖੈ ਲਾਗ ਸਾਸਤ੍ਰੰ ; ਬੋਲੇ ਬਿਪ੍ਰ ਸਰਬੰ ॥

ਕਰਯੋ ਬਿਪ੍ਰ ਮੇਧੰ ; ਬਢਿਓ ਭੂਪ ਗਰਬੰ ॥੨੦੫॥

The Brahmins looked into their holy books and said that the king had sacrificed the Brahmins because of his excessive ego

ਸੁਨਹੁ ਰਾਜ ਸਰਦੂਲ ; ਬਿਦਿਆ ਨਿਧਾਨੰ ॥ ਕਰਯੋ ਬਿਪ੍ਰ ਮੇਧੰ ; ਸੁ ਜੱਗੰ ਪ੍ਰਮਾਨੰ ॥

O lion-like strong king, you are the ocean of knowledge. However, the entire world knows that you have killed Brahmins.

ਭਇਓ ਅਕਸ ਮੰਤ੍ਰੰ ; ਕਹਿਓ ਨਾਹਿ ਕਉਨੈ॥

ਕਰੀ ਜਉਨ ਹੋਤੀ ; ਭਈ ਬਾਤ ਤਉਨੈ॥੨੦੬॥ (‘ਜਉ-ਨ’ ਬੋਲੋ)

But this happened suddenly, and not on anyone's asking. All that should not have happened came to

pass

ਸੁਨਹੁ ਬਿਆਸ ਤੇ ; ਪਰਬ ਅਸਟੰ ਦਸਾਨੰ ॥ ਦਹੈ ਦੇਹ ਤੇ ਕੁਸਟ ; ਸਰਬੰ ਨ੍ਰਿਪਾਨੰ ॥

You should listen to the eighteen parvas (chapters) of the Mahabharata from Vyas. Your leperous body will become healthy.

ਬੋਲੈ ਬਿਪ੍ਰ ਬਿਆਸੰ ; ਸੁਨੈ ਲਾਗ ਪਰਬੰ ॥

ਪਰਿਓ ਭੂਪ ਪਾਇਨ ; ਤਜੇ ਸਰਬ ਗਰਬੰ ॥੨੦੭॥

Vyas and the Brahmins asked him to listen to all the chapters with attention. The king discarded all pride and touched the feet of the Brahmins

ਸੁਨਹੁ ਰਾਜ ਸਰਦੂਲ ; ਬਿਦਿਆ ਨਿਧਾਨੰ ॥ ਹੂਓ ਭਰਬ ਕੇ ਬੰਸ ਮੈ ; ਰੱਖੁਰਾਨੰ ॥

O lion-like strong and ocean of knowledge, listen to this. In the dynasty of Bharat was born a king named Raghu.

ਭਇਓ ਤਉਨਕੇ ਬੰਸ ਮੈ ; ਰਾਮ ਰਾਜਾ ॥ ਦੀਜੈ ਛਤ੍ਰ ਦਾਨੰ ; ਨਿਧਾਨੰ ਬਿਰਾਜਾ ॥੨੦੮॥

In his dynasty was born king Rama. The latter donated his kingdom to his brother and earned high honour

ਭਇਓ ਤਉਨ ਕੀ ਜੱਦ ਮੈ ; ਜੱਦੁ ਰਾਜੰ ॥ ਦਸੰ ਚਾਰ ਚੌਦਹ ; ਸੁ ਬਿਦਿਆ ਸਮਾਜੰ ॥

In the same dynasty was born later on a king named Yadu. He was proficient in all kinds of knowledge.

ਭਇਓ ਤਉਨ ਕੇ ਬੰਸ ਮੈ ; ਸੰਤਨੇਅੰ ॥ ਭਏ ਤਾਹਿਕੇ ; ਕਉਰਓ ਪਾਂਡਵੇਅੰ ॥੨੦੯॥

In his dynasty was then born Shantanu. The Kauravas and Pandavas were born in his dynasty

ਭਏ ਤਉਨ ਕੇ ਬੰਸ ਮੈ ; ਧ੍ਰਿਤਰਾਸਟਰੰ ॥ ਮਹਾ ਜੁਧ ਜੋਧਾ ; ਪ੍ਰਬੋਧਾ ਮਹਾਂ ਸਤ੍ਰੰ ॥

In the same family was born king Dhritrashtra. He was a great warrior and scholar.

ਭਏ ਤਉਨਕੇ ; ਕਉਰਵੰ ਕੂਰ ਕਰਮੰ ॥ ਕੀਓ ਛਤ੍ਰਣੰ ਜੈਣ ; ਕੁਲ ਛੈਣ ਕਰਮੰ ॥੨੧੦॥

He fathered the Kauravas who did evil deeds. They destroyed their dynasty as a result of their wicked deeds

ਕੀਓ ਭੀਖਮੇ ਅੱਗੁ ; ਸੈਨਾ ਸਮਾਜੰ ॥ ਭਇਓ ਕੁਧ ਜੁਧੰ ; ਸਮੁਹ ਪੰਡ ਰਾਜੰ ॥

They appointed Bhisham their general in the battle of Kurukshetra. The Pandavas fought a ferocious battle against them.

ਤਹਾਂ ਗਰਜਿਯੋ ; ਅਰਜਨੰ ਪਰਮ ਬੀਰੰ ॥ ਧਨੁਰ ਬੇਦ ਗਿਆਤਾ ; ਤਜੇ ਪਰਮ ਤੀਰੰ

॥੨੧੧॥

Arjun also roared in this battlefield; he was a great wielder of bow and rained arrows there

ਤਜੀ ਬੀਰ ਬਾਨਾਵਰੀ ; ਬੀਰ ਖੇਤੰ ॥ ਹਣਿਓ ਭੀਖਮੰ ; ਸਭੈ ਸੈਨਾ ਸਮੇਤੰ ॥

The warriors shot arrows and felled Bhisham along with the entire enemy army.

ਦਈ ਬਾਣਸਿੱਜਾ ; ਗਰੇ ਭੀਖਮੈਣੰ ॥ ਜਯੰ ਪੱਤ੍ਰ ਪਾਇਓ ; ਸੁਖੰ ਪਾਂਡਵੇਣੰ ॥੨੧੨॥

The Pandavas made Bhisham lie on the bed of arrows and won the battle of the day

ਭਏ ਦ੍ਰੋਣ ਸੈਨਾਪਤੀ ; ਸੈਨ ਪਾਲੰ ॥ ਭਇਓ ਘੋਰ ਜੁਧੰ ; ਤਹਾਂ ਤਉਨ ਕਾਲੰ ॥

Then Drona was made the general. At that time a very fierce battle took place there.

ਹਣਿਓ ਪ੍ਰਿਸਟ ਦੋਨੰ ; ਤਜੇ ਦ੍ਰੋਣ ਪ੍ਰਾਣੰ ॥ ਕਰਿਓ ਜੁਧ ਤੇ ; ਦੇਵ ਲੋਕੰ ਪਿਆਣੰ ॥੨੧੩॥

Dhrishtduman attacked Drona and killed him. Drona went direct to heaven from the field of battle

ਭਏ ਕਰਣ ਸੈਨਾਪਤੀ ; ਛਤ੍ਰਪਾਲੰ ॥ ਮਚਯੋ ਜੁਧ ਕੁਧੰ ; ਮਹਾਂ ਬਿਕਰਾਲੰ ॥

Then Karan was appointed chief of the army. A highly ferocious battle took place.

ਹਣਿਓ ਤਾਹਿ ਪੰਥੰ ; ਸਦੰ ਸੀਸੁ ਕੱਪਿਓ ॥

ਗਿਰਓ ਤਉਣ ; ਜੁਧਿਸਟਰੰ ਰਾਜੁ ਥੱਪਿਓ ॥੨੧੪॥

As he stood on the way, his head was slain of. With his death, Pandavas became assured of their victory, and Yudhishtra was anointed king

ਭਏ ਸੈਣਪਾਲੰ ; ਬਲੀ ਸੁਲ ਸੱਲਾਂ ॥ ਭਲੀ ਭਾਂਤਿ ਕੁਟਿਓ ; ਬਲੀ ਪੰਡ ਦਲਾਂ ॥

Now king Shalay, who was a thorn in the enemy's flesh, was made the general. He was very enraged and he massacred the army of Pandavas.

ਪੁਨਰ ਹਸਤ ਯੁਧਿਸਟਰੰ ; ਸਕਤ ਬੇਦੰ ॥ ਗਿਰਿਯੋ ਜੁਧ ਭੂਪੰ ; ਬਲੀ ਭੂਪ ਬੇਦੰ ॥੨੧੫॥

But Yudhishtira killed him with his shakti. King Shalay also fell dead on the ground

ਚਉਪਈ

Chaupai

ਸਲ ਰਾਜਾ ਜਉਨੈ ਦਿਨ ਜੂਝਾ ॥ ਕਉਰੰਉ ਹਾਰ ; ਤਵਨ ਤੇ ਸੂਝਾ ॥

The day king Shalay received martyrdom in the field, Kauravas were almost certain of their defeat.

ਜੂਝਤ ਸੱਲ ਭਇਓ ਅਸਤਾਮਾ ॥ ਕੂਟਿਓ ਕੋਟ ਕਟਕੁ ਇਕ ਜਾਮਾ ॥੨੧੬॥

As king Shalay fell, Ashavthama replaced him as general. He killed innumerable numbers of the enemy in a quarter of the day (one jam-prahar)

ਪ੍ਰਿਸਟ-ਦੋਨੁ ਮਾਰਿਓ ਅਤਰਥੀ ॥ ਪਾਂਡਵ ਸੈਨ ਭਲੇ ਕਰਿ ਮਥੀ ॥

He killed the charioteer Dhrishtduman and duly trampled the Pandavas' army.

ਪਾਂਡਵ ਕੋ ਪਾਂਚੋ ਸੁਤ ਮਾਰੇ ॥ ਦੁਆਪਰ ਮੈ ਬਡ ਕੀਨ ਅਖਾਰੇ ॥੨੧੭॥

He killed all the five sons of the Pandavas. This is how he performed wonderful deeds in the Dvapara age

ਕਉਰਉ ਰਾਜ ਕੀਓ ਤਬ ਜੁੱਧਾ ॥ ਭੀਮ ਸੰਗਿ ਹੁਇਕੈ ਅਤਿ ਕੁੱਧਾ ॥

Then Kaurava Prince (Duryodhan) came to fight. Enraged, he clashed with Bhim.

ਜੁੱਧ ਕਰਤ ਕਬਹੂ ਨਹੀ ਹਾਰਾ ॥ ਕਾਲ ਬਲੀ ਤਿਹ ਆਨ ਸੰਘਾਰਾ ॥੨੧੮॥

He had never been vanquished in battle. But in the field death even overpowered him

ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਛੰਦ

Bhujang Prayat Chhand

ਤਹਾਂ ਭੀਮ ; ਕੁਰਰਾਜ ਸਿਉ ਜੁੱਧ ਮੱਚਿਓ ॥ ਛੁਟੀ ਬ੍ਰਹਮ ਤਾਰੀ ; ਮਹਾਂ ਰੁੱਦ੍ਰ ਨੱਚਿਓ ॥

When the clash between Duryodhan and Bhim took place, Brahma lost his concentration and Shiva began to dance.

ਉਠੈ ਸਬਦ ਨਿਰਘਾਤ ; ਆਘਾਤ ਬੀਰੰ ॥ ਭਏ ਰੁੰਡ ਮੁੰਡੰ ; ਤਣੰ ਤੱਛ ਤੀਰੰ ॥੨੧੯॥

The sounds of attack and counter-attacks by warriors were heard. Bodies, pierced by arrows began falling like tree-trunks

ਗਿਰੇ ਬੀਰ ਏਕੰ ; ਅਨੇਕੰ ਪ੍ਰਕਾਰੰ ॥ ਗਿਰੇ ਅੱਧ ਅੱਧੰ ; ਛੁਧੰ ਸਸਤ੍ਰ ਧਾਰੰ ॥

The valiant warriors fell variously. Their bodies slain with weapons fell in pieces.

ਕਟੇ ਕਉਰਵੰ ; ਦੂਰ ਸਿੰਧੂਰ ਖੇਤੰ ॥ ਨਚੇ ਗਿੱਧ ; ਆਵੱਧ ਸਾਵੰਤ ਖੇਤੰ ॥੨੨੦॥

The Kauravas began to suffer the onslaught and the field turned red. The kites flew over the bodies of warriors in the field

ਬਲੀ ਮੰਡਲਾਕਾਰ ; ਜੂਝੇ ਬਿਰਾਜੈ ॥ ਹਸੈ ਗਰਜ ਠੋਕੈ ; ਭੁਜਾ ਹਰਦੁ ਗਾਜੈ ॥

The warriors, in round circles, clashed against enemy. They showed the strength of their arms and laughed aloud.

ਦਿਖਾਵੈ ਬਲੀ , ਮੰਡਲਾਕਾਰ ਥਾਨੈ ॥ ਉਭਾਰੈ ਭੁਜਾ ; ਅਉ ਫਟਾਕੈ ਗਜਾਨੈ ॥੨੨੧॥

The round circles of warriors were seen by all and shown to others as well. They pat their biceps, raised their maces and cried aloud

ਸੁਭੈ ਸਵਰਨ ਕੇ ਪੱਤ੍ਰ ; ਬਾਂਧੇ ਗਜਾ ਮੈ ॥ ਭਈ ਅਗਨਿ ਸੋਭਾ ; ਲਖੀ ਕੈ ਧੁਜਾ ਮੈ ॥

The gold-plated maces look splendid. The banners fly in the field like rising flames.

ਭਿੜਾਵੈ ਭ੍ਰਮੈ ; ਮੰਡਲਾਕਾਰ ਬਾਰੈ ॥ ਅਪੋ ਆਪ ਮੈ ; ਨੇਕ ਘਾਇੰ ਸਰਾਰੈ ॥੨੨੨॥

The clashing warriors wander in round circles and fight. They appreciate him who causes the most

grevious injury

ਤਹਾਂ ਭੀਮ ਭਾਰੀ ; ਭੁਜਾ ਸਸਤ੍ਰ ਬਾਹੈ ॥ ਭਲੀ ਭਾਂਤਿ ਕੈ ਕੈ ; ਭਲੈ ਸੈਨ ਗਾਹੈ ॥

Mighty Bhim also swings weapons with his heavy arms. He is duly annihilating the enemy camp.

ਉਤੈ ਕਾਉਰ ਪਾਲੰ ; ਧਰੈ ਛੱਤ੍ਰ ਧਰਮੰ ॥ ਕਰੈ ਚਿੱਤ ਪਾਵਿੱਤ੍ਰ ; ਬਾਚਿੱਤ੍ਰ ਕਰਮੰ ॥੨੨੩॥

The Kauravas are also performing their duty in the field. They perform strange deeds and make their minds pious (prior to impending death)

ਸੁਭੈ ਬਾਜੁਵੰਦੰ ; ਛਕੈ ਭੂਪਨਾਣੰ ॥ ਲਸੈ ਮੁਕਤਕਾ ਹਾਰ ; ਦੁ ਮਲਿਅੰ ਹਾਣੰ ॥

The warriors look splendid with their bracelets, jewels, pearl-necklaces and turbans.

ਦੋਊ ਮੀਰ ਧੀਰੰ ; ਦੋਊ ਪਰਮ ਓਜੰ ॥ ਦੋਊ ਮਾਨਧਾਤਾ ; ਮਹੀਪੰ ਕਿ ਭੋਜੰ ॥੨੨੪॥

Both the contending armies comprise great warriors and enlightened spirits. Both Bhim and Duryodhan are like kings Bhoj and Mandhata

ਦੋਊ ਬੀਰ ਬਾਨਾ ; ਬਧੈ ਅੱਧ ਅਧੰ ॥ ਦੋਊ ਸਸਤ੍ਰ ਧਾਰੀ ; ਮਹਾਂ ਜੁੱਧ ਕੁੱਧੰ ॥

Both have on their stretched bows and the arrows that can slay bodies. Both are well-equipped and are enraged as they fight.

ਦੋਊ ਕੂਰ ਕਰਮੰ ; ਦੋਊ ਜਾਨ ਬਾਹੰ ॥ ਦੋਊ ਹੱਦਿ ਹਿੰਦੂਨ ; ਸਾਹਾਨ ਸਾਹੰ ॥੨੨੫॥

Both are strong-armed and can fight fiercely. Both are the best of Hindus

ਦੋਊ ਸਸਤ੍ਰ ਧਾਰੰ ; ਦੋਊ ਪਰਮ ਦਾਨੰ ॥ ਦੋਊ ਢਾਲ ਢੀਚਾਲ ; ਹਿੰਦੂ ਹਿੰਦਾਨੰ ॥

Both are great warriors and donors. They can defend themselves well with shields and they are both Indians.

ਦੋਊ ਸਸਤ੍ਰ ਵਰਤੀ ; ਦੋਊ ਛਤ੍ਰਧਾਰੀ ॥ ਦੋਊ ਪਰਮ ਜੋਧਾ ; ਮਹਾਂ ਜੁੱਧ ਕਾਰੀ ॥੨੨੬॥

Both are proficient in the use of weapons and both are princes. Both are perfect warriors, inimical towards each other

ਦੋਊ ਖੰਡ ਖੰਡੀ ; ਦੋਊ ਮੰਡ ਮੰਡੰ ॥ ਦੋਊ ਜੋਧ ਜੈਤਵਾਰੁ ; ਜੋਧਾ ਪ੍ਰਚੰਡੰ ॥

Both are capable of destroying and subduing the enemy. Both are victors in battle and valiant.

ਦੋਊ ਬੀਰ ਬਾਨੀ ; ਦੋਊ ਬਾਹਯਾਹੰ ॥ ਦੋਊ ਸੂਰ ਸੈਨੰ ; ਦੋਊ ਸੂਰ ਮਾਹੰ ॥੨੨੭॥

Both are expert in archery and strong of arm. Both are valiant and lead valiant armies

ਦੋਊ ਚਕ੍ਰਵਰਤੀ ; ਦੋਊ ਸਸਤ੍ਰ ਬੇਤਾ ॥ ਦੋਊ ਜੰਗ ਜੋਧੀ ; ਦੋਊ ਜੰਗ ਜੇਤਾ ॥

Both are chakravarti (universal) kings, familiar with the role and use of weapons.

ਦੋਊ ਚਿਤ੍ਰ ਜੋਤੀ ; ਦੋਊ ਚਿਤ੍ਰ ਚਾਪੰ ॥ ਦੋਊ ਚਿਤ੍ਰ ਵਰਮਾ ; ਦੋਊ ਦੁਸਟ ਤਾਪੰ ॥੨੨੮॥

They are great fighters and victors. Both are highly handsome, wielder of beautiful bows, wearers of armours and killers of the wicked

ਦੋਊ ਖੰਡ ਖੰਡੀ ; ਦੋਊ ਮੰਡ ਮੰਡੰ ॥ ਦੋਊ ਚਿਤ੍ਰ ਜੋਤੀ ; ਸੁਜੋਧਾ ਪ੍ਰਚੰਡੰ ॥

Both can destroy the enemy with sword and win the field. They are beautiful and greatly valiant.

ਦੋਊ ਮੱਤ ਬਾਰੁੰਨ ; ਬਿਕ੍ਰਮ ਸਮਾਨੰ ॥ ਦੋਊ ਸਸਤ੍ਰ ਬੇਤਾ ; ਦੋਊ ਸਸਤ੍ਰ ਪਾਨੰ ॥੨੨੯॥

They are as majestic as the elephants. Both are familiar with the use of weapons and both wear them

ਦੋਊ ਪਰਮ ਜੋਧੀ ; ਦੋਊ ਕ੍ਰਧਵਾਨੰ ॥ ਦੋਊ ਸਸਤ੍ਰ ਬੇਤਾ ; ਦੋਊ ਰੂਪ ਖਾਨੰ ॥

Both are great warriors, full of rage. They are great users of weapons and are an embodiment of beauty.

ਦੋਊ ਛਤ੍ਰਪਾਲੰ ; ਦੋਊ ਛਤ੍ਰ ਧਰਮੰ ॥ ਦੋਊ ਜੁਧ ਜੋਧਾ ; ਦੋਊ ਕੂਰਕਰਮੰ ॥੨੩੦॥

Both are conscious of their kingly duties. They are warriors who are very cruel in the battlefield

ਦੋਊ ਮੰਡਲਾਕਾਰ ; ਜੂਝੈ ਬਿਰਾਜੈ ॥ ਹਥੈ ਹਰਦੁ ਠੋਕੈ ; ਭੁਜਾ ਪਾਇ ਗਾਜੈ ॥

Both clash against each other, moving in round about and looking splendid. The patting of arms and thumping of foot by them resounds.

ਦੋਊ ਖਤ੍ਰਹਾਣੰ ; ਦੋਊ ਖਤ੍ਰ ਖੰਡੰ ॥ ਦੋਊ ਖੰਗ ਪਾਣੰ ; ਦੋਊ ਛੇਤ੍ਰ ਮੰਡੰ ॥੨੩੧॥

Both are kshatris as well as killers of kshatris. Both hold swords in hand and can slay hordes in the field of battle

ਦੋਊ ਚਿਤ੍ਰਜੋਤੀ ; ਦੋਊ ਚਾਰ ਬਿਚਾਰੰ ॥ ਦੋਊ ਮੰਡਲਾਕਾਰ ; ਖੰਡਾ ਅਬਾਰੰ ॥

Both are handsome, ethical and wise. They attack with double-edged swords as they move in circles.

ਦੋਊ ਖੰਗ ਖੂਨੀ ; ਦੋਊ ਖਤ੍ਰਹਾਣੰ ॥ ਦੋਊ ਖਤ੍ਰਖੇਤਾ ; ਦੋਊ ਛਤ੍ਰਪਾਣੰ ॥੨੩੨॥

Both are killers of kshatris and their swords can shed a lot of blood. Both these killers of kshatris can lay down their lives in the field

ਦੋਊ ਬੀਰ ; ਬਿਬ ਆਸਤ ਧਾਰੇ ਨਿਹਾਰੇ ॥ ਰਹੇ ਬੌਮ ਮੈ ; ਭੂਪ ਗਉਨੇ ਹਕਾਰੇ ॥

Both the warriors hold weapons in hand and stare at each other. It seems as if the kings already in heavn were inviting them there.

ਹੱਕਾ ਹੱਕ ਲਾਗੀ ; ਧਨੰ ਧਨੰ ਜੰਪੌ ॥ ਚਕਯੋ ਜੱਛ ਰਾਜੰ ; ਪ੍ਰਿਥੀ ਲੋਕ ਕੰਪੌ ॥੨੩੩॥

These warriors clash weapons and they in heaven call it wondrous. At this clash even the yaksha king was surprised and the earth trembled

ਹਨਿਓ ਰਾਜ ਦੁਰਜੋਧਨੰ ; ਜੁਧ ਭੂਮੰ ॥ ਭਜੇ ਸਭੈ ਜੋਧਾ ; ਚਲੀ ਧਾਮ ਧੂਮੰ ॥

King Duryodhan was killed in the field. As this news spread, his army fled away.

ਕਰੌ ਰਾਜ ਨਿਹਕੰਟਕੰ ; ਕਉਰਪਾਲੰ ॥ ਪੁਨਰ ਜਾਇਕੈ ਮੰਝਿ ; ਸਿੱਝੈ ਹਿਵਾਲੰ ॥੨੩੪॥

The Pandavas ruled over the Kauravas without any trouble. Later on they went over to the Himalaya

ਤਹਾ ਏਕ ਗੰਧੂਬ ਸਿਉ ; ਜੁੱਧ ਮੱਚਯੋ ॥ ਤਹਾਂ ਭੂਰਪਾਲੰ ; ਧੂਰਾ ਰੰਗੁ ਰੱਚਯੋ ॥

At time a clash took place with a Gandharava also. That Gandharava had taken a strange form.

ਤਹਾ ਸੱਤ੍ਰ ਕੇ ਭੀਮ ; ਹਸਤੀ ਚਲਾਏ ॥ ਫਿਰੇ ਮੱਧਿ ਗੈਣੰ ; ਅਜਉ ਲਉ ਨ ਆਏ ॥੨੩੫॥

In that battle, Bhim threw up the elephants of the enemy. These elephants are still flying about in the sky and have not yet fallen back on earth

ਸੁਨੈ ਬੈਨ ਕਉ ਭੂਪ ; ਇਉ ਐਂਠ ਨਾਕੰ ॥ ਕਰੌ ਹਸ ਮੰਦੈ ; ਬੁਲੌ ਏਮ ਬਾਕੰ ॥

Listening to this, king Janamejya raised his nose and gave a smile. He laughed and spoke evil (as if it was all untrue).

ਰਹਿਯੋ ਨਾਕ ਮੈ ਕੁਸਟ ; ਛਤ੍ਰ ਸਵਾਨੰ ॥ ਭਈ ਤਉਨ ਹੀ ਰੋਗ ਤੇ ; ਭੂਪ ਹਾਨੰ ॥੨੩੬॥

As a result of this attitude of the king, he remained a leper in nose. It was as a consequence of this ailment that he died

ਚੌਪਈ

Chaupai

ਇਮ ਚਉਰਾਸੀ ਬਰਖ ਪ੍ਰਮਾਨੰ ॥ ਸਪਤ ਮਾਹ ਚਉਬੀਸ ਦਿਨਾਨੰ ॥

Thus went by 84 years, seven months and 24 days.

ਰਾਜੁ ਕੀਓ ਜਨਮੇਜਾ ਰਾਜਾ ॥ ਕਾਲ ਨੀਸਾਨੁ ਬਹੁਰਿ ਸਿਰਿ ਗਾਜਾ ॥੨੩੭॥

King Janamejya ruled for this while. Thereafter the death knell was sounded for him as well

ਇਤਿ ਜਨਮੇਜਾ ਸਮਾਪਤ ਭਇਆ ॥

Thus died King Janamejya

ਚੌਪਈ

Chaupai

ਅਸੁਮੇਧ ਅਰੁ ਅਸਮੇਦਹਾਰਾ ॥ ਮਹਾਂ ਸੂਰ ਸਤਵਾਨ ਅਪਾਰਾ ॥

Ashavmedh and Asmed were both great warriors and highly truthful.

ਮਹਾਂ ਬੀਰ ਬਰਿਆਰ ਧਨਖ ਧਰ ॥ ਗਾਵਤ ਕੀਰਤ ਦੇਸ ਸਭ ਘਰ ਘਰ ॥੨੩੮॥

They were very strong and great archers. Their fame was sung in every home throughout the country

ਮਹਾਂ ਬੀਰ ਅਰੁ ਮਹਾਂ ਧਨਖ ਧਰ ॥ ਕਾਂਪਤ ਤੀਨ ਲੋਕ ਜਾਕੇ ਡਰ ॥

The three worlds trembled at the fear of these great warriors and expert archers.

ਬਡ ਮਹੀਪ ਅਰੁ ਅਖੰਡ ਪ੍ਰਤਾਪਾ ॥ ਅਮਿਤ ਤੇਜ ਜਾਪਤ ਜਗ ਜਾਪਾ ॥੨੩੯॥

They were great, majestic kings. Their splendour was known throughout the world

ਅਜੈ ਸਿੰਘ ਉਤ ਸੂਰ ਮਹਾਨਾ ॥ ਬਡ ਮਹੀਪ ਦਸ ਚਾਰ ਨਿਧਾਨਾ ॥

On the other hand, Ajay Singh was also a great warrior. A great prince, he was the ocean of fourteen kinds of knowledge.

ਅਨ ਬਿਕਾਰ ਅਨਤੋਲ ਅਤੁਲ ਬਲ ॥ ਅਰ ਅਨੇਕ ਜੀਤੇ ਜਿਨ ਦਲਮਲ ॥੨੪੦॥

He had no evil and possessed immense power. He vanquished many enemies by killing their armies

ਜਿਨ ਜੀਤੇ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ਅਨੇਕਾ ॥ ਸਸਤ੍ਰ ਅਸਤ੍ਰ ਧਰਿ ਛਾਡਨ ਏਕਾ ॥

He had won many battles. He never left the enemy alive to pick up weapon.

ਮਹਾ ਸੂਰ ਗੁਨਵਾਨ ਮਹਾਨਾ ॥ ਮਾਨਤ ਲੋਕ ਸਗਲ ਜਿਹ ਆਨਾ ॥੨੪੧॥

He was a great warrior and highly virtuous. The entire world acknowledged this fact

ਮਰਨ ਕਾਲ ਜਨਮੇਜੇ ਰਾਜਾ ॥ ਮੰਤ੍ਰ ਕੀਓ ਮੰਤ੍ਰੀਨ ਸਮਾਜਾ ॥

The time came when king Janamejya felt his end near. He called a meeting of his ministers and held discussions with them.

ਰਾਜ ਤਿਲਕ ਭੂਪਤ ਅਭਖੇਖਾ ॥ ਨਿਰਖਤ ਭਏ ਨ੍ਰਿਪਤ ਕੀ ਰੇਖਾ ॥੨੪੨॥

He wanted to know as to who should be appointed his successor. Keeping this in view, they began to scrutinize the lines of palms of the prince

ਇਨ ਮਹਿ ਰਾਜ ਕਵਨ ਕਉ ਦੀਜੈ ॥ ਕਉਨ ਨ੍ਰਿਪਤ ਸੁਤ ਕਉ ਨ੍ਰਿਪੁ ਕੀਜੈ ॥

Who among them should be made the king ? Which of the sons of the king should become his successor ?

ਰਜੀਆ ਪੂਤ ਨ ਰਾਜ ਕੀ ਜੋਗਾ ॥ ਯਾਹਿਕੇ ਜੋਗ ਨ ਰਾਜ ਕੇ ਭੋਗਾ ॥੨੪੩॥

The maid's son is not eligible for the throne nor does he deserve the pleasure due to a king

ਅਸੁਮੇਦ ਕਹੁ ਦੀਨੋ ਰਾਜਾ ॥ ਜੈ ਪਤਿ ਭਾਖਯੋ ਸਕਲ ਸਮਾਜਾ ॥

Asvmedh was made the king. Cries of victory were raised by the entire society.

ਜਨਮੇਜਾ ਕੀ ਸੁਗਤਿ ਕਰਾਈ ॥ ਅਸਮੇਦ ਕੈ ਵਜੀ ਵਧਾਈ ॥੨੪੪॥

Last ceremonies of Janamejya were performed. Felicitation poured in the house of Asvmedh

ਦੂਸਰ ਭਾਇ ਹੁਤੋ ਜੋ ਏਕਾ ॥ ਰਤਨ ਦੀਏ ਤਿਹ ਦਰਬ ਅਨੇਕਾ ॥

He had one more brother who was given innumerable pearls and immense wealth.

ਮੰਤ੍ਰੀ ਕੈ ਅਪਨਾ ਠਹਰਾਇਓ ॥ ਦੂਸਰ ਠਉਰ ਤਿਸਹਿ ਬੈਠਾਇਓ ॥੨੪੫॥

He was the minister, and the new king made him sit next to him

ਤੀਸਰ ਜੋ ਰਜੀਆ ਸੁਤ ਰਹਾ ॥ ਸੈਨਪਾਲ ਤਾਕੋ ਪੁਨ ਕਹਾ ॥

Third was the maid's son. He was made chief of the army.

ਬਖਸੀ ਕਰਿ ਤਾਕੋ ਠਹਰਾਇਓ ॥ ਸਬ ਦਲ ਕੋ ਤਿਹ ਕਾਮੁ ਚਲਾਇਓ ॥੨੪੬॥

He was also responsible for the collection of tax. He began looking after all affairs of the army

ਰਾਜੁ ਪਾਇ ਸਭਹੁ ਸੁਖ ਪਾਇਓ ॥ ਭੂਪਤ ਕਉ ਨਾਚਬ ਸੁਖ ਆਇਓ ॥

Asvmedh got the throne, and all became happy. Now the king felt pleased enjoying the dance.

ਤੇਰਹ ਸੈ ਚੌਸਠ ਮਰਦੰਗਾ ॥ ਬਾਜਤ ਹੈ ਕਈ ਕੋਟ ਉਪੰਗਾ ॥੨੪੭॥

Mridang of as many as 1364 different kinds and various other instruments of music were played before him

ਦੂਸਰ ਭਾਇ ਭਏ ਮਦ ਅੰਧਾ ॥ ਦੇਖਤ ਨਾਚਤ ਲਾਇ ਸੁਗੰਧਾ ॥

The second brother remained intoxicated with wine. He felt joy in the use of scents and seeing dances.

ਰਾਜ ਸਾਜ ਦੁਹਰੁ ਤੇ ਭੂਲਾ ॥ ਵਾਹੀ ਕੇ ਜਾਇ ਛਤ੍ਰ ਸਿਰ ਝੂਲਾ ॥੨੪੮॥

He became forgetful of his courtly duties. The royal umbrella was virtually held on Ajay Singh's head

ਕਰਤ ਕਰਤ ਬਹੁ ਦਿਨ ਅਸਰਾਜਾ ॥ ਉਨ ਦੁਹੁ ਭੂਲਿਓ ਰਾਜ ਸਮਾਜਾ ॥

The king spent many days in this manner. He and his brother ignored court and other social responsibilities.

ਮਦ ਕਰਿ ਅੰਧ ਭਏ ਦੋਊ ਭ੍ਰਾਤਾ ॥ ਰਾਜ ਕਰਨ ਕੀ ਬਿਸਰੀ ਬਾਤਾ ॥੨੪੯॥

Both the brothers got intoxicated with wine and dance. They completely forgot the duty to rule

ਦੋਹਰਾ

Dohara

ਜਿਹ ਚਾਹੇ ਤਾਕੋ ਹਨੇ ਜੋ ਬਾਛੈ ਸੋ ਲੇਇ ॥ ਜਿਹ ਰਾਖੈ ਸੋਈ ਰਹੈ ਜਿਹ ਜਾਨੈ ਤਿਹ ਦੇਇ ॥੨੫੦॥

Ajay Singh kills anyone he wants to and extorts anything from anyone. He provides security to anyone he likes and gives whatever and to whomsoever he wants to

ਚੌਪਈ

Chaupai

ਐਸੀ ਭਾਂਤ ਕੀਨੋ ਇਹ ਜਬਹੀ ॥ ਪ੍ਰਜਾ ਲੋਕ ਸਭ ਬਸ ਭਈ ਤਬਹੀ ॥

As he behaved in this manner, the entire populace accepted his control.

ਆਉਬਸਿ ਹੋਇ ਗਏ ਨੇਬ ਖਵਾਸਾ ॥ ਜੋ ਰਾਖਤ ਥੇ ਨ੍ਰਿਪ ਕੀ ਆਸਾ ॥੨੫੧॥

All the deputies and officers acknowledged his superiority. Earlier they looked up to the king for everything

ਏਕ ਦਿਵਸ ਤਿਹੂੰ ਭ੍ਰਾਤ ਸੁਜਾਨਾ ॥ ਮੰਡਸ ਚੌਪਰ ਖੇਲ ਖਿਲਾਨਾ ॥

One day all the three wise brothers decided to play a game of chauper.

ਦਾਉ ਸਮੈ ਕਛੁ ਰਸਕ ਬਿਚਾਰਿਓ ॥ ਅਜੈ ਸੁਨਤ ਇਹ ਭਾਂਤ ਉਚਾਰਿਓ ॥੨੫੨॥

While making the move, there was discernible a sense of imitation. They said, as given below, in the hearing distance of Ajay Singh

ਦੋਹਰਾ

Dohara

ਕਹਾ ਕਰੈ ਦਾਕਹ ਪਰੈ ਕਹ ਯਹ ਬਾਧੈ ਸੂਤ ॥

ਕਹਾ ਸਤ੍ਰ ਯਾ ਤੇ ਮਰੈ ਜੋ ਰਜੀਆ ਕਾ ਪੂਤ ॥੨੫੩॥

How to make this move and how to tie this up with the other ? How to kill enemy who is the son of a maid ?

ਚੌਪਈ

Chaupai

ਯੈਹੈ ਆਜ ਹਮ ਖੇਲ ਬਿਚਾਰੀ ॥ ਸੋ ਭਾਖਤ ਹੈ ਪ੍ਰਗਟ ਪੁਕਾਰੀ ॥

Now they openly said : we want to play today the game thus.

ਏਕਹਿ ਰਤਨ ਰਾਜ ਧਨੁ ਲੀਨਾ ॥ ਦੁਤੀਐ ਅਸ੍ਰ ਉਸਟ ਗਜ ਲੀਨਾ ॥੨੫੪॥

One of the brothers took the kingdom, wealth and jewels. The second of them took horses, elephants and camels

ਕੁਅਰੈ ਬਾਟ ਸੈਨ ਸਭ ਲੀਆ ॥ ਤੀਨਹੁ ਬਾਟ ਤੀਨ ਕਰ ਕੀਆ ॥

These princes divided the entire army into three parts.

ਪਾਸਾ ਢਾਰ ਧਰੈ ਕਸ ਦਾਵਾ ॥ ਕਹਾ ਖੇਲ ਧੌ ਕਰੈ ਕਰਾਵਾ ॥੨੫੫॥

Now they began to think as to how to make the move. They wondered as to what the other had in mind

ਚਉਪਰ ਖੇਲ ਪਰੀ ਤਿਹ ਮਾਹਾ ॥ ਦੇਖਤ ਉਚ ਨੀਚ ਨਰ ਨਾਹਾ ॥

Thus began the game of chauper. All men and women, high and low, looked at them.

ਜ਼ਾਲਾ ਰੂਪ ਸੁਪਰਧਾ ਬਾਢੀ ॥ ਭੂਪਨ ਫਿਰਤ ਸੰਘਾਰਤ ਕਾਢੀ ॥੨੫੬॥

Mutual jealousy increased like the burning flame, and it began to harm the princes

ਤਿਨਕੈ ਬੀਚ ਪਰੀ ਅਸ ਖੇਲਾ ॥ ਕਟਨ ਸੁ ਹਿਤ ਭਇਉ ਮਿਟਨ ਦੁਹੇਲਾ ॥

Such a complicated game began between them that they preferred killing the other to accepting defeat.

ਪ੍ਰਿਥਮੈ ਰਤਨ ਦ੍ਰਿਬ ਬਹੁ ਲਾਯੋ ॥ ਬਸਤ੍ਰ ਬਾਜ ਗਜ ਬਹੁਤ ਹਰਾਯੋ ॥੨੫੭॥

First, jewels and wealth were put on and then many clothes, horses and elephants were lost

ਦੁਹੂੰਅਨ ਬੀਚ ਸੁਪਰਧਾ ਬਾਢਾ ॥ ਦੁਹਦਿਸ ਉਠੇ ਸੁਭਤ ਅਸ ਕਾਢਾ ॥

Jealousy between the two sides (Ajay Singh on one side and two brother-princes on the other)

ਚਮਕਹਿ ਕਹੂੰ ਅਸਨ ਕੀ ਧਾਰਾ ॥ ਬਿਛ ਗਈ ਲੋਥ ਅਨੇਕ ਅਪਾਰਾ ॥੨੫੮॥

increased to such an extent as warriors on both sides took out their swords. The edges of swords shone and innumerable dead bodies fell on the ground

ਜੁੱਗਨ ਦੈਤ ਫਿਰਹਿ ਹਰਿਖਾਨੇ ॥ ਗੀਧ ਸਿਵਾ ਬੋਲਹਿ ਅਪਮਾਨੇ॥

Yoginis and demons wandered about joyously. The kites and Shiva's ganas spoke with pride.

ਭੂਤ ਪ੍ਰੇਤ ਨਾਚਹਿ ਅਰੁ ਗਾਵਹਿ ॥ ਕਹੂੰ ਕਹੂੰ ਸਬਦ ਬੈਤਾਲ ਸੁਨਾਵਹਿ ॥੨੫੯॥

Witches and ghosts danced and sang. Sometimes, baital also made strange sounds

ਚਮਕਤ ਕਹੂੰ ਖਗਨ ਕੀ ਧਾਰਾ ॥ ਬਿਥ ਗਏ ਰੁੰਡ ਭਸੰਡ ਅਪਾਰਾ ॥

At places shine the edges of swords. Dead bodies with slain off heads lay scattered on the ground.

ਚਿੰਸਤ ਕਹੂੰ ਗਿਰੇ ਗਜ ਮਾਤੇ ॥ ਸੋਵਤ ਕਹੂੰ ਸੁਭਟ ਰਣ ਤਾਤੇ ॥੨੬੦॥

At other places injured and fallen elephants give shrieks. At other are seen the great warriors asleep on the ground

ਹਿੰਸਤ ਕਹੂੰ ਗਿਰੇ ਹੈ ਘਾਏ ॥ ਸੋਵਤ ਕੂਰ ਸਲੋਕ ਪਠਾਏ ॥

At places injured horses have fallen. Warriors were journeying to heaven.

ਕਟਿ ਗਏ ਕਹੂੰ ਕਉਰ ਅਰੁ ਚਰਮਾ ॥ ਕਟਿ ਗਏ ਗਜ ਬਾਜਨ ਕੇ ਬਰਮਾ ॥੨੬੧॥

Armours and shields have been pierced through and shattered. At places the armours of elephants have also been cut through

ਜੁੱਗਨ ਦੇਤ ਕਹੂੰ ਕਿਲਕਾਰੀ ॥ ਨਾਚਤ ਭੂਤ ਬਜਾਵਤ ਤਾਰੀ ॥

At places the yoginis shriek, ghosts dance and clap.

ਬਾਵਨ ਬੀਰ ਫਿਰੈ ਚਹੂ ਓਰਾ ॥ ਬਾਜਤ ਮਾਰੂ ਰਾਗ ਸਿੱਦਉਰਾ ॥੨੬੨॥

Fifty-two spirits (ghosts) wander about in all directions and they play Maru raga (the measure of war)

ਰਣ ਅਸ ਕਾਲ ਜਲਦ ਜਿਮ ਗਾਜਾ ॥ ਭੂਤ ਪਿਸਾਚ ਭੀਰ ਭੈ ਭਾਜਾ ॥

The fighting took place as if clouds thundered and fearing the thunder, ghosts and witches ran helter skelter.

ਰਣ ਮਾਰੂ ਇਹ ਦਿਸ ਤੇ ਬਾਜਯੋ ॥ ਕਾਇਰੁ ਹੁਤੋ ਸੋ ਭੀ ਨਹਿ ਭਾਜਯੋ ॥੨੬੩॥

The trumpets to attack to the battle was so sounded that even the cowards did not flee

ਰਹਿ ਗਈ ਸੂਰਨ ਖਗ ਕੀ ਟੇਕਾ ॥ ਕਟਿ ਗਏ ਸੁੰਡ ਭਸੰਡ ਅਨੇਕਾ ॥

The warriors now had the support of sword only. Many elephant trunks got slayed off.

ਨਾਚਤ ਜੋਗਨ ਕਹੂੰ ਬਿਤਾਰਾ ॥ ਧਾਵਤ ਭੂਤ ਪ੍ਰੇਤ ਬਿਕਰਾਰਾ ॥੨੬੪॥

At places the yoginis and the baital dance about and many frightening ghosts and witches run about

ਧਾਵਤ ਅੱਧ ਕਮੱਧ ਅਨੇਕਾ ॥ ਮੰਡਿ ਰਹੇ ਰਾਵਤ ਗਡਿ ਰਹੇ ਟੇਕਾ ॥

Many headless bodies are seen moving. The princes are fighting, with firm determination.

ਅਨਹਦ ਰਾਗ ਅਨਾਹਦ ਬਾਜਾ ॥ ਕਾਇਰੁ ਹੁਤਾ ਵਹੈ ਨਹੀ ਭਾਜਾ ॥੨੬੫॥

Many instruments played the unstruck melody that even the coward did not flee from the field

ਮੰਦਰ ਤੂਰ ਕਰੂਰ ਕਰੋਰਾ ॥ ਗਾਜਸ ਰਾਵਤ ਰਾਗ ਸੰਦੋਰਾ ॥

Crores of drums are beaten and pipes played, but the warriors appreciate only Maru measure.

ਝਮਕਸਿ ਦਾਮਨ ਜਿਮ ਕਰਵਾਰਾ ॥ ਬਰਸਤ ਬਾਨਨ ਮੇਘ ਅਪਾਰਾ ॥੨੬੬॥

The swords shine like lightning and the arrows fall like rain showers

ਘ੍ਰਮਹਿ ਘਾਇਲ ਲੋਹ ਚੁਚਾਤੇ ॥ ਖੇਲ ਬਸੰਤ ਮਨੋ ਮਦਮਾਤੇ ॥

Injured, blood-oozing bodies of warriors wandered about as if they were engrossed in the game of Holi in spring season.

ਗਿਰ ਗਏ ਕਹੂੰ ਜਿਰਹ ਅਰੁ ਜੁਆਨਾ ॥ ਗਰਜਨ ਗਿੱਧ ਪੁਕਾਰਤ ਸੁਆਨਾ ॥੨੬੭॥

Bodies of warriors and their armour lie scattered at places. The kites shriek and the dogs are barking

ਉਨ ਦਲ ਦੁਹੂੰ ਭਾਇਨ ਕੋ ਭਾਜਾ ॥ ਠਾਢ ਨ ਸਕਿਯੋ ਰੰਕੁ ਅਰੁ ਰਾਜਾ ॥

Army of both brothers fled from the field. Neither prince nor pauper could withstand.

ਤਕਿਓ ਓਡਛਾ ਦੇਸੁ ਬਿਚੱਛਨ ॥ ਰਾਜਾ ਨ੍ਰਿਪਤ ਤਿਲਕ ਸੁਭ ਲੱਛਨ ॥੨੬੮॥

The king ran to the beautiful land of Orissa and met king Tilak there

ਮਦ ਕਰਿ ਮੱਤ ਭਏ ਜੇ ਰਾਜਾ ॥ ਤਿਨਕੇ ਗਏ ਐਸ ਹੀ ਕਾਜਾ ॥

All those kings start living under intoxication have all their plans ruffled. Thus, Ajay Singh snatched kingdom from them,

ਛੀਨ ਛਾਨ ਛਿਤ ਛਤ੍ਰ ਫਿਰਾਯੋ ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਆਪਹੀ ਕਹਾਯੋ ॥੨੬੯॥

held royal umbrella over his head and himself became the king

ਆਗੇ ਚਲੇ ਅਸਮੇਧ ਹਾਰਾ ॥ ਧਾਵਹਿ ਪਾਛੇ ਫਉਜ ਅਪਾਰਾ ॥

When Asvmedh was defeated, he ran ahead and was chased by a huge army.

ਗੇ ਜਹਿ ਨ੍ਰਿਪਤ ਤਿਲਕ ਮਹਾਰਾਜਾ ॥ ਰਾਜ ਪਾਟ ਵਾਹੂ ਕਉ ਛਾਜਾ ॥੨੭੦॥

He went to the land of king Tilak whose kingdom was full of glory

ਤਹਾ ਇਕ ਆਹਿ ਸਨਉਢੀ ਬ੍ਰਹਮਨ ॥ ਪੰਡਤ ਬਡੋ ਮਹਾ ਬਡ ਗੁਨ ਜਨ ॥

There lived a Brahmin of Sanaudh dynasty. He was a great scholar and a virtuous person.

ਭੂਪਹਿ ਕੋ ਗੁਰ ਸਭਹੁ ਕੀ ਪੂਜਾ ॥ ਤਿਹ ਬਿਨੁ ਅਵਰ ਨ ਮਾਨਹਿ ਦੂਜਾ ॥੨੭੧॥

He was the guru of the king, and everybody revered him. None other than him was acknowledged

ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਛੰਦ

Bhujang Prayat Chhand

ਕਹੂੰ ਬ੍ਰਹਮ ਬਾਨੀ ; ਕਰਹਿ ਬੇਦ ਚਰਚਾ ॥ ਕਹੂੰ ਬਿਪ੍ਰ ਬੈਠੇ ; ਕਰਹਿ ਬ੍ਰਹਮ ਅਰਚਾ ॥

At places Brahmins were worshipping Brahma and discussing Vedas.

ਤਹਾ ਬਿਪ੍ਰ ਸਨਾਢ ਤੇ ; ਏਕ ਲੱਛਨ ॥ ('ਸੱਨੋਢ' ਬੋਲੋ)

ਕਰੈ ਬਕਲ ਬਸਤ੍ਰ ; ਫਿਰੈ ਬਾਇ ਭੱਛਨ ॥੨੭੨॥

The Sanaudh Brahmin had a special quality : he wore dress of leaves and ate nothing

ਕਹੂੰ ਬੇਦ ਸਿਯਾਮੰ ; ਸੁਰੰ ਸਾਥ ਗਾਵੈ ॥ ਕਹੂੰ ਜੁਜਰ ਬੇਦੰ ; ਪੜੈ ਮਾਨ ਪਾਵੈ ॥

In that country at places Samveda was being recited to music and at other people got honour reciting the Yajurveda.

ਕਹੂੰ ਰਿਗ ਬਾਚੈ ; ਮਹਾ ਅਰਥ ਬੇਦੰ ॥ ਕਹੂੰ ਬ੍ਰਹਮ ਸਿੱਛਾ ; ਕਹੂੰ ਬਿਸਨ ਭੇਦੰ ॥੨੭੩॥

At places the Rigveda was being studied and at others discussion was on about Brahma's teachings and Vishnu's incarnation

ਕਹੂੰ ਅਸਟ ਦ੍ਰੈ ਅਵਤਾਰ ; ਕੱਥੈ ਕਥਾਣੰ ॥ ਦਸੰ ਚਾਰ ਚਉਦਾਹ ; ਬਿੱਦਿਆ ਨਿਧਾਨੰ ॥

At places went on the discourse on ten incarnations. People were proficient in all the fourteen arts.

ਤਹਾ ਪੰਡਤੰ ਬਿਪ੍ਰ ; ਪਰਮੰ ਪ੍ਰਬੀਨੰ ॥ ਰਹੇ ਏਕ ਆਸੰ ; ਨਿਰਾਸੰ ਬਿਹੀਨੰ ॥੨੭੪॥

The Brahmin there was very efficient and a great scholar. He was ever beyond hopes and disappointments

ਕਹੂੰ ਕੋਕਸਾਰੰ ; ਪੜੈ ਨੀਤ ਧਰਮੰ ॥ ਕਹੂੰ ਨਯਾਇ ਸਾਸਤ੍ਰੰ ; ਪੜੈ ਛਤ੍ਰ ਕਰਮੰ ॥

At places studies were being made of Koka's manual, theology, law and duties of a kshatri.

ਕਹੂੰ ਬ੍ਰਹਮ ਬਿੱਦਿਆ ; ਪੜੈ ਬਯੋਮ ਬਾਨੀ ॥

ਕਹੂੰ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿਉ ; ਪਾਠਿ ਪਠਿਐ ਮਿੜਾਨੀ ॥੨੭੫॥

At others were being studied metaphysics and astronomy, and at other places was recited the eulogy of Chandi

ਕਹੂੰ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤ ; ਨਾਗ ਭਾਖਾ ਉਚਾਰਹਿ ॥ ਕਹੂੰ ਸਹੰਸਕ੍ਰਿਤ ; ਬਯੋਮ ਬਾਨੀ ਬਿਚਾਰਹਿ ॥

At places were spoken Prakrit language or the snake language, and at others were studied the Vedic texts in Sanskrit.

ਕਹੂੰ ਸਾਸਤ੍ਰ ਸੰਗੀਤ ਮੈ ; ਗੀਤ ਗਾਵੈ ॥ ਕਹੂੰ ਜੱਛ ਗੰਧ੍ਰਬ ; ਬਿੱਦਿਆ ਬਤਾਵੈ ॥੨੭੬॥

At places songs to the tune of classical music were sung and at others the knowledge of Yaksha and Gandharva was being discussed

ਕਹੂੰ ਨਿਆਇ ਮੀਮਾਸਕਾ ; ਤਰਕ ਸਾਸਤ੍ਰੰ ॥ ਕਹੂੰ ਅਗਨਿ ਬਾਣੀ ; ਪੜੈ ਬ੍ਰਹਮ ਅਸਤ੍ਰੰ ॥

At places were studied Nyaya, Mimamsa and logic, and at others were discussed the knowledge of firing missiles and such other weapons.

ਕਹੂੰ ਬੇਦ ਪਾਤੰਜਲੈ ; ਸੇਖ ਕਾਨੰ ॥ ਪੜੈ ਚਕ੍ਰ ਚਵਦਾਹ ; ਬਿੱਦਿਆ ਨਿਧਾਨੰ ॥੨੭੭॥

At places were studied Vedas, Patanjali's manuals on yoga and other books comprising knowledge of all the fourteen arts

ਕਹੂੰ ਭਾਖ ਬਾਚੈ ; ਕਹੂੰ ਕੋਮਦੀਅੰ ॥ ਕਹੂੰ ਸਿੱਧਕਾ ਚੰਦ੍ਰਕਾ ; ਸਾਰਸੁਤੀਯੰ ॥

At places were studied scriptural exegeses and Kaumudi; and at others the knowledge of chandrikas related to sidhis.

ਕਹੂੰ ਬਯਾਕਰਣ ; ਬੈਸਿ ਕਾਲਾਪ ਕੱਥੈ ॥ ਕਹੂੰ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਆ , ਕਾਸਕਾ ਸਰਬ ਮੱਥੈ ॥੨੭੮॥

At places were discussed rules of grammar and at others the Kashika

ਕਹੂੰ ਬੈਠ , ਮਾਨੋਰਮਾ ਗ੍ਰੰਥ ਬਾਚੈ ॥ ਕਹੂੰ ਗਾਇ ਸੰਗੀਤ ਮੈ ; ਗੀਤ ਨਾਚੈ ॥

At places people sat reflecting Siddhant Kaumudi's tika and at others they sang and danced.

ਕਹੂੰ ਸਸਤ੍ਰ ਕੀ ; ਸਰਬ ਬਿੱਦਿਆ ਬਿਚਾਰੈ ॥

ਕਹੂੰ ਅਸਤ੍ਰ ਬਿੱਦਿਆ , ਬਾਚੈ ਸੋਕ ਟਾਰੈ ॥੨੭੯॥

At places was studied the knowledge of weaponry and others of missiles so as to ward off any fear

ਕਹੂੰ ਗਦਾ ਕੋ ਜੁੱਧ ; ਕੈਕੈ ਦਿਖਾਵੈ ॥ ਕਹੂੰ ਖੜਗ ਬਿੱਦਿਆ ; ਜੁਝੈ ਮਾਨੁ ਪਾਵੈ ॥

At places was exhibited use of mace in battle and at others people get respect showing their art of

swordsmanship.

ਕਹੂੰ ਬਾਂਕ ਬਿਦਿਆਹਿ ; ਛੋਰੰ ਪ੍ਰਬਾਨੰ ॥

ਕਹੂੰ ਜਲਤੁਰੰ ; ਬਾਕ ਬਿੱਦਿਆ ਬਖਾਨੰ ॥੨੮੦॥

At places was shown the knowledge of syntax and at others was studied literature on aquatics

ਕਹੂੰ ਬੈਠਕੇ ; ਗਾਰੜੀ ਗ੍ਰੰਥ ਬਾਚੈ ॥ ਕਹੂੰ ਸਾਂਭਵੀ ; ਰਾਸਭਾਖਾ ਸੁ ਰਾਚੈ ॥

At places was studied the anti venom mantras and at others the tantras.

ਕਹੂੰ ਜਾਮਨੀ ਤੋਰਕੀ ; ਬੀਰ ਬਿੱਦਿਆ ॥

ਕਹੂੰ ਪਾਰਸੀ ; ਕੋਚ ਬਿਦਿਆ ਅਭਿੱਦਿਆ ॥੨੮੧॥

At places were studied Greek, Arabic, and Turkish languages, at others martial arts, and at others the art of making impregnable armour

ਕਹੂੰ ਸਸਤ੍ਰ ਕੀ ; ਘਾਉ ਬਿਦਿਆ ਬਤੈਗੋ ॥ ਕਹੂੰ ਅਸਤ੍ਰ ਕੋ , ਪਾਤਕਾ ਪੈ ਚਲੈਗੋ ॥

At places study was made about wounds caused by weapons and at others of neutralizing a missile.

ਕਹੂੰ ਚਰਮ ਕੀ ; ਚਾਰ ਬਿੱਦਿਆ ਬਤਾਵੈ ॥

ਕਹੂੰ ਬ੍ਰਹਮ ਬਿੱਦਿਆ ; ਕਰੈ ਦਰਬ ਪਾਵੈ ॥੨੮੨॥

At places was given the four-fold knowledge about the shield and at others money was showered on those discussing metaphysics

ਕਹੂੰ ਨ੍ਰਿਤ ਬਿੱਦਿਆ ; ਕਹੂੰ ਨਾਦ ਭੇਦੰ ॥ ਕਹੂੰ ਪਰਮ ; ਪੌਰਾਨ ਕਥੈ ਕਤੇਬੰ ॥

At places was imparted the education of dance and music and its kinds, and at others discourse was going on the Puranas and the Quran.

ਸਭੈ ਅੱਛਰ ਬਿੱਦਿਆ ; ਸਭੈ ਦੇਸ ਬਾਨੀ ॥ ਸਭੈ ਦੇਸ ਪੁਜਾ ; ਸਮਸਤੋ ਪ੍ਰਧਾਨੀ ॥੨੮੩॥

All scripts, all languages and all kinds of worship of God were given due prominence here

ਕਹੂੰ ਸਿੰਘਨੀ ; ਦੂਧ ਬੱਛੇ ਚੁੰਘਾਵੈ ॥ ਕਹੂੰ ਸਿੰਘ ਲੈ ਸੰਗ ; ਗਊਆਂ ਚਰਾਵੈ ॥

At places was seen a calf sucking milk of a lioness and at others lion accompanied the grazing cows.

ਫਿਰੈ ਸਰਪ ਨ੍ਰਿਕੁੱਧ ; ਤੌਨਿਸ ਥਲਾਨੰ ॥ ਕਹੂੰ ਸਾਸਤ੍ਰੀ ਸਤ੍ਰ ; ਕੱਥੇ ਕਥਾਨੰ ॥੨੮੪॥

The snakes moved around devoid of anger and at other places a warrior was narrating the deeds of bravery of an enemy

ਤਥਾ ਸਤ੍ਰ ਮਿਤ੍ਰੰ ; ਤਥਾ ਮਿਤ੍ਰ ਸਤ੍ਰੰ ॥ ਜਥਾ ਏਕ ਛਤ੍ਰੀ ; ਤਥਾ ਪਰਮ ਛਤ੍ਰੰ ॥

Friends and foes were all alike there. If there was a Kshatri, all others were like him.

ਤਹਾਂ ਗਯੋ ਅਜੈ ਸਿੰਘ ; ਸੂਰਾ ਸੁਕ੍ਰਧੰ ॥ ਹਨਿਯੋ ਅਧਮੇਧੰ ; ਕਰਿਓ ਧਰਮ ਜੁਧੰ ॥੨੮੫॥

At that place reached enraged Ajay Singh, the great warrior. He was the same Ajay Singh who had defeated Asvmedh in a battle

ਰਜੀਆ ਪੁਤ੍ਰ ਦਿਖਿਯੋ ; ਡਰੇ ਦੋਇ ਭ੍ਰਾਤੰ ॥ ਗਹੀ ਸਰਣ ਬਿਪੰ ; ਬੁਲਿਯੋ ਏਵ ਬਾਤੰ ॥

Seeing the maid's son there, both the brothers felt frightened. They sought protection with that Brahmin

ਗੁਵਾ ਹੇਮ ਸਰਬੰ ; ਮਿਲੇ ਪ੍ਰਾਨ ਦਾਨੰ ॥ ਸਰਨੰ ਸਰਨੰ ; ਸਰਨੰ ਗੁਰਾਨੰ ॥੨੮੬॥

and said to him that they were under his protection and if he saved them he will get the spiritual benefit equal to the doling out in charity cows and gold

ਚੌਪਈ

Chaupai

ਤਬ ਭੂਪਤ ਤਹ ਦੂਤ ਪਠਾਏ ॥ ਤ੍ਰਿਪਤ ਸਕਲ ਦਿਜ ਕੀਏ ਰਿਝਾਏ ॥

Then king Ajay Singh sent his messengers to king of that country who were duly entertained by the brahmin.

ਅਸਮੇਧ ਅਰੁ ਅਸੁਮੇਧ ਹਾਰਾ ॥ ਭਾਜ ਪਰੇ ਘਰ ਤਾਕ ਤਿਹਾਰਾ ॥੨੮੭॥

They told the brahmin that Asmedh and Asvmedh both were defeated and they had fled to this direction. They have sought refuge in your house

ਕੈ ਦਿਜ ਬਾਂਧ ਦੇਹੁ ਦੁਐ ਮੋਹੁ ॥ ਨਾ ਤਰ ਧਰੋ ਦੁਜਨਵਾ ਤੋਹੁ ॥

Either bind them and hand over both of them to me or you will also be treated alike.

ਕਰਉ ਨ ਪੂਜਾ ਦੇਉ ਨ ਦਾਨਾ ॥ ਤੋਕੋ ਦੁਖ ਦੇਵੋ ਦਿਜ ਨਾਨਾ ॥੨੮੮॥

Neither will you be given gifts in charity nor revered, rather you will be tortured variously

ਕਹਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੁਇ ਕੰਠ ਲਗਾਏ ॥ ਦੇਹੁ ਹਮੈ ਤੁਮ ਕਹਾ ਲਜਾਏ ॥

The messengers said : why have you embraced two dead (hapless) persons ? Why do you hesitate in giving them back to us ?

ਜਉ ਦੁਐ ਏ ਤੁਮ ਦੇਹੁ ਨ ਮੋਹੁ ॥ ਤਉ ਹਮ ਸਿੱਖ ਨ ਹੋਇ ਹੈ ਤੋਹੁ ॥੨੮੯॥

If you do not give them to us, we shall never call ourselves your disciples

ਤਬ ਦਿਜ ਪ੍ਰਾਤ ਕੀਓ ਇਸਨਾਨਾ ॥ ਦੇਵ ਪਿਤ੍ਰ ਤੋਖੇ ਬਿਧ ਨਾਨਾ ॥

The next day that brahmin bathed in the morning and then worshipped his ancestors and gods

ਚੰਦਨ ਕੁੰਕਮ ਖੋਰ ਲਗਾਏ ॥ ਚਲ ਕਰ ਰਾਜ ਸਭਾ ਮੈ ਆਏ ॥੨੯੦॥

He put a paste-mark of sandal on his forehead and reached the royal court

ਦਿਜੋ ਬਾਚ

Thus said the brahmin :

ਹਮਰੀ ਵੈ ਨ ਪਰੈ ਦੁਐ ਡੀਠਾ ॥ ਹਮਰੀ ਆਇ ਪਰੈ ਨਹੀ ਪੀਠਾ ॥

I have not seen both of them and they have not sought refuge with me.

ਝੂਠ ਕਹਯੋ ਜਿਨ ਤੋਹਿ ਸੁਨਾਈ ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਰਾਜਨ ਕੇ ਰਾਈ ॥੨੯੧॥

O emperor of emperors! whosoever has told you this, has told a lie

ਮਹਾਰਾਜ ਰਾਜਨ ਕੇ ਰਾਜਾ ॥ ਨਾਇਕ ਅਖਲ ਧਰਣ ਸਿਰ ਤਾਜਾ ॥

O emperor of emperors ! You are the supreme hero with royal umbrella on your head.

ਹਮ ਬੈਠੇ ਤੁਮ ਦੇਹੁ ਅਸੀਸਾ ॥ ਤੁਮ ਰਾਜਾ ਰਾਜਨ ਕੇ ਈਸਾ ॥੨੯੨॥

My blessings are with you : You will become the greatest among emperors

ਰਾਜਾ ਬਾਚ

Thus said the emperor :

ਭਲਾ ਚਹੋ ਆਪਨ ਜੋ ਸਬਹੀ ॥ ਵੈ ਦੁਇ ਬਾਂਧ ਦੇਹੁ ਮੁਹਿ ਅਬਹੀ ॥

If you want good of you and yours, hand them over to me tied down.

ਸਬਹੀ ਕਰੋ ਅਗਨ ਕਾ ਭੂਜਾ ॥ ਤੁਮਰੀ ਕਰਉ ਪਿਤਾ ਜਿਉ ਪੂਜਾ ॥੨੯੩॥

Otherwise, I shall burn you to death and you will become like your ancestors whom you worship

ਜੋ ਨ ਪਰੈ ਵੈ ਭਾਜ ਤਿਹਾਰੇ ॥ ਕਹੇ ਲਗੋ ਤੁਮ ਆਜ ਹਮਾਰੇ ॥

If they have not come fleeing to you, then you abide by my one advice.

ਹਮ ਤੁਮ ਕੋ ਬਿੰਜਨਾਦ ਬਨਾਵੈਂ ॥ ਹਮ ਤੁਮ ਵੈ ਤੀਨੋ ਮਿਲ ਖਾਵੈਂ ॥ ੨੯੪॥

I shall prepare delicious dishes for you and we three shall together partake of it

ਦਿਜ ਸੁਨ ਬਾਤ ਚਲੇ ਸਭ ਧਾਮਾ ॥ ਪੂਛੈ ਭ੍ਰਾਤ ਸੁਪੂਤ ਪਿਤਾਮਾ ॥

On hearing this, all the brahmins left for their homes and discussed the issue with their elders, brothers and sons.

ਬਾਂਧ ਦੇਹੁ ਤਉ ਛੂਟੇ ਧਰਮਾ ॥ ਭੋਜ ਭੁਜੇ ਤਉ ਛੂਟੇ ਕਰਮਾ ॥੨੯੫॥

If we give them over tied down. we lose dharma, but if we eat sitting with them, it goes against the brahmin's dharma

ਯਹਿ ਰਜੀਆ ਕਾ ਪੁਤ ਮਹਾਬਲ ॥ ਜਿਨ ਜੀਤੇ ਛਤ੍ਰੀ ਗਨ ਦਲਮਲ ॥

This son of a maid is highly powerful and he has vanquished the kshatris with the might of his body.

ਛਤ੍ਰਾਪਨ ਆਪਨ ਬਲ ਲੀਨਾ ॥ ਇਨਕੋ ਕਾਢਿ ਧਰਨ ਤੇ ਦੀਨਾ ॥੨੯੬॥

He has acquired political authority with the might and has thrown these princes out

ਤੋਟਕ ਛੰਦ

Totak Chhand

ਇਮ ਬਾਤ ਜਬੈ , ਨ੍ਰਿਪ ਤੇ ਸੁਨਿਯੰ ॥ ਗ੍ਰਹ ਬੈਠ ਸਭੈ ; ਦਿਜ ਮੰਤ੍ਰ ਕਿਯੰ ॥ (ਸੁਨੀਅੰ,ਕੀਅੰ ਬੋਲੇ)

When they heard this from the emperor, all the brahmins sat together and discussed the issue.

ਅਜ ਸੈਨ ਅਜੈ ਭਟ ; ਦਾਸ ਸੁਤੰ ॥ ਅਤ ਦੁਹਕਰ ; ਕੁਤਸਿਤ ਕੂਰ ਮਤੰ ॥੨੯੭॥

Ajay is highly powerful and being the son of a maid he is prone to harshness, misbehaviour and evil thoughts

ਮਿਲ ਖਾਇ ; ਤਉ ਖੋਵੈ ਜਨਮ ਜਗੰ ॥ ਨਹਿ ਖਾਤ ; ਤੁ ਜਾਤ ਹੈ ਕਾਲ ਮਗੰ ॥

If we eat sitting with him (a low-caste), we shall become impure; if we refuse to do so, death stares us in the face.

ਮਿਲ ਮਿੱਤ੍ਰ ; ਸੁ ਕੀਜੈ ਕਉਨ ਮਤੰ ॥ ਜਿਹ ਭਾਂਤ ਰਹੇ ; ਜਗ ਆਜ ਪਤੰ ॥੨੯੮॥

What way is found out in consultation with all friends so that our respect in this world remains intact

ਸੁਨ ਰਾਜਨ ਰਾਜ ; ਮਹਾਨ ਮਤੰ ॥ ਅਨਭੀਤ ਅਜੀਤ ; ਸਮਸਤ ਛਿਤੰ ॥

After deliberation, they said : O king ! you are very wise, fearless, invincible and your authority is acknowledged all over.

ਅਨਗਾਹ ਅਥਾਹ ; ਅਨੰਤ ਦਲੰ ॥ ਅਨਭੰਗ ; ਅਗੰਜ ਮਹਾ ਪ੍ਰਬਲੰ ॥੨੯੯॥

You have an infinite and imitable army which is so strong that it can never be vanquished or annihilated

ਇਹ ਠਉਰ ਨ ਛਤ੍ਰੀ ; ਏਕ ਨਰੰ ॥ ਸੁਨ ਸਾਚੁ ਮਹਾ ; ਨ੍ਰਿਪਰਾਜ ਬਰੰ ॥

O great king ! take it as a true word ; not a single kshatri is here at this place.

ਕਹਿਕੈ ਦਿਜ ; ਯਉ ਉਠਿ ਜਾਤ ਭਏ ॥ ਵੇਹ ਆਨਿ ਜਸੂਸ ਬਤਾਇ ਦਏ ॥੩੦੦॥

Saying this the brahmins got up to go, but the truth (that both the princes were actually there) was

told to him by his spies

ਤਹਾਂ ਸਿੰਘ ਅਜੈ ਮਨਿ ਰੋਸ ਬਢੀ ॥ ਕਰਿ ਕੋਪ ਚਮ੍ਹੁ ਚਤੁਰੰਗ ਚਢੀ ॥

At this Ajay Singh felt highly enraged and he readied his chaturangini army for attack.

ਤਹੁ ਜਾਇ ਪਰੀ ; ਜਹ ਖੜ੍ਹ ਬਰੰ ॥ ਬਹੁ ਕੂਦਿ ਪਰੇ ; ਦਿਜ ਸਾਮ ਘਰੰ ॥੩੦੧॥

He reached with his army the house of the brahmin where these kshatri princes had taken refuge

ਦਿਜ ਮੰਡਲ ; ਬੈਠਿ ਬਿਚਾਰ ਕੀਯੋ ॥ ਸਬ ਹੀ ਦਿਜ ਮੰਡਲ ; ਗੋਦ ਲੀਯੋ ॥

The group of brahmins again sat together and discussed that these kshtris have been adopted by all of them.

ਕਹੁ ਕਉਨ ਸੁ ਬੈਠਿ ; ਬਿਚਾਰ ਕਰੈਂ ॥ ਨ੍ਰਿਪ ਸਾਥ ਰਹੈ ; ਨਹੀਂ ਏਊ ਮਰੈਂ ॥੩੦੨॥

They thought of means by which the king was satisfied and the two also did not lose their life

ਇਹ ਭਾਂਤਿ ਕਹੀ ; ਤਿਹ ਤਾਹਿ ਸਭੈ ॥ ਤੁਮ ਤੋਰ ਜਨੇਵਨ ; ਦੇਹੁ ਅਬੈ ॥

The king now said to them that they should immediately pull off their janeus and give them over to him.

ਜੋਊ ਮਾਨਿ ਕਹਯੋ ; ਸੋਈ ਲੇਤ ਭਏ ॥ ਤੇਊ ਬੈਸ ਹੁਇ ; ਬਾਨਜ ਕਰਤ ਭਏ ॥੩੦੩॥

Those who accepted his command and gave up their janeus became Vaishyas and began business as traders

ਜਿਹ ਤੋਰ ਜਨੇਊ ਨ ; ਕੀਨ ਹਠੰ ॥ ਤਿਨ ਸਿਉ ; ਉਨ ਭੋਜੁ ਕੀਓ ਇਕਠੰ ॥

Those who insisted on not to give away the janeu ate food sitting with Ajay Singh.

ਫਿਰ ਜਾਇ ਜਸੂਸਹਿ ; ਐਸ ਕਹਿਓ ॥ ਇਨ ਮੈ ਉਨ ਮੈ ; ਇਕ ਭੇਦ ਰਹਿਓ ॥੩੦੪॥

The spies again told the king that (despite all this) they have kept the secret

ਪੁਨਿ ਬੋਲਿ ਉਠਯੋ ; ਨ੍ਰਿਪ ਸਰਬ ਦਿਜੰ ॥ ਨਹਿ ਛੜ੍ਹ ਤੁ ; ਦੇਹੁ ਸੁਤਾਹਿ ਤੁਅੰ ॥

The king again asked all the brahmins to either hand over the princes or marry off their daughters to him.

ਮਰਿਗੇ ਸੁਨਿ ; ਬਾਤ ਮਨੋ ਸਬ ਹੀ ॥ ਉਠਿਕੈ ਗ੍ਰਿਹਿ ; ਜਾਤ ਭਏ ਤਬ ਹੀ ॥੩੦੫॥

On hearing this, their spirits were dampened and they immediately went to their homes

ਸਭ ਬੈਠਿ ਬਿਚਾਰਨ ; ਮੰਤ੍ਰ ਲਗੇ ॥ ਸਬ ਸੋਕ ਕੇ ਸਾਗਰ ; ਬੀਚ ਡੁਬੇ ॥

The brahmins were depressed and sad, and were reciting mantras.

ਵਹਿ ਬਾਧ ਬਹਿਠ ; ਅਤ ਤੇਊ ਹਠੰ ॥ ਹਮ ਏ ਦੋਊ ; ਭ੍ਰਾਤ ਚਲੈ ਇਕਠੰ ॥੩੦੬॥

They resolved that instead of sending these brothers alone to the king, they will accompany them to

him

ਹਠ ਕੀਨ ਦਿਜੈ ਤਿਨ ਲੀਨ ਸੁਤਾ ॥ ਅਤਿ ਰੂਪ ਮਹਾਂ ਛਬਿ ਪਰਮ ਪ੍ਰਭਾ ॥

The brahmin remained adamant. Ajay Singh married his daughters.

ਤ੍ਰਿਯੋ ਪੇਟ ਸਨੌਢ ਤੇ ਪੂਤ ਭਏ ॥ ਵਹਿ ਜਾਤਿ ਸਨੌਢ ਕਹਾਤ ਭਏ ॥੩੦੭॥

They were very beautiful and charming. The progeny born of these girls were called Sanaudhya

ਸੁਤ ਅਉਰਨ ਕੇ ਉਹ ਠਾਂ ਜੁ ਅਹੇ ॥ ਉਤ ਛਤ੍ਰੀ ਅਜਾਤਿ ਅਨੇਕ ਭਏ ॥

The children born of the other brahmin women at that place came to belong to various Kshatri classes.

ਨ੍ਰਿਪਕੇ ਸੰਗਿ ਜੋ ਮਿਲਿ ਜਾਤੁ ਭਏ ॥ ਨਰ ਸੋ ਰਜਪੂਤ ਕਹਾਤ ਭਏ ॥੩੦੮॥

Those who sided with the king became Rajput

ਤਿਨ ਜੀਤ ਬਿਜੈ ਕਹੁ ; ਰਾਉ ਚੜਯੋ ॥ ਅਤਿ ਤੇਜੁ ਪ੍ਰਚੰਡ ਪ੍ਰਤਾਪੁ ਬਢਯੋ ॥

Vanquishing the brahmins thus, the king moved ahead. His majesty and grandeur increased further.

ਜੋਉ ਆਨਿ ਮਿਲੇ ; ਅਰੁ ਸਾਕ ਦੇਏ ॥ ਨਰ ਤੇ ਰਜਪੂਤ ਕਹਾਤ ਭਏ ॥੩੦੯॥

Those who sided with him and offered their womenfolk in marriage to him became Rajput

ਜਿਨ ਸਾਕ ਦੇਏ ਨਹਿ ; ਰਾਰਿ ਬਢੀ ॥ ਤਿਨਕੀ ਇਨ ਲੈ ; ਜੜ ਮੂਲ ਕਢੀ ॥

Those who did not contract relationship and preferred to fight were completely annihilated.

ਦਲ ਤੇ ਬਲ ਤੇ ; ਧਨ ਟੂਟਿ ਗਏ ॥ ਵਹਿ ਲਾਗਤ ਬਾਨਜ ; ਕਰਮ ਭਏ ॥੩੧੦॥

The kings in that region lost their wealth and army, and they took up trade

ਜੋਉ ਆਨਿ ਮਿਲੇ ਨਹਿ ; ਜੋਰਿ ਲਰੇ ॥ ਵਹਿ ਬਾਧ ਮਹਾਂਗਨਿ ; ਹੋਮ ਕਰੇ ॥

Those who did not side with him and rather clashed with him, they were tied together and burnt in fire.

ਅਨਗੰਧ ਜਰੇ ; ਮਹਾਂਕੁਡ ਅਨਲੰ ॥ ਭਇਓ ਛਤ੍ਰੀ ; ਅਮੇਧੁ ਮਹਾਂ ਪ੍ਰਬਲੰ ॥੩੧੧॥

They were thrown into fire-pit unwarned. Thus Ajay Singh performed a great kshatrimedh (where kshtris were sacrificed) yajna

ਇਤੀ ਅਜੈ ਸਿੰਘ ਕਾ ਰਾਜ ਸਪੂਰਨ ਭਇਆ ॥

Thus ends the account of Ajay Singh's rule.

ਜਗਰਾਜ

Reign in this world

ਤੋਮਰ ਛੰਦ ॥

Tomar Chhand

ਤ੍ਵਪ੍ਰਸਾਦਿ

Your Grace

ਬਿਆਸੀ ਬਰਖ ਪਰਮਾਨ ॥ ਦਿਨ ਦੋਇ ਮਾਸ ਅਸਟਾਨ ॥

ਬਹੁ ਰਾਜੁ ਭਾਗ ਕਮਾਇ ॥ ਪੁਨਿ ਨ੍ਰਿਪ ਕੋ ਨ੍ਰਿਪਰਾਇ ॥੩੧੨॥

After ruling with great dignity for 82 years, 2 months and 8 days, King Ajay Singh left for his heavenly abode

ਸੁਨ ਰਾਜ ਰਾਜ ਮਹਾਨ ॥ ਦਸ ਚਾਰਿ ਚਾਰਿ ਨਿਧਾਨ ॥

The courtiers told his sons that their father king Ajay Singh was a great king. He was proficient in all the fourteen branches of knowledge.

ਦਸ ਦੋਇ ਦੁਆਦਸ ਮੰਤ ॥ ਧਰਨੀ ਧਰਾਨ ਮਹੰਤਿ ॥੩੧੩॥

He used to recite Divine name and he was the master of the earth

ਪੁਨਿ ਭਯੋ ਉਦੋਤ ਨ੍ਰਿਪਾਲ ॥ ਰਸ ਰੀਤਿ ਰੂਪ ਰਸਾਲ ॥

They told his sons: You are father's manifestation. You are as handsome and cultured as was your father.

ਅਤਿ ਭਾਨ ਤੇਜ ਪ੍ਰਚੰਡ ॥ ਅਨਖੰਡ ਤੇਜ ਪ੍ਰਚੰਡ ॥੩੧੪॥

Like him, you possess immense grandeur and eternal majesty

ਤਿਨਿ ਬੋਲਿ ਬਿਪ੍ਰ ਮਹਾਨ ॥ ਪਸੁ ਮੇਧ ਜਗ ਰਚਾਨ ॥

After saying such words, the brahmins organized a pashumedh (where animal sacrifice is offered) yajna.

ਦਿਜ ਪ੍ਰਾਗ ਜੋਤ ਬੁਲਾਇ ॥ ਆਪ ਕਾਮ ਰੂਪ ਕਹਾਇ ॥੩੧੫॥

They invited priests who were highly scholarly and as handsome as Kamdev himself

ਦਿਜ ਕਾਮਰੂਪ ਅਨੇਕ ॥ ਨ੍ਰਿਪ ਬੋਲਿ ਲੀਨ ਬਿਸੇਖ ॥

The king especially invited many handsome brahmins.

ਸਭ ਜੀਅ ਜੱਗ ਅਪਾਰ ॥ ਮਖ ਹੋਮ ਕੀਨ ਅਬਿਚਾਰ ॥੩੧੬॥

Innumerable animal species were caught and offered as hom (sacrifice) in the yajna

ਪਸੁ ਏਕ ਪੈ ਦਸ ਬਾਰ ॥ ਪੜਿ ਬੇਦ ਮੰਤ੍ਰ ਅਬਿਚਾਰ ॥

Mantras were recited ten times on each animal and

ਅਬਿ ਮੱਧਿ ਹੋਮ ਕਰਾਇ ॥ ਧਨੁ ਭੂਪ ਤੇ ਬਹੁ ਪਾਇ ॥੩੧੭॥

then they were offered as hom. Thus, the brahmins got enough money from the king

ਪਸੁ ਮੇਧ ਜੱਗ ਕਰਾਇ ॥ ਬਹੁ ਭਾਂਤ ਰਾਜੁ ਸੁਹਾਇ ॥

Thus was completed the pashumedh yajna. Glory of the kingdom was increased in a variety of ways.

ਬਰਖ ਅਸੀਹ ਅਸਟ ਪ੍ਰਮਾਨ ॥ ਦੁਇ ਮਾਸ ਰਾਜੁ ਕਮਾਨ ॥੩੧੮॥

It went on for eighty years and two months

ਪੁਨ ਕਠਨ ਕਾਲ ਕਰਵਾਲ ॥ ਜਗ ਜਾਰੀਆ ਜਿਹ ਜੁਵਾਲ ॥

Then the cruel death played its part. The entire world gets burnt in its flame.

ਵਹਿ ਖੰਡੀਆ ਅਨਖੰਡ ॥ ਅਨਖੰਡ ਰਾਜ ਪ੍ਰਚੰਡ ॥੩੧੯॥

The same death subdued the otherwise invincible, strong king

ਅਥ ਪੰਚਮੋ ਰਾਜ ਸਮਾਪਤ ਮਸਤੁ ਸੁਭ ਮਸਤੁ ॥

Thus concludes the fifth dynasty of the rulers.

ਤੋਮਰ ਛੰਦ ॥

Tomar Chhand

ਤ੍ਵਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

Your Grace

ਪੁਨ ਭਏ ਮੁਨੀ ਛਿਤਰਾਇ ॥ ਇਹ ਲੋਕ ਕੇਹਰਿ ਰਾਇ ॥

Then came on this earth a king, named Muni. He was known as a lion in the world.

ਅਰਿ ਜੀਤਿ ਜੀਤਿ ਅਖੰਡ ॥ ਮਹਿ ਕੀਨ ਰਾਜੁ ਪ੍ਰਚੰਡ ॥੩੨੦॥

He subdued many foes and perpetuated his strong dynasty

ਅਰਿ ਘਾਇ ਘਾਇ ਅਨੇਕ ॥ ਰਿਪੁ ਛਾਡੀਯੋ ਨਹੀ ਏਕ ॥

He successively killed innumerable enemies; none inimical toward him was left alive.

ਅਨਖੰਡ ਰਾਜੁ ਕਮਾਇ ॥ ਛਿਤ ਛੀਨ ਛਤ੍ਰ ਫਿਰਾਇ ॥੩੨੧॥

He established an invincible rule and took upon himself all the royal umbrellas in this world

ਅਨਖੰਡ ਰੂਪ ਅਪਾਰ ॥ ਅਨਮੰਡ ਰਾਜੁ ਜੁਝਾਰ ॥

He was invincible and greatly handsome. He was a great warrior with an invulnerable state.

ਅਬਿਕਾਰ ਰੂਪ ਪ੍ਰਚੰਡ ॥ ਅਨਖੰਡ ਰਾਜ ਅਮੰਡ ॥੩੨੨॥

He was as handsome as he was without any evil. He was strong and his kingdom equally invulnerable

ਬਹੁ ਜੀਤਿ ਜੀਤਿ ਨ੍ਰਿਪਾਲ ॥ ਬਹੁ ਛਾਡਿ ਕੇ ਸਰ ਜਾਲ ॥

He vanquished many kings. He shot arrows like rain-fall.

ਅਰਿ ਮਾਰਿ ਮਾਰਿ ਅਨੰਤ ॥ ਛਿਤਕੀਨ ਰਾਜ ਦੁਰੰਤ ॥੩੨੩॥

He annihilated innumerable enemies and he ruled over the earth far and wide

ਬਹੁ ਰਾਜ ਭਾਗ ਕਮਾਇ ॥ ਇਮ ਬੋਲੀਓ ਨ੍ਰਿਪਰਾਇ ॥

After ruling thus for long, one day the king said:

ਇਹ ਕੀਜੀਐ ਮਖਸਾਲ ॥ ਦਿਜ ਬੋਲਿ ਲੇਹੁ ਉਤਾਲ ॥੩੨੪॥

An enclosure be erected for performing the yajna and the brahmins be invited

ਦਿਜ ਬੋਲਿ ਲੀਨ ਅਨੇਕ ॥ ਗ੍ਰਿਹ ਛਾਡੀਓ ਨਹੀਂ ਏਕ ॥

Innumerable brahmins were sent for. Not a single house of brahmins was left unvisited.

ਮਿਲਿ ਮੰਤ੍ਰ ਕੀਨ ਬਿਚਾਰ ॥ ਮਤਿ ਮਿਤ੍ਰ ਮੰਤ੍ਰ ਉਚਾਰ ॥੩੨੫॥

The brahmins held consultations among themselves and began, along with friends, reciting mantras

ਤਬ ਬੋਲੀਓ ਨ੍ਰਿਪ ਰਾਇ ॥ ਕਰਿ ਜਗ ਕੋ ਚਿਤ ਚਾਇ ॥

Then the great king spoke out: I have great inclination for yajna.

ਕਿਵ ਕੀਜੀਐ ਮਖਸਾਲ ॥ ਕਹੁ ਮੰਤ੍ਰ ਮਿਤ੍ਰ ਉਤਾਲ ॥੩੨੬॥

How should this yajna be performed? Please advise me in this regard

ਤਬ ਮੰਤ੍ਰ ਮਿਤ੍ਰਨ ਕੀਨ ॥ ਨ੍ਰਿਪ ਸੰਗ ਯਾਉ ਕਹਿ ਦੀਨ ॥

The courtiers and friends met together and then conveyed to the king:

ਸੁਨਿ ਰਾਜ ਰਾਜ ਉਦਾਰ ॥ ਦਸ ਚਾਰਿ ਚਾਰਿ ਅਪਾਰ ॥੩੨੭॥

Listen, O benevolent king. You are the master of fourteen branches of knowledge

ਸਤਿਜੁੱਗ ਮੈ ਸੁਨਿ ਰਾਇ ॥ ਮਖ ਕੀਨ ਚੰਡ ਬਨਾਇ ॥

O king, listen: in the Age of Truth, God created Chandi.

ਅਰਿ ਮਾਰਕੈ ਮਹਿਖੇਸ ॥ ਬਹੁ ਤੋਖ ਕੀਨ ਪਸੇਸ ॥੩੨੮॥

Chandi killed demon Mahikhasur. Thus she pleased Shiva and held a yajna

ਮਹਿਖੇਸ ਕਉ ਰਣਘਾਇ ॥ ਸਿਰਿ ਇੰਦ੍ਰ ਛਤ੍ਰ ਫਿਰਾਇ ॥

Chandi killed Mahikhasur in the field and then put the crown (of victory) on Indra.

ਕਰਿ ਤੋਖ ਜੋਗਨਿ ਸਰਬ ॥ ਕਰਿ ਦੂਰ ਦਾਨਵ ਗਰਬ ॥੩੨੯॥

She pleased the yoginis and shattered the pride of demons

ਮਹਿਖੇਸ ਕਉ ਰਣਿ ਜੀਤਿ ॥ ਦਿਜ ਦੇਵ ਕੀਨ ਅਭੀਤ ॥

Having vanquished Mahikhasur, she turned gods and brahmins fearless.

ਤ੍ਰਿਦਸੇਸ ਲੀਨ ਬੁਲਾਇ ॥ ਛਿਤ ਛੀਨ ਛਤ੍ਰ ਫਿਰਾਇ ॥੩੩੦॥

She invited Indra and offered him the crown (to rule the three worlds)

ਮੁਖ ਚਾਰ ਲੀਨ ਬੁਲਾਇਹ ॥ ਚਿਤ ਚਉਪ ਸਿਉ ਜਗ ਮਾਇ ॥

Mother-goddess was pleased at heart and she invited four-faced Brahma.

ਕਰਿ ਜਗ ਕੋ ਆਰੰਭ ॥ ਅਨਖੰਡ ਤੇਜ ਪ੍ਰਚੰਡ ॥੩੩੧॥

Then she began the yajna which was of infinite and eternal grandeur

ਤਬ ਬੋਲੀਯੋ ਮੁਖ ਚਾਰ ॥ ਸੁਨਿ ਚੰਡਿ ਚੰਡਿ ਜੁਹਾਰ ॥

Then Brahma said to Chandi: I bow to you.

ਜਿਮ ਹੋਇ ਆਇਸ ਮੋਹਿ ॥ ਤਿਮ ਭਾਖਊ ਮਤ ਤੋਹਿ ॥੩੩੨॥

Give me your command. I shall carry out your order

ਜਗ ਜੀਅ ਜੰਤ ਅਪਾਰ ॥ ਨਿਜ ਲੀਨ ਦੇਵ ਹਕਾਰ ॥

All the beings in the world were invited by the goddess.

ਅਰਿ ਕਾਟਿ ਕੇ ਪਲ ਖੰਡ ॥ ਪੜਿ ਬੇਦ ਮੰਤ੍ਰ ਉਦੰਡ ॥੩੩੩॥

She slayed the enemies in an instant and then began rapid recitation of Vedic mantras

ਰੂਆਲ ਛੰਦ ॥

Rual Chhand

ਤ੍ਵਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

Your Grace

ਬੋਲਿ ਬਿੱਪਨ ਮੰਤ੍ਰੁ ਮਿਤ੍ਰਨ ; ਜੱਗ ਕੀਨ ਅਪਾਰ ॥

The brahmins recited mantras and duly completed the yajna.

ਇੰਦ੍ਰੁ ਅਉਰ ਉਪਿੰਦ੍ਰੁ ਲੈ ਕੈ ; ਬੋਲਿ ਕੈ ਮੁਖ ਚਾਰ ॥

Indra, his subordinate gods and Brahma were all invited.

ਕਉਨ ਭਾਂਤਨ ਕੀਜੀਐ ; ਅਬ ਜਗ ਕੋ ਆਰੰਭ ॥

The king again asked as to how should the yajna begin.

ਆਜ ਮੋਹਿ ਉਚਾਰੀਐ ; ਸੁਨਿ ਮਿਤ੍ਰੁ ਮੰਤ੍ਰੁ ਅਸੰਭ ॥੩੩੪॥

O friends! give me your advice in the completion of this impossible job

ਮਾਸ ਕੇ ਪਲ ਕਾਟਿਕੈ ; ਪੜਿ ਬੇਦ ਮੰਤ੍ਰੁ ਅਪਾਰ ॥

They advised: Pieces of meat be made and mantras recited over them.

ਅਗਨ ਭੀਤਰ ਹੋਮੀਐ ; ਸੁਨਿ ਰਾਜ ਰਾਜ ਅਬਿਚਾਰ ॥

O king! then they be immediately offered to fire as hom.

ਛੇਦਿ ਚਿੱਛੁਰ ਬਿੜਾਰਾਸੁਰ ; ਧੂਲਿ ਕਰਣਿ ਖਪਾਇ ॥

The goddess had performed yajna after killing demons Chichhar, Bidalasur and others:

ਮਾਰ ਦਾਨਵ ਕਉ ਕਰਿਓ ਮਖ ; ਦੈਤ ਮੇਧ ਬਨਾਇ ॥੩੩੫॥

this was called the daitmedh (sacrificing demons) yajna

ਤੈਸ ਹੀ ਮਖ ਕੀਜੀਐ ; ਸੁਨਿ ਰਾਜ ਰਾਜ ਪ੍ਰਚੰਡ ॥

O mighty king, you perform similar yajna and

ਜੀਤਿ ਦਾਨਵ ਦੇਸਕੇ ; ਬਲਵਾਨ ਪੁਰਖ ਅਖੰਡ ॥

conquering the kings of demons enjoy unintrupted kingdom.

ਤੈਸ ਹੀ ਮਖ ਮਾਰਕੈ ; ਸਿਰਿ ਇੰਦ੍ਰੁ ਛਤ੍ਰੁ ਫਿਰਾਇ ॥

As Mahikhasur was killed and Indra was given royal canopy,

ਜੈਸ ਸੁਰ ਸੁਖੁ ਪਾਇਓ ; ਤਿਵ ਸੰਤ ਹੋਹੁ ਸਹਾਇ ॥੩੩੬॥

you also vanquishing the tyrant enemies help the saintly ones

ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਬੋਧ ਸੰਪੂਰਨ ॥

End of Gyan Perbodh